

LEO-S-OLSCHKI
FIRENZE

37591

A.7

Harvard University

Library of
The Medical School

The Gift of

Dr. John Warren

W. 100

ARMAMENTARIUM
CHIRURGICUM
IOH. SCULTETI

VENETIIS
Typis Combi & La Nou

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1911
100-100-100

ΧΕΙΡΟΦΛΟΘΗΚΗ

SEV

D. IOANNIS SCVLTETI,

Physici & Chirurgi apud Vīnenses olim felicissimi

ARMAMENTARIVM

CHIRVRCICVM

XLIII. Tabulis Æri elegantissimè incisis, nec
ante hac visis, exornatum.

OPVS POSTHVMMVM,

*Medicina pariter ac Chirurgia Studiosis perutilis
& necessarium,*

In quo tot, tam Veterum ac Recentiorum instrumenta ab Authore correcta, quàm nouiter ab ipso inuenta, quot ferè hodiè ad vsitatas operationes manuales feliciter peragendas requiruntur, depicta reperiuntur, cum annexa breui Tabularum descriptione, & sequentibus cautionibus ac curationibus Chirurgico Medicis per omnes ferè corporis humani partes externas obseruatis.

*Cum triplici Instrumentorum, Curationum, & rerumque
memorabilium Indice.*

Editio Quinta.

V E N E T I I S , M . D C . L X V .

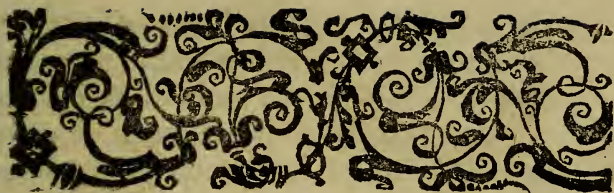
Typis Combi, & LaNouè.

SUPERIORVM PERMISSV, AC PRIVILEGIO.

HARVARD UNIVERSITY
SCHOOL OF MEDICINE AND PUBLIC HEALTH
LIBRARY

Gift of Dr. John Warner
12 April
1928

PRÆCLARISSIMO,

atque Excellentissimo

VIRO,

D. IVLIO MALVICINO

MEDICO, PHYSICO,

CHIRVRGOQVE

Eximio, Percelebri, Peritissimo.

IRE quidem in vniuersa
Deorum turba, quibus tam
impensè vetustas obsecuta
est, Vir Excellentissime, no-
bile Tutelaris Numinis co-
gnomentum sibi eum com-
parasse legimus, qui dùm
viueret, aliquam siue artem, siue scientiam ex-
cogitauit, coluit, perfecit, posterisque ad con-
modum reliquit. Sic omnino Apollinem, Æs-
culapium, cæterosq. reparandæ vitæ auctores,

ob artium, quibus de genere humano benemeriti sunt, excellentiam, ex hominibus in cælum tulit Antiquitas, & mox è cælo ascitos in patronos tandem elegit. Quibus autem de mortalibus optimè iam tu non mereris, Vir Præstantissime, qui & physicam, & medicam, & chirurgicam artem adeo scitè calles, & communi saluti exerces, vt alijs dum paras medicamina, immortalitatis pharmacum tibi conficias? Et has quidem artes hereditario iure à Parentibus accepisti, nam Iulius Placentinus, olim tuus ex Matre Auus, Anatomen Paduæ summà cum glorià coluit, Paterq. tuus (quem eximiæ recordationis Virum honoris gratia nomino) in Medica, & Chirurgica quoscumq. peritissimos non ægrè antecelluit. Sed quod egregio Viro dignum est, non de aliorum radijs te pulchrum facis, nec maiorum lucem tanti æstimas, vt illi renuas addere nouam; cum quidquid in te aliunde transfusum est, maioris doctrinæ iurare augeas, & exornes. Et reuera quis iam præ cæteris non te videt solertem in detegendis morborum generibus? peritum in depellendis? acutum in profligandis? vt non sit amplius inuidendum Apollini, qui arcu, & sagitta obarmatus Pythonica monstra vulneribus conficiebat. Hinc puto non inepto cognomine MALVICINVM te indigitari, vsque adeo morborum
lues,

lues, cum prope ad sis, aliò emigrare cogis, & ne
redeant ampliùs, Phæbeo telo, seu manu medi-
ca, chirurgicaq. confodis. Inde fit, Vir Præcia-
rissime, vt mihi Tutelare sis Numen, & artium,
quas tu mirificè calles, in Patronum eligaris;
dummodo humillimæ deuotionis obsequia-
tuis meritis debita non dedigneris. Hoc itaq.
Armamentarium solerti Sapientum industria
fabrefactum obsequentissimè tibi dico, vt con-
tra morbos, qui ad humanam sese obarmant
perniciem, discat, si tuum fuerit, vel pugnare; vel
arma sufficere ad pugnandum. Chirurgicum
opus est, gaudetq. tuas in manus deferri, cum
fatis nouerit, quàm bene chirurgicam tractes.
Penu instrumentorum est, a deoque tuum, qui
arcendæ mortis falci tot medicæ artis instru-
menta opponis. Denique mei cultus, obser-
uantia, venerationis argumentum est, voluit-
que sub chirurgici operis titulo ad te deferri, vt
ea cum arte, quæ cor etiam perscrutatur, me tibi
ostenderet ex corde intimo deuotissimum. Igi-
tur ad immortale huius rei authoramentum,

Domin. tuæ Excellentissimæ

Obsequentissimus addicor

Ioan: La Nou.

*

4

PRÆFATIO A V T H O R I S.

Vmmo à Numine, parentes nostros primos corporis perfectione insignes, æqualitate temperamentorum beatos, oleaginosi humidi purissimaque vitæ flammula impregnatos, ossium robore decoratos, atq; omnibus numeris absolutos, conditos & creatos fuisse, vel infallibili hoc argumentum præ se proponit, quoniam in Statu innocentie, illis licuisset, hanc sui corporis molem, sine vlio mortis periculo gubernare, & calore consumptum humidum illud radicale, eadem bonitate, eademq; copia restaurare, imò ad immortalitatem perducere, nisi Serpentis astutia decepti, de vetita gustassent arbore, & ita, & ipsi morti obnoxii, & posteros sibi similes progenerassent.

Verum & hi, ante diluuium, ortui suo propinquiore, vitæ sanctimonia, & esculentorum è vegetabilibus petitorum innocentia simplicitateq; alij eorum ad millesimum fermè annum; alij ad secula aliquot præfixum vitæ terminum (respectu secundarum causarum, quibus Deus cursum suum relinquit, inuatq; prout ipsi visum fuerit,) protraxerunt, & distulerunt. Subsequentibus at-

ad

ad varia ferculorum genera inuitaret, illicitusq; veneris vsus illorum pedetentim corpora debilitaret, exhaustiretq; miro modo vitę periodus abbreviata, & dies centum & viginti annorum fuerunt. Vt enim densa nubes solares radios excipit & obscurat: ita vitiosa corporis dispositio vitę nostrę lucernam tanquam corporis lumen, obnubilat, Hęc ergo quotidiana necessitas, Therapeuticę Medicinę initium prębuit, & Euporista sanitatis, atque domestica, auxilia, sibi suisque circumspēctos patres familias comparare coegit, vt lethi festinam inclementiam retardarent.

Quantum vis autem solius naturę robore, & sex rerum non naturalium conuenienti obseruatione, vel alterantium atq; purgantium medicamentorum debita administratione, tanquam per duo humana salutis pręsidia, plures morbi expugnentur: dantur tamen alij, qui hęc spernentes nullo alio modo, nullaq; ratione, corrigi & emendari possunt, nisi manuali aut chirurgica operatione (continuum videlicet diuidendo, disjunctum vniedo, & p.n. superfluum extirpando,) iuxta verissimum nostri Senis effatum, sec. 8 aph. 6. *Quęcunq; non sanant medicamenta, ea ferrum sanat: quę ferrum non sanat, ea ignis sanat; quę ignis non sanat, ea incurabilia putare oportet.*

In quibus Chirurgicis operationibus, & olim & nunc, passim verę infiniti & industrij Medicinę cultores, Aegyptij, Gręci, Arabes, Latini cum Italis, Galli, & omnium fermę nationum, ob ineuitabilem necessitatem & generis humani commodum, per integram vitę suę cursum, ita sedulõ sudarunt, vt nihil non intentatum reliquerint, vsque dum & huic Medicinę parti maiorem perfectionem adiecerint, eandemq; scriptis, aureisque lucubrationibus, posteritati sacrarint. Præsentes igitur XLIII. Tabulę chirurgicę, ob accuratam instrumentorum, (& formę & magnitudinis ratione) delineationem, commonstratum operandi modum fidelem, & superadditas vtilēs obseruationes, luce fortassis publica non indi-

indignæ, in publicum mortalium commodum (*in ijs enim traduntur meis aut manibus aut oculis crebro felicitet experta & comprobata*) à me congestæ sunt, vt & ego pro tenuitate ingenij & modulo à Patre luminum accepti talenti studiosæ posteritati in lectione præsertim Hieronymi Fabricij (cuius verba hic, & vestigia secutus sum in praxi,) inseruirem, & alij, succedentibus annis, magis ardua aggredierentur, deficientia supplerent, hisque perfectiora in lucem ederent: procul enim à me cum absit omnis inuidiæ stimulus, patefactam & liberam arenam omnibus ingenuis lubens relinquo, & animatus precor, vt vel elaboratiora tradere, vel feliciter his interim frui dignentur.

In Armamentarium Chirurgicum

D. IOANNIS SCVLTETI.

Reip. Vlmenfis Med. Ordin. Collegæ
fui honorandi.

*Non aliter quam si Zeuxes, noua symbola pingens,
Crassa quidem primum lineamenta facit,
Et sensim gnauo studio nascentia fingit,
Quo vni cuique limæ sinistra nihil,*

*Et quo naturam dubia vel prouocet arte,
Vel fallat sensus ingeniosa manus:
Græci sic Arabesque simul ratione probata
Primum struxerunt artis opus Medicæ;
Addidit inuentis horum vigilante labore
Italiae Medicans, orbe stupente, chorus,
Qui claris operas manuales dotibus auxit,
Fæto digna loquens experimenta cedro,
Sic Collega meus non inferiora secutus
Ornavit Spartam quam bene nactus erat,
Id quod scripta docent iam primum publica facta,
Et quorum laudes diuida fama canit.*

L. M. Q. apposuit

*Ioannes Georgius Gockelius, Phil.
Med. D. Phys. Ord.*

Epigrammata.

II.

TV, quòd ab interitu immunes, SCVLTETE, tabellas,
Cognati à blattis à tineisque cupis,
Quas Tibi quas grates aget ac fe ret ordo Medentum,
Quam statuet laudi digna trophæa tuæ?
Hoc ipsum imprimis laudem meruisse putatur,
Iustaque quo referat præmia quisque cliens.
Quin Tibi pro meritis princeps Heliconidos vmbra
Cingit Apollo Tuas Delide fronde Comas:
Atque æterna tui viuent monumenta laboris.
Tum tua laus pariter, tum patrique senis.

*Excellentissimo Viro, Medico Experimentissimo
& Chirurgo Excellentissimo veræ
amicitiæ ergo l. m. adposuit*

Ioan. Georg. Volckamer, Reip.
Norimbergensis Medicus

III.

EGREGIIS LABORIBVS

Excellentissimi Viri

D. IOANNIS SCVLTETI,

qui observationes Chirugicas, publicæ salutis à se destinatas in lucem
emittere satagebat, at morte heu! improvisa præuentus, Cognato
suo desideratissimo, Viro præclarissimo D. IOANNI SCVLTETO, Me-
dico exercitatissimo, curam istam gloriosam reliquit.

Honorificæ memoriæ ergo ponebat

LVCAS Ochroct; D.

ES sapientis opus liber hic, quem conspicis Hospes,
Et superis gratum, terrigenisque simul.
Hic varia & scita, & methodo comprehensa decenti
Plurima peruigili parta labore nitent:
Authorem hinc operis sua gloria digna manebit,
Posteritas famam & tollet ad astra suam.

Nam

Epigrammata

*Nam Medicis etiam multis Chirurgia rara
Ipsius Genum cepit & Ingenium,
Is dum nec lectu, visu quoque nota nec ulli
Instrumenta suis multa videnda dedit.
Ergo dum studio stabunt exulta frequenti,
Florida Sculteti & fama perennis erit.*

IV.

Vlmica terra tibi, niueum Decus inter Olores,
A teneris HEINSI, dulcis origo fuit.
HORSTIADEM scriptis eadem te prædicat Vlma,
Plaudit THONERO Nobilis Vlma Sene,
Plures Vlma dedit, Medica qui laude c anendi,
Quos tamen obscuros fama nouerca premit.)
Ambos his iungit **SCVLTE**TOS Vlma Melampis,
Ambos perpetuo charta loquetur anus.

Bona acclam. ergo scripsit

*Ernestus Gockelius, Vlm.
ICr.*

V.

AD LECTOREM DE LIBRO.

ARMACUPIS, Danaos Podaliri atque Machaorū
Quis iunere suos? En! tibi Lector habes.
At non hac tantum: sed plurima præcipuorum,
Tollere quæ morbos nos docuere manu.
Quæ correctæ leges partim; partimque vi debis
Ingenium Medici prorsus olere niuum.
SCVLTETVM dico, qui rectos edocet usus,
Effectusque obseruans, quos habuere, notat.
Ille suâ vixit Patriam olim sedulus arte
Inuit; nunc alios mortuus hifce iuuat.

In honorem Dn. Authoris p. m.
apposuit

Ioan. Pfautz, Phil. & Med. D.

VI. Quam

Non petit sanus Medici iuuamen ;
 Nec bibit sanctum medicamen eius
 Temperatus mas; ait IPSE , nostra

Vita , Salusque :

Ergo non- sanus ; dubiique prensus
 Imperu morbi , Medicum vocabat ,
 Tumque , opem ferret sibi , præmiante

Voce rogabat ;

Temporis sed nunc neque sanus vllus
 Consulit planè , neque sanitatis
 Indigus nostros Medicos , vt ipsi

Sæpe queruntur .

Imperitos nam vocat hoc adustus
 Quilibet rasor , cinisio , coquentes
 Vnguen , oblii fidei in medendi

Arte ministri .

Hinc anus mussans , graui cors sacerdos ,
 Martha nasutans , monachusque tristis ,
 Histrio , Iudas , idiota , miles

Phy ! medicantur .

Vnici restant Iatrum vocantes
 Eruditum , qui temerante turbâ
 Cognità serò sapiunt in ima

Mortis agone :

Hi Sacerdoti patrio remissi
 Atque Prætori , (det vt hic sepulchrum ,)
 Execrantur Phymedicos auares

Per que-feroces :

Execrantur sed quoque Præitorem
 Cinium , sic & Parochum supinum !
 Pastor & Prætor bonus estne , vbi tot

Phymedici sunt ?

Iustus verùm generis querelæ
 Execrandæ ne pariant furorem ,
 Turba nec multo-medicans ruinam

Augeat Orbis

Epigrammata.

VI.

Quam præstans fuerit Patruus tuus arte medendi
Hic, SCVLTETE, liber monstrat abunde satis.
Cui tu nunc par es, rumpantur vt Ilia Momo,
Consilijs nec non dexteritate manus.
Non opis ergo Senem præcul huc arcessere Coum,
Istud enim per te Sueuia Nomen habet.

Fecit vera amicitia ergo

Tobias Wagner, Med. D.

VII.

Armorum formas varias fabricare modestque,
Mortis vt effigies sic quoque mille vias.
Id iam grande, tenet quos publica cura salutis
Quo fruimur Pacis tempore, crimen habet.
Armorum verò pingendo docere figuras,
Membra quibus nostri corporis arte vigent;
Artificis solius opus iugisque laboris,
Non nisi condigna nomina laudis habet.
Ergo SCVLTETEM, qui talia gnaute ausus,
Fama vel æternum post sua fata manet.

Obseruant. affect. monum pof.

Vitus Riedlin, Vlm. M. D.

VIII.

Ecce SCVLTETVS Vir Apollinaris
Efficax arte, experientiaque,
Inter Vlmanos, specimen dietim
Exhibet auctum,
Quale sincerus exhibere debet
DOCTOR ægrotis, ratione rectâ
Trutinans vtrum leuis aut acutus
Morbus onuster;
Pharmacum non vult dare, si dietam
Ritè correxisse sat est, & vrit
Neminem solo medicamine vnquam
Restituendum.
Alterum si quod Medici probati
Expetis signum, repertis legendo:
Arma Chirurgum Bona, Quanta, Quando
Qui-que ferantur.
Prætor huc ergo veniens requirens,
Cui potestatem dare sit necessum,
Urbe in Urbana, medicationem
Perficiendi:
Pastor hic adsis, ouium querelas
Morbidarum qui reparare gestis.
Disce noscas carnifices, am usos
Circu itores;
Aduolate omnes refici volentes
Tempori vsuti Sapiente Iatro,
Atque SCVLTETVS Medico absoluto
Plaudite cuncti.

Ἰατρίας τε καὶ Φιλίας ἕνεκα ἐποίησεν

Iustus Ioh. Quittembaum;

Brunsvigius, D.

Qua praclara petunt circumdata mania valle
 Hostiles technas, & flocci pendere ructus;
 Quaque petunt saluam sub tecto degere vitam,
 Armorum flagrans ornatus splendet eorum,
 Sique modo cupiant Martis prosternere turbam
 Possunt, sic validè pacem seruare beatam.
 Sic qui mundicola mortis vitæ e pericla
 Opiant, qui cupiunt luxata reducere in artus,
 Aut qui desudant curabile pellerè vulnus,
 Auxilium hic querant, licet hinc decerpere fructus,
 Quaque fugens morbos, liber hic monstrabit apertus,
 Inuenies facili studio medicamina salua:
 Laudem cantabit numerosam Teutona proles
 SCVLTETI, dum Sol radijs illuminat auras.

Debita obseruantia ergò
 accinere voluit

Eberhardus Gockelius, M. C.

I N D E X
I N S T R V M E N T O R V M.

A.

- A** *Κατὰ Γόλον Pauli* Tab. 1. Fig. 1.
Acus pro curendo setaceo, Tab. 7. Fig. 4.
Acus, quibus deponuntur cataractæ Tab. 8. Fig. 2. & 4.
Acus, quibus perforatur hydropicorum scrotum atque abdomen,
Tab. 12. Fig. 17. & 20.
Acuum Monubrium, Tab. 8. Fig. 3.
Annulus aneus ad confirmandum oculum, Tab. 8. Fig. 5.
Acus, qua trajicitur mamma, Tab. 12. Fig. 8.
Acus, qua castratores perforant scrotum, & aperiantur sinus decli-
uiores, Tab. 14. Fig. 5.
Ambi Hippocr. Tab. 21. Fig. 1.

B.

- Brachorium adultis adhibendum*, Tab. 39. Fig. 6.
Brachorium pueris applicandum, Tab. 39. Fig. 7.

C.

- Cannula ad fonticulos in artubus conficiendos*, Tab. 1. Fig. 1.
Cannula ad fonticulos futura coronali curendos, Tab. 1. Fig. 3.
Cannula varia naribus immittenda, Tab. 9. Fig. 3. 4. & 5.
Cannula faucibus immittenda, Tab. 10. Fig. 2.
Cannula alata in vulneribus thoracis & paracentesi abdominis uti-
lissima, Tab. 12. Fig. 12. 13. 14. & 15.
Cannula ad curandas hamorrhoides, & exsiccanda ani ulcera, Tab.
10. Fig. 1. 2. & 3.
Canalis ad extrahendam empyematis materiam Tabul. 12. Fig. 9.
& 10.
Canalis, in quo reponitur pes fractus vel luxatus Tab. 21. Fig. 6.
Cannula ad mitigandum urina ardorem, Tab. 12. Fig. 16.
Capsula Iulij Casserij Placentini, Tab. 1. Fig. 7. &c. Tab. ultima,
lit. G.
Candela cerea ad carunculas in meatu urinario enatas, Tabul. 13.
Fig. 9. & 10.

Index Instrumentorum.

- Crinale*, Tab. 8. fig. 1.
Catheter. Tab. 14. fig. 5.
Culter rasorius, Tab. 2. fig. 2.
Culter falcatus, quo inciditur caro ante amputationem membri,
 Tab. 20. fig. 3.
Cataphractæ Galeni, Tab. ultima. Litt. S.
Cauteria ad inurendum occipitium, Tab. 7. fig. 6. 7. 8. & 9.
Cauteria ad alias partes sabrefacta, Tab. 19.
Cochlear vuula rel axata admouendum Tab. 9. fig. 8.
Cochlear, quo eximitur calculus è meatu urinario, Tab. 14. fig. 8.
Circuli uterim, Tab. 17. fig. 6. 7. & c.

D.

- Dilatatorium oris*, Tab. 9. fig. 9.
Decussorium, Tab. 2. fig. 10.
Dentiscalpium, Tab. 10. fig. 10.
Dioptra ani, Tab. 17. fig. 3.
Dioptra matricis, Tab. 17. fig. 4.

E.

- Enterenchyta*, Tab. 13. fig. 5.

F.

- Fascia umbilicalis*, Tab. 38. fig. 8.
Fascia cancer, Tab. 31. fig. 9.
Fascia ad fonticulos in sutura coronali inultos, Tab. 33. fig. 6.
Fascia, Sostrati vinculum dicta, Tab. 38. fig. 6.
Fascia, cataphractæ nominata, Tab. ult. S.
Fascia uteri, Tab. 41. fig. 3.
Fascia ad membra fracta & luxata, Tab. 29. Lit. E. F. G.
Fascia funda, Tab. ult. A.
Fascia ad deliganda membra mutilata, Tab. 27. fig. 14.
Fascia axi, Tab. 41. fig. 7.
Ferula, Tab. 29. Lit. K.
Ferramentum solidum, quo candefacto paratur fonticulus in bregmate, Tab. 1. fig. 2.
Forceps cum rostro psittaceo, Tab. 4. fig. 2. Tab. 11. fig. 1.
Forcipes ad inurendum setaceum in nucha, Tab. 7. fig. 1. 2. & 3.
Forceps ad secandum setaceum, Tab. 7. fig. 10.

Index Instrumentorum.

- Forceps ad polypum recta* (qua abscinditur etiam clitoris) & *curua*,
Tab. 9. fig. 1 & 2.
Forceps pellicanus dicta, Tab. 10. fig. 3.
Forcipes dentaria, Tab. 10. fig. 6 & 7.
Forceps rostrum coruinum dicta, Tab. 10. fig. 5.
Forceps dentaria communis, Tab. 10. fig. 4.
Forceps cum rostro gruino recta, Tab. 11. fig. 6.
Forceps cum rostro gruino curua, Tab. 9. fig. 10.
Forceps anserina cum cochlea, Tab. 15. fig. 5.
Forceps anserina sine cochlea, Tab. 15. fig. 6.
Forceps deceptoria, Tab. 17. fig. 9.
Forceps ad incidendas cartilagineas, Tab. 20. fig. 2.
Forfex ad varios usus comparata, Tab. 20. fig. 1.

G.

- Glossocomum Galeni*, Tab. 21. fig. 4.
Glossocomum Hippocratis, Tab. 21. fig. 1.

H.

- Hamulus acutus ad eleuandam palpebram & unguem oculi*, Tab.
8. Fig. 9. In alijs locis adhibendus hamulus duos habet uncas,
vt Tab. 34. Fig. 5. & Tab. 30. Fig. 8. videre licet.
Hamulus ferreus ad educendas glandes è vulneribus sclopetorum,
Tab. 15. Fig. 5.

I.

- Instrumentum simpliciter eanum & incidens canula pro fonticu-
lis in sutura coronali parandis exactè respondens*, Tab. 1.
Fig. 4.
Instrumentum Stellatum, Tab. 1. Fig. 4.
Instrumentum dentatum, Tab. 1. Fig. 6.
Instrumentum lenticulare, quod Græci Φακωτέον appellant, Tab. 2.
Fig. 8.
Instrumentum decussorium, Tab. 2. Fig. 10.
Instrumentum triploides, Tab. 3. Fig. 3.
Instrumentum crinale pro agilope, Tab. 8. Fig. 1.
Instrumentum, quo abscinditur vuula corrupta, Tabul. 9.
Fig. 7.
Instrumentum dilatatorium oris, Tab. 9. Fig. 9.

Instru-

Index Instrumentorum.

- Instrumentum, quo extrahitur calculus in meatu urinario, Tab 14.
Fig 8.*
- Instrumentum, quo Asciticorum abdomen pertunditur, & scrotum
eorum qui hernia squoſa laborant, Tab 12. Fig. 17.*
- Instrumenta varia, quibus glandes è vulneribus ſclopotorum tra-
huntur, Tab 14. F. 9. & 11. Tab. 15. fig. omnes.*
- Instrumentum Alphonſinum, Tab. 15. Fig 1. 2 & 3.*
- Instrumentum, quo crus contractum ſenſim extenditur, Tab. 18.
Fig. 1.*
- Instrumentum, quo cubitus rigidus paulatim ſectitur, Tab. 18.
Fig. 5.*
- Instrumentum, quo arteria carpi vulnerata vel arte incifa compri-
mitur, Tab. 13 Fig 4.*
- Instrumentum Hieron. Fabr. ab Aquapendente, ad curandas carun-
culas in meatu urinario, Tab. 20. fig. 5.*
- Itinerarium, Tab. 14. fig 7.*
- Infundibulum, Tab. 10. fig. 11.*

L.

- Lanceola, qua tutiſſime inciduntur vaſa ad emittendum ſangui-
nem, loca imperforata pertunduntur, & ſecantur fonticuli,
Tab. 19. Fig. vlt.*

M.

- Μαχαρὴ σθητοειδὴς Tab fig. 1.*
- Morotulus mas, Tab. 2. fig. 3.*
- Modioli ſcæmina, Tab 2. fig. 4 & 5.*
- Membrana Custos. ſeu μνητὸ γοφιλῶς, Tab 2 fig 9.*
- Malleus plumbeus. Tab. 2. fig. 11.*
- Malleus ligneus Tab. 20 fig. 5.*
- Machina tractoria Vitruvii, Tab. 22 fig. 1.*
- Metrenchyta, Tab 13 fig. 3.*

N.

- Nilei Plintheum, Tab. 21. fig. 5.*

O.

- Otenchyta Tab. 13 fig 4.*
- Oris dilatatorium Tab. 9 fig. 9.*
- Oris ſpeculum, Tab 11 fig. 4.*

P.

- Pelucanus. Tab. 10 fig. 3.*
- Pileus argenteus, Tab. 13 fig. 7.*

Index Instrumentorum.

R.

- Rostrum gruinum, in angulum obtusum directum, Tab. 9. fig. 10.
 Rostrum gruinum rectum, Tab. 11. fig. 6.
 Rostrum Coruinum, Tab. 10. fig. 4. Tab. 11. fig. 2.
 Rostrum Psittaceum, Tab. 11. fig. 1. Tab. 4. fig. 2.
 Rostrum anserinum, Tab. 15. fig. 19.
 R. mora Hildani, Tab. 12. fig. 3.

S.

- Spatha Celsi, Tab. 2. fig. 1.
 Scalpellus rectus, Tab. 1. fig. 2.
 Scodeghino Italarum, Tab. 2. fig. 2.
 Serrula versatilis, Tab. 5. fig. 1.
 Serrula recta, Tab. 6. fig. 1 & 2.
 Scalpra rasoria, Tab. 6. fig. 3 & c.
 Specillum latum, Tab. 8. fig. 6.
 Specillum rotundum, Tab. 8. fig. 6.
 Specillum cochleatum, Tab. 8. fig. 7.
 Scalpellus falcatus ad separandas à se inuicem palpebras, Tab. 8. fig. 8.
 Stylus cannulis narium insertendus, Tab. 9. fig. 6.
 Stylus cannulis ani accommodatus, Tab. 16. fig. 4.
 Sclopomacharia, Tab. 12. fig. 1. 2. 3 & 5.
 Syringotomi, quibus inciduntur fistulae, Tab. 14. fig. 1. 2 & 3.
 Scalpellus falcatus, quem Itali gamma appellant, Tab. 2. fig. 4.
 Scalpellus, quo dilatantur vulnera abdominis angusta, Tab. 14. fig. 4.
 Scalpellus, quo peragitur paracentesis in abdomine & thorace, Tab. 12. fig. 1.
 Scalpellus, quo dilatantur vulnera thoracis, Tab. 12. fig. 1.
 Scalpelli tunc pites, formam foliorum myrti referentes, Tab. 12. fig. 6. & 7.
 Scalpellus annulo inclusus, cuius maximus usus est in suppuratis mulierum vermibus aperiendis, Tab. 12. fig. 11. Modus eo operandi videatur, Tab. 37. fig. 5. in thorace.
 Siphon communis, Tab. 13. fig. 1.
 Siphon auricularis, Tab. 13. fig. 4.
 Siphon intestinalis, Tab. 13. fig. 5.
 Speculum ani, Tab. 17. fig. 2. & 3.
 Scalpellus quo setaceum nucha inciditur, Tab. 18. fig. 6.
 Scalper, quo amputantur digiti, vel manus extrema corrupta, Tab. 20. fig. 4.

Scala,

Index Instrumentorum.

Scala, Tab. 21. fig. 3.

Scamnum Hippocratis, Tab. 22. fig. 4.

Softrati vinculum, Tab. 38. fig. 6.

T.

Trypanum Hier. Fabr. Tab. 2. fig. 6.

Terebra triformis, Tab. 3. fig. 1.

Terebra triploidis, Tab. 3. fig. 3. A.

Terebellum acutissimum, quo educuntur affixi *sclopetorum globuli*, Tab. 15. fig. 7.

Truncus ligneus, in quo collocantur membra *scalpro auferenda*, Tab. 20. fig. 6.

V.

Vertibulum modiolorum, Tab. 2. fig. 6.

Vectis debilissimus, Tab. 2. fig. 7.

Vectis validior, Tab. 3. fig. 2.

Vectis instrumenti triploidis, Tab. 3. fig. 3. B.

Vectis Parai, Tab. 3. fig. 4.

Volsella recta Celsi, Tab. 4. fig. 1.

Vasculum oculare Aquap. Tab. 8. fig. 10.

Volsella in semicirculum recurvata, Tab. 10. fig. 1.

Vectes trifidi, Tab. 10. fig. 8. & 9.

Vitrum, quo extrahuntur *papilla occultata*, Tab. 16. fig. 5.

Vncus, quo extrahitur *fœtus mortuus*, Tab. 17. fig. 1.

Z.

Zonula Hildani, Tab. 22. fig. 2.

N O T A.

Figuræ huius Editionis ad dimidiam proportionem *Vlæntis* exactè diminutæ sunt : quare duplum earum sumendo, habebis istam magnitudinem ab Authore primùm depictam.

Armamentarij Chirurgici,
TABVLA. I.

turæ coronalis & sagittalis concursu, non tantum adurentes, sed etiã incidentes, ob instrumenti acumen, quod habet in extremitate. *Hoc quando caluariam attingit, circumuoluendum est, ut cranio aliquod vestigium imprimat.* Huius instrumenti usum improbant multi, non solum ob dolorem, quem inferre dicunt, verum etiam ob periculosa inflammationis metum in pericranio, quæ postmodum duræ matri subiectæ per suturarum coniunctionem facillimè communicari possit; vnde hoc reiecto, solidum ei & vniiforme (Fig. II. *huius Tabulæ depictum*) recentiores substituunt: cauum tamen meo iudicio huic præferendum est, quoniam solidum illud enarrata modo incommoda multò facilius inferre potest: addo quòd iniustio suturarum cum solido ferramento nimis tardè procedat, ob cutis in capite crassitiè, duritiem, ac densitatem; administrationes autem chirurgicæ, imprimis eæ, quæ ferro peraguntur ignito, citissimè perficiendæ sunt.

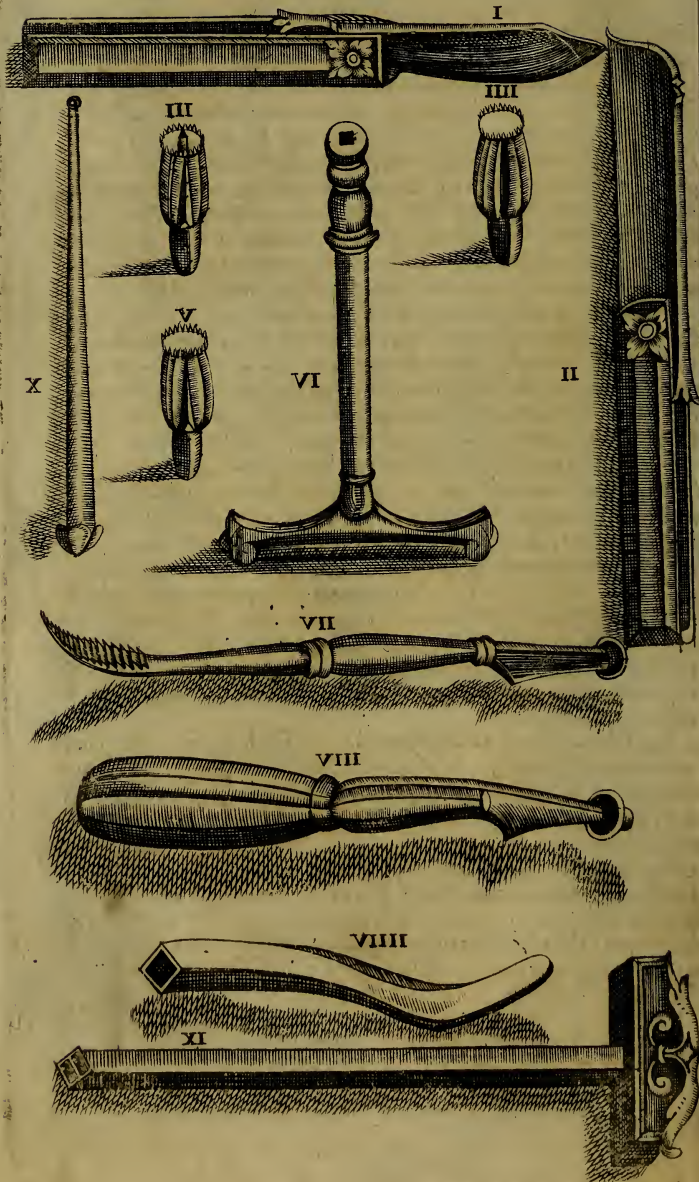
Fig. V. & VI. sunt ferramenta non simpliciter incidentia & caua, sed prius *stellatum*, posterius verò *dentatum* est: quorum illud propter stellam circumuolui omninò nequit: hoc verò propter dentes non ita promptè incidit. Quapropter Chirurghi moderni, & inter eos ferè Princeps Hieronym. Fabritius ab Aquap. hæc duo instrumenta, tanquam ad operationem inepta, reiiciunt.

Fig. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. coniunctim consideratæ constitunt *Capsulam, instrumentum ad intrendos fonticulos, in partibus extra caput collocatis, omnium optimum, omnibusque numeris perfectissimum*, quod excogitauit Iulius Casserius Placentinus, ut tria illa incommoda (quæ masculi timidioris animi, fœminæ, ac pueri expauescunt) calorem scilicet, dolorem, & ignis aspectum vitaret. Hoc Placentini inuentum occultat cauterium actuale, quod (*cum escharam promptissimè inducat, ita ut acri vix animaduertiant*) potentialibus si non præferendum, optimo saltem iure substituendum esse sentio. Nec enim propter vaginæ extremitatem, grauiorem ex depressione incubitum, & miram operationis celeritatem, vel quicquam doloris, vel etiam subustionis, percipitur; quam ob causam nec vicinarum offendiculum partium in minimis metuendum est.

Fig. VII. est lamina cannulata ferrea, circularis & immobilis (a. b.) huic & laminæ superiori itidem ferrea, circulari, in medio perforata, & versus inferiora mobili (c) quatuor rotulæ filo æneo circumductæ (d) infiguntur, ut *Stylus* (Fig. VIII.) *ex cupro solidus, candefactus, prædictisque laminis immixtus* (veluti Fig. IX. ostendit) & in Fig. X. capsulam ligneam repositus, ut operculo Fig. XI. foraminato abscondi, & beneficio clauiculæ (Fig. XII. & XIII.) umbellatæ, deprimi possit.

Armamentarij Chirurgici
TABVLA. II.

T A B V L A II.

De *Spatha Celsi*, *cultro rasorio*, *modiolorum mare*, *scæminis*, & *vertibulo*; *instrumento lenticulari*, *vectæ debilissimo*, *membrana custode instrumento d. cussorio*: quibus *Chirurgus opus est ad curandas fracturas Cranij*.

FIG. I. est instrumentum, quod ab Hipp. lib 2. de morb. cap. de suppurata peripneumonia, *μαχαιρὶς σπυδαῖος*, à Celso autem, & Paulo passim *Spatha* appellatur: scalpellus nimirum anceps, vtrinq; acutus, & in superiore parte paululum latus, qui in extremitate sua in vnam cuspidem coit. Hoc vulnera capitis in crucem vel triangulum dilatantur, & paracentesis in thorace tutò peragitur.

Fig. II. est *cultus rasorius*, siue scalpellus rectus, ex vna tantum parte incidens, ex altera verò retusus, quo vtuntur, quando partium subiectarum non est habenda ratio, videlicet in cute capitis incidenda vsque ad cranium, & gummatibus Gallicis, in tibia præsertim vel alibi, aperiendis: deinde vbi vtraque acies aliquid ledere potest, vt in fœtu mortuo intra vterum in plures portiones dissecando, & vuluæ carunculis incidendis. *Italicè vocatur Scodeghino*.

Fig. III. est *Modiolus mas*, seu instrumentum ex optimo chalybe paratum, cavum, teres, imis oris ferratum, & quatuor alis præditum: illa scilicet pars Trypani, quæ circa os circumuoluenda est, & dicitur Græcis *χοινοκλον*, Celso verò l. 8 c. 3. *modiolus*: qui in medio clauum habet, vt, in principio circumuolutionis, *caluaria à pericranio denudata*, firmiter insistat, & partes circumpositæ, labia nempe vulneris & pericranium, vt maximè sensibiles, ab offensione tutiores reddantur. Quod si modiolus in principio adhibendus clauum non haberet, summo cum periculo, & vehementi dolore fieret perforatio caluariæ.

Fig. IV. & V. sunt *Modioli scæmina*, eiusdem magnitudinis cum præcedenti masculo, neque aliter differunt hi & ille, nisi quod clauo cateant, vnde scæminæ nuncupantur. Antequam his scæminis vtîmur, beneficio masculi cranio aliquod vestigium imprimendum, vt ei scæminæ firmiter insistere possint. *Pro perforatione autem Cranij administrator ad minimum tres, sed exactissimè aequales modiolos in promptu habeat, vnum nimirum masculum & duas scæminas*, vt aliquoties mutari, & in aquam frigidam, aut oleum rosaceum immergi queant, ne vel scobe pleni operationem retardent, vel ex crebra circumrotatione calefacti, cranium, ipsique subiectas membranas inflammant.

Inuentio alarum, quæ modiolos in cerebri membranas, vel propriam substantiam immergi prohibent, summum Hieronymi Fabricij ab Aquap. ingenium arguit: nam quamuis ex recentioribus nonnulli, vt Vid. Vid. *l. Chir. 4. c. 10.* & Ioa. Andr. à Cruce *l. 7. de instrum.* etiam alarum in modiolis mentionem faciant, eas tamen nullus eorum tam exactè & accuratè fabricari curauit, quàm Fabricius. His modiolis nunquam non felici successu sum vsus, vtunturque hodierna tempestate (omnibus veterum instrumentis, quæ olim ad perforandam caluariam excogitauerunt, & quorum schemata apud citatos modò Authores & Paræum. *lib. 9. cap. 18.* inueniuntur, reiectis) chirurgi, præcipuè Patauini, Fabricijque in praxi, & professione chirurgica successores; inter quos superstes est celeberrimus ille Medicus, Chirurgus, & Professor Patauinus, Petrus de Marchettis, Eques Diui Marci Venetorum, meus olim in Anatomia & Chirurgia, per plures annos, respectiuè condiscipulus, cuius mirificam operandi dexteritatem (qua ferè omnibus Italis palmam præripit) tota non tantùm Italia, & vndique concurrens studiosorum cohors stupet, sed ea innumeri felicissimè restituti quasi ad cælos vsque extollunt.

Fig. VI. est Trypani altera pars, quæ manubrium seu *vertibulum* appellatur, & excisum habet foramen, quo mediante *modiolorum apex gossipio inuolutus* promptè excipitur, & extrahitur, quotiescunque commutatio τῆν ἑστυκίαν fuerit necessaria. Hac ratione ex modiolò, & vertibulo componitur *Trypanum*, quo citò, tutò, & iucundè perforatur cranium.

Fig. VII. est instrumentum compositum ex scalpro (ob lenticulam in extremitate) lenticulari dicto, & *vectis*. In fine perforationis cranij, hic *Vectis* inter labia excisi ossis immittitur, ad ossiculum hinc inde mouendum, vt vacillet, & *volsellæ* (*Tabul. IV. Fig. 1.*) parte dentata auferri possit. Confert quoque ad modicas cranij depressiones eleuandas, firmitatem suam in manu sola chirurgi obtinens. Lenticula inferuit ad asperitates (qua post tenebrationem, & ossis excisi remotionem relinquuntur) abradendas, & leuigandas, ne cerebri membranæ, ob continuum earum motum, illis allisæ ostendantur.

Fig. VIII. est instrumentum *Lenticulare* solùm, quod oras facti foraminis, veluti modò dictum, leuigat, ne membranas pungendo, dolorem & inflammationem inferant.

Fig. IX. est lamina argentea (ex ferro enim nunquam parari debet, ob ipsè ingenitam frigiditatem, qua tam crassa, quàm tenui membrana cerebri nocet) firma, paulum refima, & ab exteriori parte leuis, qua vtimur in magnis cranij depressionibus, & fracturis, vbi ter, quaterue, cranij os trypano perforare, atque foraminum interstitia excidere necessarium est: tunc enim lamina inter caluariam, & duram

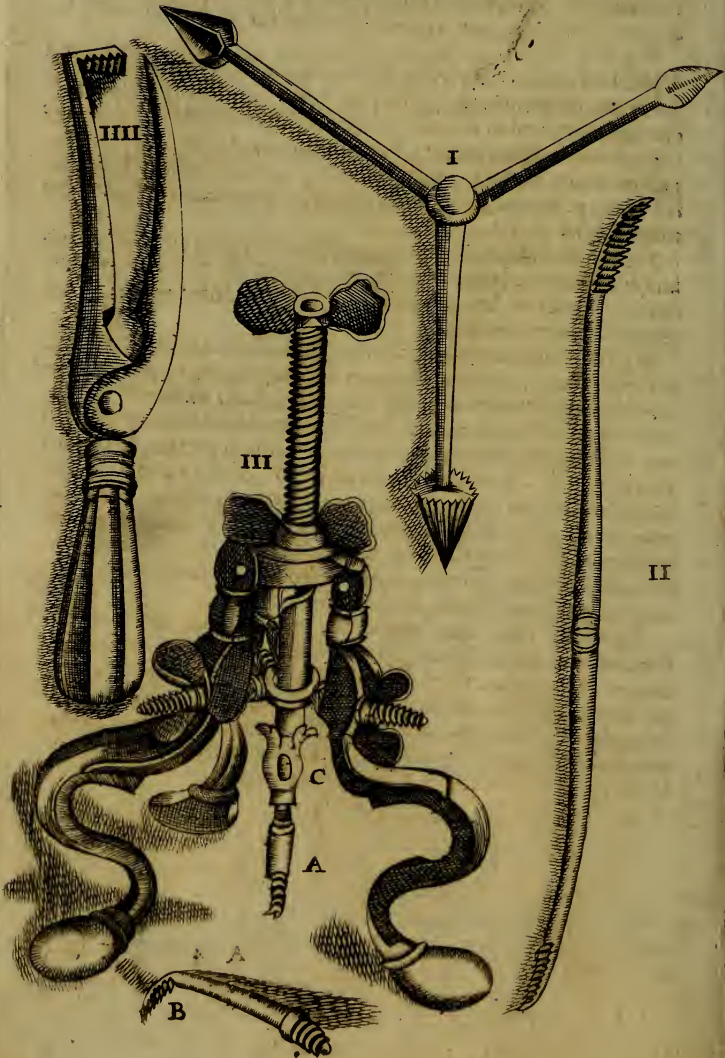

matrem demittitur, vt eius pars exterior cerebro propior sit, ne acumine forcipum & ferrularum (*quarum delineationes videantur infra Tab. V. & VI.*) membranæ cerebri vel pungantur, vel incautè incidantur: hinc Celso, qui in describendis ferramentis, Chirurgicisque instrumentis, admodum sedulus fuit, *lib. 8. cap. 3.* Membrana custos dicitur, Græcis *μωγφοιλαξ*.

Fig. X. est *instrumentorum decussorium*, quo dura mater modicè depressa, cranio exactè applicatur, vt purulenta materia inter cranium, & membranas collecta, per foramen modiolis factum, facilè egrediarur.

Fig. XI. est *malleus plumbeus*, quem olim vsurparunt, quando scalpris incisorijs (*quorum imagines varia reperiuntur apud Paracelsum lib. 9. cap. 5.*) particulam cranij separare voluerunt, ad euitandum strepitum, & prohibendam cerebri commotionem. Recentiores, & hac ætate cautiore chirurgi vtuntur ad hanc operationem forcipibus, & ferrulis, de quibus paulò infra, *Tabul. IV. & VII.*

Armamentarij Chirurgici
TABVLA. III.

T A B V L A I I I

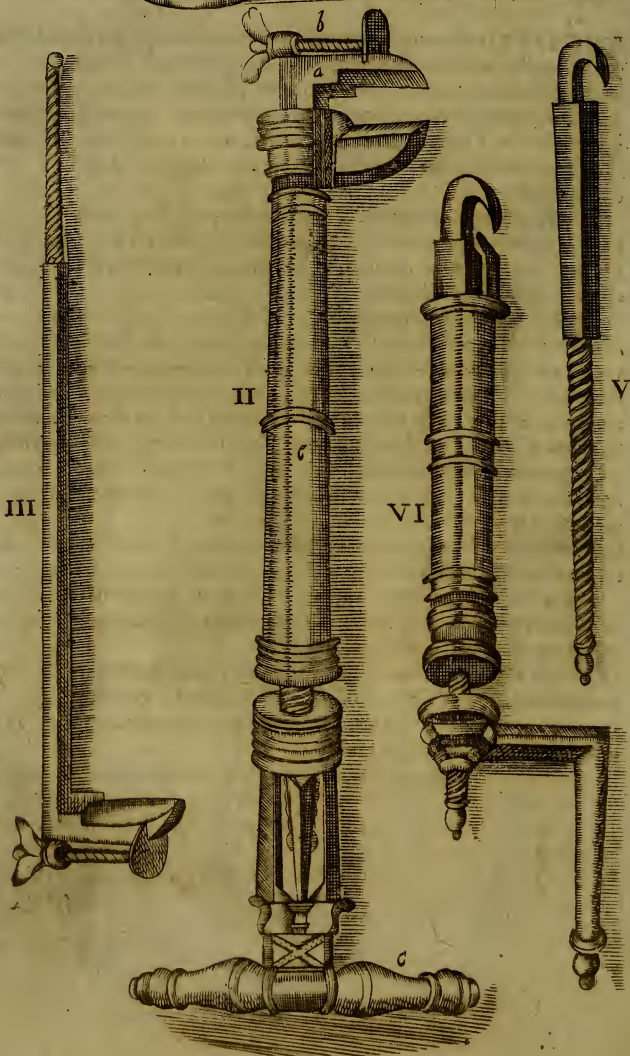
De Terebra triformi, vecte validiore, Instrumento triploide, & eleuatorio Parai, quibus cranij punctura abolentur, eiusdem. que depressiones eriguntur.

FIG. I. est Terebra triformis, instrumentum scilicet merè ferreum, tribus ijsque diuersis terebris constans, quorum vsus in punctura cranij, quæ ambas laminas non penetrat, est necessarius, vt ijs vestigium caluarie impressum deleatur. Huius instrumenti pars triangularis etiam substitui potest terebello, quo Guilhelmus Fabricius Hildanus primam ferè laminam perforat, antequam triploidis torcular adhibet.

Fig. II. est *vectis*, quem in depressionibus cranij eleuandis vsurpo: hic valentiore attollit robore, quàm ille Tab. II. Fig. VII. delineatus, quoniam firmitatem non in manu tantùm eleuatoris, sed etiam in capite suam habet.

Fig. III. est *instrumentum*, ob triplicem basin, quam habet, *Triploides* appellatum: si depressio cranij tam magna est, vt præcedentes vectes ob infirmitatem non sufficiant, *Triploidis vectem B.* (si spatium adest) submitto, & os depressum perpendiculariter attollo. Si autem locus huic vecti non conceditur, media depressio, *Triploidis Terebra A.* ultra diploidem perforari debet, & dicto eleuari modo, *unicè cauendo, ne terebra ambas cranij laminas persoret, & duram matrem pungat.* Vide Guil. Fabricium Hildanum, *centur. 2. obs. 4.* vbi modum depressiones eleuandi accuratissimè docet, licet alijs instrumentis, quibus ego nunquam vsus, sed hac triploide vnâ & alteram depressionem bono cum successu reposui.

Fig. IV. est *Vectis*, quo vtuntur alij in maximis caluarie impressionibus, imitando victores, qui doliorum assulas intus depressas simili vecte solent retrahere. Indita igitur adunca vectis extremitate (a) sub os depressum, alterum vectis brachium (b) rectum, ossi sano inniti debet, vt, dum manubrium dextra deprimitur, adunca instrumenti parte id, quod depressum est, erigatur. Hunc vectem adunbrauit quoque, & descripsit Ambros. Paræus *l. 9 c. 5.*

III

II

VI

V

T A B V L A I V.

De Volsella, & forcipe cum rostro psittaceo, atque vulturino, quibus officina cerebri membranas pungentia abrumpuntur, & eximuntur.

FIG. I. est instrumentum, ad operationes manuales valdè necessarium, quod Paulus Ægin. lib. 6. c. 32. ἀναστὰς ἰσθμῶν, & C. Cels. lib. 7. c. 30. Volsellam vocat. Huius parte duplicata & dentata A. frustulum ossis corruptum ac mobile, spicula itidem & globuli, eorumque fragmenta, turundæ atque pili, & quæ id genus alia in vulneribus extranea reperiuntur, extrahunt. Idem peragunt instrumentis, Tab. XI. Fig. III & VI. delineatis, quorum alterutrum pro opportunitate vsurpandum. Singulariter etiam hæc volsellæ pars inseruit ad pilos è palpebris euellendos, quæ oculos irritant. Præter dictos vsus, quos præstat, famulatur medicinæ comptoriæ, eà namque fœminæ, præsertim regiæ, pilos in supercilijs, & alijs corporis partibus radicitus extirpant. *Notandum, si officulum aut aliundè faucibus extraneum eximendum, hanc instrumenti partem altero tantò maiorem debere confici, quàm fuit depicta.* Latiore sui parte B. ad ceratorum conducit extensionem, supra linteamina vel corium, in defectu spatulæ; ad tutam pericranij ab osse separationem, antequam modiolus & scalprum cranio admouetur, in defectu vnguium manus digiti indicis & pollicis paulò longiorum, aut manubrij illius scalpelli, qui infra Tab. XII. Fig. IV. adumbratus est. Vnguibus tamen illis longioribus, multo securiùs pericranium à cranio deducitur, quàm manubrio scalpelli citati, aut cultro separatorio Paræi, aut hæc volsellæ parte latà.

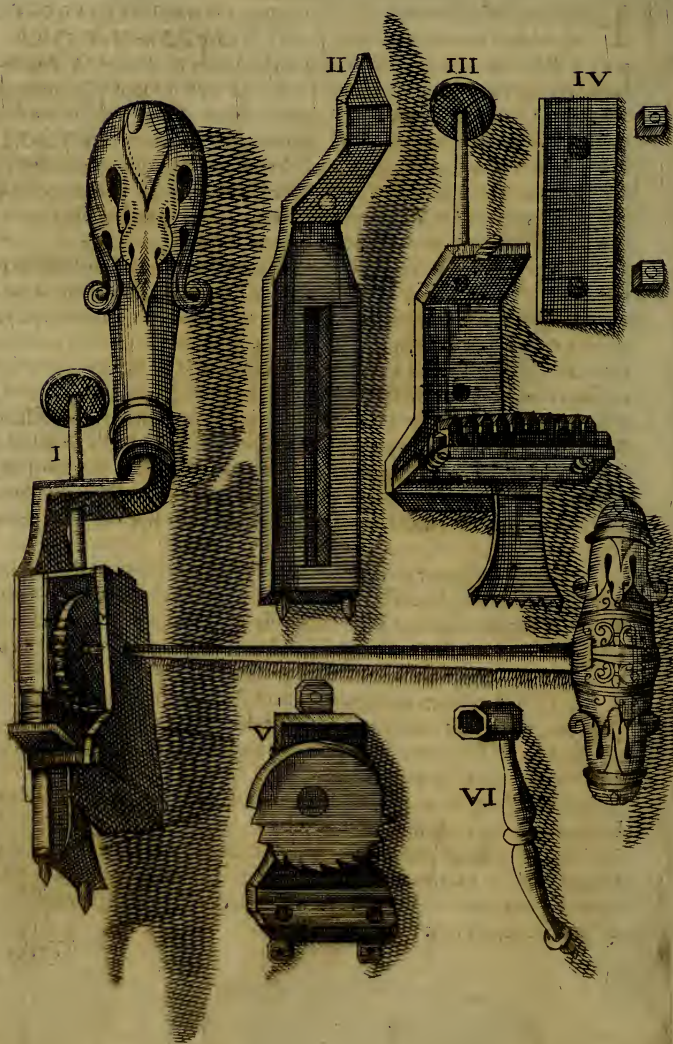
Fig. II. est forceps exciforia, cum rostro psittaceo, (a) cui superius cochlea umbellata (b) affigitur, quæ rostrum ad duram matrem (vitor enim in fracturis cranij) immergi vetat, vndè non incommodè ἀβλαστισή appellari posset: inferius habet manubrium (c) quod cochleæ (d) Fig. III. circumuoluitur.

Fig. III. est rostrum psittaceum, extra suam cannulam (d. Fig. II.) positum, vt artifex cochleam rostri euidentius cernere queat.

Fig. IV. est forceps alia cum rostro vulturino, cannulata, ad cuius cochleam circumducitur.

Fig. V. est rostrum vulturinum, sine cannula depictum. His duabus forcipibus, vt & illis, quas infra Tab. XI. Fig. I. & II. & Tab. XIX. Fig. I. depingi curauimus, ossis aliquod frustulum, in curatione vulerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, aufertur: quæ omnes magnitudine saltem & formà differunt, pro varietate ossium, quæ remouenda sunt.

T A B V L A V.

De Serrula versatili, quæ duorum foraminum interstitium excipitur.

FIG. I. est *serrula versatilis*, tympanis duobus, iisque dentatis prædita, utilis maximè ad interciden-
da duorum vel trium foraminum, modiolis factorum, interstitia: ubi enim vectes supra delineati & descripti, ob rimæ (quæ nuper impressionibus in a dultorum cranijis serè semper iungitur) angustiam, spatium non habent, interdum opus est, vt in cranio duo vel plura foramina modiolis conficiantur, quorum interstitium hac serrula, *citra vllum læsionis periculum interciditur*, quo vectis ad eleuandum commodus submitti, & ossis frustulum, quod non rarè membranas pungit, eximi possit. Huius instrumenti, quod ego excogitauì, partes coniunctæ literis minusculis, separatae verò maiusculis notantur.

Fig. II. est *lamina ferrea* A. in medio secundum longitudinem excisa, quæ superius manubrium B. habet, & foramen C. in flexura laminæ, inferius autem vtrinque aciem acuminatam D. quibus firmiter cranio nudato insistit.

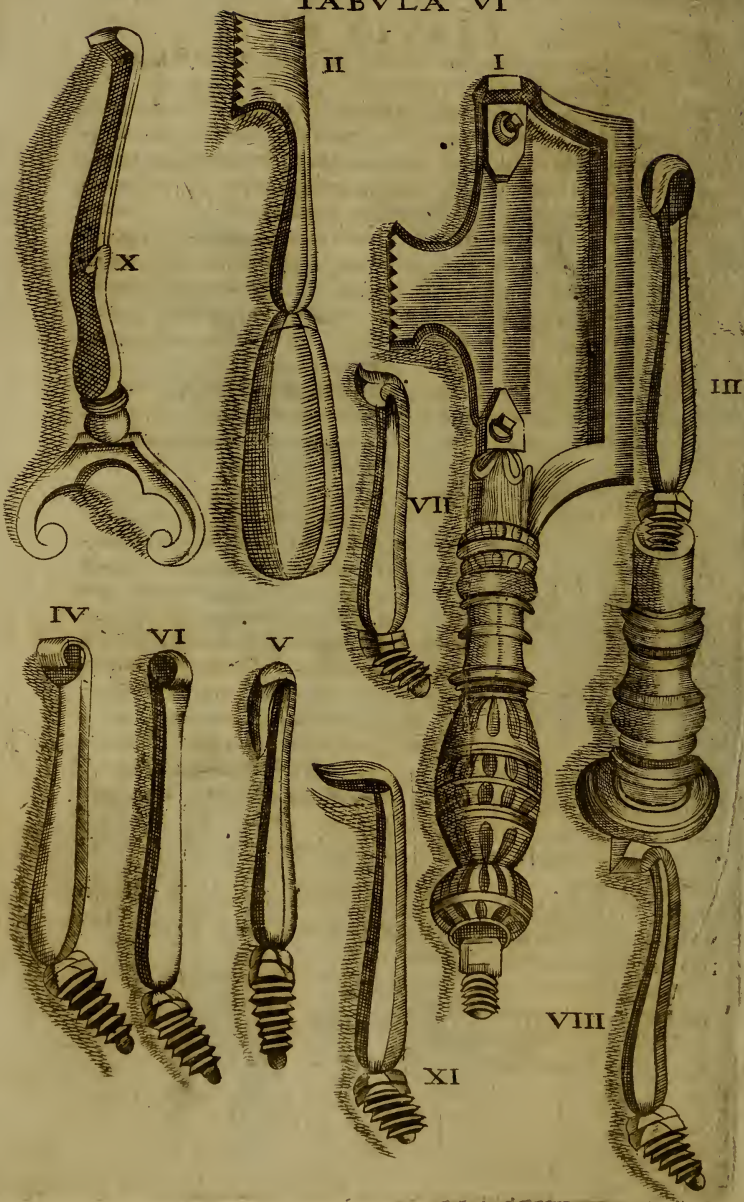
Fig. III. est *clauiculus umbellatus*, qui asterismo notatur, & per foramen C, Fig. II. transiens, capsulæ E. infigitur. Hæc capsula E. laminæ ferreæ foramini A. Fig. II. beneficio orichalceæ lamellæ Fig. IV. regulariter annectitur, per duas cochleas, quas capsula in parte auersa obtinet, correspondentes orichalceæ lamellæ, totidemque nodulos, vt Chirurgus beneficio clauiculi capsulam, in ipso operandi actu, sursum & deorsum, pro libitu mouere valeat. Foramini H. axis rotulæ imponitur, vt ex Fig. V. & rotulæ centro apparet. Lamella I. superius dentata est, & ibi excipit rotulam; inferius L. vtrinque æqualis, vt ferrula K. in capsula & Fig. V. fissuris M. beneficio rotulæ & capuli, regulariter dextrorsum & sinistrorsum moueri apta sit. Lamina orichalcea N. in medio caua est, & duas habet cochleas O. huius laminæ beneficio serrula, cum instrumentum planè fuerit compositum, æqualiter hinc inde ducitur.

Fig. IV. est *lamella orichalcea*, cum duabus materculis, quas supra nodulos vocauì.

Fig. V. est *rotula semidentata* P. & dimidia capsula Q. vna cum tribus foraminibus R. quibus tres cochleas Fig. III. recipit, cum nodis seu materculis tribus S. firmatas.

Fig. VI. est *clauis*, qua instrumentum in suas partes diuiditur, & iterum ex ijs componitur.

Lit. T. axin notat, quæ capsulam & rotulam in parte auersa perforat: Y. verò manubrium indicat.

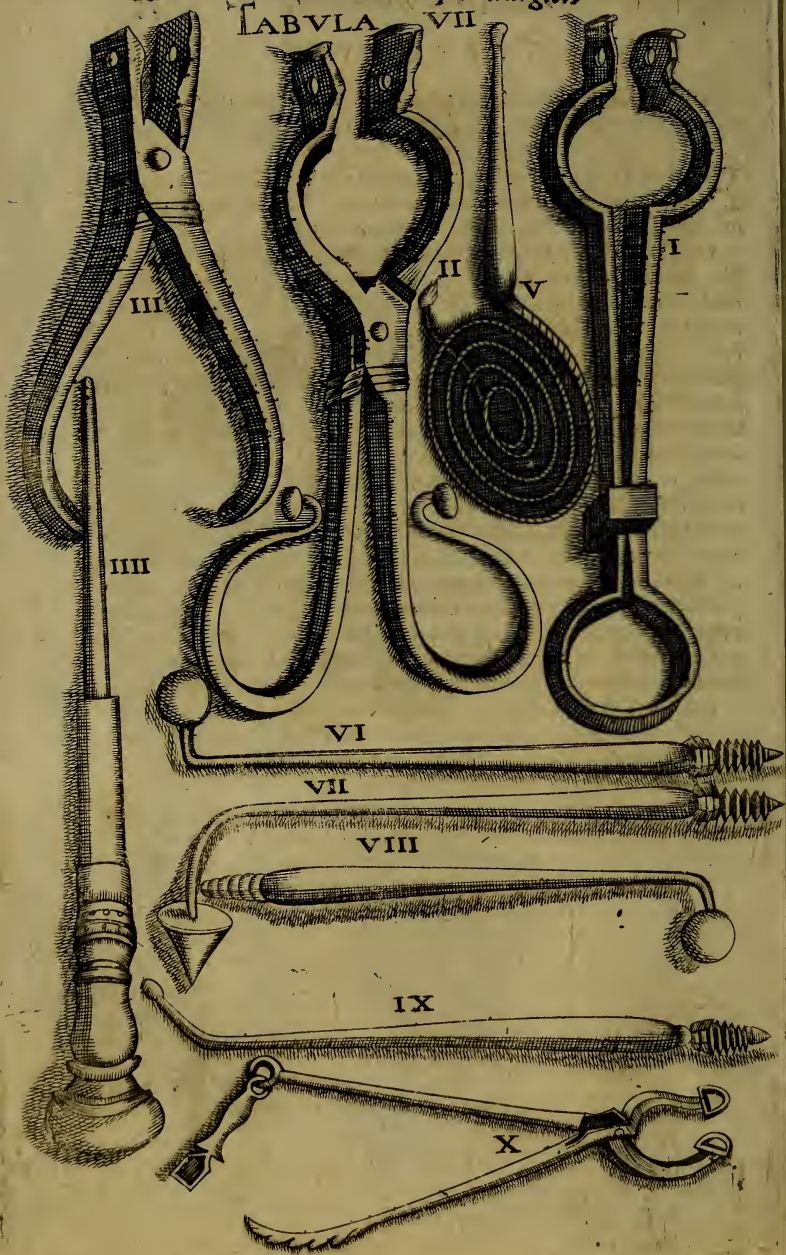

T A B V L A V I.

De Serrulis rectis, & varijs scalpris, quibus cranium vel cariosum vel fissum abraditur.

FIG. I. & II. sunt *serrula recta*, quibus alij interstitia foraminum modiolis in cranio factorum intercidunt, scissuras capillares ac non penetrantes abolent, & cariem cranij abradunt.

Fig. III. Galen. *l. 6. meth. med. c. 6.* tria scalprorum genera describit, *primum* cauum, *κυκλῆσμον* seu scalprum excisorium appellat, cuius delineationem supra Tab. II. Fig. IX. vidimus: *alterum*, quod in ima sui parte lenticulam refert, quod *φακατῖν* vocat: Cuius vsum & delineationem, Tabula modò citata Fig. VIII. descriptam, & depictam habemus: *tertium* radendo idoneum, quod Græci *ξύσπερα*, Latini scalprum rasorium, & Barbari raspatorium nuncupant. Hoc tertio scalprorum genere recentiores vtuntur in tentandis, & abradendis fissuris cranij capillaribus, seu de penetratione dubijs, eiusque varias, pro ratione sedis aut rimæ, formas excogitarunt. Cauam scilicet, vt Fig. III. IV. V. & VI. semilunarem, vt Fig. VII. acuminatam, vt Fig. VIII. & denique planam, Fig. IX. & X. *Chirurgus scalpra, cuiusuis forma, ad minimum quatuor, semper parata habeat, ne ex indigentia aliunde ea petere cogatur, aut occasionem operandi, quam precipitem esse nemo non ignorat, cum patientis periculo, & fama sua naufragio perdat.* Cum os cariosum in partibus extremis, femore, tibia, humero & cubito, deradendum est, scalpra his maiora & validiora parari debent. Confititur autem vnumquodque scalprum ex Chalybe optimè depurato, vt aciem acquirat, qua promptissimè abradat. Scalpris veteres omnibus & singulis suum proprium manubrium adaptarunt: recentiores contra, *sed meo iudicio minus rectè*, vnicum manubrium parant, ex ligno vel ossibus, in cuius imo foramen cochleatum habet, quo omnium scalprorum caudas pariter torculatas excipit, vt ex Fig. III. & reliquis patet.

T A B V L A V I I.

De varijs ad parandum in nucha setaceum instrumentis, forcipibus scilicet quatuor, acu, & setone armato, deque cauterijs, quibus inuritur occiput.

FIG. I. est *forceps*, quæ propè foramen superius, quod neque nimis atum, neque nimis angustum est, *cavitatem habet amplam & circulares, annulumque ferreum*, qui instrumentum seu forcipem ex se stringit, tum necessarius, quando Chirurgus famulum non habet, qui sibi acum optimè ignitam, ad parandum in nucha setaceum, porrigit.

Fig. II. est *forceps*, quæ superius similem habet cavitatem, *at ob defectum annuli, non ex se, sed à Chirurgo, quantum satis est, stringitur*. His forcipibus vtuntur, quando occiput perforandum venit valdè carnosum & pingue: quibus cutis apprehensa, cum crassa sit, circumulum ingreditur, vt non elabatur.

Fig. III. est *forceps*, quæ neque cavitatem, vt Fig. I & II. neque annulum vt Fig. II. *habet*: eà Chirurgus machilentorum nucham apprehendit, donec acu candefacta, & à ministro porrecta, cutim perforarit.

Fig. IV. est *acus* pro setaceo, quæ neque nimis longa, ne cuspis foramen oppositum fallat, sed palmam æquat; neque nimis tenuis, neque nimis plena, sed foraminibus prædictarum forcipum paulò minus respondet: vndè benè ignita & candens quam citissimè pertransit, setaceumque ferè citra dolorem perficit.

Fig. V. est *puntale* longum & angustum, setonem seu funiculum rotundum, ex serico purpureo adstrictum habens, qui ad medietatem traductus, in foramine relinquitur. Puntali affixus est globulus cereus, vt sine mora & dolore transeat.

Fig. VI. VII. VIII. & IX. sunt *ferramenta* siue manubrijs varia, quibus benè candentibus occipitium in infantibus & puerulis, (in quibus epilepsiæ, apoplexiæ, & vertiginis signum aliquod apparet) in Italia frequentissimè comburitur. Eadem inustio quandoque auxiliatur adultis, cum huiusmodi affectibus corripiuntur.

Fig. X. est *forceps ex se stringens*, qua apprehenditur cutis, si setaceum sectione parandum est: hoc instrumentum dimidia parte maius sit oportet, quàm hic depictum cernitur; scalpellus autem forcipi huic respondens, & iusta magnitudine depictus, videatur infra Tab. XVII. Figur. IV. & apud Guilhelm. Fabricium Hildan. cent. I. obs. 40.

Armamentarij Chirurgici,
TABVLA VIII

De instrumento crinali, acubus argenteis ad dispositionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, specillis, scalpello falcato, hamulo acuto, & vasculo vitreo oculis imponendo.

FIG. I. est instrumentum crinale, curuum & interius gossipio & syndone nigra obductum, quod exterius propter duas fibulas & ligulas annexam habet claviculam umbellatam, qua sinus in oculi maiore angulo comprimitur. Hoc instrumentum excogitavit Hier. Fabr. ab Aquapendente, cuius mentionem facit, de *agrylope per chirurgiam curanda*.

Fig. II. duas monstrat *acus argenteas*, ad suffusionem deponendam factas, quæ manubrio argenteo & octogano inferuntur, quod utrinque habet glandem perforatam, per quam acus argenteæ transeunt.

Fig. III. est *manubrium* illud apertum, cuius acus ex vna parte inferitur, ex altera cochlea non nihil conspicitur.

Fig. IV. est *acus* ad curationem cataractæ accommodata, cum manubrio & vagina argenteis.

Fig. V. est *annulus aeneus* (alii laudant plumbeū) ad firmandū oculū pro excisione pterygij, alijsq; operationibus in oculo peragēdis.

Fig. VI. est *specillum* oblongum, teres & argenteum, vt pro necessitate possit infecti: cuius alterum extremum latius est, alterum vero globulum habet rotundum & politum. Lata specilli parte, quam Celsus l. 7. c. 7. de *ancyloblepharo oculorum vitio*, specillum aduersum vocat, non solum curatur palpebrarum coalitus, verum etiam pulueres & plagulæ vnguentis illitæ vlcibus applicantur: globosam partem Chirurgi adhibent ad perferendum vulnere & fistularum statum.

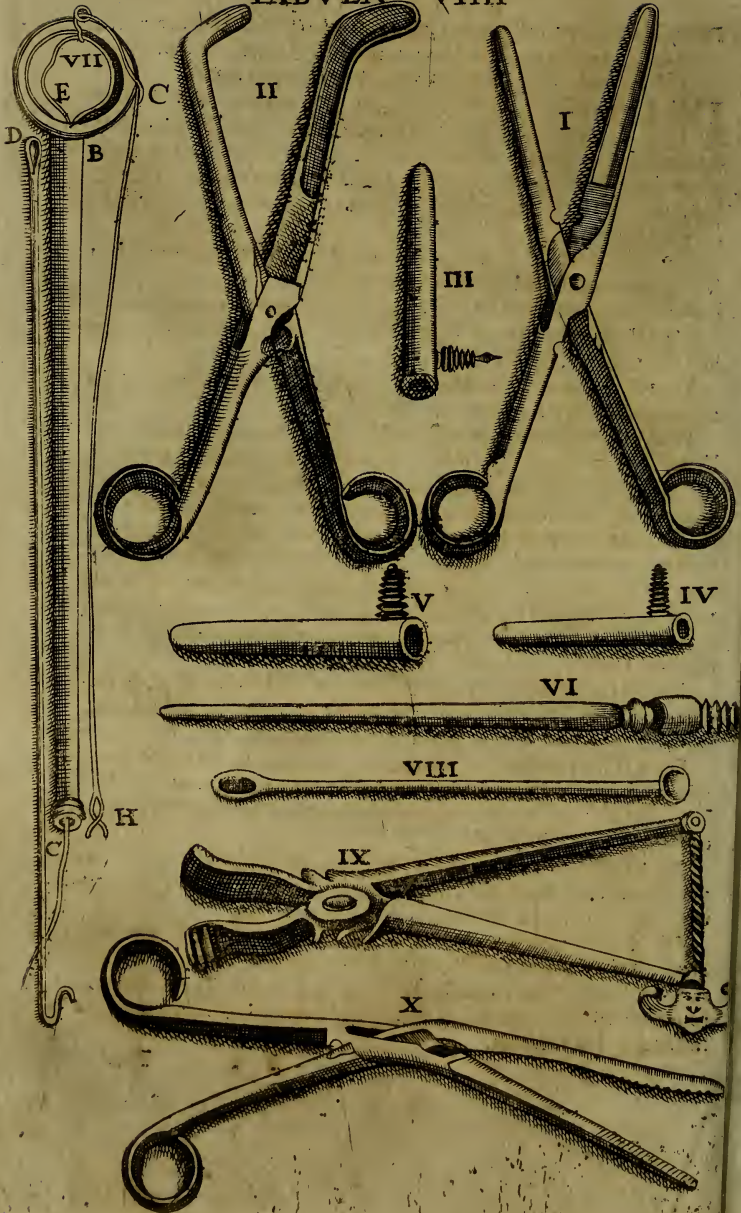
Fig. VII. est *specillum compositum* ex lato ad dictos vsus, & cochlea acuminata, quæ gossipio obuoluitur, pro deterfione sordium, in vulneribus, vlcibus, ac præsertim fistulis.

Fig. VIII. est *scalpellus falcatus*, ex vna tantum parte incidens, cuius mucroni argenteus affixus est globulus. Hoc scalpello vtitur Eraclides Tarentinus, & Celsus pro separatione palpebrarum, quæ conerunt cum tunicis oculi.

Fig. IX. est *hamulus acutus*, & mucrone paululum intus recuruatus, qui tam ad palpebram atollendam, quam oculorum vnguem leuandum, maximè est idoneus.

Fig. X. est *vasculum oculare*, vitreum, oblongum & ex crystallo conficiendum, ita vt exactè orbitæ oculi respondeat, & medicamenta per infundibulum immissa contineat, ne defuant. Hoc instrumentum oculare inuenit, & fusiùs descripsit Hieron. Fabr. ab Aquap. de suffusione: qui videatur.

T A B V L A I X.

De Forcipe ad polypum recta, & curua; cannulis, qua naribus immittuntur, cum suo stylo: instrumento, quo abscinditur vuula: cochleari vuula relaxata adiuuenda, dilatorio oris, & rostro gruino obtuso.

FIG. I. est instrumentum Hieronym. Fabritij ab Aquapendente pro polypo extrahendo rectum, ex chalybe confectum, extrinsecus conuexum & intrinsecus concauum, quod aciem habet introrsum recuruatam, qua nihil aliud valemus incidere, quam polypum iam apprehensum.

Fig. II. est instrumentum incuruatum, quo inciditur & extrahitur polypus, qui per narium foramina in palato ad faeces tendit, & suffocatione minatur.

Fig. III. est cannula ex ferro solida, qua naribus tam alte immittitur, ut vlcera, quod ozanam vocant; adæquet longitudinem; postea cannula huic omnino integra, nullibi perforata, inditur stylus ferreus & bene ignitus, quo cannula calefit, & vlcus exsiccat.

Fig. IV. est cannula ad latus perforata, pro callo perduro vlcera in narium latere existentis, per cauterium actuale consumendo, aut osse corrupto maxime exsiccando, idonea.

Fig. V. est cannula in summitate foramen habens, qua naribus inditur, quando post incisionem, & extractionem polypi, sanguis nimium profluens chirurgia per inuisionem sistendus est: præterea vsurpatur, cum summitas narium pro ossis corrupti remotione, aduri debet.

Fig. VI. est stylus ferreus, qui bene candens dictis cannulis immittitur, statim; retrahitur: que immisio & retractio toties repetenda est, quoties necessarium fuerit. Ad operationem hanc cito perficiendam, Chirurgus ad minimum duos in promptu stylos habeat, quos alternatim candefactos cannulae immittat. *Notandum* verò, quod vasculum oculare Tab. VIII. Fig. X. atq; hæc cannula naribus immittenda, in iusta magnitudine depingi nequeat, quonia pro ratione ætatis egrorum & magnitudine locorum affectorum debent confici.

Fig. VII. est instrumentum, quo abscinditur vuula, orichalceum, quod in parte superiore circulum habet non nihil excauatam *A.* in inferiore fistulam *B.* per quam fili (postquam in semino dū circumuolutum *E.* & in concauum anuli, ne huic inde vacillet, repositum fuerit) extremum *C.* mediante stylo superius perforato *D.* trahitur: alterum fili extremum, per duos circuli annexos annulos ducitur, & inferiori fistulæ annulo alligatur. Hoc instrumentum primus inuenit & descripsit Guilh. el. Fabrit. Hildanus cent. 2. obseru. 21. quo correcto vuulam militis Cesariani, à Lue Gallica infecta & corruptam, absq; negotio ligauit & bono cum successu abscidi, Vlmæ die 8. Junij anno 1637.

Fig. VIII. est instrumentum vuula relaxata adiuuendum, pariter orichalceum, cochlear nempe paruum (dimidio autem maius debet parari, quam delineatum est) cuius manubrium fistulosum, & nouem pollices longum, inferiori cochlearis parti annectitur. Hoc cochlear pulueribus adstringentibus & dirigentibus mixtis repletur, & vuula relaxata submittitur: deinde Chirurgus ore arripit fistulæ basin, & inflando pulueres columella & palato vndique aspergit.

Fig. IX. est instrumentum oris dilatorium, cum cochlea, ex Paræi l. 9. c. 25. delineatum, quo dentes constricti, validèque commissi diducuntur, ut cibus præberi possit, ne fame pereat æger.

Fig. X. est rostrum gruinum, dentatum, & in angulum obtusum directum, globulis, & peregrinis corporibus, arripiendis, & è vulneribus extrahendis idoneum.

T A B V L A X.

De Instrumento volsella simili, cannula faucibus immittenda,
forcipe pelicano, rostro coruino, veltibus trifidis,
& infundibulo.

FIG. I. est instrumentum *Acantabolo* (Tab. IV. Fig. I.) simile, forceps nimirum in semicirculum recuruata, dentata, & in apice nodulo donata, qua ossicula, spinæ, alixue res extraneæ, imis faucibus infixæ solent eximi. Quando clariss. Hieronym. Fabricius ab Aquap. in *faucium Chirurgia* acantaboli mentionem facit, intelligit instrumentum aliquod oblongum & tenue, quod duplex, alterum rectum Tab. IX. Fig. X. adumbratum; alterum recuruum, quale hoc est: utrumque tamen ob arripiendi & extrahendi facultatem volsellæ nomen meretur.

Fig. II. est *cannula* argentea, vt faucibus immitti queat, *incuruata*, crassitie pennæ oloris, & longitudine vnus pedis, cum dimidio vel circiter. Est vndique perforata, & in sua extremitate spongiam magnitudine auellanæ, nouam & firmiter alligatam habet, qua ad spinas è faucibus & medio œsophago trahendas felici successu vitur Guilhelm. Fabricius Hildan. cent. I. obs. 26. vbi docet operandi modum per cannulam hic depictam.

Sequentia ferramenta vsurpantur ad dentes perforatos, aut mobiles, aut vehementissimè per interualla dolentes, sub acerbissimo doloris paroxysmo eximendos: vnde

Fig. III. est forceps, *pelicanus* dicta, quoniam rostro pelicani volucris assimilatur: eo autem vtuntur ad extrahendos dentes molares.

Fig. IV. est forceps *dentaria communis*, Italis cagnolo appellata, quod firmum canis morsum imitetur.

Fig. V. est forceps, *rostrum coruini* referens: qua dentium radices extrahuntur; de qua Cornel. Celsus (quem veluti in omnibus *Chirurgijs mirabilem, nocturna versare manu, versare diurna, consulit Fabric. ab Aquap.*) l. 7. c. 12. de dentibus ita scribit: quotiescunque dente exempto radix relicta est, protinus ea quoque ad id facta forcipe, quam Græci *πίσθη* *παύ* vocant, eximenda.

Fig. VI. & VII. sunt *forcipum dentariarum effigies*, quæ valent ad dentes euellendos, quibus neque pelicani, neque forcipis communis opera potest opitulari.

Fig. VIII. & IX. sunt *vetes trifidi* appellati, quod plerumque tres cuspides habeant ad protrudendos & excutiendos dentes incisorios, & caninos, qui maxillarum aluæolis simplici radici infiguntur.

Armamentarij Chirurgici,
TABVLA XI

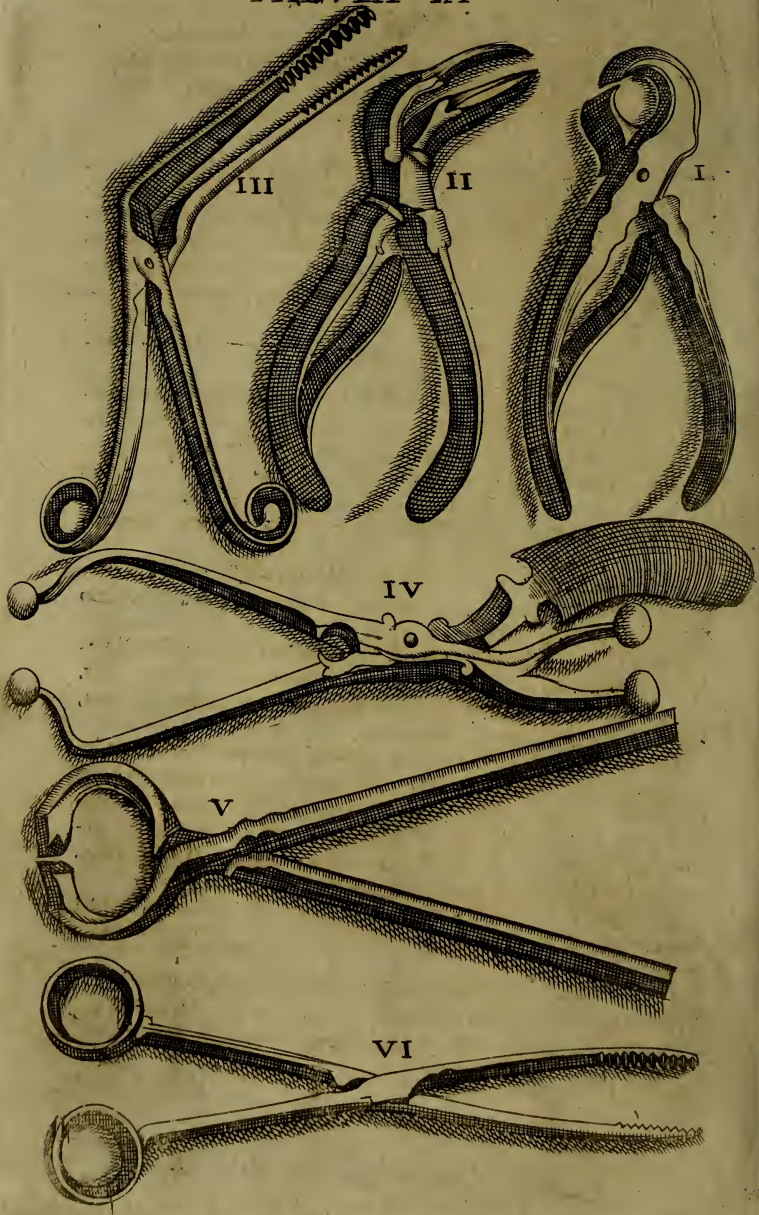

Fig. X. Est *dentiscalpium*, quo separatur gingiua à dentibus, vt minori cum molestia & periculo euellantur. Vt igitur dentis euulsio feliciter succedat, obseruatis obseruandis, humili in loco collocetur æger, capite inter Chirurgi crura inclinato: tùm Chirurgus dentem extrahendum altius quasi circumradat, separando gingiuam dentiscalpio: qui si à gingiua liberatus vacillet, concutiendus, & submisso vecte protrudendus est. At si tenacius hæreat, neque post concussionem moueatur, forcipibus dentarijs (nunc hac, nunc illa, prout dentis magnitudo, figura & situs, postulare videbitur) excipiendus & euellendus. In harum forcipum dentariarum vsu (inquit Ambros. Paræus l. 16. c. 27.) exercitatum & industrium dentispicem desiderem, his enim nisi qui solerter vti nouerit, committere vix poterit, quin tres vnica concussione dentes excutiat, eo sæpè inconcusso & relicto, qui dolorem mouet.

Fig. XI. est *infundibulum* seu fistula argentea, cuius pars angustior inter gingiuas ægri, qui arcè constrictos habet dentes, extremas ponitur; latior verò cibum liquidum & potum excipit, atque ad œsophagum demittit.

T A B V L A X I.

De alia forcipe cum rostro psittacino & coruino, speculo oris, instrumento ad incidendas carunculas oris, & rostro gruino recto.

FIG. I. est *forceps alio cum rostro psittacino*, qua vtimur in fracturis crani, quando frustulum ossis, quod membranas cerebri vel pungit, vel deprimit, auferendum.

Fig. II. est *instrumentum cum rostro coruino* in eundem finem affabrè factum: *notandum* verò, quod ambæ hæ forcipes, tertia parte maiores ouàm depictæ sunt, debeant confici.

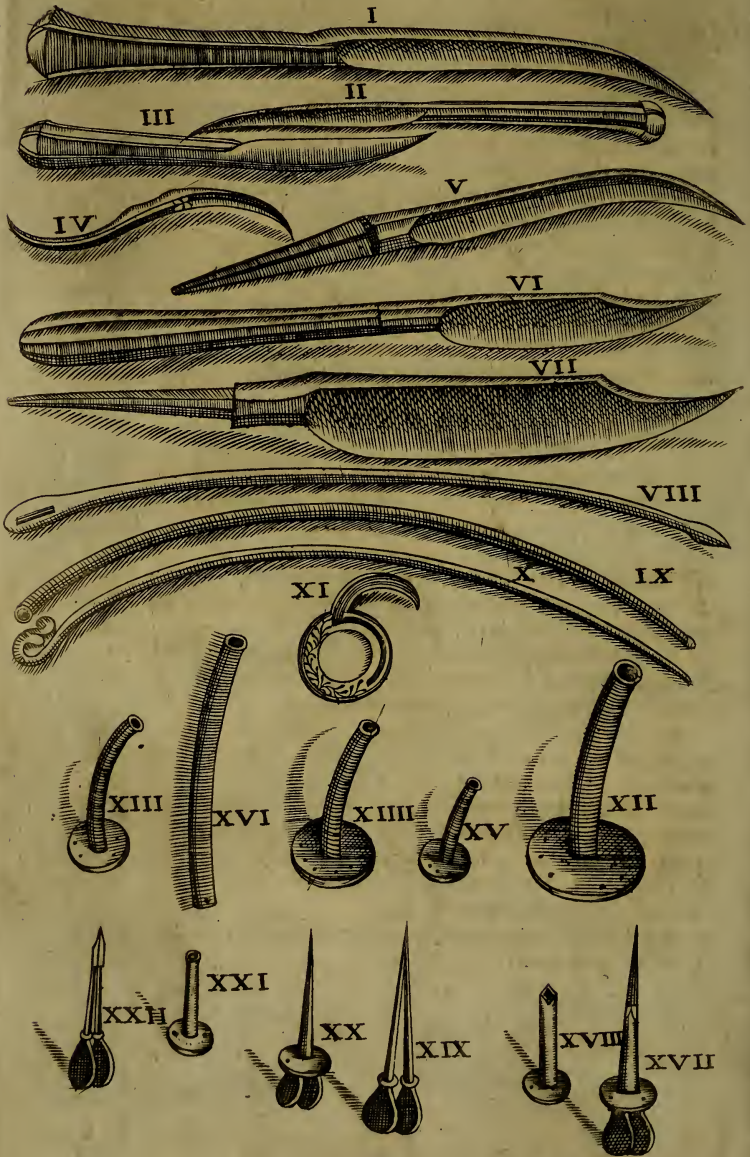
Fig. III. quid sit, ex Tab. IX. Fig. X. constat.

Fig. IV. est *speculum oris*, quo deprimitur lingua & maxilla inferior, vt oris vitia exactè perspici, & idoneis tam instrumentis quàm medicamentis tractari possint. In primis autem factum est, vt eo furiosorum & attonitorum dentes diducti seruentur, donec cibus & potus sufficiens fuerit deglutitus.

Fig. V. est *instrumentum incisorium* instar forcipis, quo excinduntur tumores & carunculae oris.

Fig. VI. est *forceps cum rostro gruino*, dentata & recta, quæ volsellæ vices agere potest.

Armamentarij Chirurgici;
TABVLA XII

T A B V L A XII.

De Σκολομαχαίριος seu scalpellis falcatis, cultro ancipite, ac longissima, Siphone aureo, scalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fistula aurea meatui urinario immittenda, & instrumentis, quibus hydropicorum venter & scrotum aperitur.

FIG. I. est Scalpellus Σκολοπομαχαίριον à Græcis nominatus, ob rostrum illius avis, quæ Latinis Gallinago, & Græcis Σκολοπαξ dicitur, nempe longus, & ad cuspidem paululum incurvatus veluti rostrum scolopacis. Hoc scalpello dilatantur vulnera thoracis nimis angusta, & aperiuntur abscessus magni. Eundem laudat Fabric. ab Aquap. pro apertione abdominis hydropicorum infra umbilicum ad aquam emittendam. Nota, hic scalpellus pro dilatatione vulneris in thorace requirit globulum (qualem ex argento scalpellus Tab. VIII. Fig. VIII. habet) ferreum in mucrone, ne pulmones cuspede scalpelli offendantur.

Fig. II. & III. sunt scalpelli ad mucronem recurvati, scolopomacharij Græcorum formam referentes, quibus fistulæ in habitu corporis mediocres commodè inciduntur, vnde etiam σπιγγότομος appellari solent.

Fig. IV. est scalpellus falcatus, qui Italis vocatur gammaut, & incidit ex parte caua, retusus in parte gibba est. Hoc frequentissime vtor ad omnem incisionem, quæ passim fit in omni apostemate, præcipuè verò in paruis incisionibus. Hic scalpellus habet manubrium osseum, quod commodum est, ad diuidendum ac separandum aliquid ab aliquo: vnde Celsus l. 7. c. 16. de tumoribus tunicatis dicit: tum scalpelli manubrio tunica (quæ post incisionem cutis protinus alba & intenta se ostendit) diducenda à cute & carne est, eijciendaque cum eo, quod intus tenet: hoc diducitur quoque pericranium à cranio, & vnguis ab oculo.

Fig. V. est scolopomacharium sine manubrio.

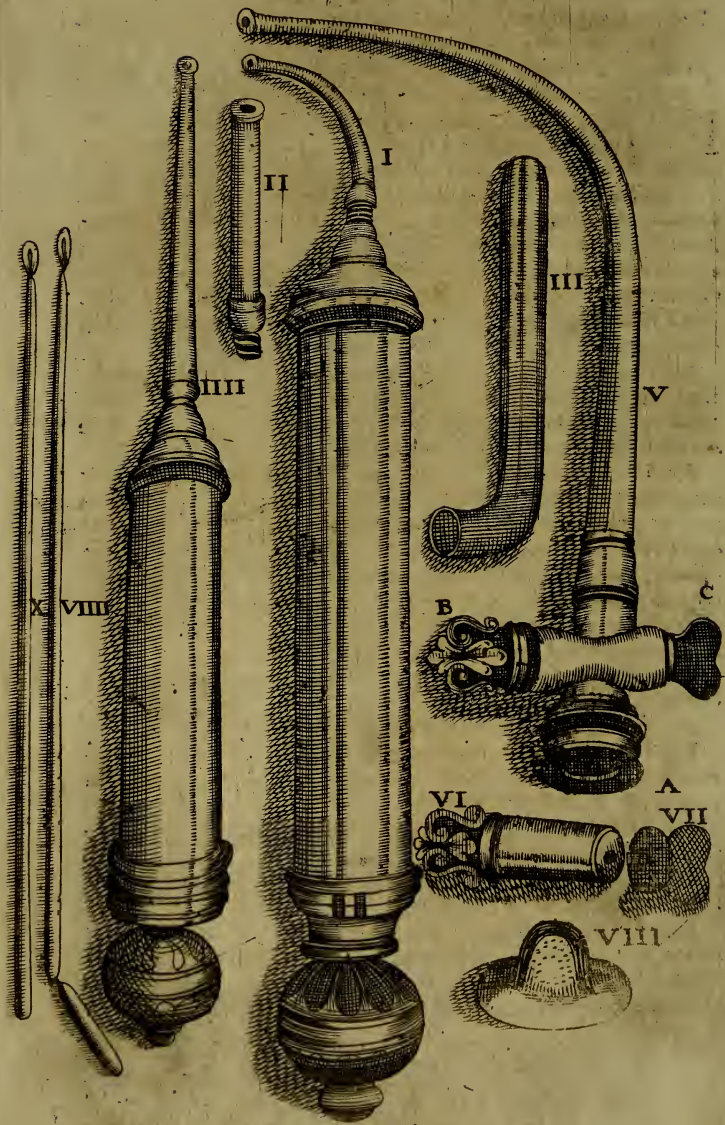
Fig. VI. & VII. sunt scalpelli ancipites, qui ad extremitatem referunt formam foliorum myrti: ijs vtimur ad mammas mulierum cancro affectas abscindendas.

Fig. VIII. est acus acutissima, longa & anceps, qua mammæ auferendæ trajciuntur in basi.

Fig. IX. est canalis ex auro Vngarico paratus, & plurimis foraminibus perforatus.

Fig. X. est stylus ex eadem materia confectus, qui cannulæ priori immittitur, vt ex duabus figuris vnicum fiat instrumentum, quod in vulneribus thoracis pro Siphone vtiliter applicatur, & sanguinem ex thorace non concretum, aut pus tenue, trahit. Instrumentum hoc tracto.

TABVLA XIII

tractorium in angulum rectum vel obliquum flecti, & thoraci per vulnus, casu vel studio factum, immitti potest, vt sanguinem nondum concretum vel saniem contingat: Chirurgus extrahat stylum ex canali, & statim profluet de canali materia in thorace contenta. Hic trahendi modus ex thorace materiam tenuem, vbi sectio inter 5. & 6. iuxta Paulum, vel inter tertiam & quartam costam iuxta Hipp. propter virium debilitatem vel aliud prohibens non conceditur, optimè succedit.

Fig. XI. est *scalpellus* ille recuruus, qui annulo aureo potest abscondi: inciduntur hoc apostemata in facie aut gena puerorum, & in mammis foeminarum timidarum, ne conspicientes scalpellum perterresiant, & ita incisionem abscessus prohibeant.

Fig. XII. XIII. XIV. & XV. sunt *cannula* magnitudine differentes, *alata*, & pluribus foraminibus perforatae, vt vulnus thoracis teneant apertum. Sunt alatae, ne vulneri immixtae, dum æger spirat, thoracem ingrediantur: tot verò foramina habent, vt ea ex omnibus, prout opus erit, possit exire colluies.

Fig. XVI. est *fistula* ex auro Vngarico fabrefacta, qua ante excretionem vrinae *meatui urinario immittitur*, vt per eam exeat vrina, atque ita leniatur sæuissimus ille dolor & ardor, quem sentiunt ægri, quando vrinam sine cannula reddunt, ob vlcus ex Gonorrhæa virulenta subortum in meatu urinario.

Fig. XVII. est *instrumentum acui tricuspide (a) & cannula alata (b)* constans, quo hydropicorum umbilicus, & in hernia aquosa scrotum perforatur, ad emittendam aquam. Hoc instrumentum intruditur vsq; ad cannulae asterisimū, postea acus retrahitur, & cannula sola ad alam intrusa in abdomine relinquitur, absque omni periculi metu.

Fig. XVIII. est *cannula sola*, & sine acu depicta.

Fig. XIX. est *acus sola* extra cannulam posita.

Fig. XX. est *acus rotunda* cum suo tubulo, qua, in defectu acui tricuspide, pari securitate perforatur hydropicorum umbilicus, & herniosorum scrotum aqua repletum.

Fig. XXI. est solus acui rotundae tubulus.

Fig. XXII. est sola acui rotunda.

T A B V L A XIII.

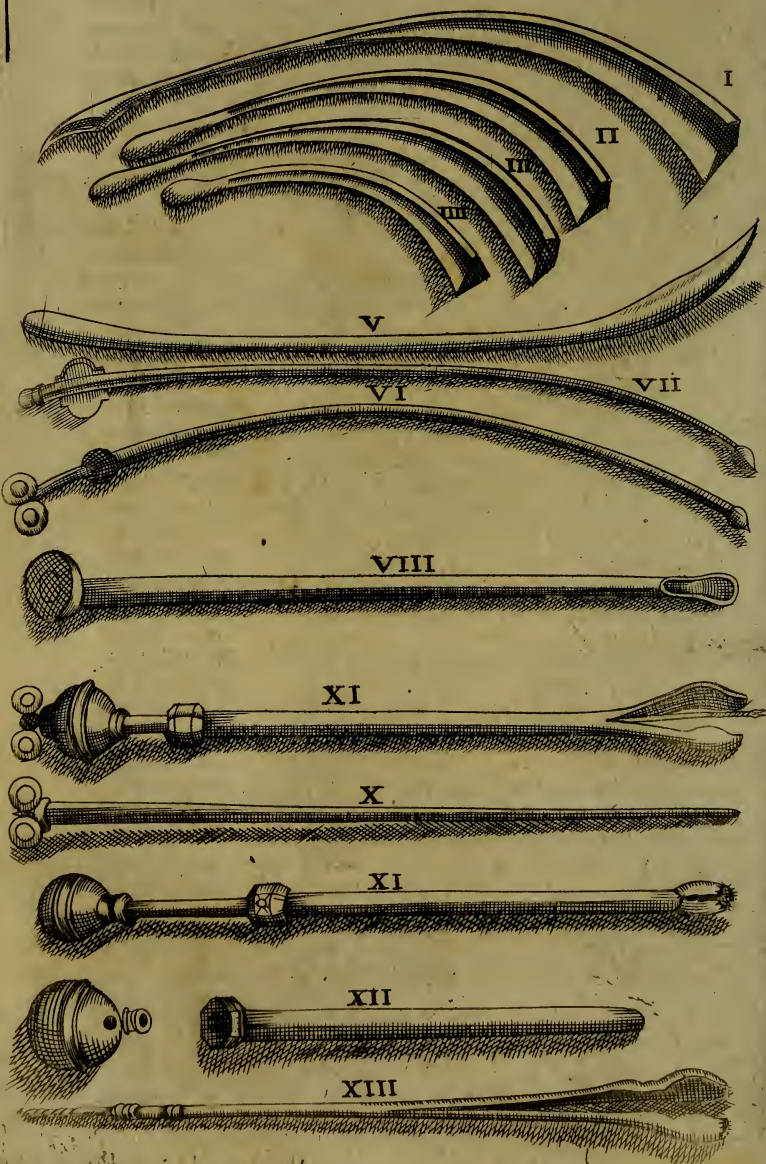
De Siphone cum tubo recto, & incuruato, matriculari, & auriculari: fistula enematum, pileolo argenteo, & candelis cereis.

FIG. I. est *Sipho* ad extrahendum & infundendum aliquid, sæpè necessarius, qui hic tubum curuum habet annexum, rectum verò

Fig. II. potest recipere, quando curuus ad extrahendum aut infundendum aliquid non est aptus.

Huic Siphoni interdum accommodatur tubus Fig. III. plurimis for-

foraminibus perforatus, quem Græci & Galenus l. 9. de comp. med. sec. loc. c. 8. & l. 5. met. med. c. 5. *Metrenchyta* nominant. Hoc scemina, quæ negotium immittendi clysterem in vterum alijs præ pudore non facile concedunt, sibi ipsis liquores pro curatione variorum affectuum vteri, & eius vaginæ, varios, commodè applicant.

Fig. IV. est siphon auricularis *Otenchyta dictus*, quo liquores in auditus organa, pro vlcerum deterfione & consolidatione, infunditur.

Fig. V. est *Enterenchyta*, canalis nempe orichalceus in forma καδγ-τυπος recurvatus, quem parari curent illi, qui sibi ipsis clysterem applicare malunt, quàm ab alio quouis accipere, præsertim, si ob intestinorum, præcipuè verò recti, vitia, creber enematum vsus requiritur.

Fig. VI. est dicti canalis seu fistulæ incuruatæ clavis B. Fig. V. cuius beneficio liquor Enematis in vesica, quæ circa lit. A. Fig. V. vulgari modo alliganda, ad libitum ægrotantis retinetur, prout canalem claudit & aperit.

Fig. VII. est claviculus umbellatus, c. Fig. V. qui clavi B. Fig. V. intorquetur, ne aliquid de clystere, in circumrotatione clavis, possit clabi, quod lintheamina inquinat. Hoc instrumentum, ut cuilibet apparet, multum differt ab eo, quod Iohan. Heur. in sua meth. ad praxin medicam c. de Clysteribus, & Guilhel. Fabr. Hildanus cent. 1. obser. 78. depingi curarunt, ad clysteres in aluum injiciendos.

Fig. VIII. est *pileus argenteus*, & vbique perforatus, qui exulceratis mammarum papillis applicatur, ut infantem nutrices absq; molestia lactare possint. Vsurpatur insuper hic pileus in vulneribus thoracis; postquam enim cannularum prædictarum aliqua thoraci fuerit immissa, & particula Spongiæ orificio cannulæ propè alam indita, superponitur pileus, ut materia, omni quasi momento, per eius foramina paulatim, & sine virium iactura, transudet.

Fig IX. & X. sunt *candela* ex filo forti duplicato & *cera alba* (cui modicum terebenthinæ additum sit, ne tam facile frangantur) *paranda*, quæ vsurpantur ad suppressionem urinæ ex ca runcula in meatu urinario existente, curandam: *Candela Fig. IX. fracta est, ne in extractione candela frustulum cera, qua non nunquam in medio filum non habet, in meatu relinquatur, & ischuria augeatur*: quare portio, nem fractam ad ellychaj extremitatem chirurgus forcipe abscindat, deinde meatu urinario, quantum opus erit, immittat candelam, oleo amygdalarum dulcium illitam.

T A B V L A XIV.

De Syringotomis, acu qua pertunditur scrotum post sectionem hernie Nursinam, & fundus fistulae declinioris; cathetere, itinerario, & duobus instrumentis, quibus glandes è sclopetorum vulneribus trahuntur.

FIG. 1. est scalpellus recurvus, qui parte interna, a, aciem habet, & externa, b, est retusus, *Syringotomis*; scilicet, ex altera extremitate.

te, c, pungens & incidens, quo vtiuntur in fistula quavis vnum foramen habente, vt finis fistulæ perforetur, & postea ab vno ad alterum foramen incidatur interstitium: ad huius cuspidem infigere oportet globulum ex cera alba formatum, quo fistulæ immissus scalpellus, sine omni obstaculo, dolore & noxa, ad fundum perueniat.

Fig. II. & III. sunt scalpelli *syringotomi*, quorum vterque ex altera extremitate obrusus est, & globulum ex ferro leuigatum obtinet: His inciditur fistularum penetrantium totus ductus.

Fig. IV. est *scalpellus* *Syringotomus*, quo dilatantur *vulnera abdominis*, vt intestina prolapsa & flatibus turgida commodè reponi possint. Globum habet in altero extremo multò maiorem, quàm scalpelli duo priores, ne vulnere intrusus intestina lædat.

Fig. V. est *acus*, seu *instrumentum* ferreum, aciem ancipitem habens, quod Nursini meo tempore in Italia hac in Chirurgia (*qua hernias curat cū excisione testiculi*) maximè exercitati, eoq; nomine celeberrimi castratores, per inguinis vulnus ad scroti fundū demiserunt, quem instrumenti cuspidem (*cui perpetuò eera alba exiguum globulum annectere oportet*, ob rationem supra allatam) perforant, quo purulenta materia, quæ per inguinis vulnus ad scrotum descendit, expurgetur. Hæc operatio, quoniã satis & horribilis, & maximo vitæ periculo non vacat (*quod illius auctores optimè norunt, unde curandos suscipiunt vt mortuos*) chirurgiæ studiois alium eumque tutum huius instrumenti vsum aperiam. Inciduntur eo feliciter fines sinuum decliues, quorum causa fistulæ expurgari nequeunt, nisi æger ita situetur, vt pedes sursum & caput deorsum conuertat, ac materia dein proprio motu emanet. Notum enim est, sinus illos, qui callum condum contraxerunt, de quibus etiam hic sermo est, medicamentis solum agglutinantibus, & fascia conuenienti posse curari, modò materia in sinu collecta exitum quotidie habeat. Dum autem situs iste sursum conuersis pedibus & capite deorsum, satis sit importunus, hoc instrumento, cuius cuspidi globulus ex cera debet annecti, sinuum fundus perforatur (intacto foraminum interstitio) vt pus per inferius foramen egredi possit, & sinuum parietes agglutinari.

Fig. VI. est *catheter* seu *Syringa tentatiua*, quæ in canalem virgæ & vesicam posita exploramus intimos vesicæ anfractus, in quibus latitare solet lapillus, quo humana natura sæpè numero cruciatur: Græcis appellatur *καθετηρ*, & vsurpatur ad vrinam suppressam reddendam. Est argentea, vt inflecti possit, omni asperitate vacat, ne pars exquisitissimo sensu prædita in transitu catheteris afficiatur, & vt sine dolore vesicam ingrediatur: Pluribus in extremo foraminibus perforata est, vt retracto stylo, vrina in vesica contenta, per fistulam liberè, & sine difficultate exeat. Notandum, quod stylus fistulæ non immit-

immittitur, vt quasi vi vicini vrinam suppressam secum trahat, sed ne vrina statim effluat, dum Lichotomus vel Medicus lapillum expiscatur occultum. Magnitudinem catheteris describit Celsus l. 7. cap. 26. vid. Tab. XXX. X. Fig. IX.

Fig. VII. est *stylus argenteus*, qui inflecti debet, vt fissuram, quam in medio sui vsque ad extremum obtinet, in dorso vel gibba parte habeat: Latinis vocatur *Itenerarium*, eò quod virgæ immissum fidelissimè collum vesicæ monstrat, & super ipsum incisio facienda sit, pro extractione calculi vesicæ.

Fig. VIII. est *instrumentum orichalceum*, quo extrahitur calculus, qui in meatu urinario resedit; specillum scilicet, quod parte, qua ad cochlearis auricularis similitudinem excavatum est, in canalera colis demittitur, ita vt lapillum prætereat & superet, ipsumque suo labro & cauo comprehendat: quo facto, per stylum specilli cannulatum & lato orificio donatum, vretæ, vt lubrica fiat, immittitur oleum amygdalarum dulcium, postea specillum sensim extrahitur, & canalis post lapillum digito comprimitur, donec is è meatu urinario foras deducatur.

Fig. IX. est *instrumentum globulis ex vulnere trahendis* maximè idoneum ex optimo chalybe fabrefactum, & tribus cõstans partibus, duabus nempe *cannulis & terebello*. Cannula externa, *a*, cannulam internam, quæ altera in extremitate in duo diuisa est cochlearia, *b*, ferrata, claudere potest, vt globulum firmet, ne cum terebello, quod ipsi infigendum est, circumuoluatur. Terebellum, *c*, acutissimum est & duabus suis cannulis paulò longius, quod per foramen capuli, *d*, cannulæ immissum cernitur.

Fig. X. est *terebellum* extra suas cannulas depictum.

Fig. XI. est instrumentum idem cum priore (nisi quod terebello careat) quo extrahuntur globuli, duabus constans partibus, cannula, *a*, & stylo, *b*, solido, qui in altera extremitate in duo cochlearia definit, quæ globulum in se recipere possunt. *Hoc instrumentum idem præstat quod Alphonsinum Tabula sequentis.*

Fig. XII. est instrumenti præcedentis cannula sola.

Fig. XIII. est instrumenti stylus, ad dimidium solidus, in extremitate altera cochlearium dentatorum effigiem referens, in altera cochleas, capulo & nodulo, distentas.

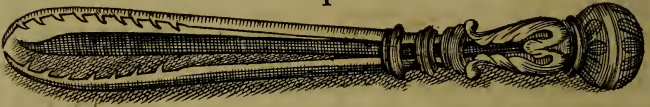
Fig. XIV. est styli capulus cum matercula, rotundus & cauus.

Fig. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. *huius Tabula tertia parte maiores fieri debent, quàm hic depicta videntur.*

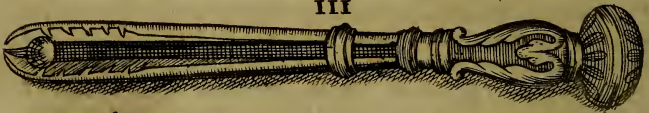

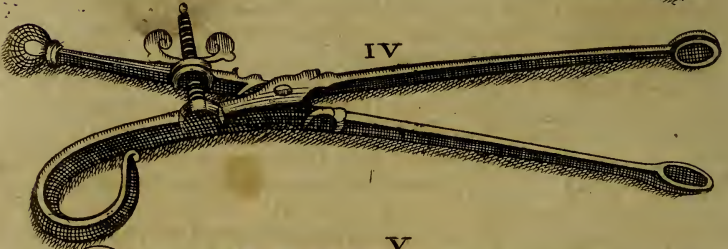
I

III

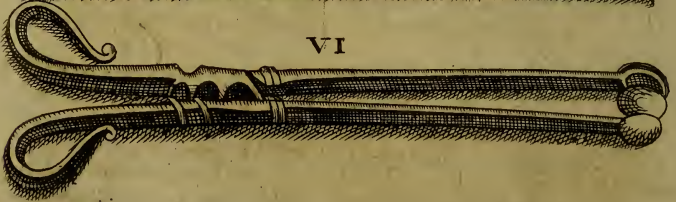
IV

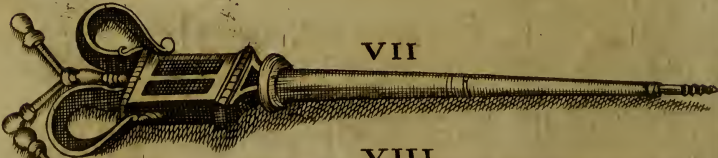
V

VI

VII

VIII

IX

T A B V L A X V.

De alijs ferramentis ad globulos sclopetorum extrahendos idoneis, instrumento nempe *Alphonfino*, forcipe anserina cum & sine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & spatula, qua rostrum anserinum refert.

FIG. I. II. & III. est instrumentum *Alphonfinum* dictum, ad extrahendas è vulneribus sclopetorum glandes accommodatum, quod *Alphonsus Ferrius Medic. Neapolitanus l. 2. de vulnerib. sclopetor. c. 3. his verbis* describit. Non inuoluendum tamen silentio est gruinum rostrum (vt vocant) vtpote quod & ipsum ad extrahendum instrumentum est excellentissimum, atque ab omnibus, cum veteribus, tum recentioribus, commendatum: quo non solum pilulæ è difficilimis locis, sed & alia, vt armorum, & cæterarum rerum frustula extrahuntur. Huic nos, vt commodius manu ac valentius teneri possit, atque ita pilæ, ac cætera extranea, in vulnere certius explorari, annulos forcipularum adiicimus hoc pacto: Figuræ primæ annulus A. ad anteriorem partem missus, instrumentum claudit. Figuræ secundæ annulo B. ad manubrium retracto instrumentum aperitur. Figura tertia est instrumentum, quod globulum iam apprehendit.

Sequentium instrumentorum imagines desumpta sunt ex Barthol. Maggi tractatu de curatione vulnerum à bombardarum & sclopetorum globulis illatorum.

Fig. IV. est *forceps anserina*, quæ circa manubrium cochleam habet, vt globulum firmiter comprehendat.

Fig. V. est *hamulus ferreus*, educendis glandibus inferniens.

Fig. VI. est *forceps anserina*, quæ si cochleam haberet, priori simili esset.

Fig. VII. est *terebellum acutissimum*, cannula munitum, quo educuntur globuli sclopetorum.

Fig. VIII. est *terebellum* extra cannulam positum.

Fig. IX. est *spatula rostro anserino* prædita, ad excipiendos & trahendos globulos parata. Instrumentum *Alphonfinum* & forcipes anserina, tertia parte maiores consiciantur, cannula verò cum terebello altero tanto maior sit.

Plura quidem, sed propositis haud præstantiora ad vnum delineauit *Ambr. Paræus* in sua Chirurgia, vbi de sclopetorum vulneribus agit, & *Guilhelm. Fabric. Hild. Cent. I. Obs. LXXXIIX.* Instrumentorum igitur, quæ ad globulos ex vulneratis partibus trahendos valent, pro varietate vulneris, & forma corporis educendi, varia sunt genera, quorum alia apprehendunt & foras trahunt, vel quatenus

acuta globulis solum infiguntur (Figur. VIII.) vel quatenus serrata sunt in extremitate, & alia figuram tectam (Tab. IV. Fig. I. Tab. IX. Fig. VI. & hac Tabula Fig. I.) atque alia recurvam habent (Tab. IX. Fig. X.) prout iter globuli vel rectè vel obliquè processit; Quædam in se globulum recipiunt, quatenus latiora & caua in extremo sunt (Fig. IV. V. VI. & IX.) Alia apprehendunt & recipiunt simul, (Tab. XIV. Fig. IX.)

Quod si globulus, specillo inuentus, debet tenacula educi, summo perè cauendum est, ne labia vulneris, partesque ipsius interiores, (arterias, puta, venas, neruos & tendines) lædantur & apprehendantur. Hoc enim si fiat, præter enorme sanguinis profluuium, grauissimi dolores, & insignes inflammationes, cum magno vitæ periculo excitantur. *Ad ea igitur præcauenda symptomata, numquam dilatur tenacula, nisi eius extremitate sentiatur globulus: tunc enim apprehenda est tenacula, globulusque ea comprehensus educendus est.*

T A B V L A X V I.

De cannula emnindò solida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque quibus ano immisissis exsiccantur & comburuntur hæmorrhoides & ulcera intestini recti: de vitro etiam, quo extrahuntur papilla in mammis occultata.

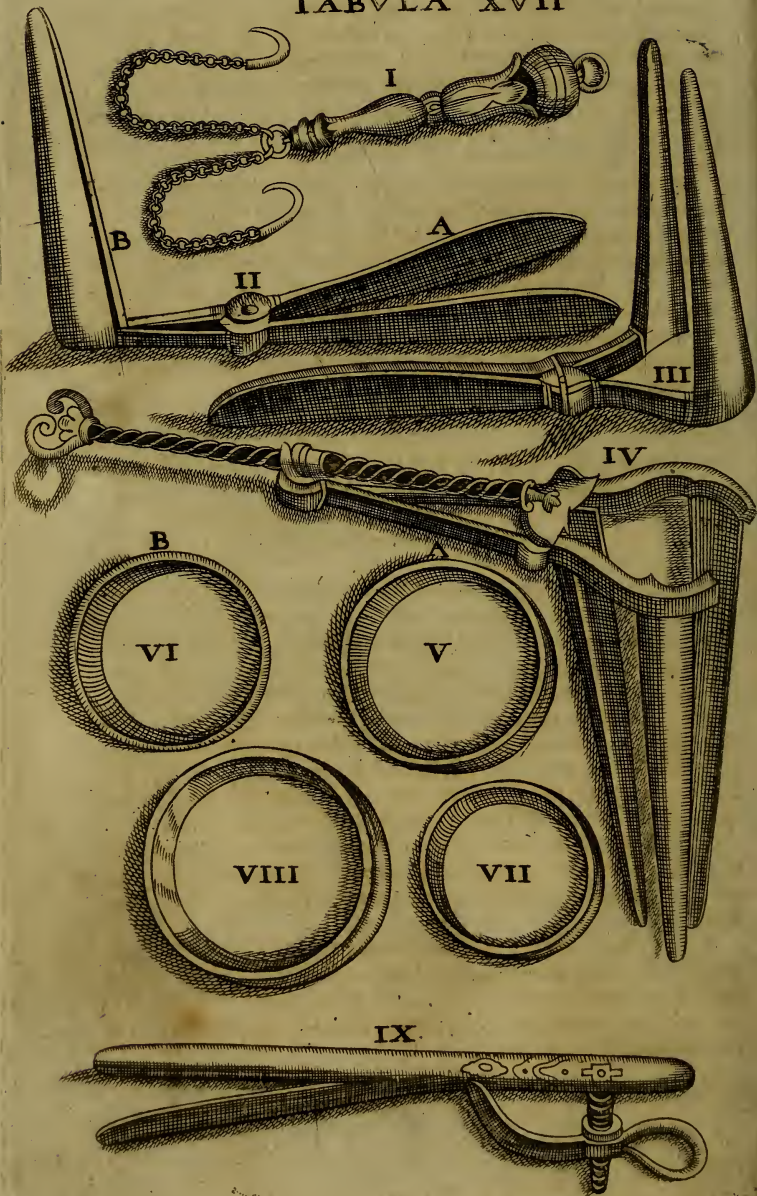
FIG. I. est instrumentum ad resiccandas hæmorrhoides internas, quæ vel tument, vel superficialiter intestinum exulcerant, idoneum, *cannula* nimirum ferrea, quæ ano inditur, alata, & in fundo occlusa, ne ferramentum candens Fig. IV. quod cannulæ cavitati frequenter immittitur, & eximitur, altius quam oportet, perueniat.

Fig. II. & III. sunt *tubuli* pariter ano immittendi, sed in latere (pro situ vlcæris callosi aut profundi, quod medicamenti non cedit topicis) perforati, quibus immittitur ferramentum ignitum Fig. IV. His tubulis partes sanæ ab immediato ignis contactu defenduntur, quò solum vlcus tutissimè bis vel ter, ferro ignito tangi possit.

Fig. IV. est *stylus*, qui ignitus redditur, & cannulis perforatis ac solide immittitur ad exsiccandas hæmorrhoides internas & tumentes, sanandaque vlcera intestini recti, superficialia & profundiora.

Fig. V. est *vitrum* vacuum, longum & angustum, ex altera extremitate os habens, magnitudini papillæ respondens, ex altera verò foramen paruum cum fistula longa, per quam patiens ipsa suctu foras trahit papillam occultam, vt ipsam infans ore apprehendere, & lac maternum sugere queat.

T A B V L A X V I I .

De unco ad extrahendum fœtum mortuum , speculis ani,
dioptra matricis, circulis vterinis, & forcipe
deceptoria .

FIG. I. est instrumentum duobus vncis donatum, quo extrahitur
fœtus mortuus, integer, vel in frustra incisus, ex utero.

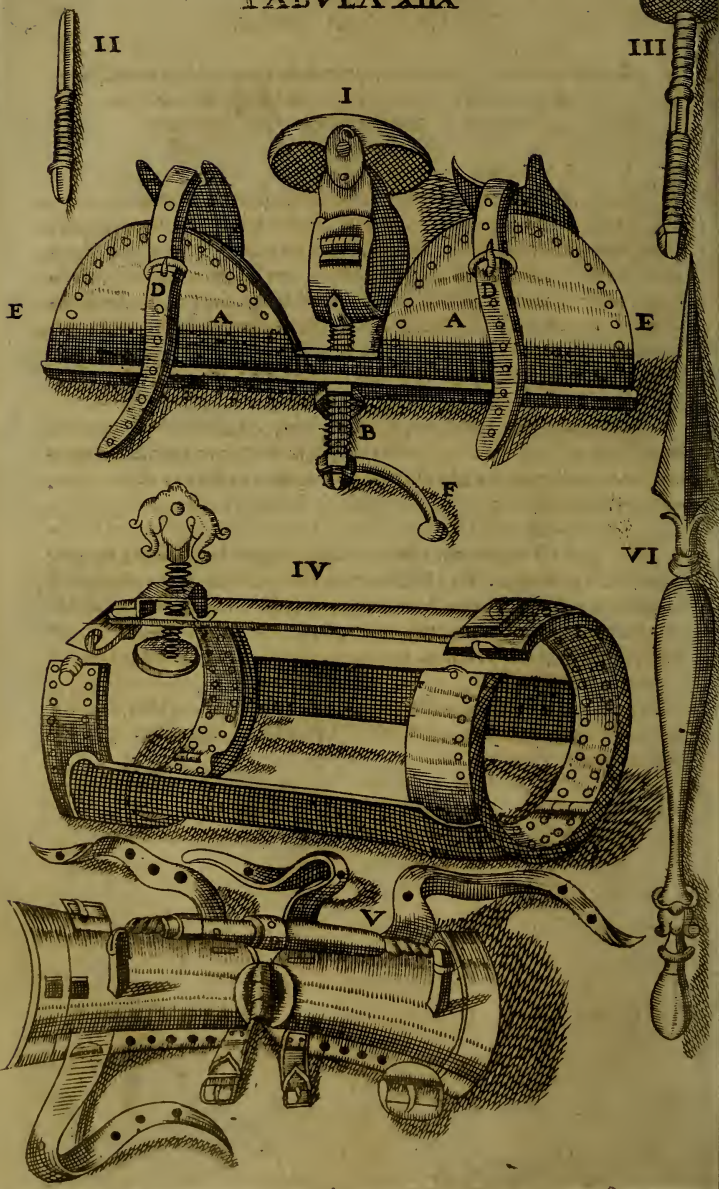
Fig. II. est instrumentum , quod *speculum ani* , & *vagina vteri*
appellant , eò quod huius beneficio speculentur vlcera intestini re-
cti, & vaginæ vteri, ad quantitatem & eorum qualitatem perquiren-
dam . Pars speculi A. notata aperta, & masculus dicta, maribus ap-
plicatur: pars verò clausa, & B signata, fœminis adhibetur, vndè fœ-
mina appellatur .

Fig. III. monstrat idem speculum , quod maribus conuenit, clau-
sum; quod verò fœminis applicari solet, apertum.

Fig. IV. est *speculum matricis* magnum , quod mulieribus adhi-
betur solùm, quando incidendus est fœtus mortuus, aut inspicienda
matricis exulceratio . *Ha dioptra tertia parte maiores conficiantur,*
quàm extant depicta.

Fig. V. VI. VII. & VIII. sunt *circuli vterini* ex ligno buxco fabri-
cati, qui post repositionem vteri prolapsi, vaginæ induntur, ne vte-
rus iterum procidat . Ex vna parte A, qua intus spectant, non nihil
acuminati, ex altera verò B. obtusi Chirurgus vel Medicus ad mini-
mum tres vel quatuor annulos vterinos , qui magnitudine saltem
differant, semper in promptu habeat, vt ijs, pro ceruicis amplitudine
& angustia, vti possit .

Fig. IX. est *forceps deceptoria* , eò quod , si non ægrotum, Chi-
rurgum tamen decipiat , in dilatandis sinibus , iuxta antiquorum
sententiam ,

T A B V L A X V I I I .

*De instrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur ;
cubitus rigidus sensim & sensim flectitur, arteria
carpi vulnerata comprimitur, & setaceum
in nucha inciditur.*

FIG. I. est instrumentum ex ferro fabricatum, incuruato & conuulso crure, genu adaptandum, quod constat ex diuersis partibus, nimirum capsula A. ferrea, quam transit cochlea B. & affigitur annulo ex lamina ferrea in latitudinem, vt genu totum complectatur, fabrefacto. C. fibulis D. vt claudi & aperiri possit: foraminibus in extremitate E. vt gossipio & linteo subducatur: & tandem clauicula ferrea F. cuius beneficio attrahitur annulus, & crus in rectitudinem tendit.

Fig. II. est dimidia & inferior pars cochleæ B. Fig. I. depictæ.

Fig. III. est cochlea B. Fig. I. extra locum, duabus constans partibus, quarum superior, a, post attractionem annulo affixa relinquatur, altera, b, extrahitur. Hoc instrumentum non parum differt ab eo, quod Guilhelm. Fabricius Hildanus in libello suo de combustionibus c. 15. se inuenisse scribit.

Fig. IV. est instrumentum ex varijs è ferro laminis confectum, plurimisq; foraminibus perforatum, vt gossipio & linteo induci, ac cubito instar manicæ adaptari, claudi atque aperiri possit. Cochlea umbellata, quam habet instrumentum, comprimitur arteria carpi, consilio aut fortuito aperta, ne vitam cum sanguine profundat.

Fig. V. est instrumentum ferreum, quo vtimur, quando cubitus inflecti nequit: Hoc instrumento paulatim, mediante cochlea, flectitur. Huius tabula instrumenta Fig. I. IV. & V. ad proportionem membræ affecti debent parari.

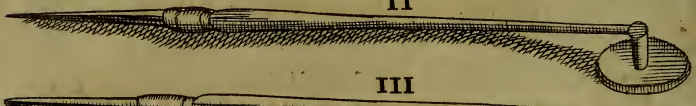
Fig. VI. est scalpellus anceps & folij myrtini formam referens, quo secatur setaceum in nucha: huius scalpelli forceps delineatur, & describitur supra Tab. VII. Fig. X.

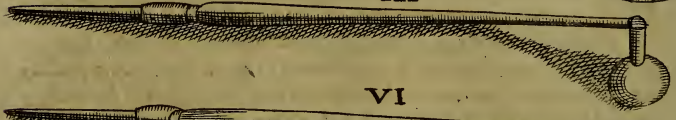
TABVLA XIX

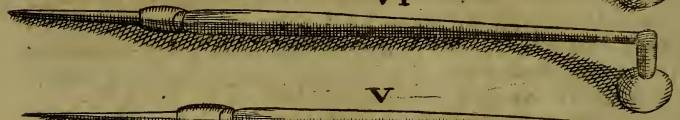
I

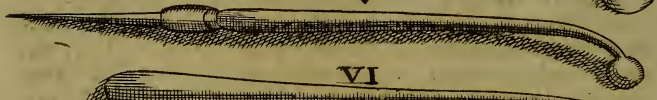
II

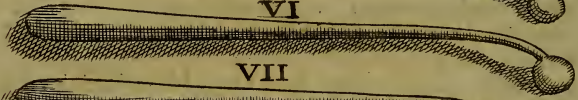
III

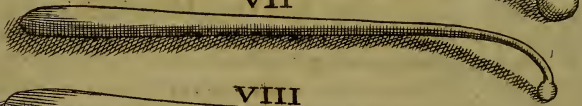
VI

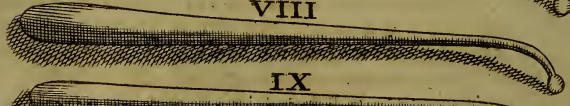
V

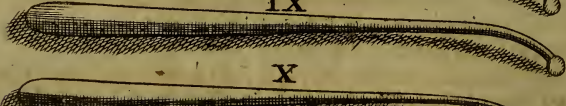
VI

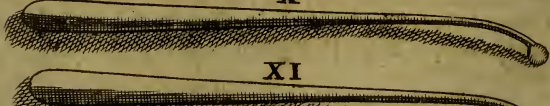
VII

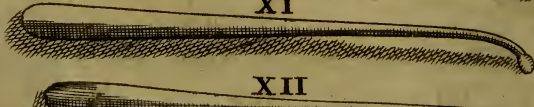
VIII

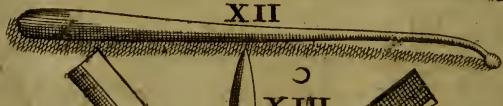
IX

X

XI

XII

XIII

T A B V L A XIX.

De ferramentis diuersis, quibus candefactis varia corporis partes
 varijs de causis comburuntur; & lanceola, ad incidenda
 vasa, aperiendos abscessus cutaneos, & persor-
 randos meatus ani, & penis, & pra-
 putij occlusos.

FIG. I. & II. sunt ferramenta, in summa parte reflexa & lata,
 quibus candentibus non solum compescitur sanguinis fluxus
 enormis, post abscisionem mammae, aut membri spachelati, verum
 etiam pars relicta roboratur, ne nouum accipiat humorum afflu-
 xum. Anno 1635. tempore pestis, Patricius quidam Vlmenfis,
 adhuc superstes, circa anum torquebatur anthrace pestilenti, magno
 & nigro, qui interiora petens omnino euanuit, & mortem certissi-
 mam minatus est. Pro anthracis retractione, instrumenta Fig. I.
 & II. optime ignita alternatim, propè anum, admouit, vt non irri-
 taretur eorum contactu, sed tantum vim ignis persentiret, ad bo-
 nam laborantis tolerantiam, quo carbunculus retraheretur. Re-
 tracto Escharam induxi ferramento Fig. III. sequentis, ad Escha-
 rae casum applicui cataplasma, quod bidui spatio eam sepa-
 rauit.

℞. Salis commun. ʒ.β.
 Piperis ʒj.
 Caricar. ping. n. iij.
 Fol. rut. virid. Mj.
 Ferment. veter. acid. ʒj.

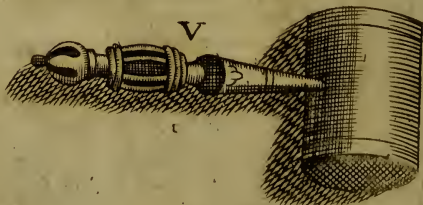
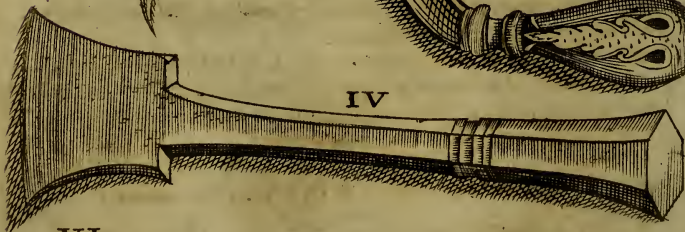
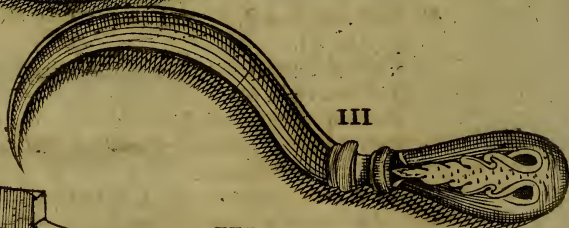
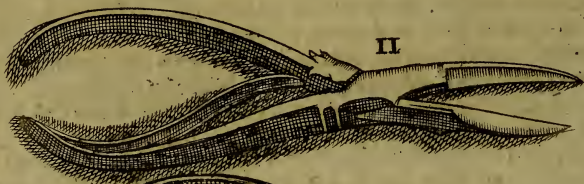
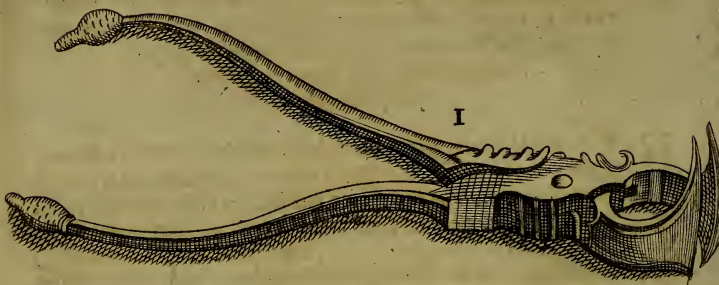
Misce omnia in mortario quam diligentissime, in formam cata-
 plasmatis, quod bis in die renouetur.

Hoc cataplasma descripsit Sennertus, & Spigelij maiores in Bel-
 gio habuerunt, pro secreto, eod quod escharam omnia optime sol-
 lat. Eschara sublata vlceri imposui super filamenta carpta vn-
 guentum citrinum, quod vim habet digerendi, attrahendi, car-
 nem generandi, & venenis resistendi: Circa vlcus adhibui em-
 plastrum album costum: tandem ad cicatricem duxi emplastro dia-
 palmæ.

Fig. III. & IV. sunt *cauteria* actualia rotunda, quibus tangitur os
 corruptum, vt à sano separetur.

Fig. VI. & VII. *oualem* referunt in extremitate formam, quibus
 hæmorrhoides nimium fluentes sigillatim comburuntur.

Fig. VIII. IX. X. & XI. sunt *cauteria* in extremo rotunda,
 quæ

quæ dentium cavitatibus immittuntur , ad eorum cariem prohibendam . Figura asterismo notata scalpellus est rectus , & ex utraque parte incidens, *lanceola* dictus: Hoc felicissimè Galli & Itali venas incidunt, pro emittendo sanguine: Hoc puerorum recens natorum anus & penis non perforatus aperitur: Hoc, in Germania, fonticuli artuum secantur .

T A B V L A XX.

De forcipe maxima, forcipe cartilagine incidente, eultro falcato, scalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, ad amputationem membri, spachelo correcti, indigemus .

FIG. I. est *forfex*, qua abscinduntur non solum ossa, quæ in fracturis cum vulneribus eminent, & reponi non possunt: verum etiam ea, quæ suo acumine cerebrum pungunt: hac forcipe etiam abscinduntur digiti manuum & pedum, superflui, spachelo & carcinoma re affecti: quæ altero tantò maior pareretur, quam hic delineata cernitur. vid. inf. Tab. XXVI. Fig. I. & VI.

Fig. II. est *forceps incisoria*, ad partes cartilagineas & callosas facta.

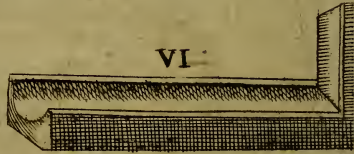
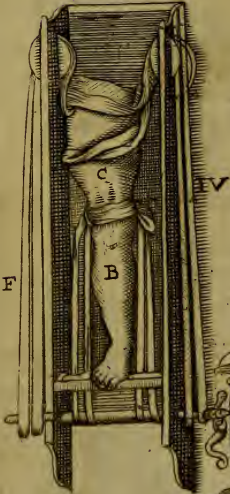
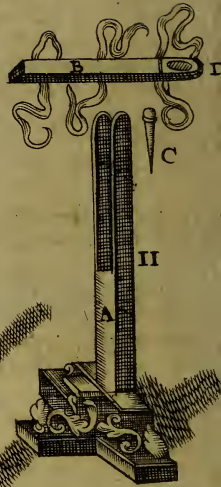
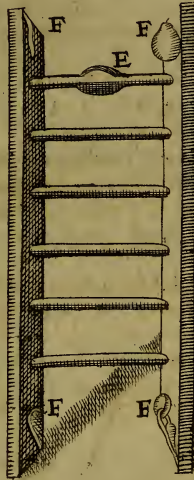
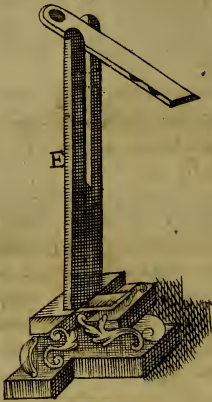
Fig. III. est *cultellus falcatus*, quo caro vsque ad os ferra refecandum inciditur, ante imputationem cruris, & brachij necessarius.

Fig. IV. est *scalprum*, quo non tantùm digitorum, verum etiam cubiti & radij capita amputantur.

Fig. V. est *malleus* ex ligno durissimo fabrefactus.

Fig. VI. est *truncus* ligneus rotundus & altus, in quo partes scalpro auferendæ collocari debent,

T A B V L A XXI.

De instrumento τῆς ἀμύλης, Hippocratica Scala, Nilei Plinteo,
Canali, Glossocomo Galeni.

FIG. I. monstrat instrumenti, quod Hipp. ἀμύλη nuncupat, effigiem cum suis additamentis.

Fig. II. est instrumentum ambi dictum in suas partes (columnam scilicet A. Spatham ligneam seu ἀμύλην propriè dictam B. & clauum C. qui continet ἀμύλην versatilem B. in sua columna, A.) diuisum. Ambi Hippocrates sect. 6. de articulis, ita describit :

Lignum B. esto laritudinis ferè quidem quinque aut quatuor digitorum, crassitudinis verò duorum, aut etiam tenuioris, longitudinis autem bicubitalis, aut paulò minus. Cuius alterum extremum D. rotundum sit & angustissimum ea parte, maximèque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam, in summa rotunditatis parte paulum extantem, qua non latus, sed brachij caput attingit, vt huic supposita ala ad costas adaptetur. Adde, quod lignum hoc tria debeat habere foramina, per quæ traiciantur lora, quibus brachium ligno firmiter alligandum.

Fig. III. est scala, cuius gradus superior habet corpus quoddam E. rotundum, quod sub alam ponitur inter costas & humeri caput : postea Chirurgus brachium luxatum (sed spathæ non alligatum) deorsum trahit, alius sinistra apprehensa ceruice & summo humero, similiter trahet ex alia parte : tertius apprehendit totum corpus, trahetque deorsum ex alia parte scalæ. Huius operationis idea videatur apud Galenum Comm. in libr. Hippocratis de articulis : habet etiam hæc scala quatuor sibi annexas trochleas, pro vsu Nilei Plintei, quod infra Fig. V. explicabitur.

Fig. IV. est formula instrumenti glossocomi, ad fracturas femoris & cruris (quando patiens ex suo lecto, in quo iacet, vt sternatur, transfertur in alium) firmiter continendas, maximè idoneum. Glossocomi huius descriptio apud Galenum comm. in lib. Hipp. de fracturis talis est : Ad continendum autem firmiter, Glossocomum instrumentum à iunioribus Medicis inuentum est, seu femur, seu crus fractum sit, cuius structuram vsunque subijciam. Id autem non abs re mihi videtur fuisse excogitatum : & tam si femur, quam si crus comminutum sit, vbi callus circumdatur, conimodissimè adhibetur. Ab ima parte axis A. ad quem extremi laquei in diuersa extendentes deligantur, iniiciantur laquei extremis partibus ossis, quod curatur, fiantque ex duabus habenis B. & C. sic, vt quatuor vterque capita habeat, bina à dextra parte F, totidemq; à sinistra G.

Ex ijs capitibus, quæ inferioris laquei B. sunt, per foramina facta in inferiore parte D. glossocomi ad axem duci debent; quæ superioris, primo procedere ad superiora, deinde ipsa quoque per latera glossocomi perforata trajici, quibus foraminibus Cochleæ F. inclusæ sunt; vtrinque autem ab exteriori parte glossocomi F. & G. superioris laquei C. capita ferenda sunt ad axem. His enim ita constitutis, vna axis conuersio pariter ambos laqueos extendit, deorsum versus illum, qui ad inferiora fracti ossis alligatur, sursum verò alterum sic, vt vbi crus iacet, liceat in posterum quotidie hanc laqueorum in diuersas partes intentionem corrigere, valentius vel lenius extendendo. Laqueum B. igitur, qui in inferiori parte est, directa ductione axis extendit, eum verò C. qui in superiori parte intercedente alio motu extendit, Græci *ἀπὸ τοῦ μεταληπτικῆς τάρσεως* dicunt. Schema ostendit extensionem femoris diminuti: Si autem sit crus diminutum, laqueus superior C. infra genu, inferior verò supra malleos alligandus est, atque ita crus in diuersa extentum conseruandum.

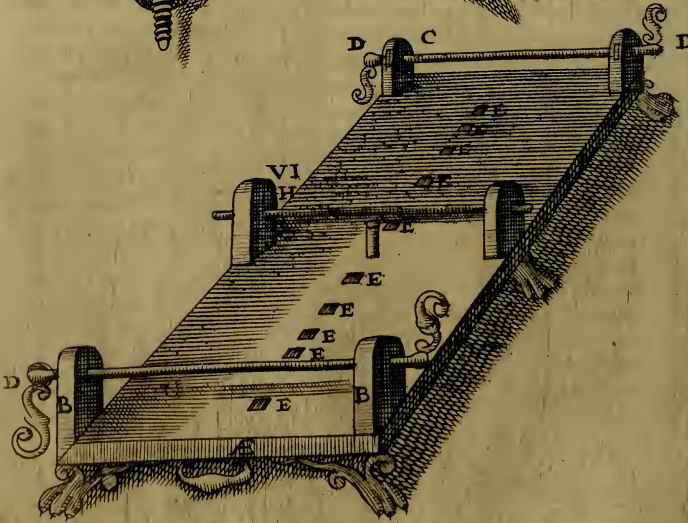
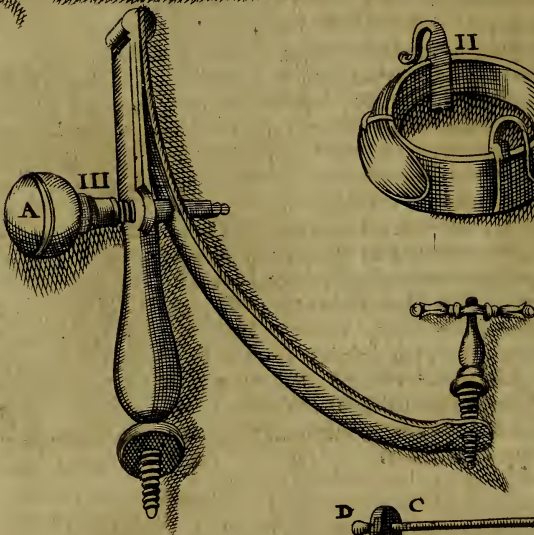
Fig. V. est *organum* tractorium Nilei *Plinthæum* nuncupatum, factumque ad eorum exemplum, quæ tractoria oblonga, & quadrata dicuntur. Hoc instrumentum duo habet latera, *a*, quatuor palmas longa, & digitum transuersum crassa, quæ extremis partibus transuersarijs duobus, *b*, in medio foramen, *c*, per quod laquei, *b*, trajiciuntur, habentibus, inter se compacta sunt. Est autem transuersariorum crassitudo & latitudo, quæ laterum, sed longitudo palmam implet. Meritò igitur talis compactio sit, vt latera, *a*, quatuor palmas, transuersaria verò, *b*, vnâ longa sint. Totius organi structura oblonga confecta est. Licebit autem, si quis voluerit, latera breuiora, quàm dictum est, efficere, quandoquidem organum per vnicum axim præstat effectum. In Medio itaque latera pertusa sunt rotundis & peruijs foraminibus, per quæ axis, *d*, trajicitur, cuius caput sinistrum, quo latus excedit, manubrium ligneum habet, *e*. In hoc quòque organo quatuor sunt annuli ferrei, *f*, cum totidem loris pendulis, lateribus affixi, bini ab inferiore parte, totidemque à superiore, vt scalæ Fig. III. alligari possit. Axis extremitatibus ambabus additæ sunt rotulæ, *g*, & his remoræ, *i*, vt axim manubriolo circumductum firmiter contineant. Quod si neque per fasciam alæ subiectam (Tab. XXIII. Fig. II.) neque per lintheum glomeratum (Tab. XXIV. Fig. I.) cubitus luxatus reponi potest, hoc organum scalæ alligandum, cubitusque extendendus ea ratione & modo, vt in Schemate apud Oribal. *lib. de machinament. c. 14.* reperitur.

Fig. VI. est *canalis longus*, in quo reponitur vel crus vel femur fractum, & luxatum, stuppis replendus; canalem enim toti porius parti quam

quam dimidiæ injicere oportet. Hipp. de offic. Medic. Hæc capitula in fundo habet foramen G. quo recipit calcaneum; & ad extremitatem lignum oblongum, quo innititur planta pedis.

Fig. VII. ostendit *omnium optimam per instrumenta humeri sub axillam prolapsæ restitutionem*, quam Fabricius ab Aquap. ita describit: Spathæ extremitas inferenda est sub alam humeri luxati, inter costas & caput humeri: reliqua verò tabula per longitudinem brachij interni collocata ligari debet, primùm quidem itatim sub capite humeri luxati, deinde supra cubitum, postea ad carpum. Hoc facto, æger collocetur supra sedile E. & brachium tabulæ alligatum, trabi seu columnæ (Fig. II. A.) beneficio clavi (Fig. II. C.) adaptetur, ita vt columna sit inter costas & tabulam brachio alligatam (Figur. VII. F.) Sic collocato ægro & columna, Chirurgus (G.) ex vna parte brachium deorsum; ex altera verò minister (H.) cervicem & summum humerum amplexus, ægrum similiter deorsum trahat. Dum enim Chirurgus brachium deorsum trahit, tabula etiam cum brachio ad costas trahitur: vbi verò inferior tabulæ extremitas ad costas adducitur, superior rotunda pars facit motum contrarium, & ita mouet caput luxatum ad partem anteriorem, qua mentione facta facilè postmodum muscoli trahunt, aut ipse Chirurgus impulsus faciens, reponit hoc modo caput ossis humeri. Hic tabulæ vtendi modus differt ab eo, quem Paræus *lib. 15. c. 27.* depingit. Quomodo humerus, per scalam & spatham simul, reponatur, iconem habet Paræus *lib. cit. c. 26.* Reliqui modi humerum luxatum restituendi, nempe per sedile Thessalicum, ianuam biforem, trabem transuersam & pistillum, inueniuntur depicti apud Galenum, in **Comm. Hipp. de articulis.**

T A B V L A XXII.

De machina tractoria Vitruuij, zonula & remora Hildani,
& Scamno Hippocratis.

Fig. I. est machina tractoria cum funiculo, qua vtimur ad extendendas artuum luxationes & fracturas, ex Vitruuij lib. 10. cap. 4. desumpta.

Fig. II. est zonula (qua brachium supra carpum vel cubitum, femur supra genu, & crus supra maleolos cingitur,) cum duobus hamulis.

Fig. III. est instrumentum remora dictum, quod in luxationibus humeri ad inferiora, alæ subijcitur, vt nodus humeri capiti respondeat & remoram clauus B. firmet. Quamuis hoc instrumentum, quod Guilhel. Fabrit. Hild. cens. 5. obs. 86. cum vtendi modo depingit & describit, à recentioribus summoperè commendetur: humeri tamen luxationes spatia Hippocratis, multò felicius restituntur, si manibus reponi nequeunt; quam remora, & reliquis instrumentis.

Fig. IV. est scamnum Hippocratis, ad luxata & fracta membra restituenda & componenda, maximè idoneum. Paratur lignum A. sex cubitos longum, & duos latum: crassitudine Æ. nouem digitos obtinet transuersos resupinendum. Hoc lignum habet quatuor alia ligna in superioribus partibus rotunda, duo scilicet & iterum duo in vtraque sui extremitate B. Huiusmodi ligna Hippocrates φλίας vocat, in latitudine foraminibus pertunduntur peruijs, quibus continentur axes C, penetrantes, qui in suis capitibus manubria ductoria D habent, quibus circumuoluuntur. Torum lignum, à medio vsque ad extremum, cavitates obtinet E. quatuor digitos transuersos inter se distantes, quarum latitudo, & altitudo pariter tres digitos transuersos æquat, quibus scalmus seu priapiseus F recipitur. Foramina hæc imperuia Hippocrates καπέτους appellauit. Scamnum hoc præter quatuor φλίας G. extremas duas alias in medio habet, quæ lignum transuersum H. in supremo foramine continent, ad restituendum femur in posteriorem & exteriorem partem prolapsum: de quo vid. Oribas. lib. de Machin. c. 37. & 38. scamnum sex pedibus insistit, vt manibus eleuari, & de loco in locum moueri possit. Rotulis scamni, remoræ possunt adaptari, quæ axes extremos contineant immotos. Vsum huius scamni Hippocratici infra Tab. XXV. declarabo, ne tyronibus accidat, quod meo tempore Patavij Medico & Chirurgo alias celeberrimo euenisse scio. Hic, cum ad fracturam cruris extendendam scamno opus haberet, sed mutuo accepto vti nesciret, magna cum sui nominis infamia, modum vtendi scamno erubescens didicit ab eo, qui scamnum, quasi coactus, mutuo dedit.

T A B V L A XXIII.

*De humeri fracti compositione, & luxationum cubiti,
humeri, ac femoris restitutione.*

FIG. I. docet *humeri fracti extensionem & compositionem*, quam Hippocrat. *sect 6. de fract. text. 9.* pulcherrimè describit. Brachij igitur æquissima distantia hæc est. Lignum cubitale A. aut paulo brevius, cuiusmodi sunt ligonum manubria, ab vtraque parte fune B. deligatum & suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus, manu super incubat, sic vt manubrium sub ala ita statuatur, vix vt ille confidere possit, sed propè suspensus maneat. Tum supposito firmo aliquo & superdato puluino vno aut C. pluribus ea altitudine, quæ obliquè collocato cubito ad rectum angulū respondeat: præstiterit quidem ex corio lato & molli, vel fascia lato super iniecta D. graue aliquod pondus E. quod modicè intendat, suspendere. Aut alius vir sic collocatum cubitum ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat robustus. Fig. II. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, adgrediatur curationē, & manuum palmis os componat. Quod certè facillè fiet, hæc enim extendendi ratio laudabilis est, si quis ea probè vtatur. Alij laudant Celsi humerum intendendi modum, quem *lib. 8. c. 10.* verbis valdè obscuris describit, cuius clarum, & integrum sensum apposuit Foësius commentò in superiora Hippoc. *verba, quibus, & ego subscribendum esse censeo.*

Fig. II. est *restitutio luxationis cubiti ad mentem Hippocratis*. Vbi cubitus in interiorem vel exteriorem partē prolabitur, distentio ita adhibenda est, vt cubitus ad rectum angulum cum humero collocetur. Attollere autem alam oportet fascia F. subiecta, & cubitum super rem aliquam collocare, ac iuxta articulum graue aliquid appendere, Fig. I. aut manibus ministri deorsum vrgere, vt in hac Figura. Suspenso autem articulo necesse est prominentioribus palmarum partibus adurgere. *Hæc figura conuenit, dum deligatur, dum suspenditur, & collocatur cubitus.* Vbi is in posteriorem partem prolabitur, subito extendere oportet, & prominentioribus palmarum partibus in suam sedem compellere, quod similiter seruandum est, in alijs reponendis. Vbi in priorem partem prolabitur, imposito linteo in pilæ speciem inuoluto flectere simul, & reponere necesse est Tabul. XXIV. Fig. I. Quod si in alteram partem vergat, cum reponitur, etiam vtrumque fieri debet, vid. Tab. XXIV. Fig. I.

Fig. III. ostendit *restitutionem humeri sub axillam luxati Hippocraticam*. Quamuis enim optimus restituendi modus sit ille, qui

paulò supra Tab. XXI. Figur. VI. fuit commendatus: huic tamen sequens proximè accedit bonitate sua, quem Senex noster his verbis laudare videtur. Quibus igitur humerus frequenter elabitur, ij per se vt plurimum in suam sedem reponere possunt, Immissis enim sub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum sursum propellunt, cubiti verò gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque modum Medicus in suum locū compellet, si interiore articuli prolapsi parte, sub alam immisis digitis, ipse quidem capite ad summum humerum obfirmato, à costis reducat, genibus verò ad cubiti flexum brachio ad motis, ad costas repellat. At qui reponit, manus eum habere robustas conuenit, aut ipse quidem manibus & capite id præstet, alius verò quidam *minister* gibberum ad pectus adducat.

Fig. IV. est *repositio femoris luxati*, quam Hippocrates describit vt sequitur. Reponitur autem hoc modo femoris articulus, siue in interiore, siue in priorem partem eruperit. Scala defoditur, cui homo infidet integro & sano crure leniter extento, & qua commodè poterit alligato: viciato verò cruri G. Calathus H. in quem coniecti lapides fuerint, vel vas fictile appenditur aqua plenum, cuius effigies videtur apud Galen. *comm. 4. in Hipp. de art. text. l. 4.*

T A B V L A XXIV.

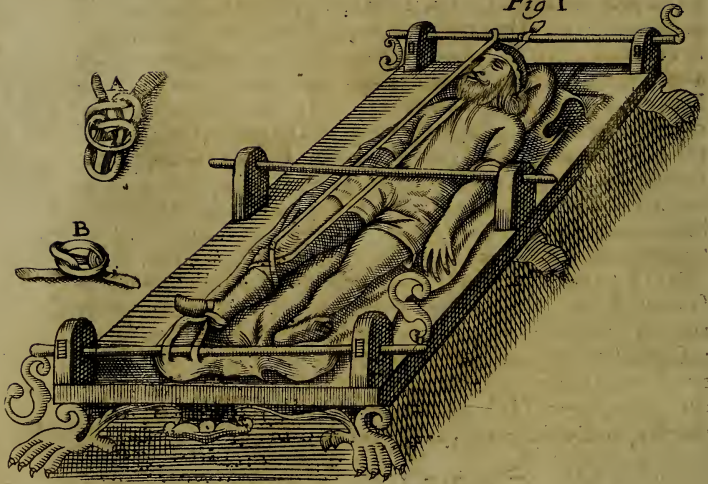
De luxationum cubiti, manus & iuguli curatione.

FIG. I. ostendit aliam *restitutionem cubiti luxati* secundum Hipp. sententiam. Expediit autem *fasciam glomeratam*, seu linteam durum implicitum, non magnum, qua parte cubitus curuatur, transuersum iniicere, tum repentè cubitum flectere, & quantum maximè potest, manum ad humeri caput proripere: hæc enim reponendi ratio ijs, quæ sic in priorem, & posteriorem partem luxata sunt abundè est.

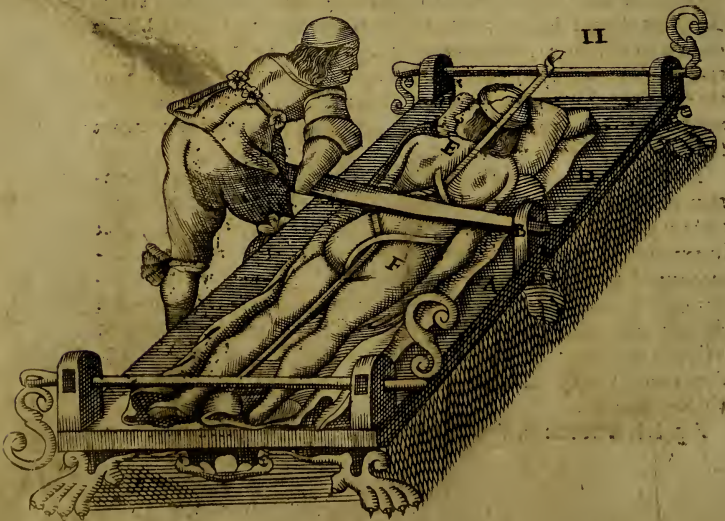
Fig. II. *manus luxata restituitur*. Manus autem vel in interio-rem vel exteriorem partem promouetur, sed maxima ex parte interio-rem. Manifestum indicium, vbi in interio-rem, quod curuari, vbi in exteriorem, quod digiti porrigi non possint, In restituendo collocentur digiti super scamnum vel mensam, & in diuersa à duobus ministris distendantur. Quod extat ex osse, vel promingentiore chirurgi palmæ parte, vel calce simul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem virgeatur: sed ab inferiori iuxta alterum os pila aliqua mollis subiciatur, manui pronæ, vbi à superiori est, supinæ vbi ab inferiori.

Fig. III. ostendit *restitutionem iuguli*, quam describit Galen.

Fig 1

II

comm. 1. in lib. Hipp. de artic. text. 73. Si ea pars iuguli; quæ cum pectoris osse committitur, vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait Hippoc. commodè restitui potest, si homo resupinetur, subiecto inter scapulas iuxta spinam pulvino, seu cæruicali, seu tali quopiam, ut hæc via thorax totus recuruetur. Hoc autem expressit vocabulo *ωριπιδες*, quo Poëta etiam vsurpauit, quam inquit: *ωριπιδ εν δεσπραπεξη πετ επεσε* Homine itaque ita figurato, præcipit, ut Medicus altera manu humeri ad latus deducti caput in exteriorem partem repellat; sic enim deductæ iuguli partes, plurimum inter se recedent, recuruato pectoris habitu multum ad eam rem conferente: altera manu componat, atque in vnum adducat ductas iuguli partes. Humerum verò iuxta latus sursum compelli, interdum satis esse in sequentibus adscribi.

T A B V L A XXV.

De astraguli luxati restitutione, cruris fracti extensione, & spinæ ad exteriora prolapsæ directione.

FIG. I. docet tali seu astraguli restitutionem, quam Oribasius lib. de machinamentis cap. 40. describit. Talus modò in interiorem partem procidit, interdum in posteriorem quoque conuertitur, in quas partes vbi venerit æquè (*super scamnum Hippocratis*) resupinare hominem conuenit crure vitiato extento; ac cruri (*statim infra genu*) carchesium laqueum A. æqualiter extendentem circumponere, eiusque capita à posteriori parte ad axem, qui supra caput est, adducere. Tale autem draconem seu sandalium B. iniicere, eiusque capita ad inferiorem axem alligare, tumq; membrum vel in diuersa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: neruis quantum res postulat diductis conuenienter impellere, vbi in inferiorem vel exteriorem partem eruperit, retrò cogendo: vbi in posteriorem extrahendo, nunc siquidem ob eum habitum impulsus extrahendo aptatur.

Quod si infractura vel tibiæ, vel fibulæ, vel ossis vtriusque simul, cruris manibus extendi nequit, collocetur æger super scamnum Hippocratis, ac cruri infra genu carchesius laqueus A. circumponatur, sandalius verò B supra malleolos alligetur: postea crus laqueis in diuersa diductis extendatur, fracturaque componatur.

Fig. II. *spina dorsi ad exteriora luxata extensionem*, & impulsus monstrat, qui facillè comparatur, si ex Hipp. scamno Tab. XXII. Fig. IV. adumbrato mediæ *φλιας* G cum priapisco Fremouentur, & in foramen *των φλιας* dextriæ A lignum aliquod B dimittitur excavatum, quod recipiat spatham C clauo D firmandam, ne excidat.

Hoc

Fig I

II

Hoc factò, collocetur patiens pronus super scamnum: deindè duo laquei corpori circumdantur, vnus supra E. alter infra F. gibbum, quorum capita è regione ad axem ferantur, vt spinam circumuoluta æqualiter extendant. Lignum illud, quod spatham recipit, ad minimum tria foramina quadrata habeat, vt ipsis spatha, pro magnitudine gibbi in supremo, medio, vel infimo loco accommodari possit. Vltimo spatha super gibbum coniecta, & magna vi medici depressa, luxatio impellitur. Hic impellendi modus multum differt ab eo quem Oribasius *lib. de machin. c. 35.* figura & verbis nimium obscuris descripsit.

T A B V L A XXVI.

De femoris fracti in diuersa extensione & coaptatione; genu luxati repositione; & totius brachij ac pedis in figura media depositione.

FIG. I. ostendit *fracturam femoris* per habenas extentam. Quum manibus extensio fieri nequit, & scamnum Hippocratis ad manus non est, collocetur æger super scamnum commune supinus, habena alligetur sub axillis, aliaque ponatur in spatio illo, quod interiacet genitalia & anum: alia denique habena alliganda est supra genu, & talum. Hæ habenæ à ministris robustis attrahantur, superiores sursum, at inferior deorsum, donec medicus fracturam composuerit. In repositione genu luxati, quando manibus extensio fieri nequit, superiores habenæ similiter alligentur, inferior supra malleolos.

Fig. II. & III. ostendit *figuram mediam* membrorum, & musculorum, *brachij & pedis totius*, quæ est necessaria in membri aut fracti aut luxati extensione, coaptatione, deligatione & depositione. Schema autem huius configurationis ideo adpingi curauit, vt eam, cum infra sæpius indicetur, Chirurgiæ tyrones vno quasi intuitu addiscere, & in praxi imitari possint.

TABVLA

XXVII

Fig I

13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

T A B V L A XXVII.

*De ossium tibiæ & cubiti ad medullam usque corruptione: de tibiæ
cum vulnere & prominentijs fracta, fascijs in circulum
adductis obligata: de quo manus aut pedis
extremi resectione.*

FIG. I. ostendit corruptionem ossis usq; ad medullam tibiæ dextra Domini Augustini Merken, quam sequenti modo curavi. Primo die trium digitorum transfuerorum spatio infra patellam, ubi scilicet terminatur musculus rectus, tibiæ extendens, crus secundum longitudinem, usque ad inferius tibiæ caput scalpello recto (Tab. II. Fig. II. delineato) incidi, os callosa & mobili substantia obductum inueni, & vulnus medicamentis sanguinem sistentibus obligavi. Secundo, subsistente sanguine, callum seu cartilaginem, quæ ossi tibiæ supercrevit, modiolis (Tab. III. Fig. III. IV. & V. depictis) perforavi tribus in locis, statimq; trium foraminum interstitia forcipis (Tab. XX. Fig. II. descripte) opera intercidi, & os tibiæ cariosum & integrè putrefactum inueni, quod à genu usque ad inferius caput à sano separatum, vossella extraxi, deinde crus fascijs tredecim in crucem deligatum, in capsulam seu canalem stuppa repletū reposui, veluti Fig. X. huius Tabulæ ostendit. Paravi autem fascias tredecim, longitudine quidem diuersas (*tenuior enim & inferior cruris pars breviores, crassior vero longiores exposcit fascias*) sed tres digitos transfueros latus, quas capsulæ cruri supponedæ apposui, ita vt cuiuslibet inferioris fasciæ portio medietatē, quasi superioris cōtegat. Hoc facto crus obligandū in capsulam fascijs coopertam reposui, deinde infimæ fasciæ extremitates fursus versus in crucē flexi, postea capita fasciæ, quæ proximè infima est, & sic deinceps, donec ascendendo ad supremam deuenirem, cuius extremitates nodo gemino adduxi. vid. Tab. XXIIIX. Fig. X. Huiusmodi fascijs opus habemus, quādo pars affecta crebram requirit inspectionem, & ab humorum incurfu defensionē.

Fig. II. monstrat tibiæ integrè putrefactam & cariosam, sicut erat post excisionem calli, quo contegebatur.

Fig. III. exhibet locum, in quo situm habuit os corruptum, & vossella iam extractum: monstrat insuper foramen, in quo videtur caput fibulæ magis corruptum, quàm tibiæ, quod modiolis excidi.

Fig. IV. est os illud tibiæ corruptum, quod patiens memoriæ causa reposuit.

Fig. V. ostendit in tibiæ modò curata aliam fracturam, de qua infra integram historiam annotaui.

Fig.

Fig. VI. est dextræ cubiti os corruptum, ac veluti (præcedens tibia) cartilagine quadam obductum. Hinc cutim externi cubiti, à carpo vsque ad humerum similiter scalpello incidi, vulnusque impositis stegnoticis dilataui. Altero die, callum seu cartilagineam bis trepano Aquapend. perforaui, interstitia foraminum forcipe Tab. XX. Fig. II. excidi, & os subiectum detexi.

Fig. VII. ostendit os cubiti omninò corruptum & asperum, quod etiam volsella, sed frustulatim, detraxi, sine omni dolore & strepitu.

Fig. VIII. indicat locum (in quo reponebatur os cubiti corruptum, & modò detractum) quem natura callo repleuit, ita vt æger operationes rusticanas absq; impedimento exequi posset. Æger fuit rusticus Pappalauiensis, cui anno 1630. miles quidam cubitum quatuor in locis sine vulnere fregit. Hæc cubiti fractura, per me & Nicolaum Meuten, quantum fieri potuit, fuit composita, nostrosque etiam iudicio benè curata. Sed nobis nihil mali cogitantibus, cubitus de nouo intumescit, vehementer dolet, tandem exulceratur parum, cum totius corporis consumptione, ita vt de ossis toties fracti corruptione suspicari ceperimus, quam etiam post sectionem cutis, & calli cum modiolis incisionem, inuenimus, fascijs decussatis demum cubitum obligauimus, & remedijs, quæ Domino Augustino Merken fuerunt adhibita, curauimus.

Fig. IX. est fractura tibiæ cum vulnere & denudatione ossis adeò, vt eius extremitates extra cutim proruperint, quæ si longæ sunt, sola extensione ob doloris, conuulsionis, & inflammationis, quæ imminet, metum, reponi nec possunt nec debent, sed vel immisso (si fieri potest) inter extremitates ossis instrumento, quod scalprum sua figura incisorium refert, dum crus sine violentia extenditur, compellantur; vel si prominentiarum aliqua ita promineat, vt neque per scalprum incisorium A. reponi possit, sed potius vicina corpora dilaceret, doloremque inferat, iuxta Hippocratem tertio de fracturis, (Tab. XX. Fig. I.) abscindatur, & fracta postmodum ossa in locum compellatur. Cum extantia resecuratur, ita vt os breuius fiat; prædicendum volunt ægro, crus vel alias partes fractas futuras esse breuiores: quæ prædictio ex Galeno & Hipp. vera est, quando femur vel humerus fractus particulam ossis amiserit: cum verò tibiæ vel cubito (ossibus focijs nihil patientibus) portio quædam abscinditur, breuitas membri semper timenda non est: os enim sanum membrum conseruat distentum, donec natura defectum portionis abscissæ callo quodam compensarit.

Fig. X. est tibiæ os cum vulnere & prominentijs fractum, fascijs non in cruce, sed in circulum adductis obligatum, & intra capu-

capsulam debite repositum . Ligatura hæc ascialis, quæ Hippocrati adscribitur, infra in curatione fracturæ cum vulnere clarissimis verbis explicabitur.

Fig. XI. est *manus*, cancro occulto affecta, quæ abscinditur in parte sana, ad capita scilicet radij & cubiti. Inciditur autem substantia carnosæ scalpello falcato B. vsque ad ossa, quæ postmodum unico ferræ C. acutissimæ ductu refecantur. Nota, quod supra incisionis locum fascia cubitus non ligatur, vt sanguis infectus ex vasis effluat, ne retentus cubitum distendat.

Fig. XII. est *manus sphacelo tentata*, quæ in defectu ferræ super lignum D. posita, in radij & cubiti capitibus sanis scalpro E. contra Hildan. bono cum successu amputatur: cubitus supra carpum fascia stringitur, non solum vt sensus minuatur, verum etiam vt arteriæ, post amputationem partis demortuæ, constringi queant, citra magnam sanguinis profusionem.

Fig. XIII. est *pelvis oxycrato repleta*, cui innata vesica, quæ madefacta parti mutilatæ adhibenda.

Fig. XIV. sunt duæ *fasciæ glomeratæ* F. & G. quarum quælibet duobus donata est capitibus ad obligandum brachium, cui manus extrema fuit abscissa.

Fig. XV. notat *pedem sphacelo corruptum*, qui in parte mortua (iuxta Hieron. Fabritium ab Aquapendente, lib. I. pentateuch. cap. 19. & lib. oper. chirurg. titul. de sphaceli chirurgia) propè sanam forcipe Tab. XX. Fig. I. aufertur. Remota parte mortua, putredinis reliquum ferramentis candentibus (Tab. XXVIII. Fig. IV.) absumitur, donec patiens vim ignis percipiat. Postea plagulæ H. vnguento Ægyptiaco Hildani illinuntur, quæ escharæ applicantur. Splenijs tandem superpositis I. pes mutilatus fasciâ K. madidâ ad genu vsque obligatur, veluti manus (Tab. XXVIII. Fig. II. & III.) vsque ad medium cubitum.

Fig. XVI. sunt *ferramenta varia* (Tab. XIX.) & ignita, tam ad putridæ partis reliquias absumendas, quam ad sanguinis fluxum sistendum, idonea.

Fig. XVII. sunt *vascula duo medicamentis repellentibus*, vino nimirum rubro, albumine oui, & oleo rosarum repleta, quibus fasciæ (sive in sano sive in mortuo pars amputetur loco) imbuantur, ad prohibendam inflammationem.

T A B V L A XXVIII.

*De ratione deligandi membra mutilata, & cum vulnere fracta;
canali pedis, & generali luxationum atque
fracturarum curatione.*

FIG. I. docet Deligationem cubitorum post abscissionem manus, seu quomodo fascia (F. Fig. XIV. Tab. XXVII.) cubitis (Fig. XI. & XII. Tab. XXVII.) in viuo truncatis adhibeat. Postquam arteriæ sanguinem fundentes, vel forcipe extractæ, filoque constrictæ, vel ferramentis candentibus tactæ fuerint, vulnere cum plagulis medicamentum stegnoticum, & super has splenia oxycrato expressa applicentur, deinde fasciæ bis vel ter in crucem adductis capitibus, vno vsque ad dimidium cubiti brachium inuoluatur.

Fig. II. monstrat primò *vesicam* oxycrato madefactam, & priori fasciæ superpositam; secundo alteram fasciam (G. Fig. XIV. Tab. XXVII.) quæ vt prior in crucem sæpius adducta, vno capite ad flexuram capiti ascendat, ad prohibendum humorum affluxum.

Fig. III. est brachium, cui manus extrema fuit resecta, medicamento sub plagulis stegnotico curatum, splenijs cruciatim oppositis, primà fascia, vesica oxycrato madefacta, & secunda fascia obligatū. *Hac deligatio obseruanda est in quocunque membro mutilato, siue in confinio vini, siue in loco viuo fiat operatio.*

Fig. IV. est *pes* ob sphacelum in parte demortua *truncatus*, in quo putredinis reliquum ferramentis optimè ignitis, vsquè ad patientis sensum, absumitur.

Fig. VI. est *peluis poscà repleta*, qua imbuuntur splenia, fascia prima, & spongia noua Fig. VII. qua irrigatur totum brachium, ad precauendum sanguinis accursum.

Fig. VIII. est fractura dextri femoris cum vulnere in parte syluestri, quam passa est Catharina Motin, Giengensis, de qua infra singularis reperitur obseruatio, monstrat in super, quomodo cruri cum vulnere fracto fascia fascialis (Tab. XXVII. Fig. X. in circulum adducta & de qua plura dicentur in fracturæ cura) subiiciatur.

Fig. IX. est frustum femoris de vulnere extractum, & dextra sinistraque parte depictum, vt eius caries melius videri ac considerari queat.

Fig. X. est femur fractum fascia fasciali & in crucem aduētā obligatum, canalicque Tab. XXI. Fig. VI. longo imponendum. Nam si quis canalem femori subiiciat, qui poplite non excedat, is potius lædit, quam prodest. Neque enim corpus, neque tibiam sine femore moueri prohibebit: quin popliti adhibitus molestiā afferet, & ad id,

E

quod.

quod minimè opus est, impellet. Genu namque flecti minimè opus est. Si quis enim aut femore deuincto, aut tibia, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tum necesse erit vt musculi alio atque alio habitu collocentur, & ossa fracta dimoueantur. Inprimis igitur conandum, vt poples extendatur. Canalis ergo erit vsui, qui à coxa ad pedem suppositus similiter contineat, præcipuèque, si ad poplitem cum canali fascia laxa circumjiciatur, velut infantes in cunis fasciari solent. Vbi enim femur in superiorem partem, aut ad latus distorquebitur (*vel per somnum, vel dum ager ad desiderandum progreditur, aut ipsi stratum subfertitur*) ita cum canali melius continebitur. Canalis igitur à summo ad imum vsque, aut nullus adhibendus. Caterum imo calci magna cura adhibenda, vt tum in tibiæ tum in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim si pes dependeat, tibia reliqua obfirmata, ossa in anteriore tibiæ parte gibba apparere necesse est, idque eo magis, si hominis calx suapte natura grandior fuerit. Hipp. de fract. femoris. vid. Tab. XXVI Fig. II.

Fig. XI. est brachium mutilatum, in quo arteria instrumento extrahitur, ad ligandum, ne sanguinem fundat.

Fig. XII. est pollex dextræ manus, qui carpo prius fascia compresso; propter sphacelū forfice Tab. XX. Fig. I. in viuo abscinditur.

Guilhelm. Fabricius Hildanus tractatum doctissimum conscripsit de cura gangrænæ & sphaceli, quem tyrones acerrè legant, sapiusque magna diligentia perlegant, in quo (*præter modum fasciâ ligandi partes mutilatas, quem in ipsorum gratiam hic apposui*) omnia ad refectionem membri necessaria inuenient. Is pluribus quidem probare nititur rationibus, partem demortuam citò, tuto, & iucundè abscindi non posse, si putredinis aliquid relinquatur ferramentis candidibus absumendum: illæ tamen meo iudicio non euincunt, amputationem membri affecti, iuxta Hieronymum Fabricium ab Aquapendente institutam, nunquam benè succedere; *multo minus* demonstrant, hanc illi, quæ peragitur in viuo, postponendam esse; considerando, amputationem in parte sana institutam, *iucunde fieri non posse*, siue nouacula, siue cauterio cultellari incidantur partes molliores: *neque etiam tuto*, quoniam viua pars fascia constricta facili negotio emoritur, imo sectio etiam in parte sana semper accuratè institui nequit, quin aliquando partes profundiores altius, quàm exteriores, corruptæ relinquuntur; quod si fiet, vel noua sectio tentanda; quæ esset horribilis; vel reliquæ ferramentis iuxta recentiores comburendæ. *Non cito*; quia maius temporis spatium requiritur, ad extrahenda instrumento arterias, filoque constringendas (*Et si fascia remouetur, nonnunquam tale sanguinis profluum sequitur, quod nisi vasa cauterijs actualibus tangantur, mortis causa fit*) quam

quam ad vulnus statim ferris ignitis inurendū: ne dicam, magis protrahi operationem, si post resectionem ab Hildano & veteribus præscriptam, aliquid putredinis remanet. Vnde rationibus & felici experientia fretus, Hier. Fabrit. ab Aquapend. operandi modum, resectioni veterum plerumque præferendum esse statuo.

Quod si vires ægri, ob vapores putridos, & antecedentem sanguinis fluxum, adedò debiles sint, vt certi simus eum in ipsa operatione defecturum; in eo casu abstinendum à sectione, quoniam magis excusabile est, ægrotantem relinquere, quam ipsum scienter occidere. Cum autem nulla spes vitæ sit reliqua, nisi pars abscindatur, quid Chirurgus incumbit? partem demortuam manè & vesperi ferramentis optime candentibus quotidie tangat, ad imbibendos humores putridos, ne sursum versus repat sphacelus, patienti etiã medicamenta alexipharmaca, quæ vapores à corde depellant spiritusque rescindendo vires instaurent, per os exhibeat, & etiam externæ regioni cordis adhibeat. Viribus parumper refocillatis (pristinæ enim cum certo vitæ periculo expectantur) cum prædictione periculi, operationem petitam aggrediatur, nam satius est viribus ita se habentibus, anceps & miserrimum hoc auxilij genus experiri, quam nullum. Dum Patavij studio medico operam dedi, Comes quidam Vicentinus ambo cruris dextri ossa in medio fregit, cum profusione sanguinis vsque ad syncope, & superueniente sphacelo, Pedem sphacelatum Excell. Per. de Marchetris, ob virium, ex sanguinis fluxu, debilitatem refecare noluit, sed ferramentis candentibus sapienter adhibitis prohibuit, ne serperet putredo, & medicamentis internis & externis corroborauit, & spiritus, quantum possibile, refecit: Tandem, *in scio patiente*, partem demortuam nouacula circum cum circa incidit, quæ decidenti, reliquum putredinis cauterijs actualibus absumpsit, ad remouendam escharam vnguentum Ægyptiacum simplex adponens. Tertia (post ascissionem pedis extremi vsq; ad fracturam) die, patienti conquerenti de insigni dolore digiti maximi pedis dextri, Chirurgus subridens respondit, se mirari querelam de dolore digiti, qui ante triduum fuerit sepultus, quibus æger ita fuit perterritus, vt statim in grauissimum animi deliquium inciderit. Ablata eschara, musculisq; vt solent, sursum tractis, ossa quatuor digitos transuersos prominent, quæ filamentis aridis & pulueribus quotidie secantibus cooperta, duorum mensium spatio à sanis separabantur. *Vt præcedentes tabula; & proxime sequens, quæ de curatione fracturarum & luxationum tractant, melius intelligantur, curam eorum generalem ex Hieron. Fabritio eiusque Præceptore Fallopio, (hòs enim qui habet, omnes habet) paucissimis perstringam.*

Curatio Luxationis Simplicis.

Flt quinque scopis, 1. Extensione, 2. Repositione, 3. Deligatione, 4. Depositione partis luxatæ, & 5. Religatione partis.

Extensio autem facile fiet, si quatuor obseruantur, primò tempus, secundò organa apta, tertio modus, & quartò extensionis quantitas. *Tempus* ab Hippocrat. de art. 64. proponitur, vt scilicet statim post luxationem fiat, dum pars adhuc calet. Quod si extensio ob absentiam Medici vel Chirurgi statim fieri non possit, faciamus id die etia secunda vel tertia, nisi cogamur ob inflammationem, quæ prius superuenit, desistere; in quarta verò propter exacerbationes nihil tentandū: obseruatum enim, quod, si tentetur extensio, restitutio feliciter non succedat, sed eam multa sequantur incommoda. Vnde Fallopius de luxationibus cap. 3. Moneo vos, inquit, vt habeatis semper rationem temporis, ad summum non excedentis diem tertium, & si dies tertia esset iam præterita, expectandus est terminus inflammationis, & tempus, vsque quo periculum non sit de inflammatione, estque Hippocrat. 4. de artic. 56. monente, dies septimus, ad quem vsque æger, (inedia seu victu potius tenui) extenuandus est. Ergò si primis tribus diebus fieri non possit extensio, expectate vsque ad septimam. Tempus in quo potestis restituere est prima, secūda & tertia, vel saltem 7. 8. & 9. in decima verò, vndecima, duodecima & reliquis, non est tutum, quia tum generatur callus. Sed antequam deueniamus ad extensionem, præparandus est articulus ad indolentiam, & facilitatem restitutionis, calefaciendo, emolliendo, & laxando partes articuli, scilicet musculos, tendines & ligamenta: si enim mollitæ sunt, facilius trahentur & sine dolore. Calefactio autem & emollio articuli fit, aut per frictiones, aut per affusionem plurimæ aquæ calidæ, vel & in alijs locis hydrælei, vel decoctionis maluæ, alth. &c. Frictione commodè vtimur in locis, vbi aqua non facilè potest affundi; debet autem fieri manu inuncta materia aliqua oleosa vel pingui, vt oleo communi aut axungia porci minimè salita. Spigelius in publicis lectionibus narrabat, ad curationem luxationis tantum posse balneum aquæ dulcis, vt eo nihil sit præstantius.

Organa extensionis sunt manus, vincula & instrumenta; Manus adhibentur, si luxatio sit leuis; vincula, si mediocis; instrumenta, si magna. Manus ergo sint vel Medici, vel iniistorum, prout extensione opus est leui, vel paululum maiore: vincula verò, vbi requiritur, ob contactionem musculorum maiorem, extensio validior, in quibus obseruanda 1. figura, quomodo scilicet obuoluenda, de qua (quoniam verbis exprimi non potest) videatur Oribas. liber de laqueis:

queis: 2. materia, quę sit valida, mollis & tractabilis. Talis est corium ceruinum, molle & preparatum, ex quo conficiuntur thoraces. Inunguntur deinde vnguento pomato, vt tractabiles fiant. Nonnulli vtuntur, in defectu corij, linteis parum detritis: 3. vbi iniicienda; in loco nimirum remotiore articuli luxati, ne muscoli constringantur, aut in validiore extensione dilacerentur. Vbi infra luxationem duo sunt adhuc articuli; Hippocrates vtrique articulo adhibet vinculum, vid. Tab. XXVI. Fig. I. Instrumenta mechanica, quę præcipuè necessaria sunt in antiquatis, vel primis tribus diebus non repositis luxationibus, sunt 1. scala (Tabul XXI. Fig. III.) 2. Glossocomum seu Ambi Hippocrat. (Tab. XXI. Fig. I.) & 3. scamnum Hippocraticum (Tab. XXII. Fig. IV.) dictum.

Modum extensionis indicat Hippocrat. 1. de fract. 1. dum dicit, quod Medicus luxationum & fracturarum extensiones (quę per tractionem in diuersas fiunt partes) quàm rectissimas facere debet. Oportet igitur seruare rectitudinem, tum ratione ossium, tum ligamentorum & musculorum, propter fibras. Nam seruata harum partium rectitudine, extensio sine dolore & difficultate succeder.

Quantitatem extensionis optimè sciet Medicus, quando non ignorat, ex quo loco exciderit, per quam viam egressum, & ad quem locum sit progressum, in quo quiescat. Extensionem propè factam animi deliquium ægri vel adstantium non impediat.

Reponitur os in suum locum manibus, vel Medici vel Ministri modicè inunctis cerato aliquo molli, vel oleo rosarum. Fit autem repositio vel per circumgyrationem, vel per impulsum in oppositam partem illi, ad quam prolapsum est. Hi motus non semper necessarij, nam interdum, vbi extensio facta, si muscoli prius contracti tantum remittantur, facillè sua sponte articulus in locum naturalem redit.

Signa autem benè repositi membri sunt, *Primò* figuram membrum naturalis, quando nulla cavitatis, nullusque circa articulum tumor apparet, quemadmodum ante restitutionem, sed in omnibus similis sit sanæ parti; aut parum admodum absit, propter influxos humores. *Secundò* doloris remissio, quę signum est inseparabile, semper enim dolore sedato, signum est restitutum esse os, non autem contra sequitur, restitutum est os, ergo dolor cessat; potest enim interdum dolor remanere, quod prius valdè læsi sint muscoli. *Tertiò* iuxta nonnullos strepitus, qui sentitur ab ægris & adstantibus, dum os in cavitatem suam redit, sed signum hoc fallax est, & nunquam exoptandum, siquidem strepitus iste interdum fit, cum extenduntur articuli, & nimis trahuntur; sæpè etiam strepitus fit,

cum ossis supercilia rumpuntur, ex collisione mutua ossium, quam sequitur motus difficilis.

In *deligatione* prima & reliquis obseruanda sunt duo (figura scilicet partis affectæ, & deligatura ipsa,) quæ conseruabunt articulum in suo sinu, & imminuentem inflammationem prohibebunt.

In *figura* oportet obseruare figurationem articuli, non solum restituti, sed etiam totius membri, nam sicut figuræ quædam naturales & indolentes: ita quædam nonnaturales & dolentes sunt: Figura indolens brachij est flexa, sicuti pedis in rectum extensa Tab. XXVI. Fig. II. & III. *sed notandum, quod dicta figura articula vel to i membro ante deligaturam tribuenda est, ne scilicet fasciæ vel laxentur, vel nimis constringantur.*

Deligatura, fit fascijs lineis, quia melius constringunt, quam illæ quæ ex lana conficiuntur, mollibus, ne dolores inferant; æqualibus, vt æqualiter vbiq; constringant; & mundis, vt ex colore cognoscantur humores, qui ex articulo residunt. Latitudo fasciarum secundum partes deligans variat: partes enim crassiores, requirunt fascias latiores, tenuiores verò angustiores. In crassis (femore scilicet & genu) sînt quatuor, in tenuioribus (vt tibia, humero, cubito & manu) trium, in tenuissimis (vt digitis) duorum saltem latæ digitorum transversorum ægrotantis. Fasciæ distinguuntur à Galeno in interiores, quæ sub splenijs ligant articulum, & dicuntur subligamina: Et in exteriores, quæ splenijs imponuntur: Hippocrates vtitur duabus interioribus, totidemque exterioribus: *quamuis interdum vna sufficiat fasciæ, quando scilicet articulus non est facilis ad prolapsum.*

Longitudo fasciarum ob varietatem partium deligandarum varia est: in cubito longitudo fasciarum debet esse trium cubitorum (per cubitum intelligo spatium ab apice digiti medi, vsque ad articulum cubiti) ægrotantis: in cruribus quatuor: in humero nouem: in femore duodecim: & in digitis minus duorum digitorum. Fasciæ vt præter constrictionem etiam inflammationem arceant, ex mistura vini austeri, & oleo rosarum madefiant, quoniam siccæ multo tempore inter se non cohærent. Alij fascijs moderatè oblinunt, felici successu, cerato Hipp. humido, quod describit Galen. l. 6. de compos. med. per. gen. c. 4. dicitur ceratum à cera, quam recipit, & humidum, quia ob oleum est molle. Proportio autem ceræ & olei est, vt sumatur vna pars ceræ, & duæ olei v. gr. ℥j. ceræ albæ, & ℥ij. olei rosacei. Vitanda sunt hic illa medicamenta, quæ sunt ex pulueribus adstringentibus, & albumine oui, quoniam articulum vel nimis refrigerant & exsiccant, vt flexura impediatur, vel humoribus influxis excludunt exitum. Deligatio laxati articuli communis est fracturis, quo pacto autem facien-

facienda sit, infra docebitur, in curatione fracturæ simplicis, & Tabul. XXIX.

Depositiō membri est triplex. Alligatio, suspensio, & collocatio. *Alligatio*, cum iuxta Paulum thoraci alligatur brachium in luxatione & fracturâ humeri aut cubiti. *Suspensio*, si suspenditur brachium de collo apposita vitta. *Collocatio*, quando collocamus membrum affectum supra aliquam partem corporis, vt brachium supra thoracem, vel supra stragulum aliquod capsulæ inditum. Alligatione & suspensione utimur in partibus superioribus, collocatione verò in inferioribus. Depositiō autem debet esse in figura partis mediâ, mollis (vnde canalis stuppa repletur, ne æger molestiam patiat) æqualis (maximum enim incommodum ex parua inæqualitate oriri potest) & sursum vergens, nefluant humores ad partem affectam, & inflammationem efficiant, Tab. XXVI. Fig. II. & III. *Post bonam* deligationem, & membri depositiōnem requiritur etiam quies, ita vt Antiquiores in luxatione & fracturâ femoris perforarint lectum & stragula, vt ægri per illud foramen excernant, ne moueri cogantur.

Religatio indicatur 1. si membrum non rectè fuerit deligatum, quod apparet, si nimis arctè constringitur, vnde in extremis membri luxati partibus exoritur tumor durus; vel nimis laxè, quod indicatur, cum neque bonus, neque malus, id est, neque moderatus, neque magnus aut durus, apparet tumor. 2. si pruritus aut dolor adsit. Pruritus ille fit vel à rebus secundum naturâ vt temperamento calidiorre, vel à rebus præter naturam. Solutis dictâ ob causam fasciis, affundatur membro aqua tepida pura, nō solum vt mitigetur ille pruritus & discutiatur humor serosus, qui remansit impressus ex ligatura, verum etiâ vt roborentur ligamenta, dum aqua siccat humiditates collectas. Nisi ergò deligatio sit malè facta, nec pruritus infestet, solutio protrahatur vsq; ad septimum diem. Si autem nimis arctè, secundo; si nimis laxè, tertio, ob pruritum verò tertio vel quarto ad summum die ligaturam dissoluere oportet. Septima die, quæ est terminus transactæ inflammationis, deligatio iterum soluat, & affundatur aqua tepida (non nimis calida, quæ ligamenta laxaret.) sed non amplius fasciæ supra dicto liquore madefaciendæ, nec cerato rosaceo oblinendæ, quoniam inflammationi iam satisfactum est, sed septima dies indicat corroborationem, & consolidationem articuli, & idèd medicamento opus est siccante valdè & adstringente. Si tamen septimo die adhuc suspicio esset inflammationis, tunc vsque ad vndecimam diem protrahatur roborantium medicamentorum oppositiō. Taliâ sunt 1. Medicamentum catagmaticum Moschionis, cuius descriptionem habet Galen. l. 3. de comp. med. sec. gener. c. 9. 2. ceratuna

diapalmæ. 3. ceratum Barbarum, quod optimum est hyemis tempore. 4. emplastrum catagmaticum Renodæi. Hæc medicamenta antequam apponantur, emolliantur vel cerato rosarum humido, vel maytino, pro molli frictione partis affectæ. Facta molli frictione, articulus leniter mouendus ad hanc aut illam partem, vt humor in articulo genitus exprimatursine dolore: Medicamenta (non dissoluta) postmodum super linteum extensa apponantur, & deligatio prioribus paulò arctior sit oportet. Post hanc deligationem membrum soluendum non est, vsque ad finem curationis. Vt cognoscatur tempus, quo sanantur luxationes, sciendum est, quod tres dentur gradus articulorum; alij enim sunt partui, & ad restitutionem faciles: quidam mediocres & maioris momenti: nonnulli magni & ad restitutionem difficiles. Primorum (*articulorum digiti cuiusvis*) curæ terminus est dies decimus quartus: secundorum (*articulorum ossium pedis & manus extremæ*) vigesimus: Tertiorum (*reliquorum*) quadagesimus. Articuli ergò digitorum inter quatuordecim dies glutinantur, & propterea in luxatione talium articulorum à septima vel nona die, vsque ad decimum quartum non oportet vnquam fascias soluere: in reliquis expectandus est terminus sanationis, nisi aut pruritus, aut vlcuscula, aut humor inter caput articuli & sinum collectus, laxarum fasciarum solutionem indicent, tertio quoque die repetendam. Hoc modo procedendum, donec membrum satis videatur robustum: quo tempore soluenda est ligatura, & pars luxata decocto fouenda, quod eam roboret. ℞. Flor. Chamomil. ros. rubr. anth. stæchad. Fol. salu. beton. salic. chamædr. iuz arthet centaur. min. absynth. anam. vini rubr. mediocriter austeri ℥. vj. lixiu. dulc. Barbitonorum lib. iij. bulliant ad consumptionem quartæ partis: postea, appposito cerato, per aliquot dies absque deligatione in media Tabul. XXVI. Fig. II. & III. membrum restitutum est conseruandum; dein ægro-tanti præcipiendum, vt operationes consuetas moderatè exercere incipiat.

*Curatio Luxationis cum inflammatione, ante vel post
restitutionem, exorta.*

SI inflammatio vrgeat ante repositionem, aderunt duæ indicationes, a tera luxationis, & altera inflammationis, sed quia magis vrget inflammatio, illi prius est incumbendum, nam si prius tentaretur restitutio articuli luxati, fieret conuulsio, vel gangræna partis, quam sequitur sphacelus: Omittenda igitur in hoc casu restitutio articuli, & ponenda pars in medio, minimèque dolorosissima. Tab. XXVI. Figur. II. & III. Vniuersalibus præmissis, rebus
non

non naturalibus benè dispositis , & aluo laxà clysteribus conseruata parti affectæ apponatur lana succida , & continuò super affundatur hydræleum calidum, quod recipit copiosam aquam calidam, & copiosum oleum rosatum . Aqua calida enim discutit humores, laxabit partes, doloremque sedabit: Oleum rosatum mitigabit dolorem, & repellendo impediēt inflammationis augmentum . Lanà succidà etiā mitigabitur dolor, & prohibebitur inflammatio, sed quia dum cessat inflammatio , humores collecti paulum incrassantur , ideò sub finem inflammationis debemus membrum leniter fricare manibus inunctis oleo amygdal. dulcium, vel communi, deinde imponere malagma vel Nili vel Nilei, *qua Galen. l. 8. de comp. med. sec. loc. cap. 5. describit* , & præstantissima sunt in declinatione inflammationis, propter ceram, ammoniacum, oleum, crocum & acetum, quibus ad emolliendum, euocandum, & discutendum nihil est præstantius: sed cum hæc non vbique habeantur in officinis, adhibeatur Emplastrum oxycroceum Nicolai, quod pariter emollit, discutit, & ex alto trahit, quare optimo euentu potest substitui: superata inflammatione, extendatur, reponatur, deligeretur, & deponatur membrum, eo modo, quem in luxatione simplici didicimus.

Si inflammatio post repositionem succedat , quod crebro fit, tùm ratione extensionis violentæ, tùm doloris perpetui, instituendus est victus tenuis, secanda est vena, & purgatio instituenda, statimq; dissoluenda est deligatio (*etiā si fit in prima vel secunda die*) & similiter hydræleum tepidissimum affundendum, donec æger ex hoc iuuamen aliquod percipiat. Postea deligeretur membrum laxius paucioribus fascijs hydræleo imbutis . Hoc singulis diebus faciendum est, vsque ad inflammationis declinationem , quæ fit die vt plurimum quinta ; declinante inflammatione , apponenda sunt vel malagmata dicta, vel oxycroceum Nicolai, pro resoluendis inflammationis reliquijs cum ligatura adhuc laxiore. Ablata verò inflammatione, obseruetur curandi modus in simplici luxatione dictus.

Curatio luxationis cum vulnere , & osse , vel tantum detecto, vel parum etiā prominente extra cutim.

SI articulus luxetur , ita vt sit vel detectus , vel extra pellem parum protrusus, affectus est lethalis, & maioris periculi, si restituitur, quàm si non restituitur. Si enim non restituitur, superueniet inflammatio, conuulsio, & interdum mors. 2. aderit turpitudine ipsius membri. 3. vlcus insanabile , quod si fortè cicatrice aliqua obducatur, ob mollitiem facillè etiā soluitur. Si verò reponatur, maxi-

num adducit conuulsionis, gangrenæ & mortis periculum. Sed nonnulli huiusmodi pericula timent solummodo in articulis magnis (carpo videlicet, cubito, humero, talo, genu & femore, quæ ob tendinum robur, ligamentorum & vasorum magnitudinem, restitutionem prohibent, nisi eam æger & adstantes, audita prædictione periculi, virgeant, quam Medicus die vel primo, vel secundo, vel octavo, vel nono tentare debet, ne artem Medicam ignorate videatur) non autem in articulis minoribus, digitorum nempe pedis, & manus extremæ, quos Celsus cum prædictione periculi pariter reponit, rationem habens primò inflammationis & conuulsionis, deinde vulneris & luxationis. Vbi ergo articulus maior reponi nequit, primum habenda est ratio vniuersalium & vicus, membrumque sine omni extensione & deligatione, in media figura, vel de collo suspendatur, vel in capsulam leniter collocetur, vt immobile maneat, & dolorem non sentiat. Impedienda quoque inflammatio & conuulsio imminens, medicamento dolorem mitigante, concoquente, refrigerante & repellente, quale est, ex mente Hip. 4. de art. 6. Ceratum picatum, quod super splenium, vino austero, nigro, ac tepido expressum extenditur, & tepidè articulo imponitur.

Curatio Conuulsionis, post articuli restitutionem suborta.

SI, osse restituto, superuenit conuulsio, statim articulus iterum luxandus, copiosaque aqua, vel oleo tepido, optimè ac diu ablendus: Calefaciendum quoque totum corpus, ita vt sudor excitetur, & omnes articuli calefiant, quoniam inter se omnes consentiunt: Inungenda sunt præterea neruorum principia, nucha scilicet, spina dorsii, inguina & axillæ, oleis & vnguentis, ad conuulsionem facientibus.

Curatio luxationis cum callo, qui impedit restitutionem, & motum articuli.

IN articulis, ante vel post restitutionem, malè tractatis, facillè crescit callus, præcipuè verò in ijs, qui non multa carne sunt circumuallati, vt cubitus, genu & pes: reliqui articuli quandoque, sed non ita facile patiuntur callum, quoniam carnosiores sunt, & humorem sanguineum, qui pro alimento & faciliori articulorum motu illabitur, facillè discutunt. Callus autem vel est durus, vt lapidis naturam acquirat, vel non ita durus, vt lapidosus. Signa calli lapidosi sunt quatuor, 1. articulus gracillimus, & siccissimus conspicitur. 2. articulus

culus ab ægro moueri non potest, neque etiam violenta manu Medici. 3. extenuatio & gracilitas membri est diuturna. 4. adhibita fuerunt medicamenta uimium refrigerantia, vehementer adstringentia & exsiccantia, quibus humor supradictus in lapidosam abiit materiam. Signa lapidis simpliciter duri sunt item quatuor. 1. Si recens est affectus, dum enim antiquatur, fit lapidosus. 2. Quamuis membrum ab ægro moueri nequeat, potest tamen à Medico. 3. si medicamenta idonea articulo fuerint apposita. 4. aderit tumor aliquis in parte quidem durus, non tamen osseus.

Callus lapidosus curationem Celsi sine periculo non admittit, quare ita relinquendus. Curatio verò calli mollis, seu minus duri, talis est: Primò euacuetur corpus purgatione & venæ sectione. 2. instituat bona victus cæterarumque rerum non naturalium regula. 3. emolliatur pars oleo, vel sequenti medicamento.

℞. Radic. alth. ℥iij.
 Cucum. asinin. ℥ij.
 Fol. Malu.
 Bisualmu. ana. mij.
 Semin. lini.
 fanugr.
 Caricar. ping. ana. ℥iij.
 Capit. vervec. no. j.

Coq. in s. q. aq. simpl. donec caro capitæ ab ossibus separatur, cuius vapore per aliquot dies articulus callosus foueatur, forum excipiant frictiones per tertiam horæ partem durantes, manibus inunctis ex oleo amygd. dulc. & pinguedine anserina recenti mixtis. Facta frictione imponatur Malagma Nilei, supra allegati, vel oxycroceum Nicolai, pinguedine anserina malaxatum: Post tres vel quatuor dies pro emolitione & discussione calli, laudatur fumus aceti. Vnde Galenus accepit lapidem pyritem, (vel in huius defectu molarem) quem ignitū facit, postea aceto perfundit, in quo macerata sit portio quadam gummi Ammoniæ, vt vapor inde sublatus, & per 3. horæ partem susceptus, non solum attenuet callum, sed etiam emolliat: attenuatione facta, cataplasma imponendum est vel sequens, vel fortius.

℞. Furfurum hordei & oxym. simpl. ana. q. s. pro form. cataplasmaris. Notandum, vt æger (si articulus est restitutus) inter vsum emollientium & discutientium, articulum, quantum possibile, moueat, quo motu callus digeritur. Si articulus nondum restitutus, & callus oboritur, hic prius curetur, dein articulus reponatur: vt in luxatione simplici dictum.

Curatio

Curatio luxationis articuli, qui de sua sede, post restitutionem, spontè recidit.

Articulus recidit tribus de causis. 1. quando post violentam luxationem malè reponitur articulus, & ligamenta non benè exsiccantur. 2. quando tumor aliquis, ex inflammatione circa articulum oborta & malè curata, prohibet, ne articulus in sua sede possit contineri. 3. cum humor ad articulum fluit, qui ligamenta laxat. Prima causa maiora exsiccantia requirit: Secunda verò emollientia & discutientia indicat, de quibus supra: Tertia omnium est pessima, quæ (post expurgationem corporis per pharmaca, venæ sectionem & bonam victus rationem) postulat adustionem, quæ nihil est præstantius. Nam hæc absumet primò humiditates illas per crustam, quæ cauum facit vlcusculum, quod cicatrice obductum partem relaxatam contrahit: per inustionem enim calefacimus, siccamus & humores digerimus. Sed animaduertendum est, 1. vt vratur locus, ad quem cadit os, vt si humerus sub alam cadat, sub axilla vstio fieri debet; si caput femoris ad anteriorem partem luxetur, anteriora pluribus in locis vrenda. 2. ne vrantur partes neruosa, ligamenta, venæ, arteriæ & glandulæ, quibus ignis est inimicus, exoritur enim, ob siccitatem, conuulsio incurabilis. 3. vt vstio fiat ferramentis, quæ non magnas faciat escharas, vnde eligantur ferramenta parua, oliuaria, acuminata, & optimè ignita. 4. vt post inustionem articulus quiescat per multos dies, si enim iterum luxetur, affectus erit immedicabilis.

Curatio Elongationis articuli.

IN articuli elongatione ligamenta laxiora debent constringi medicamentis non frigidis (hæc enim articulum rigidum & ad motum ineptum reddunt) sed calidis. Cum autem non detur simplex, quod vim habeat calefaciendi & simul constringendi, apponendum est compositum, veluti est emplastrum ex pelle arietina. Si autem medicamentis non succedat curatio, vnicum superest remedium; nempe vt cutis externa ex vtraque parte (cauendo tunc partes prædictas) inuratur ferramentis paruis, & optimè ignitis, deinde pars fasciis aptis deligetur.

Curatio Fractura Simplicis.

TRansuersæ & obliquæ quatuor absoluitur, 1. Repositione, 2. Repositi conseruatione, 3. Calli generatione, & 4. Accidentium fracturæ

fracturæ superuenientium correctione . Repositio duobus expletur, extensione nimirum & conformatione , vel per impulsum , vel per coaptationem .

In *Extensione* etiam considerandum, 1. vbi, 2. tempus, 3. modus, 4. instrumenta, 5. qualitas, & 6. quantitas.

Vbi, extensione opus est, quando ossis fracti partes nondum directæ, iacent, sed vna alteri adhuc superimponitur.

Tempus optimum est; si statim cognita fracturâ instituaturs extensio; nam si id non fiat, magnus, ob dolorem vehementem, fit humorum affluxus, & muscoli versus sua principia trahuntur, hinc extensio difficilis euadit, & si instituaturs, ossa fracta adiacentes partes carnosas pungunt, & consequuntur conuulsiones, inflammationes, aliaque mala accidentia. Potest tamen ante inflammationem, die scilicet secundo vel tertio, extensio tentari: in quarta & sequentibus (donec timor inflammationis præterijt) extensionem Hippocrates prohibuit . Verum recentiores, vt inflammationem imminuant, dolorem mitigent , & musculos versus sua principia contractos emolliant , aquâ calidâ persudunt partem fractam . Alij sumunt hydræleum ; vel decoctum maluæ, alth. &c. horumque vapore membrum, per integram horæ spatium, fouent. Vbi notandum, ab initio huius fomenti, partem affectam quidem intumescere vehementer, sed vbi paululum fomentatio perseuerarit ; non modo tumorem vapore excitatum, verum etiam priorem, qui extensionem prohibuit, euanescere. Optimum quoque remedium est pellis recens mactati vituli, vel alterius animalis, adhuc calens circumligata , & per horas aliquot supra membrum fractum detenta ; habet enim insignem vim digerentem, emollientem, & anodynam .

Modus Membrum fractum in media figura, supra & infra fracturam, instrumentis ad extensionem necessarijs, comprehenditur, & in diuersa, sursum scilicet & deorsum, quam rectissimè trahitur .

Instrumenta , interdum sunt solæ manus duorum ministrorum robustæ, vbi mitius Tab. XXIX. Fig. I. interdum habenæ ex linteo vel corio, vbi valentius Tab. XXVI. Fig. I. interdum machinamenta, vbi vehementissimè extendendum, Tab. XXV. Fig. I.

Qualitas pro varietate & præsertim magnitudine ossium & musculorum variat. Hinc minimam exoptulat extensionem radius ; maiorem ossa , quæ in summa manu & summo pede sunt ; adhuc maiorem cubitus & fibula ; validiorem humerus & tibia , validissimam femur . Præterea in vnoquoque ossè validiorem extensionem tolerat, 1. Corpus molle, quàm durum, 2. primus dies, quàm reliqui, quibus durat timor inflammationis, 3. fractura vetusta , quàm recens.

Quantitas. Membrum in directum extenditur, vsque quo ossa ponantur è regione inuicem, at se mutuo non contingant.

Conformatio probè fiet, si, dum organa extendentia sensim, & sensim remittantur, & membrum in media figura conseruatur, partes ossis fracti, quæ è directo nondum exacte iacent, in directum ex amissim ponantur, eadumque eminentiæ in proprias cavitates, circa omnem violentiam, suauiter & blande, manibus chirurgi recondantur. Tab. XXVI. Fig. I. Hæc operatio optimè succedit, quando membrum conformatum sano in figura erit simile, tactu nulla sentietur inæqualitas, & dolor vehemens sedabitur, vel mitescet.

Conseruatio fracturæ, iam coaptatæ, continet deligationem, & inflammationis, per topica, prohibitionem. Deligatio fit fascijs, splenijs, & ferulis.

Fascia Tab. XXIX. E. F. G. autem parantur ex linteis vetustis, alijsque vsibus ex parte attritis, vt sint tractabiliores, validis tamen, ne extensæ lacerentur: nullas confusiones aut extantias habeant, vt æqualiter, ac sine dolore, constringant. *Latitudo* autem fasciarum magnitudine partis innotescit; pars enim crassior latiores, tenuior angustiores requirit.

Longitudo tanta sit, quanta requiritur, vt scilicet deligatio, & supra fracturam & infra, comprehendat non parum de parte sana, debitis circumuolutionibus, quæ tot sint, quot requiruntur ad firmitermentum partis fractæ.

Splenia Tab. XXIX. Lit. I. sunt panni linei (antiqui parabant ex stuppa pexa) sæpius complicati, sicque dicuntur, quoniam imitantur splenes brutorum, qui solent esse oblongi & angusti. Alij hos pannos vocant plagulas: veteres appellarunt plumaceolos aut puluillos, quoniam ex plumis, inter duos pannos consutis, pararunt. Hæc splenia adedè longa sint, vt totam deligationem comprehendant; breuiora enim omnes fasciæ circumuolutiones non ruerentur. *latitudo* autem ipsorum sit triū aut quatuor digitorū, eius qui deligandus est. Quod verò ad crassitiem attinet, sint triplicia & quadruplicia etiã, vbi maiori opus est firmitate: Et cum debeant totam partem circumdare, tot accipienda sunt, quot possunt partem in orbem complecti. Vnde Hipp. lib. de offic. Medic. *Spleniõrum longitudo, latitudo, crassitudo et multitudo talis esto: Longitudine deligationem æquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum; crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, vt in orbem conuoluta, neque plura sint, neque pauciora.* Et Galen. in comm. huius loci: in hoc, quem nunc de fracturis Hippocrates instituit, sermone primum plagulas commemorat, splenia quoque à splenis similitudine, quem imitantur, appellata: quæ præcipit longitudine æquare deligationem, vt potè quæ

in eius gratiam adhibeantur, videlicet, vt eam firmam & immotam feruent. Latitudinem verò habere trium aut quatuor digitorum hominis, nempe deligandi. Crassitudo ea sit, vt triplicia vel quadruplicia sint: Quadruplicia quidem, vbi deligatio maiore eget custodia. Verùm vbi minore, triplicia posse satisfacere arbitratur. Eam autem plagularum multitudinem adhiberi consulit, vt in orbem deligatum membrum comprehendant.

Ferula Tab. XXIX. K sūt assule læues (quæ ossibus fractis & luxatis apponuntur, postquam transierit inflammationis tempus, vt fracturam magis stabiliant, plagulis non admodum dissimiles. Veteres, inter quos primus fuit Hippocrates, parant ferulas ex ligneo ferulæ fruticis cortice, aut ex ipsis ramis per medium diuisis, vnde, & nomē habent ferulæ. Est enim hoc lignum aptissimum ad hunc usum, cum & durissimum, vnde antiqui ex eo scipiones parabant, quibus innitebantur. Nos in defectu huius fruticis (quandoquidem in Germania locisque frigidioribus haberi nequit) optimo cum successu paramus ferulas ex operculo capsularum, quibus vtuntur Pharmacopœi & Mercatores ad Merces recõdendas. Si nec dicta opercula haberi possunt, ferulæ optimè conficiuntur ex vaginis ensium antiquis, quæ quoniam corio obducuntur, sunt duræ, sed simul læues. Hippocrates libr. de offic. Med. text. 9 bonas ferularum condiciones exposuit, dum scribit: *Ferula porrò læues, (ῥεῖλοι) æquales, circa extrema resima sine oportet, & ab vtraque parte deligationis, paulò breuiores, crassissima verò qua parte fractura erupit.* Nō asperas, sed læues vult, vt possint nunc sursum nunc deorsum, nunc in rectum, nunc in obliquum prout opus requirit, trahi: Non distentas, quæ deligationem, & membrum distorquent sed æquales, vt æqualiter cingant. Simas iuxta extremitates, hoc est, ex inferiore extremitate, leuiter derasas, vt magis adstringant in loco fracturæ, quam ad partes sanas, quæ compressæ dolent, deinde inflammantur. Ab vtrâq; parte deligatione facta breuiores, eadem causa, ne premant partes in extremo sanas, atq; adeo dolorem & inflammationem inferant. Galen. comm. 3. de Chirurg. offic. text. 11. scribit: *Fracturæ verò maximè conducit, vt ferulæ neque asperæ, neque distortæ sint, quippe quod vtroque modo comprimant, sed quæ distortæ sunt, id insuper habent, vt deligationem distorqueant, qua distorta, cõtracta etiã pars distorquetur.* Consulit præterea, vt illæ eligantur, quæ ab ipsis capitibus sunt simæ, quæ enim eandem semper vsque ad extremum crassitudinem seruant, æqualem ea parte deligationem, cæteris omnibus præstant: quod fieri minimè expedit, cū ipse velit, vt ferulæ in media deligatione magis adstringant, inde verò vsq; ad extremas partes sint magis laxæ, vbi & laxissimæ esse debent. Vult etiã vt longitudine sint breuiores, quàm sit

deligatio, ne cutim ultra deligationem attingant, quæ, ex eo quod humores à vinculis expressos plerumque recipit, tumidior redditur. Vult etiam crassiores esse ferulas, vbi fracturæ insident, quod locus is præ cæteris eorum compressione indigeat.

Inflamatio imminens prohibetur, medicamentis anodynis, & repellentibus, parti extrinsecus appositis. Ego felici semper successu vtor medicamento, quod componitur ex vino austero, oleo rosarum, & albumine ouorum spatula agitato, debita proportione mixtis. Si dolor vrget, albuminibus omissis, vino oleum in maiore quantitate immiscere soleo. In hoc medicamento fascias Tabul. XXIX. E. & F. quæ dicuntur subligamina, imbuo & exprimo Tabul. XXIX. H. iuxta admonitionem Auicennæ, qui lib. 4. Fen. 5. tract. 1. c. 5. de curatione dislocationis præcipit, vt simus solliciti, ne imponantur calidæ & siccæ. Calidæ enim calefaciunt, & calefaciendo humores attrahunt: siccæ vero non coherent inter se.

Facta igitur extensione, fractura composita, omnibusque ad ligandum necessarijs præparatis, membrum adhuc in diuersa extentum, est *immediate* fasciis sursum & deorsum ductis inuoluendum. Initio autem, fasciæ primæ tres circumuolutiones supra fracturam facere oportet, & tantam facere compressionem, quanta sufficiens sit ad firmanda ossa: hinc versus superiorem partem, ad sanam scilicet ducenda est deligatio, paulatim compressionem minuendo Tab. XXIX. Fig. I.

Vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, ibi deligationem terminare oportet. Dein alia fasciæ (primæ longior, vt ad eum locum peruenire possit, vbi prima desijt) accipienda est, atque vna vel altera circumuolutione (contrario modo, si prior versus dextram, hæc versus sinistram) faciendæ est supra fracturam, atque ex ea versus inferiorem partem, ducenda est deligatio, similiter paulatim compressionem minuendo. Sed circumuolutiones huius fasciæ non sint adeo frequentes, quoniam non adeo timemus ab extremis partibus, & vbi satis de sana parte fuerit comprehensum, finem circumuolutionis ad inferiora facere oportet, Tab. XXIX. Fig. II. & reliquo fasciæ, rarioribus circumuolutionibus, redire per ipsam fracturam, vsque tandem ventum sit ad finem fasciæ primæ. Quoniam verò hæc duæ fasciæ, iam circumuolutæ, ad fracturam continendam debiliores sunt, splenia circa fracturam, & totum membrum, per eius scilicet longitudinem adhibenda, vt vnum alteri non superponatur, sed inter vnum & alterum vnus digiti transversus hominis scilicet deligandi, spatium intercedat, quæ firmentur fasciæ tertiæ ex duplici capite, ita vt prima circumuolutio fiat super fracturam, deinde alterum caput ducatur versus superiora crebrioribus circumuolutionibus, rarioribus verò alterum versus inferiora, deinde ab inferioribus sursum, vsque

vsque in eum locum, in quo desijt alterum caput huius fasciæ, vt rû- que tamen caput toties circumuoluendum, vt plagarum extremitates vtrinque parum promineant, Tabul. XXIX. Fig. III. *Signum* congruæ deligationis erit, quando patiens se firmatum esse refert, non compressum, & magis super partem læsam, quàm super sanas, minimè versus extremas.

Congruæ deligationi succedit bona membri *Depositio*, quæ est in media figura, mollis, æqualis & sursum vergens. Pars igitur deligata intra capsulam ligneam stuppa pexa, & linteo inuoluta, repletam deponatur, atque ita vsque in tertium diem relinquatur, si patiens eo, quo deligatus est die, & sequenti nocte, sibi videtur magis compressus, secundo minus, ad hoc etiam in extrema parte tumor aderit mollis & paruus: maior enim & durus, prauam & nimis arctam indicat ligaturam, & imminens inflammationis, ac gangrenæ periculum, vnde æger incunctanter soluendus, atque denuo, sed moderatè, deligandus est.

Si tertio, post primam deligationem, die, laxiores videntur fasciæ, resoluantur (animaduertendum autem, vbi soluenda deligatio, antequam ossa sint aliquantulum firmata, circumuolutas spiras non esse paulatim soluendas, sed pars cubet, atque lintea & fasciæ secentur, donec, detecta superiori parte, possis omnia detrahere, parte à proprio loco non eleuata, sic enim non est opus, ad soluendam deligationem, partem eleuare, atque suspendere & contrectare, *ex quibus nulla potest utilitas egrotanti contingere*, quousque medicamenta adhibenda, membrumque denuo fasciis inuoluendum) parsque pruriens aqua tepida sæpius perfundenda, vt fuligines detentæ euaporent: postea membrum ligatura, quæ moderatà paulò arctior sit, constringatur, in capsulamque deponatur vsque in septimum diem, quo fasciæ iterum soluendæ, membrum aqua perfundendum, & deligandum, fasciis adhuc arctius adductis, ita tamen vt vitam & alimentum permittant transire ad membrum extremum. Parti igitur fractæ applicetur ceratum diapalmæ, vel emplastrum catagmaticum Renodæi, aut vni lato linteo aut pluribus angustioribus inductum, supra hoc fasciæ vnum caput habentes, vinoque austero expressæ, & supra has plagulæ, prius in vino expressæ, deinde albumine oui subacto imbutæ, denique fascia ex duobus capitibus, eodem vino insuccata.

His ritè peractis, quoniam hoc tempore plerumque cessat inflammationis timor, ad fracturam magis stabiliendam ferulæ (*quæ nisi transacta septima, ob inflammationis periculum, tutò non alligantur, vt deligationem conseruent*) circumquaq; plagulis in vtroque superfasciationis extremo prominentibus, per longitudinem membri, circumcirca vinculis L. maximè laxis apponendæ, hoc ordine, vt primò

ligentur in superiore parte, secundo in inferiore, tertio verò supra fracturam, ne validior fiat supra fracturam constrictio, & dolor exciteur, Tab. *XXIX.* Fig. IV. In appositione præterea ferularum cauenda sunt ossa prominètia, & excarnia, namque illis appositæ dolorem inferrent, & exulcerarent: Vnde aut ad altera opponantur, aut sint breuiores. Membrum ita deligatum, detineatur immotum in capsula, vsque ad vigesimum, nisi pruritus, excoriatio, dolor, aliaque accidentia, fasciarum resolutionem & conuenientem remediorum applicationem, desiderent. Nihilominus tamen Medicus interim ægrotum, de tertio in tertium diem, visitet, & ferulas laxas leuiter admodum, supra fracturam constringat, id semper præ oculis habens, quod ferulæ circumponantur, non vt comprimant, sed vt subiectam deligationem tuantur, ac firment.

Cum autem terminus hic præterijt, ferulæ, ac fasciæ religandæ, & pars affecta, pro generatione aut nutritione *calli*, aquà calidà (donec intumescat, nec vltra) fouenda, deinde appposito catagmatico fasciæ & ferulæ laxius adstringendæ (vt humores callum generantes & nutrientes concresecant) inque capsulam pars deposita per biduum relinquenda, ad explorandam calli quantitatem & qualitatem demum religenda. Quinto quouis posthac die, fasciæ resoluendæ, & membrum aquà calidà perfusum, cerato, fascijs, ferulisque laxioribus, tractandum, vsque dum fractura callo mediocri confirmetur, quod in cubiti ossis, in triginta plerumque diebus, in humeri & tibiæ quadraginta ferè, in femoris verò quinquaginta fieri solet: *Nihil tamen est perpetuum; nam & natura à natura, & ætate plurimum distat.*

Callus autem generatur ex sanguine, qui ante septimam attrahi non debet, hic Emplastrum oxycroceum primis diebus periculosum ob imminentem vel præsentem inflammationem. Ad calli generationem alij exhibent iuscula, in qua bullierint folia agrimonix, & radices consolidæ maioris. Nonnulli viscidiores cibos præbent. Recentiores, ante 60. annos, inuenerunt lapidem, qui in Palatinatu crescit, & ad calli generationem, ab incolis istius loci, miris commendatur laudibus, vnde *ἰσενδλλον* vocatur: de quo legantur Guilhelm. Fabric. Hild. centur. 1. obseru. 90. 91. & 92. & Sennertus libr. 5. Inst. part. 2. sect. 1. cap. 7. Extrinsecus tutissimè applicatur non modò ceratum Barbarum, & diapalmæ Galeni, verum etiam Emplastrum oxycroceum Nicolai, & catagmaticum Renodæi Barbarum & oxycroceum apponantur hyeme, diapalma tempore æstatis, Emplastrum Renodæi medijs temporibus.

Fracturas quandoque nonnulla sequuntur *symptomata*, utpote pruri-

pruritus, excoariatio, callus maior vel minor, dolor, gracilitas membri, & distorsio, quæ omnia Medici operam requirunt.

Pruritus cessabit, si aqua tepida pars religata foueatur, donec rubeſcat, & paulo amplius, vt attracta materia iterum digeratur. Quando locus affectus tepidæ affusionem commodè non admittit, aquæ vaporis fatis vtiliter apponitur. *Scalpura* ob prurium agris prohibenda, eò quod pessima, & præter excoariationem, humores attrahat, & dolores graues excitet.

Excoariatio, quæ oritur non rarò. quando fasciarum resolutio diutius quam par est protrahitur, deinde quando patientes ex impatientia scalpunt, sanatur affusione tepidæ, vt in pruritus cura dictum, & adhibitione vnguenti de cerussa, quod refrigerat & exsiccat.

Dolor mitigatur fomento hydrelæi, vel decoctionis capitis castrari cum floribus chamomillæ.

Callus iusto maior generatur, quando æger pleniore, quàm decet, victu vitur, vel Medicus negligentior est in curatione, si manu eius qualitatem non explorat, & fascias nimis laxè circumuoluit. Præcauetur, si victui detrahatur, qualitas calli aliquoties exploratur, & fasciæ paulo arctius constringuntur. Minuitur primò medicamentis emollientibus, postea emollientibus, & discutientibus simul (in curatione luxationis cum callo propositis) donec ad mediocritatem veniat. Callus minor habet causas contrarias, vnde præseruatur etiam contrarijs. Augetur crassiore victus ratione, alimenti ad partem affectam attractionem per affusionem aquæ calidæ (ea moderatone, vt, dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, desistamus) & fasciarum laxiore ligatura.

Extenuatio partis sit, vel propter fasciarum nimiam stricturam, vel inopiam alimenti viscosi. Si strictura extenuationem efficiat, fasciæ magis remissè ligentur; si alimenti inopia gracilitatis causa est, alimentum attrahatur foru aquæ calidæ, donec rubeat pars, cui deinde emplastrum aliquod picatum, linteo lato inductum apponatur, multotiesque velociter detrahatur, cauendo postmodum strictam fasciarum circumductionem, quæ alimentum attractum iterum repelleret.

Distorsionis membri, vel malæ coformationis ossium est causa, vel medici incuria, dum aut extensionem aut coaptationem, aut deligationem minorem, quam par est, facit; vel ægrotantis vitium, quando membrum fractum ante calli confirmationem mouet, aut ipso innititur; vel fracturæ culpa, quâdo præsertim femur rumpitur. Nam ossa femoris, neq; si diducta per vim extensionis deligaris, sic diducta vinculo cõtineri poterunt, sed cum primo intenso remiserit, inter se concurrent. Hic enim carnes crassæ, ac valida deligatione super-

vant non ab ea superantur. Hippoc. de fract. Quod confirmare videtur Celsus, dum lib. 8. c. 10. de crurum femorumque curatione scribit: neque enim ignorari oportet, si femur fractum est, fieri breuius, quia nunquam in antiquum statum reuertitur; & Auicenna lib. 4. Fen. 5. tradit, raram admodum esse femoris fracti integram curationem. Quorum verbis nos admonent, vt integram curationem femoris nunquam promittamus, sed omnem potius diligentiam adhibituræ claudicationem dubiam prædicemus, ne ex fracture natura, aut, quod sæpissimè contingit, ex ægotantium impatientia superueniens, notito adscribi errori, & præmij loco famam minuere possit. Fit etiam mala conformatio fracture culpa, quando frustulum ossis inter ambo ossa fracta continetur, quod eorum mutuam contactum impediatur. Ossa Medici & ægotantis vitio distorta nunquam rumpantur (nisi aliter fieri nequeat, ob magnam membri in operationibus suis læsionem) si patiens senex, & debilis, callus vetustus, & induratus, & os magnum, quale est femoris & humeri. At si læsio magna, patiens iuuenis & robustus, callus recens, qui sex menses non exceßerit, emolliatur callus per quindecim dies, perfusionibus, balneis & emplastris: deinde membrum ab vtraque parte, vel manibus, vel habenis, vel machinis, prout necesse fuerit, in diuersa extendatur, vsque dum callus frangatur, & ossis fracti partes manuum palmis coaptari possint: postea fractura curetur, vt supra dictum. Si ossis frustulum membrum totum distorquat, scalpello Tab. II. Fig. II. sectio fiat vsque ad os fractum, & volsella ossis portio glutinationem impediens, extrahatur, dein fractura per extensionem coaptetur, deligetur, & depouatur, eodem modo quo fractura recens. In dicta femoris distorsione os minimè rumpendum, magis enim conducibile est viuere cum claudicatione, quàm periculosam operationem, non sine torminibus & recidiuæ metu sustinere. Femoris autem distorsio præcauetur, si membrum in, ante, & post deligationem instrumento glossocomo Tab. XXI. Fig. IV. quod huic vsui secundoario destinatum est, conseruetur extentum, vsque ad perfectam fracture confirmationem.

Curato Fractura aßeralis.

IN fractura aßerali, seu per longitudinem ossis facta, fasciæ arctius stringendæ sunt, quam in reliquis, vt ossa fracta, quæ per latitudinem à se inuicem recesserunt, ad mutuam contactum & actum ducantur, & recidere nequeant, Galen. l. 6. m. m. c. 5. Cæterum ea omnia agenda, quæ in curatione fracture transuersæ & obliquæ dicta sunt. Ateue ista quidem de fracturarum curatione simplicium, in quibus neque ossa eminent, neque alioqui vulnus accessit, sufficiant.

nunc

nunc paucissima tradam, quomodo fractura cum vulnere curanda sit. Fracturarum cum vulnere varix sunt species, vel enim os à periostio & carne denudatum est, vel ijs adhuc tectum: in vtraque iterum vel ossis portionem aut parvam aut magnam expectamus abscessuram, vel nullam.

Fractura cum vulnere simplici.

IN quà nec os à suis tegumentis denudatum est, neque aliqua ossis portio abscessura, curatur vt fractura sine vulnere, nimirum 1. congrua extensione, 2. debita coaptatione (*quam sequitur labiorum vulneris ad mutuuum contactum adductio, adductorumque conservatio, per linteola emplastica cruciatim imposita, & fasciam*) 3. deligatione, & denique 4. depositione.

Hic tamea circa curationem notandum, *primò*, vt extensio fiat a chirurgo statim vocato, prima aut ad finimum secunda die, priusquam scilicet parti grauis superueniat inflammatio. Si chirurgus oportune non fuerit accersitus, sed tertia, quarta aut quinta die, in quibus inflammatio vel imminet, vel cœpit, tunc tentanda non est extensio, donec septem vel paulò plures dies præterierint: totis interea viribus contra inflammationem pugnet Medicus, tam remouendo causam antecedentem, per diætam, chirurgiam, & pharmaciam, quàm respiciendo ad partem affectam anodynis, repellentibus, & congruà, quantum licet, membri depositione, & vlcus suppurantibus contegendo. Præterito inflammationis periculo, vel per extensionem solam, vel etiam vectis operam, fracturam coaptanda, deinde tribus fascijs, & sufficiente plagularum numero, deliganda, molliterque deponenda.

Secundò, vt extensio non sit adeo valida, vt in fractura simplici, propterea, quia substantia carnosa, musculosa, & neruosa, iam lacerala, contusa & attrita est: alioqui insignes dolores & conuulsiones excitarentur, cum maximo vitæ discrimine.

Tertiò, vt fascia prima paulò latior sit, quàm vulnus ipsum, præcipue circa principium, à quo incipienda est circumuolutio, vt ora vulneris vtrinque comprehendat: *Si enim fascia angustior esset, tunc vlcus cinctum teneret, & dolorem inferret.*

Quartò, Fasciæ etiam minus stringantur, quàm in fractura sine vulnere, ne compresso vulnere, dolor & inflammatio oriatur: ob eandem causam sint magis etiam molles, quàm in fractura simplici. Pars, tertio post extensionem, & directionem die, soluatur, iterumque deligetur, ita tamen, vt deligatio aliquantum magis comprimat (*ad membrum gracilius reddendum*) quamdiu timor durat in-

flammationis, nisi dolor aliter suadeat. In secunda verò solutione, non auctior fiat deligatio, sed potius laxior, vt detur exitus sanguini futuri materia calli.

Quinò Ferulæ non apponantur ad vulnus, sed si apponendæ, adhibeantur ad vulneris latera & partem oppositam, donec sit sanatum vulnus. Rarò autem contingit, vulnus in tali fractura simplex, secundo vel tertio apparatu, cicatrice non obduci, vel saltem carne non repleri. Sanato vulnere, si os nondum est confirmatum, eadem agantur, quæ in fractura simplici.

Si autem interea (neque enim ossis separatio, nisi fractura conformatione frustrata, aut osse diutius detecto semper ab initio potest præsentiri) die scilicet 18. vel 20. vel alio vulnus in crudeat, & fractura ossis abscessum minetur, (*quem indicat sanies multa, quæ vulneris magnitudini non respondet, labia vulneris inuersa, & caro hebes in vulnere generata*) considerandum an ossis frustulum sit magnum, aut paruum? si magnum, signa proposita erunt intensiora, si paruum, remissiora. 2. an abscessum à reliquo osse iam sit separatum, vel adhuc cum eo continetur? Illud cognoscitur, quando æger vel ad eam rem intentus, tacitam quandam motionem, vel minimè attentus, dolorem pungitium percipit; Hoc, quando patiens neque latentem, neque manifestum sentit motum.

Fractura cum vulnere, ubi os nuda um non est, ossis tamen frustulum paruum recessurum expectatur.

Modus curandi, in fractura simplici adhibitus, nequaquam formidandus, sed, omissis ferulis, continuandus, laxiori saltem deligatione, & crebriore (de tertio scilicet in tertium) resolutione, opusque naturæ medicamentis quàm citissimè iuuandum, donec ossiculum omninò separatum vossella arripi, ac citra violentiam extrahi possit. Ossiculo extracto, ferulæ adhibeantur ad latera vulneris, donec consolidetur. Si vulnere ad cicatricem ducto, fractura nondum fuerit eo firmata, ferulæ vndique erunt apponendæ, sicut in fractura simplici dictum.

Fractura cum vulnere, in qua os nudatum non est, magna tamen ossis portio, vel plures (vt vulnerebus sclopetorum) recessura, vel statim, vel postea cognoscuntur.

Si statim, aliam & à superiore longè diuersam, pro citissima ossis separatione ligaturam exposcit, vt membrum quotidie deligari & solui queat, absque eo quod fractura moueatur. Probatissimus an-

tem deligandi modus est Hippocraticus, quo pus non intercluditur, fractura stabilitur, inflammatio arcetur, dolor non excitatur, & citissima ossis recessio procuratur. Ad hæc omnia præstanda, ex panno lineo parentur plagulæ duplicatæ, non angustiores, quàm vt labia vulneris sufficienter apprehendant, quoad longitudinem paulò longiores, quam vt semel membrum circumeant, totq; numero sint, quot ad faciendam fasciam ascialem Tab. XXVII. Fig. X. opus erit. Hæc œnelæo, ex vino nimirum austero & oleo rosarum composito, vt dolorem sedent, & inflammationem prohibeant, insuccatæ, apponuntur latiori linteo, eo ordine, vt media plagula sibi proximas, & hæc remotiorum medietatem contegant: His præparatis, fracturâ coaptata, vulnerique appposito suppuratorio, tetræpharmaco scilicet Galeni, linteum illud, vnâ cum dispositis plagulis, membro deligando subijciatur, ita vt media plagula sub fracturâ veniat; Tab. XXVIII. Fig. VIII. Deinde minister alterum medice plagulæ caput tentum detineat, alterum Medicus, quæ adducuntur, vt longè ab extremis sese circulari modo interfecent, & arctè, quantum in fracturis cum vulnere & particula ossis abscessura, licitum potius, quàm necesse est, partem læsam firment. Mediâ in circulum adducta, adducatur etiam superiorum prima, deinde secunda, postmodum tertia, & sic deinceps, donec ad partem illam peruentum sit, ad quam fascia prima Tab. XXIX. Fig. I. si vulnus non adesset, ascendere deberet. His superioribus apposis similiter adducatur inferiorum prima, deinde secunda, tertia, & quarta, & sic deinceps descendendo etiam vsque ad partem sanam. Tab. XXIX. Fig. II. Hæc medicamenta, cum sua ligatura, (*quotidie fascias cum œnelæo solum irrigando*) applicentur quousque tempus inflammationis præterierit, dein omni industria eo intendendum est, vt os recedens, quàm citissimè fieri potest, foràs extrudatur, naturam adiuvando iniectione decocti diuini, & appositione cerati sacri Galeni, supra vulnus, (vt eius tantum oras comprehendat) & diachalciteos circa partem affectam, *Nota*, inducatur ceratum diapalmæ splenijs septem (pluribus vel paucioribus) simplicibus & in circulum eorum capita adducantur, à medio incipiendo, ac postmodum ascendendo & descendendo, ut complagulis duplicatis fieri solèt. Splenijs ex cerato adhibitis, plagulæ ex linteo duplicato confectæ & vino saltem austero imbutæ, vt melius inter se cohæreant, apponantur.

Osse in conspectum detruso, eoque vossellâ, si citra violentiam fieri possit, extracto, vulnus cerato diuino consolidandum. Vulnere autem ad cicatricem ducto, membrum in quiete conseruandum, donec fractura conualesceat, apposis vndiquè ferulis. Obseruandum præterea, si fascias, ob earum duritiem vel immunditiem, remoueri

neceſſe eſt, vt membrum eleuetur quidem, ſed ſtatim iterum depo-
natur ſupra latius linteum, cui ordinatim linteola iſta duplicata iam
fuerint appoſita Tab. XXIX. Fig. VIII.

*Si non ſtatim, ſed demum poſtea, os abſceſſurum appareat, deliga-
tio (quæ tribus peragitur faſcijs & ſplenijs) mutetur in aſciale, mo-
dò deſcriptam, donec os abſceſſerit. Oſſe ſatis magno (qualia ſunt
illa Tab. XXVII. Fig. IV. & Tab. XXIX. Fig. IX. depiſta) reſceſſo,
ſpleniſſimum circularis apparatus (Tab. XXVIII. Fig. VIII. in crure)
in cruciformem (Tab. XXVII. Fig. I.) mutandus, deligatioque ab in-
fima plagula incipienda, & ſuprema finienda, (Tab. XXVIII. Fig. X.)
vt humiditates in cavitatè oſſis ſeparati collectæ, quæ plagulis de-
ſcendentibus deorſum truſæ ſinum magnum efficerent, è vulnere ex-
primantur: Vulnere ad cicatricem ducto, pro confirmatione fractu-
ræ, ferulæ apponi poſſunt.*

*Fractura cum vulnere, in qua os à periſtio denudatum eſt,
extra vulnus tamen non eminet.*

CVratur primò moderata membri extensione, ſecundò contic-
nienti coaptatione, tertio labiorum vulneris ad mutuum con-
tactum adductione; quarto apta deligatione, & quinto congrua de-
poſitione. In deligatione conſiderandum, an aliqua oſſis portio ſit
reſceſſura, vel nulla? Nulla abſcedet, ſi os nudatum ſtatim cutis oper-
culo fuerit reſectum: Aliqua recedit, ſi os diutius aëri fuerit expoſi-
tum. Si nullum aut paruum os eſt abſceſſurum, deligatio tribus fa-
ſcijs, & ſplenijs, eſt peragenda, velut in fractura cum vulnere ſimpli-
ci, & in qua oſſis parui expectatur ſeparatio: ſi magnum eſt abſceſſu-
rum, deligatione aſciali pars affecta vincienda eſt, vt modò dictum
in fractura cum oſſe magno abſceſſuro.

Fractura cum vulnere, in qua os extra vulnus eminet.

ANtequam reponantur, conſiderandum eſt, an os emines in
propriam cavitatem, beneficio debitæ extensionis, citra vio-
lentiam, & conuulſionis periculum, reſtitui poſſit, nec ne? Vnde, ſi
poſſeſt citra periculum reſtitui, reſtituatur, ſin minus, non reſtitua-
tur. Periculofam reſtitutionem indicant, prominentia magna, in-
flammatio, & pars, ob muſculorum contractionem, dura: Facilem,
os emines; paruum, abſentia tumoris phlegmonoſi, & partis mol-
lities. Quod ſi ergo reſtitui nequit, è duobus malis minus eligendum,
os (cum prædictione futura membri breuitatis, ne ea chirurgi adſcri-
batur error) emines & nudum, forſice Tab. XX. Fig. I. præciden-
dum

dum, & postea fractura, per modicam factam extensionem, coaptanda. Melius enim est membrum aliquantum breuius reddere, quam ossa non coaptata relinquere, vel violenter extendere, quorum vtrumque ægrotanti conuulsionem, & mortem afferrèt. Si os immittitur modica manus extensione adhuc reponi nequeat, illa adiutuanda est extensio, iuxta Hippocratem, vecte seu quodam scalpro incisorio, inter ossa fracta immisso Tab. XXVII. Fig. IX. Fractura coaptata, membrum deligetur, vt in fractura cum vulnere simplici dictum, sed fascijs & emplastris foramen supra vulnus incidatur, ad medicamenta vulnere magno quotidie applicanda. Ratio perforationis fasciarum hæc est: quia vulnus magnum, & ideo per secundam intentionem curandum, copiosam generat saniem, indeque crebram inspectionem requirit; os autem comminutum ob metum nouæ musculorum contractionis, frequentiore membri eleuationem, fasciarumque resolutionem prohibet, vnde media via, vt vulnere & fracturæ satisfiat, incedendum.

Hoc deligandi modo per plures curavi; inter præcipuos superstes viuit iuuenis quidam, qui circa vigesimum ætatis annum, tempore nocturno ab alto cecidit, pedisque sinistri fistulam, & tibiã in medio cum eminentia ossis fibulæ magna fregit, quam nisi forcice Tab. XX. crure Fig. I. abscidissem, fracta ossa minimè componere potuissem. Hic patiens spatio 4. mensium beneficio scipionis ambulare cepit, reliquo tempore ita incedens, quasi crus nunquam fregisset, aut nullam ossis portionem amisisset, quod probè obseruandum, quia raro contingit, vt æger ex duplici fractura cum vulnere, & deperditione ossis, restitutus non claudicat. Hæc ligandi ratio, quamuis magnã requiratur diligentiam chirurgi, tamen non raro ingratos se exhibent curati: quare non semper vitio verti debet Medicis circumforaneis, qui quandoque curationem, iuxta Hipp. dictamen, à mercede exordiuntur, illamque exigunt, dum dolor est, cum

—postquam pœna recessit,

Audeat & sanus dicere, multa dedi.

Cum os emineas paruum, aliquando citra violentiam & periculum conuulsionis reponi possit, primo membrum extendatur moderate, deinde fractura componatur: quod si ossa sola extensione difficulter coaptari queant, ob timorem magni doloris & periculose conuulsionis, validior ne fiat extensio, sed inter ossis diuisi partes extentas latius vectis extremum & tenuius imponatur, vt depressiori ossis parti subiectum, & eminentiori innixum, extensionem iuuet donec ossa è directo collocato videantur: deinde paulatim extensio relaxetur, & vectis extrahatur.

Si, fortè fortuna, os, quo innititur vectis idoneus, in superiore parte
 multa

multa comminuta, vel aliquod acutum, habeat, vt vecti non detur commodus locus, illa scalpro rasorio, Tabul. VI. Fig. III. auferenda, hoc autem forfice, Tab. XX. Fig. I. præcidendum, vt vecti tuta sedes comparetur. Osse reposito, considerandum est, an aliquid de osse recessurum sit, nec nisi statim facta erit repositio, nihil recedet; si verò non statim, aliquid recedere potest. Si nihil est recessurum, pars affecta (vulnere appposito prius suppuratorio) deligetur, vt in fractura cum vulnere simplici dictum; Si verò aliquid recessurum expectatur, deligatio instituenda erit, iuxta modum in fractura cum magni ossis separatione adhibitum.

T A B V L A XXIX.

De apparatu ad deligandum crus fractum, & ipsa ratione deligandi Hippocratica in luxationibus & fracturis obseruanda.

LIT. A. ostendit vitrum vino austero, &

B. oleo rosato repletum.

C. tria oua.

D. agitationem albuminum ouorum.

E. F. duas fascias, de quibus Hippocrates de offic. Med. text. 3. Linteorum autem subligationes duæ cū sint, vna E. ex loco in superiorem partem desinit, altera F. ex parte affecta in inferiore vergit.

G. Fasciam cum duobus capitibus.

H. Fasciarum madefactionem: lintea enim non arida, sed succo accommodato madentia sint oportet, Hippoc. de offic. Med. text. 16.

I. Plagulas quadruplicatas, & succo expressas.

K. Ferulas in vtraque extremitate simas.

L. Habenas, quibus alligantur ferulæ.

Fig. I. monstrat, quomodo Hippocrates, dum membrum à duobus ministris tenetur extentum, fasciam E. versus dextram ter voluat circa partem affectam, deinde sursum ducat, vsque dum ad bonam membri partem, quatuor, quinque, vel pluribus circumuolutionibus perueniat.

Fig. II. docet quomodo fasciam secundam F. quæ priore duplo longior est, contrario modo inuoluat, (prior enim versus dextram & sursum, hæc versus sinistram, & deorsum) semel scilicet circa fracturam, deinde ter, quater aut sæpius, infra fracturam vsque ad aliquam membri partem: fasciæ reliquum, quod Chirurgus in sinistra manu habet, sursum versus circumuoluendum, quousque perueniat ad finem primæ fasciæ.

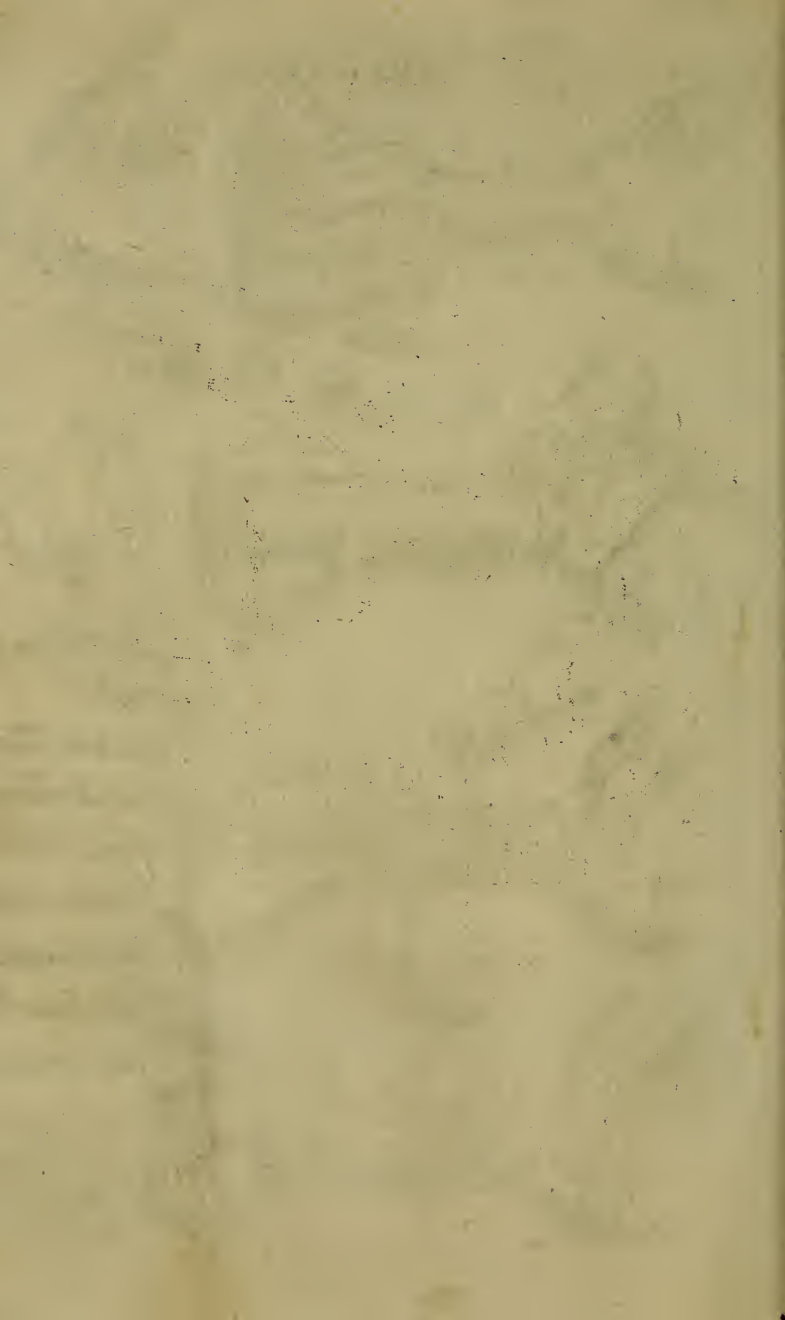
Fig. III. explicat, quomodo plagulas I. insuccatas per longi-

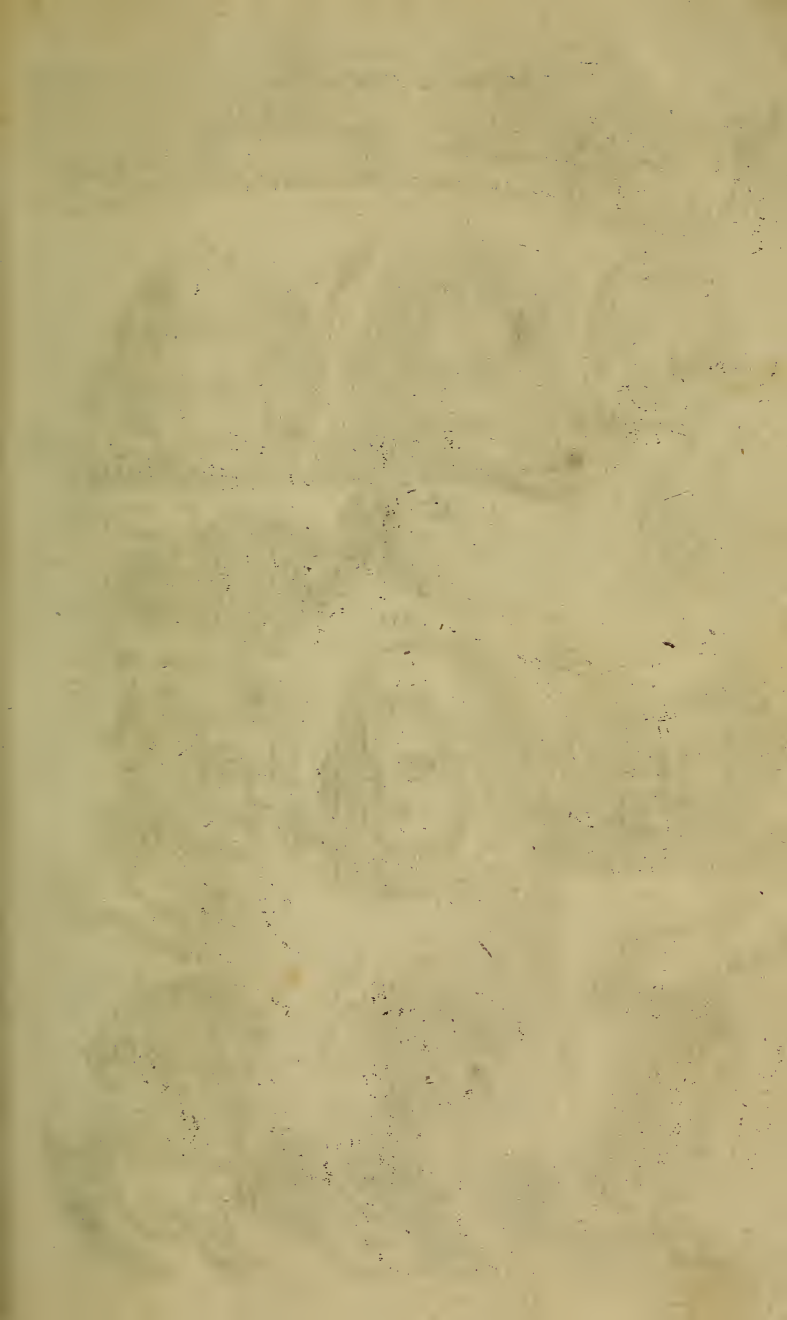
tudi-

TABVLA XXIX

TABVLA XXX

rudinem apponat circa fracturam (ita vt inter vnâ & alterâ, vnus digiti trâsuerſi ſpatium non excedat) & faciã, duobus capitibus donata, G firmet: caput G * ſurſum voluendo, alterum verò G deorſum, poſtea ſurſum quouſque peruenerit, vbi illud terminatur.

Fig. IV. docet, quomodo poſt ſeptimam, qua plerumque timor inflammationis ceſſat, ferulas piagulis, & ſuperligamini per faciã G facto, imponat, lorifque tribus alliget. Hipp. enim de fract. tex. 23. his verbis fractorum curam deſcribit: Tum demum (*preparatis prius neceſſarijs, fractura coaptata, membroque adhuc in media figura ex- tento*) linteo deligare oportet, initio *prima* faciã ad fracturam inie- cto, ſic vt firmet quidem *fracturam*, non tamen vehementer comprimat. Vbi circa eundem locum, iterum atque tertio faciã *primam* inuolueris, ſurſum feratur, quo ſanguinis affluxus retineatur, ibique deſinat, eamque *reſpectu ſecunda* minimè longam eſſe oportet.

Text. 27. Altera faciã initio quidem ſupra fracturam iniecta, ac ſemel circa eandem voluta, tùm demum deorſum feratur; minusque comprimendo longiora ſpatia tranſcurrat, quo poſſit ad eum locum, in quo prior finiit, recurrere.

Text. 32. Poſthæc ſplenia, modico cerato (*vel alio conuenienti me- dicamento*) illita, ſuperinijecta, ſic enim leuius & firmitus hærebunt. Quæ ita deinde faſcijs (*faſcia autem duobus capitibus prædita, trium faſciarum officia abſoluit*) alligare oportet, permutato ordine inter- ſe, modò quidem in dextra, modò etiam in ſiniſtra ferantur, ac plurimum ſane ab inferiore parte ſurſum, interdum verò à ſuperiore deorſum ducantur.

Text. 41. Vbi verò (*poſt timorem inflammationis*) faſcias deligaris, ferulæ ſunt apponendæ, & quam maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita vt quieſcant, neque quicquam ferularum appoſitio, ad membri compressionem addat.

Et hæc de curatione fracturæ & luxationis in genere dicta ſuffi- ciant.

T A B V L A XXX.

De apparatu & modo fonticulum ſupra ſuturam coronalem inuren- di & deligandi, vulnera capitis in crucem dilatandi, &
 rimulas cranij dubias abradendi.

Hic quidem declarandum eſſet, an cauterij actualis ſupra coro- nalem cranij commiſſuram vſus ſit opportunus? quia tamen hanc quæſtionem Iulius Cæſar Claudianus 3. *Reſponſione Medicinali*, Thomas Fienus l. 3. *de cauterijs* c. 22 & Marcus Aurelius Seueri- nus *pyrotechn. Chirurg.* l. 2. p. 2. c. 11. ventilant, actum non agam, ſed explicationem figurarum huius tabulæ aggrediar.

Fig.

Fig. I. & VII. monstrat *apparatum* eorum, quæ ante, in, & post operationem requiruntur; instrumenta scilicet varia, folium brassicæ, butyro recenti illitum, linteum triplicatum, & fasciam quatuor capitibus præditam.

Fig. II. asterismus designat *sutura coronalis & sagittalis concursum*, quem capillitio, cute crassa, & membrana tectum, Chirurgus difficulter inuenit. Ad huius accuratissimam *inventionem*, tam veteres, quam recentiores Chirurghi varijs utebantur modis, quos omnes recenset Fabritius ab Aquap. *de operationibus Chir.* fol. 6. Ego modos Arabum Principis Auicennæ, & Latinorum Celsi in vnum reducens, suturarum coniunctionem inquirō, vt sequitur. Duco filum ab vna media aure ad alteram mediam, deinde aliud apice narium ad verticem (Fig. III.) vsque, vbi fila crucem efficiunt, ibi fonticulorum locus, qui de rasis capillis, atramento scriptorio signandis, sicuti Fig. IV. ostendit.

Fig. V. docet *modum operandi*, vbi Chirurgus sinistra tenet instrumentum, *a*, minimè ignitum, quo cutim atramento notatam fortiter comprimit, ob rationes, quas supra Tab. I. Fig. I. adduxi: dextra verò manu instrumentum, *b*, optimè candens cannulæ, *a*, immittit, quod, cum simul vim incisoriæ habeat, si ad cranium peruenerit, circumuolendum est. Circumuoluitur autem non solum, vt per poros ossis materiæ detur exitus, verùm etiam ne pericranium inflammationem concipiat, *quæ facilis est, si instrumentum non circumuoluitur.*

Fig. VI. est *fascia quatuor capitibus*, cuius anteriora, *b. i.* sub mento connectuntur: posteriora verò, *K. l.* ad occiput filo consuenda, *ne nodus, dum ager supinus iacet, compressione vigilias excitet, quæ sæpissimè inflammationem pericranij lethalem indicunt.*

Fig. VII. cernitur conueniens *fascia vsus*, & deligatio, pro retentione medicamentorum, quæ fonticulo supra suturarum concursum inuito applicantur.

Sed ad quid apparatus istæ figuræ primæ, si duo tantum instrumenta ad operandum sufficiunt? seruit ad fallendum patientem. Curro afferri sellam humilem, & articulatam, vt Barbi tonfores in tonstrinis habent, vertendo alterutrum latus, siue dextrum siue sinistrum, versus lumen atque fenestras, dorsum verò versus ianuam, idque ob hanc rationem, *ne ager in hac desidens ferrum candens ex culina afferendum videre queat.* Egro rectè collocato, depromo supra discum ligneum, & in mensa depositum instrumenta, *c. d. e.* ferramentum vero, *a*, in sacco absconditum seruo, instrumentum, *b*, famulus clam ancillæ patientis tradit, & mādāt ipsi, vt illud benè ignitum reddat, *nec afferat, donec carbones viuos apportare iussa fuerit.* His

peractis, famulus pro necessitate capillos abradit. Figur. IV. Ego autem fasciam. Fig. VI. linteum duplicatum (f. Fig. I.) & reliqua post operationem necessaria præparo, loquens interea cum patiente, de huiusmodi Chirurgiæ præstantia, & (si discendi cupidus, vt non raro fieri solet) de instrumentorum qualitatibus & alijs, quæ animum ab ignis timore præseruare possint. His præparatis, famulo clarè præcipio, vt ambabus manibus tempora firmiter teneat (vid. Tab. XXXI. Fig. II.) vt à tergo patientis me sistens, suturarum iunctarum filis (Fig. III.) inuenire, inuentamque (Fig. IV.) atramento notare possim. Dum locus signatur, voco ancillam, vt ignitabulum afferat, mensæ illud opponat, & vnum ex ferramentis, *c. d. e.*, moderatè tantum calefaciat; & à prætereunte, adq; mensam pergente ancilla clam recipio instrumentum, *b.*, optimè candens, & ita agro vix animaduertente (credidit enim nondum calefactum esse ferramentum ad vrendum necessarium) *sutura fonticulum coronalis paro.* Hic decipiendi modus etiam obseruandus in reliquis fonticulis, ad occultandum cauterium, & minuendum ignis timorem.

Fig. VIII. est *apparatus ad dilatanda capitis vulnera*, & abradendas rimas, quæ vtramque laminam non penetrant.

Fig. IX. In vulneribus capitis cum læsione cranij *ante omnia capilli remoueantur*, & caput abradatur, illud cum oleo rosarum humectando, *cum tali tamen cautela, ne pili aut oleum, quod vulneribus capitis non conuenit, vulnus ingrediatur*: deinde dilatetur vulnus in formam crucis, nisi suture prohibeant: altera post dilatationem die, sedes instrumenti atramento scriptorio dinigretur.

Fig. X. tercia post incisionem die *nigredo ex atramento contracta*, scalpris rasorijs abradatur. *Nota, quod in abrasione labia vulneris muniri debeant linteolis, velut in trepanatione Tab. XXXI. Fig. V.*

Fig. XI. ostendit *rimulam*, in medio sedis abrasæ, adhuc scalpris delendam. Si Chirurgus certus est, rimulam non penetrare, de rasiopem non repetit, sed naturæ opus relinquit, *qua interdum squamam cum rimula, n.*, separare solet; Si autem suspicio est, rimulam hanc penetrare, illam abradat, vt omninò euanescat, & cranium ybiuis æquale appareat, Figur. XII.

T A B V L A XXXI.

*De apparatu & modo vulnera capitis in triangulum secandi ,
cranium modiolis perforandi , & caput fasciâ
cancro dictâ deligandi .*

FIG. I. est *apparatus* instrumentorum, ad capitis vulnera dilatan-
da, craniumque fractum perforandum, necessarius.

Fig. II. ostendit dilatationem vulneris in triangulum, scalpello
Fig. I. a, *Cruciformem enim hic loci instituire sectionem prohibet su-
tura coronalis, et musculus tēporalis: sectio incipit à frōte, secus enim
instituta, inciderentur musculi temporalis: fibra transuersim*.
Triangulus quæritur in latere fissuræ cranij dextro, quo modiolus,
quem sutura coronalis lateris sinistri non admitteret, adhiberi possit:
caput manibus tenetur, & puluinari suffulcitur, vt firmū permaneat.

Fig. III. videtur *vulnus in triangulum dilatatum*, & cranium cum
rima detectum angusta, per quam materia, quæ ad membranas de-
scendit, euacuari nequit: ad rimæ igitur asterismo notatum latus,
cranium trypano excidendum est, pro materiæ exitu.

Perforaturus cranium accedat patientem instrumentis Fig. I. hu-
jus Tabulæ depictis, terebello scilicet, modiole mare, b, sceminis
duabus, c, d, specillis, e, f, volsella, b, & instrumento lenticulari cum
vecte, i, instructus, deinde præparet, quæ disco Fig. IV. sunt apposi-
ta, & fasciam Fig. X.

Fig. IV. monstrat *vitrum aqua rosarum plenum*, a, qua imbuuntur
lintheola labijs vulnerum apponenda; b, lintheolum sericum rubrum,
oleo rosarum imbutum, & filo appensum, c, globulum, d, ex filamen-
tis siccis, ad obturandum foramen modiole faciendum, ne materia
vulneris ad membranas cerebri descendat; globulos cranio denuda-
to adhibendos, e, e, siccis enim conueniunt sicca; globulos item, f, f,
digestiuo, g, illitos ad digerenda vulneris labia; linimentum simplex
lintheo inductum, h, & lintheum triplex vel quadruplex; i, ossiculum
k, stylo ferreo, l, truditur ex modiole scemina.

Fig. V. præparatis præparandis, suffulto capite, & labijs per lintheo-
la munitis, Chyrurgus modiolum clauo præditum & asterismo Fig.
III. notatum adhibeat, quo perforationem incipiat, *quam sceminis fi-
nire debet. Hic Chyrurgia tyrones Porradius admonet, cum secundum
Hipp. Aph. I. sect. I. experientia sit periculosa, vt frequenter sese exer-
ceant in perforandis demortuorum cranij, supponentes, loco dura ma-
tris, cranio chartam papyraceam.*

Fig. VI. ostendit cranium ad rimæ latus modiolis excisum.

Fig.

TABVLA XXXI

TABVLA XXXII

Fig. VII. Ora foraminis læugantur scalpro lenticulari.

Fig. VIII. monstrat linteolum oleo imbutum, quomodo supra membranam demittatur *silo alligatum*, ut extrahi possit, extracto substituatur nouum quotidie.

Fig. IX. est *fascia* quæ *cancer* dicitur, in vulneribus capitis *ad continendum omnium optima & accommodatissima*, in medio lata A. & in utroque latere quatuor habens capita, quorum duo incipiunt à temporibus, & desinunt in occipite confluenda D. duo oriuntur ab occipite, & combinantur in syncipite B. duo post C. & totidem ante aures E. deflectuntur, & sub mento colligantur.

Fig. X. est *caput fasciæ* cancro *obligatum*: combinantur 1. capita D. in occipite, 2. C. sub mento, 3. D. in syncipite supra frontem, & 4. E. sub mento: ligetur tamen caput delicatè, *ita ut fascia quidem contineat, sed non comprimat.*

T A B V L A XXXII.

De ratione eleuandi vectibus cranium depressum, abrumpendi forcipibus ossicula membranas cerebri pungentia, excidendi ferrà versatili foraminum modiolis fractorum interstitia, & generali vulnerum capitis medela.

FIG. I. Depressiones cranij quando ob rimæ angustiam eleuari nequeunt vectibus, Tab. II. Fig. VII. & Tab. III. Fig. II. III. B. & IV. tunc ad rimæ latus sanum caluaria bis *vel quoties necessarium erit*, modiolo perforatur, deinde foraminum interstitia serra Tab. V. versatili exciduntur, vt vectis necessarium genus cranio submitti possit.

Fig. II. Attollitur depressio cranij, triploidis (Tab. III. Fig. III. A.) cerebra.

Fig. III. IV. & V. monstratur vsus forcipum, quibus abscinduntur partim, & partim abrumpuntur ossicula, quæ cerebri membranas pungere possint. *vid. infra obseru. Martini Kunzij & Michaelis Schneideri.*

Fig. VI. ossiculo forcipibus abscindendo *membrana custos* submittitur, ne ijs lædantur membranæ cerebrum inuestientes.

Fig. VII. eleuatur cranium depressum vecte Paræi submisso.

Fig. VIII. Quod si forcipes superiores ad manum Chirurgus non habet, ossiculum etiam hac tutò adprehenditur, & abscinditur forcice, submisso prius membranarum custode, vt Fig. V. cernitur.

Fig. IX. serra versatili nondum instructus, duorum foraminum interstitium hac serrula intercideret & eximere solitus sum.

Fig.

Fig. X. Interstitio foraminum exciso, omne vectis genus cranio eleuando submitti potest: eligitur autem illud, quod magis est idoneum. *Ad hanc tabulam pertinet etiam fig. I. tabula sequentis, quæ indicat vsum cerebelli, quo deletur punctura cranium non penetrans; vel adhuc dubia.*

Vt autem huius & præcedentis tabulæ figuræ, quæ de vulneribus capitis agunt, melius intelligantur, earum vsum breuiter ordine recolligam, morbos solutæ vitæ in cranio, membranæ & cerebro percurrens.

De vulnere capitis simplicissimo.

Vulnera capitis ex sola & simplici cutis incisione ad pericranium, *absque tamen huius detrimento*, deducta, omnique symptomate destituta, *vel viuuntur*, vitæque conseruantur, aut sutura, aut medicamento agglutinante, *vel per carnis repletionem curantur*: Posterior curandi modus priori tutior esse videtur, quoniam cute per integrum incisâ, ferè impossibile est, quin etiam lædatur pericranium.

De vulnere capitis cum offensione pericranij, alteratione cranij, & sede instrumenti.

Reliqua vulnera cum læsione pericranij, aut sede instrumenti, per carnis generationem curari debent: illa non consuuntur, nec agglutinantur turò, ob tres causas, quas Hyer. Fabrit. ab Aquap. l. 2. *pentateuch.* c. 16. adducit; non hæc, vt operationes manuariæ, si fortè fuerint necessariæ, absque dolore institui possint. Cum igitur, prima læsionis hora, ad vulneratum, ex sola pericranij incisione, vocatus fuerit Medicus, vulnus *statim*, globulis ex stuppâ cannabinâ confectis, & albumine ouorum conquassato imbutis, dilatet, quo sanguinis fluxus comprimatur, vulnerisque labia disiuncta teneantur, inungat etiam partes vicinas cum oleis adstringentibus calefactis, *ad præcauendam inflammationem*, applicetq; conuenientem fasciam (quæ cancer dicitur Tab. XXXI. Fig IX. & X.) cum linteo triplici, ne partes læsæ ab aëre ambiente, qui vulneribus capitis est aduersus, magis lædantur; aut medicamenta vulnere apposita decidant: De fascia hic notandum, quod eius capita D. in occipite colliganda *debent consui, quoniam nodus aliàs multum lædit, et cum vigilijs dolores excitat.*

Secunda post offensionem die, stuppam omniaque extranea remoueat, & constricto sanguine, capillisque in aream abrasis, vulnus lintamen-

reamentis carptis, in globulos formatis, & digestiuo illitis, tractet, de super applicando ceratum diapalmæ forcipe perforatum, & vnguento linimenti simplicis obductum, plagulam ex linteo triplici, & fasciam, non neglectis etiam inunctionibus prædictis: atque ita pergendum, donec pus appareat bonum, *quod est album & non foetidum*.

Eo apparente, pro vulneris mundificatione digestiuo aliquid detergentis *quotidiè* immisceat, donec omninò mundum fuerit, continuando vsum lintei triplicis, & fasciæ, cum inunctionibus.

Vulnere à sordibus deterfo, carnis generationi studeat, quapropter super labia vnguentum sarcoticum (*non oleum rosarum, quo quidam imperiti barbi-tonsores vuntur*) filamentis aridis inductum apponat, de super ceratum diapalmæ solùm, dein linteum triplex, in vino rubro, vel decoctionis adstringentium expressum, & fasciam. His vtendum vsque ad perfectam carnis generationem.

Quod si os detectum ab aëre ambiente, vel alteretur tantum, (*si per duas ei horas modò exponatur*) vel etià nigrescat, (*si diutius ei expositum fuerit*) tunc demùm vndique abradendum, vel ad mutationem coloris, vel donec sanguis ex eo dimanet, *quando scilicet apparet pus bonum, & vulnus deter sum*. Hoc tempus si obseruet Chirurgus, vnica vice derafum pulueribusq; cephalicis inspersum, & filamentis aridis tractatum os; altera post derafionem die, carne obrectū inueniet. Neque enim audiendus est Iacob. Berengarius Carpensis, qui *Lib. de fractur. cran. c. 42.* singulis diebus os superficialiter alteratum, raspatorio abradere præcipit: *quoniam derafio dicto tempore peracta est sufficiens, ante tempus verò debitum instituta sapius repeti debet non sine agri periculo*; quia hac ratione ferè ad diploidem paulatim deuenit raspatorium. Timidiores, desquamationem ossis alterati nature negotio relinquunt, sed curationem protrahunt.

Vulnus carne repletum tandem cicatrice est obducendum, aut linamentis aridis solùm, aut etiam superimposito cerato diuino. Hoc curandi modo tutissimo pariter, ac certissimo, præmissis tamen vniuersalibus & regimine rerum non naturalium benè obseruato, innumeros felicissimè restitui. Ex quorum ordine adhuc in viuis sunt, Iohānes Petrus Vvils Vlmenis, qui An. 1643. die 13. Martij præter aliquot fracturas cranij, tria pericranij vulnera ex fustibus accepit: Dn. Ioh. Rudolph. Straus à Kafenburg, generosus, Comitis à Vvinsteyn Oeconomus, cuius pericranium propè futuram coronalem transversim incisum repertum, Anno 1645. die 13. Augusti Melch. Frick Fullo Vlmenis, eodem anno & die vulneratus: Ioh. Bucher. Rusticus Achstetrensis, qui propè musculum temporalem anno 1642. die 13. Martij vulnus pericranij accepit, & Erhardus Vvelfeker Bâbergenis, Oeconomus Domini Præfecti. N. Sals, qui anno 1645. Mense Iunio

in capite læsus, à me apud Latrunculatorem Olmensẽ tandem curatus administrante Matthæo Stœlzino.

Apparens instrumenti sedes statim post vulneris dilationem, quæ scalpello fit, abradatur: deinde vulnus dilatatum, & cranium scalpri derastrum medicamentis idoneis tractetur.

Vulnus capitis cum denudatione cranij, & rima capillari non penetrante.

Quod si Medicus prudens ad curandum vulnus capitis breue, cum denudatione cranij vocatus fuerit, quàm primum capillos abradat oleo communi humectatos, & ossis statum quam diligentissimè perquirat, *vel stylo exploratorio, vel oculis, vel utrisque simul*, & si fracturam seu rimam inuenerit, aut, ex antecedentibus & præsentibus symptomatis, fracturæ suspicionem habuerit, aut saltem de fractura dubitarit, vulnus statim, *contra vulgarem Barbitorum consuetudinem*, scalpello recto (Tab. II. Fig. II.) in crucem (Tab. XXX. Fig. IX.) aut formam trianguli (Tab. XXXI. Fig. II. ubi scilicet futuræ & musculi, *temporales præsertim*, sectionem cruciformem prohibent) dilatet, vt os nudatum operationes manuum necessarias (tutò & citra partium sensibilibus læsionem) per scalpria aut terebram, admittat. *Si tamen abrasio cranij aut perforatio necessaria, sine vulneris per ferrum dilatione institui poterit, à sectione tunc planè abstinendum erit.*

Vulnere artificiosè dilatato; Medicus quamprimum eius labia & pericranium simul, *ungue pollicis & indicis digiti manus dextra*, à caluarie substantia separet, super os filamenta arida ponat, vulnusq; reliquum globulis ex stупpa cannabina confectis oui albumine madidis, & puluere stegnotico aspersis impleat, non solum vt sanguinem sistat, verùm etiam ne vulnus concidat, sed in *proximam diem* nullo negotio optimè pateat. Desuper mittat linimentum simplex paruo linico inductum (*vt vulneris labia tantum comprehendat*) supra hoc Emplastrum seu cataplasma Hippocratis, cum decenti per *cancrum* deligatura, & partium vicinarum ex oleis adstringentibus inunctione, ad præcauendam inflammationem.

Alterà die, remota stупpa, constricto sanguine, & expurgato vulnere ab omnibus extraneis, super rimam penna atramentum scriptoriũ ducat, cranium filamentis aridis tractet, labijs verò digestiuo quodam illitis, desuper applicito linimento simplici, Emplastro Hippocratis & fascia *cancer* dicta, cum prædicta inunctione.

Tertia visitatione, religato vulnere, auribus ægri, *iuxta quosdam* lana oppilatis, eiusque capite benè collocato, & puluinari fulcito, rimam, quæ atramentum scriptorium, aut potius typographorum

(quod

(quod Iul. Cæsar. Arantius *comm. in Hipp. de vulnerib. capitis*, scriptorio propter calcanthū, quod mordax est, præfert,) absorpsit, scalpris raspatorijs abradat Tab. XXX. Fig. X. secundum longitudinem, à latiori scalpro, incipiendo, ac per gradus ad strictius, inde ad angustius procedendo, donec rima penitus abdita sit, & os sub ea ad album & sanū appareat, quod certissimum & demonstratiuum signum est, rimam derafam non penetrasse. Inter operandum scobem sæpius detrahat à scalpris, & cautus sit, ne ijs cutim aut pericranium lædat: quod euitabit, si caput patientis sub operatione quietum perstiterit, labiaque vulneris per linteola parua vndiq; munita fuerint. Tab. XXXI. Fig. V. Alij raspatoria sæpius oleo rosarum imbuunt, quo facilius curant: ne quia huiusmodi inunctio scalprorū aciē retundit, illa mutare soleo.

Ossi decenter & sufficienter derafo filamēta arida apponēda (*cranio enim nudato & derafo non conuenit digestiuum, nec vnguentum aut pingue quicquam*) labijsq; digestiuum linamentis carptis illitum admouēdum, desuper linimentum simplex, cataplasma Hip. & fascia cancer dicta, cum solita inunctione ex oleis, fluxionem arcentibus.

Apparente pure laudabili, digestiuo aliquod detergens immiscendum, donec omnino purum euadat vulnus. Vulnere deterfo, tunc ossi derafo pulueres cephalici inspergendi, filamentaque arida adhibenda, labijs verò vnguentum sarcoticum cum cerato diapalmæ, linteo triplici in vino decoctionis roborantiū expresso & fascia, *omissis oleis*. Vulnus carne repletum, per epulotica nota, cicatrice obducendū. Hoc modo tractatus, & curatus fuit Ioh. Rudolphus Straus à Kafenburg, & Casparus Mirh, molitor Xenodochij Vlmenis, qui rimam capillarem non penetrantem passi sunt, propè saturam coronalem.

Vulnus capitis cum fractura Caluaria capillari penetrante.

Cum autem, dum tentatiuè sic scalpris operatur Medicus, inueniat rimam, quæ secundam laminam penetrat, eam nequaquam raspatorijs temere tentet (*quoniam ijs membrana cerebrum inuestientes facile offendi possunt*) sed relicta omni Chirurgia, procedat exsiccantibus, quibus solis sæpissimè ægrotantes curantur; nec enim si maturè instituitur deraasio, timendum est, quin natura materiam, quæ per rimulam ad crassam cerebri membranam (*dubio procul in parua quantitate*) descendit, possit resolueret; neque etiã post deraasionem, dura mater per rimulam in secunda lamina remanentem quidquam recipit, quoniam excrementa vulneris ad defluxum apta, filamentis aridis quotidie exsiccantur.

Interdum os scalpris derafum, & exsiccantibus tractatum squamam separat, vt via, pro materiæ supra membranam collectæ exitu,

sit sufficiens. Hanc separationem obseruau in Georgio Ouzzel, qui Anno 1639. in dextro sincipite rimam capillarem, *qua tamen utramque cranij tabulam penetravit*, perpeffus, post derafionem rimæ ad internam vsque laminam, & spontaneam desquamationem, felicissimè curatus fuit, in Nosocomio patrio.

Quod si symptomata graua rimam in secunda lamina comitantur, quæ materiam copiosam inter crassam membranam & cranium collectam arguunt, *remotis scalpbris, cranium incunctanter* trypano perforandum est, iuxta Hipp. dictum text. 2. de vulneribus capitis; postquam scalpro os deraferis, si tibi exigere sectionem uideretur, secare debes, neque pati, ut res tertium diem excedat, priusquam seces, sed intra id spatium secabis.

Vulnus capitis cum euidente, sed angusta cranij rima.

Quando ictus ratione, ex instrumenti qualitate, & accidentibus superuenientibus, certum est fissuram penetrare, tunc *magna sanè diligentia* exploret Chirurgus & consideret, an rima sit satis lata pro euacuatione materiæ, quæ per ipsam ad membranam cerebri crassam defluxit, nec ne? non satis lata Chirurgiam trypano instituendam expetit. Medicus igitur ante omnia *predicat periculum, ut sermones stolidorum uidentur*; angustiores enim cranij fracturæ maius habent periculum quàm latiores; nam rima stricta materiæ exitum prohibet. Deinde statim vulnus ad operationem in cranio peragendam, nimis angustum scalpello in formam crucis, aut trianguli (*eam scilicet quam locus affectus permittit*) dilatat, labia vulneris, panniculumque cranij unguibus ab osse diuellat; quo facto, ossi linamenta sicca, labijs verò stegnotico imbuta apponat, & in reliquis procedat, *ueluti in curatione vulneris pericranij*.

Secunda, *vel ad summum* tertia post læsionem die in *punctura* præsertim *durae matris ab ossiculo* cranium modiolis, dum vires adhuc constant, perforandum; post triduum enim, & quamdiu adest aut imminet inflammatio, modiolorum vsus est periculosus; neque audiendi sunt, qui iuxta sententiam *Pauli l. 6. c. 90.* ætate diè septimã, & hyeme decimam quartam expectant, quoniam eo tempore instituta perforatio quandoque serum præbet auxilium, vires enim tunc debiles & suspicari licet, cerebri panniculos à materia iam infectos. Quare Chirurgus in principio vocatus, acceleret (fugiendo saltem, iuxta quosdam plenilunium, quoniam in eo cerebrum augmentatur, & cranium appropinquat, ita ut Chirurgus modiolis *ἀβὰ πῆσσις* non instructu, sillud cum membranis facile lædere possit) operationem (*maxime verò in compressione & punctione panniculorū*; quia ad ista citis.

citissimè sequuntur apostemata, & accidentia mala, monente Guidone de Cauliac de *vulnerib c.*) remotis è vulnere remouendis, capite immobili reddito, labijsque per linteola artificiosè contactis Tabul. XXXI. Fig. V. (*ne vel ab ambiente aère refrigerentur, vel ab instrumentorum contactu offendantur,*) cranium aperiendum, & terebra propè rimam Tab. XXXII Fig. III. in loco decliuore (iüssi cum prohibeat futura, quæ certis de causis, quantum fieri poterit fugienda est,) pro faciliiori exitu materiæ supra crassam membranam collectæ. Primò autem adhibendus modiolorum mas, in cuius medio clauus est, & debitè circum voluendus, donec tale cranium imprefferit *vestigium, ut ei modiolus samina firmiter insistere possit.* Dein remoto mare, trypani vertibulo modiolus fœmina dictus est adaptandus, quî fortiter & aequaliter, ut masculus circum voluendus (donec ad laminam vitream deuenit) & per interualla commutandus, *ne circumductione nimium incalascet.* Imersionem modiolorum in oleo antiquam recentiores reprehendunt, eo quod oleosa ossibus sint inimica, & instrumentorum aciem obtundant. Cum ad vitream peruenerit, non solùm cautius & mitius terebra comprimatur, verùm etiam *sæpius eximatur* ad coniectandum, quantum ossis perforandi adhuc superfit. Nec imitandus Glandorpius, qui perforando pergit, donec excisa pars cranij trypano adhæreat: sed si os ferè excisum vacillare incipit, Chirurgus vecte omnium minimo, & debilissimo Tabul. II. Fig. VII. (*inter os vacillans & firmum misso*) illud hinc indè moueat, & vossellæ parte dentata extrahat.

Nota, propter sanguinem inter operandum ex diploide promanantem, operatio non est differenda, sed *cauidè acceleranda.* Sanguis enim post perforationem & ossiculi detractionem, supra membranam delapsus gossipio specilli cochleæ circumuoluto leuiter abstergendus, foramenque modioli factum globulo ex filamentis aridis obstruendum, & statim fluxus iste sistetur.

Finita perforatione, & sanguine firmiter subsistente, asperitas foraminis instrumento lenticulari leuiganda Tab. XXXI. Fig. VII. Si vnum foramen modiolo paratum nondum videtur sufficiens, & alterû erit faciendum: *ut ex Historia Happelij, Hebicbri & Schneideri infra patebit.* His ritè peractis, supra membranam duram per foramen demittatur linteolum *ex serico rubro,* vel lineo albo, instar orbis rotundû, filo alligatû (*ut extrahi possit*) oleoq; rosarum completo & calesfacto immersum Tab. XXXI. Fig. IIX. ut materiam descendentem in pus conuertat, & membranas ob motum, ab illusione ossis desèdat. Linteolo immisso, foramini globulus ex filamentis siccis indèdus, ne pus in vulnere genitum ad membranam cerebri descendat: ossi detecto linamenta arida, labijs digestiuo quodam illita adhibèdas; de super

linimentum simplex (ne pus includat) perforatum cataplasma & fascia, cum inunctione partium vulneri proximarum, ex oleis repellentibus, ad arcendam phlegmonem. Hic medendi modus strictè obseruandus, donec periculum inflammationis deserit; & admonendus æger, vt quotidie, religato vulnere, materiæ ad membranas cerebri defluxæ egressum, expiratione per nares, ore clauso, promoueat.

Apparente pure laudabili, supra membranam crassam, loco olei rosati, mel rosaceum colatum, cum linteolo, quod filo alligatur, est demittendum, ossi filamenta, sicca, & labijs digestiuo quodam detergente imbuta apponenda, pro mundificatione membranæ crassæ & vulneris: externè continuandus etiam vsus linimenti simplicis, emplastri Hippocratici, fasciæ & oleorum adstringentium.

Si vulnus, mundum, & membrana à fordibus deterfa, conspicitur, *omisso serico, vel lineo linteolo & melle rosaceo*, foramini globulus ex filamentis aridis indendus, os detectum puluere cephalico aspergendum; ossi præterea filamenta arida, & labijs vnguento quodam sarcofico illita admouenda, atque desuper ceratum diapalmæ cum linteo triplici, ex vino decoctionis capitalium rubro expresso, & conuenienti ligaturâ apponenda sunt. His pergendum, donec os carne bonâ tectum, & vulnus ea repletum fuerit. Tandem epuloticis cicatrix inducenda est. Hanc medendi rationem optimam inueni in Georgio Seiz Rustico Idelhusano: de quo vide Gregor. Horstij obseruationem Chirurgicam XX.

Vulnus capitis cum fissura cranij penetrante, & satis hiante.

SI fissura hiat, vt pus per eam liberè possit expurgari, neq; perforatione cranij, neq; dilatatione vulneris per scalpelluû, (*quæ propterea vnicè instituitur*) opus est: Vnde eos animaduersione & reprehensione dignos rectè iudicat Chalmetæus, qui non tantum in parua cranij fissura (*tametsi non penetret*) erum etiam in maxima rima *satis audacter* modiolum adhibent; quo errore nõ mediocri, curatio in longissimum tempus protrahitur, cum summo *agrotantis damno*, & *sama Medici naufragio*: quæ incommoda, an ignorantie, an auaritiæ medentium adscribi debeant, anceps hæreo. Cum igitur fissura magna modiolum reiiciat, quid *Medico cordato & prudenti*, in simili casu, tentandum erit? sequatur *strictè* curationem fissuræ angustæ, post modiolorum vsus necessariam, & (*omisso tamè trepano tanquã superuacaneo & noxio*) supra membranam crassam demittat linteolum oblongum, magnitudini fissuræ respondens, filo alligatum, & oleo rosaceo imbutum &c. Hunc curandi processum extollet, adhuc superstes Iohannes Vnmander, Ratiarius Kirchdorfenfis, in cuius sinistro syncipitis latere (anno 1633. Mense Ianuario) fissuram inueni (*tam latam, ut digitu maiori proximũ facillimè imponere potuissẽ*).

cum

cum ingenti duræ matris inflammatione, quæ præmissis vniuersalibus, ex olei rosati, cum linteolo serico tepide admoti, & cataplasmatibus Hippocratici diligentissimo vsu, post triduum euauit.

Vulnus capitis, cum læsione dura matris.

SVpra vulnus duræ matris, cum rima cranij satis hiante, demittitur pariter linteum sericum, oblongum, filo alligatum & oleo rosarum imbutum: apparente pure bono, linteum nouum melle illinendum rosaceo, & supra membranam demittendum, quæ detersa, vulnus eius vnguento de betonica liquefacto, & per foramen tepidè infuso incarnandum. *Ceterum os & vulnus externum tractetur, vt supra in fissura cranij penetrantis, & satis hiantis cura indicabam.* Cum verò fissura fuerit angusta, vt solutæ membranæ crassæ topica applicari nequeant, tunc vulnus scalpello debitè dilatetur, caluaria inodiolo perforetur, omniaque obseruentur, *qua supra de curatione rima angusta leguntur.*

Vulnus capitis cum læsione pia matris & substantia cerebri.

Vulnera piæ matri vix infliguntur, absque offensione sibi subiecti cerebri, *quare abstinendum ab omnibus oleosis & pinguibus medicamentis, propter quæ substantiam cerebri facilè putrescere verè scribunt.* quidam etiam mel rosaceum, ob suam acrimoniam & calorem, reiiciunt, & ipsi syrupum ex rosis substituunt: *in huiusmodi tamen vulneribus, & syrupo & melle rosaceo sapius, & nunquam cum noxa aliqua vsus sum.* Præ reliquis tamen remedijs non satis laudare possum illud vnguentum, quod Hieron. Fabritius ab Aquap. li. 2. sui Pentateuchi c. 20. describit, & felici successu sæpius adhibuit: cuius & ego virtutem expertus sum in Michaële *Sehneidero*, de quo infra singularis extat obseruatio. *Vulneri & rima prospiciendum, sicut in vulnere dura matris monitum.*

Vulnus musculi temporalis, cum læsione pericranij & vasorum.

Vulnerum capitis periculosissima sunt ea, quæ musculi temporale patiuntur: velantur enim externa sui parte pericranio, quod super ipsos vehitur & inuoluit: in interna verò parte nudi sunt, & nudo immediatè accumbunt ossi: *Vndè probè obseruandum si pericranium (quod dictos musculos inuoluit, ab interna cerebri crassa membrana, per futuras cranij ortum) vel leuiter saltem inflammabitur, quod statim in consensum trahit membranam crassam*

sam & tenuem, ipsisque subiectum cerebrum; periculosa etiam sunt musculorum temporalium vulnera, ob sanguinis profluvium, ex arterijs incis, quod selectissima nonnunquam vix sistant stegnorica. In simili casu nihil præstantius inveni emplastro Galeni (cuius encomium videatur apud Zacutum L. spirituum Prax. Med. admirant. li. 1. obseru. 85.) ex aloë, thure, pili, leporinis exactissimè trituratis, & cum oui candido mixtis, quo vulnus impletur, ad obturandas arterias: quo pretiosissimo remedio si sanguis non supprimeretur, ob crapulam aut furorem, valdè ebulliens, optimo successu exhibentur gr. iiii. spernioli compositi Crollij, & circa collum applicatur emplastrum (cuius mentionem facit Ionsionus in sua Idea Medicina, c. de Hemorrhag. narium) ex argilla furnacea, cum aceto rosarum acerrimo compositum, & fasciæ quatuor digitos transuersos latæ inductū, & quoties exsiccatur renouatum, donec sanguinis fluxus, serè post harum dimidiam, vel etiam citius, mirabiliter consistat. Hæc tria autem remedia hic obiter annotare placuit, quoniam non solum insisterendo temporum sanguinis fluxu miram vim exerunt, verùm etiã deploratam narium, vel gingiuarum hæmorrhagiam, quæ extractionem dentis violentam sequitur, infallibiliter compefcit, vt testabitur Iohann. Iacobus Maner, textor Vlmensis, & Gallus Breittinger, Rusticus & caupo Dornenstättensis. Puluis ore assumptus sanguinis ebullitionem refrænât, Emplastrum vulnere impositum, vasorum incisiones conglutinat, & illud collo applicitum sanguinis ad caput fluxum intercipit. Hoc vulnus (vt & profundiores plagæ absque tamen læsione cranij) consistente sanguine per primam intentionem curari minimè debet, sed, contra Vesalium, carne impleri, & dein cicatrice obduci, summoperè cauendo, ne ipsi inflammatio superueniat, quæ emplastro Hippocratis arceada & depellenda.

Vulnus Musculi temporalis superficiale.

Primò sanguis sistendus stuppis oui albumine imbutis, & pulvere Galeni adstringente aspersis: altera die ablati stuppis, labia vulneris ad mutuum contactum vnienda linteolis, cerato diapalmæ obductis, & in crucem applicatis, & partes circumcirca inungendæ oleo rosarum, ad arcendum phlegmonem: supra linteola emplastica etiam, ne decidant, ponendum est medicamentum, quod facultatem habet reprimendi homores (quale est, linimentum simplex, vel album coctum) & fasciæ cancer dicta.

Vulnus musculi temporalis, cum cranij rima angustâ.

Cum autem cranium sub musculo temporali rimam conceperit, non statim conuenit carnem producere, sed rimæ quantitas expendenda, an sit lata, vel angusta, aut capillaris? Si capillaris est rima, & vulnus angustum, tunc illud globulis ex spongia paratis, *si modo possibile*, prout opus, dilatetur: sin minus possibile, cutis scalpello vsque ad os cranij incidenda est, *cautè tamen, ne aut vasa aut musculi fibra per transuersum incidantur*. Si igitur Chirurgus vulnus in tempore dilatandum, cum rima cranij capillari, occurrit, statim prædicat inflammationem & conuulsionem partis oppositæ, dein illud (*frustra prius tentata dilatatione per spongiam*) secundum fibrarum seriem incidat, *ne accidentia prædicta, si forte supernenerint, artificiali vulneris dilatationi adscribantur*: quæ prognosis, in Germania præsertim, vbi Chirurgicæ operationes, non sunt adeò consuetæ, sicut in Italia & Gallia, *diligentissimè obseruanda*. Vulnere itaque secundum fibrarum ductus dilatato, carne musculosa ab osse separata rimaque diligenter derasa, in reliquis procedat Chirurgus *vti supra in curatione vulneris, cum rima capillari & angustâ, didicit*.

Vulnus musculi temporalis, cum rima cranij satis patente.

Cum sub musculo temporali rima cranij satis hiat, vt materia, quæ ad duram membranam delapsa, sufficienter possit expurgari, *tunc neque vulnus scalpris deradendum, neq; cranium ad latus rima modiolis perforandum*. Recedit enim operationes (ob rationes supra, in cura fissuræ magnæ, allatas) in rima magna reprobantur.

Contusio capitis sine laceratione cutis, introessione cranij; & suspitione alicuius fissuræ.

Mirabili successu curatur recens mactatorum animalium pellibus, præsertim verò canis vel muris, quæ contusiones, dum adhuc calent, adhibita, & *per viginti vel plures horas relicta* egregiè dissoluunt. Si contusio vnica pelle in totum non discutiat, altera ipsi admouenda. Cum verò non cuiusuis sit canem excoriare, semper elegi *pellem agninam*, quæ omnibus ferè horis potest acquiri, & reliquis parem digerendi facultatem obtinet.

Hoc vnico, & expertissimo (*nunquam enim sefellit*) remedio, præter multos pueros & adultos, curavi puellam fabri lignarij 4. annorum

notum, quæ ob casum ab alto, magnam supra bregma contusionem passa est, quam Medicus quidam nouacula aperuisset, nisi ego ipsi adiunctus apertionem distulalissimè ex Hippocratis sect. 8. Aph. 7. quo implicite docet, nullum affectum requirere chirurgiam, nisi medicamenta ipsi frustra fuerint applicita. Cum igitur symptomata sectionem vrgentia abfuisent, nec vllum remedium topicum adhuc frustra applicitum, ille, spreta Chirurgia, pellem agninam appofuit, eiusque miram efficaciam (*non solum in hac puella, verum etiam posthac in adultis non raro*) expertus, mihi sæpissimè gratias retulit maximas, pro dato consilio & auxilio. *Quapropter adhortor chirurgiæ tyrones, ut nunquam contusiones, aliosue tumores, scalpellis aperiant, nisi eos topicis rebelles inueniant.*

Depressio cranij simplex, sub integra cute, in pueris.

OB contusiones cranium, integro sub corio, patitur nonnumquam depressionem simplicem, & citra rimam; interdum fissuram solam, quandoque fissuram & depressionem simul. Depressio citra fracturam in solis contingit pueris; rima verò tam simplex, quam cum introcessione, adultis sæpissimè euenit.

Cranium in pueris sub illæsis integumentis, & citra diuisionem expressum, ita vt tangentibus vel intuentibus fouea mediocris (*Et quam nulla praua sequuntur symptomata*) appareat, Paræus l. 9. c. 3. cucurbita communi in suam situm naturalem optimè reducit. Ingeniosissimus noster Hildanus, in eundem finem excogitauit duo præsidia, cucurbitam nimirum corneam, & Emplastrum, quibus nihil conferentibus, ad sectionem cutis, & eleuationem ossis, per suam triploidis terebram, veniendum esse censer *cent. 2. obs. 5.* quæ duæ tamen operationes mihi neque necessariae, neque fructuosæ, videntur. *Non sunt necessaria,* quoniam depressiones in pueris tales, quæ cerebrum eiusque ventriculos comprimunt, quo minus spiritus animales elaborari, elaboratique in totum corpus distribui possint, sunt incurabiles. *Non fructiferae sunt;* quoniam primo, teste Hippocrate, vulnere capitis simplicia, & ex sola cutis incisione, *Medico negotium, Et agros periculum,* afferunt: absque autem dubio negotium illud, & periculum augebitur, quando, præter cutim, etiam pericranium & os, *ex instituto,* inciditur. Quia secundò, dum eleuatorium centro depressionis infigitur, *fouea cranij faciliè increscit:* Quia tertio, cum torcular cranio adhuc tenero *Et molli,* ad diploidem vsque vi quadam debeat infigi, certè timendum erit (*quoniam eleuatorij triploidis torcular dicitur non est*) ne internam cranij tabulam perforet, & cuspidem membranam crassam lædat: Quia quarto, os tenerum aëri exponi-

tur,

tur, unde nigredinem concipit, quæ corruptionis nota est: quæ corruptio si naturæ separanda relinquitur, nõ ra tõ interiora versus serpit, ita vt deratione per scalpra vel excisionem cum modiolis in hoc casu periculosam exoptulet: neglectà autem Chirurgià vulneris curatio, cum periculo patientis, producitur. Qui autem os cranij puerilis depressum superficialiter corruptum scalpris abradere sibi proponunt, incrementum foueæ expectent; *Hinc sapientis est medici, omne potius operã manualementem omittere, quum nihil prodesse possit, quã rationales Medica artis administrationes aliqua infamia nota afficere.*

His ego rationibus motus, in depressionibus puerorum, sine rima & sæuis accidentibus, ab omni Chirurgia abstineo, & crebra experientia suffultus, circa depressionem capillos abradi curo, & pellem agni calidam, cum decenti fasciæ cancer dictæ ligatura, adhibeo, inunctis partibus vicinis, collo & temporibus præsertim, cum oleis adstringentibus, ad impediendum humorum influxum, & præcauendam inflammationem. Si prima vice pellis tumorem non cõsumpserit, aliam applico, relinquendo eam per diem iterum naturalem; Discusso tumore, si fouea tactu parua deprehenditur, nullaque symptomata grauia adsunt, quæ partium sub cranio noxam portendant, pellis agnina ceratum diapalmæ Galeni linteo latiori inductum substituo, pro corroboratione partis affectæ. Hanc medendi rationem tutissimam esse, pluries mecum obseruarunt chirurgi illi, qui mihi in eiusmodi casibus sæpissimè adtiterunt, inter præcipuos Vlmæ sunt, peritissimi præ cæteris Chirurgi Georg. Riedlin, & Nicol. Reutte, quos testimonij causa nominare placuit. Modum quoque medicamentis ruto, nec magno quidem negotio, graues collisiones puerorum feliciter ad sanitatem restituendi, inuenient Chirurgiæ Tyrones apud Iulium Cæsarem Arantium, ad calcem doctissimi sui commentarij in Hipp. librum de vulneribus capitis &c:

*Contusio capitis cum depressione, sed sine rima cranij,
sub integra cute in adultis.*

IN adultioribus eiusmodi foueæ sub integra cute, rarissime (in ijs nimirum, quibus natura molle dedit cranium) vel certe nunquam sine rima, in cranio reperiuntur: si enim post dissectionem cutis rima in externa cranij lamina non apparet, *timendum erit, ne interior tabula fissuram patiatur*, per quam materia ab cerebrum quidem descendere, sed iterum per eam euacuari minimè potest. Huiusmodi fracturam obseruaui Anno 1632. Vlmæ in milite Suecico, qui ob depressionem cranij, secundo decubitus die, mortuus est. Ego sciendi cupidus, quæ tam citæ mortis causa extiterit, cranium serrà diuisi,

uifi, & inueni eius internam laminam non solum fissam, sed etiam officulum (quod absque dubio cerebri matres assidue pupugit) de se remittentem, integra existente externi cranij lamina. Quoties igitur in adultorum capitibus talis apparet fouea, certissimum est caluariam esse diuisam: Nisi enim fissum esset cranium, inquit Hipp. medium desiderare nequiret. Sed posito, nondum tamen simpliciter concesso, dari introcessionem cranij siccioris sine rima, illa soli naturæ negotio (ut Felix Vuirzcius præcipit) committenda non est, sed cutis statim scalpello in triangulum, vel crucis formam, incidenda, pericranium à cranio separandum, vulnusque hians globulis conseruandum, non solum ut Medicus certior fiat, an cranium sit fissum, verum etiam, ut si depressionem comitetur rima (quod maximè timendum) vectis conuenientis instrumentum adhibere possit.

Altera post incisionem cutis vsque ad cranium, die (si rima nulla in externa lamina oculis conspicitur, nulloque specilli globulo deprehenditur, nec aliquam, ob symptomata suspicari licet, hac integra existente, internam caluaria tabulam esse fractam) sumatur Terebelli (Tab. III. Fig. I.) pars triangularis, asterismo notata, qua cranium in centro depressionis, modò non ultra laminam externam leniter perforetur. Facto per terebellum foramine, terebra triploidis paulo altius est infingenda, beneficioque superioris cochleæ tandiù circumuoluenda, donec infigatur parùm internæ laminæ. Deinde cranium depressum, inferiorem triploidis instrumenti cochleam deorsum, voluendo, perpendiculariter erigendum. Cranio, quod erat depressum, eleuato, instrumentum triploidis remouendum, vulnusque tractandum, ut supra de cura vulnerum capitis, cum denudatione cranij & sede instrumenti legitur.

Contusio capitis in adultis, cum depressione cranij & fractura lamina interna, citra vulnus cutis & rimam lamina externa.

Cum, cute capitis artificiosè incisa, exterior lamina apparet integra, & depressionem mala comitantur accidentia, dubitandum non est, quin tabula interior aliquam patiatur noxam: quare cranium in medio depressionis terebræ triploidis affixum non erigatur, sed ad latus depressionis trepano perforetur, ut materia, quæ, per fissuram laminæ internæ occultam, ad cerebri crassam membranam defluxit, exitum habeat, & cranium, quod introcessit, necessarij vectis operâ eleuari possit.

In contusionibus capitis, cum fouea, in homine adulto, cutis integra in crucem, vel triangulum, incidatur, aut eius vulnus, pro trepano

pano & vecte adhuc modo non satis latum, scalpello dilatetur. In contusionibus verò sine fouea, *neque scalpello, neque trypano, neque vectibus quidquam est tentandum*, sed sola pellis agnina contusioni apponenda, nisi symptomata superueniant, quæ fracturam cranij indicant, scalpro vel modiolis opus habentem.

Introcessio cranij, cum rimà in medio depressionis lata.

SI depressioni caluariæ iungitur rima (*qua, nisi sit satis hians, cranij denudationem à pericranio requirit*) euidens, ea est vel in medio depressionis, vel ad latus. Quæ in medio depressionis, ea vel est lata, vel angusta. Si rima est lata, & depressio modica, cranium eleuetur vecte, Tab. II. Fig. VII: quando rima lata, & depressio modica maior apparet, submittatur vectis robustior Tab. III. Fig. II. Quod si, cum rima lata, multum introcessit caluaria, tunc allegati vectes parum valent, quare triploidis eleuatorio Tab. III. Fig. III. B. erigenda est.

Introcessio cranij, cum rima in medio depressionis angusta.

AD depressionis terminos, cranium modiolis excidatur, deinde duorum foraminum interstitium *ferrula mea versatili* Tabul. V. *sine omni læsionis metu*, auferatur, non solum, vt prædictorum vectium aliquis cranio submitti, verum etiam, vt ossicula, quæ interdum ab interna cranij lamina separantur, & instar aculei crassam, vel etiam tenuem, cerebri membranam pungunt, vossella eximiqueant.

*Introcessio cranij cum rima, ad latus depressionis lata,
& angusta.*

RIMA in medio depressionis vel est lata, vel angusta. Si lata, tunc vectis conueniens cranio submittatur. Si angusta, similiter ad rimæ latus sanum & detectum caluaria modiololo perforetur, & vectium beneficio erigatur. Si vectis per vnum foramen submissus, cranium attollere nequit, paretur etiam foramen secundum, deinde foraminum interstitium *ferrula versatili* separetur, vt in quocunque fissuræ dilatatæ loco necessarium vectis instrumentum applicari, eoque cranium reduci possit.

Vulnus capitis cum dedolatione cranij.

NVllum operationem manualem exposcit, sed carne obducenda vt caluaria scalpris recens derasa: vid. infra obseruat. Alphonf. Schadæi, Patricij, Vlmenfis.

Contrafissura.

QVam Hippocrates *calamitatem* appellat, inuenta curatur, vt contusio cranij cum fractura, sub integra cute, incisione nimirum cutis per scalpellum, separatione pericranij ab osse, & (*si rima penetrans fuerit angusta*) cranij perforatione, per modiolos, &c.

[*Punctura cranij non penetrans, & penetrans.*

Terebellis videatur Tab. XXXIII. Fig. I. punctura quæ non penetrat. Cum verò vtramque perforat laminam, cranium modiolis aperiatur, adhibendo ipsi puncto clauum modioli maris, donec vestigium aderit, cui sceminæ possint insistere: quæ duæ operationes vt citò, tatò & iucundè peragantur, pericranium ab osse separandum est.

Traditus curandi modus fracturas & vulnere capitis, certè præstantior est eo, quem Felix Vvürtzius *l. de curat. varior. vuln. c. 7. 8. & 9.* commendat, nostrique passim in Germania barbitonsores, tanquam Apollinis oraculum sequuntur, non raro tamen cum magno æ, grotantium vitæ periculo. Neq; miror, quod curatio votis sepissimè non respondeat, cū citatus Vvürtzij locus multos errores contineat, quos tyrones animaduertent, si breuem, & Hippocraticam operandi & curandi rationem, cum Vvürtziana, vel obiter saltem, cõculerint.

T A B V L A XXXIII.

De abrasione punctura cranij, sectione vasorum temporalium, curatione ancyloblephari, suffusionis perfecta, & eiegilopis, ratione firmandi oculum.

FIG. I. ostendit, quomodo punctura cranium non penetrans, post sectionem cutis & detectionem ossis, Terebello, Tab. III. Fig. I. deletur.

Fig. II. digitus, pilis derasis, locum sectionis, vasorum temporalium, quæ sit inter verticem, musculumq; temporalem & frontis, inquirit: explorat etiam, an vas ipsi subiectum sit vena, vel arteria. Si maxilla inferiore mota digito præsentitur musculorũ temporalium motus,

in

TABVLA XXXIII

in altiore loco vena vel arteria quærenda est : vas est arteria, si percipitur pulsus, vana si nullus.

Altera manu curatur *ancyloblepharon*. Palpebræ autem vel inter se, vel cum alba, aut cornea, aut vtraque oculi tunica, coalescunt, Palpebrarum coalitus inter se curatio, peragitur scalpelli falcati (Tab. VIII. Figur. VIII. cuius apici annexus est pusillus & acutus ex argento globulus) operâ, qui immittitur ab interiore angulo, vbi nunquam ferè cohærent, inter oculum & palpebras (ita vt partem retusam oculo, & secantem palpebrarum commissuræ opponat) vsque ad exteriorem: deinde digito locus incidendus pertentetur, antequam secatur, quo percepto palpebrarum commissura incidatur. Sectione factâ, inter vtramque palpebram linementum interponatur, ne denuò coalescant.

Vbi palpebræ tunicis oculorum adhærent, aduersus scalpellus (qui nihil aliud est quàm latior specilli pars Tab. VIII. Fig. VI.) magna moderatione inter palpebram & tunicam oculi immittatur, quo separentur ea, quæ cohærent, sine læsione, si fieri potest, vtriusque partis. Si tamen aliquam lædere fuerit necesse, potius palpebra adnata, quàm oculus incisionem pariat. Post liberationem verò oculi à palpebra, interponatur etiam linteam mundum, ne iterum inuicem glutinentur.

FIG. III. in dextro oculo exhibet suffusionem in Figur. IV. acu deponendam; insuper tuberculum tunicatum, inter nasum & sinistri oculi maiorem Angulum, subortum, & ad interiora ruptum (quod ægylopern vocant) curari medicamentis nequit, vnde tuberculum vossellæ denticibus apprehenditur, & in fundo circumciditur scalpello (Tab. II. Fig. I.) ita tamen, vt aliquid de caruncula spongiosa relinquatur, secus enim perpetuum sequeretur lachrymarum profluuium per genas.

FIG. IV. docet, quomodo antè depositionem suffusionis perfectæ, oculus sanus gossipio & fascia claudatur; locum quoque vbi apponitur acus, (Tabul. VIII. Fig. IV.) quem describit Albucasis l. 2. c. 23. seqq. verbis: pone acus extremitatem propè tunicam corneam, per crassitem radij (seu specilli obtusi) in ipsa albedine oculi, quæ respicit minorem seu externum angulum.

De suffusione.

Cataractâ perfectâ, maturâ & consummatâ, quæ in pelliculam vt vocant, concreuit hanc ab ambitu pupillæ, cui accreuit, secernere, immissa acu per tunicam corneam, vltimum est remedium: quod si feliciter succedat, eo momento, quo detractio facta est, visus restituitur. *Antequam verò incipiatur operatio, Oculista consideret.*

an unus, vel uterq; oculus, patiatur. Quod si utroque oculo obducto patientes cæci penitus existant, facilior fit ad operandum, quoniam peius metuendum non est, licet non benè succedat operatio. Vnico verò tantū laeso, cum sanus ad visionē sufficiat, minus temere opustentandū, præsertim si pellicula seu tela non omnino concreta, quæ interdū triū, quatuor, quinque aut pluriū annorum spatio vix perficitur. Neque tamen materia pelliculam efficiens, vllō modo incrassanda, veluti hanc quæstionem Iohan. Baptista Siluaticus Controu. 56. elegantissimè decidit Et licet plerique Authores requirant mediocrem humoris concretionem, experientia tamen constat, *cataram facilius deponi, quando perfecte concreuerit.* Nam quæ immatura est, mollis & mucosa adhuc, apici acus non resistit, nec integra remoueri potest, sed scissa rursus concrefcit, vel callosior facta, vel aqueo humore perfusa facit, vt ægri non tantum nihil videant, sed & omnis spes sanationis, per reiteratam operationem (quæ si bis instituat, certè frustra fit) ipsis adempta, quod etiam accidere solet, si instrumenti acumine, humor vel crystallinus vel vitreus, eorumque tunicæ, offendantur, vel solum vena in ambitu pupillæ laceretur. Ex quibus patet, quod hoc remedij genus valdè anceps sit & dubium, & ob eiusdem summam difficultatem, facile error irremediabilis committi possit, vnde sanitas temerè, vt consueuerunt circumforanei (qui pudore, licet promissa non præsent, minimè erubescunt, dummodo eos spes alarum lucrifera) nunquã est promittenda patienti, sed diligentia. Ego, vt rem fatear, hanc chirurgiã nunquam tentavi, quamuis instrumenta parata habuerim, sed eam vidi bis ab Italo, bono successu administrari in vno oculo Nobilis cuiusdam Patauini, & Monachi Veronensis. Operator autem, qui erat Patauinus, Chirurgiam sequenti instituit modo. Præparato corpore, & implorato Numinis Diuini auxilio, elegit conclaue aliquod mediocri lumine perfusum, & die sereno ac tranquillo, tribus horis ante prandium, ægrum adhuc ieiunum, in sella propè lectum collocauit (à cuius tergo erat aliquod fulcimen & puluinar) ita vt versus lucem spectaret; ex opposito sedili Chirurgus ægrum, diductis cruribus, cum sella excepit, illiusque manus vtrinque femoribus suis innitentes sustinuit: à tergo ægri minister (caput patientis erectum & firmum ambabus manibus tenens) oculum dextrum, qui sanus erat, gossipio & fascia obuoluit, Tabul. huius Fig. IV. Quo facto, inter Chirurgum & patientem puluillos posuit minister, vt operantis brachium firmiter sustineri possit. Vid. apud Guilh. Fabr. Hild. cent. 4. obs. XVI. instrumentum, cui cubitus Chirurgi, veluti basi aut colūne, firmissimè incumbit. Hoc pariter parato, Chirurgus pollice dextro fricuit oculum affectum (palpebras laudando, mosq; recludendo) & masticato prius fœniculo, halitu eius fouit:

fouit: Postea fumpfit acum auream (quoniam suffusio deponēda fuit alba, argenteam verò instrumentum requiritur, cum humor concretus fuerit niger, vel alterius coloris) quæ longa, manubrio striato & intorto ad firmiorem apprehensionem, versusque cuspidem acutissima, & sensim attenuata sit. Tab. IIX. Fig. IV. Hanc itaque manu sinistra, propè oculi sedem, innixa in latere oculi externo, in albo partē ab iride distante, paulò altiore sede quàm in medio, impressit, & quidem non violenter, sed sensim eam contorquendo, donec corneam tunicam penetraret, intrusit: quod æger facillè tulit, cum minimo doloris sensu: sic intrusam acum mox versus pupillæ foramen, ubi tela accreuit, direxit, & vsque ad pelliculæ interiorē sedem paulatim propulit, quod commodius fiebat, cum per corneam acus aurea videri potuisset. Eò blandè adacta, & vt telam ab ambitu foraminis remoueret, aliquoties sursum & deorsum ducta (*cum prima vice non semper succedat*) depressit, & alicubi liberatam pelliculam, acu penitus, ubi adhærebat, separauit, ac deorsum, in infimam scilicet, & obscuram oculi sedem, deposuit. Cum pellicula infra pupillæ regionem deuenisset, Chirurgus oculum clausit, & acum per quadrantem horæ reliquit, vt tela in parte inferiore, in quam decussa est, permaneret, quod cognoscitur, si ex oculi commotione pellicula non redeat. *Interim cauendum, ne in depositione cataractæ, illa in plures partes scindatur:* portiones enim illæ, licet depressæ fuerint, facillè tamen rursus in pupillæ sedem deferuntur, & illic fluitando visum obscurant. His omnibus ritè peractis, etiam benè successit depositio, pupilla iterum nigra apparuit, & æger mox videre cœpit. Tandem palpebrâ depressâ, oculoque clauso, acum sensim rursus extraxit, ne materia, suffusionem quæ fecit, in pristinam sedem refluere, aut humor vitreus, seu crystallinus, læderetur. Nec est aquei humoris effluxus metuendus, cum foramen in crassa hac tunica factum, statim post acus exemptionem, rursus collabatur.

Operatione sic finita, oculo restituito & sano, attamen utroque clauso per 6. dierum spatium, quotidie, ter aut quater, apposuit gossipium ex vna parte imbutum aquâ rosarum & fœniculi, cui modicū croci & pulueris fœniculi addidit, pro corroboratione: ad præcauendam verò inflammationem, fronti applicuit linteum vnguento illitum ex oui albumine conquassato, & pulueribus Galeni adstringentibus, supra gossipium & defensiuum modò dictum, aliud linteum, & fasciam alligauit. Ab eo tempore, ægri victus ratio non fuit libera, sed tenuis solum concessa. Et ne visus, luce multa nondum assuetus, obruatur, vt in tenebris, obseratis vndique fenestris ligneis, aliquandiu moram traheret æger, & sensim luci assuesceret, præcipit. Vt etiam spiritus nulla vi ad oculos ferrentur, præcauit omnem vehementem motum

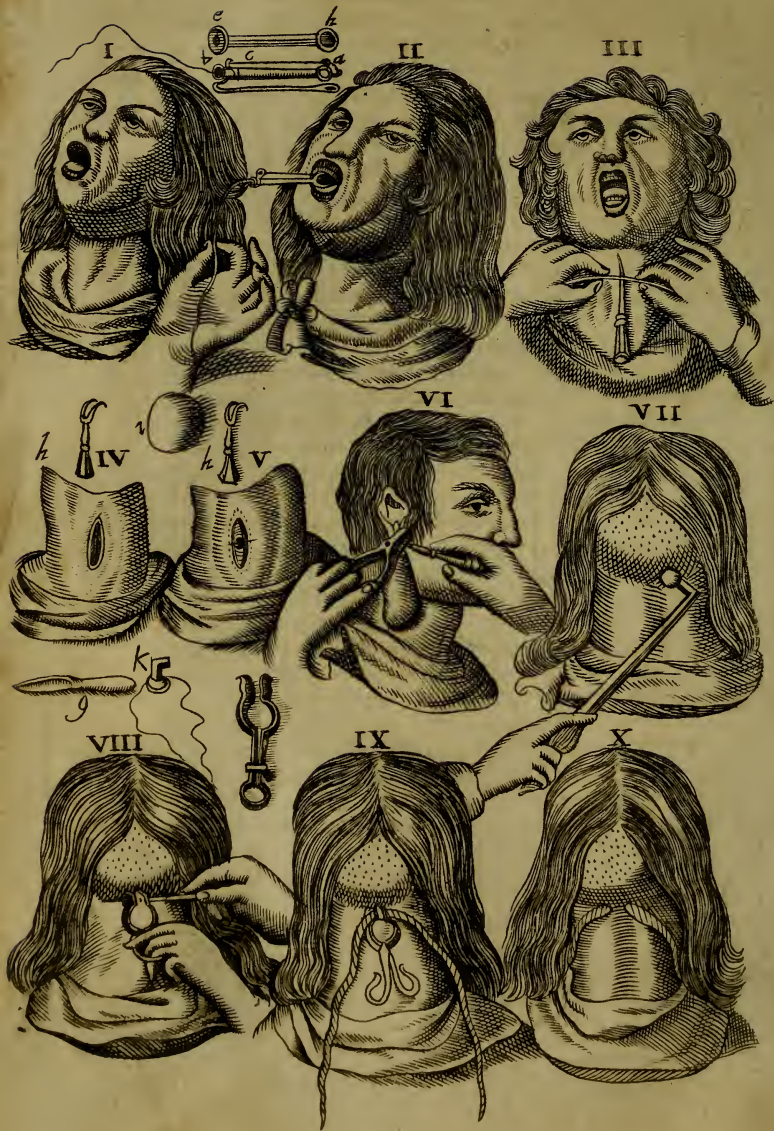
vt potè ruffim, fternutationem, clamorem conatumque magnum in reddendis excrementis alui & veficæ. Supinus cibum & potum fumpfit, neque surrexit ad alium deonerandum; fed vas ex ligno recipiens ano fubmifit: atque ita æger priftinam lucem adeptus, diligenti prohyalactorum vfu, & gellatione fonticuli brachio inufi, per plures annos incolumis vixit. In vtroq; oculo fuffufionem iuxta Celfum, me præfente, felici quoque fuffufione depofuit Vlmæ 1637. Mèfe Decembr. Domino Tobix Neubronnero, & Dominæ Kazenbœckin Ophthalmiater insignis N. Marianus origine Romanus. Atque hæc de fuffufione, feliciter depofita, dicta fuffufionem: quæ ex obferuatoricina mea ideo tranftuli, vt Medicinæ ftudiofi, fi circumforanei, quibus hodiè vt plurimum curandi conceduntur, iplis præfentibus non ritè procedant, haberent quod corrigere poffint. Et cum fuffufionis Chirurgia omnium fubtiliffima fit, eam Celf. l. 7. c. 7. de natura oculorum & eorum fuffufione luculentiffimè propofuit, quem confultat lector, & qui plura defiderat, adeat Platerum, vel Georgium Bartifch Oculiftam Drefdenfem. Pro diffuffione cataractarum incipientium, multæ reperiuntur apud Autores collyriorum descriptiones, quibus præftantiffimi effectus ab ijs tribuuntur: ego expertum habeo Fel Lucij piſcis modico facchari miftum, quod poft purgationem totius, & adhibitum veficatorium retro aures, finifiro oculo ex fratre nepotis inftillatum, feptimanæ fpatio fuffufionem in principio exiftentem, refoluit: quod remedium sæpius feliciter vſurpauit adrianus Spigelius, qui præter hoc mihi valdè commendauit oleum hepatis muſtulæ fluuiatilis, de quo vid. *Foreſti l. 1. obferu. 35.* & aquã Martin. Rulandi Optalmicam, & illam focialem, vt potè valdè vtilem, & Neapoli in magno vfu. Hanc defcripfit Ioh. Angelicus in practica ſua, quam Roſam Angelicam appellat eiusque mentionem facit Sennertus Pr. l. 1. p. 1. ſect. 2. omiffa tamen descriptione, quæ talis eſt: R. Fœn. Rut. Euphr. Verben. Torment. Beron. Roſ. Endiuæ ſylu. Callit. Anag. Pimpin. Chelid. Papyri, pæon. Fol. vitis, Apij, Agrim. Caprif. ana p. æq. Terantur & prid. ponantur trita in vino albo: Secūda die in vrina pueri vnerem non experti: Tertia, in lacte mulieris; & quarta in melle optimo, quo tempore deſtillantur, & ad vſum referuentur. Ambas has aq. in vſum nunquam reuocaui, eaſdem tamen iuuentuti ftudioſæ, præter inſtitutum, proponere volui, vt effectus earum, quæ mihi à celeberrimo Medico ſummoperè commendatæ fuerunt, datâ occasione, explorarent.

Fig. V. monſtrat foramen poſt exciſionem tumoris in angulo maiore tunicati: ſupra hoc foramen pōnitur cannula, a. Tab. I. Fig. I. vt oculum defendat, & compreffione cutis vicinæ ſenſum obtundat, dum os nudatum vel cariolum, ferramento oliuari, b. Tab. XIX. Fig.

TABVLA XXXIV

VI. candente, per cannulam immitto, auritur. Ossi adusto filamenta carpta opponantur, donec squama ossis abscedat, dein sinus fistulosus spongiola, vino aluminoso expressa, & instrumento umbellato compressus, agglutinetur, quo agglutinato, vlcus farcoticus, & vltimo e-puloticus, tractandum.

Fig. VI. monstrat oculum dextrum annulo, c. Tab. VIII. Fig. V. firmatum, polypum de nare dextra propendentem, & sectionem tumoris sub cute tunicati in maxilla superiore exorti: cuius folliculum, imprudenter adamante, d, ruptum, euacuatà materià specillo lato acute, & subiecti musculis, separavi vsque ad radicem, quem scalpello (Tab. XII. Fig. II.) præscidi, & ostiolum cauterio actuali. (Tab. XIX. Fig. VII.) optimè candente terigi: quo factò, vulnus linteolis emplasticis ad mutuuum contactum adduxi.

Fig. VII. exhibet vasculum vitreum c. Tab. VIII. Fig. X. oculo alligatum, per cuius infundibulum oculo affecto collyria guttatim instillantur; dein modum extrahendi è naribus polypum instrumenta ab Hieron. Fabrit. ab Aquap. inuento: *polypum* insuper forcipe comprehensum, & extra forcipem collocatum. Matthæus Glandorpius elegantissimum tractatum conscripsit de natura & curatione polypi, quem eius curatores summo cum fructu perlegent.

Fig. VIII. ostendit, quomodo inter excisionem tumoris tunicati, qui inter musculos, superioris labij, ad magnitudinem oui gallinaeci, subortus, honestissimam & pulcherrimam matronam, non sine dolore, planè deformem reddiderit, labia pro excisione tumoris à se inuicem, hamulis duobus, fuerint diducta, vid. infra sing. Histor.

Fig. VIII. Monstrat excrescentiam carnis instar fungi, in anteriore palati parte, retrò dentes incisorios, exortam, quæ magnitudine nucæ iuglandem superauit, & quoties digito, vel etiam linguà leuiter saltem, tangebatur, magnam sanguinis copiam profudit: de quo casu vid. infr. singul. obs.

T A B V L A XXXIV.

De abscissione vulæ corrupta, perforatione aspera arteria, inuisione occipitis & modo parandi acu ignita setaceum in nucha, & auricolæ lobo.

FIG. I. ostendit medietatem vulæ sphacelo tentatam, quæ antequam corruptio serpat, & integram vuulam, cū vicinis partibus, afficiat, filo per anulum, a. Tab. IX. Fig. VII. admoto & constricto præcidenda est.

Fig. II. præparato annulo (a Tab. IX. Fig. VII.) minister speculo oris (Tab. XI. Fig. IV.) linguam deprimat (Tab. XXXVI. Fig. VII.) Chirurgus verò partem vuulæ corruptam, annulo apprehendat, dextraque siue sinistra filum, b, notatum vehementer attrahat, & sic vuulam arctissimè constringat. Facto ad vuulam nodo, filum, c, forcipe abscindat, & extracto instrumento, vtrumque filum extra os propèdere relinquat, donec vuula, secundo vel tertio die, decidat.

Si vuula ob influxam pituitam relaxabitur, optimo successu puluis, ex alumine crudo & pipere albo mistus, inflatur. Modus autem eiusmodi puluerem inflandi talis est: Lingua, speculo oris (quod Chirurgus sinistra teneat vel potius spatula perforata) depressa, mox dextra cohlear, b, puluere repletum vuulæ admoueat, deinde fistulæ basin, e, ore arripiat, & inflando puluerem in cohleari admotum vuulæ vndique aspergat *Vid. Guilh. Fabrit. Hildan. cent. 2. ob seru. 21. de vulua relaxata curatione.*

FIG. III. *aspera arteria* in affectibus laryngis, qui suffocationem minatur, Chirurgo Anatomix non ignaro *tutissime perforatur*, modo sequenti: inclinato ægrotantis capite retrorsum, non solum vt aspera arteria reddatur conspicua, verum etiam vt longior fiat, & eius interstitia membranosa magis appareant, atramento ducèda est linea, per mediam & anteriorem colli longitudinem, ferè vsque ad iuguli cavitatem. Deinde digitis tangendum est caput asperæ arteriæ, hinc ex anteriori parte exactè digito finis laryngis inquirendus, quo inuento descendere oportet, vsque quo tres aut quatuor asperæ arteriæ annuli præteriti sint (tres quidem breui, quatuor collo longo præditi, quem terminum cognoscimus vel sensu vel ratione: sensu in collo excarni; ratione verò, imaginantes conijcientisque latitudinem trium circularum, quo in casu contulerit, asperam arteriam alicuius sani videre.) vt ibi sectio fiat, non autem statim sub larynge, ne inflammatio, sectioni facilè superueniens, laryngi comunicetur, antea plusquam satis occlusæ. Inuentus ita locus membraneus, inter duos circulos cartilagineos medius, atramento signandus est secundùm latitudinem colli: postea cutis cum subiecta membrana carnosa, hinc inde digitis ministri, pollice scilicet & indice vtriusque manus, apprehensa per longitudinem lineæ à larynge ad iugulum factæ (*sic enim nullū periculū est, vt vasa, nervus aut musculus, ledatur*) scalpello falcato, f, secunda, ita vt trāsuerfa linea in medio sectionis sit, & ipsa sectio tam longa facienda, vt dilatata pollicis trāsuerfi latitudinem contineat, & scalpelli ancipitis, g, vsum admittat.

Fig. IV. Sectione factà, digitis labia vulneris diducenda, & sanguis spongià, i, abstergendus, vt muscoli duo, qui asperæ arteriæ imunc-

immediate incumbunt, & sternohyoidei appellantur, apparent. Tum musculi, quos alba quædam distinguit linea, per longitudinem manubrio scalpellii, h, vt asperæ arteriæ corpus in conspectum veniat, diducendi sunt.

Figur. V. Arteriâ apparente, spatium retuso hiuc inde hamulo conseruandum, donec sectio per aciem spathæ dimidiæ, g, inter vnâ & alteram cartilaginem fiat transuersa. Scalpellus autem, tam altè immitendus, vt ad cavitatem asperæ arteriæ penetret: cuius penetrationis indicium erit, si spiritus cum murmure per vulnus exhibit. Hinc cannula, k, argentea, foraminata, incuruata, magnitudine vulneri arteriæ exactè respondens, breuis, ne interna arteriæ latera attingat, alata, ne à spiritu intrò trahatur, filifque duobus alligata, vt extrahi & firmari possit, vulneri arteriæ factò immittenda, in eoque tam diu relinquenda, donec metus inflammationis præterierit. Postea extrahatur cannula, & renouato, si opus fuerit, cutis & membranæ carnosæ vulnere per scarificationem, labia adducantur futurâ, adductaque conseruentur linteolis emplasticis, & decenti ligatura.

Fig. VI. *Ostendit setaceum auriculæ sinistra lobo inductum*, pro interceptione materiæ, quæ illinc per venam, acu nunc perforatam & adustam, quotidie fluxit, ad nutriendum, & augendum tumorem, qui ex crassiore basi de collo propendens, ob venas iugulares, & arteriæ carotidis internum ramum, neque amputari, neque à cute separari potuit. Escharâ butyro ablata, setaceo immisi annulum primò plumbeum, donec illud vndique consolidaretur: quo factò, plumbeo substitui aureum, & margaritâ pulcherrimâ adornatum, qualem hodie mulieres Arabum in vtroque aurum lobo gestare decorum existimant. Hæc annellatione non modò fuit impeditum tumoris incrementum, verùm etiam per accidens in tantum decreuit, vt patiens nobilis, thorace induto, ipsum facili negotio occultare potuerit. De excisione & amputatione tumorum cum folliculo, vid. Tabul. XXXV. Fig. II.

Fig. VII. *monstrat inustionem occipitis* adultorum ferramento candente & rotundo, vbi apoplexiæ, aliorumque soporosorum affectuum est periculum. Solet autem occipitis cavitatis ferramento candente aduri, potissimum in infantibus nuperrimè natis, & pueris lætentibus, quos grauissimus ille morbus, quem comitalem vocant, frequentissimè infestat, ob eorum cerebri temperiem frigidam & humidam. Pro huius morbi tam curatione, quàm præseruatione, Medicina præsentaneum inuenit auxilium, nempe occipitis inustionem, quæ vt tutissima est, ita etiam humores pituitosos, qui caput aggrauant, sæpè numero, cum manifestâ vtilitate, refellit, deriuat, &

euacuat. Hinc etiam occipitis inustio, in quibusdam locis, tam frequens est, vt Florentiæ nulli, vel certè paucissimi, inueniantur pueri, qui eam non statim post baptismum sustinuerint. Abrasis igitur capillis ferramentum occipitis cavitati, quæ est inter primam & secundam colli vertebram, respondens, ouale & oblongum (Tab. VII.) candefiat, quo cavitatis in exiguo periculo tenellâ ætate, & extra paroxysmum, semel & leuiter saltem tangatur. In maiori verò periculo, profectiore ætate, ipso paroxysmo, & vbi per multos dies locus apertus conseruandus est, feramentum, bis vel ter, altius adigatur. Postea loco adusto applicetur, vel butyrum cum diapalma, vel tripharmacum, vt eschara decidat, quâ ablata, vlcus per necessarium tempus detineatur apertum, & fluens cerato Sacro aut diacholon, vltimò cicatrice obducatur cerato de cerussa, vel alio epulotico.

In eodem loco *setaceum* tribus instrumentis, forcipe nimirum, acuta ignita, & setone paratum, euacuat humores, qui caput replent, reuelando ab oculis ad ceruicem; deriuat, qui ad partes oris & pectus defluunt, & intercipit, qui ad spinalem medullam artuumque iuncturas destillant. *Cum autem tanta sit setacei utilitas, visum est eius inducendi rationem & modum, in studiosorum gratiam, verbis & figuris aliquot subijcere.*

Æger scabello humili infideat, & Medicus digito indice locum pro setaceo aptum, seu cavitatem illam, quæ est inter primam, & secundam colli vertebram, inquirat. Quâ præceptâ, capilli statim deradantur, & locus perforandus atramento scriptorio per longitudinem notetur, ita vt linea in media cavitatis fiat: ne autem medius ille locus fallat, æger rectam ceruicem Chirurgus offerat. Mox Chirurgus ambo foramina adhuc facienda, tum à dextris, tum à sinistris, similiter atramento scriptorio signet, vt vtriusque signi interstitium sit vnus & dimidij transversi digiti, plus minusue, prout ægri cutis crassa, aut tenuis fuerit.

Fig. VIII. Loco signato, atramentoque exsiccato, æger caput retrorsum ita inclinet, vt cutis panniculusque carnosus laxentur: hinc Chirurgus cutem, & membranam carnosam, digitis primò à musculis subiectis abducat, dictorumque integumentorum, quàm plurimum fieri potest (intactis tamen ceruicis musculis, ob conuulsionis, aliorumque accidentium malorum, timorem) tenaculâ (l. vel m. Tab. VIII. Fig. I. II. & III.) idoneâ comprehendat, ad se trahat, & arctè constringat, ad bonam laborantis tolerantiam, vel potius ad dolorem, vt sic constrictis neruis pars perforanda quasi obtupefcat & patiens sensum pyrotici, aliàs satis dolorifici, minus percipiat. Eâ autem ratione, cutem & membranam, forcipe apprehendat, vt antè rursus linea per longitudinem cavitatis ducta, & vtrinque foraminum

notæ, per forcipis foramina oculi odijciantur. Deinde acum, n-Tab. VII Fig. IV. optimè ignitam, vt faciliùs & citius penetret, per vtrūque forcipis foramen, ictu quasi oculi traijciat, iterumque extrahat.

Fig. IX. Postea immotà forcipe, puntale, quod in vna extremitate globulum obtinet cereum, in altera sericum funiculum habet adnexum (Tab. VII. Fig. V.) transmittat, funiculumque, oui albumine imbutum, trahat vsque ad medietatem, butyro recenti illitam, ibique immotum relinquat.

Fig. X. His factis vtrumque serici extremum ad anteriora colli & pectus ducat, & partem linteo quadruplici aquà rosarum & albo oui, ad prohibenda inflammationem, expresso, atque conuenienti fasciâ deliget. Sequentibus, plerumque vsque ad sextam, diebus, antequam funiculum, nunc ad dextram, nunc ad sinistram, paululum ducit, eam funiculi partem, quæ cuti submittenda, aliquo digestiuo oblinat, & extra adiploma quadruplex, dicto medicamento expressum apponat, quousque vlcus bonum generet pus, & timor inflammationis præterijt. Tunc funiculum submittendum sequenti, vel simili, vnguento illinat.

℞. Terebinth. Venet. in ac. malu. lot. ʒj.

Syrup. ros. ʒβ.

Pulu. turbeth. & rhab. ana ʒis. M. pro Vng.

Et desuper emplastrum ad fonticulos Tab. vltima Litt. L. descriptum, applicet, quam diu vlcus apertum tenere est animus. Vltimò funiculum, sensim & sensim, extrahat, & cutim musculis subiectis adglutinet, imposito cerato diuino, plumaceolo quadruplici & ligatura compressiua.

TABVLA XXXV.

De sectione setacei, euulsione pilorum oculos irritantium, excisione tumorum cum folliculo, curatione palpebra superioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, Staphylomatis, & pterygij, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplastificis ad mutuum contactum adductionis, & oris leporini correctione.

FIG. I. est modus parandi setaceum cum forcipe, Tabul. VII. Fig. X. & scalpello, Tab. XVIII. Fig. VI. depicto, quem Guil. Fabr. Hild. cent. 1. obs. 40. describit, & priori, qui fit ferro candente, præferendum censet, propterea quod ignis tum partem desiccet & roboret, tum etiam ægrotantibus dolorem, & horrorem inferat. Quoniam vero siccitas illa butyro recenti corrigitur, dein calor & dolor mediocris, ad attrahendos peccantes humores, multum valent, ægrique à sectione æque abhorrent, quàm ab inuisione, neglectis Hildani rationibus, quã plurimis setaceum inussi optimo etiam successu, rationem decipiendi ægrum obseruans, quem Tabul. XXX. Fig. VII. tradidi.

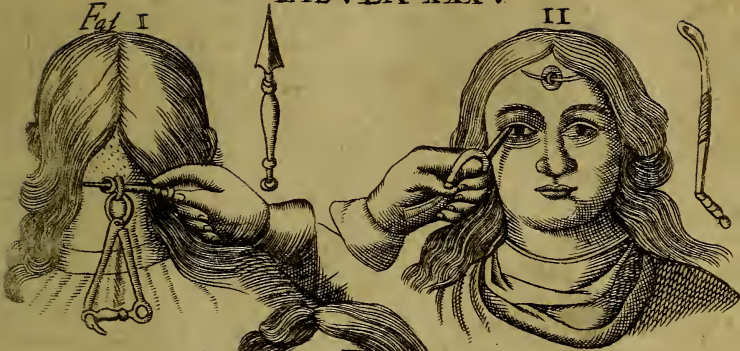
FIG. II. monstrat 1. *Euulsionem pilorum* in palpebris Paulinam: Palpebra digitis in vertatur, pili oculum pungentes & irritantes velle extrahantur, cutisque globulo specilli cadente comburatur, vt condensetur, ne pili in eà iterum renascantur. 2. *Excisionem Atheromatis*, quod in medio frontis enatum, magnitudine nucem iuglandem superauit: Inciditur in hac figura cutis, quæ atheromatis folliculum tegit, per transversum, scalpello falcato, in quarta verò figura per longitudinem, vt integer abscessus cum sua tunica, separari possit: incisionem frontis transversam aliàs considerabilem sequuntur affectus. Incisis namque per transversum fibris musculorum frontis, supercilia dependent, & palpebrarum apertionem impediunt: succedit etiam paralysis palpebrarum incurabilis, ob incisionem neruorum: quod expertus est Adrianus Spigelius, in leui tantum vulnere nerui frontis, vt annotauit in *Fabr. corp. hum. l. 7. c. 2.* Quia tamen huiusmodi tumor in medio musculorum frontis oriebatur, sectioque transversa paucissimas musculorum fibras lædebat, eam nulla sequebatur aut paralysis, aut aliud vitium, quod palpebrarum eleuationem impediret. Vt autem atheromatis huius excisio melius inelligatur, tumorum tunicarum curam hic breuissimis describam verbis.

TABVLA XXXV

Fol I

II

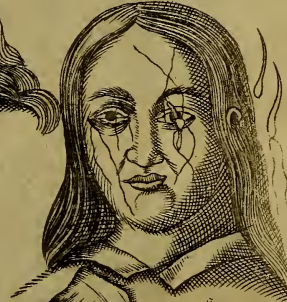
III

IV

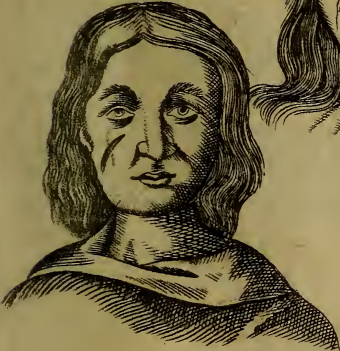
V

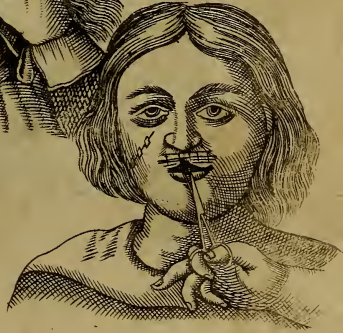
VI

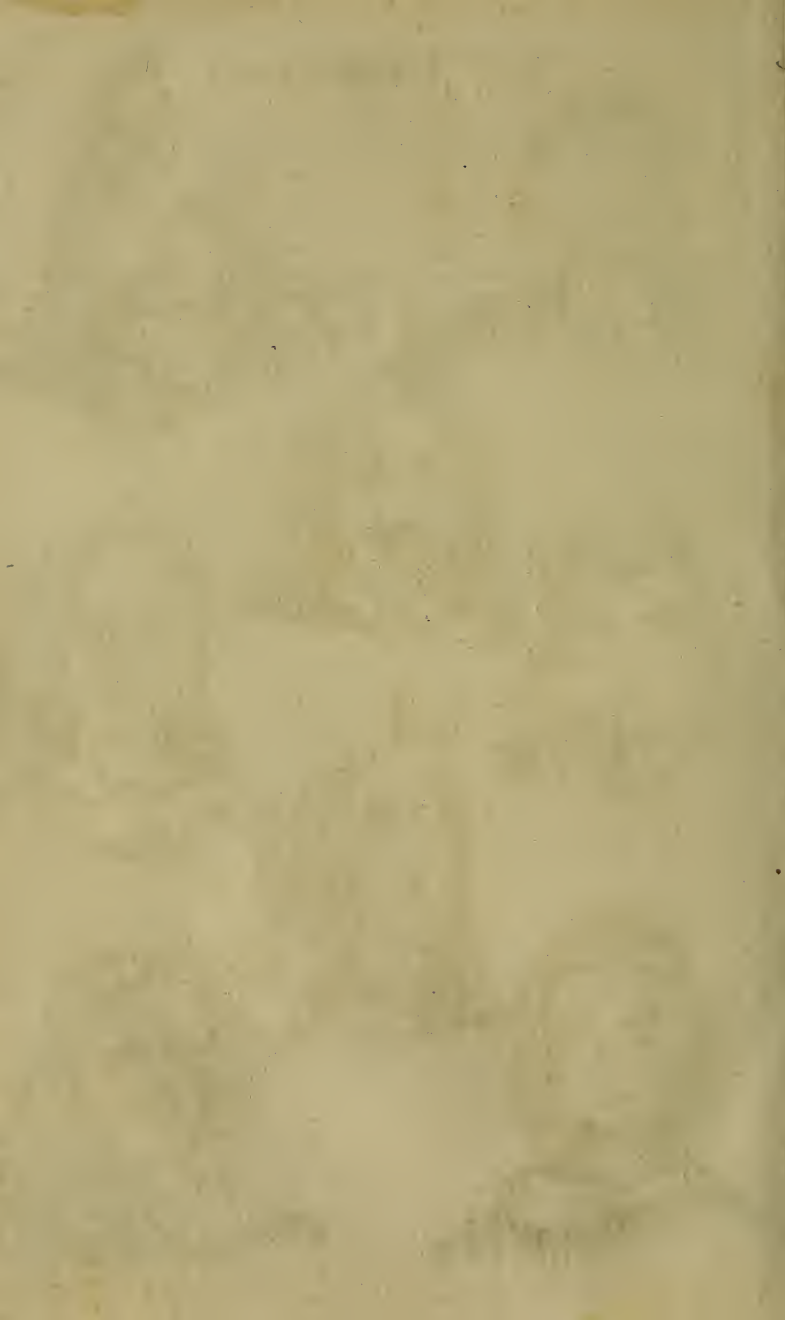
VII

VIII

Tumores tunicati, vt meliceris, atheroma, & steatoma, aut velut ex tenui pedunculo ficus propendent Tab. XXXIII. Fig. II. aut latiore basi partibus quibus suis inhaerent, Propenduli non exciduntur, sed amputantur ad imum in pusillanimis, filo ad stuporem partis costricto, & relicto donec tumor decidat; in cordatis scalpello. Quod si, post tumoris propenduli abscissionem, sanguis copiose profuat, aut filium aliquid de radice relinquat, tunc, ne recidiva sit meruenda, locus ferro candente leuiter tangatur, escharaque ablata, cicatrice obducatur. Hic Chyrurgiae modus expeditissimus est, & ob vlcus paruum ac aequale, curatio compendio transigetur. Qui latiore basi partibus incumbunt, vel sunt exigui, vel mediocres, vel maiores, vel maximi: exigui nucem auellanam, mediocres iuglandem, maiores ouum gallinaeum, & maximi peponem magnitudine aequant. Maximi, ob venas & arterias, separari nequeunt, hinc amputandi sunt. Amputatio autem, seu abscisso, iuxta Hier. Fabricii, ab Aquap. fit forcipe, qui recipit & constringit totum abscessum, ad eius radices, qui postmodum, ad euitandum sanguinis profluuium, scalpellis incidentibus ignitis, praefecatur totus supra forcipem (qualem depingit Guilh. Fabr. Hil d cent. 1. obs. 2.) absque eo, quod cutis a folliculo diducatur. Locus deinde concoquentibus, mundificantibus, sarcoticis, & epuloticis tractetur. Reliqui exciduntur, non amputantur. Excisio autem fit hoc modo.

Primo patiens, tum ad lumen illustre, tum ad Chyrurgum, quam commodissime vel in sella, vel in lecto, collocandus est; & si timidus sit, siue puer, siue femina, siue alius pusillanimis, manibus ad dorsum retractis religandus, ne vel doloris impatiens sectorem in agendo varie manibus impediatur, aut pauens quoquo versum agitetur, vt ex Hippocr. de offic. Medic. Marcus Aurel. Seuerin. l. de abscessib. anom. c. 23. mouet. Collocato aegro, capilli (si tumor est in capite, alias opus non est) deradantur, atramentoque signetur sectionis longitudo, quae tanta sit, quanta est tumoris rotunditas. Interdum tumor postulat duplicem & cruciformem cutis incisionem, & tunc incisio prima longior sit, quam secunda. Fit vnica incisio supra tumorem exiguum & mediocrem, praesertim cum musculo frontis, vel temporalis inhaeret, ne tranuersum ledantur eorum fibrae, aut vasa. Cruciformem sectionem requirit mediocri proximus & maior: eam etiam admittit tumor capillis tectus. In simplici & cruciformi tamen incisione cauendum, ne folliculus subiectus incidatur, in meliceride praesertim, euacuatur enim humor, & concidit tumor, vt folliculus difficulter separari possit. Necessarium enim est, tunicam, quae materiam melli vel puliculae similem continet, integram auferri: nam si vel minima illius portio relinquatur, renascendi illius occasio-

sionem

tionem præbebit . In steatomate autem, cum adiposa illa pinguedo, vel solidior sæui substantia, difficulter effluat, in folliculi læsione vsque adedò vrgens periculum non est ; quodsi etiam concidat abscissus, leui occasione tunica potest diduci. Debet igitur scalpellus falcatus, quo sola incidatur cutis, aciem exterius recuruatam habere. Fig. II. Facta sectione, vel vna per longitudinem, vel duplici per crucem, latior specilli pars Tab. VIII. Fig. VI. inter cutim & folliculum, qui diuersum à cute habet colorem, immittatur, qua sensim folliculus apprehensus à cute diducatur, quod facile fiet, quoniam folliculus cuti non valdè adhæret. Quod si folliculus in circuitu cuti magis adhæreat scalpelli obliqua manu detenti acie (Tab. II. Fig. I.) & subter manubriolo scalpelli Tab. II. Fig. IV. separetur. Inter separandum sanguis effluens sæpissimè spongia abstergendus, ne sectorem turbet. Si chirurgus ad fundum folliculi peruenerit, venam, tumori nutrimentum afferentem, scalpelli acie, per transfuersum oportet incidere, ne vel minima relinquatur folliculi portio, & tumor regeneretur. Hoc peracto & folliculo ad vnguem extracto, vulneris labia (si laxiora prius cutim redundantem refecet) deinde coniungat (dimissa ob patientes multis doloribus iam pertæsos futura) linteolis emplasticis in crucem appositis. Hac ratione duo atheromata, ad magnitudinem oui anserini accedentia, in genu religiofi cuiusdam felicissimè curauit.

Quod si folliculus iam sit ruptus, vel per se, vel per chirurgi incuriam, tum necesse est, vt vel tumor reuertatur, vel remaneat vlcus fædum, & fermè incurabile. Vbi considerandum tempus ruptionis, Si modò sit ruptus, immittatur, inter cutem & folliculum, latior specilli pars, vel scalpelli manubriolum, donec membrana tumoris intotum fuerit separata. Quod si multò ante sit ruptus, is vel septicis consumendus in timidioribus, vel ferramentis candentibus in fortioribus : quo consumpto vulnus concoquendum, mundificandum, carne replendum, & cicatrice obducendum. vid. Aetium Tetrab. 4. ferm. 3. cap. 7. & 8. & Celsum l. 7. c. 6. de cura meliceridis, steatomatis, & atheromatis manuali, quam his verbis describit. Omnia de rasa ante, si capillis conteguntur, per medium *in longitudinem, vel crucem* oportet incidere : sed steatomatis tunica quoque secanda est, vt effundatur quicquid intus coijt, quia nõ facildè à cute, & subiecta *musculorũ* carne, ea *tunica* separatur. In cæteris, vt *meliceride, & atheromate*, ipsa tunica inuiolata seruanda est. Protinus autè *cute incisa, tunica* alba & intensa se ostendit. Tum, scalpelli manubriolo, *tunica* diducenda à cute & carne est, eijciendaque cum eo, quod intus continet. Si quando tamen ab inferiore parte tunicæ musculus *firmiter* inhæsit, ne is lædatur, superior pars illius *tunica forficula* decidèda, alia,

alia, vel reliqua portio, ibi relinquenda. Vbi tota tunica exempta est, oræ vulneris committenda, fibulaque seu futura, (modò eam admittat ager) his iniicienda, & desuper medicamentum glutinans dandum est. Vbi vel tota tunica, vel dimidia, qua musculo firmiter inhaeret; vel aliquid ex ea relictum est, post erodentia, vel leuiculum ignem, pus mouentia adhibenda sunt.

Fig. III. ostendit, in dextro oculo, palpebræ superioris relaxationem, & in sinistro eiusdem curationem: quam Hieron: Fabritius ab Aquap. crudeli & obsoletæ celsi Chyrurgiæ præferre, & sequentibus verbis commendare videtur: Ego autem, quando oculum superior palpebra operit, pono vnum glutinum (seu linteum glutino meo imbutum.

℞. Sang. Dracon.

Thuris.

Sarcocoll.

Mastich ana ʒj. F. Puluis, & cum oui albumine agitato fiat mixtura, instar mellis, crassa.)

cum duabus vel tribus habenis supra totam superiorem palpebram, alterum verò simile priori linteo, quoad habenas, supra supercilium in frontem, tum ambas, vel omnes tres habenulas superiores attractas inferioribus habenulis alligo. Et ita aperitur oculus; fit quoque, vt spatio temporis congruo, curetur palpebra relaxata, beneficio dicti glutinis adstringentis & siccantis, & palpebram ac frontem contrahentis. Hæc curandi ratio optimè succedit, quia non tantum exsiccat quod influxit, verùm etiam nouum humoris affluxum prohibet, quam expertus sum, in nobili quadam fœmina, teste Iohan. Georgio Baulero, qui huic fidem adhibere noluit, donec ipse effectum, cum admiratione, viderit.

Fig. IV. ostendit in fronte sectionem cutis cruciformem supra atheromatis folliculum, de quo supra Fig. II. Sectione per scalpellum falcatum, cutis facta, eam, si specillo separari nequit, Chyrurgus à folliculo diducere incipiat scalpello Tab. II. Fig. I. quod vt rectè assequatur, cautè incedat, cultrumque tranuersim potius quàm rectum adhibeat: rectus enim nimis velociter incidit, & folliculum necessariò ladir.

In dextro oculo vitium ἰ λαγῶφταλμῶ (quod est, quando palpebræ superior oculum contegere nescit,) exhibet, in sinistro curationem, ab Aquapend. inuentam & propositam, quæ mitissima est, & si continuatur, felicissima. Applicetur linteum glutino imbutum, tribusque habenulis appensum superiori palpebræ, 1, & aliud genæ, ita vt superiori linteo ex aduerso, cum suis habenulis, respondeat, 2, Glutino exiccato linteisque cuti firmiter adhærentibus, eorum habe-

habenulæ inuicem alligentur valenterque subindè adstringantur. Quod si hæc duo lintea non sufficiant, tertium cum suis habenulis, applicetur fronti supercilium, 3, & quartum genæ infra secundum, & tertio ex aduerso respondens, 4, apponatur, quibus similiter agglutinatis, habenulæ colligantur, nodoque duplici adstringantur, sic fiet, vt palpebra superior distendatur, adque inferiorem perducatur palpebram, & oculum tegat. *Hunc curandi modum ipse nunquam sum expertus, sed administrari sapius vidi.*

Fig. V. docet *Staphylomatis* (quod interdum latiore habet basin, *b*, quàm sit eius corpus reliquum, quandoque angustiore, *a*, reliquo,) *curationem*, quæ fit per constrictionem appellatam. Si staphyloma fuerit in dextro oculo, commodissimè eger ad pedes Chyrurgi collocatur, capiteque reflexo ipsius genibus innititur: Si vitium in sinistro, patiens sellæ Chyrurgo aduersæ insideat.

Staphylomatis, quod angustum obtinet fundum, constrictionem Celsus *lib. 7. cap. 7.* describit. *Diductis palpebris* ad ipsas radices, per medium *staphylomatis fundum* transuersè (*ab eo angulo, qui manui dextra est commodus ad alterum*) acu duo lina, seu filum duplicatũ, ducète; deinde *medio fili duplicati inciso, acuoque remota*, vnuslini, seu *fili simplicis*, duo capita ex superiore parte, alterius ex inferiore strenue adstringere inter se oportet, quæ paulatim secando id excidunt. Chyrurgia autem hæc, & sequens, adhibetur, non vt visus iam deperditus reuocetur, (hoc enim impossibile est) sed vt moderatus decor ægrotanti reparetur.

Staphylomatis, quod latiore habet basin, *curationem* Paulus Ægineta *lib. 6. de re Medic. cap. 19.* tradit: Acum igitur *sine filo*, ab infernis fursum, per staphylomatis fundum trajicere, & alteram acum, duplex filum ducentem, ab *oculi angulo*, qui ad manum est *dextram*, ad alterum, per staphylomatis fundum transigere, & manente priore acu, *quæ traiecta fuit sine filo*, fili ansam seu medium secare & ablata acu, alteram staphylomatis partem ad superna, alteram ad inferna, per fila deligare oportet. Hieronymus Fabritius ab Aquapendente, in vtroque staphylomate, vitur filo serico, simplici & non torto, atque etiam rubro, quoniam tinctura etiam strictionem atque sectionem adiuuat. Filis in vtroque vitio constrictis album oui concutiatur, lanaque exceptum oculo imponatur, ad arcendam inflammationem. Altera die, post solutionem fasciæ, oculus lenibus medicamentis tractetur, donec fila, vna cum staphylomate decendant.

Fig. VI. ostendit *curationem pterygij*, quod ab interno oculi angulo obortum, vltra pupillam se extendit, & visum impediens, operam requirit Chyrurgicam, quæ quinque manibus peracta
optimè

optimè succedit, si eo, qui indicabitur, modo instituat. Ægro, ut in staphylomatis remotione dictum, rectè collocato, Chirurgus palpebræ, tum superiori tum inferiori, linteum applicet lutinatorium, quorum vtrumque habenulam longam habeat, quam ministri manus ab oculo longè distans apprehendat, adque se trahat, ut palpebræ diducantur, & absque incommodo Chirurghi operantis, diductæ conferuentur. Alius ministri oculum annulo Tab. VIII. Fig. V. firmiter applicito. Palpebris hac ratione diductis, oculoque per anulum firmato, Chirurgus hamulum, mucrone suo modicè incuruatum Tab. VIII. Figur. IX. pterygio eleuando circa medium pupillæ cautus submittat, ne corneam oculi tunicam lædat; deinde acum modicè inflexam, quæ filum ex serico simplex, rubro colore tinctum habet transmissum, sub pterygio, per hamulum submissum, eleuato traijciat, fili ambo capita manu sinistra apprehendat, & pterygium, filo distentum, manubrio scalpelli Tab. XII. Fig. IV. in dextra derento, à medio vsque ad extremum, sensim & sensim separet. Quo facto, filum remoueat, & partem vnguis separatam hamulo apprehendat, apprehensam distendat, & separationem pterygij manubriolo scalpelli continuet, donec ad maiorem oculi preuenerit angulum, vbi vnguis scalpello Tab. XII. Fig. II. tam accuratè excidendus, ut neque ex eo aliquid relinquatur, quod vlceratus vix vllam recipiat curationem; neque ex caruncula aliquid detrahatur, ne affectus, quem *pūada* vocant, exciteretur. Hac expleta Chirurgia, apponantur oculo exsiccantia, de quibus vid. Sennert. Fabrit. ab Aquap. & Celsum.

Fig. VII. ostendit vulnus genæ dextræ cæsim inflictum, & labium superius in medio ad dentes incisorios, instar ossis leporini, fissum.

Fig. VIII. monstrat dictorum affectuum curationem. Vulneris labia ad mutuuum contactum ducuntur, & oppositis linteis Emplastice adducta conferuantur, donec consolidentur. *Os verò leporinum sequenti modo corrigatur*: Labium fissum in vtraque parte hamulis apprehendatur, & à gingiuis scalpello idoneo Tab. II. Fig. I. separetur; deinde linteum inter gingiuas & labium, ne rursus inuicem agglutinentur, immittatur, & glutinum vtrinque, cum habenulis applicetur: quo facto, labia fissuræ forfice renouentur, & renouata ad mutuuum contactum adducantur suturis, quæ, ne tam citò abrumpan- tur, attractis glutini habenulis conferuentur, donec labia in totum, beneficio Balsami Hispanici, coalescant.

T A B V L A XXXVI.

De dentis cariosi adustione, buccam offendentis excisione, agrotantium, ore valide cōstrictio, nutritione, foraminis palato p.n. facti obstructione liquoris in aures periculosa infusione, dentiū cōstrictorum deductione, maxilla inferioris depressione, vinculi sub lingua incisione, faucibusque inherentium exemptione.

FIG. I. docet quomodo dentes cariosi & perforati, ad cariem sistendam ferramentis candentibus (ex Tabul. XIX. petitis) & in toramen adactis adurantur.

Fig. II. monstrat, quomodò dens in alieno loco genitus, & buccam offendens, ferramento Tab. XI. Fig. II. excidatur.

Fig. III. exhibet applicationem infundibuli. Tab. X. Fig. XI. delineati & descripti, cuius extremitas intra gingiuas extremas immittitur angusta, latior cibum liquidum excipit, & per angustam ad œsophagum eorum, qui valdè cōstrictos habent dentes, dimittit.

Fig. IV. monstrat palatum ex lue Gallicæ erosum adeò; vt foramen illud in nasi etiā cavitatē penetraret, & vocem articulatam pronunciarī prohiberet: quod instrumento aureo, cui spongiola fuit adnexa obturavi, vt patiens verba articulatè & distinctè proferre potuerit. Post vsum decocti, foramē illud ferramētis candentibus tetigi, quod natura, separatis prius aliquot ossiculis, carne repleuit: vlcus carne repletū, collutionibus oris, & errhinis exiccātibus cicatrice obduxi.

Fig. V. admonet Chirurgiæ tyrones, vt in curandis aurium affectibus liquores conuenientes blandè potius instilent, quam per siphonem auricularum violenter immittant, ne membrana tympani rumpatur, & incurabilis auditus grauitas subsequatur.

Fig. VI. dentes cōstrictos, validèque commissos ducit instrumento dilatorio Tab. IX. Fig. IX. adumbrato, ne æger fame pareat: vbi delatorij vsus non conceditur, felicissimo successu cllsteres nutrites in anum infunduntur, quod expertus sum in Melchiore Irith qui ob vulnus ventriculi per 14. diēs solis clysteribus fuit nutritus.

Fig. VII. ostendit applicationem speculi oris, ad explorandos faucium affectus summè necessarij Tab. XI. Fig. IV. deprimit prædictum instrumentum non solū linguam, sed etiam maxillam inferiorem depressam conseruat, donec loco affecto penitus perfecto medicamenta fuerit adhibita spatula* ad latus posita, pluribusque perforata foraminibus, sola phærumque deprimitur lingua, vt oris vitia innotescant: spatulæ annulo, qui acie præditus, obsteruntur crassiora linguæ excrementa, quæ ipsi, in febribus ardentioribus vt plurimum tenaciter in hærent.

Fig.

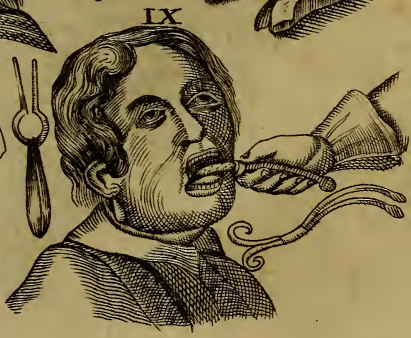
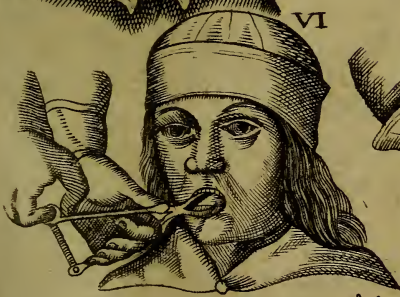
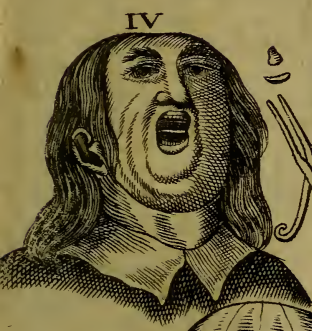
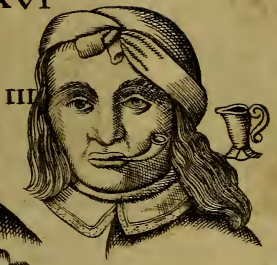
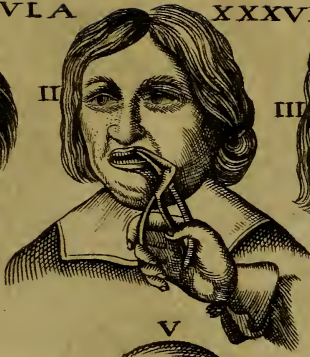
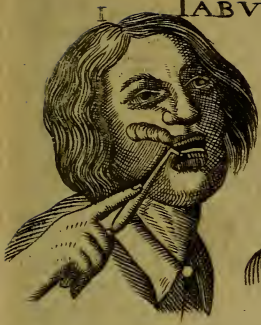

Fig. VIII. docet modum incidendi vinculum sub lingua nimis strictum, & loquelam, vt putant, impediens: quod obstetricos passim vngue, & barbitonsores nostri imprudenter phlebotomos dilacerare solent, nō raro cum magno sanguinis profluuio, & dolore, qui aliorum postea malorum causa existit, quæ Hier. Fabr. ab Aquap. cum annexo Chirurgiam hanc debitè ad ministrandi modo, verbis sequentibus recenset. *Præter lingua depressionē, & detersionem*, tertia linguæ chirurgia est, vt administretur, quando subiectum linguæ vinculum inciditur, de qua antequam dico, vos admonitio velim, de obstetricum *vbique locorū* temeritate, quæ passim, & sine discrimine, in quocunque recens nato infante, *digitis indicis* vngue, quæ paratum & acutum ad id perpetuo gestant, incidunt, sub eorum lingua ligamentum; quod *incisionis* opus nisi præstarent, posse *in futurū* loqui infantem nequaquam credere possunt: quasi verò natura (ò admirabilem & *nondū satis deploratam obstetricum serè omnium* inscitiam) non possit loqui homo, qui locutionem, tanquam hominis propriam actionem, obstinet, sine alicuius fatuæ mulierculæ oratione, quæ ipsi auxilietur, & præsidio sit. Et ego vidi infantem nuperimè natum, qui dum diutius detinebatur, vt expectaret secundinas, neque plorabat, nec quicquam molestum per sentiebat, postquam verò obstetrix vinculum sub lingua imprudenter indicit vngue, statim ex dolore ploravit. Sed hoc minimum est, illud certè longè maioris momenti est, videlicet propter eam vnguium Chirurgiam, inflammatione obortà sæpè numero infantes pupillam *genitricis vel nutricis cōductæ*, apprehendere nequeunt, neque lac sugere, propter quam causam sæpissimè moriuntur infantes, aut lactantibus intumescunt mammæ, quod adhuc longè pessimum est, *parentes etiam* potius vel in partum *immaturū ac difficilem*: vel in simplice impotentiam apprehendendi papillam, vel in quocunque aliud *vitium*, quam in veram obstetricis *imperia* culpam rejciunt. Quæ cum verissima miror valdè, quod lege sancitum cautumque non sit, vt prohibeatur infantum necesse, *ab obstetricibus sapissimè illata*. Vos igitur moneo, vt præcipiatis, ne vnquam obstetrices filios, prolemque vestram aut aliorum, *vnguibus ad linguam* attingant. Quod si vinculū illud in lingua maius fuerit, poterit quocunque *ætatis* tempore excindi, quod ligamento tamen huic raro, imò rarissimè, accidit, quia natura non hominem conderet ad loquendum idoneum, nisi etiam instrumenta ad id aptissima, construeret concederetque. Quod si ex centum millibus vnus nascitur *infans*, cum ligamento maiore, quod Chirurgiam exoptulet, nihil interest, *sive statim post partum sive post lactationis tempus, sive postea, à Chirurgo exercitato incidatur*. Quod si hoc eueniat, solemus præcipere, vt

ager linguam extra dentes exerat, quam Celsus quidem *volfellæ dentata* parte, sed nos forcipe apprehendimus. Interdum neque *volfellâ*, neque forcipe apprehendere possumus, vt in infatibus aut pueris, qui linguam exerere aut nesciunt, aut nolunt, In his curandum vt plorent, deinde posito inter duos digitos, pollicem *nimirum* & indicem sinistrae manus, linteo quodam tenui & aspero, quo lingua apprehendatur, foras trahatur, sursum reuellatur & incuruetur vt vinculum appareat, quod dextra tandem manu excidimus. Sumptoque (nō *phlebotomo barbitionis* vulgari & inepto, sed) scalpello ad cuspidem modice recuruato vinculum linguæ, si maius, quam par sit, transuersè secamus, semel, bis, iterumque, donec vniuersum sit dissectum, magnâ curâ adhibita, ne subiecta vasa, (quorum incisionē sequitur sanguinis fluxus, huncq; aut suffocatio, aut ad minimū viriū, in tam tenerrima, etate, dispendiū) violētur, quod sub perito Anatomix Chirurgo euenire non potest, qui vasa sub lingua exactissimè nouit, & scalpello falcato equitat. *Huc vsque Hier. Fabrit. ad Aquap.*

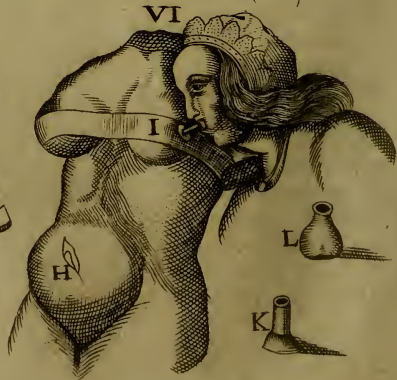
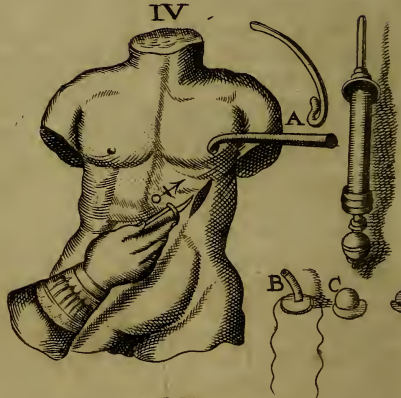
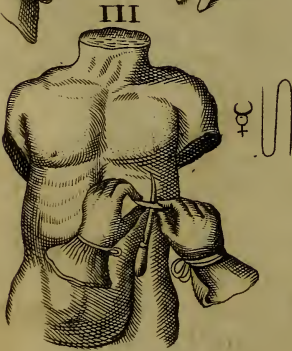
Fig. IX. docet, quomodo spina piscij, vel ossiculum angulatum, vel aliud inter comedendum faucibus inhærens, nec in ventriculum descendēs, conuenientibus instrumentis extrahatur, vel in ventriculum depellatur. Eximuntur hæc extranea varijs modis. Si sint in cōspectu, *volfellâ* Tab. IV. Fig. I. rectâ apprehenduntur, & è faucibus extrahuntur, adhibito interim oris speculo. Quod si spina, ossiculum, vel alia, hiante ore & lingua speculo oris depressa, in cōspectum non veniant, cum altius in guttur descenderint: tunc *volfella* recuruata Tab. X. Fig. I. apprehensa verò instrumento Tab. X. Fig. II. sæpius gulæ immisso, impacta educantur. Alij, à cibo, ventriculum digitis, vel pennis oleo amygdalarum dulcium inunctis, & in fauces demissis, ad vomendum irritant, vt vna cum cibo spina, vel quodcunque extraneum per os expellatur. Verùm cum dictis modis & instrumentis, sæpè frustra spinarum & ossiculorum extractio tentatur, Hieron. Fab. ab Aquap. sumit candelam, ex cera alba ad crassitiem digiti minimi confectam, & nonnihil incuruatam patientis tradit, vt ipse eam in fauces demittat, donec impulsū corpus extraneum in ventriculum descendat.

Nonnulli, in eundem finem, maiores deglutire bolos iubent. Aliqui globulum plumbeū filo fortiter alligant, quo sæpius deglutitō & retracto illud, quod gulæ firmiter inhæret, in ventriculum detru-ditur. Cum res gulæ infixæ nec instrumentis per os eximi, nec alijs modis in ventriculū descendere potest, *Fabritius ab Aquap. ex Paulo & Leonide*, totum negotium naturæ & tempori committit.

TABVLA XXXVII

T A B V L A XXXVII.

De inuſtione narium in ozæna præfertim & poſt exciſionem polypi & ratione inſtituendi paracentheſin thoracis Paulinam & Hippocraticam dilatandi & curandi vulnera thoracis, peſtoris & abdominis, atq; prouocandi papillas lactantium.

FIG. I quomodo nares exulceratæ ſolùm, vel cum corruptione offis, ferramentis candentibus, & per cannulas immiſſis, adurantur, docet. His adiungantur ea, quæ ſupra Tabul. XI. Figur. III. IV. V. & VI. dicta ſunt. Curauit ſartorem Patauinum ozæna Gallica domi detentum, quæ etiam, poſt internum decocti ex ligno guaiacino uſum, per duos annos continuos, à barbitonfore eiufdem loci primario, fuit tractata medicamentis ex antimonio & mercurio præparatis. His tamen nihil conferentibus, patiens per chirurgum, D. Spigelij conſilium & operam petijt. Spigelius autem eo tempore valetudinarius, domo exire, ægrumque viſitare non potuit, unde me Chirurgus illi ordinario adiunxit, mihiq; præcepit, vt turundam ex linteo puro conficerem, eamque nari læſæ immitterem, ibique per diem naturalem relinquerem, vt ozænae ſitus, quantitas & qualitas addiſci poſſet. Mandatis obtemperauit & turundam extraxi, quam ferè in apice, ac in dextro latere, velut in orbem maculatâ, ſummèq; fœtentem inueni, & Spigelio monſtraui, qui hanc ſubito atque vidit, dixit vlcus eſſe in ſummo ferè naris loco, ſupra ſcilicet partem cartilagineam, idque in latere dextro, non adeò quidem magnum, ſed cum offis corruptione coniunctum, quod inuſtionem poſtulet. Quærenti rationem dictorum, dedit ſequentem: quia turunda fere in apice eſt contaminata, vlcus ſitum habet in ſummitate naris: quia eadem exterius eſt ſolùm commaculata, neceſſariò ſiniſtrum duntaxat latus afficitur; vlcere non adeò magno, quoniam macula eſt parua; cum offe tamen corrupto, quia turunda eſt nigra, & valde fœtet; Chirurgia opus habet, quoniam huic affectui, uſque in præſens tempus, medicamenta talia fuerunt incaſſum adhibita, quæ ſi os corruptum non fuiſſet, vlcus iam pridem ad cicatricem duxiſſent. Quam chirurgiam, ſeu inuſtionem naris, per cannulam mihi perficiendam reliquit, utpotè facilem, quæ mearum operationum prima fuit. Quare cannulam elegi (varias enim habebat Spigelius) idoneam, (eam ſcilicet, quæ in latere foramen habuit. Tab. VII. Fig. IV. delineata) illamque linteo, quod vino nigro aſtero erat expreſſum, pro illæſarum partium deſenſione, inuolui, ac nari exulceratæ immiſi, vt foramen dictæ cannulæ vlcus æquaret; præparatâ & nari immiſſâ cannulâ, recepi ferrum, Tabul. IX. Figur. VI. optimè candens, quod per cannulam immiſi uſque ad locum affe-

ctum, idem quæ statim retraxit, repetendo ityli candentis immiffionem & retractionem ad summum quater vel quinq̄ies, *quam citiffimè tamen, unde ad minimum duo, ferramenta ignita, vt loco citato monui, requiruntur*: Post inuiffionem natura (mitigato prius dolore, & efchara ablata.) medicamentis adiuta, intra 14. dies particulam offis separauit, & vlcus, applicitis exficcantibus, fuit cicatrice obductum.

Hanc chirurgiam poft hac in pluribus felici cum fuffeffu expertus fum, (quamuis Germani, & præcipuè Vlmenfes, ab inuiffionibus quibusuis maxime abhorreant) vtroque ægrotantium oculo, ad euitandum instrumenti igniti aspectum, goffupio, & fascia claufo.

Ozæna narium, cum vel fine venereæ luis fuffpicionè, abfque tamen offis carie, fi medicamentis curari nequit, expofcit cannulam omninò solidam Tab. IX. Figur. V. quam tamen nunquam, vt verum fatear, adhibui, neque vnquam adhibere vidi. Mihi autem narrauit ftudiofus quidam Mediolanenfis, fe inuiffionem per cannulam omninò solidam ab Excell. Hieron. Fabrit. ab Aquap. adhibitam feliciffimo fuffeffu admiffiffe.

Modus abfque dubio fuit ifte, quem Author ipfe defcribit. Immittenda cannula ferrea; (*Omnino folidâ. Tab. IX. Fig. V. nec linteo inuoluta, fed albumine oui probè agitato, oblinita.*) tam longa, vt vlceris longitudinem adæquet, nariumque cauitatem æmuletur, & per ipfam ferramentum candens indendum, quod tamen non nifi cannulam attingat. Sic fiet vt ferrum candens calefaciat cannulam, & hæc nares & ozænam: nolo autem, vt nares ex hoc calore doleant, fed locus exulceratus citra dolorem calefiat, ad bonam laborantis tolerantiam, qua perfpecta, tunc cannula è naribus è veftigo eximenda, rursumque immittenda, totiesque ferramentum candens, quòd tantum calefaciat, repetendum, quoufque exficcata fufficienter pars extiterit: ex pluribus enim iteratis vicibus fit, vt fine dolore iterata calefactio fuppleat vicem aduiffionis, partem fcilicet exficcando, & corroborando & tumores digerendo, atque ita vlcus fanando.

Fig. II. oftendit costas thoracis detectas, vt ea, quæ infra de perforatione thoracis dicentur, chirurgiæ tyrones melius intelligant: ♀. igitur locum Paulinum; ⊕ Paulino inferiorem; & ¶ Hippocrat. Locis enim assignatis thorax in quauis è pyematis specie folet aperiri.

Fig. III. ♀. monftrat filum triplicatum, quo Paulinus ipfoque inferior locus inuenitur: §. inciffionem folius cutis fupra mufculos intercoftales, quæ fit *σκολοπομαχαριω*.

Figur. IV. monftrat 1. quomodo in vulneribus in thoracis cauitatem penetrantibus, fanguis per canalem (A. Tabul. XII. Figur. IX.) defcriptam, extrahatur, 2. Qualis, poft fectionem thoracis ♂.

cannula (B. Tab. XII. Fig. XII. &c.) pileolus argenteus (C. Tab. XIII. Fig. VIII.) spongia D. & siphon pro iniiciendis in thoracem idoneis liquoribus necessarius. (☉ Tab. XIII. Fig. II.) sit adhibendus. 3. Quomodo thorax perforandus, & quid post thoracis apertionem, siue Paulinam, siue Hippocraticam, agendum. Ante apertionem vero thoracis quatuor consideranda sunt. 1. An Chirurgia sit facienda nec ne? 2. quo tempore. 3. quo in loco. 4. quo pacto. *An sit facienda* significabunt quatuor, 1. morbus, 2. anni tempus, 3. vires ægri, & 4. magnitudo mali, seu quantitatis humoris euacuandi.

I. *Morbus*, si scilicet in capacitate thoracis, vel pus ex vomica peripneumoniz aut pleuritide, vel biliosus ichor ex erysipelate pulmonum, vel aquosus humor ex hydropothoracis, vel sanies cruenta, lorturæ carniū similis, vel sanguis ex vulnere in thoracem fluens. Hanc collectionem materiæ dignoscimus primò ex respiratione, quæ tantum est difficilis in inspiratione, ob pulmones liberè, propter materiam collectam, sese expandere non valentes: non verò in expiratione, cum materia suo pondere pulmones comprimat. Secundò ex pulsibus celeribus vehementioribus, frequentibus, paruis, inæqualibus, & inordinatis. Tertio ex prægressa febre, cum accidentibus vehementioribus. Quarto, ex decubitu in sanum latus difficili, quod materia peccans pulmonibus incumbat, & eos grauet, ne liberè huc vel illuc moueri possint. Quintò ab inundatione in thoracis cauo percepta. Quibus sextò addi potest tussis, quæ tamen non est semper in omni empyemate, sed tunc saltem, quando materia in branchijs pulmonum continetur, quæ interiorē asperæ arteriæ tunicam & eius caput, *partes exquisito præditas sensu*, suâ vel copiâ vel acrimoniâ irritat, atque ita tussim excitat.

II. *Anni tempus*, Hippocrates solstitium hyemale & æstiuum evitare iubet, quod ijs temporibus maxima & quasi repentina fiat aëris permutatio: vel cum semper post sectionem aliquid aëris thoracem ingrediatur, præsertim verò dum euacuatur materia per vulnus recens factum, tempora dicta quantum possibile erunt fugienda.

III. *Vires*. Nisi enim vires benè aut mediocriter consentiant, intermittenda erit hæc manualis operatio ne scilicet nobilissimum aliàs perforationis præsidium, ægro mortuo, diffametur. Vires autem metuantur Medici plerumq; a pulsibus, qui tamen illos in hoc casu decipere possunt, quod talis materia in thorace collecta pulsus faciat paruos, celeres, frequentes & inordinatos. Certissimum autem eatum, si constant, signum est, cum ægri vel sedere, vel ambulare queunt, beneficio naturæ beniuolentis, aut subsidio scipionis alicuius.

IV. *Quantitas*. Si enim pauca materia in thorace fuerit, non optus est apertione. Natura enim ipsam aut digeret, aut per urinarias vias,

aliaque loca, secernet: Si vero copiosa, sine mora & incunctanter instituenta est apertio, ne quantitate materiæ suffocetur æger, aut eius qualitate praua corrumpantur pulmones.

Sed quo tempore? Id nobis insinuasse videtur Hippocrates l. 6. Epid. l. 7. text. 9. inquit: hydropicos in thorace *Ἰδύσσειν* secare oportet, tabescentis verò *Ἰύτσην* vrere. Interpretes vtrumque vocabulum verterunt statim, sed *Ἰαύσσειν* hic minus significat, quasi Hippocrates dicat, hydropicos minus cito, tabescentes verò citissimè & statim secandos esse, aut vrendos. Ratio est, quia Hydropicis, cum materia colligatur sensim in thorace, non opus est, vt ab initio statim fiat operatio: quia tùm demum nocet collectio illa, vbi in magna quantitate fuerit: At tabescentes & empyematici, materiam vnico quafi tractu, ruptâ vomicâ, colligunt, vndè statim thorax aperiendus. 1. ne patiens suffocetur propter dilatationem pulmonum, à materiæ purulente quantitate, impeditam. 2. ne ab erodente pure, vel in pulmonibus, vel in alia thoracis parte, vlcus aliquod nascatur, quod aut difficillimâ, aut nullius postmodum sit curationis.

Quo loco? Debet esse locus talis, in quo tutissimè apertio fieri potest. Loca autem sunt multiplicia, anterius, posterius, ad latus, inferius, & superius. Sed anterius & posterius neque benè neque tutò fit thoracis apertio, propter musculum pectoralem, & musculos dorsi admodum nervosos, qui valdè periculosè inciduntur. Ergo restat, vt apertio instituat ad latus, & vel superius vel inferius, nam in hoc muscoli pectori non ita adhærent. Anterius tamen aliquando, in regione scilicet sterni, si materia inter mediastinum fuerit collecta, fieri solet apertio. Paulus ergò *lib. 6. c. 44.* in superiori lateris parte; Hippocrates vero *lib. 2. de morbis* in inferiore thoracem aperit. In superiore quidem inter 5. & 6. costam numerando à supernis. Tabul. XXXVII. Fig. II. ♀ in inferiore inter 3. & 3. numerando ab infernis, XXXVII. Fig. II. ♂.

Paulus locum suum inuenit, numeratis vertebris thoracis, à supernis incipiendo, inter 5. & 6. vertebram filum imponit in apice spinæ dorsi, & ad medium sternum deducit: deinde tertiam fili partem, eâque à sternum ad spinâ demetit, & quo extremitas fili triplicati pertingit, locum atramento signat: qui ita signatus rectam & perpendicularem cum papilla mamarum facit lineam Tab. XXXVII. Fig. III. Hippocrates inter 3. & 4. costam pectus aperit numerando ab infernis, & causa est, quia hæc ratione pus, aliaque in thorace contenta materia, melius effluit; & eligit locum, vbi est eminentia, illa & flexura costarum, quibus muscoli adnascuntur, non tamen super illam, aut retrouersus deorsum, eò quod ibi muscoli nervosi apertionem impediunt, sed paulò anterius versus sternum. Tab. XXXVII.

Fig. II. ¶. Videtur quidem in hoc loco periculum esse propter diaphragma, ne lædatur, nullum tamen est, quia diaphragma, ubi costis adhæret, tam altè non ascendit (copia enim materiæ deprimitur) ut lædi possit. Vbi ergò materia collecta fuerit, ibi apertio molienda est. Si in parte sinistra, in latere sinistro aperiatur thorax: si in dextra, in dextro; si in utroque, utrobique. Ex his tamen recensitis locis, Hippocraticus eligendus, quod pus, vel aliena materia in thorace collecta, ob decliuorem apertionis situm, melius euacuetur, quàm in Paulino. Hic tamen non simpliciter contemnendus, si quidem si re paulò diligentius considerata, in latere dextro sit administranda apertio, locus Paulinus Hippocratico præferendus, quod in dextro latere hepatis gibba sui parte diaphragma sursum pellat; in sinistro verò Hippocraticus, quod diaphragma, ob humiliorem lienis sedem, & copiam materiæ, ad inferiora detrudi possit; Vnde Hipp. *lib. 2. de morb.* inquit, optandum esset, ut in sinistra parte materia euacuanda semper decumberet, vel Paulino inferior, scilicet inter costam 6. & 7. ☉. Tabul. XXXVII. Figur. II. In viuis namque non ita altè ascendit diaphragma, ut in mortuis. His igitur in locis thorax aperitur sine offensione pericardij, pulmonem, & septi transversi.

Modus autem hic est. Thoracis apertio fit vel sectione, vel vstione, vel perforatione. Sectionis & vstionis mentionem facit Hipp. *sect. 7. aph. 47.* dum inquit, quicumque suppurati vruntur vel secantur, &c. vstionis verò *lib. 2. de morbis.* In omnibus tribus modis consideranda sunt ægri decubitus, respiratio, instrumenta & operatio. *Quod decubitus attinet*, ægri corpus & brachium lateris aperiendi mediam habeant figuram, ne muscoli nimium contrahantur: Vnde in modo Pauli supinus iaceat æger, in Hippocratis autem pronus. *Respirationem* quod concernit, in modo Hippocratico æger debet expirare, pulmones concidant; in Paulino autem spiritum continere, ut diaphragma deprimatur. *Instrumenta* pro diuerso operandi modo variant. In sectione Hippocr. vitur scalpello. Tab. II. Fig. I. descripto, & spatha dicto. Paulus verò thoracè aperit *σικλόπομαχαυπίω* gladiolo scilicet longo, & ad cuspidem paulùm recuruato, Tabul. XII. Fig. I. *Recentiores utroque scalpello.* In vstione verò Hippocrates vsurpat ferrum oblongum, nec admodùm crassum, eo quod post inustionem foramen maius fiat, quàm instrumenti est crassities. Hippocrates etiam costam terebrà cauà, in cochleæ formam fabrefacta (non solida, qualem habent sutores, dum perforant calceorum solvas ad filum traiciendū.) perforat. Hæc tres operationes, pro diuersitate materiæ in thorace contentæ, sunt adhibendæ; nã cum alia materia crassa sit, & alia tenuis: illa foramen maius, hæc verò minus requirit. In crassa itaque, ubi pus collectum est, debet fieri sectio, in tenui verò &

quora, veluti in hydrope thoracis, vel vstione musculorum vel perforatione costæ pectus aperiendum censet Paulus, & Hippocrates, Recentiores vstioni & perforationi præferunt sectionem, quam minorem faciunt in hydrope thoracis, maiorem in suppuratis, & maximam in materiæ pituitosæ collectione.

Sectio thoracis ita peragitur; inuento loco, atramentoq; notato, æger in medio collocetur situ; deinde cutis scalpello Tab. XII. Fig. I. & Tab. huius Fig. III. obliquè posteriora & superiora versus incidatur: hinc scalpellus (1 ab. II. Fig. I.) panniculo albo obligatus (ita ut summa ipsius pars saltem ad unguis magni digiti mensuram expedita esset, ne altius, quam par est, intromissa aliquid laedat) musculisq; intercostalibus externis adhibitis, sensim & paulatim adigatur, donec in cavitatem thoracis penetret. Tab. huius Fig. IV. ♂. Quod si vulnus hoc præter spem angustius fuerit, & materia crassior, tunc vel illud scalpello, Tab. XII. Fig. I. & Tab. huius Fig. V. E. quod pulmones propter obstaculum in extremitate positum offendere nequit, dilatandum: vel aut materia liquidior reddatur, aqua mulsa per siphonem, Tab. huius Fig. IV. ☉. infundenda est in thoracem. Facta sectione, emittatur quidem materia in thorace contenta (non tamen tota vnica vice, ne vires ægro deficient, aut maius malum succedat. Si vnica vice velimus euacuare, tunc natura, collectæ materiæ quasi assueta, præsentit aliquod vacuum, pro quo euitando, in subsidium mittit omnes in toto corpore cõtētos humores, vnde maius empyema, quam fuit antea, orietur) quotidie ad ʒ vj. vel ℥ j, vel quantum vires ferunt. Hac materiæ quantitate emissa, vulnus turunda ex stippa, vel lino crudo confecta, & filo alligata, singulis diebus obturetur vsque in decimum diem; vbi materiã fere omnis euacuata est, per quinque dies vinum & oleum tepefactum per fistulam (Tabul. huius Fig. IV. ☺) infundatur; ne pulmones humectari soliti de repente exsiccantur; deinde cannula argentea Tab. huius Fig. IV. B. indatur, vt liquor, mane vel vesperi infusus, emitti possit: quod enim mane in thoracem infunditur, ad vesperam euacuetur; quod verò vesperi, mane. Post decimum quintum sectionis diem, cannulæ argenteæ subtiliatur turunda ex linteo cerâ albâ oblitito, caua, ne vulnus in fistulam immedicabilem degeneret, aut materia in thorace remaneat, Quando thorax omnino exsiccatus est, penicillus ex linteo uncerato cauus, in crassitiè & longitudine quotidie minuatur, donec vulnus carne repletum, cicatricè possit obduci. In materia tamen aquosa, vel pure tenui, statim post apertionem thoracis, foramini imponatur cannula exactè respondens, & cannulæ penicillus filo alligatus, ne aqua vel pus tenue vniuersim effluat, & ægri moriantur (monente Hipp. sect. 6. aphor. 27.) sed vt tantum materiæ, quantum virium

atio permittit, euacuetur. Quod si ob aeris frigiditatem, aliamque causam, consultum non est, ut quotidie semel vel bis materiae deurxus, cannulae spongiola Tab. huius Fig. IV. D. imponatur, pileoque Tab. huius Fig. IV. C. addatur, ut materia omni quasi momento per eius foramina, paulatim & citra virium iacturam, transfuderet.

Fig. V. Vulnere thoracis & abdominis dilatationem exhibet, ut scalpellis peragitur.

Vulnus cuicumque thoracis loco inflictum vel penetrat & pleuram perforat; vel non perforat, & eam minimè pertundit. Illud iterum vel est angustum vel latum, & utrumque vel cum partium internarum læsione, vel sine ea.

Vulnus thoracis infra 6. costam acceptum, in cavitatem penetrans, & sine partium internarum læsione satis latum, nunquam coarctatur, aut per primam intentionem curetur, ne materiae, quae in cavitate thoracis fluxit, cum ægrotantis vitæ periculo, præcludatur exitus: sed immittatur primum turunda ex lino crudo parata, filo alligata (ne inspiratione in thoracem rapiatur) & sanguinem sistentibus imbuta, ut apertum maneat vulnus. Secundo, & reliquis diebus, vulnus turunda ex linteo parùm detrimento confecta, & medicamento pus mouente oblitata digeratur, & apertum conseruetur, ut materia collecta liberè possit exire.

Quod si materia intra thoracem collecta fuerit crassa, atque ad exitum per vulnus inepta, illa attenuetur iniectis per aliquot dies lauacris, ex decoctione hordei, passularum & melle rosato, & vulnere imponatur cannula argentea, Tab. huius Fig. IV. B. digestivo oblitata, spongia eiusdem Tab. Fig. IV. D. obturata, & pileolo, ibidem C. cooperta, ut pus iniectaue decoctio sensim & sensim expurgatur. Quando purulenta materia convenienter expurgata fuerit, loco cannulae ex argento alatae, vulnere immittatur turunda ex linteo incerato caua, sarcoticoque imbuta, quae quotidie, ut supra dictum, minor & brevior fiat, ne carnis generationem impediat: Quando prædictum vulnus fuerit angustum, statim scalpello, E Fig. V. huius Tab. dilatetur ad materiam expurgandam.

Vulnere supra quintam thoracis costam penetrante, siue lato, siue angusto, turunda foramen, stegutorico imbuta, & filo alligata, apertum teneatur, ut eodem, vel sequente die, sanguis in thorace nondum concretus, per applicitum canalem, Tab. huius Fig. IV. A. extrahi possit.

Quod si materia ob sui crassitiem, vel sublimiorem vulnere situm, per hunc canalem haud effluat, apertio thoracis maturè proponatur, eaque ab ægro vel adstantibus consanguineis concessa, peragatur, modo sub explicatione Fig. III. & IV. huius Tab. fusius traditum.

Hoc præsidio Chirurgiæ præsentaneo non admissò, cum materia per vulneris orificium, vel ex se satis latum, vel scalpello frustra dilatatum, effluere nequeat, illa prædicto vitæ ægrotantis periculo, diureticis potius per os exhibitis tentetur euacuari, quam eclegmatibus expectorari.

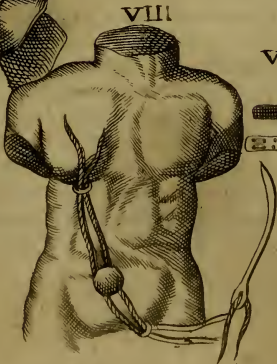
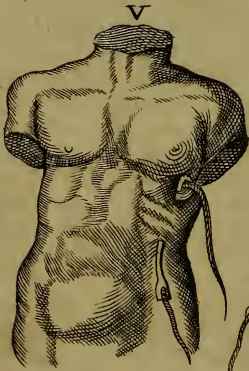
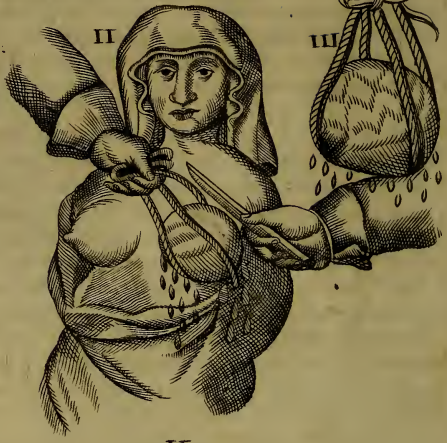
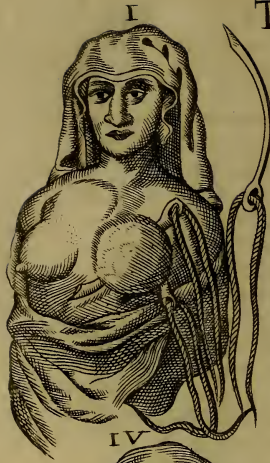
In vulneribus thoracis cum parua pulmonum, vel diaphragmatis ad partem carnosam incisione, non solum procuretur materiæ vel per vulnus ex se latum, aut scalpello dilatatum, vel per foramen nouum, vel per vias vrinarias exclusio, verum etiam per Siphonem in thoracem infundatur, primò decoctum venas sanguinem fundentes constringens, secundò materiam crassam attenuans, tertio vulnus internum detergens, & denique quartò illud consolidans.

Ex *vulnere abdominis* penetrante, vel prolabitur omentum, vel intestina. Si omentum prolapsum sit, considerandum erit, an sanum adhuc sit, vel putrefactum. Si sanum, tunc statim, vino calido lotum, blâdè manu digitis intro pellendum; deinde vulneris labia ad muruum contactum ducenda, adductaque futuris, Tabul. XXXIX. Figur. V. delineatis, conseruanda. Quod si omentum putrefactum sit, erit extrahendum, & filo, ex serico simplici & rubeo, fortissimè constringendum; tum verò portio corrupta supra filum adstrictum, scalpello amputanda, reliquum verò, quod sanum est, vino calido abluendum, blandèque in abdomen reducendum, filo longo extrorsum propendente: deinde vulnus futuris modò citatis coniungendum, sic tamen, vt aliquod spatium, vbi filum propendet, relinquatur. Quod si intestina fuerint prolapsa, statim & atequam flatibus repleantur, digitis citra violentiam impulsæ, in abdomen recondantur. Si foramen, seu vulnus abdominis sit angustum, & intestinum prolapsum, & ob longam extra ventrem moram, à frigidi aëris contactu, flatibus repletum, & adeo turgidum, vt manuum opera ipsum intrmittere impossibile sit, tunc diu foueatur spongiâ vino albo & calenti expressa, aut *massa lini crudi in lixiuio acri* decocta, vt flatus dissipentur, deinde reducatur, & vulnus abdominis debitè consuatur. Si hæc ratione intestini prolapsi reductio non succedat, vulnus syringotomo G & F. dilatetur, vt intestinum intromitti, & vulnus dilatatum, iuxta Galeni regulam, consui queat.

Fig. VI. H. Quod si sub vulnere abdominis penetrante, *intestina crassiora casim vulnerata* sint, tunc blandè protrahantur, & *consuantur* eo modo, quo pelliones pelles consuere solent, relicta apertione fili ex lino contorti, vt extra vulnus abdominis propendeat; postea vino calenti abluantur, & sensim in suum locum reponantur; Vltimo repositorum futuræ inspergantur pulueres ex thure, mastiche, pyrethro, &c. vulnusque abdominis fibulis vniendum.

TABVLA XXXVIII

Papilla lactantium I. non rarò intra mammas ita occultantur, vt ipfas infans recens natus neque ore apprehendere, neque ex ijs lac fugere valeat. In simili casu vel nutritrix infantis vitri, Tab. XVI. Fig. V. depicti, basin admoueat papillæ occultatæ, & orificium fistulæ ore apprehendat, suctuque papillam extrahat: vel natu grandior vitrum oblongum K. papillæ applicet, & fascia mamillæ alliget. Quo facto, angustio rem vitri partem labijs apprehendat, pariterque sugendo papillam euocet latentem. Amatus Lusitanus vitrum angustioris orificij L. feruenti aquà implet, quam, eo impensè calefacto, rursus effundit, vitrique orificium statim papillæ admouet: hoc namque subito papillæ firmiter adhæret, eamque tam validè extrahit, vt ore infantis facillimè apprehendi possit. Dicta instrumenta non solùm papillas, verùm etiam lac euocant. Quod si igitur necesse non est, vt simul cum papillis lac extrahatur, rutissimè papillis extrahendis applicatur digitale, ex ligno hederæ paratum.

T A B V L A XXXVIII.

De abscissione mamma carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fistularum subter costas reptantium, constrictione umbilici Celsina, & cingulo umbilicali.

FIG. I. ostendit mamma dextræ carcinomate exulcerato affectæ basin duabus acubus Tab. XII. Fig. VIII. quæ filum ex lino contortum trahunt, *traiectam*.

Fig. II. monstrat, quomodo Chirurgus filorum transmissorum capita collecta, manu sinistra apprehendat, & dextrâ scalpellum, Tab. XII. Fig. VII. adigat, eoque *cancrum radicitus abscindat*.

Fig. III. exhibet cancrum à pectore abscissum, qui sex libras Medicinales pendit.

Fig. IV. docet, quomodo Chirurgus, post abscissionem mammæ exulceratæ, locum ferramento candente leniter adurat (vid. inf. sing. histor.) saltem pro corroboratione partis.

Fig. V. est *instrumentum Hieron. Fabr. ab Aquap. quo pertunditur fistula thoracis*, quæ à spatio intercostali superiore subtus costâ vnâ vel alteram, vel etiam plures, sese insinuat, videlicet inter pleuram & costas, donec in aliquod costarum subiectarum spatium terminetur. Immittitur cannulæ argenteæ & incuruatæ, a, extremitas, vsque ad fistulæ fundum, vt exterius spectet: dein per cannulam fistulæ immisissam impellitur acus, b, longa (quæ longè à cuspide foramen habet, & filum ducit) vt fistulæ fundus perforetur, & filum per superiorem & inferiorem sinus portam exeat. Perforato fistulæ fundo, eximatur acus per nouû sinus foramen, & fili extremitates colligantur,

vt fistulæ foramina teneantur aperta, & materia purulenta per inferius effluat, donec sinus subtercostalis, vel carne repleatur, vel agglutinetur: de reliquis thoracis fistulis vid. infra Tab. XXXIX. Fig. IV.

Fig. VI. est Sostrati vinculum, quod maximè conuenit, vbi pectus morbo afficitur, qui deligationem requirit. Hanc Galen. l. de fascijs, c. 81. describit. Maximè conuenit, vbi medium pectus, vel dorsum, aut latera seu thoracem, *ob vulnus precipue thoracis, aut fracturam costæ* volumus deuincere: duas igitur fasciolas, tres digitos latas iustæ lōgitudinis, *summis* humerorum capitibus iniicimus, earumq; *ambo* capita recta sinimus dependere: deinde fascia glomerata, *vel vnus capitibus* thoracem totum & latera, vt contegantur, extremamque fasciam modo alligamus, capita verò, quæ & à priori & posteriori parte pendebant, fasciæ circuitibus assuimus, ac si longiora fuerint, sursum conuersa, qua iugulum cum lato scapularum osse committitur, inter se colligimus.

Fig. VII. ostendit, quomodo *Celsus prominentiam umbilici Chyrurgiam curet*. Resupinato corpore ægrotantis (vt siue intestinum, siue omentum, siue vtrumque per umbilicum plerumq; dilatatum prolabitur, recondatur) umbilicum forcipe apprehendit, ad se trahit, & ad basin acu (quæ duo fila serica, simplicia & infecta, ducit) traicit: postea filorum ansam scalpello incidit, & colligatis vtriusque fili extremitatibus umbilici exaltati basin validissimè constringit, vt id, quod supra vinculum est, emoriatur, & decidat. Quia tamen dictam Celsi Chyrurgiam tam facilè non admittunt ægri, mitiorem & à me sæpissimè expertam excogitauit Hieron. Fabr. ab Aquapendente, quam administrat medicamento & cingulo sequentis Figuræ.

Occasione huius materiæ, rarissimam in infante, umbilici relationem, & intestinorum extra corpus propendentium. p. n. prolapsum, ex matris repentinà imaginationis impressione, mihi 14. Ian. 1643. à Clarissimo Domino Doctore Iohan. Georgio Cockelio, Reipubl. nostræ Physico ordinario Medicoque assiduo, & Collega meo plurimum honorando, acceptam, non immeritè hic inferere placuit. Villiça (ita sonabant verba) quædam Berenstattensis, Vlmanæ ditionis, Iacobi Hockerii coniux, præcedenti messis tempore, sed primis gestationis mensibus, suburbanis rusticisque operationibus incumbens, & frumenti per agrum hinc indè sparsos manipulos colligens, sub eorundem vno, reptarium viperarum aceruum subito animaduertit, harumque & motum & figuram, umbilicali regioni superposità manu, ita strenuè sibi imaginata est, vt toto quidem quo vtero gerebat tempore, vtcunque benè habuerit, at heri, circa crepusculum vespertinum, filiam, sacrà mox vndà Barbaram initiatam, quoad reliqua viuidam quidem peperit, sed, ex radicatà illa imaginatione, non
benè

TABVLA XXXIX

benè formatam, ad eò vt omnia natæ huius intestina, aliàs, secundum naturam, in inferiore ventre occultanda, hic, præter naturam, per relaxatum vmbilicum, extra corpus, tanquam magno in culeo recondita, soloque peritonæo inuestita, conspicienda se brerint; quæ etiam extra iam vterum posita (materno videlicet & salutari calore destituta, à circumstante insuper aëris frigidiore læsa, & coarctata,) nec hypocauti calidioris beneficio, non regumentis, non vlllo Medico & artificio, & auxilio, in suo naturali statu conseruari potuerunt: Hinc elapso biduo, & sequenti Dominico die, vix hunc ingressa Mundum, ad beatorum sedes migravit.

Fig. VIII. A. est *cingulum vmbilicale* ex linteo duplici gossipino paratum, quod ea parte E, qua vmbilicum contegit, scutum, veluti placentam, duriusculum obtinet, in cuius centro globulus ex adstricto linteo est, qui in vmbilici dilatationem sese insinuet, vt intestinum, aut omentum, vel vtrumque, rursus exire prohibeat: sed prius ceratum cõstrictiuum super alutum extensum, debet opponi, postea, cingulo applicato, abdomen constringi. Aliqui cingulo vmbilicali A. addunt fascias scapulares B. C. quæ tribus transuersis linteis D. colligantur & cingulum humeris annectunt, ne descendat, sed firmiter regioni vmbilicali inhæreat. Sed eę necessariae non sunt, quoniam ossa illi descensionem cinguli, subligamina F. G. verò eiusdem ascensionem, prohibent.

T A B V L A XXXIX.

De cingulo prominentia vmbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fistulas thoracis externas, suendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & euocandi
vrinam suppressam.

FIG. I. ostendit *cingulum vmbilicale*, Tab. præced. Fig. VIII. *viro applicitum*: quo solo plurimas mediocri vmbilici prominentias tam in viris quam feminis, cum in adultis tum pueris, curari, & maiores, ne creuerint, prohibui.

Fig. II. & III. monstrat locum, modum & instrumenta paracenteseos, in abdomine hydropticorum peractæ. Circa hanc operationem chirurgicam etiam quatuor considerata sunt, primò an sit facièda? secundo quo tempore? tertio quo in loco? quarto quo modo? An facièda, significabunt morbus & ægri vires. Morbus est Ascites tantum aut cum reliquis hydropis speciebus aqua permista est: si scilicet tumor abdominis, à copiosissimo præsertim aquæ potu, breui temporis spatio ad insignem magnitudinem peruenit, & medicamenta per os exhibita non iuuant, eo quod virtus eorum, calore naturali humoris copia oppresso, in actum deduci minimè possit. Vires constantes
sunt

sint oportet, quas cognoscimus, quando æger adhuc erectus stare, aut sedili sine incommodo assidere potest. In malo itaque inueterato, viriumque debilitate (quam indicant senium, pueritia, tussis, ventris fluxus, chachexia, febris ardens prægressa, viscerumque schirrhus & corruptela) operatio nullam habet locum. *Tempus* est statim, antequam scilicet in abdomine conclusus humor, visceribus & cæteris interioribus partibus noxam notabilem inferat. *Locus*, in quo fit paracenthesis, vel est in vmbilico, vel sub vmbilico, tribus aut quatuor digitis ægri transuersis interpositis, idque vel in dextra, vel in sinistra, nunquam media abdominis parte ad lineam albam. Vbi vmbilicus ita laxatus est aut tumens, vt inter exteriorem partem, ac internam cavitatem & aquam, tenuissima tantum cutis intercedat, quæ vel ipso tactu, digitique compressione & perspicuitateprehenditur, commodissimè in vmbilico aperitur. Verùm si laxitas illa vmbilici non appareat, tum abdominis pars vmbilico inferior, & dextra perforetur cum lienis vitio, sinistra, si hepatis culpa ascites orta fuerit. *Modus* comprehendit situm patientis, instrumenta, & operandi rationem. *Æger*, qui propter aquam abdomen valdè tumidum & distentum habet, supinus in lecto collocetur, vel scabello infideat. Instrumenta, quibus hydropicorum venter commodissimè aperitur, sunt duplicia, videlicet vel instrumentum ex cannula alata H & acu I. compositum, Tab. XII. Fig. XVII. pro perforatione vmbilici: vel scalpellus K ad cuspidem parumper recuruatus, & ex vna tantum parte aciem habens Tab. XII. Fig. I. pro apertione abdominis infra vmbilicū. Vmbilicus tutissimè perforatur, si instrumentum Tab. XII. Fig. XVII. cannulatum fasciæ assuatur, illudque in medio ipsius adigatur L vsque ad cannulæ asterismum, postea acusè cannula exsimatur, & cannula vsque ad alam abdomini immittatur, ibique relinquatur. Sectio infra vmbilicum necessaria variat. Fallopius sectionem administrat hac ratione. Secat prius cutem per transuersum abdominis ad pollicis magnitudinem, gladiolo falcato, & ex altera parte obtuso, qua incisa, reliquum cautè perforat scalpello, quo Germani venas ad emittendum sanguinem incidunt, phlebotomo nimirum vulgari. Hieron. Fabrit. ab Aquap. eodem vtitur gladiolo, quo Fallopius, sed illud quadantenus obliquè incutem demittit, donec ad cauam vsque regionem penetrauerit, & peritonæum etiam perforarit. Ad cavitatem scalpellum penetrasse, non solum aquæ exitus indicio est, verùm etiam dignoscitur à Chirurgo in sectione abscessuum excitato, quando prementi nihil renititur. Sectione facta, gladiolum extrahit, & cannulam argenteam, tersam, alata, à lateribus perforatam, longiorem prima vice (*in posterum breuiorem N quæ tantummodò in cavitatem pertingat*) ad extremum, obliquam scal-

pello

pello exactè respondentem, & fasciæ annexam, ne extra foramen labi possit. O. per hanc cannulam humorem serosum non confertim, sed tantum emittit, quantum vires qui expulsu rectissimè & certissimè cognoscuntur, concedunt. Sero in debita quantitate euacuato, cannulam non extrahit, sed in abdomine relinquit, & turunda ex linteo claudit, P. postea aquam iterum educturus. Hydropici perforati diligenter custodiantur, ne ipsis inscijs soluatur fasciæ, procidat cannula, vnica vice effundatur aqua, & cum patientis interitu, tanti morbi aliàs vnicum fermè auxilium infametur. Ad imitationem Fabritij Anno 1625. die 7. Augusti aperui Vlmæ abdomen Nobilissimæ virginis, quæ Ascite, Anasarca & tympanitide laborauit, & annum vnum & dimidium à perforatione integerrimè vixit, postea syncera tympanitide affecta obiit.

Fig. IV. ostendit *incisionem fistulæ thoracis* citissimam & quasi momentaneam, quæ fit syringotomo, quod in altera extremitate habet aciem Q Tab. XIV. Fig. I. circa cuspidem globulo cereo R obuolutam quominus in immissione carnes laceret. Hinc in fistulam immittitur, & vbi ad fundum eius pertingit, per carnem & cutem superincumbentem dextrà adigitur, vt globulo cereo in vlcere remanente cuspis syringotomi per foramen factum exeat, qua digitis sinistra apprehensa, amborum foraminum interstitium, vno quasi ictu, inciditur. Monstrat præterea vulnus abdominis pro repositione intestinorum dilatatum, quod in sequenti figura, iuxta Gal. l. 6 meth. med. c. 4. sententiam, consuitur, peritonæum scilicet cum musculis, & musculi vicissim cum peritonæo.

Fig. V. docet modum, quo labia vulneris in abdomine ad mutuum contactum ducantur, adductaque suturis seu fibulis conferuentur. Repositis intestinis Minister manibus apprehendat vulneris labia, & Chirurgus tantam vulneris partem porrigat, quanta ad consuevendum est necessaria. Infigit autem, 1, acum quæ filum trahit ex lino contortum ab internis & externis, u, introrsum per cutem, a, & musculos, b, subiectos, ad peritonæum, c, vsq; postea in tacto peritonæo, c, huius partis, per alterius partis peritonæum, atque etiam per musculos, ab internis ad extra, acum transmittit, post, exempta acu, ambo filo capita constringit, facitque punctum. Hinc, 2, interiecto spatium vnus digiti transversi, per abdomen eiusdem partis, à supernis & externis, x, introrsum, intacto peritonæo acum transigit, postea per peritonæum, musculos & cutim, ab internis ad extra, acum transmittit, facitque punctum, & ita deinceps pergit, modò perforando modò prætereundo peritonæum, donec tot fiant puncta, b, quot sunt necessaria ad perfectam abdominis suturam.

Hic modus suendi etiam observandus, quando abdomen, post partum caesareum fibulis uniuendum est.

Fig.

Fig. VI. est *bracherium*, seu *retinaculum hernia, inguini adultorum* sinistro applicandum. Bracherij cingulum, α , & subligaculum, β , multis foraminibus pertusum; vt claudi rursusque aperiri possit, conficitur è corio leui aut linteo xylino duplicato. Scutum, γ , pilis capreoli impletur, vt duriusculum fiat, & intestini, vel omenti prolapsum impediatur; habeat quoque pronexum, δ , ne transmissum subligaculum ab eo vacillet.

Fig. VII. est *bracherium pueris adhibendum*, quod ex eadem materia concinnatum est, ex qua superius: differt tamen in eo, quod huius cingulum non in latere, neq; subligaculum anterius, sed vtrumque ad posteriora claudi debeat, ne tam facile aperiri possit pueris.

Fig. VIII. monstrat *bracherium inguini sinistro applicitum*. Repositis reponendis & adhibito cerato super locum affectum idoneo, scutum seu piluillus pilis capreoli, aut lana, duorum vel trium digitorum altitudine infractus apponitur, qui vt firmiter hæreat, nec loco facile moueri queat, cingulo anterius inguini per lumborum regionem cincto & constricto ad latus α , nec non subligaculo latiusculo β , (quod posterius cingulo annexum, deorsumque ductum, sub crurum diuisione sursum denuo reflexum, per scuti medium permeans & pronexum illum, qui scuto propterea adiungitur, ne subligaculum ab eo declinet, penetrans, cingulo anterius arte alligatur) comprimitur.

Ratio curandi enterocelem, à me sapissimè experta.

HÆc consistit in tribus, 1. repositione intestini intra abdomen; 2. conseruatione repositi, ne rursus per inguina ad scrotum descendat; & 3. peritonæi, vel relaxati conuictione, vel disrupti consolidatione.

Ante repositionem chirurgus exercitatus diligentissimè consideret, an hernia sit parua, vel magna? an recens, vel phlegmone correpta? an etiam intestinum adhuc flaccidum, vel materia aliqua repletum?

Si hernia parua sit, & recens, intestinumque vacuum, facillimè reductetur, si æger supinus in lecto collocetur, capite paulum declinui, & pedibus eleuatis, quoniam hac ratione intestina ad septum transversum ruentia, secum trahunt id, quod ad scrotum descendit.

Si autem hernia magna sit & recens, chirurgum oportet intestinum nulla materia distentum digitis tractare, & illud, capite prius patientis declinui posito, sensim & sensim, tam diu inolliter circumagere, donec paulatim rursus abdomen ingrediatur. Quod si chirurgus manu lassus fuerit, opus est, vt ministrum habeat cordatum, &

in huiusmodi operatione optimè in formatum, qui ipsum adiuuet, & intestinum digitis similiter tractet.

Hæma cum associatur aut inflammatio, quam indicat dolor, calor, & febris; *aut flatus*, quorum indicium est rugitus, & dolor extendens sine grauitate; *aut faeces*, quæ cognoscuntur ex biduana vel triduanaalui suppressione, magna scroti duritie, & dolore grauissimo: tunc à reductione intestini desistendum est, tam diu, donec inflammatio abierit, faeces egressæ, & flatus dissipati fuerint.

Inflammationi *conferi seq. cataplasma.*

℞. Farin: hord. ℥j.

Furfur. tritic. ℥. β.

Gl. ros. compl. ℥iij.

Vini rubr. q. s. Misc.

Quod *calidè* scroto & inguini impositum valdè digerit, humores modicè repellit & partes efficacissimè roborat. Si post 24. horas non recesserit inflammatio, cataplasma toties renouetur, & applicetur, quoties ad curandum phlegmonem opus videbitur. Cataplasmati, ob caloris vehementiam, nimis exsiccato, atque idè separatè difficili, affundatur Oenelæum calidum. Inflammatus quoque locus pari utilitate *ex Fallopio* fouetur lixiuio calido, in quo cineres ex ligno fagino ebullierint. Accipiatur igitur duæ sili crudi (quod suam dirigendi vim lotura sullonum nondum amisit) massæ, indantur cacabo, & coquantur cū manipulo dimidio feminū cymini in lixiuio acri: deinde massarū vna extrahatur, inter duos discos exprimatur, expansa calidè, quantū ferre potest eger, circa scrotū apponatur, tepescens remoueatur, & alia substituatur, eaq; repetatur, donec inflammatio omninò sublata fuerit. *Cum dolor inflammationem comitatur ingens, tunc cataplasmati, vel fomento, aliqua vel maior portio addatur olei rosati.*

Si cum inflammatione concurrant faeces, quæ repositionem intestini impediunt, casus quidem est maximè desperatus: nihilominus tamen (omissis purgantibus per os exhibitis, quæ maiorem aliàs humorum ad partem affectam affluxum causarent, & ut ipsa mors, teste Fallopio, agrotantibus acceleretur.) faecum tentetur eductio, balneis aut fomentis distensionem relaxantibus, & clysteribus lenientibus, moderata quantitate iniectis. Viretur secium interim generatio; exhibitis patienti cibis boni succi & pauci excrementi, quales sunt iuscula carniū tenuia, contrusa, oua sorbilia &c.

Flatus etiam sæpissimè absque inflammatione intestinum replent, quo in casu nihil præstantius est fomento, quod ex decoctione lixiuij acris, seminibus cymini & sili crudo, atque pauca additione vini maluatici potentis paratur. Inflammatione curata, faecibus excretis, & flatibus dissipatis, reponatur intestinum in propriam sedem, digitis sensim ac sensim impellendo.

Post

Post repositionem iucitini, ob relaxationem peritonæi, in scrotum prolapsi, ceratum constrictiuum ab Hier. Fabr. ab Aquap. commendatum, quod

℞ Boli Armen.
Sanguin. Dracon.
Mastich.
Sarcocoll. ana. ʒj.
Bisling.
Tegul. pulu. ana. ʒiij.
Resin. pin. ʒj. f.
Oui album.
Ceræ. ana. q. s. M. f. Ceratum.

extendatur super corium tenue & molle, & magnitudinem loci affecti, vt eum non multum excedat, ac, deasis prius inguini pilis, applicetur, nec renouetur, nisi amplius curi adhærescere nolit. Apposito cerato, bracherium Fig. VI. inguini arctè adalligetur Fig. IIX. vt foramen peritonæi, per quod intestina prorumpunt, comprimat.

Si propter *disruptionem peritonæi*, intestina ad scrotum dilabuntur, adstringentibus glutinancia immisceantur, vt

℞. Cerat. constrict. Hier. Fab. ab Aquap.
Empl. Apostolicon. Nicol. ana. p. æq.
M. & malax. cum ol. mastichin.

extendatur in corio, & cum bracherio inguini applicetur, pro conseruatione intestini in suo loco & cōsolidatione aperturæ, per quam sibi viam ad scrotum parat intestinum. Præcipua enim cura consistit in remedijs externis, & exquisito subligaculo.

His non conferentibus, necessaria est vniuersa corporis expurgatio, ab humoribus serosis præsertim & pituitosis, qui peritonæi, vel rupti, vel dilatati, consolidationem ac constrictionem, ex se difficilem impediunt: adde etiam, quod cum necessarium sit, non modò externis vti adstrictorijs, verum etiam internis, si omissa vniuersalium administratione corpus excrementitijs humoribus scateret, obstructionibus viscerum inde enatis, in febres, aut alia mala, incidere posset. *Expugnatio autem fiat blandis medicamentis.* Præmissis vniuersalibus, confugiendum erit ad constringentia interna & externa. Inter assumenda expertissimum habeo sequens Electuarium.

℞. Conseru. Symph. ʒij.
Ros. antiq. ʒj.
Cortic. citr. cond.
Arantior. cond. ana ʒss.
Pulu. herb. persol.
Herniar.

Ling. serpent.
 Rad. consol. maj. ana. ʒjs.
 Semin. plantag. ʒiv.
 Cichor.
 Fœnicul. ana. ʒj.
 Corall. rubi. præp. ʒjs.
 Marg. præp. ʒß.
 Lapid. chrysol. præp. ʒj.
 Syrup. myrtin. vel corall. q s.
 M. F. Electuar.

De quo patiens, quatuor horis ante prandium, & tribus ante cœnam, deglutiat quantitatem nucis iuglandis, & superbibat scyphum vini rubri austeri, aut albi, in quo infusus sit sequens sacculus.

℞. Herb. Fragar.
 Consol. med.
 Vinc. peruinc.
 Equiseti.
 Ling. serpent.
 Perfol. ana. Mj.
 Rad. sigill. Salom. ʒjs.
 Consol. Maj. ʒj.
 Semin. plantag. ʒß.
 Cichor. ʒij.
 Fœnicul. ʒ.ij.
 Cumin. ʒj.

Incis. & contus. Misc. ad sacculum, qui in tribus mens. vin. alb. infund.

Si febris ratione vinum non conceditur merum, aqua illud diluatur, & folijs alchimillæ alteretur. In infantibus etiam præstantissimus est pulvis sequens.

℞. Rad. consol. mai.
 Herb. ling. serpent.
 Perfoliat.
 Herniar. ana. ʒj.
 Semin. plantag. ʒiv.
 Fœnicul.
 Cichor. ana. ʒj.
 Corall. rubr. præp. ʒij.
 Marg. præp. ʒj.
 Lapid. Chrysol. præp. ʒß.
 Sacch. ros. tab. q. s. ad grat. sapor.
 M. F. pulvis

de quò, manè & vesperi, exhibeatur cochlear paruum in pulmento.
Assumpto puluere infans bibat de hac mixtura, vel sequente decocto.

℞. Aquæ plantag.
Fragariæ ana ʒ vj. M.
& si lubet, edulcor. saccharo. vel
℞. Radic. consol. maj.
Herb. vinc. peruinc.
Consol. med.
Semin. plantag. ana. ʒ ij.
Incis. Misce ad chartam
pro decocto.

Inter usum remèdiorum internorum, ceratum etiam idoneum, sub bracherio accommodato, inguini applicetur, & quotiescunque renouandum, locus affectus (*dum patiens resupinus in lecto decumbit.*) soneatur seq. decocto.

℞. Rad. consol. maior.
Tormentill. ana. ʒ j. β.
Herb. vinc. peruinc.
Fragar.
Ling. serpentin.
Bisling.
Herniar.
Perfol. ana. Mj.
Flor ros. rub.
Balustior. ana M β.
Cortic. granat.
Cupul. gland.
Semin. Sumach. ana. ʒ ij.
Incis. decoq. in vin. rubr.

nouum postea ceratum apponatur, & relinquatur, donec cuti amplius non adhæreat. Hæc autem cerati mutatio, locique affecti fomentatio tam diu repetatur, quousque peritonæi vel dilatatio, vel ruptura constricta, aut adglutinata fuerit. Hæc etiam, tam interna quam externa remedia, minimè proderunt, nisi recta victus ratio obseruetur. Euitanda igitur edulia quæcunque dulcia, flatulenta, & prauis succi, è quorum numero sunt omnes herbæ crudæ, legumina, fructus horarij, lacticina, & his similia. Utendum pane probe cocto, addito anisi vel cumini semine. Vescendum præterea carnibus siccis ad constringendum, & viscidis ad consolidandum: illas suppeditant turdi, merulæ & perdices; has vitulorum, ac anserum, anatumque pedes & alæ, elixæ potius, quam assæ subministrant. Potus ordina-

rius sit vinum minimè dulce, nec album, sed rubrum subaditri-
gens, aut saltem medijs saporis. *Sed cibus & potus, in parua quantitate assumptus, ad maturam sanitatis recuperationem plurimum condici-
cit.* Ager supinus, & capite & pedibus eleuatus, in lecto se contineat
ad minimum per quadraginta dies, & summam subligaculi curam
habeat, nec ynquam sine bracherio per breuissimum temporis spa-
tium surgat, multò minus ventrem exoneret, ne intestina proci-
dentia, id quod iam medicamentis constrictum vel consolidatum fuit,
rursus aperiant. Opera etiam danda est, vt quotidie aluus laxa sit,
ne dum induratae faeces cum labore excernuntur, conatus ille pluri-
mum obfit. Ad leniendam aluum strictiorem profunt pruna laxatiua
Augustanorum, si eorum quatuor vel quinque hora ante cibum, as-
sumantur. Nec obest, cum semel in septimana superfluitates primæ
regionis expurgantur, pilulis Aleoticis Hieron. Fabrit. scrupuli pon-
dere hora ante cœnam assumptis, vel clystere ad vesperam iniecto,
qui componatur ex decocto emolliente & refrigerante, melle rosato,
elect. lenitiuo & oleo chamomillæ, per plurimos dies aluum lubricam
relinquet.

Elapsis quadraginta diebus, æger surgat quidem, sed ceratum cum
bracherio gester, donec tutò remoueri posse videantur. Etsi nullus
castratorum herniosos absque periculosissima illa testiculorum exci-
sione (Tabul. XL. Figur. IIX. &c.) citra recidiuæ metum citrari
posse credat: innumeros tamen, quorum cognomina silentio lu-
bens prætereo, longo temporis progressu, & magna adhibita cura,
dictis remedijs, victus ratione, atque bracherio, pristinae sanitati tu-
tissimè restitui: quos verò vel ob affectus magnitudinem, vel diurti-
nitatem integrè sanare non potui, eos saltem præseruati, ne morbus
adaugeretur.

Fig. IX. Ostendit, quomodo *urina suppressa per catheterem eduta-
tur*; quæ operatio chirurgica experto Medico est facilis, imperito è
contra satis difficilis, & periculosa. Hanc describit Celsus l. 7. c. 26.
Res verò interdum cogit emoliri manuali *opera* urinam, cum illa
non redditur, aut quia calculus, vel concretum aliquid ex sanguine,
intus se opposuit. At mediocris quoque inflammatio, aut *caruncula
meatum urinarium obstruens*, sæpè eam reddi naturaliter prohibet.
Idque non in viris tantummodo, sed in fœminis quoque interdum ne-
cessarium est. Ergo *ænex, vel potiùs argentea*, quas *κλῆροειδῆς* ap-
pellant, fistulæ fiunt, quæ vt omni corpori grandiori minori que suf-
ficient, ad mares tres, ad fœminas duæ, Medico habendæ sunt. Ex
virilibus maxima decem & quinque sit digitorum, media duode-
cim, minima nouem: Ex muliebribus maior nouem, minor sex.
Incuruas verò esse eas, *muliebres scilicet*, paulum, sed magis viriles

oportet, omnesque læues admodum: ac neque nimis crassas neque nimis tenues. Homo *ager*, tùm resupinus super subsellium, aut lectum, collocandus est. Medicus autem à dextro latere, sinistra quidem manu, colem masculi continere, dextrà verò fistulam *argenteam oleo inunctam*, E. leniter demittere in iter vrinæ debet. Atque vbi ad ceruicem vesicæ ventum est, simul cum cole fistulam inclinatam, in ipsam vesicam compellere, eamque vrinà reddita, recipere. *Huc vsque Celsus*. In hac Chirurgia maximè animaduertendum, ne in immisione fistulæ argenteæ, valuula carnosà, quæ vasorum seminalium orificia in meatum vrinarium desinentia claudit, violetur, quod cognoscitur ex intrusionis difficultate, dolore, & sanguine emanante. His enim signis apparentibus, retrahenda paulùm fistula est, rursusque leniter intrudenda, donec, valuulà intactà, vesicam ingrediatur, per eamque vrina reddatur. Alij filo argenteo, fistulæ cavitati respondentem, gossipij floccum alligant, & in catheteris cavitatem immittunt, eumque cum fistula in vesicam impellunt. Vbi fistula in vesicam peruenerit, filum cum lana alligata è fistula retrahunt, & ita quasi per siphonem eliciunt vrinam. Sed neque gossipium, neque filum est necessarium. Non gossipium, quia per syringam ad latera perforatum liberè exit vrinà: Non filum, quia propter dictam rationem, magis officit, quàm prodest; dum enim filum è cannula trahunt, non rarò fistulam simul educunt, cum maiori difficultate iterum emittendam. Vbi vrina supprimitur ob vesicæ inflammationem, catheteris immissio periculo non vacat, laceratà enim ceruice inflammatio augetur, & ea cessante sequitur inemendabilis quasi vrinæ incontinentia. Satius igitur est, parua candelà cerèà Tabul. XIII. Fig. IX. modicè inflexà, oleoque communi illità, prius Chirurgiam tentare, quàm catheteris vsu malum exasperare. In Ischuria quoque renum vitio subortà, frustra adhibetur syringa cereolum, cum vrina in vesica non contineatur.

TABVLA XXXX

T A B V L A X L.

De collocacione agri ad explorandum & eximendum calculum à vesica & meatu urinario; mitigatione ardoris urina chirurgica, extirpatione caruncula in uretra p.n. enasa; perforatione penis, ligatura verrucarum in praputio venerearum, herniarum cum deperditione, hymenis integri incisione, vulua clausa aperiione, utriusque extra abdomen in suum locum prolapsi & repositi conseruatione.

FIG. I. docet situm agri calculo laborantis; in hoc enim explorant calculum vesicæ cathetere A, per vrettram immisso, & digito indice ano indito.

Figur. II. præter rationem explorandi calculum, ostendit incisionem perinæi B. supra itinerarium C. vesicæ immissum, scalpello Tabul. II. Fig. II. factam. Sectione facta, lithotomus itinerarium retrahit, & per vulnus perinæi catheterem immittit, vt dilatatorium seu vesicæ specillum super syringam sine offensione in vesicam penetret. Specillo applicito catheterem extrahit, ceruicem dilatat, instrumento idoneo calculum apprehensum educit, &c. De extractione calculi legatur Ambros. Paræus l. 17. à cap. 35. vsque ad 48. & absolutissimus tractatus Guil. Fabrit. Hildan. de lithotomia vesicæ.

Fig. III. calculus ex meatu urinario sine sectione educitur, propterea quod si ex angustiori loco lapis exiit, puta ex vesicæ collo & orificio, multo magis ex latiore protrahetur, vt est canalis collicis. Sumo specillum Aquapendentis, quod in cochlearis similitudinem excavatum in extremo sit D. vt auricularis scalper, quod in canalem dimitto, ita vt lapillum E. prætereat ac superet, ipsumque quadantenus suo labro & cauo comprehendat: tum per specilli stylium cannulatum, vretreæ oleum amygdalarum dulcium immitto, & specillum sensim ad me traho, ita enim deducitur sensim foras lapillus, tum ipsum digitis comprimendo, tum specillo cauo trahendo, vid. Tab. XIV. Fig. VIII. Imò sæpissimè obseruauit, lapillos eiusmodi, qui in vrinarium meatum prolapsi sunt, sine sectione, & citra specilli operam, exiisse: si patiens balneo emolliente frequenter infunderit, & lithonriptica moderata prius assumpserit, aut in canalem vrinarium stillari permiserit.

Figur. IV. demulcet vrina ardorem, qui in Gonorrhæa virulenta dum redditur vrina, tam vehemens est, vt patientes potius velint

mori, quàm mingere. Quando igitur talis inter mingendum percipitur ardor, & dolor qui nullis medicamentis, siue assumptis siue infusis, potest mitigari, patiens glandis meatui immittat fistulam argenteam Politissimam, filijsque alligatam F. quam manibus apprehendit ne fistula, ab irruentis vrinæ impetu, extra meatum colis pellatur, sed vt firmitur maneat, donec per ipsum vrina absque contactu meatus aut doloris sensu profluat.

Fig. V. Non raro *caruncula ex ulcere in meatu urinario* oritur, atque ita interdum augetur, vt vrinam supprimat. Hæc manuali operâ & idoneis medicamentis extirpatur, quæ erodendi vim obtinent. Ne tamen aliæ partes, quàm sola caruncula in meatu erodantur, vrinaue medicamenta applicita profuens eluat, Hieron. Fabr. ab Aquapend. excogitauit instrumentum, cuius beneficio nihil nisi caruncula exeditur, prohibeturque ne medicamentum carunculae admotum ab vrina, quæ sæpius excerintur, elui possit. Fit autem cannula G. ex linteo, cerâ albâ oblitito (longitudine digiti transuersi, & latitudine ea, vt æquet argenteum catheterem I.) quæ filum longum habeat appensum. Hæc cannula, prius tamen extra idoneo medicamento oblita sit. v.g.

R. Mell. in ciner. ust.

Tutia præp.

Buty. recent. in aq. plant. lot.

Terebinth. similis lot.

Cera flau. ana ʒss.

Alumin. vsti. ʒss.

M. F. Linimentum.

quod, crebra experientia teste, carunculas meatus vrinarij absque dolore & sanarum partium excoriatione consumit. Quidam experimentum Rochi Ceruieri summis laudibus extollunt.

R. Pulu. ♀. viii.

Merc. præcip.

Virid. aris.

Antimon. crud. ana. ʒiij.

Cera alba ʒj.

Misc. ca. in mortario plumbeo ad formam vnguenti. Cannula igitur Medicamentorum vno oblitata, stylo extra fistulam argenteam prominenti H. adapteretur, atque vnâ cum argentea fistula & stylo, in vrinarium canalem immittatur, donec occurrat carunculae. Et cum iam est in loco carunculae, argentea fistula cum suo stylo retrahatur, cannula verò, ex linteo cera inducto parata & immissa, relinquatur in meatu, vt per eam vrina excernatur, quæ

simul

simul prohibet, ne medicamentum carunculae admotum ab urinae elui possit.

Fig. VI. Euenit interdum, vt *infantes sine foramine in glande*, per quod urinam reddant, nascantur, cui statim gladiolo acuto occurrendum, qui cuspidem habet angustiore. Aeger supinus collocetur, & colis, propè glandem, sinistra apprehendatur, ac gladiolo in dextrà detento, foramen clausum aperiatur, quo facto, foramini immittatur penicillus ex plumbo, subtilis, solidus, & epulotico inunctus, qui dum aeger mingit, debet auferri, postea iterum intrudi, idque per tres & quatuor dies, donec labia foraminis cicatrice obducantur. Quod si nascantur cum glandis foramine valde stricto, illud quàm citissimè ampliandum immisà parua turunda (quae conficitur ex medulla sambuci compressa, & vnguento rosaceo oblitata) vt imbibita humiditate intumescat, & humefacta foramen dilaret.

Fig. VII. ostendit *excrecentias carnis, in glande & preputio*, Gallicas, earundemque curandi modum; qui commodissimè vinculis procedit. Nam cum hæ carunculae angustam habeant basin, filo serico simplici, tenui, & rubeo, constringuntur, vt bidui spatium decidant. Vtilissimè nonnunquam oleo antimonij, vel Logadorum, tanguntur: interdum, pari successu, verrucæ volsellâ apprehensæ scalpello abscinduntur, deinde locus ferro optime ignito aduritur, ne sanguis vicinas partes inficiat.

Fig. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. monstrant chirurgiam horribilem, quâ Nursini, meo tempore in Italiâ celeberrimi castratores, hernias intestinales curarunt. Aeger supinus in Tabula ligatur, tota deinde dilatio in inguine obliquè signatur atramento, minister in imo abdominis intestina comprimit, ne foras prorumpant: hinc chirurgus scalpello falcato, obliquè factâ sectione cutis, Figur. VIII. (vt peritonæi processus conspici possit. Figur. IX.) eodem gladiolo peritonæam incidit Figur. X. & per foramen Figur. XI. testem sursum expellit, postea indice omnes membranas auellit, & à scroto separat, in primis vaginalem dilatatam Figur. XII. * testemque simul foras trahit: postea vasa spermatica, & tunicam vaginalem, forcipe accommodatâ simul iungit, inde supra futuram testiculum scalpello excidit, & abijcit (Alij, vasa spermatica & tunicam, duobis in locis constringunt, & apprehensis inferioris filii extremitatibus interstitium forcipe incidunt, testiculumque abijciunt.) omnia vasa verò sanguinem fundentia ferramento candente adurit, & intus reponit, filo longo exterius relicto, & vltimo, per foramen inguinis immittit ferramentum L. Figur. XIV. ad cuspidem globulo cereo munis

rum, vsque ad seroci fundum, vt perforetur ad expurgandam materiam, quæ ex inguinis vulnere quotidie in scrotum demittitur, perforatumque conseruat turunda immissa, vsque dum vulnus inguinis sanatum fuerit

Tab. XV. ostendit membranam pudendo muliebri transuersim inductam, quam veteres pro hymene habuerunt.

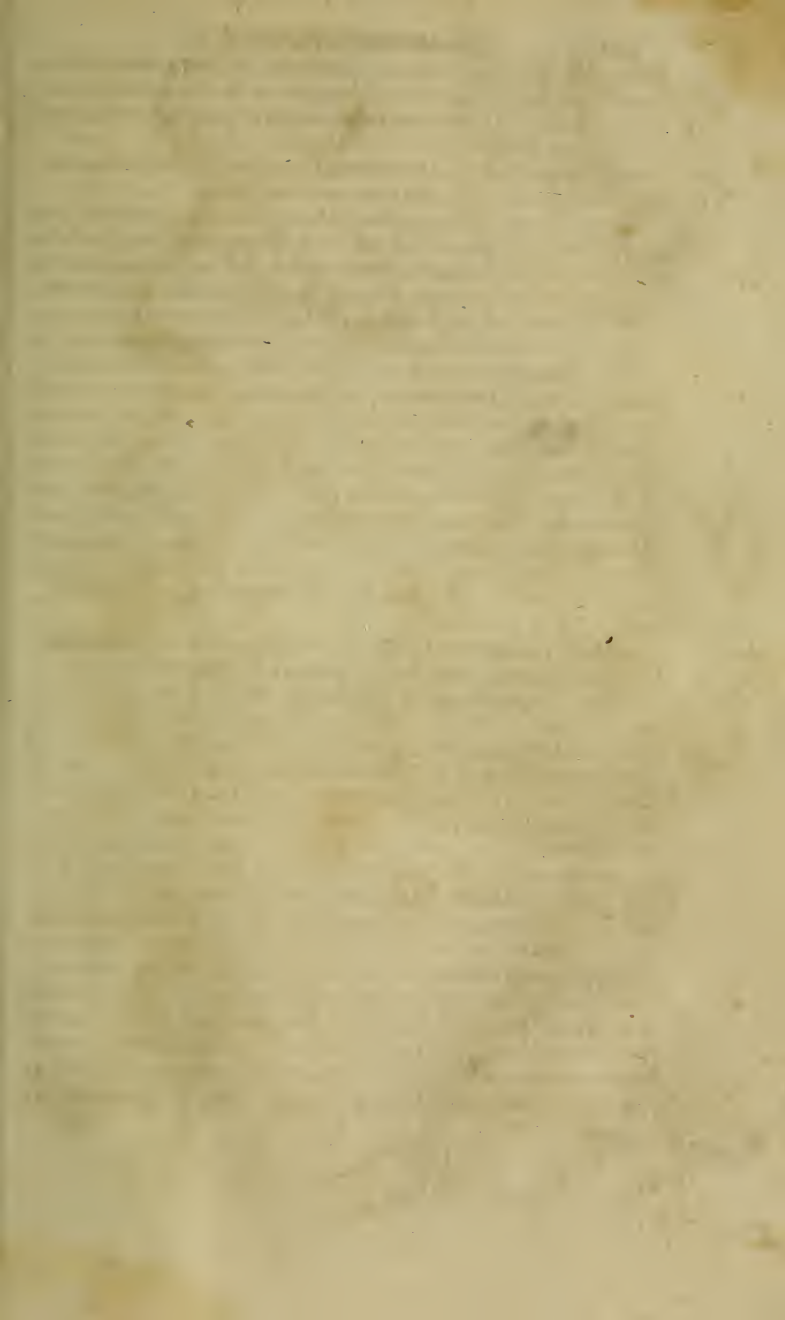
Fig. XVI. Membrana hymen dicta, concubitus prohibens, at purgatione menstrui superius perforata, scalpello falcato (Tab. XII. Fig. II. cuius apici cereus affigatur globulus) inciditur, vt mulier viro aptissima reddatur. Quod si pellicula ista vteri vaginam protinus obstruat, eam spatha Celli Tab. II. Fig. I. incidit Paulus l. 6. cap. 27.

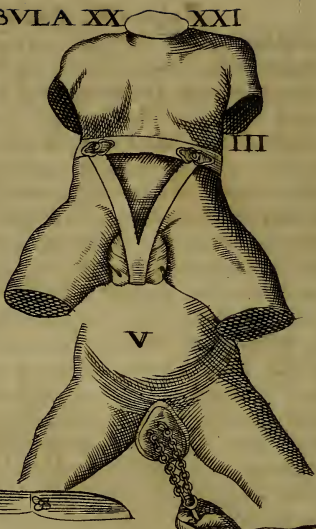
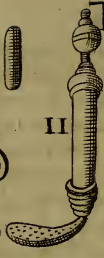
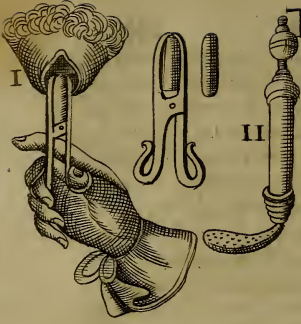
Fig. XVII. docet quomodo Hieron. Fabric. ab Aquap. in agglutinatis vuluæ labris chirurgiam, iuxta Paulum, administret. Fœminam resupinat (in hac præcedentis figura chirurgiam.) ita vt crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se disparata; subiicit autem vlnas ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligat: deinde scalpello fistulis incidendis destinato, nempe vel syringotomo in altera extremitate acuto Tab. XIV. Fig. I. vel scolopomachærio Tab. XII. Fig. I. II. III. & V. labra agglutinata, prius per longitudinem atramento signata incidit, labris ab inuicem separatis, & sanguinis fluxu sedato, fistula plumbea medicamento epulotico illinatur & vuluæ immittatur, ad perfectam vsque curationem, ne labia rursus concrecant.

Fig. XVIII. agit de vteri extra abdomen procidentia, quam patiuntur fœminæ, quando ipsis ligamenta vteri membranosa vel relaxantur, vel abrumpuntur. Huius mali curatio tria requirit; repositionem vteri prolapsi; repositi in suo loco conseruationem; & ligamentorum vel adstrictionem, vel consolidationem.

Ante repositionem considerandum est, an procidentia vteri sit simplex, vel ipsi adiungatur inflammatio aut tumor frigidus: His enim apparentibus, repositio non tenteret, donec morbi euanescant. Inflammationem sistet caraplasma vel massa lini cruda in lixiuio acri decocta & expressa, de quibus videatur cura herniæ intestinalis Tabul. XXXIX. sub figur. VIII. Tumorem frigidum discutiet fons ex decoctione maluæ, althææ, flor. chamomill. &c. Tumoribus dictis curatis, euacuato per clysterem stercore, & excreta vrina (vt vndequaque à compressione liber sit vterus) chirurgum vel expertam obstetricem oportet ægrotantem supinam collocare, ita vt coxas altiores habeat & poplites incuruatos, cum cruribus diductis; deinde accipere candelam O (quæ habeat basin) ex cera & assa fœtida confectam, suaque crassitie muliebri vaginæ respondentem, & eà citra violentiam totum protrudere id, quod procidit, donec tota moles

ad sinum reducatur. Hoc facto, patiens candelam linteo triplicato in vino rubro expresso, & fasciâ Tab. XLI. Fig. III. firmet, per octo vel nouem dies decumbat extentis & coapratis inter se cruribus, ita vt alterum alteri incumbat: brachio lapidem aquilæ dictum alliget, & naribus suaueolentia, nisi vterinæ suffocationi fuerit obnoxia, admo-ueat. Reposito vtero, qui ex relaxatione ligamentorum procidit, corpus à serosis & pituitosis humoribus expurgandum & (post cucurbitularum citra scarificationem cum magna flamma sub vmbilico & renibus applicationem, & inter remediorum adstringentium internorum vsu) regioni vterinæ & propè inguina ceratum constrictiuum applicandum, circulusque P. buxeus vaginæ intrudendus, ibiq; ad perfectam vsq; curationem relinquendus. Mulier tertio vel quarto quouis die ceratum remoueat & metrenchyæ cannulam Tabul. XIII. Fig. III. vteri vaginæ immittat: deinde per horæ spatium balneo ex moderatè adstringentibus (validiora enim menses supprimunt) parato insideat, & ceratum renouet. Rerum non naturalium regimen obseruet, quod herniosis loco præcitato fuit præscriptum. Puerperis nondum probè purgatis adstringentium vsus est maximè periculosus. Ligamentis vteri membranosis abruptis, cerato constrictiuo immiscendum est Emplastrum Apostol. Nicolai, vel aliud consolidans.

T A B V L A   X L I.

De clitoridis seu mentula mulierum inutiliter aucta abbreviatione, metrenchyæ, inspectione ani & matricis, extractique fetus mortui, & repositione intestini prolapsi.

FIG. I. docet, quomodo Hieron. Fabrici ab Aquap. instrumento ad polypum accommodato, *clitoridis inutile incrementum* (malum Ægyptijs & Arabibus endemium) *abscindat*. A. monstrat clitoridem forcipe comprehensam. B. clitoridis corpus clitoridis excisum, & extra forcipem positum.

Fig. II. notat *metrenchyæam* siphoni Tabul. XIII. Fig. I. *affixam*, vt sinui muliebri immitti possit, ad infundendum donec liquores.

Fig. III. monstrat subligaculum, quod detinet medicamenta externo vteri orificio apposita.

Figur. IV. exhibet *applicationem speculi vterini*. Tabul. XVI. Fig. V. depicti, quam Paulus l. 6. cap. 73. sequentibus verbis describit. Locetur scæmina supina in sella, ita vt crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se disparata. Subijciantur autem vlnæ ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligentur. Qui vero chirurgiam exercet, ex dextris partibus sedens

inſtrumento exploratorio, dioptra appellato, pro ætate conuenienti exploret, & per ſpecillum muliebris ſinus profunditatem metiatur, ne ſi longior ſit dioptræ fiſtula, vterum comprimi contingat. Et ſi longior ſinu reperta fuerit dioptræ fiſtula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quo ſuper ipſa locetur dioptra. Oporteret autem fiſtulam calefactam, oleoque accommodato inunctam, blandè immittere, vt cochleam ad ſupernam partem habeat: & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per miniſtrum *citra violentiam* obtorqueatur, quo fiſtulæ laminis diductis ſinus muliebris diſparetur, *ad explorandum id quod curam manuaſem expoſcit.*

Fig. V. extrahitur foetus mortuus uncis (quando nimirum foetus, ob ſitum præterna uralem, teſticulis equorum præparatis, quos nobis Horatius Augeniſus commendat, aut foeminae alterius lacte expelli nequit) Tab. XVII. Fig. IV. ex Andr. à Cruce depictis, vtroque oculorum cavitati immiſſis. Si integer hac ratione educi nequit, ſcalpello. C. Tab. II. incidatur, & obſeruatis obſeruandis fruſtratim exitur. *Vid. plura apud Hieron. Fabric. ab Aquap*

Figur. VI. anus recens natorum *occluſus* lanceola perforatur: poſt operationem loco affecto applicentur ea, quæ in perforatione penis & vuluæ dicta ſunt.

Fig. VII. monſtrat *repoſitionem prolapſi inteſtini recti* blandam, & digitis Chirurgi (alij laudant digitos patientis) tentatam, cum linteo quadruplici D. & fascia, ad retinenda medicamenta, & inteſtinum in ſuo loco conſeruandum.

Fig. VIII. anus *inſpiciitur dioptra* Tab. XVII. Fig. II. parum calefacta, & vt lubrica reddatur, oleo oblinita, ad explorandum hæmorrhoidum qualitatem, vlcerum vero ſtatum exactiſſimè etiam cognoſcimus turunda ano immiſſa & per integrum diem relicta, atque retracta. Vlcerata inteſtini recti perſpecta tutiſſimè curantur, cannula (longo manubrio donata & ad latus perforata Tab. XIV. Fig. I.) linteo in vino aſtero expreſſo & perforato abducatur (ſolida enim cannula Tabul. XVI. Fig. I. albumine oui ſaltem illinitur) & ano immiſſa ter quaterque ſtilum optime ignitum Tab. XVI. Fig. IV. recipiat, veluti ſupra Tab. XXXVII. Fig. I. in ozænæ chirurgia dictum. Operatione finita, locus affectus medicamentiſus & appoſitis tractetur, vſque ad perfectam curationem.

TABVLA XIII

T A B V L A   X L I I .

De incisione fistularum, curatione hamorrhoidum, applicatione enterenchyte, & duobus monstris.

Fistulæ ani sunt duplices, *quædam* excitantur ab ulcere intestini recti, quod varias habet causas, pituitam scilicet falsam, bilem acriorem, & morbum (in Regionibus præcipuè calidioribus) Gallicum, quæ erodendo fistulas ani producunt: *aliæ* ortum trahunt à tuberculo (ob equitationem, vel casum) exterius circa anum enato & suppurato, cuius sanies, si exitum non habet, finem efficit profundum.

Priores vel exedunt intestinum rectum, simulque perforant quatuor communia integumenta, ita ut purulenta materia, vel potius sanies, exterius, per cutim egrediatur; vel circa partes musculosas & curaneas consistunt.

Posteriores itidem, vel intestinum perforant, vel ad intestini recti tunicam tantum exteriorem pertingunt.

Signa fistularum propositarum accuratè tractauit Aquapend. lib. 3. Pentateuch. cap. 12. harum singulas, ab Excellentissimo Medico & Chirurgo, Adriano Spigelio, Præceptore meo plurimum honorando (cuius per septennium, ab anno videlicet 1616. usque ad annum Christi 1623. in Antiquissima & celeberrima Vniuersitate Patavinà, qua non modò per Italiam, sed per totam etiam Europam, & ubique gentium, ob clarissimorum Doctorum splendorem, vetustissimorum studiorum auctoritatem, & sydereâ doctrinâ, ac virtutum omnium monumenta, inter Academias serè principatum obtinet, præparator Anatomicus fueram, & cui in peragendis operationibus chirurgicis per decennium adstiteram) ferramentis dextrè incisas, & felicissimo successu curatas vidi: Nec mihi desunt magni nominis viri, animo forti militiam sequentes, ex lue Gallicâ etiam ani fistulis vexati, quos, præceptoris crebra experientia fretus, in Patria curavi, modo sequenti.

Fistularum ani penetrantium curatio.

Fistulam, siue ab ulcere intestini recti, siue à tuberculo in natibus exortam, perforantem, & medicamentis non cedentem, curaturus, specillum depromò argenteum (Fig. I. Lit. B) in vtraque extremitate capitibus rotundis, c, d, præditum, illudque pro necessitate incuruò. Huius extremitati, d, & syringotomi (Tab. XIV. Figur. III.) glo-
bulo

bulo, e, filum ex lino duplicatum, f, alligo. His ritè peractis, fistulæ crificio, g, lente intrudo specillum, illudque vt & filum duplicatum, & globosum scalpelli capüt, per ani orificium A. traho, vt ex Fig. II. Lit. b. & i. adumbratione constat. Postea manu sinistra arripio instrumenti syringotomi incidentis partem, h, dextra verò eius partem, i, atque sic instrumentum trahendo & impellendo fistulam uno ictu, ne diu acri doloribus torqueantur, integrè incido. Qua incisa sanguis sistendus, inflammatio prohibenda, callus (medicamento R. Mercuri præcip. ʒß. Mel. ros. ʒß. M.) absumendus, vulnus recens carne implendum, & cicatrix inducenda. Hæc ratione, absque cauterio actuali, quod ab alijs ad callos fistularum consumendos maximè laudatur, fistulæ penetrantes facillimè, & tutissimè, curantur.

Fistularum ani non penetrantium curatio.

SI occurrit fistula ani, quæ originem traxit ab ulcere intestini recti, nec tamen integumenta communia perforauit, ad manum sumo specillum, k, quod in vna sui extremitate capitulum rotundum, & pro traiectione fili serici foramine aliquo donatum, l, habet; in altera, pro incisione fundi fistulæ instar acus tricuspis acuminatum est, cuius apici affigatur pilula cerea, m, quæ instrumenti acumen liberio rem transitum habet ad sinus fundum, neque timor est, vt in latera eius impingat, operationem hanc impediat, & dolorem excitet. Præparato itaque specillo incerato, vlcere intestini fundum inquiri, coque inuento, specillum fortiter trudendo cutim perforo (Figur. III.) totum illudque per fistulam duco, propendente ex utroque foramine filo serico, o, Figur. V. Perrupto sinu, Cornel. Celsus lib. 7. cap. 4. de ani fistulis, & qui eum sequuntur, vtrumque fili contorti (sericum tamen simplex & rubrum, ob tenuitatem & tincturam citius incidit & erodit.) extremum colligunt, illud transuerso, & quodam paruo ligno (n. Figur. V.) arctissimè stringunt, & vniuersi sinus incisionem filo peragunt: quia tamen fistulæ totius per filum inciso & curatio, (Figur. V.) nimis tardè pocedit, illamque assiduus comitatur dolor, (omnis autem operatio citò & incundè fieri debet.) meritò reijcit eam Hieron. Fabricius ab Aquapendente, nec locum habere ait, nisi in ijs, qui meticolosè ferrum expauescunt. Vnde ego ita me gero. Fistulà specillo perforatà, & foraminibus (beneficio serici festucæ arctè per biduū constricti) pro vsu syringotomi (Tab XIV. Fig II.) quod altero extremo capitulum, crassius habet, sufficienter dilatatis, festucam

,n, &

in, & sericum (Fig. V.) remouens, fistulam incido eum in modum, quem supra Fig. I. & II. descripsi. Hæc posterior per filum, & aciem scalpelli, fistularum curatio, *Celsi & recentiorum opiniones con iungit*, & experientiâ teste fidelissimo, simplici per filum incisione melior existit, & tolerabilior, præcipuè vero, quando orificia, propter sinus longitudinem, nimium distant. Si & hæc operatio æquo tardior videbitur, omnibus bonæ operationis conditionibus satisfaciet chirurgus, si statim fistulam inciderit illo syringotomo, quod in ea extremitate, quæ aliàs globulum habet, incidit. Hoc instrumentum supra Tab. XII. Fig. 1. adumbravi, & Tab. XXXIIX. Fig. III. applicui. Si fistulæ tales à tuberculo externo & suppurato excitentur, curam requirunt eandem, procedendo vt Fig. IV. adumbrat.

Nota. Sphincter, ex Hippocr. de Hæmorrh. tuto potest incidî, quouis modo, sine læsione sui officij, si saltem octaua eius pars relinquatur intacta, aliàs sequeretur inuoluntaria secum excretio, & tandem ipsa mors. Fistulæ in senibus, ex antiqua fluxione, tunc non curantur, nisi ante consolidationem inuratur fonticulus, tribus vel quatuor digitis supra genu, in parte domestica, pro euacuatione materiæ quotidie collectæ. *Hæmorrhoides*, quæ manuum operationem postulant, vel sunt internæ, vel externæ, quas primus doctissimè ex Anatomia demonstrauit Hieron. Fabricius ab Aquapendët. *in operat. chirurgic. titulo de Hæmorrhoidibus.*

Hæ primo intuitu apparent, illæ verò non nisi per abdominis compressionem, spirituque retentionem, aut sæcum excretionem in conspectum veniunt: si chirurgia opus habent, vtraque aut tument, aut immodicè fluunt.

Hæmorrhoidum tumentium curatio manualis.

Nonnunquam tumentibus, dolor aut inflammatio iungitur, & tunc curatio medicamentis potius internis & externis, vnguento nimirum Linariæ Horst. libr. 4. obseru. 42. vel alijs (pro quorum base constituatur scrophularia, quæ sola à sordibus repurgata, collo appensa, & nudo corpore gestata, ad miraculum vsque dolores hæmorrh. mitigat, vid. Tabern. l. 2. fol 431. & Craton. conf. 207.) tentanda, quàm malum chirurgia qualicumque exasperandum est. Si absque doloris sensu, & sine phlegmone in tumorem attollantur, & occultæ sint, accipio ferramentum. p. latum. (ex Tab. XIX. petitum) & optimè ignitum, quo ita inuro hæmorrhoides, vt illas tamen non attingam, hoc est, vt ignis tantùm calorem persentiant, ad ægri bonam tolerantiam: si patiens, vt sæpe fieri solet, chirurgiam expauescit, bono etiam euentu hirudines singulariter præparatas adhibeo;

san-

sanguinem abundantem educo, postea turundam linimento simplici oblitito ano impono, & spongiam nouam, ex vino nigro austero, aut in quo ebullierint adstringentia, expressam applico, ad partis corroborationem.

Hippocrates quidem, ad prædictam chirurgiam requirit ferramentum capite rotundo, quale illud, quod Tab. XIX. Fig. V. ad viuum depictum, & in subsequ. Figur. lit. q. signatum est, quo omnes sigillatim resiccat: latum tamen hic magis probandum iudico, quoniam hoc citius finitur operatio; Hippocratis autem præstat, quando vel altera tumentium fluit: quoniam hoc sanguinem fundentes facile præterit, illud latum vero, omnes fluentes cum occæcatis exsiccat, non sine magno patientium detrimento; quod ex animaduersionibus Spigelianis monere volui.

Aliquando hæmorrhoides quidem intumescunt, ob altiore tamen sui in intestino situm, nullo modo in conspectum venire, multò minus ferramento ignito, siue lato, siue rotundo tangi possunt. Tunc, si ex chirurgia auxilium petitur, pro exsiccatione, necessaria est illa cannula, quæ supra Tab. XVI. Fig. III. adumbrata, ano inditur frigida, & calefit stylo ignito (Tab. modo cit. Fig. IV.) sæpius cannulæ immisso, vt calefacta paulatim exsiccet hæmorrhoides.

Hæmorrhoidum nimium fluentium curatio chirurgica.

CVM sanguinem immodicè profundunt, ferro punctuali (Figur. VIII.) omnes sigillatim tangendæ, vnica tantum relicta, per quam sanguis in posterum redundans effluere possit, Earum fluxus interdum tam pertinax est, vt eum facta etiam reuulsione medicamentis adstringentibus, tam ore assumptis, quàm adhibitis sistere, periclitissimo etiam Medico nonnunquam impossibile sit. Hanc pertinaciam expertus sum Venetijs (vbi chirurgiam per integrum annum exercui, & Medicis hæmorrhoides sæpissimè occurrunt curandæ.) in Nobili Veneto, ex Contarenorum stirpe nato iuvene 26. annorum, temperamenti sanguinei, tempore veris, laborante primùm (autelucenim nunquam) hæmorrhoidibus externis nimium fluentibus, ad quem vocatus, venam brachij dextri internam incidi, dorsoque cucurbitulas sine scarificatione siccas, applicari iussi, conseruam rosarum antiquam cum croco Martis, (non neglectis ligaturis partium superiorum,) per os vt sumeret, exhibui, & medicamenta valenter adstringendi facultate prædita, ouique albumine subacta, & gossipio vsto excepta parti affectæ apposui, nihilominus tamen fluxus semper vehemens durauit, ægerque rubicundus aliàs, in pallidissimum suis mutatus, ita vt de vita sua periclitaretur, Nobili, & adstantibus,

Inhi-

inhibendum sanguinis fluxum, & conseruandam vitam, venarum aduersionem, iuxta Hipp. l. de hamorrh. Aerium Tetrab. 4. ser. 2. c. 15. & Senner pr. l. 3. p. 2. c. 13. contra Hier. Fabr. ab Aquap. proposui, propositamque confirmaui Hipp. Aph. 6. sect. 8. Quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat; ea ignis sanat: studio verba illa o-mittens qua ignis non curat, ea incurabilia iudicare oportet; ne patiens ansam capiat dubitandi de restitutione sanitatis. Patiens autem, cum videret mortem non longè distare, senis nostri sententiæ fidem adhibuit, mihiq; & adstantibus, quod Chirurgiam ædurentem, sibi adhuc reliquam, admittere vellet, porrecta manu promisit. Vnde domũ festinans, necessarijs me instruxi instrumentis, punctalibus nimirum, (Tab. XIX. Fig. VII. VIII. & IX.) quæ retrocedens famulo Nobilis patientis, vt ea ignita redderet, tradidi: quibus optimè ignitis, omnium venarũ hæmorrhoidalium quæ fluxerunt, ostiola, sigillatim tetigi, crustamque induxi, à superioribus incipiendo, ne sanguis ex intactis defluens, ferramenta ignita extingueret. Videatur Ludou. Septal. l. 7. animaduers. 112. lectu dignissima.

Sanguine chirurgia suppresso, & optima victus instaurantis regula obseruata, Nobilis ille pristinæ sanitati restitutus fuit, cui consului, vt singulo trimestri cucurbitulas quatuor scapulis & dorso affixas & scarificatas, adhiberet, ne natura in futurum sanguinis abundantiam per venas ani expellere assuescat. His ritè obseruatis, ab hæmorrhoidum fluxu liber, per decennium, integerrima sanitate vixit.

Quod si natura prædicti Nobilis, hæmorrhoides ante hac sæpiti aperuisset, & quasi assueta, ad hanc solam partem superflua transmittere solita fuisset, vnicam hæmorrhoidum ferro intactam reliquissim, postmodum puluisculis emplasticis, & adstringentibus, ocludendam, ita vt spontè, vel arte, facillimè referati, & per eam sanguis, qui in corpore in dies aggregatur, statisque temporibus euacuari solet, purgari possit, ne effectus illi (quorum Hipp. mentionem facit sect. 6. Aphor. 12. A diurnis hæmorrhoidibus curato, nisi vna quæpiam seruetur, periculum est aquæ inter cutem, vel tabes impendet; Et Epidemior. l. 6. sect. 3. text. 33. & 34. qui sanguinem per ora venarum quæ in ano sunt, profundere solent, neque inflammatione pulmonis, neque vlcere excedente, neque surunculis corripiantur, neque tuberculis, quæ à cicerum similitudine terminthi dicuntur, ac fortassis, ne lepra quidem, forteque neque alijs id genus. Intempestiuè tamen curati, multi breui huiusmodi morbis correpti sunt, eamque ob causam perniciosè habuerunt, producantur.

Hæmorrhoides exulcerata.

Internæ , ne in fistulas degenerent, exsiccandæ : Quapropter anodinditur cannula ferrea, quæ in latere perforata, Tabul. XVI. Fig. II. aut III. & huic immittitur stylus optimè candens , Tab. XVI. Fig. IV. ac sæpius extrahitur, quo hæmorrhoidum vlcera adurantur, & partes vicinæ defendantur . Dolore mitigato, & eschara ablata, vlcus incarnandum , & consolidandum, medicamentis sarcoticis & epuloticis.

Fig. VIII. monstrat applicationem enterenchytæ seu instrumenti fistularis , Tab. XIII. Figur. V. ad infundendos clysteres in anum.

Anno post Christum natum M DC XXXIX. Die XVIII. Iunij, coniux Bartholomæi Abelini, Textoris Vlmani fœtum edidit mortuum , qui in partibus obscænis nullum signum habuit, ex quo cognosci potuisset, masculus ne an fœmina fuerit. Neq; etiam via apparuit vlla, per quam fœtus vrinam, aut fœces alui excernere valeret. In peritonæo dependit aliquid ad longitudinem digiti auricularis , quod, instar intestini cæci, perforatum non erat: Ab osse pubis vsque ad calcem ambo pedes arctissimè cohærebant: in reliquis verò partibus fœtus pulcherrimè fuit formatus .

Fig. IX. Anno post Christum natum 1651. die 5. Iulij, hora ferè sex-
ta post meridiem, in vico V vittenbach Ducatus V vittenbergici, con-
iux Georgij Langij, bubulci, Anna, partum edidit monstrosum, at-
que ita conformatum, veluti in delineatione cernitur: nimirum duo-
bus capitibus, quatuor pedibus, totidemque brachijs præditū. Hoc,
statim atque nascebatur, monstrum Vir Reuerendus Dominus M.
Ioan Riepp; parochus istius loci ordinarius, baptismo donauit, &
subsequente 6. Iulij in æde sacra, nomine Christiana & Christianæ
insigniuit. Fœtus hora 6. post meridiem ex hac vitâ discessit. Septi-
mo Iulij, cadaveris abdomen & pectus præsentia Domini Christo-
phori von Rueff: Scorndorffij Physici ordinarij , Iacobi Guttelin:
Pharmacopæi ibidem proprij genitoris, (è durum pectus!) & alio-
rum, secundum artem aperti, & inueni, primum duos ventriculos,
quorum vnique annexa fuerint intestina tenuia, quæ tamen ad
principium crassorum in vnicum intestinum cæcum , colon & re-
ctum desinebant. Extractis artificiosè intestinis, sub dextro hypo-
chondrio, in conspectum venit vnum solum parenchyma hepatis,
in sinistro vnicum lienis, in regione verò lumborum tres renes, toti-
demque vteretres, magnitudine æquales, orificijs suis in vnicam
cystem vrinariam hiantes. Generationis organa quod attinet,
vnicus

TABVLA XXXIII

TABVLA XXXXIII

Fig I

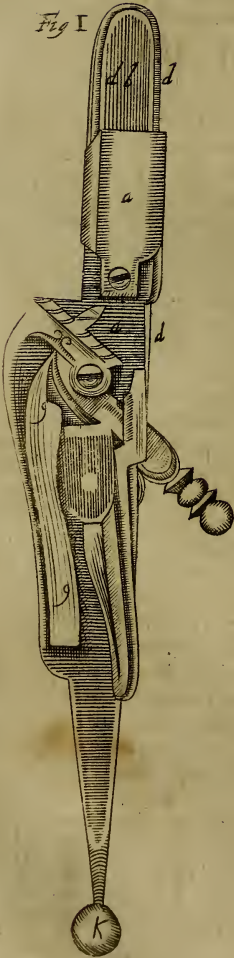

Fig 2

vnicus aderat vterus compartibus omnibus ad generandum necessarijs; pendulum illud post anum non erat perforatum, sed instar intestini cæci oclusum. In capacitate thoracis duo reperi corda totidem capsulis inclusa, vnicum mediastinum, quod corda sic ab invicem separavit, vt vnum in sinistro, & alterum in dextro latere situm habuerit, cuius monstrofi partus externam imaginem operi posthumo adiunxit Authoris ex fratre nepos.

T A B V L A V L T I M A.

De funda Galeni, cancro labiorum, arteria incisa compressione, pedis contracti distensione, cubiti rigidi inflexione, sinus in femore magni apertione, locis & fascijs fonticulorum, glandium è vulnerebus sclopetorum extractione, varicum sectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibia cariota abrasione, & deligatura abrasione, & deligatura pectoris, quam Galenus Cataphractam vocat.

A Est funda Galeni l. de fasc. c. 62. fascia scilicet in quatuor partes scissa, ad labrum inferius deligandum accommodata, cuius descriptionem in gratiam studiosorum chirurgiæ, in primis verò barbitonorum, quibus rarò iste liber de fascijs est ad manus, transcribere volui, vt hanc fasciam, eiusque applicandi modum, ad curandos labiorum affectus, præcipuè vero cancrum exulceratum, vtilissimum pariter, ac chirurgiam exercentibus scitu summè necessarium addicerent. *Medium quod integrum est inijcito super labium inferius, superiores verò partes ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in speciem literæ X. altera super alteram excedente, ad summum caput, & inter ipsum & frontem attrahito, ministroque tradito, reliquas verò binas partes sub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad foramē literæ X. ad frontē attrahito, & has & quæ à ministro continebantur inter se deuincito*

Æ. Indicat labium exulceratum, fascia fundæ ad mentem Galeni deligatum. Pateriens erat *Gallus Sigman*, Rusticus Langinauiensis, ex Territorio Vlmensi, cancri labiorum exulcerato affectus, qui postquam à multis chirurgiæ peritis dolens percepisset, se ab isto malo liberari non posse, nisi sectione radicitus extirpetur: pateriens ob difficultatem domesticam, qua premebatur, ab *Inclyto Recip. Patr.* Senatu supplex impetrauit, vt in *Xenodochium* reciperetur, & cancer ferro, ac manu chirurgi exercitati *Georgij Riedlin*, abscinderetur.

Abfcessione per forcipem facta, & vicere ad cicatricem ferè ducto, malum repullulauit. Senatus inclytus huius recidiuæ certior factus patientem meæ curæ tradidit. Hic ob dolores capitis & artuum nocturnos, mihi valdè suspectus, in Nosocomium Gallico morbo affectis destinatum translatus, decoctum ligni Guaiaci sumpsit, vnde dolores capitis & partium extremarum cessarunt. Cancer verò interim topicis tractatus nihilominus pauperculum vehementissimè cruciauit. Deinde corpus, per sudorifera nimis calefactum, vsu seri caprini depurati refrigerandum, & ab atrabilijs humoribus per epicrasin purgandum existimaui, decocto Magistrali sequenti.

℞. Aq. fluuiatilis lib. XV.

Hord. integr. p. j.

Bulliant in vase obturato ad crepulturam hordei, tunc adde,

Fol. Borragin.

Cichor.

Bethon.

Carduib.

Sonch. ana Mj. & iterum bulliant ad remanentiam ℞ij. abiectis herbis in colatura infund. p. 24. hor.

Rad. Polypod. ℞iij.

Pulu. colocynth. in petia ligat. ℞ij.

Rad. hell. nigr. præp. ℞s.

Ireos nostratis.

Agaric. crud. ana ℞j.

Vuar. Passar. ℞j.

Semin. anis. ℞ss.

Misce omnia & ebulliant ad consumptionem medietatis, & in fine pro vnica ebullitione adde

Cinamom. optim. ℞ij.

Nuc. Mosch. incif. ℞j.

Fol. sen. s. stipit. ℞j s.

Colatura diuidatur in xix. doses, vt vna dosis sint ℞vij. seruabatur in phiala quælibet, super affuso oleo ad digit: latitudinem, & dabatur alternis diebus summo mane, à qua patiens iacuit in lecto benè coopertus, donec madorem corporis sentiret, atque post horam iusculum sumpsit, & quia, ob colocynthidem decoctum amariusculum fuit, statim post assumptionem deglutiuit aliquid de pomo asso, aut ℞ss. passularum. Purgans hoc faculè trahit non solum humorem,
qui

qui influere potest, sed eum quoque, qui iam influxit. *Et notandum huius solius decocti crebro usu, multos ab exulcerati carcinomati doloribus liberatos, pluresque à nondum exulcerato fuisse curatos. Hac obiter de decocto.*

Præparato corpore, precibus pauperculi deuictus labium forcipe abscidi; primo intuitu bono cum successu. At sequenti die obseruauit tuberculum, quod *forfex, utpote qua ad talem chirurgiam valde est incommoda*, reliquit.

Hoc tuberculum puluere illo caustico, quem ab Empyrico acceptum Aquap. describit *lib. 1. pentateuch. cap. de cancro*, consumere frustra tentauit, indeque de certa curatione dubitare, & imminentem recidiam timere cœpi. *Patiens autem meo iussu, repetiit usum decocti purgantis, singulis quaternis diebus, & cum vlcus beneficio Vng. de Tutia sequentis,*

℞. Ol. ros. complet.

Myrt. ana ꝑ.

Seui vitul. castr. ʒvj.

Succus solat. hortens.

Plantagin. ana. ʒx.

Vini granatorum ʒiv.

Bulliant ad succ. consumptionem, facta colatura.

℞. Ceruss. puluer. ʒx.

Litargyr. præp. ʒijs.

Plumbi vsti & loti.

Antimon. præp. ana. ʒv.

Tutia Alaxandr. ʒʒ.

Camphor. ʒʒ.

Misce omnia in mortario plumbeo, &

F. Vng.

ferè ad cicatricem duceretur, remanebat enim solum illud tuberculum, bonà victus regulà internis, externisque remedijs instructus, specitissimæ restitutionis lætissimus domum redire festinauit. At quod supra timui, elapso semestri etiam euenit, recidua scilicet altera, malum prioribus multò peius. Has reciduas autem forfici, qua operatio peracta, vnicè adscribendas existimo. Hæc enim ad tentatam chirurgiam ineptissima fuit: *Si igitur cancer totum labium occupat, Chirurgi meo & Riedlini erroribus docti, eum forfice abscindere caueant, ferè enim impossibile, quin ea aliquod vestigium relinquat ex quo malum recrudescere queat.* Memini quod aliquando in publicis lectionibus ab Excellentissimo Adriano Spigelio, hanc cautionem audiuerim, quam tamen pro nihilo habui, vsque dum in rusti-

eo hoc & alio expertus, eà non obseruatà, patientes de vita, & de fama chirurgum periclitari: Æger secundam recidiuam passus, etiam tertiam chirurgiam à me petijt, quam monetà ex argento confectà, acuta, & aqua forti intincta, iuxta Aquapend. placitum, administrassem, absque dubio maiori cum fructu, nisi vasa circum circa maximè tumida, laborem frustraneum fore indicassent. B. est vsus & applicatio illius instrumenti, quod *supra Tabul. XVII. Figur. III. descripsi, & depingi curavi*. Hoc in vulneribus, vel potiùs puncturis arteriarum carpi, quæ in duello facilè contingunt, pro sistendo sanguine, vtilissimum expertus sum, vt infra ex singulari obseruatione patebit. Alij sumant monetam argenteam, quam vulnere superligant; quia tamen ligatura ista satis stricta esse debet (*laxior enim sanguinis fluxum neutiquam cohibet*) ob imminentem manus externæ gangrænâ, & subsequenter sphacelum (*comprimuntur enim vasa vt alimentum & spiritus vitales & animales influere nequeant.*) valdè periculosa videtur; vnde hominum salutis melius prospectum iudico, si omnes chirurgi simile instrumentum in promptu habeant, vt tempore necessitatis eo vti valeant. Patauij, *vbi exercitium Anatomicum & chirurgicum à plur. mis seculis maximè floruit*, meo tempore reperiebatur exercitatissimus Arteriotomus, qui ad curandos capitis atrocissimos dolores suasu medicorum, arteriam carpi non rarè incidit, factaque sanguinis euacuatione ordinata, vulnus prædicto instrumento ita compressit, vt ne gutta quidem sanguinis extra chirurgi voluntatem profunderetur, neque vllum ex compressione aliàs metuendum symptoma superueniret. Sæpius Vlmæ accidit, vt ab imperijs baluatoribus, & chirurgi titulo certè indignis, pro vena basilica arteria comes aperiretur, vnde plerumque vel nimia sanguinis profusio, vel aneurisma magnum, quod malè curatum mortem intulit. Si itaque in futurum præter spem talis error committatur, pro correctione huius (præter remedium, quod Clariss. Colleg. DD. Gregor. Horstius obseruationum chirurgicarum prima, lectu certè dignissima proponit) simile instrumentum, quod arteriam comprimendo sanguinis fluxum sistit, aut arteriæ cubiti læsæ adaptetur, meo iudicio non erit alienum. In Heluetia, arterias temporum casu vel arte ruptas & incisas, parte corticis mediæ nucis iuglandis conuexa feliciter comprimunt.

C. Indicat *applicationem ferri* (quod *supra Tabul. XVII. Figur. I. adumbrari curavi ex Guilhelm. Fabrit. Hildan. libello de combustionibus,*) inferuentis ad genu contracti extensionem. Iacobus Murdel, Iacobi Lanionis filius 5. annorum, in terram silicibus stratam patrem currendo insequens & cespitans cecidit, sine doloris querela vsque in quartam diem ambulauit, quo claudicare,
& de

& de genu contuso conqueri cœpit. Mater de puero satis sollicita vocat barbitonforem Iohan. Andream, qui statim cataplasma contra cruorem Felicis Mirzen, altera die (pro discussione vt reor) linteum triplex ex vino calido expressum applicuit. Puer ita tractatus corripitur febre acutissima, quæ remedijs conuenientibus à Medico ritè adhibitis, die quo tam critico per abscessum pedis affecti, inflammationem scilicet erysipelatofam soluebatur, quæ totum crus & femur ad inguina vsque occupauit, calore, rubore, & dolore puerum vehementer affligens. Curata inflammatione supererat in genu ante febrim contuso tumor ingens, quem, cum omnia resoluentia explosisset, ad suppurationem ducere tentarunt, & genu tam in parte domestica, quàm externa medicamine caustico aperuerunt, materia nulla, vel certè paucissima effluente. Re ita se habente, Medicus ordinarius discessit, & totum curandi negotium Andreæ Barbitonfori reliquit: hic pro arte & marte puerum tractauit, vlceraque caustico inusta consolidauit, & tumorem planè indurauit. Mater magis quàm vnquam sollicita, & obseruans, bonum virum huic malo esse insufficientem, & propterea etiam anxium, me consilij causa vocauit. Hæc ex relatione. Accedens inueni tumorem in genu haud abfimilem ijs, quos vulgò Olidschroam appellant, puerumque contractum, crus enim extendere non potuit. Facto prognostico, affectum hunc esse ancipitis & quidem diuturnæ curationis, rem ita aggressus; pro emollitione & discussione tumoris, quotidie per quadrantem horæ cum spongia adhibui fomentationem ex sequentibus.

℞. Herbar. Malu.

Verbasci.

Bethon. ana. Mj s.

Flor. Malu. M. j.

Semin. lini. ℥j.

Rad. Alth. ℥ij.

Incis. & contus. ad chartam.

Post fomentationem apposui ceratum diasinipi, quodd *Hieron. Fabrici. ab Aquapend.* cap. de melicerid. descripsit, & D. Spigelius ita correxit.

℞. Salis gemm.

Lythargyri aur.

Ceruss. ana. ℥iv.

Ceræ & Terebint. ana. ℥ij.

Galbani.

Opponon. ana. ℥ß.

Sinaphi pulu. ℥ij.

Ol. veter. ℥ix.

acet. acerr. q. s. F. l. a. ceratum molle.

Sub poplite & ad latera inunxi genu seq.

℞. Vnguent. Euæ ꝑ ij. s.

Neruin. ꝑ vj.

Cerati citrini. ꝑ ij.

Ol. lumbr. terr. ꝑ ij.

Vulpini. ꝑ ij.

M. pro Vnguento.

℞. Ol. oliuar. ꝑ j.

Medul. crur. bouis.

Ceræ flauæ.

Resin. Pin. ana. ꝑ ij

Butyr. rec. ꝑ iij.

M. F. Vng. Euæ, seu Anodynum, quod Foscarinus ex Turcia secum attulit.

℞. Succ. Nicotian. ꝑ vj.

Ceræ citrin. recentiss. ꝑ iv.

Resin. ꝑ iij.

Terebinth. ꝑ ij.

Ol. mytrin. q. s. F. cerat. molle.

cuius descriptionem habeo ex l. r. Pentateuch. chirurg. Hier. Fabr. ab Aquapend. cap. de herpet. miliari.

Vsu fomentationis & cerati continuato, genu detumuit: ex inunctione verò poplitis pro extensione nullum iuuamen patiens percepit; quare instrumentum hoc applicui, quo paulatim crus extendi possit, ferreum: quod patiens (prius applicato genu corroborationis ergo, cerato barbaro, cum Magistrali diasinap. mixto, & facta inunctione poplitis, cum superposito sparadrapo seq.

℞. Cerati citrini mod. descr. ꝑ ij.

Ceræ flauæ nouiss. ꝑ ij.

Resin. Terebinthin.

Pin. ana. ꝑ j.

Misce ad ignem & intingatur tela.)

continùe, noctes diesque portauit, singulis diebus cochleam instrumenti parum attrahendo, donec crus in rectum duceretur, vt spatium vnus anni patiens sine baculo ambularet. *Causa contractionis erat mala pedis situatio, quam cauere debuissent capsula lignea, quam videre licet. Tab. XXI. Fig. VI.*

Anno 1636. die 10. Octobris vocatus fui ad puerum Martinum Grauium Leipheimensem, qui mihi ostendit crus ex ganglio in genu versus posteriora contractum, quod premissis vniuersalibus, eodem in-

instrumento ijsdemque topicis octo mensium spatio, in directum extendi.

D. instrumenti Tabul. XVIII. Figur. V. descripti vsum ostendit: Nam sicut ad extensionem brachij nil melius, quam lapidis ponderosi in manu gestatio, ita ad flectendum illud paulatim nihil conducibilius sum expertus, quam hoc instrumentum; patiens erat puer militis, qui luxationem cubiti passus, ob malam situationem, eum flectere non potuit: hunc, vt pueros præcedentes, inunxi quotidie, sparadrappum applicui, & instrumentum gestare iussi: hic duorum mensium spatio conualuit, & pro necessitate cubitum, sine doloris sensu & impedimento, flexit. *Observeruent igitur iuniores chirurgi, vt membra fracta aut luxata commodè collocent*: Non rarè enim præter membri contracturam, sequitur inflammatio malam figuram, vid. Tab. XXVI.

E. Anno 1626. die 19. Nouembris me vocat frater^o meus Martinus, ad focerum suum Ioann. Maluenter, Natum Vlmensem, & in Danubio nauigando versati ssum. Is ipse, quem Clariss. Collega, D.D. Greg. Horstius in suar. obseru. Chirurgic. IX. curauit, ostendit mihi *sinum in femore sinistro* (qui ex contusione ad suppurationem ducta, & negligenter tractata originem duxit) petijtque medelam. Ego sinus magnitudinem specillo explorans, superficialem tantum, at satis longum & latum inueni. Cum autem huiusmodi sinus decliues, vt notum, rarè agglutinentur, seq. die forfice deceptoria supra Tab. VII. Fig. IX. (nondum eo tempore Syringotomis Tab. XII. Fig. I. II. & III. ac Tab. XIV. Fig. I. descriptis instructus) inciso patiente eum incidere tentauit, postea carne replendum: sed cum nimis tardè per forficem istam fieret operatio, nauta instrumentum animaduertens, femur mouit, manibusque mihi dextram repulit. Vndè seposità curatione pet ferrum parumper (vt ex Figura patet) dilatatum, albumine oui conuassato & stuppâ pexâ, obligauit; subsistente sanguine tertio & quarto die per siphonem infundebam hydromel pro eluenda cauitate: quinto, & sexto & septimo vinum nigrum austerum, in quo coquebantur Balaustia, cortices granator. &c. inieci, & spongiam nouam eodem liquore madefactam & expressam fasciâ longâ, & trium digitorum transuersorum latâ (latior enim non ita stringit) superligauit, ligaturam ab inferioribus incipiens & supra sinum in parte sana finiens; his medicamentis, in quibus magna glutinandi virtus posita, & deligandi modo, intra septimanam, fratris focer felicissimè curatus fuit. Ab eo tempore *nunquam ad Chirurgiam deueni, nisi remedia pharmaceutica frustra fuerint adhibita*: Neque posthac amplius forfice deceptoria (quia Chirurgum, non ægrum decipit) ad sinuum dilatationem sum vsus.

F. Indicat *locum fonticularum in brachio*. Varijs in locis conficiuntur fonticuli, hi tamen in brachijs inusti reliquis vtiliores, & accommodatiores esse videtur: Vnde etiam à Medicis præ cæteris eliguntur, pro euacuatione scilicet, omnium eorum humorum, qui caput humanum offendere solent; cum inter partes inferiores superioresq; exacte medium situm obrineant, humorum in caput ascensum impediant, eosque influentes à capite, ob conuenientem distantiam, commodissimè reuellant, atque deriuent. Nec solum in capitis, oculorū, aurium, narium, oris, faucium & gulæ vitijs, verum etiā in thoracis, cordis, & pulmonum affectibus, magnum & mirandum præstant auxilium. Quanquam autem hi fonticuli in prædictis morbis multum iuuent, & ægris sint accommodatissimi, idque propterea, quod ipsos videre, proprijsque manibus gubernare possint: Nihilominus tamen non pauci reperiuntur, qui fonticulos in genere, vt qui diligentia & laborem requirunt, spernendo sanitatem, planè vituperant: alij ob fetorem detestantur: reliqui verò ob timorem ignis sibi iniuri recusant. His respondeo, quod neque vestimenta sine labore, manè & vesperi, induantur & extrahantur, neque excrementa absque fetore reddantur. Sicut autem hoc vel illud ad vitam humanam est necessariū; ita hi ad benè viuendum, & integrā sanitatē fruendum, summè vtiles. Et quemadmodum nullum pœnitet vllius laboris, quem induendo & exuendo impendit, ita nemo de his conqueritur, imò dum ipsos tractat, magna voluptatem sentit, siue propter dulcedinem, quam ex pruritu percipit, siue quod de die in diem manifestè cognoscit illius materiæ euacuationem, quæ secundum errores commissos genita, & in corpore retenta graue malum attulisset: aut potius quod beneficio huius sanitatem amissam adipiscatur. Vnde sæpius vno fonticulo nō contentus sibi facilè duos, interdum etiam plures, prout opus erit parari curat: adde quod Fonticuli, si arte regantur, non fœteant, & facti in debito loco non doleant.

Locus fonticularum quatuor condiciones requirit, 1. vt patiens ipsum videat. 2. vt ad ligaturam sit idoneus. 3. vt habeat venam. 4. vt sit in musculorum duorum interstitio, ad prohibendum dolorem, quo impeditur facilè motus.

Locus hic in brachio inuenitur, si chirurgus cubitum patientis, uario modo, uoluit, flectit, & extendit, usque dum debitam musculi deltoidis & bicipitis separationem inuenit. Multi conficiunt fonticulum in ipso deltoide, quidam in fine huius, alij in parte posteriore ipsius. Ego tamen, ob dictas condiciones, locum lit. F. noratum eligo, interstitium scilicet musculi deltoidis & bicipitis, idque potius in parte superiore, quæ minus

fen

sensibilis, quàm inferiore, ad quam breui temporis spatio decurrit.

Inuento fonticuli loco, modus erit considerandus. Paratur fonticulus scalpello, caustico potentiali, & ferro ignito. Cum verò ferrum ignitum huius chirurgiæ inuentoribus magis vñtatum, caustica potentialia non probo vtpote quæ tarde, & vt plurimum cum dolore magno operantur; nec ita securè adhibentur, quoniam eorum agendi vis nobis non ita exactè est cognita, sed interdum *præ expectationem nostram efficaciora, non raro impotentiora inueniuntur.* Missum quoque facio ferrum secans, siue salpellum, propter rationes modò recensitas, quibus addo, quod sectio fonticuli sanguinem profundat, quem plures videre nequeunt. Magna dexteritate veteres vtebantur ferro ignito, quod erat incuruatum, & longum habebat manubrium (Tabul. I. Fig. II. depictum.) sed cum vidissent, quod illud instrumentum non solum carnem à chirurgo signatam inurat, sed etiam partes vicinas calefaciat, præter hoc excogitarunt aliud instrumentum cannulatum, quod partes vicinas defendat: vid. Tab. I. Fig. I. Per cannulam hanc non ignitam, & cuti fortiter impressam intrudunt solidum candens, vt penetret secundum Medici intentionem nonnunquam magis & minus profundè. Iulius Casser. Placentinus inuenit instrumentum supra Tab. I. descriptum, & hinc Lit. G. signatum, quod ignem occultat, partes vicinas à læsione defendit, & præ cæteris instrumentis *ad omnes fonticulos extra caput inurendos accommodatissimum, & securissimum est.* Hoc me plus quàm sexcentos fonticulos, cum admiratione adstantium, & risu patientis fecisse, testabuntur illi, qui adhuc viuunt, & fonticulos à me paratos gestant.

H. est *fascia pro fonticulis in brachio* ligandis commodissima, quia facillimè ab ægro adaptatur; vtilissima, quoniam conseruat fonticulum in suo loco; & pulcherrima, eò quod ex tela alba parata potest leuari: neque hæc, vt reliquæ fasciæ, tam facillè visus aut tactus sensu deprehenditur.

I. *Locus fonticulorum in femore est* (quatuor digitis transuersis supra genu, inter musculum sartorium & vasum internum, quærendus) ad ligandum aptissimus, & comitem venam saphenam, vbi fonticulus in hystericis affectionibus efficacissimus, reuellendo & deriuando. Curauì eo mulieres, quarum nomini parco, quæ ob suppressionem mensium, vteri furors, aliaque symptomata sunt passæ: plures etiam quæ vlcera in tibijs habuerunt dysepulotica; illic reuellendo, hic intercipiendo & deriuando.

K. est *fonticulus*, quem mihi *inter principia musculi gastrocnemij*, contra dolorem Ischiadicum summo & felicissimo cum
suc-

successu parati. Laudat quidem Excellentiss. Adrian. Spigel. *in hum. corp. fabric. lib. 5. cap. 9.* ob transitum venæ popliteæ inuersionem fonticuli in sura, seu masculi gasterocnemij principiorum coitu, quem Daniel Bucretius *in Iul. Casser. Placentin. Tabul. Anatomic.* (quos ego ære emi Spigeliano ab Hæredib. Casserij) *l. Tab. 2. lit. Græc. π.* notauit. At quoniam locus ille ob suam decliuitatem ad deligandum valdè est incommodus, ego iuxta Andr. Vesal. *in corp. hum. fabric. l. 2. Tab. 10. de musculis* locum paulò superiorem elegi, eumque non sine ratione: habet enim huius loci fonticulus omnes boni fonticuli, quas supra recensui conditiones; 1. venam popliteam, quam antiqui & recentiores in Ischiade, alijsque morbis pluribus, quos Aurelius Seuerinus *lib. de angeologia c. 26.* collegit, magno certè cum successu aperiebant. 2. Interstitium principiorum gasterocnemij: neque enim metuendus ille neruus satis insignis, qui sub genu transcurrit, vt lædatur; nam vbi fonticulus conficitur, neruus progrediendo, iam iam profundiora petijt, vt ferro candente offendi nequeat. 3. Deligaturam firmiter consistentem. 4. Patiens ipse ipsum regere, & gubernare potest. Notissimum est, qui semel Ischiadicis doloribus vexatur, non facillè ab ijs liberatur, ita vt sibi polliceri possit, se in posterum ab eiusmodi cruciatibus fore immunem. Sanctè tamen testari possum, me metipsum post vsu balnei Thalsengensis, vulgò Gesundbrun, in agro Ulmano siti, beneficio huius fonticuli, per nouennium, à paraxysmo præseruasse, & si vixero forsitan vltcrius, venæ Ischiadicæ sectioni, omnibusque purgantibus, sudoriferis, & topicis medicamentis, quæ per annum integrum, ex clarissimorum Medicorum consilijs, assumpsi & adhibui, valedicens. Quare si in futurum in tali cruciatu Ischiadis diuturno, tam interna, quàm externa remedia sine successu vsurpata fuerint, meo consilio & bona spe salutis ad hanc chirurgiam, tanquam ad sacram anchoram confugiant, inuersionem scilicet fonticuli in loco signato: non dubito enim, quin patiens sanitatem, Chirurgus verò maximam laudem deportaturus sit.

L. est fascia pro fonticulis in femore & sura deligandis, omnium optima.

Quomodo fonticuli iam parati conseruari, rectè que gubernari debeant, ex scheda Aquapendentis, qui eius mentionem facit *in opere suo operationum chirurgicarum, et titulo de fonticulis*, discere potuissimus, nisi illa incuria typographi, cui Author schedam tradidit, vt typis in lucem daret, amissa fuisset. Hac igitur destituti legant elegantissimum tractatum, quem scripsit Hieron. Capiuacius, de recta cauteriorum administratione, & Dominicus Galuanus Medicus Aethelinus (*cui acceptum refero sparadrapp. meum.*

Cerati

Rz. Cerati de ceruss. seu Albi cocti Aug. ℥xij.

Pulu. ceruss. ℥iiij.

Thuris.

Tragacanthi ana ℥vj.

Ireos. Flor.

Bez. ana ℥v.

Storac. liquid.

Ol. spic. odorati ana ℥ij.

Saponis veneti. ℥ij.

Ceræ q. s. vel ℥ij.

Veronenses Chirurghi, in viris vsurpando addunt parum mochi, ad gratiorem odorem.

Misce s. art. & cum tela noua F. sparadrappum, quo per annos viginti & duos, plus quam fonticulos mille summa cum vrentium admiratione, ab omni symptomatum incurso præseruauit de fontanellis. lib. 2. cap. 13. 14. 15. 16. & 17. quæ ad mentem Aquap. sui Præceptoris, accuratissimè scripta esse certus scio, stylo tamen Italico, qui dignus esset, vt Latinitate donaretur.

Nonnulli miris laudibus deprædicant Ceratum, quo Dux Hetrurix fonticulos suos ab omni symptomatum incurso præseruat.

Rz. Succi Hederæ ℥iiij.

Nicotian. ℥j.

Terebinthin.

Resin. pin.

Vng. ros. Mes.

Cer. citrin. ana ℥j.

Ol. N. Mosch. ℥ij.

Pulu. cyper. odor. ℥j.

Ceruss. elect. ℥j.

M. F. Ceratum.

M. Forceps in vulneribus sclopetorum, pro extrahendis globulis in profundo sitis, affabrefacta, quam supra Tab. XIV. Fig. IX. ad vium delineauit.

N. dictæ forcipis vsus, & applicandi modum ostendit, qui talis est: Extrahatur terebellum, & exterior cannula demittatur versus cochlearia, ita vt instrumentum claudatur, & foramen referat instrumenti Tab. XIV. Figur. XI. depicti: hoc facto, exterior cannula oleo inungatur, & instrumentum dextra chirurgi vulnere clementer immittatur, vsque dum cochlearium extremitas denticula globulum amplectatur: tunc pollice atque indice sinistro, instrumentum chirurgus teneat, eoque quantum æger tolerare poterit, globulum premat, ne forcipi cedat: postea digitis manus dextræ, terebellum

per

per foramen capuli rotundi immittat vsque ad globulum, illudque circumuoluat, & globulum paulatim infigat. Quam primum verò Chirurgus terebellum globulo sufficienter inhærere cognouerit, cannulam exteriorem sursum parumper & sensim trahat, eamque statim deorsum remittat, vt cochlearia diuisa globulum recipiant, & receptum firmissime tenendo, terebelli operam adiuuent: quibus ritè peractis, terebellum & ambæ cannulæ, adeoque totum instrumentum cum affixo & recepto globulo, extrahatur eo modo, quem figura designat.

Notandum, à pluribus alligari & commendari instrumenta, quorum imagines inueniuntur supra Tab. XV. depictæ, quibus, si globulus cedit, facilè neruus, vena, & arteria læditur: qua propter, qui duo ista instrumenta Tab. XIV. Fig. IX. & XI. (quæ, durante bello Germanico, viginti annorum spatio, in pluribus feliciter vsurpauit militibus) in promptu non habent, nec habere volunt, optimè faciunt, qui & reliquis tenaculis rostrum gruinum rectum Tab. XI. Fig. VI. vel in angulum obtusum recuruatum Tab. IX. Fig. X. substituunt, vt pote quibus Chirurghi Patauini frequentissimè sine noxa, globulus è vulneribus trahunt. *Lege omnib. numer. absolutiss. tract. Franc. Plazzon. de vuln. sclopetor.*

O Indicat *sectionem varicum*, iuxta Aquap. sententiã, quæ tamen, vt nostris Germanis est horrenda, ita facilè ex ea oriri possunt praua symptomata. Dum Patauij literis operam dedi, vidi rusticum in Nosocomio D. Francisci sub Excellentiss. Spigelij manu, summa cum vtilitate, chirurgiam delineato modo institutam, sustinere.

Ego, ad imitationem, hunc operandi modum in patria semel tentauit: sed errore patientis, motu scilicet nimio, qui nullus esse debuisset, sequebatur inflammatio ægrum vehementer affligens, & prohibens, vt voto non potuerit respondere exitus: vnde patiens cum suis parentibus, ea vt me corriperet & torqueret inflammatio, operarunt. Hoc famæ naufragium semel passus, varicibus in extremis affectos, deinceps solis topicis, sub tibialibus ex pelle canina confectis, tractauit.

P. ostendit *vulnus acinace femori profundè infixum, quatuor suturis seu fibulis unitum*, & in decliuiori loco foramen habes, cui turunda Q. immittitur, vt, pro materiæ exitu, opertum conseruetur.

R. ostendit *modum deradendi tibiã cariosã scalpris Tab. VI. depictis*.

Martinus Ochmidt, Ollingenensis, puer vndecim annorum, conqueritur de vehementissimo dolore tibie dextræ, & duobus foraminibus materiam puris fetidam fundentibus, quorum vnum erat circa malleolum internum, alterum circa externum. Hunc affe-

affectum Barbitonfor pagi illius ordinarius tractauit pro luxatione pedis. Anno 1640. Die 16. Decembris æger receptus est in Xenodochium Vlmense, quem iussu Incltyi senatus visitauit, & statim animaduerti affectum non esse luxationem, sed corruptionem & erosionem totius tibiæ, quam curare instituit. Primis atque diebus, bonam victus rationem præscripsi, & sequentem potiunculam.

℞. Syrup. ros. sol. ʒjss.

Elect. limbu. ʒvj.

Decoct. fl. & fr. q. s.

M. F. Potio br.

à qua quinquies deiecit materiam valde serosam. Die 22 Decembris, à tibiæ capite vsque ad malleolum internum sine læsione venarum, arteriarum, neruorum & tendinum scalpello incidi crus, digitorum vnguis periositium à tibia separauit, vulnusque stuppa cannabina, medicamento stegnotico (ex albumine oui, atque rosarum agitato, & puluere adstringente Galeni) & fascia duobus capitibus prædita obligauit. Die 23. subsistente sanguine, vulnus religatum inspexi & inueni, quod mea me opinio minimè sefellerit: nam non solum pars anterior tibiæ in superficie, verum etiam posterior vsque ad medullam corrupta fuit: Mox etiam aliquot corruptæ tibiæ particulas vossella exemi, & vulnus denuo, ob vehementem patientis clamorem, medicamentis & fascia obligauit. Die 24. os corruptum scalpris derasi, & caput tibiæ inferius integrè corruptum, valdè foetens inueni. Qua propter os tibiæ decocto Diuino purgavi, ipsique puluerem aristolochiæ & Iridis Florentinæ inspersi, & vulnus cerato diapalmæ contectum fascia obligauit. Die 25. & 26. propter magnam corruptionem os derasi, & multas corruptæ tibiæ partes vossella extraxi. Die 29. ab inferiori & interno tibiæ capite magnam portionem corruptam forfice Tab. XX. Fi. I. abscidi. Die 30. fetor ossis ab usu decocti diuini nonnihil remisit. Die 31. postquam dolor pedis & fetor remisit, ægrum glutinosa victus ratione nutriui ad generandum calium, & vulneri ceratum diuinum applicui ad inducendam cicatricem. Ab hinc vsque in diem 4. Ian. Anni 1641. ex inferiore tibiæ capite, seu malleolo externo fluxit materia purulenta. Die 6. circa hoc foramen apparuit caro solida. Die 7. vulnus benè habuit, & natura os tibiæ, à capite inferiore vsque ad mediam partem, erosum, integrè separauit. Osse separato, vulnus mensis spatio consolidatum fuit.

De Gummate Gallico.

Gummata Gallica si medicamentis ex sarsapariglia, (quæ topbos & omnia luis venereæ accidentia multò facilius & breuiore tempore mitigat & abolet, quàm lignum sanctum) per os exhibitis non cedant, ceratum sequens optimo iuuamento ipsis applicatur.

℞. Mercur. vii. saliu. hominis ieiun. extinct. ʒʒ.

Pulu. Tab. Ind. ʒʒ.

Empl. diachyl. c. gum.

Cerat. oxelæi.

Citrin. ana ʒj.

Ol. lign. Guai. d. ʒj. M. F. cerat.

Quod sub remedij vsu perpetuò doleant, nec dissipentur, certissimum signum est, os gummati subiectum, pati cariem: vnde necessum est, gummata per longitudinem tibie scalpello Tab. II. Fig. II. incidatur, ac os defectum ac corruptum scalpris abradatur. Tales topi, uti in Germania rarissimè occurrunt, ita eorum curatio chirurgica non nisi efflagitantibus illam, in atrocissimis doloribus, admittitur. In Italia verò frequentissimè & felicissimè, manuali operatione, curantur. Quamuis igitur multos, nobiles & ignobiles, topis gallicis cruciatos sub cura habuerim, manum tamen paucissimis adhibere fuit concessum. Quoniam verò Patauij, vbi ferè innumeri de perpetuis tibiarum doloribus conqueruntur, hanc operationem sæpissimè vidi, non rarè etiam ipsam ibidem administraui, modum operandi Patauinis vsitatū, nostro opusculo paucissimis inserere volui, ut studiosi chirurgiæ (in quorum gratiam hæc scribo) ægrotantibus, qui ad incitas quasi redacti, & ab ipsis auxilium manuarium summè expetunt, promptè succurrere scirent. Primo die gummata venereum, scalpello citato, secundum tibie longitudinem vsq; ad os incidunt, dein vulnus stuppa cannabina, quæ oui albumine agitato fuerit imbuta, dilatant, tibiamque conuenienti fascia inuoluunt, ad arcendum humorum affluxum. Secundo, remouent stuppam, & vulnere arzificiosè exaltato, partibus vicinis & sanis prius defensiuo, ne lædantur, optimè munitis, caustico quodam (mallem Holofericum quod Ambr. Paræus l. 25. cap. 32. describit) replent, postea emplastro super latum, & quod totam tibiam non circumit linteum, extenso cooperiunt, pedemque iterum, secundum artis præcepta, fascia expressiua deligant. Tertio, omnibus reiectis escharam separantia applicant, quæ ablata, cariem ad viuum vsque deradunt, deinde pulueribus exsiccantibus os carne obducunt. Gummata prius inci-

incidunt, vt cauticum citius in actum ducatur : non tamen semper necessaria est incisio, nisi in ijs, qui chirurgo cariem ossis indicanti fidem haud exhibent, prius quam ipsi aut videant, aut illam tangant.

S. monstrat deligaturam cataphractæ, quæ nomen habet à similitudine thoracis Romani, & prodest ijs, quibus deligare iuxta iugulum conuenit latum scapularum os, pectus, dorsum, aut latera. Fascia autem vnius capitis ita obuoluitur. Alæ primò circumdatur (Galen. l. de fascijs 79.) tum oblique per pectus ducitur, propè illam regionem, vbi iugulum cum osse pectoris committitur, inde per ceruices, ad latum scapularum os humeri contrarij, atque ad alam subiectam, ab eaque ad ceruices super partem prius iniectam, ita vt propè ceruices similitudo X literæ fiat, posthæc oblique datur ad latum scapularum os ex altera parte, atque ad alam, ab ala ad ceruices, vt in vertebra colli X literæ figuram accipiat, deinceps sub ala, oblique propè eam regionem vbi iugulum cum osse pectoris committitur, sic vt hic quoque similitudo X literæ fiat, & iuxta ceruices, & super latum scapularum os, & sub ala, vt quater X literam repræsentet, nimirum semel à priore parte, semel à posteriore, bis propè iugulum. Ad eandem autem rationem, quoties opus est, circuit, deinde in orbem attrahitur circa pectus & latera sic, vt tota iunctura thoracem referat.

Atque ita diuinà permissione in his 43. Tabulis instrumentorum meorum chirurgicorum & declinationem, & legitimam administrandi modum, ea, qua potui dexteritate, infallibili experientia duce, omnibus informationem requirentibus, ob oculos ponere, describere, & publici iuris facere volui.

176
OBSERVATIONVM
CHIRVURGICARVM
CENTVRIA,

*Confirmans & dilucidans ea, quae in superiorum Tabularum
descriptione breuiter dicta sunt.*

OBSERVATIO PRIMA.

Vulnus capitis cum depressione & rima cranij magna.

ANNO 1637. die 9. Ianuarij, hora 7. pomeridiana, *Iohannes Happelius*, *Vlmensis*; Metator equitum, temperamenti calidi & humidi, agens trigessimum secundum aetatis annu, in duello à tubicine quodam sauciatus fuit, & septem vulnera accepit, quorum vnum in sinistri brachij radio externo prope carpum, reliqua verò sex in capite (primum scilicet post sinistram aurem, secundum circa futuram coronalem, tertium propè sagittalem, quartum & quintum ad frontē cruciforme: & hæc quidem omnia cuti superficialiter, mucrone saltem gladij, inflicta fuerunt. *Sextum, verò vulnus, in musculo temporali dextri lateris circa suturam coronalis principium, satis periculosum fuit: inuersus namq; gladius, eiusque manubrij minor globulus vsque ad maiorem penetrans, cranium cum quadam fractura depressit.*) Hæc omnia *vrbanus* quidam Chirurgus tractauit, vti simplicia aliàs vulnera tractari solent.

Die 10. Dn. Consulis mandato, ægrotum demum accessi, & omnia reliqua inspecta vulnera parui feci, excepto illo quod erat in musculo temporali: nec mea me fefellit opinio, quia specillo obruso & lato (Tab. IIX. Fig. VI.) cranium depressum deprehendi, vnde statim vulnere, vt dilataretur, spongia noua & contorta particulam imposui, puluerem Iridis Florentinae & Aristolochiae ossi inspersi, labijs digestiuum adhibui, desuperque diapalma ac cataplasma idoneum applicaui.

Vulnera illa circa futuram coronalem & sagittalem nonnihil quoque inditis filamentis carptis & digestiuo oblitis dilataui, desuper apponens ceratum diapalmæ, & fasciam Tab. XXXI. Fig. IX. & X. reliqua verò veluti simplicia tractaui. In victus ratione, cibus fuit panatella, cremor hordei, & pruna damascena: Potus, aqua hordei Magistralis.

℞. Hord.

℞. Hord. crud. ʒβ.

Pass. min. ʒ ij.

Semin. anil. ʒjs.

coq. sensim, per duas horas, in trib. aq. fontan. mensuris. Decoct. antequam refrigescat, add. cinam. crassiusculè incis. ʒij. cum tinctura rosarum edulcorata, & vino granatorum attemperata. Vesperi vsus est sequente Clystere, ad laxandam aluum, per quinque dies valde adstrictam.

℞ Herb. Malu.

Violar.

Beton.

Parietar. ana. Mʒ

Semin. Lini ʒvj.

Fœnicul.

Citr. ana. ʒjs.

Rad. alth. ʒβ.

coq. in l. q. aq. ad ʒx.

colatur. adde

Mell. ros. sol. ʒjs.

Elect. lenit. ʒj.

Ol. violar.

Chamomill. ana ʒjs.

M. f. a F. Clyster leuis admodum, ne commoueat ægrum.

Die 12. hora 10. matutina propter inquietam noctem, maioremq; tumorem atque dolorem circa vulnus, indicavi patienti & adstantibus opus esse, vt vulnus in musculo temporali per scalpellum dilatetur: & vulnere dicta ratione obligato, patienti ab oris amarorè præscripsi & exhibui sequentem syrupum colagogum.

℞. Syrup. ros. sol. ʒij.

Extract. Rhab. el. ʒjs.

Diacart. ʒjs.

Mag. Tartar. ʒj.

Aq. ceras. nigr. q. s.

Misc pro syru. liquido.

ex quo quinquies deiecit materiam biliosam. Die 13. aliquantum melius habuit, quàm die præterita, & vulnus modo consueto obligavi. Die 14. æger conquestus est de dolore vulneris temporalis. Ideo propter angustiam ego, & Chirurgus prima læsionis hora vocatus, deliberauimus, vulnus scalpello, secundum fibrarum musculi temporalis ductum, in formam trianguli, sicut literæ V. Tabul. XXXI. Figur. II. esse dilatandum, vt cranium depressum propè

M

foueam,

scutæ, modiolis trepani debite perforauit & vecte conuenienti sub-
 misso eleuari possit. Tabul. XXXII. Die 15. & 16. propter vulneris
 dolorem, & instans nouilunium, vulnus obligauit, vti diebus
 antecedentibus. Die 17. æger ob dolorem, quem materia exitum
 non inueniens (*vulnus enim nimis fuit angustum*) induxit, vltus
 est enemate suo lenituo. Die 18. hora nona matutina, propter præ-
 gressam inquietam noctem, vulnus musculi temporalis in for-
 mam lit. V. scalpello recto Tabul. II. Figur. II. dilataui, pericra-
 nium ab ossè vnguibus separauit, cavitatem stuppa cannabina in glo-
 bulos formata, oui albumine agitato humectata, & puluere stegno-
 tico aspersa, repleui, partes vicinas oleo rosato inunxi, & splenium
 Tab. XXXI. Fig. I. ex vino rubro expressum, cum fascia modo cita-
 ta, adhibui. Die 19. sanguine, post incisionem integumentorum cra-
 nij firmiter subsistente, monstraui adstantibus præuisam cranij de-
 pressionem, eiusque necessariam perforationem indicaui. Die 20.
 cranium, propè depressionem & principium futuræ coronalis mo-
 diolis perforauit, oras foraminis, instrumento lenticulari Tabul. II.
 Fig. IIX. leuigauit, submisso vecte debilissimo Tab. XXXI. Fig. VII.
 cranij depressionem erexi, membranæ crassæ sericum circulare, ru-
 brum, oleo rosarum tepido imbutum, filoque appesum, Tab. XXXI.
 Fig. IIX. admoui; craniopuluerem cephalicum, & filamenta sicca op-
 posui, labijs autem digestiuo oblita: desuper ceratum diapalmæ &
 cataplasma Hippocratis applicui. Die 21. vulnus & æger melius ha-
 buit totaque nocte se dormisse confessus est, ideò membranæ crassæ
 cerchri iterum adhibui sericum rubrum, oleo rosato imbutum, & fi-
 lo annexum; cranium puluere ex Aristolochia rotunda & Iride
 Florentina conspersi; labijsque digestiuum imposui, quod

R. Resin. tereb. in aq. bethon. lot. ʒijs.

Vitell. oui num. j. Misc.

addendo desuper ceratum diapalmæ & cataplasma. *A die 22. vsque*
ad 26. patiens ratione vulneris optimè habuit. Die 27. quatuor
 cranij particulas adhuc depressoas, vectibusque Tabul. II. depictis non
 cedentes, instrumento nouo Tabul. IV. Figur. II. excidi, & mem-
 branæ crassæ, ob conceptam putredinem, sericum linimento (quod
 constitit ex syrupo de rosis siccis, guttulis aliquot spiritus vini,
 & terebinthina) imbutum applicui, excrescentiam carnis flacci-
 dam puluere aluminis vsti excedens. Die 28. ad expurgandos hu-
 mores biliosos & serosos, & quibus abundabat corpus, præscripsi se-
 quens infusum.

R. Rhap. elect. ʒi.

Argaric. rec. troch. ʒjs.

Pol.

Fol. sen. Alex. s. st. ℥ss.

Gingib. optim.

Crem. Tartar. ana. ℥ss.

Flor. Borrage. p. s.

F. infus. per noct in s. q. aq. ceras. nigr. adde
expressioni Mannæ electæ ℥jss.

M. F. Potio.

quod magnam serosorum humorum copiam eduxit. Die 29. & 30.
vulnus & æger bene habuit. Die 3. Februarij, ob inordinatam vi-
ctus rationem, passus est dolores colicos ita insignes, vt spatio qua-
tuor dierum nunquam dormire potuerit; post vsum tamen Ene-
matis.

℞. Decoct. Carmin. ℥x.

Mel. ros. sol.

Antof. ana. ℥j.

Elect. lenitiu. ℥x.

Ol. Amygd. dulc. ℥ij.

Rutac. ana. ℥jss.

M. F. Clyst.

dolor remisit, vsque ad vesperam, qua iterum vsum est Enemate præ-
scripto. Vulnus habuit, vt diebus antecedentibus, benè, & caro ru-
bra, tam matri duræ, quàm cranij medulla, increuit. Die 9.
Febr. post assumptam porriunculam ex olei amygdal. dulc. ℥ij. man-
næ ℥ij. & aq. chamomillæ ℥j. paratam, dolores colici, qui ipsum val-
dè cruciarunt, parum remiserunt: noctem namque totam vigilijs
cōsumpsit. Quare die 10. vsum est balneo ex aqua dulci, in qua coctus
fuit sacculus sequens:

℞. Herb. mal.

Chamomill.

Paristar.

Veronic.

Semin. lini.

Carui.

Furfur. ana. Mjss.

Insuantur sacculo.

à quo æger bene habuit. Die 11. euomuit magnam bilis copiam: ve-
speri iterum iniectus est clyster ordinarius à cuius redditione vomit-
us, in vulneribus capitis non opportuus, & dolor circa præcordia
cessauit: nihilominus tamen dormire non potuit, quare exhibui Lau-
dani Opiati cum magisterijs gr. iij. in conferua rosarum, à quibus
per sex horarum spatium quietissimè dormiuit. Vulnus carne re-
pletum optima, tractauit filamentis carptis, & cerato diuino, vt cicat-

ericem acquireret . Die 14. & 15. benè habuit, ob humoris tamen & pituitosi & biliosi in corpore abundantiam, sumpfit puluerem in vino absynthites purgantem .

℞. Pulu. Rhab. ℥ij.

Mech. nigr. ℥js.

Crem. Tartar. ℥ss.

M. F. Pulu.

A quo septies deiecit materiam peccantem. Die 16. & 17. omnia rectè habuerunt . Die 18. patiens in publicum prodijt sine data venia , ipsique aëris summa frigiditas dolores colicos induxit , qui vsu balnei superioris citissimè cessarunt . Die 19. vulnere cicatrice totaliter recto , patiens à frigoris noxa optimè munitus , citra doloris colici recidiam in publico ambulauit .

OBSERVATIO II.

Vulnus capitis cum inflammatione pericranij, & fissura caluariae dubia.

ANno 1638. die 15. Octobris, mandato Dn. Consulis, me in aedes Iohann. Iacobi Heckingi, cuius & sutoris Vlmenfis, contuli, quem in lecto iacentem, quatuorque capitis vulneribus obnoxium reperi: quorum unum fuit in sincipite sinistri lateris, cum magna pericranij, quod ad putredinem tetendit, inflammatione, & fractura cranij: reliqua autem tria fuerunt simplicia. Omnia quatuor balneator quidam statim curauit, vt simplicia aliàs tractari solent. Die 16. (qui fuit secundus à læsione dies) ob maiorem putredinem atque inflammationem pericranij, fissuramque cranij de penetratione adhuc dubiam, vulnus, in sincipite, scalpello in crucis formam dilataui. Tabul. XXX. Fig. IX. stegnoticisque medicamentis obligauit. Tertio die subsistente sanguine, fissuram cranij vsque ad secundam laminam scalpris de rasi. Tab. XXX. Fig. X. Quarto rimam altius de rasi, nihilominus tamen vestigium atramenti rimæ pennà. inducti relinquebatur, quod nullo scalprorum genere potui delere. Interea, ob alui constipationem, & humorum ad pectus defluxum, præscripsi potionem blandam, ne humores agitentur .

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. lenitiu. ℥j.

Aq. ceras. nigr. q. s.

M. F. Pot. breu.

à qua septies deiecit materiam biliosam. Quinto die inspecto vulnere, & spiritu patientis cohibito, serosa quædam materia, cum

ali-

aliquot sanguinis guttulis, è fissura scalpri altissimè deorsa promanavit. Rebus sic stantibus, in memoriam mihi reuocaui, aurea Senis nostri effata, lib. de vulnerib. cap. text. 22. sic dicentis: *Vbi rimæ altius descendit, neque radendo eximi potest, in hoc casu ad sectonem seu perforationem cranij deueniendum est.* Ex text. 28. Quum quis os fissum, aut ruptum, aut contusum, aut quocumque modo fractum intelligens, per cruorem neque raserit, neque perforauerit, veluti os non opus habeat, &c. Inter recentiores Anatomicos & Chirurgo Hieronym. Fabrit. ab Aquapend. eiusque Præceptor Fallopius sentiunt, sæua symptomata non esse expectanda, *qua Barbitonsores nostri cum miseri patientij periculo sapissimè imprudenter expectant.* Fallopius contusiones in exteriori cranij lamina consistentes paruum facit; eam verò, quæ ad meditulliam cranij peruénit, periculo minime vacare scribit, eo quod ibi colligatur sanies, quæ descendens crassam cerebri membranam erodere possit. Unde die 6. ob prædictas causas cranium propè fissuram trepano perforaui, Tab. XXXI. Fig. V. & foramine per lenticulam læuigato Tab. XXXI. Fig. VII. linteolam ex serico rotundum, oleo rosato imbutum, filoque alligatum. Tab. XXXI. Fig. VIII. membranæ duræ, puluerem & filamenta arida ossi, digestiuo oblinita labijs, & desuper diapalma, atque cataplasma imposui. Vesperis æger melius habuit, quam mane: remisit enim dolor vtriusque oculi ad tunicam adnatam, de quo ante perforationem cranij est valdè conquestus.

Die 7. benè habuit, de nihiloque alio conquestus nisi de tussicula, & leuissima adhuc granitate circa oculos. Religato vulnere, & inspecta crassiore cerebri membrana, tantus, per foramen modiolis excisum, fœtor exiit, vt præ illo vulnus vix tractare potuerim. Deterso per lanam vulnere, membrana crassa in superficie erat aliquid tantulum viscosa, & semiputrida, veluti pericranium, ob quam putredinem oleum rosatum non videbatur sufficiens, sed medicamentum compositum, quod putredini membranæ valdè resisteret.

℞. Syrup. de ros. sic. ʒij.
Terebinth. lot. in aq. Bethon. ʒj.
Spir. vini gutt. vj.
M. in form. linimenti.

quo linteolum circulare imbui, & tepidè membranæ prædictæ imposui Tabul. XXXI. Figur. VIII. ossi filamenta & puluerem ex Aristolochia rotunda & Iride Florentina adhibui, labijs vnguentum conueniens admoui, desuper diapalmæ ceratum, & cataplasma (quod conficitur ex farina fabarum, hordei, mica panis, vino

M 3 rubro

rubro & oleo rosato) fascia cancer dicta, Tab. XXXI. Fig. X. applicata. Die 8. bene habuit, & fœtor grauissimus membranæ aliquantulum remisit.

Die 10. æger denuò sumpsit potiùculam medicam, à qua sex sedes habuit. Die 12. membrana cerebri crassa, continuato linimenti vsu, ad rabedinem tetendit. Die 13. æger bene habuit, & dura mater rubicundior facta apparuit, quam die præterito, viscosam illam & semiputridam duræ matris particulam vndique separatam, volsellæ dentibus Tab. IV. Fig. I. arripui, & per foramen extraxit. A die 14. vsque ad vigesimum benè habuit. *Die Vigesimo Nouembris* cranium desquamauit officulum, quod, quia ab interna cranij lamina omninò separatum fuit, volsella extraxi, vulnusque beneficio cerati diuini ad cicatricem deduxi. Die 27. æger pristinæ sanitati restitutus, mihi gratias retulit pro habito labore maximas.

OBSERVATIO III.

Vulnus capitis in musculo temporali cum rima cranij latissima, & dura matris inflammatione.

Iohannes Vnuander, Ratiarius Kirchdorfenfis, Anno 1633. die 3. Ianuarij ad vesperam acinace quodam vulneratus fuit in sinistro tempore, cum fissura cranij adeo patente, vt digitum facillimè ipsi indicem imponere potuissem. Pociens secundo die læsionis, delatus est in ædes Chirurghi Iohannis Georgij Bauleri, vbi duræ matris inflammatae statim imposui sericum oblongum & oleo rosaceo imbutum, ossi cum filamentis aridis, puluerem cephalicum atque vulneri digestiuum, ceratum diapalmæ (profuisset etiam linimentum simplex) cataplasma & fascia cancer dictam. Digestiui & cataplasmatatis appositi hæc est descriptio.

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. ros. ʒij.

Ol. ros. ʒj.

Vitell. oui num. j.

M. F. digestiuum.

℞. Farin. Hord.

Fabar. ana. ʒvj.

Mic. pan. domest. ʒiiij.

Pulu. rosar. ʒß.

Ol. rosat. ʒiiij.

Oxym. simpl. & vini rubr. ana q. s.

M. ad ignem in formam cataplasmatatis.

Vesperis pociens ad reuellendos humores, coactus admisit sequens Encina:

℞. Dec.

℞. Decoct herb. emoll. ℥x.

Flor. cass. rec. extract. ℥j.

Mel. ros. sol. ℥js.

Olei viol. & chamom. ana ℥js. Misc.

Tertiò secta fuit vena mediana sinistri brachij & emissus sanguis ℥v. Viétus erat tenuis, panatella scilicet & cremor hordei Magistrális, cui ad leuandam sitim interdum immiscuit cochlearia duo, vel tria sequentis syrupi.

℞. Syrup. Acetor. citr.

Granator. acid.

Tinctur. ros. ana ℥iij.

Misc. ad Ollam.

Religatum vulnus, ob remissiozem membranæ inflammationem, iisdem medicamentis & fascia obligauimus.

Quarto, propter amarorem oris, de quo valdè conquestus est eger, præscripsi potionem laxatiuam.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ijs.

de mann. ℥j.

Elect. de succ. ros. ℥ij.

Aq. ceras. nigr. q. s.

M. F. Potio.

à cuius haustu patiens deiecit materiam biliosissimam. Quinto patiens melius habuit & inflammatio meningis crassæ omnino euauit. Sexto membranæ linteum Syrupo de rosis siccis illitum adhibui, & digestiuo, quod plagæ labijs applicandum, mel rosaceum addidi, iisque vulnus & membranam quotidie tractaui donec ambo satis munda apparerent. Decimo vulnus & membrana omninò pulchra fuerunt: quare, omisso linteolo, plagam vnguento de Bethonica incarnauit, incarnatamque cerato diuino cicatrizaui. Die trigesimo sexto eger conqueri cæpit de dolore pungitiuo circa locum affectum, ob squamulam ossis, quam natura separauit, & ego vossella arrepta extraxi. His paucissimis remedijs patiens lethaliter vulneratus breui temporis spatio, absque manuum opera, felicissimè restitutus fuit.

OBSERVATIO IV.

Vulnus capitis os frontis diuidens periculosum, & adhibito trepano curatum. Sequentem casum ex Dn. Gregor. Horstij lib.

posteriorum obseru. pag. 357. transcribere non dubitauit.

ANNO 1626. Die 11. Octobris, Georgius Geik in vico Edelhaussen annor. quadraginta, plus minus, nocturno tempore gladio

dio grauiter in capitis anteriori parte vulneratur, qui mox incidit in Empireum, qui pertusionem (seu rimam) Carnij non obseruans, adhibitis (pro more suo) sarcoticis vulnus externum consolidare nititur. Cum autem indies grauiora fierent symptomata, suasu suorum Vlmam sese confert, & 20. Octob. me, cum Clariff. Collega Domino Iohan. Sculteto, in Chirurgicis operationibus exercitato, consilij causa vocat. Consideratis ergò Circumstantijs, anguem in herba latitare suspicabamur, quam ob causam vi quodammodo dilatato vulnere cranium ipsum per vtramque laminam diuisum deprehendimus, sub eodem materia purulenta collecta, cuius egressus, *expiratione per nares ore clauso*, promouebatur. Prognostico facto, trepanum adhibendum esse diximus, quam ob causam, viribus constantibus adhuc, ægrum benè separare iussimus. 21. Octobris, cum Elect. Lenit. præcedente die vacuatus esset, recta sectione cutim, ad ætitudinem fibrarum musculi frontis, vel supercilij potius diuidendam esse statuimus, ne per crucem, ut alias fieri solet, diuisione facta, læsis transuersim prædicti musculi fibris palpebra superior postea deprimeretur, quod Anno 1614. 7. Martij Eisebachij per lapsū ex alto, musculo hoc contuso, foeminæ cuidam accidisse memini. Facta itaque sufficienti incisione, cutis à cranio digitis separabatur, & linteolis rasis, puluere stegnotico conspersis, ac albumine oui paruum per exterius humectatis, vulnus ligabatur. 22. sanguine firmiter subsistente, per collegam meum trepanum fuit adhibitum (Tab. XXXI. Fig. V.) cuius operatione peracto, dura mater etiam aliquantulum læsa & inflammata conspiciebatur, sanie tenui per foramen eius paruum ebulliente. Mox igitur inflammationem alterare, sanieque quotidie detergere conati sumus, non neglectis internis lenitiuis euacuationibus reiteratis, tum etiam ordinata victus ratione tenui, qua ratione post elapsas septimanas duas vel tres perfectè restitutus fuit æger, hætenus in annū tertium pristina sanitate gaudens. *Manifestum igitur non tantum in principio, sed etiā in progressu morbi trepanum concedi posse, modò laborantis vires adhuc constant.*

OBSERVATIO V.

Vulnus capitis cum depressione cranij maxima.

[A]nno 1634. Mense Aprili, *Martinus Runk*, Durcha Milnen] sis à Præfecto milicum seu Capitaneo in dextra occipitis parte, propè futuræ coronalis & sagittalis concursum, vulnus
acce-

accepit crassa compede, quæ non tantum pericranium, verum etiam
 magnum cranij spatium deprimeret. Hæc autem depressio, ob
 sanguinis concreti copiam, à Barbitonfore, in principio morbi non
 fuit observata, sed vulnus tanti momenti, veluti simplex, usque
 ad 14. læsionis diem ab ipso tractatum, cui sæua symptomata super-
 uenerunt. His rebus ita stantibus, ego cum Clariss. meo Collega,
 Dn. D. Gregorio Horstio ad vulneratum vocatus sum, & inspe-
 cto vulnere, inuenimus, circa futuram sagittalem & lambdoidem,
 maximam depressionem cranij, quam communicatis consilijs (ob
 febrem continuam, dolorem capitis atque vertiginem) cute prius
 incisa & cranio aperto curandum esse statuimus. Vesperis, ob con-
 stipationem alui, æger vsus & clystere refrigerante & humectante;
 Die 16. ablata fascia, & inspecto vulnere, depressionem digito
 nonnihil tetigi, & æger statim de punctorio dolore conquestus est.
 Itaque foueam cutis atramento in crucem signavi, signa tam scal-
 pello recto Tabull. II. Figur. II. incidi, pericranium vnguibus ab os-
 se separavi, & vulnus dilatatum stuppa cannabina & medicamen-
 to (ex puluere stegnotico Galeni & albumine oui agitato) imbuta
 obligavi. Die 27. Sanguinis fluxu restricto, stuppaque remota in-
 uenimus tam magnam cranij depressionem, ut coacti essemus cra-
 nium septies modiolis in depressionis circumferentia perforare, & fo-
 raminum interstitia forcice incisoria Tab. XX. Fig. I. excidere, quod
 adhuc in cranio Tabul. XXXII. videre licet. Hisce peractis, oras cra-
 nij instrumento lenticulari vndique læuigavi Tabul. XXXI. Figur.
 VII. duræ matri pannum ex serico rotundum, oleoque rosarum
 madefactum; ossi puluerem ex radicibus Astrolochix rotundæ &
 irid. Florentinæ & filamenta arida, labij filamenta digestiuo (ex
 resina terebinthina in aqua plantaginis lota, vitello oui, & oleo rosa-
 to) oblita, ac super hæc diapalma imposui, omniaque adhibito prius
 cataplasmate (quod constabat mica panis domestici, farina hordei &
 fabarum floribus ros. & benotica. oxymel. Simplici & oleo rosato) fa-
 scia Galeni cancer dicta obligavi. Die 28. missus est sanguis è ve-
 na mediana sinistri brachij ad ʒiiij. Victus ratio fuit panatella, &
 aqua hordei succo granatorum permixta. Die 30. propter amaro-
 rem oris, (de quo ferè omnes in capite vulnerati conqueruntur)
 vsus est hoc syrupo.

℞. Syrup. ros. sol. ʒij.

Elect. Lenit. ʒj.

Semin. cicr. ʒjs.

Decoct. fl. & fr. q.s.

M. F. syrupo. liquid.

ꝑ qua

à quo quinquies deiecit materiam biliosam & spumofam. Die 1. Maij æger placidè dormiuit, & dura mater, circa futuram sagittalem, viscosa & semiputrida fuit, ideo ipsi linimentum, *ex syrupo de rosis siccis, spiritu vini & terebinthina*, panno serico inductum imposui, atque vulnus reliquis remedijs tractaui. Die 1. magnam obstum æger sequentem sumpsit syrupum.

℞. Syrup. acetos. citr. ℥j.

Acetofell.

Oxyfacch. simpl. ana ℥ss.

Aq. cerafor. nigr.

Fragar.

Borrag. ana ℥ij.

M. F. Haustus.

Die 3. cohibito, naribus oclusis, spiritu, copiosa & flaua materia ex vulnere dimanabat: postea deterfo vulnere, frustulum ossis nigrum propè futuram lambdoidem in conspectum venit. Die 4. sitis remisit, & frustulum ossis modo dicti volsella extraxi. Die 5. propter fœtorum ossis vulnus laui decocto diuino. Die 6. fœtor ossis remisit, & ad maiorem vulneris exsiccationem digestiuum adhibui.

℞. Tereb. lot. in aq. scord. ℥ij.

Pulu. myrrh.

Aristoloch. rot.

Irid. Florentin. ana ℥j.

Mell. ros. colat. q. s.

M. in form. Linim.

Die 7. æger rectè habuit, at cum aluus non esset satis lubrica, vsus est Enemate.

℞. Decoct. commun. ℥ viij.

Elect. Diacatholic. ℥j.

Olei violat.

Chamom. ana ℥i. s.

M. f. pro Clystere.

à quo ter deiecit. Die 8. æger placidè dormiuit. Die 9. dura mater fuit rubicundissima, ex qua dum illam gossipio absterfi, aliquot sanguinis guttulæ effluerunt. A die 10. vsque ad 14. benè habuit. Die 15. ob constipationem alui deglutiuit bolos ex elect. lenitiui ℥j. & sacch. s. q. formatos à quibus quatuor deiecit. Die 20. membranæ crassæ, & interstitio laminarum cranij caro increuit rubra. Die 24. benè habuit, at pro maiore capitis roboratione, *cataplasmati superiori vinum rubrum & parum sursurum tritici addidi*. Die 30. Maij facta est magna desquamatio cranij, & vulnere carne solida repleto ceratum diuinum apposui, ad cicatricem comparandum. Die 10.

Iunij

Iunij vulnus cicatrice obiectum, & 11. patiens in publicum prodijt
Die 20 æger pristinae sanitati restitutus, munus suum militare ite-
rum cum laude obiuit.

OBSERVATIO VI.

Vulnus capitis aliud tunc introessione calvaria permagna.

ANNO 1636. die 18. Nouemb. hora 9. ante meridiana, Rusticus
quidam Idelhusanus, temperamenti calidi & humidi, circa
32. ætatis annum, à quodam fabro ferrario, nescio osi quas lites de
finibus agrorum, coram iudico & arbitro, matra inuerfa, in dextram
sincipitis partem ad eò percussus fuit, vt non tantum retro in terram
caderet, & sanguinem è naribus stillaret, verum etiam ibi sine sensu
& motu iaceret instar mortui, Hora 10. læsi coniux vocauit quen-
dam Vlmà chirurgum, qui vulnus puluere adstringente Galeni & al-
bumine oui agitato obligauit: cum tamen statim, considerando cau-
sam, qua fortis erat, illud in cruce dilatare debuisset. Die 19.
hora 4. post meridiem, lectica delatus est Vlmam, & circa septimam
ipsum inueni cum insigni capitis dolore, febre, animi deliquio, &
tumore dextri oculi. Vnde præscripsi aquam corroborantem, quæ
constabat sequentibus.

℞. Aq. ceraf. nigr.

Acetof.

Borrag. ana ʒjs.

Spir. cephalic. Anhalt. ʒij.

Marg. præp.

Corall. rubr. præp. ana ʒj.

Lapid. Chrysol. præp. ʒʒ.

Man. Christ. perlat. ʒʒ. M.

de qua sæpius cochlear vnum atque alterum assumpsit. Ob sitim &
nauseam vesperi vsus est dimidia parte huius iulepi.

℞. Syrup. è succo viol. ʒjs.

Tinct. ros. cum iulepo. ʒiv.

Aq. Endiu. ʒij.

Vini gran. ʒiv. M. pro 2. dosib.

Die 20. duabus horis ante meridiem, conquestus est de maximo
capitis dolore: soluta fascia, detecto & inspecto vulnere, specilli glo-
bola parte diligentissimè explorari vulneris latitudinem & profun-
ditatem, & cranium valdè depressum esse deprehendi.

Quamobrem, eodem die, vulnus spatia Celsi, Tabul. II. Figur. I.
in formam Litteræ X, vel crucis dilataui, & membranà vngu-
bus

bus à cranio diductà , ad sistendum sanguinis fluxum , & vulnus apertum conseruandum , apposui stuppam canabinam , subacto ouï candido madefactam , & puluere stegnotico aspersam : ad prohibendam inflammationem , totum caput & collum oleo rosato inunxi , spleniumque quadruplicatum , in vino rubro expressum , partibusque plagæ vicinis applicitum , fascia Tab. XXXI. Fig. X. alligavi. Vesperibibit syrupum refrigerantem , v̄susque pro potu aqua hordei , pro cœna verò panatella.

Die 21. hora 10. ante meridiem , sanguine suppresso , solui fasciam , & remotis remouendis , inspexi vulnus , ac inueni non tantum depressionem in osse sincipitis , latitudine vnus pollicis transuersi à sutura coronali , duorum verò transuersorum à sagitali distantem , verum etiam duarum rimarum dispersionem vi contusionis subortam , quarum anterior à modò dicta depressione per futuram coronalem ad dextrum oculum : posterior verò ad sinistram aurem protendit. Rebus ita confusis , ossi puluerem Aristoloch. rotund. & Iridis Florentinæ , labijs vnguentum digerens , & desuper ceratum diapalmæ applicui , ac propter tumorem insignem dextri oculi adhibui sequens cataplasma , quod constabat ex

Farin. hordei.

Fabar. ana ʒvj.

Mica panis domestic. ʒijs.

Pulu. ros.

Berthonic. ana ʒvj.

Ol. rosat. ʒiij.

Oxymel. simpl. q. s. M.

Ante meridiem , horis duabus ante prandium , assumpsit bolos lenitinos ex elect. lenitiui ʒj. sacch. albiss. f. q. formatos. *Die 23.* ob maiorem capitis inflammationem , dolorem , vertiginem atque tumorem dextri oculi , coactus sui cranium depressum , propè futuram coronalem & sagittalem , modiolis trepani perforare. Perforato cranio & foraminis asperitatibus per instrumentum lenticulare derasis , vecte submisso os depressum reduxi Tab. XXXII. Fig. II. duræ matriculam serico oleo rosato imbutam , filoq; firmiter annexam , imposui , & reliquum vulnus puluere noto , filamentis aridis , & digestiuo oblitis , cerato diapalmæ , & cataplasmate obligavi , non neglectis inunctionibus partium vulneri vicinarum , & colli. *Vesperis aeger melius habuit , quàm tempore matutino ante cranij perforationem* , v̄susque est suo syrupo refrigerante. *Die 24.* hora decima ante meridiem , patienti , qui multo melius habuit , quàm diebus præteritis , reuulsionis & refrigerationis gratia , incisa fuit vena mediana dextri brachij & emissus sanguis ad ʒiv. *Die 25.* lenito dolore , exhaustis æger potionẽ ,

ob constipationem alui in vulneribus capitis valdè noxiam.

℞. Elect. lenit. ʒj.

Syrup. ros. sol. ʒij.

Aqu. ceras. nigr. q. s.

M. F. Potio, omnis ferè caloris expers.

Vulnus mihi & oculus dexter optimè placuit: æger ad vesperam resumpsit Syrupum suum refrigerantem. Die 26. dixit patiens se per totam noctem quietissimè dormiuisse, nullumque aut capitis, aut oculi dextri dolorem percepisse. Die 27. iterum placidè dormiuit, & nullam circa vulnus molestiam sensit. Ex dura cerebri membrana, gutulæ aliquot serosæ materiæ effluerunt. Ad maiorem igitur exsiccationem, *linimentum ex Syrupo rosarum, terebinthina & spiritu vini paratum*, & panno serico inductum, membranæ crassæ apposui. Cataplasmati, loco oxymellitis simplicis, vinum rubrum austerrum immiscui, ad maius capitis robur. Die 28. æger tam benè habuit, quam die præterito; sed ego membranam cerebri ex contusione superficialiter denigratam conspexi. Die 29. ob alui constipationem, patiens assumpsit potiunculam suam laxatiuam, à qua tres habuit sedes. Membrana verò, à linimento imposito, ad suppurationem tendit, vt post detersionem gossipio tentatam maculæ illius nigræ, & aliqualem sanguinis effusionem, rubra appareret. Die 30. iterum benè habuit, sed circa frontem & muscolum temporalem conquisitus est de dolore quodam pulsatorio. Die 2. Decembris dolor iste sponte cessauit, ægerque dixit, se ratione virium absque baculo ambulare posse. Materia purulenta, quæ à dura matre per foramen molliolis factum eo die affluxit, fuit alba & benè cocta. Loco linimenti, & digestiui membranæ carnosæ & labijs plagæ adhib. Vnguentum de Bethonica, cerato citrino permixtum,

℞. Succ. Betonic. ʒii j.

Pimpinell.

Matris sylv.

Consol. mai. ana ʒss.

Vini malu. v.

Bull. ad conf. vini, dein adde resin.

Tereb. ʒij.

Seui castrat.

Ol. ros. ana ʒj.

Pulu. Mastich.

Myrrh.

Mum. ana ʒjs.

Virid. ær. ʒij.

Cer. q. s. M. pro Vng. de Bethon.

Die 3. & 4. æger benè habuit, & ego separatam duræ matris particulam Volfellæ dentibus extraxi, eademque remedia, quæ diebus præteritis, imposui. Die 5. dura mater vndique carne rubra fuit obtecta, quod optimum signum est Cello, qui lib. 8. scribit: *Vbi benè res cedit, incipit ab ipsa membrana caro increfcere*. Die 7. ad maiorem exsiccationem, duræ matri apposui ceratum diuinum. Die 8. 9. & 10. æger benè habuit: Die 11. nihil dormiuit. Die 12. conquestus est de dolore capitis. Die 13. parum dormiuit. Die 16. specillo nonnihil incuruato, inter primam & secundam cranij tabulam perueni, & ossis particulam lenticulà vndique separatam Volfellæ beneficio exemi. Die 16. aliud officulum circa frontem desquamatum *ακρυταβόλω* extraxi. Die 19. 20. 21. & vigesimo secundo benè habuit. At 23. conquestus est de dolore frontis grauatiuo, propter quem assumpsit, supra descriptam potiunculam, à qua quinquies deiecit: sed quia, post prandium, aquam frigidam copiosè bibit, de ventriculi dolore conqueri cæpit. Die natiuitatis Christi, carnibus multis vescebatur, vnde nouus ad plagam humorum affluxus, calor totius febrilis, & caro in vulnere nigra apparuit. Quapropter ipsi esus carniū interdicitus, & sola panarella pro cibo fuit concessa, sic purgato leniter corpore, & obseruata ratione victus tenuis, excrescentiam carnis nigram alumine vsto consumpsi, & spatium quinque dierum æger melius habuit. Mense Ianuarij vulnus cerato Diuino.

℞. Gum. Ammon.

Galb.

Opopon.

Bdell.

Pulu. Myrrh.

Thuris.

Mastich.

Aristol. long.

Virid. æris

Lapid. calam. præp.

Hæmatit. ana ℥j.

Lithargyr. aur.

Olei commun. ana ℥j.

Ceræ citrin.

Resin. Tereb. ana ℥vj.

M. F. Ceratum, quod vlcera citissimè glutinat, neque

in ijs carnem inutilem gigni permittit.

Ad cicatricem duxi, & ægrum dictis remedijs pristinæ sanitati restitui.

OBSERVATIO VII.

Contusio capitis ob intermissum trepani usum, centesimo die mortem inferens.

Rusticus, Vir robustissimus, nunquam per dies vitæ suæ infirmus quadragenarius, ab alijs pugnis exceptus, validè in nudo capite percussus fuit, crebrosque ac vehementes ictus sustinuit: factum hoc 11. Nouembr. Anni 1630. Æger non magis existimauit hoc, & per aliquot dies subsequentes consueta munia obijte quamuis dolores non paruos ex percussione senserit. *Decimo octavo*, eiusdem mensis die magis infirmari, doloresque maiores perferre cepit. Maxillæ inferioris motus difficilis accessit, ita vt vix os aperire, cibosque ingerere, tandem etiam os claudere, sine manus subsidio maxillâ comprimentis, non amplius potuerit. Barbitonsor Villanus tunc vocatus, capitis plagas, nescio quibus remedijs curare cepit. Cum autem omnia ingrauescerent, Chirurgus quidam exercitatus post quadriduum, nempe *vigesimo secundo* eiusdem mensis, ex vicino oppido accersitus fuit, qui caput subtumidum ab ecchymosi reperit. Is varijs externis adhibitis discutientibus tumores repressit quidem, ast dolores non submouit, qui totum caput & nuquam etiã indies magis occupare cæperunt, & ita in valuerunt, vt nec caput mouere, nec oculos attollere posset; accesserunt vertigines, per vigiliã, leuia deliria, membrorum debilitates, ita vt pedibus vix stare, minus ambulare, interdum etiam brachia sustollere non potuerit. Medicus tandè vocatus *septimo die Mensis Decembris* adfuit, qui ex lecto adductum & scamno assidentem, ipsum conspexit, toruã vultum exhibentem, ita vt non parùm terreretur, & vel conuulsiones, vel alia grauiora ac periculosiora accidentia iam iam imminencia metueret. In habita signorum ac symptomatum exploratione, caput etiam, vt qua parte magis doleret, scire posset, manibus contrectando perquisiuit, & in posteriore ac suprema parte mollitiem quandã digito cedentem, ad cuius compressionem cavitatis conspicua in cutemanserat, deprehendit, adeoque sanguinis sub cute musculosa iam concreti & putrescentis effusionem, congestionem animaduertit, quem per cutis incisionem, ne cranij os ab eo corrumpatur, vel pericranium inflammetur, vel supra enumerata accidentia intendantur, & tandem necem adferant, euacuandum iudicauit. Factum hoc à Chirurgo præsentè, & crucis in modum cutis nouacula aperta est, & incisio facta vsque ad pericranium: & effluxit sanguinis nigricans, concretus & serosus. Ab apertione hac symptomata illa vtcunq; mitigata sunt, & capitis dolores magnà ex parte, remisissent. De hac re alij, præsertim ij quidamnum ægro intulerunt, malè iudicare cæperunt

tunt, ac si ista incisio non necessario, sed frustranea, maiorque noxa capiti illita fuisset. Inde motus præfens Medicus, qui ex symptomatum prauitate, nõ paruum periculum imminere censuit, & insuper in istam suspicionem venit, ac si cranium rimulam ex ictibus contraxit (nondum enim tunc ipsi certum esse potuerat, an arma vel fustes præter pugnos adhibita fuissent,) vel sanguis sub cute collectus putrescens cranium inficere cœperit, vel oborta inflammatione in externa parte, futuræ sagittali vicina, portio sanioli humoris per futuram intus decesserit, vel venulæ quædam, quæ in cerebrum vel eius mēbranas contingunt, disruptæ sint, à quibus sanguis effluens inque saniem cōuersus symptomata illa excitauerit; proptereaque, ut etiam pericranium à cranio reuelleretur, imò etiam cranij perforatio, si symptomata non recessissent, institueretur suasis, alium etiam Medicum in Chirurgicis exercitatissimum adesse voluit, qui vocatus, cum omnes circumstantias probè examinasset, cum illo planè consensus, & vt pro abundantiori cautela pericranium solueretur consuluit, alioquin certam securitatem nunquam promitti posse, quod rationibus & exemplis confirmauit; sed in hanc rem Medicus tertius & chirurgus, qui ab aduersa parte huc immissi erant, consentire noluerunt: eò quòd grauiora symptomata nulla amplius adessent, nec signa læsi cranij vlla apparerent; hinc ab omni periculo immanem esse pronunciarunt, qua propter vt vulnus, quod per aliquot dies apertum adhuc seruari possit, interum consolidetur, suaserunt; reliqui ne viderentur non necessarias afflictiones superaddere velle, consenserunt; Factum ergò vt vulnus consolidatum. Ab hoc autem tempore denuò affigi cœpit ingentibus doloribus totius capitis, maximè eius partis intimæ, qua incisio facta fuit, de quibus etiamnum conqueritur, diesque noctesque accedunt iterum vertigines & magnæ debilitates, noctes rotas insomnes ducit, cibos fastidit, horrores & frigus partium inferiorum, superiorum autem æstus continuos; sustinet. Die 5. Februarij defluxionem grauem sensit per sinistram capitis partem, ac si aqua calida perfunderetur, humoribus per fauces delabentibus & in pectus irruentibus, ubi insignem grauitatem, qua se suffocatum iri putabat, induxerunt: sed post paucas horas iterum discussi sunt. Medicus præfens denuò vulnus aperiendum & dilatandum existimauit: Alter autem in id consentire noluit, sed omni periculo uacare pronunciauit.

Infirmior autem quotidie fit æger, corporeque suo indies consumitur & moritur.

Duplex hinc oritur quæstio. 1. An apertio uel incisio cutis in capite à præfente chirurgo instituta necessaria fuerit. 2. An percussiones in capite factæ, periculum & ipsam necem afferere potue-

potuerint? Ad primam responderetur, quod non solum à chirurgo tentata cutis in capite incisio, verùm etiam ipsius pericranij dissectio, & cranij per modiolos perforatio, summè fuisset necessaria, ob symptomatum vrgentium præsentiam, quæ aliquam sub cranio noxam indicarunt. Ad secundam, quod contusiones cum vel sine rimæ cranij, nunquam spernendæ, post centesimum læsionis diem ipsam mortem inferre possint, præsertim verò tunc, quando cranium fractum, ad expurgandam materiam illam, quæ per rimam ad membranam crassam vel cerebrum paulatim, descendit, modiolis non aperitur. *Has quæstiones mihi proposuit Clariss. D.D. Iac. Eggoldus, Physicus Memmingens. & responsionem meam confirmabunt quatuor sequentes obseruationes: quarum duas priores vt communicatas hinc inferere visum fuit.*

OBSERVATIO VIII.

Contusio cerebri nona septimana ex improviso necem inducens.

A NNO 1636. Mense Decembri, ex Clarissimi Domini mēi Collegæ, Iohannis Georgij Gockelij. Phil. & Med. Doct. & Reipubl. Vlmens. Ordinarij, fidelissima relatione accepi, funestissimi nostri Teutonici belli occasione (in quo vtrinque fortissimè sanguinis flumina effusa piorum promeritis lacrymis ansam dederunt.) Cæsareanum quendam militem, Austriacum, in excusionibus illis, & *imaginaria quadam pugna*, in qua ad gladios vsque ventum erat, à Suecico quodam equite, cestrà, duobus repititis ictibus, in capitis occipite ita multatum fuisse, vt, expugnatus, humique prostratus, captiuus in aduersariorum suorum manus peruenerit, & receptui dato signo, cum alijs commilitonibus, semimortuus in Xenodochium Vlmense delatus fuerit.

Hos ergò omnes, Medicis, Amplissimi Senatus nostri in egros benignitate constitutis (ex quorum numero D.D. Gockelius alter aderat) & chirurgo suo traditos, alimentis necessarijs enutritos, internis & externis medicamentis, ex arte ita tractatos fuisse, vt plures illorum ad suos incolumes saluque peruenerint, hūc nostrum attamen (sed sine cruento vulnere, absque vlla cranij aut fissura, aut euidenti quadam depressione) percussum, elapsis circiter nouem septimanis, cum & expedite loqui & ingredi valeret, nullosque amplius ex contusione dolores sentiret, & recreandi animi gratia sædiusculè obambulando, genio suo indulgeret; de abitu, vel tandem etiam in patriam cogitare cœpisse; verum dum proxima quænis data occasio-

N

ne,

ne, certo sibi nauigio discessum decreuerit, noctu saluus, vt quidem omnibus videbatur, somnum atque quietem capiens, subito, in ipso sapore, extinctum & mortuum esse.

Ne ergo omninò insperati huius ex vita discessus causa lateret, præfatum Dominum meum Collegam à nobiliss. Zenodochij Vlmani præfectis humilimè petiisse, vt aperta per chirurgiam caluaria, ponderatis matribus, & inspecta ipsa cerebri substantia, liberam ipsi indulgentiam & potestatem cōcederent, in fundamenta vltèrius inquirere, & totam quasi rem, ab ouo, vt dicunt reperere: Dn. Præfectis lubentissimè annuentibus, se cruciformi cutis incisione, pericranij ab osse separatione, & ipsius craniij, iuxta vsitatum modum, serra in orbem facta dissectione, partiumque omnium diligentissima inspectione & consideratione, ne minimam in cranio rimulam, nec vllum etiam leuissimæ depressionis vestigium animaduertere potuissent, verum in percussæ parti subiecta cerebri substantia, non secus ac in putridis pomis vsu venire solet, ad digiti crassitiem, enormem & ad ventriculos serè anteriores penetrantem putredinem, & aliqualem piæ matris corruptionem inuenisse; reliqua autem cuncta omninò illæ sa apparuisse.

Communicatis nostris super hunc casum opinionibus, de externa & violenta causa, percussione dubitare nullo modo potuimus, cum illa & morbum & necem militi huic intulerit: sed hoc nobis scrupulum iniecit, & admirationi iustæ fuit; I. Quod lædens illa vis non proximas potius, sed interiores magis partes percutiendo læserit; quamuis experientia plura talia obseruarit exempla. II. Quomodo & in cerebro temperati illi & pellucidi animales spiritus tam grauitè turbari possint, vt & ipsi in momento quasi, cerebri siderationem admittant, partibus exterioribus saluis? Et III. Quare putredo illa insignis, in ipso cerebro suborta, & piæ matri communicata, nullos vnquam partium internarum dolores, nullamque vel externorum vel internorum sensuum deprauationem induxerit, sed ex improviso omnem sentiendi facultatem cum ipsa vita abstulerit? *Hæc igitur obseruatione chirurgi notent, vt nullas capitis percussiones, etiã si partes cerebrum continentes illas inuenerint, leues iudicent, in ijs nunquam indubitantem salutem promittant, nullosque in diata præsertim, errores concedant, sed potius arte curata, & prudente diffidentia agrosantes ita tractent, quæ sacra nostra artis vera lumina existant.*

OBSERVATIO IX.

Introcessio cranij ; & punctura matris, qua ob denegatum instrumentorum apparatus, interemit agrum.

P Refatus modo Dn. D. Gockelius mihi narravit, dū Anno 1623. die 23. Februarij, ad Physicatum Biberacensem vocaretur, & ob bellicos ibidem tumultus, spem inter & metam versaretur, quod paganus quidam, ab inuadente hoste, ob spem prædæ, in priuatis suis ædibus direptus, & ensis manubrio, sed sine cruento vulnere, ad verticem ita percussus fuerit, vt caluariæ os, ad instar foueæ, insigniter depressum, duram cum pia matre vellicarit, atque febri, cum mentis abalienatione, induxerit. Medicus iste salarius ad agrum vocatus, dato pharmaco laxatiuo, adhibita venæ sectione in brachio, & præscriptis alterantibus, febrem cum symptomatibus emollire tentauit, ac insuper omnem lapidem mouit, quo communibus & præsentibus instrumentis, depressionem eleuaret attolleretque, & ad statum naturalem reduceret; at omnia frustra. Nam ob trepani defectum, quod aliunde propter viarum inseguritatem tam cito afferri non potuit, innocentissimus ille vir, altero mane vitam cum morte mutauit, adeo vt defectus necessariorum, supra depictorum & descriptorum instrumentorum, & debitæ manualis operationis denegata administratio, salutis spem huic ademerit. Hic notandum, si prima læsionis die cutis in crucem fuisset incisa, & consistente sanguine eodem die cranium modiolò perforatum, vt ossifsculum membranas cerebri pungens eximi potuisset, æger forsân mortuus non esset.

OBSERVATIO X.

Vertigo cuiusdam ouicula, ex abscessu cerebri proueniens.

A Nno 1634. die 24. Decēb. cū essem in tōstrina Nicolai Reutte, is mentionem fecit suarum ouicularum, quarū vna laborauit vertigine, Germanis Mirbling appellata. Hoc malum dixit pecoris magister, pulchrioribus ferè ouiculis esse commune, ipsasq; toto cerebro in aquam conuerso, tandem subitanea morte perire Chirurgus igitur ouiculam vertigine & circumgyratione debilitam mactari iussit, mactatq; caput in ædes meas misit, vt illud aperirem, & in veram huius symptomatis causam diligenter inquirerem. Vnde detectum prius cranium, ambas meninges, cerebri substantiam, eiusque anteriores ventriculos perlustrans, ne guttulā alicuius aquæ reperi. Hinc tertio quartumue ventriculum inspexi, in quibus pariter nul-

liam vestigium inuenire licuit, sed tertius copioso sanguine repletus comparuit. Postea olfactus organa, manubrio scalpelli anatomici osseo eleuauit & in sinistro latere inter cerebrum nempe & eius piam matrem inueni abscessum, instar vesicæ piscium, aqua limpidissima repletum, propeque oculum sinistram, substantiam cerebri subnigram. Ego miratus fui, cum in hoc malo ipsissimum cerebrum afficeretur, cur ouicula non potius conuulsionibus aut paralyssi, quam vertigine laboraret.

OBSERVATIO XI.

Contusio capitis, cui successit vertigo, & apoplexia.

ANno 1540. die 25. Ianuarij secui caput ouiculæ meæ quæ simili vertigine interijt. Ablato cranio, substantiam cerebri cum suis omnibus integumentis examinavi, statimque in sinistro, occipitis quasi, latere sub dura matre folliculum, instar piscium vesicæ crassum, aquaque & vermiculis, quales in caseis generantur, repletum, incipiebat enim ad fundum putrescere. Hic autem tumor tunicatus magnitudine ouum gallinæ superans, in cerebri substantiam ita se insinuauit, vt tertium ventriculum nonnihil comprimeret. Hæc ouicula, opilione teste, tota sui interitus die in dextram sese partem circumgyrauit. *Quod accidit superioribus ouiculis, illud etiam hominibus potest euenire.* Obseruaui namque similem cerebri affectum cum Barbitonsore Iohanne Burausi & Chirurgo Georgio Riedlin, in Maria Ochmarhmannen, quæ post contusionem syncipitis à me curatam, per integrum annum de sola vertigine grauissimas querelas habuit, remedijsque frustra vsurpatis, ad cœnam aliquando sedes apoplexia fortissima subito obiit. Huius parentes à me petierunt, vt cranium aperirem ad leuandam, vel confirmandam illam veneni suspensionem, quam ex certo quodam facto conceperant. Aperta igitur caluaria, inspectoque cerebro, in sinistro latere reperi tumorem quoad folliculum & materiam contentam, superiori non absimilem, qui magnitudinem oui gallinæ mediocris adæquans tertium ventriculum ex parte compressit. Querentibus, quænam huius tumoris tunicati causa extiterit; respondi, nec forsitan adeo malè, quod cerebrum ea parte vehementer percussum debilitatem quandam contraxerit, propter quam affluens alimentum non in cerebri, sed modo ostensam substantiam, fuit conuersum. *Ex his iterum patet omnes capitis percussiones esse magnè faciendas, quoniam nullus tam perspicaci ingenio pradi us, quin partes interiores ad interiorum disposita illud aliquando effugiant.*

OBSERVATIO XII.

Vulnus capitis cum incisione falcis, membrana crassa, & pia matris.

ANno 1635. Michaël Ochneider. Miles Ulmenfis, & præfidia-
rius Elchingenfis, à milite Cæfariano in vertice & occipite
acimace vulneratus fuit: vulnus in occipite erat simplex, illud verò
in vertice, non folum cum depreffione & fiflura cranij, verum
etiam læfione membranæ cerebri crassæ, & falcis, quæ ramos ar-
teriæ carotidis & venæ iugularis admittit. Hæc duo vulnera Bar-
bitonfor imperitus more fuo tractavit, & per primam intentionem
curavit. Quid fit? miserrimus patiens abhinc atrociffimos fufstinet
dolores, quos fequuta eft phrenitis, conuulfio totius, & tandem A-
poplexia. His ita fe habentibus, fexta à læfione feptimana, ad vefpe-
ram, à coniuge ægri adhuc viuente, in cõfiliũ vocatus egrum apo-
plexia correptum inueni, cuius caufa fuit obftructio neruorũ à co-
piofo pure, quod per vulnus expurgari debuiffet, dependens, imo tã-
ta erat puris nigri & fœtidi copia, vt etiam per nares & palatum exi-
tum quæferit, apoplexiam foluerit, & mihi certiffimam offis fiflurã
& læfionem internorum fignificarit. Locum verticis consolidatura
digito tangens, inueni maximam foueam, quæ depreffionem cranij
euidentiſſimè fignificat. Facto prognofico, ægrum in maximo ver-
fari periculo, clyfterem laxatiuum injeci, eoq; reiecto venam cepha-
licam aperiri curavi. Secundo die cutem & pericranium in crucis
formam scalpello Tab. II. Fig. I. incidi, pericraniũ digitis ab offe ve-
hementer depreffo & multoties fiffo diduxi, vulnusque medicamen-
tis ftegnoticis dilataui, vt in peragendis operationibus in hoc affectu
maximè neceffarijs fatis hiet. Tertio die, fanguine firmiter fubfiftẽ-
te, cranium quinquies ad depreffionis circumferentiã trepano Aqua-
pendentis perforavi; & per vnumquodque foramen linteolum oleo
rofaceo imbutum ad duram matrem demifi, offis puluerem notũ in-
ſperfi, vulnerifq; labia digeftiuo, cerato diapalmæ, linteo triplici vi-
no auctero calido expreffo, & facia commoda obrexi. Die 5. fora-
minum interſtitia ferrula mea verfatili Ta. XXXII. Fig. I. intercidi,
cranium depreffum, fed dicta ratione ab integro & fano liberatum,
cuius interior lamina ad diploidem vſq; fuit corrupta, voſſella ex-
mi eminentiaſque ſubmiſſo prius membranæ caſtode abrumpi forcipi-
bus Tab. XXXII. Fig. III. IV. & V. Hoc factò, inftrumento decufſo-
rio Tabul. II. Fig. X. cerebrum modicè depreſſi, & materia purulen-
ta in maxima copia, per datam viam, effluxit. Meningi deinde
crassæ, (cuius falx tranſuerſim incifa continuo ſtillabat ſanguini-
nem)

terum) atque tenui linteum foramini respondens, & vnguento Hier. Fabrit. imbutum apposui, ossi puluerem & filamenta sicca, labijs digestium, & desuper ceratum diapalmæ, cataplasma & fasciam. Vesperi patiens melius habuit, & materia purulenta per nares & palatū expurgari desiit Die 6. iterum membranam, eiusque falcem inspexi, & deprehendi sanguinis stillicidium, quod ob vasi profundiorum situm compesci non potuit. Vasa namque incisa immediatum adstringentium & consolidantium contactum, & aliqualem compressionem requirunt, quorum vtrumque hic non fuit concessum, ob nouæ hæmorrhagiæ & apoplexiæ metum. Quapropter ægri constantissime & coniugi indicaui, virum citra vitæ periculum inegrè sanari non posse, quia vulnere ad cicatricem ducto, materia exstillās iterum in pus mutatur, & exitum per superiora non inueniens, prædicta symptomata excitare, & mortis causa fieri potest. Præmissa hac prædictione membranam, os & labia pro more tractaui, & vulnus instar fonticuli in suturæ coronalis & sagittalis concursu inusti apertum detinui, per quod materia sensim quoque & paulatim exiit, & inde patiens suo functus est officio per dimidium anni spatium. Hic vino inebriatus vlcusculum neglexit, vt spatio 24. horarum consolidaretur, & ne guttula materiæ amplius exiret. Symptomatibus præuisis non statim occurrentibus, æger cum coniuge de tutissima sanitate non dubitauit, donec post trimestre iisdem symptomatibus correptus subito obierit. Post obitum ægri, si cranium ferra aperuissem (sed concessum non fuit) citra dubium materiam sub cranio inuenissem. Ex hac historia luculenter patet, perforationē non primis saltem diebus, verum etiam non rarò longè post læsionis tempus summo cum fructu institui posse. Constabit etiam ex sequente, symptomata praua quandoque comparere statim, quandoque post centesimum diem, quæ si cranium à principio, veluti supra fol. 106. monui, fuisset apertum, nunquam, omni proculdubio, ægios corripuissent.

OBSERVATIO XIII.

Vulnus capitis vigesima nona septimà per trepanum curatum

ANno 1629. Mense Septemb. Domini N. Iisdilers, Magistri Equitum agnatus, Medionali in capite accepit vulnus, quod chirurgus ob symptomatum absentiam, per primam intentionem intra quatuordecim dierum spatium curauit. Anno 1630. Mense Martio curatus venit Vlman, de summo totius capitis dolore, vertigine, oculorum caligine, & paralyfi dextri brachij, conquerens. Huic ego ob suspicionem fissuræ cranij post vigesimam

octa-

Octauam à læsione septimanam, cutim & pericranium in triangulum incidi, cranium modiolis Die 13. Martij, in ædibus Nicolai Reutte, ad latus rimæ angustissimæ bis perforavi, foraminumque interstitium serra versatili excidi. euacuata materia, quæ per rimam sub cranium paulatim descendit, dicta symptomata cessarunt ita ut æger mensis spatio vnus, pristinæ sanitati felicissimè restitutus fuerit.

OBSERVATIO XIV.

Rima & depressio cranij lamina interioris, exteriore salua.

ANno 1626. Mense Iulio, Nobiliss. Inclytæ Reipublicæ Viennensis Duumuiris scripto retuli quod *Bartholomeum* Echaffer, militem Cæsarianum, à rusticis Altenstattenribus in capite læsum visitare volens, iam mortuum inuenerim, & præsentibus multis, in mortis, qua vigesimo occubuit, causam diligentissimè inquisuerim, cuius solitaria fuit occipitis circa futuram lambdiformem vulnus in dextra parte, cum læsione & introcessione interioris solû, exteriore salua, cranij laminæ, quæ cerebrum continuo compressit, à barbitonforibus simpliciter curatum: cum enim in hac cranij noxa, materia, que per rimam occultam ad cerebrum delapsa, absque chirurgiæ neglectæ auxilio, non potuerit expurgari, multò minus cranium, continuo cerebrum deprimens, sine idoneis instrumentis, eleuari, ortus est abscessus, sub caluaria, qui introducta prius febre & phrenetide, ruptus dextrum cerebri ventriculum repleuit, & subitanis cõuulsionibus necem intulit ei, cuius vita in principio læsionis, debita cranij perforatione & eleuatione (quæ duæ operationes in Italia citra vllum lædendi periculum ferè quotidie instituantur) procul omni dubio conseruari potuisset.

Et quia in nostro territorio non hic solus, verùm ante hac plures ob neglectum vel potius incognitum in cranio operandi modum interierunt, inclytus Senatus merito decreuit, vt barbitonfores quantum possibile informarentur, quomodo se in casibus tam periculosis gerere debeant, ne patientes, ob denegatum manus præsidium, vitam cum morte commutare cogantur.

OBSERVATIO XV.

Vulnus capitis, post apertionem cranij, ex potu vini interdicta lethale.

ANno 1634. die 19. Maij. *Henricus* Debich, à victoribus vulneratus fuit, in capite circa futuram coronalem & musculum

lum temporalem, quæ primis diebus tractauit Nicolaus Reutte, quæ me tertiâ die ad ægrum vocauit, è cuius vulnere statim frustulum cranij vndique separatim vossella extraxi. Die. 4. propter magnam vulneris inflammationem, idonea medicamenta adhibui, vsque in diem à lesione nonum, quo patiens de punctorio & grauius capitis dolore cæpit conqueri, qui certissimum signum fuit, quod materia purulenta sub cranio contineretur, & membranæ cerebri ab ossibus purgerentur. Die 10. ægri parentes in consilium vocarunt Clariss. & Excellentiss. Dominum Gregorium Horstium, qui mecum consuluit, vt cranium modi olis aperiretur, quo materia, quæ sub cranio descendit, exitum habeat, & ossiculum extrahi queat. Cranium die 1. Iunii in præsentia Domini D. Horstij perforaui, & statim membranas cerebri inflammatas obseruaui. Tertia post apertionem die, *ob duræ matris insignem inflammationem purulenta materia sufficienter expurgari non potuit*, qua propter cum consensu & in præsentia Dominorum D. D. Gregorij Horstij, & Iohannis Reguli Villingeri, modiolis aliud foramen paraui, amborumque foraminum interstitia serula mea versatili intercidi. Post secundam perforationem, ossiculum ab interna lamina separatim, quod cerebrum & eius membranas assiduo pupugit, vossellâ exemi, quo exempto dolor ille punctorius per aliquot dies omnino remisit, donec à largissimo vini potu ab scellus in ipsa cerebri substantia genitus, febrem symptomaticâ delirium, & conuulsiones totius excitauit, & interitus (nam die 20. Iunii patiens vitam cum mortem mutauit) causa extiterit.

OBSERVATIO XVI.

Contusio capitis, tribus mensibus, instante nouilunio, conuulsiones inferens.

M Arcus Boët, Vlmenfis, Danielis filius, Anno 1629. die 15. Nouembris delapsus est in caput, & statis parentibus echymosin, in dextra syncipitis partè prope futuram coronalem & sagittalem, monstrauit, cui successit primò dolor capitis, deindè conuulsiones totius. Vocatus exhibui interna, à quibus conuulsiones cessarunt, & tumorem admota recens maectati agni pelle ferè resoluui. Nihilominus tamen circa nouilunium puer conquestus est de capitis dolore, quam sequabantur prædictæ conuulsiones. Post duos menses tumor capitis indies maior fractus est, ita vt eadem symptomata, tertio & quarto mense circa nouilunium puerum infestant. A parentibus denuò accersitus, inspexi tumorem, & adstantibus indicaui, huiusmodi symptomata, meo iudicio,

excitati à materia acti, erodente & vellicante per icranium, neque etiam mea me fefellit opinio. Siquidem facta per scalpellum Tab. II. Fig. II. cruciformi sectione Tab. XXX. Fig. X. vsque ad cranium, & euacuata matetia vulnus dilataui. Die 2. subsistente sanguinis fluxu, religaui vulnus, & reperi cranium subnigrum & asperum. Die 3. cranio ad meducillum prius derafo inspersi puluerem cephalicum, & filamenta sicca apposui, donec optima carne obtegeretur. Vulnus autem tractaui primo digerentibus, secundo mundificantibus, tertio incarnantibus, & denique quarto cicatrizantibus. Hac ratione puer septennis vigesimo post sectionem, vel centesimo & vigesimo post morbi principium die pristinae sanitati restitutus fuit, qui adhuc viuit, & vestigia incisionis monstrare potest.

OBSERVATIO XVII.

Vulnus capitis cum dedolatione exterioris caluariae tabula.

ANNO 1631. die 4. Nouembr. Nobiliss. *Paericius Vlmonstis*. in vertice & occipite læsus fuit, cum deperditione cutis & dedolatione cranij, ad magnitudinem illius monetae. quam Thalerum imperialem vocant. Vulnus hoc Nicolaus Reutte, statim repleuit stegnoticis, & ego patienti, iniecto prius reiectoque clystere laxatiuo, venam cephalicam incidi, & $\frac{3}{4}$ vi. sanguinis educi curaui. Die 5. religato vulnere, osse ad meducillum vsque resecto, inspersi puluerem cephalicum, ipsique filamenta decerpta apposui, labijs plagæ adhibui digestiuum, & desuper diapalma atque cataplasma ad præcauendam inflammationem. Die 3. vulneratus ob amaritudinem oris assumpsit medicamentum cholagogum, à quo sæpius deiecit materiã biliosam, quæ ventriculum, œsophagum & os amarum reddit. Die 5. æger melius habuit. Die 8. ob constipationem, alui patientes conquestus est de dolore capitis circa vulnus, quare admisit clysterem laxatiuum, quo reiecto, dolor etiam remisit. Die 9. Vulnus coxit pus album & æquale, vnde digestiuo aliquod detergens imiscui. Die 12. Cranio cæpit caro increfcere: quamobrem labijs sarcoticum, ex vnguento de berthonica & cerato citrino applicui, donec cranium, beneficio huius sarcotici & pulueris cephalici, carne solida obductum fuisset: Vulnus carne repletum tandem cicatrizaui cerato Diuino, atque his leuibus remedijs (*quæ tamen chirurgum rarissimè fallunt, si modo, præmissis vniuersalibus, bonam viuendi regulam præscribat, diligenterque in id incumbat, vt patientes tenuiore victu sint contenti, & vino & Venere abstineant, & aluum lubricam conseruent*) Nobiliss. virum. adhuc superstitem, aliosque plurimos citra deraisionem aut perforationem cranij felicissimè curauit.

OBSERVATIO XVIII.

Punctura cranij viramque laminam penetrans.

ANno 1631. Die 29. Augusti Miles quidam Cæsarianus vulneravit instrumento quodam acuto *Iacobum* Mirth, Aichensem, in vertice, quem Barbitonsor istius loci obligavit, & intra septimanam curavit. Octavo post curationem die, æger conquestus est de insigni tumore, & dolore capitis circa locū affectum Nono delatus est Vlmam, cui decimo die cutim & pericranium scalpello Tab. II. Fig. I. in formam litteræ X. incidi, & cranium denudavi. Undecimo inveni puncturam cranij, quam eodem die, terebello Tab. XXXIII. Fig. I. delere tentavi. Cum autem punctura ista vsque ad secundam laminam pertingeret, atque de penetratione suspicio esset; cranium duodecimo (*omisso terebello*) modiolis perforavi & materiam, quæ supra membranam descendit, exitum paravi. Expurgata materia, membranæ apposui linteolum oleo rosato imbutum, ossi pulverem cephalicum, labijs digestivum, & desuper diapalma cum cataplasmate noto, atque fascia cancer dicta. Die 13. dolor remisit, decimo quarto inflammatio declinavit. Die trigésimo cranium desquamavit: quadragesimo vulnus cicatrice obductum fuit,

OBSERVATIO XIX.

Vulnus capitis, cum duobus fungis, iethale.

Conradus Ocheiffelen Vlmensis, miles Cæsarianus, 23. annorū, temperamenti calidi & sicci, in cruento & acerrimo conflictu propè VVittenveier die 9. August. anno 1638. acinace sauciatus est, in parte posteriore capitis, cum læsione ossis. Hoc vulnus à principio tractavit quidam empiricus, quasi simplex esset. Die 24. Decembris patiens Vlmam venit, & iterum in manus cuiusdam imperiti balnearioris incidit, qui vulnus obligavit veluti primus, vsque in 31. diem Ianuarij Anno 1639. quo fuit receptus æger in Nosocomium patrium, vbi Balnearior iste partim cicatrice, & partim excrecentia carnis obductum vulnus, specillo obtuso & tenui exploravit, dictumque modò specillum per tertiam suæ longitudinis partem recto tramite non tantum in fissuram cranij, vtriusque cerebri membranas, verum etiam in ipsissimam cerebri (*heu quantus error!*) substantiam, ex qua puris copia effluxit, immittens. Die 1. & 2. febr. præparato & purgato corpore, patiens de oculorum gravitate conquestus est. Die 3. Balnearior imprudens iussu patientis, me, & clarissimum

Colle-

Collegam Dn.D.Moyſen Heldium, & peritiſſimum præ cæteris chirurgum Georgium Riedlin, in conſilium vocavit. Inſpecto vulnere, & conſideratis circumſtantijs, ob intromiſſionem imprimis ſpecilli tam profundam, anguem in herba latitare ſuſpicati ſumus. Unde cutim ſcalpello Tab. XXXI. Fig. II. in trianguli formam ſtatim incidi, vulnuſq; dilatatum ſtegnoticis obligavi. Die 4. ſubſiſtente ſanguine, & inſpecto vulnere, rimam cranij magnam & ſatis latam, cum duobus fungis inuenimus. Rebus ita ſtantibus, cranio pulverem cephalicum & filamenta ſicca, labijs digeſtino quodam oblinita, & deſuper diapalma appoſui, cum cataplaſmate Hippoc. inflammationem prohibente, & ſcia quatuor capitibus prædita Tab. XXXI. Fig. IX. & X. Die 6. æger cõqueſtus eſt de capitis vertigine & dextri oculi dolore. Die 7. melius habuit, & ſumpſit bolos ex ʒ vj Elect. lenitiu. & ʒ ij Elect. de ſucco roſarũ, cum ſaccharo, à quibus quater deiecit bilioſa. Die 8. ægrotus iterum cõqueſtus eſt de oculi dextri dolore & fungis impoſui vnguentum Ægyptiacum Hildani, puluere aluminis vſti permixtum, quod tamẽ medicamentum prædictos duos fungos nõn cõſumpſit, ſed ita optimẽ ſaltem deterſit, vt ſpecillum obruſum Tab. VIII. Fig. VI. inter vtrũmq; fungum intromittere potuiſſem. *Et cum rima ſatis & longa & lata eſſet, & tot errores à barbitonſore commiſſi, ad trepanum, ſeu perforationem cranij peruenire nolui, ne operatione tam inſignis, & quæ plurimis fuit ſalutaris, infamaretur: ex relatis enim conſtitit, non duntaxat ambas cerebri membranas eſſe læſas, verũ etiam ipſum pati cerebrum. Quare die 9. ob capitis dolorem patienti ſecta fuit vena mediã dextri cubiti, & emiſſus ſanguis ad ʒ iiij. veſperi melius habuit. Die 14. parum dormiuit ob frigidum hypocauſtum, ſicut enim vulnera capitis gaudent calore temperato, ita illis frigiditas aëris eſt aduerſa. Die 15. benẽ habuit, labia vulneris recenter facti fuerunt rubra citra dolorem: fungi autem maiores viſi. Pro exſiccatione fungorum vſus ſum decocto Diuino.*

℞. Vini Maluati. ℥ ʒs.

Rofar. rub. p. ʒs.

Bethonic.

Matris ſylu.

Pimpinell.

Centaur.

Stœch. Arab. ana p. ij.

Rad. triſt. long.

Ireos Flor.

Cortic. thuris ana ʒ ij.

Bulliant omnia ad cõſumptionẽ duarũ partium (ſed roſa bulliant e-bullitione vnica) & colẽtur. Colaturæ addantur mellis roſarũ optimẽ deſpæ-

despumati ʒij. M. absq; vilo fructu, quod tamen in alijs fungis sepius præsentaneum fuit remedium, ob id particulam maioris fungi in superficie nouacula abscidi. Die 16. æger quidem benè habuit, sed conquestus est de ratione victus admodum tenui. Die 17. conquestus est egrotus de totius dextri lateris stupore, ac vterque fungus maior apparuit, quam diebus proximè præteritis. Die 18. patiens cibus à me præscriptis non fuit contentus, vnde eius soror dedit panatellam, è pomis alijsque rebus confectam, quam assumptam statim euomuit, & quàm pessimè indè habuit. Die 19. magna puris copia per fungorum interstitium effluxit, & cranium non nihil ad flauedinem, cum depressis plaga labijs, tetendit. Die 20. dextrū latus omninò fuit paralyticum, patiens totà nocte dormiuit, & de nihilo conquestus. Die 21. fungus vterque planè albus, craniumque omninò liuidum apparuit. Die 22. patiens loquelam amisit, cerebrum caro correptum, & brachium dextrum motibus conuulsuis agitatam. Die 23. horà ante meridiem nonà, patiens obiit. Die 24. Febr. inspexi vulnus, in quo *muñtes* seu fungi aded subsederunt, vt digitum annularam facillimo negotio potuerim fissuræ inferere. Aperto serra cranium, superficies ossis læsi interna in tantum fuit corrupta, vt totum occipitis os vsque ad suturam lambdoidem tenuius esset, quam os petrosum. *Hic notandum, quod ad fracturam cranij cognoscendam non opus sit, vt æger frangat nuces, vel officula alicuius fructus, quando non adest depressio cranij, quæ possit cerebri vel anima pungere, atque aded dolorem inferre grauem: fregit enim hic nuces auellanas & inglandes, officula etiam cerasorum & persicorum, obiuit officium militare & nunquam conquestus de minimo capitis dolore.* Mox specillo obtuso intra fungos posito abscessum deprehendi magnum, qui in sinistro cerebri latere latitauit, proprio folliculo circumseptus. Remotis proximis cerebri integumentis, cerebrum ipsum cum abscessu tunicato môstrauit, & processum duræ matris, qui *falx dicitur*, eleuauit, vt spatium, quod est inter dextram & sinistram cerebri partem, cū suis vasibus & spiris inspicere posset. Cerebro transuersim inciso, & magna eius portione, citra læsionem ventriculi sinistri, ablata, abscessus in conspectum venit, ex quo pus fœtidum in magna quantitate effluxit: deterfo per gossipiū abscessu, in circūferentia apparuit crassa aliqua membrana, quæ materiam purulentā continuit: in vicinis enim partibus nullum adfuit vel inflammationis vel corruptionis signū. His consideratis ventriculum sinistram aliquantulum compressum; dextrū verò minimè depressū, sed aqua limpida distētum ostēdi. In sinistro plexus choroides pallidus, in dextro rubicūdissimus apparuit.

Ex his causā paralyseos dextri lateris, per vertiginis, doloris dextri oculi, & hæsternæ conuulsionis dextri brachij habemus. Ideoque

vbi læsum & fissum cranium, & fungosa caro subcrefcit, quæ fuprà cranium & carnem emineat, certiffimum fignum eft, quod, *fi non fubftantia*, faltem cerebri membranæ contufa, vel lacerata fint.

OBSERVATIO XX.

Vulnus oculi, cum infixo fufi aculeo.

ANNO 1644. Die 21. Martij *Rofina Pfeifferin*, filiola militis 4. annorum, cecidit in mucronem fufi, qui non folum palpebram fuperiorem oculi finiftri læfit, verum etiam fractus, in orbita oculi relictus, & ita intrufus fuit, vt videre minimè poverit. Hoc vulnus barbitonfor obligauit, & tanquam fimplex consolidauit: Inde oculus quotidie maior factus eft, & membrana palpebræ internæ omninò adnata. Rebus ita ftantibus, palpebras digitis nonnihil deduxi, & membranam fpecillo lato ab oculo feparavi, vid. Tab. XXXIII. Fig. I. quo factò, cataplasma, (quod ex pomo dulci, albumine oui, aqua fequenti erat confectum.

℞. Aq. Plantag.

Rofar. ana ʒj.

Tur. præp. ʒj.

Lapid. chryfol. præp. ʒj.

Alumin. crud. ʒʒ. M.

oculo tepidè adhibui, & fafcia ad oculum Galeni obligauit. Die 22. fumpfit diacydon. lauatiu. ʒijs à quò quinquies deiecit. Nuchæ applicari iuffi veficatorium. Ab vfu horum medicamentorum dolor, & tumor inflammatorius remiffit. Die 23. & 24. benè habuit. Die 25. puella conquefta eft de magno oculi dolore. Ob id oculum ipfe religauit, palpebras digitis ab oculo *diduxi*, & mucronem fufi voffella extraxi, quò extractò, dolor omnis mox ceffauit. Et hæc funt medicamenta, quibus filiolum militis fanitati priftinæ feliciffimè reftitui.

OBSERVATIO XXI.

Conuulfo oculi, ex concuffione cerebri.

ANNO 1639. die 5. Septemb. hora prima poft meridiem, *Georgius Merdlen*, Miles Vlmensis, à commilitone fuo, iactu raphani libram pendentis, in dextro oculo aded læsus fuit, vt illicò humi prostratus, inftar mortui iaceret. Sic attonitus æger in Xenodochium delatus, cui fequentia fuerunt adhibita. Primò palpebras digitis diduxi, & oculum affectum in fpexi, quem (vt etiam fanum) fuperiora

periora versus omninò conuulsam inueni. Rebus ita stantibus, mihi in mentem venit Hipp. Aphorismus 58. lect. 7. *Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit uehementer concussum, mutos protinus fieri esse necesse:* quod etiam in nostro percusso euenit. Vnde reuulsioni gratia præscripsi Enema sequens:

℞. Mell. ros. sol. ℥ij.

Anthosati ℥j.

Elect. de succ. ros. ℥ss.

Diacatholic. ℥vj.

Decoct. carmin. ℥ix. M.

Post reiectum clysterem, secta fuit vena mediana vtriusque brachij, & emissus sanguis ad ℥viii. Interim sæpissimè exhibita fuit Aqua confortatiua, spiritu cephalico Anhaltino permixta: Die 6. Septembris, qui secundus erat à læsione, apoplexiæ supervenerunt conuulsiones totius corporis, per integram noctem durantes: pulsus ægri fuit æqualis. Ob id reiteratus est clyster, & spiritus cephalicus diligenter exhibitus.

Reiecto clystere æger melius habuit, neque oculi amplius fuerunt conuulsi, sed in suo naturali statu, & quod maius est, me & adstantes denuò vidit & audiuit; loqui tamen non potuit, proculdubio propter compressionem aut obstructionem neruorum recurrentium. Die 3. tota nocte dormiuit, de nihiloque alio conquestus, quàm de laryngis compressione. Quare sumpsit potionem purgantem:

℞. Syrup. ros. sol.

Mann. elect. ana ʒvj.

Extract. Rhab. ʒj.

Diacarth. ʒss.

Aq. pimp. & veronic. ana q.s.

M. F. Syrup. liquid.

Post cuius operationem per interualla vsus est seq. Iambitius:

℞. Syrup. viol.

Oxymel. simpl. ana ʒj.

Flor. Benz. ʒss.

Aq. veron. ʒij. M.

Die 4. æger melius habuit quàm die præterito, digitisque monstrauit, se velle comedere ouum. Die 15. iterum benè habuit, petijt eadem ratione melli cratum, sed ob loquelam nondum restitutam bibit potionem medicam, hora 8. ante meridiem.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. diacathol. ʒvj.

de succ. ros. ʒiij.

Decoct. fl. & fr. q.s.

M. & F. Potio.

Hora

Hora quarta à sumptione porionis Medicæ æger expedite loquutus est. Die 7. pulcherrime vixit, & pristinae sanitati, citra topicorum auxilium, restitutus in publicum prodijt.

OBSERVATIO XXII.

Vulnus & Fractura Nasi.

ANno 1644. die 22. Aprilis nobiliss. & strenuus Vir, Dominus **V**volfgangus à Bartenheim, Teutonicus Vlmensis, rura sua visitans decidit ex equo, qui ipsi nasum calcaneo fregit, & adeò laceravit, vt vulneris labia propter insignem hæmorrhagiam & nasi frigiditatem ad mutuum contactum adduci vix potuerint. Ea nocte sanguinis fluxum Chirurgus Iohan. Iacob. Riedlin, medicamentis stegnoticis sistit. Die 23. in subsidiũ vocatus, nasum omninò depressum, valdeque laceratum inueni. Rebus sic stantibus septum narium transversum, ossiculaque nasi depressa specillo nunc lato, nunc obtuso reposui, & naribus tubulum plumbeum, cerato diapalmæ ac limimento simplici obductum imposui, vt septum & narium ossa iam reposita in loco conseruarentur. Vulneris labia sine sutura ad mutuum contactum reduxi, adductaque lintecolis oblongis ex medicamento sequenti imbutis,

℞. Album oui optima. agit. num. j.

Pulu. Tut. præp. ʒjs.

Lapid. chryl. præp. ʒj.

Aq. plantag ʒss M.

℞ in crucem adhibitis conseruavi, atque sic membrum affectum fasciâ Galeni ad nasum obligavi. Ob vehementem capitis dolorem, fronti & temporibus applicui oxyrhodinuta.

℞. Albumin. ouorum num. ij.

Aceti Rosac. ʒ ss.

Aq. Rosac. ʒiv.

Ol. Rosac. ʒij. M. pro Oxyrh.

tuppa cannabina exceptum. Collum ex oleis adstringentibus inuncti, eique splenium in vino rubro austero adhibui, ad impediendum humorum in caput affluxum. Ob animi deliquium præscripsi aquam cordialem :

℞. Aq Ceraf. nigr,

Pimpinell,

Eragar,

Rosar,

Rosar.ana ꝑj.
 Marg.præp.ꝑj s.
 Mag.corall.rubr. ꝑj.
 Pulu.Lapid.chryf.præp. ꝑß.
 Man.Christ.perlat.ꝑß.
 M.F.Aq.cordialis.

de qua sæpius per interualla sumpfit patiens. Hora nona ante meridiem vsus est clystere refrigerante, aluum laxante, & per consequens humores à capite reuellente.

℞.Herbar.Mal.
 Pimpinell.
 Violar.
 Borræg.
 Nymph.
 Flor.Chamomill.ana M.ß.
 Semin.Lini.
 Melon.
 Fænicul.
 Citri ana ꝑj.

Coq.in f. q. aq. font. & colatur. ꝑ viij.
 Adde Mel. ros. sol. ꝑiij.
 Ol. Violar. ꝑij.
 Chamom. ꝑj. M.F. Enem.

& indè bis deiecit materiam valdè crassam & adustam. Hora decima Chirurgus incidit venam medianam dextri brachij, & vncias quinque eduxit sâguinis, qui biliosus & semiputridus fuit. Vesperis sumpfit haustum accidularum Vberkingensium vino granatorum permixtum, ad extinguendam sitim intolerabilem. Victum ordinavi tenuem, pro cibo cremorem hordei, interdum panatellam, nonnunquam iusculum carnis, in quo luteum oui fuerit dissolutum; pro potu decoctum C.C. vsti vino granatorum correctum.

Die 24. Aprilis æger quoad vires & dolorem capitis melius habuit, quam die præterito: vulnus linteolis emplasticis tractaui, & patienti ob nimias vigilias, & totius incendium præscripsi sequens pediluumium & emulsionem.

℞.Herbar.Bethon.
 Lactuc.
 Violar.
 Flor.Nymph.
 Rosar.
 Papau. ana M. j.
 M. Pro decoct. pedum.

- ℞. Semin. melon. ℥js.
- Papau. alb. ℥ ss.
- Aq. nympg.
- Fragar.
- Ceraf. nigr.
- Acetof. ana ℥iv.
- E Emulf. cui adde
- Mag. corall. rubr. ℥js.
- Perl. præp. ℥ij.
- Sirup. violar. ℥ij.
- Misce pro trib. dosib.

quarum quælibet sumatur post cœnam & pediluvium . Die 25. pa-
tens interrogatus respondit , se aliquantulum dormisse , & conque-
stus est de summo calore & rubore oculi dextri , quem post reitera-
tum clysterem , sequens cataplasma statim iuuit .

℞. Pom. dulc. in lact. coct. & fort. expr. num. ij.

    Album oui conquat. num. j.

    Pulu. Tut. præp. ℥js.

    Aq. ros. parum. M. F. Cataplasma in oculorum inflam-
mationibus, & epiphoris expertissimum .

A die 26. vsque ad trigessimum Aprilis tubulos plumbeos unguen-
to de Tutia Magist. obduxi, puluereque carnis excrecentiam prohi-
bente,

℞. Pulu. Alum. vsti ℥3.

    Tutiæ præp. ℥ij. M.

asperso naribus indidi , exterius ceratum diuinum applicui : quibus
medicamentis vulnus intra & extra nasum, consolidauit. Post vulne-
ris curationem patiens ipse tubulos solo unguento de tutia infectos
naribus immisit, & fascia Galeni firmavit, donec etiam ossicula prius
fracta & depressa callo quodam fuerint colligata . Iisdem remedijs
externis curavi Dominum *Christophorum Schlescherum*, & *Mel-
chiorem Frid*, qui præter vulnus in naso, & capite acceptum, passus
est vulnus thoracis cum laxione diaphragmatis & ventriculi, de quo
infra singularis obseruatio .

OBSERVATIO XXIII.

Tumor cum folliculo excisus in maxilla superiore .

ANno 1631. Rosina Otenglerin , Gieglingensis , tempera-
menti melancholici mihi narauit , quod ipsi ante quadrien-
nium caruncula in oris sede sinistra , circa superioris maxillæ
O dentes

dentēs molares, enata fuisset, moles scilicet rubra, pendula, & magnitudine nucem moschatam adæquans, quam septimo mense istius loci Barbitonfor, ante ullam corporis præparationem, aut medicamentorum topicorum usum extraxit. Paucos post menses denuò excreuit dura, rubra, venis obsita, & maximè dolens, vsque in quartum annum, quo magnitudinem oui anserini superauit, ita vt non tantum prædictæ maxillæ, & dentibus moraliibus, sed etiam canino, & mediæ palati parti adnata, deglutitionem & loquelam impediret, quare eius excisionem à me instantè petijt. Hic tumor circa dentes molares, non ratione malignitatis, sed aceti acerrimi, quo sæpius os ob fœtorem colluit, aliquantulum exulceratus fuit. Cum autem viderem, tumorem alia ratione tolli non posse, quàm chirurgià: ad corpus præparandum præscripsi, die 4. Octob. medicamentum, quod

℞. Hydromel. Tartarif. ℥ij.

Aqu. borrag. ℥iiij

Cordial. Saxon. ℥ij. M. pro dof. j.

Hoc syrupo patiens vsa est per triduum, bis in die, nimirum mane ante prandium, & vesperi ante cœnam. Die 8. deglutiuit quinque horis ante prandium sequentes pillulas.

℞. Mass. pilular. aurear.

sine quib.

Extract. coch. ana ℥j.

Mag. mech. nigr. gr. viij.

cum syrupo de bethonica form. pilol. parvæ, quæ de aurentur.

à quibus decies deiecit materiam serosam, biliosam & adustam. Die 10. ad inspiciendum sanguinem ipsi secta fuit vena mediana sinistri brachij, & emissus sanguis ad ℥iiij. omninò serosus & adustus. Vnde ordinaui sacculum medicatum.

℞. Radic. Fœnicul. ℥iiij.

Polypod. ℥ss.

Com. absynth. pontic. p. j.

Herb. Bethon.

Veronic.

Agrimon. ana p. ss.

Flor. Borrag. p. j.

Fol. sen. Alex. stip. ℥js.

Radic. mechoac. nigr. ℥ij.

Rhab. elect. ℥iiij.

Hermod.

Turbeth. ana ℥js.

Sem. chartam. excort. ℥vj.

Anif.

Anif.
 Fœnicul. ana ℥js.
 Crem. Tartar. ℥iij.
 Gingib.
 Cinam. ana ℥j

Incisa & contusa dentur ad sacculum, in mensura vini Nicarini, per 24. horas infundendum, de quo alternis diebus duabus horis ante prandium hausit ℥ iij. Ab usu vini cathartici remisit frequens illa saluæ expuitio, quæ sanguinis inspectionem & expurgationem indicauit. Interim patiens non neglexit bonam victus rationem, & loco vini bibit decoctum sarsaparillæ. Die 20. & 21. manè, vesperi, & post cœnam sumpsit de sequente mixtura tantum, quantum cuspis cultri latioris comprehendit.

℞. Conseru. Borræg.
 Rosar. ana ℥j.
 Cortic. citr. cond. ℥ij.
 Nuc. mosch. cond. ℥j
 Mag. corall. rubr.
 Marg. ana ℥j.
 Lapid. Hæmarid. ℥ß.
 Syrup. acetos. citr. q.s.
 M.F. conditum.

Die 23. cum ab usu conditi patiens benè haberet, ad conseruationem virium sæpius assumpsit cochlear vnum, atque alterum de sequenti Aqua corroborante.

℞. Aq. ceras. nigr.
 Borrægia.
 Rosarum ana ℥j.
 Spir. Cephal. Anhalt.
 Marg. præp.
 Magist. corall.
 Lapid. Hæmatit.
 Chrysolit. præp. ana ℥j.
 Man. Christ. perlat. ℥ß.
 M. ad vitrum.

Et ne aliquid desit inter benè operandum, præscripti aquam hanc odoriferam.

℞. Aquæ odorif. Fuchsj.
 Rosar. ana ℥j.
 Aceti ros. ℥vj. M.

His præparatis, ore patientis aperto, & eius capite ab adstantibus firmiter detento, tumorem ante, retrò & post molares dentes

scalpello separavi, & in medio forcipe Tabul. XI. Figur. V. abscissum extraxi.

Post tumoris extractionem, patiens, ad sistendum sanguinis fluxum, os sæpius colluit mixtura.

℞. Aq. plantaginis.

Prunellæ.

Rosarum ana ℥iij.

Acet. ros. ℥j.

M. pro collutione oris.

Cum autem post repetitam oris collutionem, sanguis non substitisset, venulas & arterias ferramentis è Tabul. XIX. candentibus tetigi, ipsisque spongiam vstam, & pulvere adstringente Galeni aspersam, atque splenium albumine oui agitato & vino rubro expressum, imposui. Maxillam exterius linteo quadruplici expresso, & fascia duobus capitibus prædita obligavi. Vesperi patiens benè habuit, & subsistente sanguine, serosi humoris magna copia ex ore defluxit. Die 24. patiens de insigni capitis dolore conquesta est, sed medicamenta in ore relicta fuerunt, ob timorem nouæ hæmorrhagiæ. Die 25. sanguine firmiter consistente, spongiolam adustam & splenium extraxi, & præscripti gargarisma seq.

℞. Aq. Plantagin.

Prunell.

Veronic.

Rosar.

Quinque sol. ana ℥iij.

Mel. ros. col. ℥ij.

Tinctur. ros. ℥js. M.

Ore eloto, vlceri filamenta carpta vnguento ex pulueribus Galeni adstringentibus, & albumine oui agitato oblita imposui, fasciaque & linteo triplici maxillam exterius obligavi.

Vesperi ob ventris constipationem ægra admisit Enema laxatiuum,

℞. Decoct. carmin. ℥ viij.

Mell. ros. sol. ℥ijs.

Elect. Diacarth. ℥j.

Ol. chamomil. ℥ j ss.

Amygd. dulc. ʒj.

M.F. Enema, à quo sexies deiecit.

Die 26. per totam noctem se quietissimè dormiuisset dixit, & quoad fauces benè habuit. Die 27. extractis medicamentis, quæ nudius tertius apposui, circa palatum & dentes molares apparuit quædam particula viscosa, quam specillo, lana in spiritu vitrioli madefacta,

inuo-

inuoluto aliquoties tetigi, osque cum faucibus gargarismate ordinario lauari iussi. Die 28. extractis denuò medicamentis, omnia circa dentes molares, atque palatum pulcherrimè habuerunt. Die 29. Eschara, quam ignis induxit, ablata, sæpius per diem lauit os medicamento hoc:

℞. Mell. ros. colat.

Tinct. rosar. ana ʒis. M.

Die 30. ob capitis dolorem repetijt vsus pilularum cephalarum, a quibus dolor omninò cessauit. Die 31. vlceri cicatrix induci, & pariens articulata, citraque omnem hæsitacionem linguæ, loqui cœpit. Die 1. Decemb. ægra benè quidem habuit, sed ad maiorè oris exsiccacionem bibit decoctum sarsaparillæ. Die 2. omnes oris partes circatrice ferè obductas vidi, & ad præcauendam mali recidiuam consului, vt vsus vini medicati repeteret. Die 3. vlcus omninò consolidatum apparuit, & patiens exinde lætissima in publicum prodijt.

OBSERVATIO XXIV.

Excrescentia carnis in palato.

IN palati anteriore parte, retrò dentes incisorios, foramen est notatu dignissimum, per quod ex palato in narium amplitudinem, venula, atque arteriola, vnà cum tunica palatum succingente, transmittitur. Ex hoc foramine, ante tres menses, nascebatur Nobili Matronæ, & coniugi Domini Alberti Ochleichers, quædam excrescentia carnis instar fungi, ex qua magna sanguinis copia effluxit, quotiescunq; illum vel leuiter lingua tetigit. Tandem cum ille fungus, seu excrescentia carnis, ad nucis iuglandis magnitudinem, ita vt loquelam interciperet, peruenisset, vsa est consilio sui Barbitonsoris, quæ quædam medicamenta, at sine fructu, adhibuit. Anno 1641. die 10. Martij vocatus, locum affectum inspexi, specilloq; excrescentiam circa basin tetigi, ex qua statim sanguis copiosè effluxit. Hisce cõsideratis manifestum erat, malam hoc ex prædicto foramine originem traxisse; qua propter aliquoties vsa est pilulis Aquapendentis, quæ caput optimè purgarunt, & bonà victus ratione. Excrescentiã medicamento, quod constabat spiritu vitrioli rectificato, succo portulacæ, & tinctura rosarum, tetigi, ac diminui: Deniq; instrumento, quo extrahere polypum soleo, residuum extraxi. Sic spatio 10. dierum, summa cum admiratione, sanitati restituta fuit. Ante huius mali inuasionem per biennium conquesta est de insigni dolore & grauitate auditus: iam verò post sanguinis effusionem, absque dolore benè audit: Idèò arbitror per *metastasis* esse factam morbi curationem.

OBSERVATIO XXV.

Sinus callosus & corruptio ossis palati.

Nobilissimus & reuerendissimus Decanus, Dominus à Cronburg, Anno 1626. conquestus est per Clarissimum Medicum Augustanum, Iohan. VVolfgangum Beern, de periodico dentis dolore, & molestissimo quodam Palati sinu, petijtque à me consilium & operam. Cum igitur huiusmodi affectus primam suam originem traxerint à consuetis hæmorrhoidibus suppressis, consului, vt Reuerendus admodum patiens post sufficientem sanguinis è vena basilica sinistra brachij missionem, corpus vino medicato à superfluis & excrementitijs humoribus expurgaret, hæmorrhoides dein hirudinibus aperiri, fonticulumque sinistro femori inuri concederet, quo humores è toto in caput ascendentes & sinum cum dolore dentis fouentes ad inferiora quasi reuellantur, & per fonticulum educantur: Ad præcauendum doloris impetum, proposui Chirurgiam in anthelice peragendam, quam præfatus Medicum, scolpomachærio meo candente, dexterrimè instituit. His omnibus factis, dentem cariösium extrahi curauimus, quo iniectioes ex decocto in curanda ossium carie diuino, per cauitatem vulsi dentis ad sinum palati fistulosum, peruenirent. Cùm verò cauitas illa dentis, & callosus palati sinus non coirent, neque patiens citra ignis vim curari posset, quæsiui, vtum ignis efficaciam adhuc residuam, cum bona spe salutis, vellet experiri. Ægro annuente, Domino Doctori Beern, illud instrumentum Tab. I. Fig. IV. Armamentarij adumbratum Augustam misi, quo optimè ignito sinum callosum, & cariem palati obtegentem, citra guttulæ sanguinis profusionem incidit vsque ad dentis cauitatem, eoque in orbem circumuoluto notabile vestigium ossi impressit. Eschara ablata, in conspectum venit palati caries, quam ter quaterue ferramentis candentibus Tab. XIX. Fig. VIII. & IX. tactam, natura medicamentis exsiccantibus assumptis & adhibitis adiuta separauit, & vlcere consolidato patiens prittinam sanitatem adquirens fonticulum in femore per plures annos cum maximo fructu conseruauit.

OBSERVATIO XXVI.

Tumor alius cum folliculo in maxilla superiore separatus.

EX consilijs Medicis & *avro.ſi'a* constat mala, de quibus con-
queritur nobilis & honestissima Domina *Maria Cordula Zrap-*
pin, esse Hemicraniam, & steatoma, vel meliceridem superioris ma-
xillæ subcutaneam. Causa horum affectum est materia pituitosa,
tenuis & bile permixta. Quemadmodum bilis originem habet a
caliditate hepatis, & obstructione lienis; sic illa partim ex capite,
partim ex ventriculo, & vtero provenit. Pro curatione affectuum ne-
cesse est, vt humores pituitosi & biliosi euacuentur, hepar refrigere-
tur, lien ab obstructionibus liberetur, caput exsiccetur, ventriculus &
vterus corroboretur, ne huiusmodi humores in corpore generentur,
colligantur; & postea in caput ruant. Hisce indicationibus, vt pro-
gnosticum attingam, credo nos satisfacere non posse, considerando
talem capitis & inferiorum indispositionem, qui difficilis sit curatu.
Nihilominus tamen (ne paucorum mensium spatio, malum peius
fiat, quod certè fiet, nisi primo quoque tempore idonea vsurpentur
remedia) proponam, quæ in hoc casu fieri debeant. Aperienda igi-
tur, meo iudicio, vena cephalica dextri brachij, & vnciæ sex vel se-
ptem sanguinis emittendæ. His peractis reuulsionis & deriuationis
gratia, Domina patiens sibi curet inuri setaceum, inter primam &
secundam ceruicis vertebam, vel loco huius, singulis tribus mensi-
bus nuchæ adhibeat vesicatorium, & quatuor digitis supra genu
Tab. XLIII. Lit. l, sinistrum, atque incommodo brachij dextri loco
Tab. XLIII Lit. H. inuratur fonticulus. Tumori duro, ante vsu aci-
dularum, & decocti sarsaparillæ, nullum topicum adhiberem. Cor-
pus præparetur & purgetur medicamentis blandis. Vtatur igitur sy-
rupus cathartico.

℞. Syrup. de mann. lax. ʒj.

Extract. Rhab. ʒj.

Diacart. ʒijs.

Mag. Tartar. ʒj.

Aq. ceras. nigr. q. s.

Ol. macis. gutt. ij.

M. F. Syrup. liquid.

Postea sumat hydromel Tartarisatum, & denuò purgetur infusione
Agarici, Rhabarb. foliorumque fennæ, syrupi ros. solutio & manna.
Hoc facto hepatis caliditas temperetur, lienque obstructus aperiatur
vsu acidularum. Deinde totum corpus, præcipuè verò caput, propter
hemicraniam, purgetur sequentibus pillulis:

℞. Maff. pilul. aurear.

Cochiar. ana ꝑ j s.

Mag. Gelapp. gr. vij.

Cum fyrup. de bethon.

Form. pil. num. xxj. deaurentur.

Postea caput expurgetur errhinis & masticatorijs blandis, ne irriterentur humores ad oculos & thoracem. Caput etiam roboretur spiritu cephalico, cuius gutt. xv. manè & vesperi, in aliquot cochlearibus aquæ cerasorum nigrorum fumantur. Tempore autumnii, post totius expurgationem, hepatis attemperationem, obstructi lienis referationem, & capitis corroborationem, nihil præstantius est ad dissoluendum tumorem in maxilla superiore durum, quàm decoctum sarsaparillæ, quod habet hanc prærogatiuam, vt omnes tumores duros digerat & dissoluat: ita tamen exhibeatur, ne sanguinem calcificat.

℞. Radic. Sarsap. ꝑ ij.

Lign. Guaiac. pro corroboratione ventric. ꝑ s.

Aquæ fontan. ꝑ viij.

Fiat infusio per 24. horas, dein coquantur ad consumptionem mediæ dietatis, & colentur pro syrupo sudorifero, de quo sumat manè, quinque horis ante prandium, ꝑ v. & quatuor horis ante cœnam, ꝑ iiij. & singulis diebus, manè tantum, hora una post assumptum syrumpum, in lecto blande & sine vi sudet per horulam. Pro potu ordinario fiat secundum decoctum, coquendo eandem materiam, primi decocti in ꝑ x. aquæ ad consumptionem tertie partis, cui in fine ebullitionis addantur ꝑ ij s. vuarum passarum & ita decoctorum vsum per 30. dies continuet, renouando secundo quoque die decoctum secundum. Inter vsum sudoriferi animaduertendum, ne alius constipetur, ideoque alternis diebus vtatur enemate, aut potione medica laxatiua. Singulis quoque Septimanis sumat semel præscriptas pilulas, vel medicamentum æquiualens, & eo die, quo siue purgans siue laxans per os assumit, à decocto primo absteineat. Pro debilitate ventriculi recipiat semicochlear spiritus mastichini sequentis.

℞. Mastich. ꝑ iiij.

Galang. ꝑ j.

Cinam. ꝑ ij.

infund. in s. q. spir. vin. & destill.

Exteriori venticuli regioni applicetur ceratum, ex Caranna & Tagamacha, aut aliud simile. Si his medicamentis tumor iste non cedit,

it, ad sectionem deueniendum est. Et hæc sunt pauca illa remedia, quibus Nob. patiens tutissimè potest uti: ea tamen omnia Clariss. & Excellent. Medici præsentis iudicio relinquo Vlm. Sueu. die 20. Aug. Anno 1642.

Curatio prædicti tumoris.

Tumor, cuius in præscripto consilio mentionem feci, fuit in dextra maxilla superiore, & magnitudinem oui gallinacei superauit, albus, immobilis & durus. Præterito autumno (præparato corpore, & educto sanguine) vsa est patiēs decocto sarsaparillæ, quo tumor ferè discussus, vt ex epistolis Dominæ patientis ad me datis patet.

*Extractum literarum die 7. Mart. Anno 1643. ex-
aratarum Heilbrunnæ.*

Tumor in mala dextra post vsu decocti sarsaparillæ minor factus est, ita vt ferè euanesceret. Sic Deus Optimus Maximus direxit curationē. Ego putauī perfectè curatum esse tumorem. Quid fit? Infelix post Bacchanalia, in balneum ordinarium, consilio & consensu Medici, ingressa sum, & vix iterū egressa, animaduerti alterationem atque augmentum tumoris. Hinc quotidie maiorem compressionem, non absque dolore, sentio, veluti tempore præterito, &c. ex his patet fructus & utilitas de cocti sarsaparillæ.

Sed post aliquot menses, cum vtererur balneo, caput calefactum est, & tumor propter mœrores & continuas lachrymarum effusiones ad priorem magnitudinem auctus. Rebus sic stantibus, patiens Heilbrunnæ venit Vlmam, vt ibi tumor chirurgiā curaretur. Communicatis cum Excellentiss. Domino D. Christophoro Eysenmengero, Reip. Heilbrunnensis Physico, consilij, daroque prognostico, nos optimam sperare sanitatem, si modo os illęsum fuerit, præmissa purgatione & venæ sectione, Dominam ægram Anno 1643. die 2. Maij, in lectum, ligatis ad latera manibus, collocaui: deinde vnus ex adstantibus hamulo labium superius nonnihil sursum traxit, vt commodè inter tumorem & musculum primum, qui labium attollit, cultello separatorio peruenire possem. Hoc cultello superius vsque ad ossis iugalis futuram perueni, & tumorem à prædicto musculo separaui. Inferius autem, propè dentes molares & gingiuam cartilagineam tumoris tunicam, quam ab osse quarto maxillæ superioris eodem scalpelle diducere frustra tentauī, inueni, ita vt coactus fuerim folliculum incidere, quo inciso effluxit materia quædam crassa & flaua, instar mellis, tumorque subsedit. Effluxa materia, & cartilagine per
for-

forcipem excisa, vulnus albumine oui, puluere chrysoliti præpar. & adstringente Galeni obligauit. Die sequente, & subsistente sanguine, propè musculum secundum, qui labium abducit, inuenit quoddam tuberculum, sub quo erat foramen, per quod specillo obtuso, citra negotium in cauitatē osseam perueni. Die 12. in præsentia D.D. Eysenmengeri tuberculum illud incidi, & foramen illud dilataui. Die 15. post abitum D. D. Eysenmengeri, propè dentem caninum aliud tuberculum instar ossis durum reperi, quod etiam forcipe Tab. XI. Fig. II. excidi. Interstitium extracti folliculi, ab ultimo dente morali vsque ad cranium, ita consolidatum fuit, vt ne guttula puris exiret: foramen autem globulis apertum conseruaui, donec ossiculum beneficio decocti sarsaparillæ desquamaretur. Ossiculo oblato, vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XXVII.

Vulnus sclopeti in maxilla inferiore.

ANNO 1634. die 27. Augusti Tesserarius equitum Suecicus, in cōflictu Nordlinglensī, in maxilla inferiori paulum infra dextram aurem, duobus sclopeti globis fauciatus est, quorum vterque linguam læsit, & oppositam maxillæ partem fregit cum offensione tonsillarum, omnium dentium molarium, insigni fluxione sanguinis, animi deliquio & febre. Die 5. læsionis ob insignem sanguinis fluxum, animi deliquium & febrem adhibui sequentia:

℞. Syrup. Acetof. citri.

lulap. ros. cum Tinct. ana ʒjs.

Aq. Endiuia.

Plantaginis ana ʒijs. M. q. Syru.

Vesperī vsus est potione cordiali:

℞. Margarit. præp.

Corall. rubr. præp. ana gr. vij.

Lapid. Chrysol. præp. gr. vij.

Aq. rosarum.

Plantaginis.

Ceraf. nig. ana ʒj.

Syrup. corall. ʒij.

Acetositatis Citr. ʒis. M. F. potio.

His peractis, reuulsionis gratia, præscripsi clysterem resfrigerantem.

℞. Mell. ros. sol.

Olei violat. ana ʒiij.

Decocti emoll. ʒx. Misc.

à quo ter deiecit materiam nigram, & sanguine mixtam. Post vsum clysteris, & sanguinis fluxu compresso, religavi vulnus, & non solum inferiorem maxillam in vtraque reperi parte laesam, verum etiam linguam, cum insigni inflammatione faucium & amissione loquelæ. Ideoq; illicò adhibui pro lotionis oris gargarismum adstringentem. Elotis faucibus, tam internè quàm externè imposui spongiolam cōbustam, albumine oui agitato imbutam, atq; pulvere stegnotico Gal. & lapid. chryf. præp. aspersam, partibus vicinis oleo rosato inunctis fasciam adhibui: & hac ratione sistebatur enormis ille sanguinis fluxus. Die sequente aliquantulum melius habuit, nihilominus tamen de insigni dolore capitis, laterisq; dextri pulsatorio conquestus est. Ob id secta fuit vena mediana eiusdem lateris ad emittendas ℥iv. sanguinis. Post horam sumpsit iusculum hordei, per infundibulum Tab. XXVI. Fig. III. iniectum. Tertio quoque die monstravit digitis insignem dolorem musculi temporalis. Quapropter adhibitum sequens cataplasma.

℞. Farinæ hordei.
 Fabar. ana ℥vj.
 Micæ panis domest. ℥iv.
 Olei ros. ℥iij.
 Vini rubr. &
 Oxy mel. f. ana q. s. M. ad

ignem in formam cataplasmaticis.

Vesperis sumpsit panatellam per siphonem, & parum aquæ hordei. Media nocte sumpsit haustum syrupi acetositaris citri, & vini Granator. ana ℥is, cum Aq. ceras. nig. ℥ij. Die quarto monstravit digitis & scripsit, se in faucibus, hoc est, circa columellam, seu plectrum vocis, insignem dolorem pati. Subsistente sanguine vulnus religavi, ex quo pus fluxit cum tanto fœtore, quem ferre non potui: elotis faucibus sequenti Gargarismo.

℞. Aq. Plantaginis ℥ij.
 Pru. ellæ ℥j.
 Bol. Armeni. ℥j.
 Salis Prunell. ℥ij.
 Aluminis ℥j.
 Syrup. Mytrini ℥j. M.

Vidi circa columellam, & specillo obtuso tetigi quandam duritiem vacillantem, seu frustulum ossis, quod partes circumstantes pupugit, & dolorem circa fauces induxit. Hanc ossis particulam vossellæ dentibus exemi. Vesperis, propter cōstipationem alui, vsus est præscripto clystere. Die 5. aliquantulum melius habuit, & religato vulnere, magna puris semicocti copia exiuit. Die 6. sumpsit potionem medicam.

℞. Syrup.

℞. Syrup. ros. sol. ʒjss.

Extract. Rhabarb. ʒj.

Aq. Plantaginis q. l.

Lap. Chrysol. præp. gr. vj. M.

à quo quater deiecit materiam flauam, vulnus obligatum fuit digestiuo.

℞. Terebinth. lot. in aq. scordij. ʒij.

Pulu. Iridis Florent.

Aristolochiæ rotund. ana ʒß.

Syrup. de ros. siccis ʒij.

M. p. digestiuo.

Exterius applicata fuit turunda oleo violato, & lumbricorum terrestrium oblita, ad linguam nihil vsus est præter Aq. ros. & gargarifmum. Die 7. cœpit balbutire, dixit, monstrauitque digitis fauces iterum dolere: inspexi & extraxi ossis particulam, vulnus dein obligans, vt die præterito. Die 8. conquestus est de dolore colico, sed post vsum clysteris ordinarij, cui addita fuit portio quædam olei amygdalar. dulcium, melius habuit.

OBSERVATIO XXVIII.

De dolore dentium periodico felicissime curato.

QVamuis pilula D. D. Herlicij in ore detenta omnem dentium dolorem mirificè sedet, quæ conficitur ex seminibus, opio, hyoapijcyamo, & syrupo papau.

℞. Semin. apii. gr. ij.

Hyojcyam.

Opii. ana gr. iv.

Syrup. papau. q. s.

M. F. Pilula num. j.

Nihilominus tamen ad periodicam dentium exacerbationem, quæ præstantissima sæpè eludit remedia, curandam & præcauendam, D. D. Spigelius, sclopomachætio Tab. XII. Fig. I. &c. candente, eam anthelice partem, quæ superiorem tragi immediatè contingit, felicissimo semper successu incidit, vulnusque deinde iterum consolidauit. Hac noua chirurgia ille ramulus arteriæ carotidis, qui ab auris anthelice ad dentes pergit, transuersim inciditur, ita vt, intercepto humorum affluxu, dolor non amplius reuertatur. Huius præsidij chirurgici miram virtutem in se primùm expertus est Author, postmodum, me præsentem, in non paucis alijs.

OBSERVATIO XXIX.

Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.

ANNO 1638. Die 27. Febr. hora noctis 8. Illustris & Generosi Baronis *Ferdinandi Geizkofleri filius* Ordolphus, inter duodecimum & decimum tertium suæ ætatis Mensem, ob difficillimam dentitionem, apoplexia forti mortuus est. Quarto ante obitum die parentibus inuentionem occipitis, *alias valdè proficuum, mihiq; pluries compertam*, proposui, quam parètes recularunt: vnde talia adhibui remedia, quæ in huiusmodi magna intumescencia & gingiuarum pruritu, febre & catarrho non sine fructu vsurpari solent. Nihilominus tamen sine manifesta membrorum conuulsione, clamore & dentium stridore spes vltima totius familiæ vniuersali apoplexia correpta è vita discessit. Quod autem hoc tempus dentiendi valdè periculosum sit, præsertim, quando pueri caninos edunt dentes, hoc est inter 12. & 13. à natiuitate mensem, ex Hipp. Aphor. 25. Sect. 3. constat & prouerbio: Parentes de liberis suis gaudere non posse, donec dentes sub oculis, canini dicti, editi fuerint.

OBSERVATIO XXX.

Vincula lingua vnguibus malè disrupta.

ANNO 1628. die 2. Martij coniux *Iacobi Eimmermans*, peperit pulcherrimum filium, cui obstetrix, cuius famæ parco, ligamentum vnguibus more suo incidit, vt in futurum articulate loqui posset. Huic operationi successit dolor & inflammatio, quæ papillarum apprehensionem, vel lactis potius suctionem foetui prohibuit. Parentes lactendi impotentiam linguæ vinculo adscripserunt, & existimantes quod obstetrix linguam nondum satis à vinculo liberarit, vocarunt chirurgum, qui pari imprudentia, ligamentum & vasa linguæ incidit, è quibus sanguis in asperam arteriam defluxit, & foetum tertia die suffocauit. Extincto infante, mater cepit conqueri de tumoribus mammarum à lacte concreto, quorum dexter malè tractatus tandem degenerauit in cancerum exulceratum, & foeminam, post perpeffos grauissimos dolores, enecauit. Foemella quædam recens nata, postquam ipsi chirurgus vinculum linguæ phlebotomo vulgari incidisset, propter dolorem linguæ parum lactis materni sugere valuit. Lacte in mamma dextra concrefcète, mater foetum admouit papillæ sinistrae, qui, mitigato prius sub lingua dolore, lac in vtramq; traxit mammam, ita vt tumor ex

con-

concreto lacte durus minimè emolliri, & resolui potuerit nisi scæ-
mella ablaclaretur. Quo facto mater in filiola obseruauit vertebra
dorsi versus dextram distortas, cui distortioni vix emendabili ansam
præbuit fœtus vnice papillæ admotio. Ex his duobus saltem exem-
plis fati apparet, quam periculosè vinculum linguæ vnguibus ob-
stetricum, & chirurgorum phelebotomo non rarè dilaceretur, &
quanti facienda sit legitima huius vinculi chirurgia, quam multis
cū animaduersionibus nobis proposuit Hieron. Fabricius ab Aqua-
pend. de qua vid. Tab. XXXVI. Fig. VIII.

OBSERVATIO XXXI.

Scrofula totum collum occupantes.

ANNO 1631. Mense Ianuarij charissima coniux *Iosephi Ronigs*,
scrofulis totum collum occupantibus obnoxia, me in consili-
um vocauit, cui præscripsi puluerem mixtum ex partibus æquali-
bus sacchari è gingibris & turpethi, qui pituitam, scrofularum con-
iunctam causam; ex profundioribus & remotioribus locis peculia-
riter expurgat, teste Auicenn. l. 4. Fen. 4. Tract. 2. c. 10. quia ramen
honestissimæ huius scæminæ natura ab vsu pulueris in vino exhiben-
di, abhorruit, sequentem mixturam tribus vicibus, citra nauseam,
assumpsit.

℞. Pulu. Turpeth. ℥iv.

Gingib. Indic. cond. q. s.

M. in form. Elect.

Corpore ab humoribus crassis sufficienter expurgato, parti affectæ
apposui caratum oxelæum, oleo *Logadorum* seu de lacertis emol-
litum, cuius descriptio hæc est: Recipiūt *lacerta virides viua, quã-
tum placet, conquantur in oleo communi, donec lacerta comburan-
tur, & oleum fiat nigrum, Colatura indatur vitro, & reponatur ad
solem, vsque dum faces subsideant, oleum clarescat, & fuscū colorē
acquirat, & exhibui per triginta dies singulo manè ℥vi. de Electua-
rio, quod Hercules Soxonia, & Ioannes Preuotius, tanquam longe
certissimum ad curandas scrofulas remedium, pro secreto habue-
runt, & ita pararunt.*

℞. *Lacertarum siue communium, siue virid. N. C. Abscissis ca-
pitibus & caudis, exemptisque intraneis insundantur in aceto
vini albi per se acerrimo, & sine pipere facto, per 4. dies: deinde
exiccantur, & macerentur in alio aceto, siccenturque iterum in
umbra aut Sole, & in puluerem redigantur. Quo facto pulueris
℥i. admisc. mell. ℥iiij. Fiat mixtura, de qua per 30. vel 40 dies
pueris dentur ℥ij. adultis verò ℥℞. 3 vi. vel ℥i. ad summum*

His

His remedijs exhibitis & appofitis noſtra patiens ſpatio mēſis curata eſt. *Iohan. Riol. 2. Antropographic. 15. de meſenterio* ſcribit ; ſcrofulas in corpore nunquam erumpere , niſi meſenterium ſtrumofum fuerit , quod etiam teſtatur Guido & Ingraſſias . Eiuſmodi meſenterium innumerabilibus glandulis repletum inueni in Nobil. Dominæ Ultesheimern cadauere, quod quoniam totus corporis habitus ſcrofulis erat quaſi reſertus, aperui, & in hydropis cauſam inquiſiui .

Mirificam unguenti, quod Fabricius ab Aquap. l. x. pentateuch. c. 21. ad ſcrofulas apertas commendat, virtutem expertus ſum in quadam monacha & puella, quarum illa ſcrofulas habuit exulceratas in mammis, & hac in collo .

OBSERVATIO XXXII.

Angina cum reſpiratione difficillima, & prohibita deglutitione.

Nobilis quædam ſcœmina Vulmenſis. Anno 1627. Die 7. Iulij, menſtruis fluentibus, circa veſperam periculofa angina fuit correpta, quæ reſpirationem valdè difficilem reddebat, deglutitionemque cibi & potus denegabat. Huic vocatus ſubito clyſterem laxatiuum inieci, & eo reiecto ſanguinis ꝑiv. ex vena brachij mediana educi curauim, Die 8. Iulij hora ſexta matutina Enema fortiùs fuit infulum, quo reddito, patienti in lecto erectæ barbitonſor venas ſub lingua incidit, & cucurbitulas ſiccas femorum parti domeſticæ, veluti etiam heri, cum multa flamma affixit, non ſolum, ne purgatio menſtrualis impediretur, verùm etiam ne maior ad partē affectam fieret attractio, Sanguine ſufficienter extracto, cucurbitulas remouim, & patienti gargarifmū præſcripſim, qui in omnibus periculofis anginarum ſpeciebus, cum in principio augmenti fuerint, maximè commendatur, ſi eo fauces inflammatæ ſæpius in die coluantur.

- ℞. Pulu. ſinap. ꝑis.
- Acet. vin. accetim. ꝑj.
- Aq. plantag. ꝑiij.
- Sacch. albiff. ꝑij. M. F. Gargarifmus.

qui ſpatio horarū quatuordecim, partim humores repellendo, partimque eos reſoluendo, patientem morti proximam ab angina liberauit.

OBSERVATIO XXXIII.

Facies pulvere tormentario ambusta.

ANno 1634. Mense Nouembri, Aromatarij cuiusdam filius in taberna sua deposuit ollam viuis carbonibus repletā propè scrinium, in quo reconditæ fuerant decem libræ ciuiles pulueris tormentarij. Hinc Africus violentior adspirans scintillam ex olla in scrinium nullo operculo contactum detulit, ex qua puluis accensus pueri manus calefacturi faciem ita combussit, vt neque oculorum palpebras attollere, neque cibum & potum vel manibus apprehendere, vel ore accipere potuisset. Parentes de pueri restitutione valdè solliciti, meum consilium prima læsionis hora petierunt, quibus, vt pro virili satisfacerem, præscripsi singulare linimentum, quo solo Chirurgus partes læsas quater in die inunxit, & septimanæ spatio ingentem illam ambustionem, nulla remanente cicatrice, curauit.

℞. Butyri rec. nouies, vel sæpius liquefacti & in aqua spermat. ranar. destill. loti ꝑvj.

Ol. de vitell. ouor. ꝑij. M. F. Linim.

Quod in quibusuis ambustionibus empyreuma extinguit, inflammationem mitigat, pustulas prohibet, simulque dolorem lenit.

OBSERVATIO XXXIV.

Gutta serena seraceo nucha inuisto curata.

ANno 1632. Maria Røthin, in Territorio Vlmenſi nata, circa vigesimum sextum suæ ætatis annum ob suppressos menses conqueſta est de vtriusque oculi vitio, quod vulgò gutta serena nominatur. Huic in Nosocomium susceptæ circa nouilunium saphenam dextri pedis incidi, & sanguinis uncias sex educi curauit. Deinde pilulas vterino cephalicas:

℞. Mass. pil. de castoreo ꝑij.

Extract. cochiar. ꝑj.

Mag. Gialapp. gr. vj

Aq. artemis. q. ſ.

Form. pil. num. xxj.

& vinum medicatū præscripsi ad expurgandū totum & caput. Post cathartorum vsum fonticulū femori dextro quatuor digitis supra genu inuisti. Elapsis quatuor septimanis, menses cœperunt fluere, sed admodum dimiuuere: quapropter patienti exhibui dosi pilularū de ammo-

Ammoniaci correctarum, à quibus purgatio factis euidenter fuit promota.

Circa tertium nouilunium menses apparuerunt, & fluxerunt, sed adhuc diminutè: quamobrem patiens reperijt vsum pilularum menses promouentium, à quibus ad nutum fluxere. Quarto mense purgatio iusto tempore & quantitate respondit: nihilominus tamen patiens tristissima, inde visum non recepit. Hinc, quia antehac in Iohan. Dauidis Commerellij charissima coniuge, & Iohanne Churrado Ehingero setaceum nuchæ inustum ad huiusmodi neruorum obstructions præstantissimum inueni, ceruici setonem applicui, vL. ceraque per viginti dies aperta det nui, donec ægra pristinum visum lætissima receperit. Mensibus ritè fluentibus, fonticulum in femore consolidauit, & ab eo tempore vsque ad annum 1645. incolumi sanitate fruita est.

OBSERVATIO XXXV.

Excrescentia in naribus gallica.

R Vticus quidam Iungiensis ozæna Gallica laborauit, cuius excrescentia nares ita fuerant obstructæ, vt patiens per eos aërem inspirare minimè potuerit. Quapropter præscripsi curam ex ligno sudoriferam, eaque finita, excrescentiam narium consumpti sequenti vnguento.

R. Linim. fol. 56. ad carunculas in meatu vrinario auferendas, è Pieuotij medicina pauperum propof. 3j.

Mercurij præcip. 3 jß.

M. in formam vnguenti.

quo illinantur turundæ naribus ita mittendæ. Carunculis exesis, naribus imposui canales plumbeos, cerato diuino obductos, donec consolidarentur vlcera. In eiusmodi vlceribus alij commendant mixturam ex decocto ligni sassafras, melle rosato, puluere præcipitati & aloës succotrinæ, qua sæpiùs in die nares lauant, & felicissimè curât.

Hoc vnguento præstantissimo nuper quoque Vlmianum sextorem, post præmissam curam sudoriferam, ab eodem malo citra omnem doloris sensum intra septimana spasium liberaui.

OBSERVATIO XXXVI.

Gutta serena utriusque oculi incurabilis.

ANno 1642. Iohannes Degelen, Apparitor Vlmenfis, conquestus est de amaurosi, quæ modernis gutta serena vocatur: Hinc in Xenodochium delatus, accepit repetitis vicibus pilulas ophthalmicas.

R. Mass. pilul. Lucis.

sine quibus ana ℞s.

Magist. Gialapp. gr. vj.

Ol. scænicul. dest. gutt. ij.

Aq. Euphrasie q. s.

Form. pil. n. xxvij.

quibus nihil quicquam conferentibus, ceruici primum vesicatoria imponi & setaceum in nucha applicari iussi, quod vtrumque præsidium, cum cæcus sine emolumenti perceptione, admisisset, reuocati in memoriam, quæ Anno 1620. obseruatoricinæ meæ inserui. Cadauer pauperulæ cuiusdam Patauina (quæ per viginti annos amaurosi pedetentim inuadente laborauit, & tandem cancro mamillæ sinistrae occulto, & medicamentis repellentibus in pectoris cavitatem detruso, miserimè obiit) delatum fuit in Theatrum Anatomicum, vbi præsentibus multis studiosis, in causam huius cæcitatæ legitimam inquisiui. Aperto igitur cranio, inueni duos anteriores cerebri ventriculos subsidentiam passos, & conglutinatos, per quos spiritus animalis ad oculos deferri non potuit. Vnde neruis opticis sensim emarcescentibus (apparebant enim duplo minores, quam in alijs) amaurosis, illæso vndequaue oculo, inducta fuit, benè enim adhuc nutriebatur venis & arterijs rectè constitutis, nisi quod arteria ad oculi radicem ingressa turgebat, adeoque inflammationem quandam, mensuris nempe regurgitantibus insinuabat. Addebat Excell. Spigelius in lectione Anatomica, quam super pauperulæ caput habuit, vitio huic minimè occurri potuisse, licet Pausanias aliquando ex vulnere frontis talem guttam serenam sublatam fuisse affirmet; inde quoque satis elucescere, guttam serenam non semper, imò rarissimè, ex obstructione neruorum opticorum oriri, sed plerumque eiusmodi dispositionem præsupponere. *Hinc etiam mirum non est, quando huiusmodi affectus omnem & multis expertam medendi operam eludunt.*

OBSERVATIO XXXVII.

Introceffio cranij mollioris in adulta minimè fifsi.

IN generali capitis contufionum curatione fupra fol. 111. annota-
 ti, cranium in adultis rariffimè deprimi circa rimam, fiue interne,
 tiae externae laminæ, nifi in ijs, quibus à natura mollius eft cranium.
 Hoc confirmauit Ancilla Mich. Riermans, quæ trigefimo ætatis an-
 no, vas aquà plenum fupra caput ferens, de fcala decidit in finciput
 dextrum, cui tumefacto accerctus Nicolaus Reutte, pellem agni-
 nam calidè applicuit. Altera die, remotà pelle, & fouea digitis per-
 cepta, adftantibus depressionem cranij, & neceffariam cutis diuifio-
 nem, indicaui: quà concessa, integram cutim fcalpello in crucem in-
 cidi, ftatimque oculis, & fpecillo rotundo, deprehendi paruam atque
 in exteriori lamina minimè fifsam depressionem. Obligato vulnere,
 de interioris laminæ integritate maximè dubius, quoniam cafus ab
 alto fuit vehemens, modiolorum operam propofui, quam patiens
 admittere noluit. Facto itaque prognofico, quod vulnus hoc, vel po-
 tiùs depressio, laminà interiore fifsa, citra cranij perforationem tuto
 curari nequeat, ea verò integra existente patiens minori cum peri-
 culo fanari, plagam per 12. dies apertam tenui, quam, cum nec vni-
 cum appareret accidens, quod interioris laminæ rimulam, vel ali-
 qualem cerebri noxam arguiffet, per fecundam intentionem curauit.

OBSERVATIO XXXVIII.

Fifura cranij capillaris & penetrans in puero & adulto curata.

ANno 1644. biga quædam deonerata tranfijt Dauidem Deil-
 brouner, & fincipit finiftrum cum detectione offis & rima,
 cranij læfit, qua obferuata & parentibus monftrata, vulnus ftuppa,
 ftegnofico imbuta dilatauit Chirurgus Ezechiel Bogel, quo neceffa-
 ria cranij derafio tutiffimè inftitui poffet. Altero mane accerctus
 reperi cranium à pericranio latè nudatum, & fifura dubia fractum.
 Hinc rimam fcalpris inftitutus ftatim derafit, & vltra meditullium
 perueniens obferuauit interiori cranij tabulam rima tantummodo
 capillari fifsam. Quare remotis fcalpris, vulnus cum offe derafio
 medicamentis folitis tractauit, puerumque viginti quatuor dierum
 fpatio feliciffimè reftituit, qui neglecto fcalprorum vfu, quod cre-
 bra teftatur experientia, perire potuiffet. Rationes, propter quas cra-
 nium haud perforarim, videantur fupra folio 103, de rima caluari
 capillari & penetrante.

Eodem modo restitui *Iohan. Georgium Dornung*, qui Anno 1635. die 28. Decemb. in musculo temporalis vulnus accepit cum rima cranij penetrante, sed capillari.

OBSERVATIO XXXIX.

Contusio occipitis scalpris derasa.

ANno 1637. Mense Septembri, *Maria Luken*, à militibus Bauaricis miserrimè tractata, conqueſta est de vehementissimo occipitis dolore, cuius causa erat empiricus, qui medicamentis tumorem statim suppurantibus maturauit, deinde resoluentia, per quatuordecim dies, adhibuit, donec materia purulenta exitus, ob integumentorum crassitiem, non inueniens, pericranium* (vnde vehemens dolor) & cranium corroderet, muscutorumque (qui caput extendunt & splenij rectique vocantur) insertiones ab osse diduceret. *Patiens in Xenodochium Vlmense* recepta, petijt auxilium manuale. Quare, præmissis vniuersalibus, ratione victus tenuioris instituta, occipitis exteriora, vt materiae præclusæ pararetur exitus, scalpello in triangulum, ne muscutorum dictorum fibræ per transversum læderentur, incidi vsque ad os, quod asperum, & à materia corrosum, reperi. Euacuata igitur materia, vulneris labia medicamento stegnotico, satis noto, repleni, & altera die os asperum scalpris vndique derasi: Operatione peractâ, cranio puluerem Cephalicum inspersi, vulnerique digestium adhibui, donec bidui spatio cranium scalpris derasum, carne solida obduceretur. Osse carnis contacto, vulnus beneficio vnguenti de bethonica incarnatum, cerato diuino cicatrizauit. Post vigesimum à derasione diem, cranium aliquot squamulas protrudens, dolorem capitis renouauit qui tamen, exemptis vossellâ officulis, statim cessauit. *Hic obiter monendum, ne chirurgia tyrones (si contusiones in capite suppurata appositis medicamentis tam diu minime cedunt) resoluentium usum protrahant, sed potius, citra moram & periculi metum, velamenta debite incidant, ne pus sub crassissima cute longius dimorans, prauam qualitatem acquirat, & cum pericranio subiectam caluariam erodat.* vid. Tabul. XXXII. fol. 109. contusio capitis sine læsione cutis & cranij.

OBSERVATIO XL.

Fistula thoracis, cum erosione clauiculae.

ANno 1627. die 10. Nouemb. ad me venit *Iohannis Maieri*, ciuis & cupedinarij Vlmensis, *Vxor*, *Sabina*, monstrans tumorem

cum fistula, supra claviculam sinistram, cuius fistulæ orificium fuit tam angustum, ut vix alicuius aciculæ cuspidem admitteret.

Huius causam quærenti respondit ægra, quod ante semestre, febre acutissima laborasset, quæ per abscessum in hanc partem iudicata. Hunc abscessum Medicus alias exercitatissimus & Matthæus Memmingerus Barbitonsor adhibitis suppurantibus caustico medicamento, non iucundè (*eo quod per 36. horas applicitum atrocissimos dolores, crebrumque animi deliquium excitavit*) aperuerit & escharam, quæ magnitudinem thaleri adæquavit, phlebotomo violenter detraxerunt, qua ablata effluxit materia quædam fœrida & flava, at in pauca quantitate. Vicus hoc per quatuor hebdomadas apertum tenentes, tandem consolidarunt, remanente notabili tumore & duritie, quam naturæ negotio resoluendam reliquerunt. Post mensem & dimidium, relictus tumor in magnitudinem priore multò maiorem excrevit, quem denuo maturantibus vsurpatis emollicum cultro rasorio inciderunt, ut materia excluderetur, quæ iterum pauca & biliosa fuit: qua exclusa vulnus iterum per primam intentionem consolidarunt. Sic tertia & quarta vice ferramento abscessum inciderunt & conglutinarunt, ne minimum de læsione ossis suspicantes, quam tot recidivæ facillimè indicare potuissent, ita ut vel tandem abscessus in fistulam degeneraret; ob quam patiens, quotiescunque brachium sinistrum, vel etiam quemcunque pedem parum mœuebat, atrocissimos cruciatus, & syncopen passa est. Cui ita narranti, & meum auxilium roganti, præscripsi medicamenta, quæ evacuant biliosos humores, in toto corpore abundante; horum enim copiam demonstrabant constitutio corporis calida & sicca, febris acutissima antecedens, flavus totius corporis color & ipsa materia flava, quæ per fistulæ orificium quasi transudavit. Corpore præparato, & repetitis vicibus cholagogo optimè expurgato, fistulam angustissimam dilataui, non ferramenti incisorijs (quibus non solum musculus pectoralis, ex præcedentibus incisionibus satis læsus, magis ostenderetur, verum etiam timor esset, ne ijs sinistrè adhibitis vasa iugularia dissecta, vel parùm læsa, vitam cum sanguine effunderent,) sed turunda ex radice Gentianæ præparata (hoc est in turundæ formam accommodata, supra fornacem exsiccata, & in altera extremitate filo alligata,) quam foramini imposui, eam detinendo Emplastro diapalmæ, ac deligatura cataphractæ Tab. Vltim. S. & relinquendo in fistula per diem naturalem: Sequenti die radicem ab ischore bilioso tumefactam, & imò apice denigratam, volsella exami, & specillo rotundo sinus qualitatem, & coloris huius causam inuestigans, os asperum reperi, & mobile. Quare pro maiore foraminis dilatatione, radicem alterà crassiorem adhibui, cum Empl. diacalcit-

theos & dicta fascia, munctis quoque partibus vicinis, ad detinendam radicem, & prohibendam inflammationem, quam dolor ex dilatatione subortus, licet vehemens non fuerit, facile attrahere potuisset. Tertia die gentianam adhuc maiorem intrusi, & sic consequenter, quotidie auxi magnitudinem turundæ, vsque dum foramen pro remotione ossis, iam separati ferè, sufficiens visum fuerit.

Sexto die fistulam, globulis ex spongia paratis filoque alligatis, impleui, vt extrahi possint, propendentibus filis de foramine, & superimposito Emplastro cum fascia cataphractæ, & inunctione partium vicinarum.

Præparatio globulorum est hæc: sumatur spongia noua & aqua dulci nunquam madefacta, intingatur in ceræ & resinæ partibus æqualibus, commixtis & liquefactis, postea sub prælo fortiter exprinatur, & in umbra sicetur: exsiccata conscindatur in globulos rotundos, cum filo annexo. *Septima die*, remotis spongiolis, fistula fuit amplissima, per quam ossiculum, volsella arreptum absque singulari dolore extraxi. *Octauo die* subsistente sanguine, ossi sano & detecto pul. seq. inspersi:

℞. Radic. Irid. Flor.

Aristol.

Peuced. ana ℥ss.

Euphorb. ℥ss.

Myrrh. ℥j. M. F. pulu.

quem filamentis carptis & siccis aspersum apposui, donec firmissima carne fuerit obductum: Vlcus verò sacchari albiissimi puluere (*quod etiam bilis acrimoniam mitigat*) quotidie insperso deterfi, & tandem Emplastro diapalmæ cicatricem comparauit. Duritiei remanenti applicui Emplastrum Oxelæum, cum linteo triplici vino decoctionis expresso, & ligaturâ conueniente, vt reliquæ discuterentur, & nouus & partem adhuc debilem fluxus humorum prohiberetur. Hac ratione, intra quatuordecim dies, felicissimè mulierem, ab affectu periculosissimo pariter, ac molestissimo, liberaui, vt restabitur patiens adhuc superstes, quæ cum Georgio Hebichio Tinctore, in altero coniugio, per decennium, integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLI.

Vulnus thoracis cum fractura costæ.

Iohannes Bandereisen, Augustanus, sculptor, ærarius, & publicus factionis pennatæ Pancratiastes, Anno 1628. Vlmæ in diuersorio ad Rosam, horâ noctis vndecima, vulnus accepit à pistore quodam, affectioni Martiatæ addito, in sinistro hypochondrio, circa

ea quartam costam spuriam (quæ in parte cartilaginosa pertransiit, sum erat dissecta,) cum exitu omenti, & magna sanguinis profusione, quam varia sequebantur symptomata, animi videlicet deliquium, vomitus, dolor & tumor insignis circa septum transversum. Vocatus statim omentum adhuc integrum reposui, & vulnere turundam, ex stappa cannabina, albumine & vitello oui concussis imbutam, pulvere stegnorico inspersam, filoque alligatam indidi, superimposito cerato diapalmæ, cum decenti per Solstrati vinculum deligatura; reposito omento, & exhibito medicamento corroborante.

Die 4. Ianuarij, circa horam sextam matutinam, ægrum accessi, ut vulnus religarem & inspicerem; ac quoniam, propter virium debilitatem, & hæmorrhagiæ metum, non licuit, illi exhibui iusculum gallinæ adstringentibus alteratum, & ob cruciatus colicos cataplasma abdomini applicui, quod constabat ex dirigentibus, resolventibus, anodynis, pro virium restauratione & sistendo sanguinis fluxu, seq. Elect. præscripsi.

℞. Conf. ros. antiq.
 symph. ana ʒiv.
 Trochisc. de charab.
 Terra sigill.
 Corall. rub. præp. ana ʒj.
 Marg. præp. ʒ℞.
 Syr. Myrth. q. s. pro Elect.

de quo sæpius per diem sumpsit ʒj.

Ob pectoris angustiam, & respirationis difficultatem, ordinavi Eclegma seq. cuius crebro usu crassam & viscidam materiam expuit.

℞. Syrup. capill. ♀.
 Liquirit. ana ʒvj.
 farfar.
 veron. ana ʒ℞.
 Tab. diatrag. frig. ʒ. iij.
 ap. violar q. s.
 M. F. Eclegma.

Ob dolorem & tumorem circa vulnus, inflammatorium, applicui cataplasma vsitatum. Quinto mensis die, dolor & tumor aliquantulum remisit, unde subsistente sanguine, vulnus religavi, cui turundam, digestivo inunctam & filo alligatam, intrusi superpositis cerato, cataplasmate, & fasciâ eadem. Eodem die exhibui iuscula Herb. Pimpin. Tormen. Consol. maior. Sarac. Equisset. Veronicæ, Fragariæ, & sem. melon. alterata, ut materia in abdomine contenta, per vias urinarias excerneretur: addita sũt adstringentia, ne diuretica sine his exhibita, novam hæmorrhogiam excitarent. Sub noctem con-

quætas est de pruritu in anatu vrinatio, quæ prælagiebat, materiam in cauum abdominis fluxam, beneficio diureticorum, per vrinam expelli.

Sexto mensis de dolor omninò remisit, tumorque circa vulnus euauuit: at patiens dixit, se maiorem sensisse pruritum dum vrinam redderet, quam inspexit, & copioso pure permixtam inuenit.

Septimo die, conquestus est ager de dolore circa humerum dextrum, sub vesperam de dolore hepatis cum febre & tussi sicca.

Cum igitur octauo prædicti dolores cum calore febrili increfcerent, ex vena basilica dextri brachij nisi sanguinem ad ℥iij quo euacuato, dolores post vnam & alteram horam cessarunt, & febris denuò remisit.

Nono, materia vulneris erat cocta, & patiens in reliquum benè habuit: vnde vulnus consolidare cœpi, quotidie turundam minuendo, donec cicatrix inducenda veniret. Per noctem verò sentienti, circa os sacrum & vesicæ regionem, dolores colicis similes, præscripti die decimo potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec.
 expr. ℥iij.
 Mann. elect. ℥ijs.
 Aq. chamomill. q. s.
 M. F. Potio.

Quæ assumptâ magnam bilis copiam euomuit, vigesiesque per altum excreuit materiam biliosissimam, quæ huiusmodi dolorum vnicâ exitit causa. Hac euacuatione facta patiens melius habuit, remittentibus in totum doloribus vsque in diem vigesimum tertium, quo ob errorem in victus regimine commissum, diarrhæa biliosa fuit correptus, nam suasu muliercularum assumpsit, & auidè comedit pruna syluestria, à quibus etiam insignis dolor colicus, cum tenefmo, oriebatur: quapropter die 24 exhibui Rhabarb. pulu. ad ℥j. in aqua cichorei, & duabus post Rhabarbarum assumptum elapsis horis, potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec. extr.
 Decoct. chamomill. ana ℥iij.
 M. F. Haultus.

Bile sufficiente exciata, circa horam vndecimam ante meridiem cruciatus colici, cum tenefmo, penitus cessarunt. *Die vigesimo octavo* vulnus cerato diuino ad cicatricem fuit perductum, ita vt ager de nullo circa plagam dolore, de nullaque respirandi difficultate conquerens, vigesimo nono in publicum prodiret, & cum socijs ad mediam nocte perpotaret. *Die quarto Februarij* restitutus cū coniuge in patriam iter parauit, & illam ante discessum sustibus egregiè excipit.

cepit, ob leuissimam causam exandescens. Cuius facti certior factus maritum admonui, vt sibi in posterum, quanto possibile, ab animi pathematis caueret.

OBSERVATIO XLII.

Vulnus thoracis periculosum.

ANno 1633. Die 9. Mensis Februarij, Generosus Dominus Nicolaus D. etericus, dictus Opherreiter, in monomachia fauciatus fuit à Generoso Domino Rittmeim, Præfesto vigilum Suecico, & duo vulnera accepit, quorum prius infligebatur sinistro carpo cum læsione venarum, ac tendinum, ad manum extremam decurrentium: alterum dextræ mamillæ digito transuerso infra papillam, quod in capacitatem thoracis penetrabat cum vasorum intercostalium læsione, & sputo sanguineo. Hic propter sæua symptomata, & animi præsertim deliquium, quadrigà delatus est in suum hospitium, vbi vulnere omnia necessaria fuerunt adhibita. Inter alia hoc notatu dignum esse iudico. Ante primam vulneris deligationem, nonnulli ex magna illa turba adstantium dixerunt, se posse exfugere sanguinem, qui in thoracem fluxit. Admissi suserunt quidem, at non sanguinem, sed potius aurum: vnus enim inter sugendum vulnerato annulum adamantinum, mille florenis comparatum, clam detraxit, sed proditus iterum restituit. Accersitus vulnus thoracis inspexi, & specillo obruso per foramen in capacitatem thoracis misso, eam sanguine repletam inueni. Ex sputo sanguineo suspicatus sum læsionem pulmonum, vnde per vulnus albumen oui, puluere adstringente Galeni, Lap. d. Chrysoliti præparati, & pauca q. plantaginis conquassatum per siphonem (Tab. XXXVII. Fig. IV. ☉.) inieci, immisi dein vulnere turundam ex stупpa cannabina connectam, eodem liquore imbutam, & filo alligatam, inunxi partes vicinas ex oleo rosato, de super appolui ceratum diapalmæ, partemque linteo triplici ex vino rubro expresso, & Soltrati vinculo (Tab. XXXII. Fig. VI.) obligavi. Vulnere in carpo eadem remedia, ad fluxum sanguinis compescendum, fuerunt applicita. Pro roboratione virium & sistendo sanguinis fluxu in thoracem, sæpius recepit de sequenti aqua.

℞. Aquæ ceras. nigr.

Rosarum.

Plantag.

Pimpinell.

Veronic. ana ʒjs.

Cinamom. ʒjs.

Spir.

Spir. lili or. conuall.

Pulu. lapid. chrysol. præp. ʒj.

Hæmatit.

Corall. rubr. ana ʒis.

Bezoard. gr. viij.

Marg. præp. ʒj.

Man. Chryst. plat. ʒʒ. M.

Ob sitim bibit aquam hordei, syrupo coralliorum & Tinctura rosarum permixtam, strictè obseruans tenuis rationem victus.

Propter sputum sanguinis & febrim, reuulsionis scilicet & ventilationis gratia, curauit venam iecorariam affecti lateris aperiri, & quatuor vncias sanguinis educi. Hisce peractis, præter decoctum hordei tinctura de rosis alteratum, & prisanam hordei, pro cæna nihil assumpsit. *Secundo* mane conquestus est, se præterita nocte nihil vel parum dormisse, vnde hora octaua matutina sequentem admisit clysterem.

℞. Rad. Acetof.

Althææ ana ʒʒ.

Herbar. Pimpinell.

Agrimon.

Acetof.

Malu.

Violar.

Veronic. ana M.ʒ.

Semin. Lini ʒiv.

Fenicul.

Cit. ana ʒj.

Coq. in s. q. aq. ad ʒx. colat. add.

Mell. viol. sol. ʒiij.

Ol. violar. ʒij.

Chamomill. ʒj. M.

F. Clyster.

à quo ter deiecit. Post reiectum clysterem religauit vulnus, ex quo parum sanguinis effluxit. Eodem tempore conquestus est Generosus patiens, de insigni dolore & calore lateris vulnerati, ob sanguinis feruorem in thorace collecti. Cum autem sanguis iste ob vulneris angustiam exitum nullum haberet (*etsi ager collocaretur in eadem figura; qua latus fuerat*) & febris nimium cresceret, necessarium planè fuit sanguini exitum parare, vel vulneris dilatatione per scalpellum (Tab. XII. Fig. I. & Tabul. XXXVII. Fig. V. E.) vel noua sectione inter tertiam (Tabul. XXXV II. Fig. II. *U.*) & quartam ab vltima enumerata costam, secundùm Hippocr. instituta. Hic enim obiter

notan-

notandum, quod Hippocrates costas incipiat numerare ab infima seu duodecima numerata, eo quod digitis in macilento præsertim corpore optimè tangi queat, atque idem sit, ac si dixisset, inter 9. & 10. costam instituendam esse sectionem à superioribus numerando. Dilatio vulneris frustrà fuisset tentata, quoniam maior sanguinis in thorace contenti pars in regione diaphragmatis fuerat collecta. Parum etiam Paracentesi profecissem siue in dextro, siue in sinistro latere facta fuisset. In sinistro non contulisset, quoniam in dextro colligebatur materia. Dextrum incidi prohibuit dorsi iecorisque insignis dolor & intumescencia: supererat expurgatio per vrinam & sputum, quam tamen expectare nimis periculosum erat, ob materiæ copiam, quæ nativæ caloris suffocationem minabatur.

Quare obligavi vulnus, velut die præterito, & ad aliud auxilium deveniendum esse mecum concludens, mihi curavi fieri cannulam & obruratorem aureum (Tabul. XXXVII. Fig. IV. A.) vt facili negotio vel in triangulum, vel semicirculum infecti possint. Hoc instrumento in triangulum curuato, & in capacitatem thoracis lentè impo- sito, styloque extracto, magna copia sanguinis (sine suctione quæ fit ore) per cannulam effluxit. Post sanguinis hanc euacuationem vulnere imposui cannulam alatum & auream (Tabul. XII. Fig. XII.) pulvere adstringente Galeni, chrysoliti præp. & albumine oui illi- tam: desuper applicui Emplastrum diapalmæ, spongiam novam in vino rubro expressam, & linteam duplex, cum Softrati vinculo. Ab hac euacuatione tota nocte meliùs quàm præterita quiescere potuit vulneratus. Tertio post læsionem die instrumentum prædictum thoraci adhibui, & libram iterum vnam & dimidiam, cum admira- tione non solùm assistentium, verùm etiam cum bona virium tole- rantia extraxi.

Sumpto prandio, quod erat prisana & decoctum hordei, accepit vesperi emulsionem:

R. Semin. melon. ʒiv.

Papau. alb. ʒj.

Aq. fragariæ.

Pimpinell.

Veronicæ.

Nymph. ana ʒij. F. Emuls.

cui addatur.

Lapid. chrysf. præparat.

Margaritar. præp.

Coral. rubr. præp. an. gr. v. iv.

Syrup. viol. ʒj. M.

post

post cuius vsus tota nocte quiete dormiuit. *Die quarto* læsionis, mingens acerbissimum dolorem in meatu vrinario sensit: iuspexi igitur vrinam, quæ omninò turbata & fætida mihi certissimum signum fuit, materiam in thorace contentam ad vias vrinarias tendere.

Vesperis ob constipationem alui vsus est Enemate sequenti.

℞. Sequent. Decocti ℥ x.

Mell. viol. sol. ℥ ij.

Cass. rec. extr. ℥ ss.

Ol. viol. ℥ iij. M.

à quo bis deiecit.

℞. Herb. Veron.

Pimpinell.

Prunell.

Plantag.

Agrimon. ana M. ss.

Hord. integr. p. ss.

Coq. in s. q. aq. & vini oligophori ad ℥ j. colatura adde Mell. ros. sol. ℥ ij. Miscæ pro iniectione detergente & consolidante.

Hoc decocto per siphonem Tab. XXXIII. Fig. IV. depictum iniecto, & denuò euacuato, cannulam ex auro perforatam Tab. XII. Fig. XII. & digestiuo oblitam vulneri imposui, ac desuper ceratum diapalmæ, vt & splenium quadruplicatum ex vinoq; rubro expressum, adhibui. Interim non fuit neglectum vulnus carpi, sed alternis diebus suis remedijs curatum & obligatum. *Die sexto* ob amaritudinem oris exhibui potionem medicam sequentem.

℞. Syr. ros. sol. ℥ js.

Extract. Rhab. ℥ j.

Diacarth. ℥ j.

Cremor. Tart. ℥ ss.

Aq. Dich. q. l. M. F. Potio.

Die septimo potum ordinarium miscui sequenti decocto.

℞. Herb. Veronicæ.

Agrimon.

Vincæ per vinc.

Prunell.

Fragar. ana M. j.

Cin. Astacor. Fluiuat. ℥ j.

Coq. in s. q. vini oligophori ad ℥ j. s. col. adde mell. ros. col. ℥ ij. M.

Die octavo vulnus carpi & patiens benè habuerunt; ille tamen nihilominus puluere vsus est cordiali.

℞. Pulu.

℞. Pulu. lap. chryf. præp.

Mag. marg.

coral. rub. ana gr. iv.

M. cum f. q. syr. viol. & cor.

Die nono patiens optimè habuit, & de vulnere thoracis parum puris cocti exiit: unde omisso iniectionis decocto solam cannulam digestivè oblitam vulnere imposui. Plagæ carpi, loco diapalmæ, applicui ceratum diuinum, ad inducendam cicatricem.

Die decimo omnino nihil de vulnere thoracis effluxit, sed patiens conquestus est de rufficula, quæ ab usu trochiscorum pectoralium cum ambra, & moscho cessauit.

℞. spec. diair. s. ℥ij.

diamb. c.

Pulu. ireos florent. ana ℥j.

Trochif. Gall. mosc. ver. gr. xxij.

amyl. ʒj.

Sacch. albif. ʒjs.

candi alb.

penid. ana ʒvj.

Ambr. gryf. ver. gr. vj.

mucilag. tragac. in aq. rosar.

diff. q. s. f. Trochisci.

Vrina adhuc dum turbida & mictio dolorifica erat.

Die undecimo cum patiens optime valeret, nihilque de cavitæ thoracis amplius exiret, ne vulnus degeneret in thoracis fistulam, ommissa cannula, turundam filo alligatam, & vnguento de bethonica illitam, indidi, desuper admoto cerato citrino.

Dies 12. 13. & 14. æger sine querelis transegit, & dixit, se ratione virium, citra scipionis beneficium, ambulare posse.

Cum *die 15. 16. & 17.* vulnus mundum & detersum appareret, ipsi turundam quotidie breuiorem imposui, vt caro ab intra excrefcere inciperet. *Die 17.* vulnus carpi, cerato diuino adiutum, cicatricem acquisiuit.

A die 18. usque ad 22. per optimè patiens strenuus valuit, unde extraxi turundam, & eius loco plagulam ex filamentis carptis confectam & vnguento de bethonica oblitam vulnere apposui, & partem affectam spongia noua & ex vino rubro expressa, ac fascia compressiua, quam cataphractam Tab. Vltim. S. vocant, obligavi.

Die

Die 28. vulnus cerato diuino cicatrice fuit obductum, & patiens pristinae sanitati restitutus.

Die 34. conquestus est de vehementissimo sinistri pedis dolore, qui originem traxit ex animi commotionibus, sed repurgato corpore à biliosis humoribus, cessauit.

OBSERVATIO XLIII.

Vulnus thoracis paratentesin requirens.

ANNO 1622. Mense April. Antonius Auriga Patavij fauciatuſ est in dorſo, enſe ad ſiniſtram mammam penetrante, atq; adeo duo vulnera efficiente, quæ inſequebantur præcepſ in terram lapſus, animi graue deliquium, aſtonia, ſudores in toto corpore frigidi, pulſus intermittentes, & vomitus ſanguinis cum ſuſpicionē cordis aut æſophagi vulnerati. Vulnus in vtraque parte obliquo, ſed prius in foramen in mamma ſcalpello falcato Tab. XXXVII. Fig. V. E. dilataui, & vtrique turundam, ex ſtuppa cannabina, albumine oui oblitam, ſiloque alligatam impoſui, nihilque omiſi, quod in eiſmodi vulneribus fieri neceſſe eſt. Obligato vulnere ob ſummaam virium debilitatem, patienti vinum fuit conceſſum, nullum tamen arteriarum in carpo pulſum per integrum diem digitiſ percipere potui.

Die ſequentē quamuis magna ſanguinis copia ex vulnere fluxerit, nullus tamen pulſus deprehendi potuit, niſi vulneratus, de loco in locum, aut de latere in latus, moueretur. Eodem die aſſumpſit panatellam, quam ſubito reuomuit, vnde æſophagum læſum eſſe mecum concluſi.

Tertia die patiens difficulter reſpirauit, in latere affecto propè diaphragma inſignem ſenſit dolorem, de vulnere vix guttula effluxit, & quod maximum fuit, pulſus omninò deſecit. Hanc ob cauſam inter tertiam (Tab. XXXVII. Fig. II. *U*.) & quartam thoracis coſtam, ſecundum Hippocratem, pectus fuit apertum, hac intentione, vt euacuetur materia in thorace contenta, ne calidū innatū ſuffocaretur & ſubſtantia pulmonum putreſceret. Facta perforatione, vix tres aut quatuor guttulæ ſanguinis de vulnere effluxerūt, quod ideo notandū eſſe cenſeo, quia nonnulli aiūt maximum fieri ſanguinis fluxū, ob vaſorū intercoſtalium incisionem: ſed non eo inſicias, aliquādo, & præcipuè in bilioſis corporibus, ſuccedere eiſmodi in cavitatē ſanguinis profluuiū quādo inciditur vena aut arteria, qua tamē ſcalpello Tab. II. Fig. I. ſacillimè curari poſſunt. Sit læſa vena aut arteria intercoſtalis, quid reſert? parum, aut nihil: ſanguis enim ob vulnus inter ter-

tiam & quartam costam recens factum, in cavitare thoracis ritineri nequit; & si retineretur, sequenti die, dum obligabitur vulnus, iterum effluet. Aperto igitur thorace, de vulnere effluxit materia loturæ carnis similima, ad integram ferè libram: qua euacuata manifestè percepi pulsùm, & vulnere turundam medicamento ex albumine oui & puluere adstringente Galeni oblitam, immisi. Vespere denuò religati vulnus arte incisum, rursusque integram libram sanguinis cum tertia parte puris commixtam exemi: postea vulnere imposita fuit turunda ex linteo conuoluto parata, & digestiuo sequenti oblita:

℞. Olei Hyperic. ℥s.

Resina Terebinth. ℥j.

Mell. ros. colat. ℥ss.

M. F. digestiuum.

desuper ceratum diapalmæ, linteum quadruplicatum ex vino rubro expressum, fasciæque conueniens.

Quarto die obligati superiora vulnera, & ex laterali à me facto vitrum puris, quarta parte sanguinis, mixti extraxi. Circa labia vulneris noui apparuit inflammatio, propter quam ægro interdixi vinum, & præscripsi aquam hordeaceam pro potu ordinario. Pulsus manifestissimus fuit, & ex superioribus vulneribus purulenta materia, in paucissima quantitate, effluxit: Vnde patienti præscripsi sequentem syrupum, de quo singulis diebus, summo mane & vespere duabus horis ante cœnam, Vncias quatuor aut quinque per os assumeret.

℞. Hordei decorticati. M. j.

folior. Fragar.

Vincæ per vinc.

Fol. Bugulæ.

Pimpinellæ.

Cichorei,

Farfarae,

Pilosellæ.

Equiseti.

Verbenæ. ana M. β.

Rad. Rub. Tinctor. ℥ij.

liquiritiæ ℥j.

Aq. fontis ℥. vi.

vini albi ℥. ij. Bulliant ad consumptionem medietatis, & in fine decoctionis addantur mellis colati ℥ij. M. pro syrnp. vulnerario.

Quinto die, per hoc effluxit deauid vitrum puris non nihil fetidi, magisque ad flauedinem, quam ad albedinem tendentis. Ex viroque antiqui vulneris foramine exiit materia instar casei mucosa (vt in peripneumonicis sæpissimè vidi) ac in pauca quantitate. Labia noui vulneris fuerunt liuida, plagulæ ob magnam corporis impuritatem denigratæ, & febris solito maior facta.

Sexto die, mane & vesperi, effluxit vitrum dimidium puris, ob cuius maximum fetorem nemo in cubiculo manere potuit, sub plagulis quoque & splenijs humor verè melancholicus visus fuit, hinc sequens decoctum præscripti.

℞. Scordi. M. j.

Mell. ros. colat. ℥. j.

Aq. comm. ℥. vj. coq. ad tertiæ partis consumptionem, & de colatura injiciatur integra libra per siphonem Tabul. XIII. Figur. II. delineatum. Post iniectionem immisiturundam præscripto digestiuo oblitam. Specillum argenteum puri immisum, & illico extractum, si nigrum fiat, ægrocum vix euasurum Hippocrates tradidit. Ego ad imitationem Hippocr. puri specillum immisi, quod cum nullam nigredinem contraxisset, sed albissimum permanisset, de restitutione benè speraui.

Septimo die, maiorem febrem, quam diebus præteritis, habuit æger, pus etiam in magna quantitate effluxit, sed non aded malum spirans odorem, vt die quinto & sexto.

Octauo die labia vulneris inter tertiam, & quartam costam facti inflammationem conceperunt, cuius causa patiens maiorem dolorem & febrem vehementiorem sensit.

Nono die, Fætor purulentæ materiæ euidenter remisit: Vesperi verò circa vulnus nouum adfuit Erysipelas, cum dilatatione foraminis & costæ tertiæ denudatione.

Decimo die vulnus artificiosè incisum adhuc latius comparuit, quam die præterito, cuius dilatationis causa meo iudicio fuit humor biliosus, qui acrimonia sua substantiam carnosam corrodie. Noctu circa costas spurias, insignem sensit dolorem propter erysipelas, atque neruum intercostalem, qui musculo abdominis descendenti inseritur.

Vndecimo die melius habuit, & tota nocte dormiuit; siphonem noluit admittere, ob dolorem membranæ, quæ succingit costas.

Duodecimo die tam magnum dolorem mane sustinuit, quam pridie, vnde omissa turunda, vulnere tantummodo spongiæ parti-

particulam, decocto vulnerario expressam, imposui: nocte toto corpore bis sudavit.

Decimo tertio melius habuit, pus quoque album effluxit. *In his casibus nullum præstantius remedium, quam non purgare corpus, quia si exhiberetur purgans, omnes humores concurrerent ad intestina, & externuaretur corpus, cuius extenuationem mala sequerentur symptomata.*

Die decimo quarto tota nocte benè dormiuit, pus etiam in pauca quantitate, per vulnus exiuit; vesperi verò illud in maiori quantitate exijt, & pulsus vehementior solito fuit deprehensus.

Die decimo quinto maiorem febrem habuit, quàm die præterito: Quia æger in sinistro & sano potius, quam dextro & læso decubuit latere, vnde pus in thorace contentum febrem auxit. Vesperi vulneri laterali fuit imposta turunda, quia caro nimium creuit.

Decimo sexto patiens sumpsit ob amaritudinem oris, quam per quatuor circiter dies sensit, Rhabarb à quo medicamento quater biliosa egressit excrementa, deinde melius habuit.

Decimo septimo præbui decoctum ordinariùm. Vesperi pus album, in paucissima quantitate, exiuit, ob id decoctum per siphonem non fuit iniectum, vulneratus etiam non amplius tussit. Noctè bene dormiuit, febris verò nonnihil maior fuit die præterito.

Decimo octavo neque inieci decoctum, neque vulneri turundam imposui, sed solummodo plagulas vnguento de bethonica oblitras adhibui, de superque Ceratum Barbarum: pus ad viriditatem magis quàm ad albedinem tetendit. Noctè dormiuit, sed habuit rixas per somnium, quæ significarunt prauorum humorum in corpore abundantiam.

Decimo nono tota nocte sudavit. Pus adhuc nonnihil viride fuit: quatuor horis ante prandium sumpsit Cassiam rec. extr. $\frac{3}{4}$ j s. dissolutam in iuscule decoctionis cithorei, borraginis, pimpinellæ, & veronicæ, quæ ter ipsum purgavit; excrementa erant omninò biliosa.

Vigesimo die $\frac{3}{4}$ s. puris exiuit, ob id vulneri arte factò, in turunda iterum dilatato imposui cannulam stanneam, cum spongiâ ex vino rubro expressâ. Vigesimo die, tota nocte non potuit dormire, quia cannula premebat costas, & membranam pleuræ.

Vigefimo primo nihil ex vulnere effluxit, nihilominus tamen cannula fuit vulnere impofita, vt heri. Deinde fumpfit flores caffiæ in prædicto iufculo alterato diffolutas, vñ cum puluere Rhab. Mechocacæ nigræ, & Cremoris Tartari. In pofterum non fumpfit decoctum vulnerarium, fed iufculum ex nonnullis herbis, *Cichorij fcilicet, Borraginis, Sonchi, Fragaria & Vinca per-vinca* alteratum.

Die vigefimo tertio femel iniectum fuit decoctum vulnerarium, & parum puris effluxit, quod quia adhuc nonnihil viride fuit, patiens deauò vsus eft puluere fuo purgante.

Die vigefimo fexto, feptimo, & oétano non amplius inieci decoctum vulnerarium, femelque in die obligauimus vulnus, & febris poft duos dies remifit.

Die vigefimo nono patiens fumpfit iufculum fuum alteratum: pus fuit album, & patiens quafi extra periculum.

Die vigefimo fexto cum reuiferem vulnus, ex eo magna puris copia effluxit, cum tumore labiorum, quod fignum fuit alicuius erroris, quem in victus ratione commiferat: interrogatus refpondit, quod comederit de prohibitis lacticinijs, à quibus in pofterum abftinuit, & breui feliciter reftitutus fuit.

OBSERVATIO XLIV.

Fiftula thoracis acu pertufa.

Officialis quidam Cæfarianus Anno 1630. læthaliter fauciatuſ fuit tribus digitis tranſuerſis infra clauiculam dextram, & Vlmæ in catpona aratro inſignita ferè curatuſ, ob erroſes in victus ratione commiſſoſ corripitur inflammatione, quæ ſuppurata degenerauit in ſinum ſub cute latiffimum, cuiuſ funduſ ad octauam vſque coſtam deſcendit, ita vt neque Chirurguſ, neque Medicuſ materiam in ſinu collectam expurgare potuerint, niſi ægrum quotidie in caput pedibuſ ſuſſum ſpectantibuſ collocarent. Cum autem ſinuſ conſolidatio protraheretur, patiens quotidiana corporiſ conuerſione multum perturbatuſ, me ſibi ab hoſpitiſ commendatũ vocari iuſſit. Accedens, re percepta, propoſui ſinuſ incifionem, quæ ſcolopomachærio peracta feliciffimè ſolet ſuccedere. Hac chirurgia non conceſſa, modum excogitaui, quo citra ſinuſ incifionem materia facilem acquirat exitum. Quaproter immiſſo per ſinuſ oriſiciuſ, gentiana dilatatuſ, inſtrumento Tabul. XIV. Figur. V. cuiuſ apici globuluſ cereuſ erat affixuſ, inſcio patiente (credebat enim me ſinuſ qualitatem explorare) fundum citiffime perforaui, acumque detraxi:

Euacuata per datam viam materia, vulneri inferiori indidi turundam integro ouo imbutam, superiori vnguento de bethonica infectam, apppositoque emplastro diapalmæ & linteo quadruplici, totum pectus Sostrati vinculo deligavi: Postea vulnus recens penicillo, ex tela incerata cauo, per aliquot dies apertum detinui, donec superius applicito cerato diuino consolidaretur, sinusque parietes mellicrato optimè deterfi, spongia noua in vino rubro expressa, & fascia quam Galenus cataphractam Tabul. Vltim. S. appellat, arctè adhibita conglutinantur. Sinu agglutinato, cannulam quotidie minui, tandem vlcus cicatrice obduxi. *Hic modus curandi optimè succedit, quando sinus nullum contraxerit callum; secus voto non respondet curatio.*

OBSERVATIO XLV.

Empyema thoracis apertione curatum.

ANno 1625. Nicolaus Robler, Ciui & nauæ Vlmensi apertus fuit thorax in dorso inter quartam à suprema costam cultro panario, qui pulmones læsit adeo, vt patiens statim, præter sanguinis sputum, de magna respirandi difficultate conquereretur. Prima læsionis hora accersitus, in cavitatem thoracis siphone inieci mixturam itegnoticam, & turunda apertum conseruaui vulnus. Ad virium instaurationem, & sanguinis compressionem præscripsi electuarium (cuius ingredientia videantur obseruat: 41.) & victum tenuem. Discedens adstantibus indicavi, patientem certò periturum; nisi inferius scalpello nouum vulnus quam primum pareretur. Adstantes recusarunt. Mane ipsi ægroto proposui paracentesin Hippocraticam, qui statim in ipsam consensit, eaque mediante, alijsque remedijs non neglectis, felicissimè restitutus per annos aliquot integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLVI.

Materia Empyematis diureticis euacuata.

ANno 1631. Valentinus Dettelbacher, Pistor Vlmensis, in diuersorio ad Solem sibi ipsi cultrum sub papilla sinistra in thoracis cavitatem adegit, citra tamen læsionem partium contentarum. Quapropter vulneri turundam itegnotico communi imbutam imposui, spleniumque in vino nigro austero expressum Sostrati

Q 2

fascia

fascia alligauit. Quo factò clysterem laxatiuum injeci, & sanguinem è dextro brachio educi curauit. Deinde materia partim per vulnus, partim per vias vrinarias expurgata, plagam internis & externis medicamentis multoties propositis, iniectionibus scilicet, vnguentis, emulsionibus & decoctionibus vulnerarijs consolidauit,

OBSERVATIO XLVII.

Vulnus thoracis penetrans per septum transuersum in ventriculi fundum.

ANno 1645. die 12. Aug. Melchior Frid. Fullo Vlmenfis, ab horulano quodam vulneratus fuit, non solum in capite & naso, de quorum curatione supra Tab. XXXII & Obseru. 22. dictum, verum etiam in thorace, quinque digitis transuersis infra sinistram papillam. Vulnus capiti & naso inflictum Chirurgus Elias Malther statim stegnoticis debite obligauit, & tertium in pectore inueniens me vocari iussit. Accedens, vulneris in thorace accepti qualitatem specillo exploraturus, in cauitatem peruenire non potui: *concidit enim vulnus, ob musculorum situm mutatum in quo patiens fuit latus.* Inter explorandi actum vulneratus euomuit magnam sanguinis copiam, ita vt graui Syncope correptus, diuinis potius, quam humanis auxilijs indigere omnibus visus fuerit. *Hic vomitus mihi lationem ventriculi, & per consequens diaphragmatis in parte carnosa, atque perforationem pectoris indicauit.* Quare prædicto adstantibus vitæ periculo, vulnere turundam stegnotico vfitato imbutâ imposui, & applicito linimento simplici thoracem Sostrati vinculo Tabul. XXXVIII. Figur. VI. deligauit. Secunda die, hora quinta matutina, patiens denuò vomuit duas mensuras sanguinis mero diluti, & posthâc omne id, quod ore assumptum deglutiuit. Quæsitum igitur fuit, cum plaga nasi, non in narium, cauitatem penetraret, ita vt sanguinis per palatum ad fauces, & ab ijs in ventriculum defluere potuisset, vnde sanguinis iste & ciborum vomitus proueniret? Quærentibus respondi, quamuis vulnus collapsum, specillo adhibito, introitum in thoracem non concedat, nec aliqua in abdomine plaga appareat, nihilominus tamen accidentia, læsioni thoracis superuenientia, satis probare, gladiû per musculos intercostales, & diaphragmatis partem carnosam, (*neruosa enim substantia si læsa grauiora symptomata agrum infestans,*) in ventriculum penetrasse. Perforatam pleuram significauit sanguinis in thoracis cauum fluxus, & multo magis induit puritas: si namque thorax non fuisset apertus,

sanguis effluens, procul dubio, indusium rubicundissimo colore tinxisset. Nec obstat, quod patiens de nulla vnquam pectoris angustia aut tussi conquestus fuerit, sanguis enim dicta symptomata efficiēs, per vulnus septi transversi defluxit in abdominis cavitatem, in qua suppuratus per aluum tandem exijt. Ventriculi vulnus indicauit sanguinis & assumptorum vomitus, deiectus appetitus & dolor circa præcordia. His rationibus ego permotus, ventriculi solius rationem habui, reliquis vulneribus non neglectis. Quare potum & medicamenta consolidantia, in paucissima quantitate crebro exhibui, (*ne eorum copia vel distenderetur, vel ad vomitum irritaretur ventriculus*) & vires iniectis Clysteribus quotidie duobus ex iusculo nempe carniū pingui & vitello oui paratis conseruaui: Potus fuit vinum granatorum, medicamentum verò conserua rosarum antiqua puluere mastichis permixta.

℞. Conf. ros. antiq. ℥iiii.
Mastich. elect. subt. pulu. ℥ss.
Syr. consol. maior. q.s.
M. in form. elect.

de quo, mane & vesperi, sumpsit quantitatem nucis iuglandis. Externam ventriculi regionem inunxi oleis adstringentibus.

℞. Ol. rosati.
Mastich.
cydonior. ana ℥ss.
absynth. ℥iij.
M. ad ollam.

& vulnus sub papilla veluti simplex per secundam intentionem curauit. Septima decubitus die æger sedem habuit purulentam. Octaua in pectore vulnus fuit consolidatum.

Decimo quarto, & reliquis, æger ore assumpsit liquores consolidantes, eosque citra dolorem retinuit.

○ B S E R V A T I O XLVIII.

Fistula thoracis exedentibus curata.

ANno 1643. Ioannes Iacobus VVolfius, Adolescens Heilbronnen-
sis, passus est in dextro thoracis latere tumorem durum, qui
ad suppurationem ductus, & malè curatus in fistulam degenerauit,
quam Chirurgi Heilbronneses veluti desperatam naturæ relique-
runt. Patiens Ulmam veniens, expetiijt consiliū & operam quam
etiā promisi. Præmissisque vniuersalibus ad discendam fistulæ

qualitatem, orificium angustissimum medullâ sambuci vehementer contortâ dilatavi, donec specillum rotundum Tab. VIII. Fig. VI. admitteret, quo os asperum tetigi. Ad consumendum callum fistulæ immisi penicillum sequenti unguento imbutum.

℞ Pulu. semin. hyoscyam. ℥j.

Alum. vst.

Vitriol. vst ana ℥js.

But. in aq plant. lot. q.s.

M. F. Vng.

Extirpato callo, fistulæ turundam (cuius apicem decocto Divino madesactū, euphorbio pulverizato aspersi reliquū verò unguento oblinui.

℞ Vng. de Bethon. ℥j.

Ægyptiac. simpl. ℥ss.

M. F. Vng. quod calli generationem prohibet

imposui, donec, post duos menses, costa squamulas aliquot protruserit: quibus exemptis, turundam quotidie minui, soloque bethonicæ unguento infectam applicui, donec vlcus carne repletum, beneficio cerati diuini, inducendam cicatricem requireret. His topicis æger, & vino medicato, pristinam sanitatem consecutus, Vlma discessit.

OBSERVATIO XLIX.

Vulnus thoracis scalpello dilatatum.

ANno 1631. Die 22. Nouembris Iohann. Georgius Rostnicker, Hippoporopæus Vlmensis in sinistro latere inter sextam & septimam thoracis costam accepit vulnus, quod sine partium internarum læsione penetrabat, angustissimum, ita, vt nullam turundam admitteret. Quapropter accersitus, illud statim dilatavi scalpello Tab. XII. Fig. I. seu Tab. XXXVII. Figur. V. E, quo sanguis in cavitatem prolapsus & pectoris angustiam efficiens conuenienter possit euacuari. Euacuato tantum, per vulnus, sanguinis, quantum vires oppressæ concedebant, vulnere imposui turundam ex lino crudo confectam, remedio sanguinem sistente infectam, filoque longo alligatam, & præmissis clystere laxatiuo, sanguinem è vena mediana sinistri brachij Chirurgus eduxit. Sequentibus diebus, mane & vespere, vulnus religavi, illique, immissa prius conuenienti sanguinis quantitate, turundam digestiuo sæpè iam proposito, imbutam immisi, donec, euacuata omni materia vulnus bonum coqueret pus. Vltimò plagæ adhibui cannulam ex linteo incerato cauam, & medicamento sarcotico inunctam, quâ quotidie tenuiorem & breuiorem paravi, vsque dum vulnus carne repletum cicatricem requireret, postmodum cerato diuino inductam.

OBSERVATIO L.

Aliud vulnus thoracis scalpello dilatatum.

ANno 1627. Die 5. Decemb. Barbitonfor Vdam N. ad me venit ; & mihi nunciauit, Reuerendum Dominum Gallum Ochniker Parochum in pago Eingen, heri post cœnæ tempus, à milite quodam Cefariano, gladio læsum esse, duò vulnera accepisse, quorum vnum in dextra inferioris maxillæ parte, alterum in dorso propè vertebra, inter tertiam & quartam thoracis costam (*eo scilicet loco, quo Hipp. Paracentesin instituire solet*), lateris dextri in cavitatem penetrans, vsque ad supremam eiusdem lateris costam; paulò inferius, quam vbi clauicula summæ ossis sterni extremitati annectitur, cum læsione pulmonum & vasorum intercostalium, quam subsecuta hæc symptomata: Animi scilicet graue deliquium, magna respirationis difficultas, sudores frigidi, & dolores circa pectus maximi. Vulnus in dorso Barbitonfor obligauit, turunda albumine oui oblita, saltemq; inter membranam carnosam & musculum, aniscalptorem dictum, imposita, adhibitoque desuper Emplastro stictico Crollij, vulgò Otichpslaster. Vulnus erat simplex in maxilla inferiore, cui adhibuit ceratum diapalmæ. Sequenti die inueni vulneratum cum magna respirationis difficultate, sæuissimis doloribus, tam in parte anteriore, quam posteriore thoracis, ob vasorum intercostalium læsionem. Vulnus, quod erat angustum, tentauit specillo obtuso, quo perueni in thoracis cavitatem, quod significauit, magnam sanguinis copiam in thorace fuisse collectam.

Quapropter statim ad sistendum sanguinis fluxum, siphone in capacitatem thoracis infudi sequentem mixturam :

℞. Pulu. adstring. Galen. ʒj.

chrysol. præp. ʒj.

Album. ouo. n. iij.

Aq. plantag. q. s.

M. Pro iniectione.

& vlneri imposui turundam filo alligatam, & spissiore stegnotico oblitam, vt apertum conseruaretur: desuper applicui linteum in vino rubro expressum, & fasciam, quam Softrati vinculum Tabul. XXXVIII. Figur. VI. appellant, ad detinendam turundam, & impediendam inflammationem.

Ad hæmorrhiam compescendam, & vires resciciendas vsus est Condito.

℞. Conseru. Sympht. ʒvj.

rosar. antiq. ʒj.

Troch. de terra sigill.

Charab ana ℥j.

Bol. a rmen. præp. ℥ij.

Marg. præp. ℥ß.

Sacch. ros. rab &

Syrup. granat. ana q. s.

M. F. Conditum, de quo æger sæpius per diem sumat aliquam portionem.

Ad sitim leuandam præscripti iulepum refrigerantem & adstringentem.

℞. Syrup. Granat.

Myrtin. ana ℥j s.

Aq. Veronic.

Plantag.

Prunell.

Cichor. ana ℥ij.

Species diamarg. frig. ℥j.

Hora 5. post meridiem sumpsit graua aliquot laudani opiati cum Magisterijs, à quibus per quatuor horas placidè dormiuit : Die 3. ob infimi ventris dolorem patiens admisit enema anodynum, & laxatiuum :

℞. Rad. Alth.

Tormentill. ana ℥ß.

Herb. Malu.

Agrimoti.

Veronic.

violar.

Flor. chamom. ana. M. j.

Semiñ. lini

sænugr. ana ℥iv.

Anif.

sanicul. ana ℥js.

Vuar. passar. ℥ß.

Coq. in f. q. aq. font. ad ℥x.

colaturæ adde

Mell. ros. fol. ℥ij.

Ol. violat. ℥ijs.

M. pro Enemate,

à quo bis deiecit materiam biliosam & serosam. Post Enematis reiectionem, incisa fuit vena iecoraria lateris læsi, & eductus sanguis ad ℥iv. Hora 3. post meridiem, extraxi turundam, sed nihil effluxit, ob vulneris angustiam, quod scalpello dilataui Tab. XXXVII. Fig. V. E, vt materia in thorace collecta liberum haberet exitum. Post vulneris dila-

dilatationem ℥ j. sanguinis adeo calidi effluxit, vt profluens patientem magis vreret, quam candela accensa. Sanguinis libra euacuata, thoraci inieci iterum mixturam venas, sanguinem fundentes, constringentem, & vulneri immisi turundam filo annexam, atque idoneo medicamento inquinatam. Ad dolorem pectoris mitigandum ordinaui vnguentum.

℞. Vnguent. pectoral. ℥ j.

Ol. amygdal. dulc.

Chamomill.

lumbricor. terr.

ana ℥ j s.

M. ad ollam.

Die 4. ob sanguinem in thorace contentum, maior fuit febris, quam diebus præteritis. Soluta Softrati vinculo, & turunda extracta libra integra sanguinis, vesperi hora 7. iterum libra j. & semis effluxit. Circa 10 noctis horam sequentem assumpsit Emulsionem, à qua iterum tres horas dormiuit.

℞. Sem. mel. excort. ℥ j.

lactuc.

papau. alb. ana ℥ j.

Aq. Frag.

Pimpinell.

Veronic. ana ℥ iv.

F. Emuls. cui adde

Spec. diamarg. frig. ℥ j s.

Syrup. violat. ℥ ij.

M. pro duabus.

Ad difficultatem respirationis & dolorem pectoris (cuius causa erat magnus sanguinis effluxus) sæpissimè cochleare sumpsit de sequenti mixtura.

℞. Aq. Veronic. ℥ iij.

Pimpinell.

Cichor.

Plantag.

Ceraf. nigr. ana ℥ ss.

Lapid. Bezoard. gr. viij.

Hæmatit. ℥ ss.

Terr. sigill. ℥ j.

Gorrall. rubr.

Mag. Marg. ana ℥ ss.

Manus Christ. perl. ℥ ss.

M. ad vitrum.

Quinto die, religato vulnere, iterum ℥ j s. sanguinis effluxit; Respirationis facilior fuit quam diebus præteritis, ob id præscripti decoctum vulnerarium.

℞. Hord. integr. p. β.

Fol. Fragar.

Vincæ peruinç.

Bugulæ.

Pimpinell.

Veronic.

Cichorei.

Farfar.

Pilosellæ.

Verbenæ.

Equiset. ana M. β.

Rad. rub. tinct.

Torment. ana ℥ β.

Liquirit. ℥ j.

Aq. fontis ℥ vj.

Vini alb. ℥ ij.

coquantur ad consumptionem medietatis & in fine ebull. adde mel. ros. colat ℥ ij s. Misc. & col. pro syrupo, de quo quotidie manè hora 7. ℥ iv. & vesperi hora 4. ℥ iij. sumpsit. Potus erat aqua hordei cum herbis vulnerarijs decocta. Die 7. aliquantulum melius habuit, & ℥ j. sanguis effluxit. Vesperi, ob dolorem circa regionem umbilicæ, iniectus fuit clyster supra descriptus. Turundam vulnere immittendam oblinui digestivo.

℞. Tereb. lot. in aq. plant. ℥ j. a.

Olei lumbr. terrestr. ℥ j.

Vitell. oui num. j.

M. in form. linim.

Septimo die, pulsus fuit omnino equalis, & tam manè quam vesperi ℥ ix. puris sanguine mixti effluerunt.

Die 8. iterum ℥ j. puris sinceri effluxit, patiens conquestus est de tussi, propter quam præscripti Ecclégma:

℞. Lohoch. de pulm. vulp.

Sani & exp. ana ℥ vj.

Syrup. de farf.

de ros. sicc.

Veronic. ana ℥ j.

Hyssop. ℥ j.

Pulu. Hyssop ℥ j s.

Flor. Sulphur. ben. purg.

Trochisch. de spodio ꝑ j s.

M. & dentur, cum baculo liq.

Interim ob fœtorem puris, non fuerunt neglectæ iniectiones ex decocto scordij, hordei, & mel. ros. colat. Die 10. ꝑ j. puris cocti ex thoracis cavitate fluxit, & æger melius habuit, quam die præterito. Die 11 per vulnus effluxit ꝑ s. puris optimè cocti, cum pulmonū aliquot particulis, in quibus asperæ arteriæ ramos euidentissimè inspicere licuit. Die 12. & 13. pus effluens fuit coctum. Paciens propter tussim & amaritudinem oris, duabus horis ante prandium sumpsit seq. bolus.

℞. Flor. Cass. rec. extr ꝑ j.

Spec. diamarg. frig. ꝑ s.

Agaric. trochisc. ꝑ j.

Rhab. elect. ꝑ j.

cum sacch. f. bolus.

à quo ter quaterue deiecit. Die 14. melius habuit, quam diebus præteritis. Die 15 ꝑ iv. puris fœridi effluerunt: quapropter cavitatem thoracis elui iniectione prædicta. Die 16. in minore pus quantitate exiit, neque fœtor tam magnus fuit, vt die præterito. Die 17. vrina non fuit amplius biliosa, vt alias, ægro de tussi valdè conquerenti ordinavi lambatuum:

℞. Rad. Symph. decoct. contus. & cribro traj. ꝑ ij.

Spec. diatrag. frig.

Succ. liquirit.

Sacch. penid. ana ꝑ iv.

Syrup. liquirit.

viol. ana q. s. M.

Die 18. tussis, & fœtor remisit, ita vt tota iniectio à calore non fuerit mutata. Die 19. æger benè habuit, vrina quoque planè naturalis fuit. Die 30. æger conquestus est de dolore vulneris quod inspexi, & inueni cannulam à carne optima extrusam: od id, & quia nihil materiæ effluxit, remouui cannulam, & imposui turundam vnguento de bethonica oblitam: & quotidie bis de hoc decocto in cavitate thoracis siphone inieci, ad consolidandas, & corroborandas partes internas.

℞. Hord. integr. M s.

Rad. conf. maior.

Torment. ana ꝑ iv.

Herb. Veronic.

Pimpinell.

Pilosell.

Achimill.

Consolid. Sarac.

Bugulæ.

Verben.

Equiset.

Vincæ per vinc.

Fragar.

Scord.ana M. ß.

Semin.cichor. ʒ ß.

Aq.font. ℥ vj.

Vini alb. ℥ i.

coq.ad tert. part. consumptionem, in fin.add.

Mell.ros.col. ʒ js.

M. Pro iniectione.

Die 36. vulnus omninò consolidatum fuit, & patiens pristinæ sanitati restitutus, in publicum prodijt.

OBSERVATIO LI.

Empyematis per diuretica felix curatio.

ANNO 1638. die 24. Iunii, Diui Iohannis Baptistæ, hora 7. vespertina, Dominus *Iohannes Maschque*, Capitaneus bene potus, in moromachia vulneratus est à Domino de Orien, legato seu vicario militum, in dextro musculo pectorali, duorum transversorum digitorum infra claviculam, vulnere penetrante (per venam cephalicam & thoracicam,) in capacitatem thoracis, cum insigni hæmorrhagia, animi deliquio, cõuulsione, stertore, sudore frigido ἀσφύξια, & risu Sardonico. Et sic ultra dimidiam horam sine sensu & motu iacuit. In quo periculoso casu, ob prædicta symptomata, patienti & coniugi & filiæ charissimis dixi, hæc esse præludia mortis. In mentem mihi venit Aphorif. Hipp. 9. sect. 7. A sanguinis profluuiio desipientia, aut etiam conuulsio, malum. Nihilominus tamen hæc medicamenta sunt adhibita.

℞. Aq. Ceraf. nig. ʒ iv.

Spir. Cephal. Anh. ʒ j.

Lapid. Bez. ʒ j.

Coral. rub. præp. ʒ js.

Lapid. Chrysol. præp. ʒ j.

Sacch. perlat. ʒ ß.

reuulsionis gratia ano inditum fuit acre suppositoriũ, naribus verò & pulsibus admota aqua odorifera Fuschij & acetum rutaceum. Vulnus turunda ex lino crudo confecta, oui albumine imbuta, puluereq; stegnotico aspersa, linteo in vino rubro expresso, & fascia ad clavicu-

lam

Iam Galeni obligavi. Et sic deligatus totam noctem quietè transegit,
& crapulam edormiuit. Secundò, ob angustiam dextri lateris, & do-
lorem circa diaphragmatis regionem, aperta fuit vena mediana eius-
dem lateris, & emissus sanguis ad uncias quatuor. Vesperi, ob ardo-
rem vrinæ, sumpsit dimidiam partem emulsionis:

℞. Sem. Melon. ʒ i.

Aq. Pimpinell.

Fragariæ.

Veronica ana ʒ iij s.

Cares. nig. ʒ ij.

Corall. rub. præp. ʒ j s.

Marg. præp. ʒ j.

Lapid. Chryf. præp. ʒ s.

Sacch. cand. & Syr. viol. simp. ana ʒ j.

M. pro emulsione.

Plagæ imposui turundam digestiuo oblitam (quod constabat ex vi-
tello oui, Terebinthina lota in aqua rosarum,) & puluere Lapid.
Chryf. præp. aspersam: deinde apposito splenio in vino rubro calidè
expresso fasciam dictam Galeni abhibui. Tertio die aluus mota est
sequenti clystere:

℞. Herb. Malu.

Violariæ.

Parietariæ.

Veronica.

Flor. Chamom.

Maluæ ana M. s.

Sem. Lini ʒ iv.

Melon.

Citrini ana ʒ iij.

Cod. in suffic. q. aquæ ad ʒ ix. colat. adde.

Mell. viol. sol. ʒ ij.

Elect. Lenit. ʒ j.

Olei violat.

Chamom. ana ʒ js. M. F. Clyster.

à quo quater deiecit. Vulnus tractavi propter fluxum sanguinis me-
dicamento stegnotico (quod ex albumine oui, Lapid. Chryf. præp. &
pulu. adstr. Gal. paratum erat) & æger ob animi deliquium, sapius
per diem grana aliquot de confectioe Alkermes sumpsit, à qua me-
lius habuit.

Vesperi, post emulsionis vsu, conquestus de ardore vrinæ, inde
vitro exceptæ, in cuius fundo purulenta materia apparuit. Dolor
& grauitas circa diaphragmatis & hepatis regionem desijt, & totam
noctem

noctem placidè dormiuit . Die 4. propter absentiam febris , & quia materia in capacitate thoracis ad vrinarias vias tenderet , operæ pretium duxi præscribere decoctum vulnerarium :

℞. Cineris Astacor. fluu. M. j s.

Herb. Pimpinell.

Vincæ peruinæ.

Veronicæ ana M. ij.

Aq. Fragariæ ℥ j.

Vini Oligoph. ℥ vij.

bulliant ad tertiam consumptionem , addend. in fine Mell. ros. col. ℥ ij.

Hoc decoctum mane & vesperi mixtum fuit emulsiõni, quod mirificè sanguinem in thorace contentum ad vias vrinarias deduxit . Ex vulnere sanguis fluxit grumofus , quapropter cavitati thoracis decoctum adstringens & consolidans per siphonem iniecti, quod describitur obseruatione 50.

Deinde vulnere cannulam, ex linteo & cera flaua confectam, imposui . Desuper ceratum diapalmæ, & spongiam in vino rubro expressam cum fascia adhibui. Die 5. & 6. æger iterum melius habuit. Die 7. verò nihil dormiuit , & conquestus est de dolore vulneris & totius lateris . Inspecto vulnere cannula siue turunda , ex linteo incerato caua , extra vulnus posita erat, vnde materia in pectore contenta, & dolorem excitans, non habebat exitum . Euacuata materia remisit dolor , sed patiens conquestus est de oris amaritudine , propter quam præscripti syrup.

℞. Mann. el. ℥ j s.

Extr. Rhab. ℥ j.

Cremoris Tart. ℥ ij.

Aq. Veronicæ q. s.

M. F. Syrup. liquid.

à quo ter deiecit materiam biliosam. Vesperi cum dolor in partibus pectoris superioribus & inferioribus, hoc est, circa vulnus, hepatis & diaphragmatis regionem remisisset , inspeximus & tetigimus infimum ventrem , qui flatibus erat distentus . Quare vsus est præscripto Enemate ; quod ipsi optime conduxit , & inde tota nocte ad nictum dormiuit . Die 8. vrina erat turbida & catarrhosa, vnde hesternus dolor à defluxione capitis potius, quam ab ipso vulnere originè traxisse videtur. Die 9. vsus est Emulsiõne cum decocto vulnerario: Vulnus obligatum fuit vti præteritis diebus, nisi quod sola turunda perforata oblita erat digestiuo antea præscripto , & aspersa puluere ex Aloe, Thure, lap. Chrysolito, prius decocto vulnerario per siphonem iniecto. Die 10. 11. 12. & 13. optimè valebat. Die 15. Vrina fuit clara.

clara, & tota nocte optimè quieuit. Ex vulnere fluxit pus bonum & album: ideò cannulam, seu turundam ex linteo incerato cannulam, extraxi, eamque vnguento de bethonica oblinitam imposui. Die 16. surrexit & paulisper ambulauit, & nonnihil puris albi & cocti ex vulnere fluxit. Vesperis vsus est decocto vulnerario, & emulsione similium Melonum. Die 17. & 18. iterum benè habuit, & ex vulnere, nihil, aut parum materiæ exiuit. Quapropter extraxi turundam, & filamenta carpta & ceratum diapalma imposui, & spongiam nouam ex vino rubro expressam superligauit. Die 20. & 22. vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO LII.

Cancer mamilla exulceratus scalpello abscissus.

Religiosissima Domina Anna Sibylla, Abbatissa Urspringensis, 47. circiter annorum, temperamenti calidi & parum sicci, ante quinque annos, ex mensium suppressione laborare cœpit, ex qua in mamma sinistra tuberculum ipsi ortum est durum, nigrum & dolorosum, ita vt barbitonforis opem implorare cogeretur, qui tuberculi istius duritiem, non intellectà causa, emollientibus, & humectantibus resoluerè conatus est, sed hac ratione, non modò non opem tulit, verùm potius miseram mulierem in maiorem calamitatem præcipitauit. Scimus enim ex nostro Sennerto, cancrum emollientibus tractatum exasperari. Dum his emollientibus tuberculum non cessit, Balneator illius excisionem proponit, & dum secat, ac mammam cruore manantem videt, lepore timidior aufugit, & cruentam ferè que mortuam Abbatissam dereliquit, ita, vt, propter balneatoris aufugium, sorores monasterij præ anxietate fuerint coactæ, sanguinem fluentem sistere, & ægram aq. corroborantibus reficere. Ab hac incisione integra mamma exulcerari cœpit, & in horrendam magnitudinem excreuit, cum fœtore, ac si acetum cum carne mixtum esset, febre propter viciniam cordis ingenti, & acutissimo dolore, quem in longius perferre non potuisset. Sefflingam venit & meum & Clariss. viri D. D. Iohan. Reguli Villingeri, Affinis mei plurimum honorandi, consilium & auxilium implorauit. Nos primo intuitu & visitatione malum, ex odore, tumore, & ortu, iudicauimus esse cancrum, cui cum aliter, nisi totius mammæ abscissione, mederi non possit, de hac Abbatissam admonuimus, vt illam cum forei animo & spe certissimæ salutis, (cum radices profundas nondum habuerit, & tempus menstruorum iam præter lapsum fuerit) sustineret.

Qua

Qua igitur consentiente, mammam exulceratam, ob summum fœtorem, putredinem & dolorem, laui decocto diuino, ipsi puluerem ex alumine vsto, tutia præpar. lapide chrysolito, & scordio paratum inspersi, & desuper ceratum oxelæum linimento simplici mixtum:

℞. Cerati oxelæi.

Linimenti simpl. ana ℥ j.

Ol. martin. ℥ ij. M. in mortario plumbeo.

Linimenti simplicis descriptio.

℞. Succ. Solatr. rec. expr.

Ol. ros. ana ℥ xx.

coq. secund. art. ad consumptionem succi, colaturæ addo

Litharg. aurei.

Cerul. ana ℥ j.

Misc. sec. art. in formam Vng.

Ceratum verò oxelæum paratur è sequentibus

℞. Ol. comm. vetust. ℥ j.

Acet. vin acerr.

Litharg. aur. ana ℥ β.

Misceantur ad ignem lentum, donec cerati consistentiam adquirent.)

applicui. Præscriptissimus vinum laxatiuum ex hydragogis & melanogogis, quo corpus per Epicrasin à vitiosis humoribus expurgaretur. Dein Dominæ Abbatissæ secta fuit vena mediana brachij sinistri, at emissus sanguis in paucissima quâritate, eum modo in finem, vt eius substantiam & qualitates inspicere queamus: fuit autem sanguis adhuc serofus & semiputridus, absque omni ferè fibrarum concretionem. Qua propter vsa est condito ex Trochisc. viperinis.

℞. Conferuæ Boraginis ℥ jss.

Trochisc. de viperis ℥ iv.

Syrup. corall. q. s. F. condit.

vt materia serosa & maligna à centro ad circumferentiam duceretur. A dictorum remediorum diligentissimo vsu patiens melius habuit, fœtorque cum putredine omninò cessauit.

Sic præparato & purgato corpore, Domina Abbatisa, mammae abscissionem instanter rogauit: vnde, ne longiore procrastinatione vlcus profundiora peteret, Anno 1641. die 25. Iunii omnia ad operationem necessaria præparauit, & sequenti die sectionem ita instituit. Exhibita patienti potiuncula ex confect. AlKerm. aquis cordialibus & cinamomi, ad Chirurgiam perueni: Etsi in totius mammae abscissione accipienda sit acus oblonga, anceps, acutissima, duo fila trahens & traijcienda in infima mammilla: basi: deinde fila

vtrin-

utrinque alliganda & constringenda firmiter, ac si non sufficiat, transmittenda alia acus sit, & similiter fila liganda, ut ex Tabul. XXXIIX. Fig. I. patet; ad evitandum tamen maximum dolorem, qui ex duplici acus traiectione vboritur, ego (fretus cognitione anatomica) sine transmissione acuum mammam nouo vinculo, varijs capitibus donato, quod excogitavi, ligatam, in circumferentia tumoris erosi atramento scriptorio notavi, hinc vnico tractu, mamillam, acutissimo scalpello, à musculo pectorali radicitus, (*ne mihi accideret, quod post hac cuidam lithotomo euenisse sequens 54. observatio docet,*) abstuli, & hæmorrhogiam non statim liti, sed postquam omnis sanguis atrabilarius & adustus, ex venis promixis effluxerit: quare venas & arterias, saltem corroborandi gratia, cauterio ignito leuiter inulsi, deinde loco affecto puluerem adstringentem Galeni, & lapidis Chrysoliti preparati albumine oui conquassato exceptum, & filamentis carptis illinitum imposui, & deligatura, quam Galenus & alij Græci Autores cataphractam appellant, commode firmaui. Die 27. Iunij, sanguinis fluxu subsistente, mammæ decurtatæ digestium non adhibui, sed ceratum diuinum, ob partis humiditatem. Die 28. nullus aderat dolor, nullumque inflammationis signum, nihilominus tamen 29. sumpsit haustum vini laxatiui, & 30. portionem de condito viperino, ad vitiosorum humorum reliquias educendas, & dissipandas. Trigesimo Iunij, vltimam vesta, vsque ad 4. Augusti optimè patiens habuit, & nunquam conquesta est de vlllo symptomate. Die sexto obseruavi aliquot carunculas albas in mamma, & interrogavi Dominam Abbatissam, an errorem in victus ratione commiserit? respondit, se iussu œconomæ haustum vini, quod tamen interdictum fuit, bibisse. Die 8. fuit vox aspera, & statim mihi in mentem venit Hippocratis dictum, libr. de glandulis: Quibus per morbum aut aliam quandam calamitatem mamma aufertur, vox ferrox efficitur. Die 9. iterum vsa est vino laxatiuo cum manna permixto, ob constipationem alui. Die 13. cum animi gratia, gossipinas chirothecas acu texeret, inferiorem mammæ partem, ob continuum brachij motum, herpes miliaris corripuit: Quapropter huiusmodi exercitium interdiximus, & patienti præscripsimus vinum medicatum, vt materia biliosa & acris à circumferentia ad centrum, & ab hoc extra corpus moueretur. Die 14. Augusti, ne huiusmodi humores acres in principales corporis partes incurrerent, ipsi fonticulum parauimus, reuulsionis gratia, in sinistro pede supra genu, & brachio dextro. Die 16. ob summum aëris calorem, maximumque herpetis pruricum, facta est excresecientia carnis, vnde per os sumpsit Syrupum.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.
 Extract. Rhab. ℥iij β.
 Diacarth. ℥ij.
 Mag. Tartar. ℥j.
 Aq. Cichor. q. s. pro Syrup.
 liquido.

à quo per nouem vices copiosissimam bilem egressit : Excrescentiæ carnis puluisculum ex Tutia & lapid. chrysol. præp. ana ℥j. & alum. Roch. ℥iij. paratum, & filamentis carptis aspersum, applicui, & Herpeti miliari ob insignem pruritus, post fomentum ex decocto maluæ & aq. fluuiali ceratum citrinum apposui: à quorum remediorum vsu excrescentia fuit consumpta & herpes miliaris, cum suo pruritu, omnino euanuit. Die 7. Septembris, vterque foniculus suum officium fecit: à nono vsque ad 15. pilulas Aloeticas Hieron. Fabrit. ab Aquap. vsurpauit, propter dolorem Capitis & pigritiem alui, & postea optimè valuit cicatrice parti affectæ obducta. Die 28. Septembris, ipsi secta fuit vena pro exploratione sanguinis, qui bonus & rubicundus, absque omni putredine erat. Die 6. Octobris, lætissima & & sanissima Vlma discessit.

OBSERVATIO LIII.

Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.

ANno 1633. Mense Iulio N.N. vexillifer equitum in duello vulneratus fuit, sclopeti globulo, in femore dextro prope inguen, meatu vrinario & cruce sinistro. Globulus namque membri virilis radicem perforans, & per meatus vrinarij longitudinem excurrans, sinistrum etiam læsit crus. Tertio læsionis die vocatus, ægri (qui de insigni meatus vrinarij laceratione, penisque inflammatione, & priapismo conquestus est) aluum subduxi, propter gangrenæ metum, clystere leniente: & ordinato tenui victu (qui in præcauendis & curandis quibuscunque inflammationibus plurimum valet) vulneribus inguinis dextri, penis, atque cruris sinistri oleum violatum aquis cardui benedicti & maluæ septies lotum, & parua quantitate mellis rosati colati permixtum, per siphonem inieci, & turundas eodem medicamento oblitatas imposui, desuper vnguentum linimenti simplicis & cataplasma ex farina hordei & fabarum, mica panis, oxy-mellite simplici, oleoque rosato & violato compositum adhibui, atque partes læsas conuenienti fasciâ deligauit.

Die 4. ob insignem inflammationem penis & febrim, barbiton-
 for

for incidit venam iecorariam dextri cubiti, & ꝓvj. sanguinis emittit. Post prandium eiusdem diei aperuit venam Saphenam dextri pedis, & ꝓv. sanguinis eduxit. Vespero ob insignem penis dolorem, & semi suppressionem vrinæ, vsus est hac emulsione.

℞. Semin. Melon. ꝓvj.
Lactuc.
Papau. alb. ana ꝓj.
Agni casti ꝓij.
Aqu. Nymph.
Fragar.
Acetosæ ana ꝓiij.
F. Emulsio, cui adde
Syrup. viol. ꝓsj. M.

Die 5. conquestus est de maximo. inter mingendum dolore, & eschara tam in meatu urinario, quam in reliquis vulneribus separari cepit. Ob id per siphonem inieci sequentem mixturam.

℞. Aq. Rosar.
Malu.
Carduib. ana ꝓij.
Boli arm. præp.
C. c. vst. præp. ana ꝓj.
Lapid. chryf. præp (ob sanguinis fluxum) ꝓjs.
Olei violati ꝓij. M.

Vulneri meatus urinarij, loco turundæ, immisi, per glandis orificium, catheterem aureum Tabul. XII. Fig. XIV. linteo obductum, & linimento simplici oblitum: inguinibus oleo rosato inunctis adhibui lanam succidam, lumbosque hoc vnguento obliniri iussi.

℞. Vng. infrigid. Gal. ꝓij.
Comitiff. ꝓß.
Ol. ros. ꝓij. M.

Die 6. propter meatus urinarij obstructionem ab escharæ particula patiens vrinam per glandis orificium reddere nequit: quapropter ipsam vossellæ dentibus apprehendi, & foras extraxi. Die 7. dolor remisit, ægerque paulo melius habuit, quam diebus præteritis. Die 8. patiens bibit vinum, & lussit cum ancillis. Vespero conquestus est de priapismo, & inflammatorio penis dolore. Propterea, & ob sanguinis profusionem, æger vsus est suo Enemate & emulsione: Lumbos inunxi vnguento adstringente, denique inieci mixturam, & meatui urinario imposui fistulam

modò citatam, linteo obductam & linimento simplici oblinitam. Vulneri cruris & inguinis, post iniectionem, oleum violatum & rosatum adhibui. Die 9. propter inflammationem adhuc durantem, iterum secta est vena saphena sinistri pedis, omniaque medicamenta fuerunt apposita, quæ die præterito. Die 10. æger melius habuit, escharaque ablata, meatui urinario per siphonem inieci liquorem sequentem:

℞. Aq. Plantag.
Prunell.
Rosar.
Carduib. ana ꝑj.
Tutiæ præp. ꝑij.
Lapid. hæmatitid. ꝑj.
Bol. armen. præp. ꝑjs.

Vulnus inguinis & crucis digerentibus, detergentibus, sarcoticis & epuloticis tractavi. Die 11. totam diem & noctem sine omni dolore & molestia transegit. Die 12. ob ventris constipationem assumpsit bolos.

℞. Flor. cals. rec. extract. ꝑj.
Mann. elect. ꝑij.
Pulu. liquirit. ꝑj.
Sacch. albif. q. s. F. Bol.

à quibus quater deiecit. Die 13. ob Gonorrhæam non virulentam, præscripti conditum:

℞. Conseru. Malu.
Violar.
Fl. cichor.
Semin. Agni cast. ꝑjs.
Lactuc. ꝑj.
Papau. alb ꝑiiij.
Syrup. papau. q. s. Misce.
F. Cond.

De quo mane, & vesperi ante introitum lecti, & emulsionis vsu, magnitudinem nucis castaneæ assumpsit. Die 14. viscida quædam materia penis meatum propè glandem ita obstruxit, ut urina per vulnus inguinis effluerit. Quapropter particulam viscidam volsellâ extraxi, & fistulam linimento simplici obductam, post liquoris postremo præscripti iniectionem, meatui immisi, & ne excidat, filo alligavi. Die 15. 16. 17. 18. & 19. ab vsu medicamentorum optimè habuit; & pus album, leue, atque æquale, in paucissima quantitate, è vulnerebus effluxit, quibus incepit caro
rubi-

rubicundissima increfcere. Die 22. & 23. loco canaliculi Tabul. XII. Fig. XVI. candelam ceream cerato diuino obliniui, eaque impofita meatum vrinarium consolidauì. Interea tamen femper vſus eſt vitæ non admodum craſſo, & refrigerante emulſione. Die 27. meatus vrinarius consolidatus, vlneraque externa, crucis & inguinis, ad cicatricem ducta fuerunt.

OBSERVATIO LIV.

Cancer mamillæ malè incifus.

ANno 1643. Die 9. Decembris, Inclyti Senatus decreto, cum chirurgis Georgio Riedlin & Ioann. Georgio Bauler viſitauì Matthiæ N. chariſſimam coniugem, quæ ſiniſtro brachio maximè dolens nobis retulit, quod Lithotomus N. N. ipſi tertia poſt partum ſeptimana, cancrum mamillæ ſiniſtræ occultum, in præſentia cuiuſdam Medici Vlmani, citra antecedentis cauſæ præparationem, & euacuationem, nouacula abſciderit, duosque tumores ſub axilla inſignes quidem, muſculis tamen non adhærentes, topicis reſoluendos reliquerit. Elapſis duodecim diebus tumorum anteriori chirurgus appoſuit cauſticum ex arſenico paratum, quod eum radicitus non exedit, ſed tantos dolores excitauit, vt humores è toto adcurrentes brachium enormiter diſtenderent. Rebus ita habentibus, adſtantibus & marito ſignificauimus, miſeram mulierem neque ferro neque medicamentis reſtitui poſſe, ſed ob relictos tumores certò perituram; quod etiã breui euenit, vires enim doloribus exhausti nulla purgantia conceſſerunt, neque dolores vllò medicamento anodyno mitigari potuerunt. Malè itaque fecit tam Medicus, quàm Lithotomus. I. quod cancri curam tempore puerperij, quo corpus ab atrabilarijs humoribus expurgare non licuit, aggreſſi fuerint. II. quod malum non radicitus ferro extirparint, (ignorantes Hippoc. Aphoriſm. 13. ſect. 12. quæ in morbis relinquuntur, recidias facere conſueuerunt) ſed potius arſenico periculoſo retractiſque vteri purgamentis exaſperatint. III. quod peritam curationem Anatomix peritis (qui præmiſſis vniuerſalibus, tumores haud profundè radicos citra vaſorum læſionem aut recidix periculum excidere potuiſſent) non commiſerint, excuſantes ſe Hippoc. Aphoriſm. 38. ſect. 6. quibus occulti cancri fiunt, non curari melius: curati enim citius intereunt, non curati verò longius vitam trahunt.

OBSERVATIO LV.

Cancer mamma paruus & occultus medicamentis resolutus.

ANno 1634. Mense Septembri, Barbara Dehleren, villica Berma-
ngensis, mihi monstravit in sinistra mamma tumorem, qui à
suppressis mensibus subortus, nullis remedijs, sed sola sect. one extir-
pari posse videbatur. Habebat enim omnia canceri signa, duritiem
scilicet, dolorem acutum, rotunditatem, inæqualitatem, humiditatem,
calorem, vasorumque nigricantium protuberantiam. Proposi-
tam chirurgiam patiens recusavit, cancerumque medicamentis ex-
ternis attingere prohibuit Amatus Lusitanus. Nilominus tamen,
quoniam quosdam novi, qui selectorum remediorum usu, a
canceris occultis fuerunt liberati, patienti exhibui potionem me-
langogam:

℞. Confect. Hamech. ʒvj.
Extract. hell. nigr. ʒj.
Crem. Tart. ʒss.
Decoct. fl. & fr. q. s. M.

& doloribus dorso ingruentibus ʒvj. sanguinis, è vena saphena si-
nistri pedis, eduxi. Hoc facto, corpus ab humoribus atrabilarijs quasi
tinctum, decocto Magistrali, Tabul. Ultima sub litt. Æ. proposito ex-
purgavi, deinde post exquisitam corporis expurgationem, mamillæ
applicui ceratum Ioannis Preuotij:

℞. Farin. mil ʒij.
Ol. ros. compl. in mortar. plumb. duct. ʒj.
Plumb. crud. pulu. ʒss.
Pulu. virg. aureæ.
Sonch.
Solan. ana ʒij.
Ceræ nou. ʒ xxxij.
Resin. Pin. ʒx.
M. F. Ceratum.

quod, trimestri spatio, tumorem insensibiliter resoluit. Interim,
cum menses per biennium suppressi, medicamentis exhibitis pro-
moueri non potuissent, patienti in vtraque femoris parte inter-
na, inussi fonticulum, ea intentione, vt inter curandum mate-
ria peccans ad inferiora reuelleretur, quos, tumore resolutò, per
annum apertos detinuit, ne humores, in corpore denuo collecti,
aliam partem vel externam vel internam offenderent. Anno e-
lapso, mulier infelix, quæ sibi ipsi sanissima videbatur, fonticulos

con-

consolidauit, & exin de nouo tumore in mamma dextra conquere cepit, quo, per ferrum, radicitus extirpato, reperijt decocti vsum, & fonticulos renouauit, quos ad vitæ terminum conseruare iussi: quod vtrum fecerit, nescio.

OBSERVATIO LVI.

Dolores cancri mitigantur.

Charissima Petri Deilbrouers coniux, in dextra mamma habuit cancrum paruum & occultum, in sinistra magnum & exulceratum. Occultum, finito decocti magistralis vsum, ceratum oxelæum in mortario plumbeo circumductum minuit, exulcerati verò dolores atrocissimos præstantissimum cancri anodynum mixtura scilicet ex linimento simplici, cerato oxelæo, & oleo myrtino ad orbitum vsque mitigauit. Eadem patiens singulis annis conquesta est de molestissima interrigine ilium, quam causauit obesitas nimia. Huic enim inter deambulandum, præsertim in æstate, sudante corpore, partes modo dictæ fuerunt collisæ, attritæ, excoriatæ, & inflammata. Hanc excoriationem ipsa patiens crebra per diem lotionibus aque dulcis, in qua decocta fuerat herba maluæ, & euporisti in dispersione pulueris, bidui spatio curauit.

℞. Flor. Balauft.

Rosar. rubr.

Santal. rubr. ada ʒiij.

camphor. ʒjs. M. F. Puluis

qui etiam infantum phlogosin & excoriationem, ab acriusculo lacte prouenientem, quàm citissimè sanat.

OBSERVATIO LVII.

Exulceratio pectoris, eiusque dolor fonticulo in femores mitigatus.

Nauta quidam octogenarius, conquestus est de insigni angustia, vehementissimoque dolore, ac pustulis in dextro pectoris latere subortis, quibus exulceratis dolor & angustia recessit. Patiens accersiuit chirurgum, ipsumque etiam atque etiam rogauit, vt vlcerula illa sibi satis molesta consolidaret. Vlceribus cicatrice denuo obductis, redijt dolor & angustia circa pectus, ita vt æger multas septimanas insomnes habuerit. Rebus ita stantibus, in consilium vocatus interrogauit senem, an vlcera in pedibus diuturna habuerit? Ad hæc respondit se, per integrum decennium, vlcus maximum in tibia

dextra, sine motus impedimento, circumgestasse, & ab eo tempore, quo illud sanaretur, primò angustiam, secundò dolorem, tertio pustulas, & tandem pectoris vlcuscula percepisse. Ad humores igitur reuellendos, in femore tibiæ prius exulceratæ fonticulum parauit instrumento Iulij Casserij Placentini, cui altera die successit aliqualis inflammatio, cuius ratione patientem de recuperanda salute sperare iussi. Escharà ablatà, fonticuloque suum officium faciente, dolor pectoris & respirandi difficultas paulatim remisit, ita vt æger triginta dierũ spatio à dictis symptomatibus liberrimus euaserit, & per multos abhinc dies senili gauisus sanitate, citra vllum obstaculum negotia sua obierit. Ex his chirurgiæ tyrones vt discant volo, quanto cum periculo vlcera diuturna, in senibus præsertim, consolidentur, & quanta cum vtilitate fonticuli femoris parti domesticæ inurantur, si vel ex errore patiētis, aut chirurgi eiusmodi vlcera, quæ totum corpus ab impuritatibus euacuant, cicatrice obducantur.

OBSERVATIO LVIII.

Vulnus sclopeti in dorso.

ANno 1644. die 27. Ianuarij, hora 3. post meridiem, *Balthaserus Oteiger*, rusticus Gegglingensis, cum vxorem suam Vlmà domum vehere voluisset, miles quidam, benè potus & temulentus, sclopetum ei aculauit, & vnica vice non solum villanum, sed etiam eius vxorem ita grauitè læsit, vt Vlm am reduci fuerint coacti, vbi vulnera vsque in sequentem diem obligauit chirurgus. Die 28. Ianuarij, propter insignem vulnerum dolorem, à molitore patientis, in subsidium vocatus, villanum tribus globulis læsum inueni, quorum primus circa futuram occipitis lambdoidem obliquè inhæsit. Secundus circa octauam thoracis costam fuit extractus: tertius verò, paulùm supra os sacrum, ita fuit immersus, vt nullo modo extrahi potuisset. Ob id vulnus occipitis filamentis carptis non nihil dilatauimus: vulnus autem thoracis, cum ferè nullius esset momenti, tractauimus vt simplex. Vulnus propè os sacrum, vehementissimèque dolens, inflammationem ad eò insignem causauit, vt etiam partes obscœnas corripere. Huic, propter sanguinis effluxum, per siphonem iniecinus albumen oui, spatula agitatum, pulueremque adstringentem Galeni, ac Lapid. Chrysolit. præp. cum aqua Plantaginis. Reuulsionis gratia adhibitum fuit Enema refrigerans, & emissus sanguis è vena brachij dextræ medianæ. Vesperi æger sumpsit non solum aliquot cochlearia de aqua cordiali:

℞. Aq. ceras. nigr.

Pimpinell.

Ros.

Ros. ana ꝑ j.

Cinam. ꝑ iij.

Spirit. Cæphal. Anh. ꝑ ijs.

Corall. rub. præp. ꝑ is.

Lapid. chryf. præp. ꝑ ß.

Manus Christ. perl. ꝑ iv.

M. ad vitrum.

Verum etiam syrupum refrigerantem:

℞. Syrup. acetos. simp. ꝑ j.

Acetos. citr. ꝑ ß.

Aq. Endiu. ꝑ ij.

Nymph. ꝑ j.

Pulu. Marg. præp. ꝑ ß.

M. pro dosib. j.

Villani coniux quinque globulis fuit læsa, quorum vnus infra sinistram aurem intrauit, & sub cute repens circa os inferioris maxillæ exijt, secundus, tertius, & quartus in dorso inter scapulas hæsit, quintus verò intrauit circa internam humeri partem, & exijt circa flexuram cubiti. Vulnera circa os maxillæ, & inter scapulas, tractauimus vt simplicia, illud verò, quod erat in cubito, vt compositum. Itaque ob insignem totius brachij inflammationem, vulneri turundas sequenti digestiuo.

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. plant. ꝑ i.

Olei lumbr. terrest. ꝑ j.

Vitell. oui parum. M.

Pro digestiuo.

oblinitas imposuimus, iniecto prius per siphonem oleo violarum, & lumbricorum terrestrium, desuper diapalma strictiori linteo inductum, & linimento simplici obductum adhibuimus, & totum, appposito cataplasmate (quod constabat ex farina hordei & fabarum, mica panis, oleo rosat. Chamomil. atque lumb. terrest. & vino rubro) brachium fascia obligauimus. His medicamentis vsi sumus vsque in septimum diem, quo decidit eschara: interim obseruata fuit optima victus ratio, vna cum præparantibus, & alterantibus medicamentis.

Die 8. ægra bene habuit, & dolor & inflammatio totius brachij cessauit. Hanc ob causam vulnerebus turundas linimento:

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. plant. ꝑ j.

Pulu. Myrrh.

Aloës ana ꝑ j.

Lapid. Chryf. præp. ꝑ ß.

Mell.

Mel. ros. col. ʒ i s.

Bals. Percuuian. ʒ i s.

Syrup. de ros. sic. q. s.

M. pro linimento.

oblitas immisimus, & ceratum diapalmæ apposimus, spongiamquē in vino rubro depressam, fasciaque duobus capitibus prædita nonnihil expressiue superligauimus. Vulnera simplicia iam ad cicatricem retenderunt. Die 14. ram vulnus brachij appositum, quam reliqua simplicia cicatricem habuerunt, & patiens feliciter restituta Gegglingam properauit.

Die 3. licet sinus ægri in occipitio maior fuerit, quàm die præterito, illum tamen spongiola contorta magis dilatauimus, vulnus ob fetorem eluentes decocto diuino. Circa os sacrum inflammatio & dolor, beneficio cataplasmatismis supra descripti, & repetito Enematis vsu, remisit. Die 5. pus vulneris circa os sacrum inflicti fuit album & coctum. Vulnus in occipite satis fuit profundum, & patiens conquestus est de insigni dolore capitis circa frontem. Die 7. tumor & dolor circa os sacrum omnino euanuit, & propter hæmorrhagiam narium dolor circa frontem cessauit. Die octauo vulneri circa os sacrum turundam vnguento, quod paratum fuit ex puluere sequente:

℞. Lapid. Chrysol. præp.

Hæmatit.

Aloes.

Bol. arm. præp. ʒ i s.

M. F. Pulu.

& albumine oui subacto imbutam imposuimus, & Emplastrum albi cocti superligauimus. Die 9. dolor omnis intermisit, & patiens tota nocte quiete dormiuit: turundam breuiorem vulneri circa os sacrum imposuimus, & ad latera spongiam vino rubro tepido expressam fascia expressiue superligauimus: Vulnus occipitis adhuc sinuosum existens absque dolore serosam materiam emisit.

Die 10. vulneratus dixit, se noctem placide transegisse: vulnusque circa os sacrum bene habuit, pus enim album & coctum in paucissima quantitate generauit. Circa oculos æger sensit dolorem grauatium, quem post aliquot horas secuta est hæmorrhagia narium, à qua grauitas illa iterum remisit: patiensque hunc sanguinis fluxum sibi proprium esse dixit.

Die 11. vulnus circa os sacrum cicatrice fuit obductum. Die 12. vulnus occipitis specillo obtuso explorauit, & oblique, inter cucularem & patientiæ musculum deorsum perueniens, prædixi Chirurgo & vulnerato vulnus hoc, ob insignem contusionem, adhuc esse peri.

periculosum . Cum iterum tota nocte placidè dormiiffet , Die 13. propter milites in suis ædibus hyemantes domum equitavit , sinu in capite nondum consolidato . Interim Chirurgus singulis diebus ipsum visitavit , & sinum curavit . Post 10. dies Chirurgus à me , ut vulnerato præscriberem , potionem medicam petijt : præscripsi , à qua aliquot sedes habuit . Sequenti die Chirurgus iterum me accessit , dicens , cogi se sinum aperire , cuius operationis modum optimè norit . His ita peractis , Die 28. Febr. sinum aperuit , sed quo scalpello nescio . Die 29. ægrum inuasit febris . Die 1. Martij patiens sumpsit syrupum purgantem .

Rec. Syrup. ros. sol. ꝑ is.

de mann. ʒ vj.

Extract. Rhab.

diacarth. ana ꝑ is.

Mag. Tart. ꝑ i.

Ap. ceras.

q. s. M.

F. Syrup. liquid.

à quo cum illum vomitu statim reiecerit , ne semel quidem fuit purgatus . Die 4. cum æger peius haberet , Gegglingam vocatus inueni ipsam valde debilem , vulnus totum Erysipelate inflammatorio obfitum , sinumque in superficie vix ad tertiam partem à barbitonsore incisum , paulò enim inferius magnus sinus adhuc ipsum latuit , quem scalpello intactū reliquit : pericranium adeo putrefactum erat , ut facile specillo obtuso à cranio potuiffet obligari . Obligato idoneis vulnere & refectis viribus , incisa fuit eius lateris vena cephalica , ex qua sanguis fluxit serosus & semiputridus . Cū ita res sese haberet , suasi ut patiens iterum in Ciuitatem lectica veheretur . Die 4. lectica in Ciuitatem lati vulnus religaui , & inueni Erysipelas , quod non solum vulnus , verum etiam posteriorem & anteriorem capitis partem ita occupauit , ut patiens , de dolore capitis vehementius conquerens , oculos nullo modo aperire potuerit , &c.

Die 5. ob insignem dolorem & calorem internum vsus Enemate refrigerante ;

Rec. Radic. Acetos.

Alth. ana ʒ ß.

Herb. Nymph.

Violar.

Malu.

Bethon.

Flor. Cham. ana M. ß.

Semina. lini ʒ iij.

Citr.

Fœnicul. ana ʒj.

Vuar. pass. ʒʒ.

Coq. in l. q. aq. font.

Colatur. adde

Mel. ros. sol. ʒ iv.

Ol. violar.

Chamomill. ana ʒ is.

M. pro Enemate.

Vesperis sumpsit syrupum refrigerantem. Die 6. noctem quietam haquit, & conquestus est de cardialgia, & magna virium debilitate, idcirco præscripsi:

℞. Conf. ros. vitriol.

violar. ana ʒ j.

Conf. Alkerm. compl. ʒ j.

Cortic. citr. cond. ʒ ij.

Syrup. acetos. citr. q. s.

M. F. Condit.

de quo sæpius per diem pauillum sumpsit. Vulnus fudit pus semicruentum, & pericranium apparuit semiputridum: quamvis autem vulnus hoc maiorem dilatationem requisierit, ratione sinus, propter virium tamen debilitatem illud dilatare non licuit. Interea ob angustiam pectoris vigilans vsus est emulsione:

℞. Sem. melon. ʒ ʒ.

papau. alb. ʒ j.

Amygdal. dulc. ʒ ij.

Aq. ceras. nigr.

Nymph.

Frag. ana ʒ iiij.

F. Emuls. cui add.

Magist. Corall. rub. ʒ js.

Sacch. perlat. ʒ ʒ.

Misc. ad vitrum.

Die 7. æger melius habuit, totumque caput & faciès detumuit; vulnus pus coctum fudit, & labia fuerunt sordida, propter ipsius adhibitum fuit unguentum Ægyptiacum compos. Cum pericranium adhuc esset semiputridum, imposuimus ipsi syrupum de rosis siccis, cum spiritu vini mixtum. Ob sitim & capitis dolorem, patiens admisit Enema hesternum.

Die 8. calor febrilis nonnihil remisit, at quia æger conquestus est de dolore & incendio vulneris, circa os sacrum, cicatrice iam iam obducti, vsus est Enemate & Emulsione melonum ordinarijs: vulnere ad-

ri adhuc sordido adhibuimus vnguetum *Ægyptiacum* compositum, & pericranio semiputrido syrupum de rosis siccis, cum spiritu vini permixtum, atque decocto nostro diuino. Die 9. dixit, se sex horas dormiisse: Ex vulnere pus ad viriditatem tendens, in pauca quantitate, effluxit. Vesperi benè habuit, & calor totus omninò remisit.

Die 10. vesperi conquestus est de summo calore dorsi, & vehemēti dolore capitis, dicens: se non posse dormire propter somnia, quæ ipsum territant. Quapropter vsus est enemate suo ordinario, à quo deiecit ter materiam biliiosam. Die 11. benè habuit, & totam noctem placidè consumpsit. Die 12. 13. 14. & 15. rectè habuit, & sinus inter-nus parum puris cocti generauit. Die 16. bene habuit, sed ob bilis in corpore abundantiam, vsus est syrupo sequenti:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ ij.

Extr. Rhab. e. ℥ j.

Diacarth. ℥ j.

Magist. Tartar. ℥ ss.

Aq. ceras. nig. q. s. M.

Die 23. cum sinus inferior propter foramen superius nullo modo consolidari potuisset, suasi apertionem sinus, vt materia haberet exitum. Ab hac sectione, propter antecedentem frustra adhibitam, valdè abhorruit. Quapropter vesperi candelam ceream vsque ad fundum sinus imposui, & per noctem reliqui: Manè extraxi candelam, & eius loco acum (Tab. XII. Fig. VIII.) quæ ex vna parte trahat funiculum (seu setonem Fig. VII. Tab. VII. exarmatum) & ex altera acuta affixum habeat globulum cereum, sinus fundo apposui, & cutem ægro inciso citissimè perforaui, & funiculum in sinu, velut in setaceo reliqui. Die 30. purgato iterum corpore, & secta vena mediana dextri brachij, patiens rectè habuit, foramenque superius vsque ad funiculum consolidatum fuit. Die 6. Aprilis optimè habens, Vlma discessit. Die 8. extractus est funiculus, & 10. vulnus cicatrice obductum.

OBSERVATIO LIX.

Vulnus pectoris ex neglecta paracentesi lethale.

ANno 1645. Die 10. Martij, hora octaua post meridiem, *Iune- nis quidam* vulnus accepit in dorso angustissimum, duobus digitis transuersis infra scapulam dextram, & quatuor à spina, in cauitatem penetrans, quod Barbitonsor, aliàs non imperitus, (quam primo læsionis quasi momento, accessit vulneratus) tractauit ac si vulnus simplex esset, & minimè penetraret. Hinc sanguis, è va-
sis

sis intercostalibus incis, defluxit in thoracis cauitatem, qui tantam causauit pectoris angustiam, vt parentes ægri etiam me vocari iusserint. Circa duodecimam noctis horam vulnus religaui, quod propter gladij qualitatem, situm thoracis mutatum, & apposita medicamenta constringentia, aded angustum erat, vt neque specillo in cauitatem peruenire; neque sanguinem sistentia, aut per siphonem injicere, aut sub turunda applicare, potuerim. Quapropter adstantibus patientis de vita periculum indicaui, & paracentesin in loco Hippocratico Tab. XXXVII. Fig. II. ¶ sine mora administrandam proposui, qua materiæ, certam suffocationem minanti, pararetur exitus. Cum autem hanc absque dubio salutiferam, in hoc subiecto, Chirurgiam parentes concedere nolissent, & materia, adhibitis diureticis, per vias vrinarias tam subito expurgari minimè valuisset, æger die sexta suffocatus obiit, qui forsan dilatatione in principio non neglecta conseruari potuisset, circa læsionem partium internarum decumbens. Illæsi namque fuerunt pulmones, quoniam æger nunquam expuit sanguinem. Non læsus œsophagus, quia sine vlla difficultate cibum & potum deglutit. Non offensum cor: non vena cæua aut arteria magna: quoniam æger tam diu post acceptum vulnus non superuixisset, sed citius obiisset. Integra cordis capsula, quoniam cor humido suo priuatum citissimè deficit. Non offensum diaphragma, ob absentiam eorum symptomatum, quæ omnes chirurgiæ Scriptores eiusmodi vulnus comitari tradunt: sed æger conquestus est de sola pectoris angustia, quam induxit copiosi collectio sanguinis. Hic admonitos volo chirurgiæ tyrones, vt ad vulnus pectoris curandum vocati, diligentissimè specillo inquirent (ægro prius, si fieri potest, ea figura in qua læsus fuit collocato) an illud in thoracis cauum penetret, nec ne? *Si penetrat*, periculosum pronuncient, & *si angustum*, consensu patientis & adstantium obtento, dilatent scalpello Tab. XXXVII. Fig. V. E. vt materia in thorace collecta vel sponte effluere, vel imposito canali Tab. XXXVII. Figur. VI. A. educi possit. *Si vero latum*, turunda, ob rationes modò dictas, immissa apertum conseruent. Cum autem materia neque per vulnus propter altiorem affectus firum, spontè expurgari, neque ob sui crassitiam per applicitum canalim extrahi, neque, ratione copiarum, per vias vrinarias expelli possit, statim (dum scilicet vires ægri adhuc constant,) perforationem thoracis adhuc reliquam caute proponant, siue concedatur, siue recusetur, *ne ipsi vel patientum, si ob affectus vehementiam moriantur, consanguinei, vel ij ipsi qui vulnus inflixerant, negligentia, aut occisionis crimen inferendi causant habeant.*

OBSERVATIO LX.

Extirpatio Penis.

ANNO 1635. Mense Iulio, cuiusdam Vlmano, penem spacelo corruptum, in confinio viui, scalpello Tabul. XII. Figur. VI. abscidi, venas & arterias, ad mox sistendum sanguinem, feramentis ignitis tetigi, ijsque putredinis reliquum absumpsi, donec patiens vim ignis perciperet. Operatione finita, & Syringi Tab. XII. Figur. XVI. meatui vrinario imposita, loco adusto adhibui vnguentum Ægyptiacum Mæsuæ, cum filamentis carptis, ad remouendam escharam, qua ablata vlcus ceratum diuinum breui consolidauit, & æger saluus euasit. Noui seniculum, cui ordinarius Nosocomij Patauini Chirurgus, penem, lue Venerea corruptum, pariter amputauit, vlcusque conuenientibus medicamentis applicatis, cicatrice obduxit.

OBSERVATIO LXI.

Canceri ex obstructione Vesiculae felleae, & ductus biliarij incurabiles.

ANNO 1622. aperui cadauer Nobilis cuiusdam Galli, qui atrocissimis intestini coli doloribus consumptus obiit, & inueni intestinum colon cancro occulto affectum, cuius causa meo iudicio fuit obstructio pori biliarij. Hinc enim ea parte, qua duodeno inferitur, lapillo, pisum magnum adæquante, aded obstructus fuit, vt ne tantillum bilis per eum expurgari potuerit: hanc tamen bilis copiam natura non ad vniuersum corporis habitum, vt plerumque solet, sed ad colon deposuit. Anno 1624. Die 24. Ian. in cadauere Dn. Catharinæ N. Venetæ, quam cancer vteri exulceratus è medio sustulit, reperi vesiculam felleam calculo instar crystalli pellucido, repletam & distentam, vt nihil quiequam bilis recipere apta fuerit. Nihilominus tamen natura bilem quotidie genitam, non ad corporis circumferentiam expulit, sed ad vterum. Ex duabus hisce historijs etiam duo notanda videntur, 1. quod ad obstructum porum biliarium, & cysticum, non semper sequatur icteritia, sed bilis aliquando expellatur vel ad intestina, vel vterum, vel aliam partem nobilem. 2. Lectio, quam habuit Excellentiss. Spigelius super hæc. *Si Venetæ & Gallo exortus fuisset cancer in mammis, aut artibus, vlcus, post radicalem ferro resectionem, vix cicatrice potuisset obduci: vel eo curato, materia illa mali-*

maligna inuasisset partes principales, agrisque, post tres vel quatuor annos, mortem intulisset. Ratio est in promptu, quia non potuit tolli causa, qua fuit obstructio vesiculae felleae pertinax. Lienis obseruauit obstructionem in quadam muliere incurabilem, quæ dum uiueret, per aliquot annos passa est vlcus in pede dolorificum, quod quotiescunque sanabatur, toties febrem quartanam induxit, donec humor, cuius collectio prohiberi non potuit, per inustum femori fonticulum quotidie euacuaretur, atque hac ratione, febris quartana, vt & vlceris in pede valdè dolentis exortus prohiberetur.

OBSERVATIO LXII.

Ossis scapula sinistra corruptio.

ANNO 1632. Mense Martio curauit scapulam sinistram valdè corruptam, filij Prætoris Burlensingensis, iniiciendo quotidie, per duo sinus foramina, turundis vnguento de Bethonica illitis conseruata, decoctum:

℞. Radie. Irid. Florent.
Aristoloch. rotund.
Consol. maior. ana ℥ j.

Herb. Veronic.

Pilosell.

Pimpinell.

Verben.

Vinc. peru.

Fragar. ana M. j.

Semin. plantag.

Cichor. ana ℥ ss.

Aq. Font. ℥. vj.

Vin. alb. ℥. ij.

coq. ad conf. tert. partis colat.

adde Mell. ros. col. ℥ iv.

M. pro iniectione.

donec scapula tam magnam ossis squamam separaret, quam mihi ob foraminum angustiam extrahere non licuit. Quapropter foraminum interstitium scalpello Tabul. XIV. Figur. II. vel III. intercidi, squamaque separata per volsellam exempta, sinus parietes apposita spongia noua, in vino rubro expressa, atque cataphracta Tabul. ult. Lit. S. arcetè adhibita, ossi scapulæ agglutinaui.

OBSERVATIO LXIII.

*Lapis citra meatus vrinarij incisionem, vel specilli
admotionem exemptus.*

ANno 1639. Mense Februario, *Iuuenis quidem Leipheimensis* receptus fuit Nosocomium Vlmense, laborans vrinae incontinentia ex laceratione ceruicis vesicae, à calculo vncias sex pendente, quem insignis Augustanorum Lithotomus Angelus Marian, forcipe extraxit: Quoniam verò affectus erat incurabilis, medicamentis, quæ vrinae acrimoniam mulcerent, & interriginem partium prohiberent, instructus Vlma discessit. Mense, eiusdem Anni, Maio, is ipse laboravit Ischuria ex calculo meatum vrinarium obstruente, meumque consilium & quidem literis mandatum percipiens, manè & vesperi, sumpsit dosin sequentis Iulapi:

℞ Syrup. de Alth. Fernel. ℥iv.

Aqua Malu. ℥vi: j M. pro duabus dosibus.

& sæpius infedit balneo ductum relaxante, donec calculus rotundus, instar silicis durus, & tres serè drachmas ponderans, ad colis orificium, ab vrina, protrusus, vossellæ dentibus arripi, atque sic citra vretæ incisionem (quam Senuert. instit. lib. 5 par. 1. sect. 2. cap. 13. ex Fabr. Hild. Tract. de lithocomia vesicæ cap. 27. proponit) aut specilli Tab. XIV. Fig. VIII. operam, eximi potuerit.

OBSERVATIO LXIV.

Nerui punctim vulnerati.

IN neruis punctim & cæsim vulneratis, post vniuersi corporis procurationem, Medicorum quidam prius incidunt cutim ad angulos rectos, vt sanies liberè exeat, & medicamenta topica ad puncturam vsq; nerui penetrent: Alij, facta cutis in angulos incisione, etiam neruum transuersim dissecant bono successu, antequam remedia externè adhibent, vt humorum affluxus inhibeatur, qui dolorem auget, inflammationem efficit, ac conuulsionis causa sit. Quia tamen hanc cutis incisionem, vel etiam punctim læsi dissectionem, ægrotautes rarè vel nunquam concedunt, in Barbitonforum gratiam (qui non raro, dum venas phlebotomo incidunt, neruos vicinos, vel venis subiectos imprudenter ladunt) topicum sæpius expertum apponam.

℞. Euphorb. optim. ʒj.

Resin. Tereb ʒss.

Cer. par. M. F. Vng.

extendatur super linteam, & calidè applicetur. Hoc solo, statim adhibito, plures eiusmodi puncturas tutissimè curavi, vt testabitur Clariss. & Chariss. meus affinis & Collega Dn. D. Iohann. Sebastianus Bloßius, & Chirurgus Nicolaus Reutte.

OBSERVATIO LXV.

Gumma Gallicum chirurgia curatum.

Martinus Fischer conquestus est de Gallico sinistri pedis gummate, quod neque curæ sudoriferæ, neque cerato, *Tab. XLII. sub Lit. R. commendato*, cedere voluit. Quapropter tibiæ cariem caustico detexi, ipsamque scalpris, ad viuum vsque derasi. Operatione finita, ossi adposui puluerem exsiccantem, & filamenta arida, donec carne obduceretur. Vlcus tandem incarnantibus, & epuloticis tractavi notissimis. Hac chirurgia, hisque remedijs æger felicissimè restitutus, per plures annos optimè valuit, & postmodum violenta morte vitam finiit. Nonnunquam tanta luis est virulentia, vt ossa tibiæ ad medullam vsque corrodat, hincque scalprorum vsus sufficiens non sit, sed præter hæc etiam requirantur vel modioli, vel ferramenta ignita, ad eradicandum vel consumendum cariei reliquum, quod Euphorbi peritis puluere insperso separari nequiuit. Huiusmodi virulentiam obseruavi Patavij in vetula quadam octogenaria, è cuius sinistra tibia sæpè ossa ad indicis digiti magnitudinem accedentia Fabritius extraxit.

OBSERVATIO LXVI.

Meliceris in humero & genu.

ANno 1629. *Andreas* Monchmaner, Bigarius Vlmensis, conquestus est de molesta meliceride in dextro humero, quam, præparato & purgato prius corpore, resolui appposito cerato de asinapios *Tab. Vltima sub Lit. C. descripto*. Huius quoque cerati peculiarem contra melicerides efficaciam, nuper experta est *Vualdburga* Degelein, quæ meo consilio, meliceridi in dextro genu enata, & ouum anserinum sua magnitudine adæquantem applicuit idem ceratum, quod mensis spatio tumorem, & quicquid primis diebus, ob neglecta Vniuersalia, fuit attractum, integrè discussit.

O B.

OBSERVATIO LXVII.

Sterilitas ex male reposita hernia.

ANabaptistæ in Moravia herniam intestinale curantès , post reductionem intestini prolapsi foramen peritonæi testiculo obturant. Hunc autem curandi modum peritiores Chirurghi minimè laudant, tum quia testiculus si eo maius fuerit foramen facillè excluditur, ut æger antiquum obtineat; vel quia testiculus, si maior fuerit foramine, coarctatus dolore afficitur, à quo vel inflammatio, vel sterilitas, vel ipsa mors. Probè igitur observent Chirurgiæ tyrones, ut in repositione intestini testiculum in Scroto relinquunt, ne in foramen adactus doleat, & coitum prohibeat. *Noui enim quosdam, qui ex hac unica causa sterile & rixosum habuerunt coniugium, ut & pistoris filium, qui quale habiturus sit coniugium, tempus edocebit.*

OBSERVATIO LXVIII.

Erysipelata.

VSu linimenti simplicis, nondum rancidi, & frequenter immutati (*cuius descriptio videatur supra Observatione 52.*) innumera extremorum erysipelata felicissimè curavi, non neglectis tamen uniuersalibus, & refrigerantibus internis. In huius linimenti defectu nihil præstantius sum expertus, quam oleum amygd. dulcium recens, & ex aqua solatri in phiala vitrea nouies lutum, quo frigide inungitur pars affecta, donec illius calor vehemens minuatur. Alij commendant Balsamum Saturni oleo lini paratum, & sæpius pluma illitum.

OBSERVATIO LXIX.

Vulnus sclopeti cum gangrana.

ANno 1634. Iohann. Philippus Ochmid, Præfectus Vigilum Vimenis, in conflictu prope Nordlingam sauciatus fuit glande sclopetaria humerum perforante, Vlmamque veniens incidit in manus Chirurghi parum exercitati, qui vulneris orificia, non turundis, sed traiecto setone, citra totius procurationem, aperta detinuit, eoque tantos dolores excitauit, ut inflammationi succederet gangrana, cui fortuna superueniens, statim remoto prius setone,

applicui *cataplasma ex farina maluarum*, & aqua rosacea confectum, & aluo per clysterem lenitiuum reclusa, è sinistro brachio, reuulsionis gratia eduxi ζ vij. sanguinis, qui biliosus valdè, & serosus fuit. Quapropter, altera die, gangræna remittente, ager sumpsit potionem hydrocholagogam, à qua decies deiecit:

℞. Syrup. ros. sol. ζ ij.

Extract. Rhab. ζ j.

Cnicop. $\mathfrak{z}$ ij,

Mag. Tart. $\mathfrak{z}$ β.

Aq. Borrag. q.s. F. Potio.

Die tertio gangræna omnino euauit: Reliquis diebus carnes circa vulnus putrefactas vnguento Ægyptiaco Hildani separaui, vulnusque tandem per secundam intentionem, mensis spatio, feliciter curaui. Miras huius cataplasmatidis vires, restitutus adhuc superstes, satis laudare non potest, eique brachij conseruationem vnicè adscribit.

OBSERVATIO LXX.

Herpes miliaris & exedens.

VRida herpetis tam exedentis, quam miliaris vlcuscula, post totius corporis (per medicamenta cholagoga & refrigerantia repetitis vicibus assumpta) procurationem, & lotionem partis affectæ decocto, ex aqua dulci, maluarum in plurimis, breui temporis spatio sanati præstantissimo Nicotianæ cerato, cuius descriptionem, ex Hier. Fabrit ab Aquap. Pentateucho Chirurgico, Tabulæ ultimæ sub Littera C. inserui. Quod si vlcuscula nimis in altum serpsere, ceratum modo allegatum redigatur in formam Vnguenti:

℞. Cerati Citrin. ζ j.

Olei myrth. q.s.

M. F. Vnguentum.

quod filamentis aridis inductum admoueatur, & appposito cerato de cerussa conseruetur, ne decidat.

OBSERVATIO LXXI.

Erysipelas exulceratum.

ANno 1645. Die 24. August. Generosus Dn. Nicol. Dieterich, vulgò Operreiter dictus, conquestus est de erysipelate vtriusque cruris exulcerato, summo pruritu, & acris materiæ per poros cutis

cutis effluxu. Cum autem affectus iste ab efferuescentia sanguinis, & abundantia bilis in toto dependeret, præmissis clystere laxativo & refrigerante:

℞. Specier. decoct. carm. ℥j.

Herb. Violar. M. j.

coq. in s. aq. simpl.

Colatur. ℥ix. adde

Mell. ros. sol. ℥ijs.

Flor. cass. rec. extr. ℥j.

Ol. viol. ℥ij. Misc.

per venam iecorariam ℥vj. sanguinis educi curavi, & ad temperandum calorem vesperi exhibui iulepum.

℞. Brod. de rad. cich. condit. ℥ix.

Aq. cichor. q. s. M. pro duab. dosib.

Potus fuit aqua hordei Tinctura ros. permixta, & cibus refrigerans. Cruribus affectis Chirurgus militaris sæpius per noctem applicuit linteum triplex in decocto sequenti calidè expressum, ad mitigandum pruritum, & impediendum acris materiæ affluxum:

℞. Herb. Malu. M. j.

Veronic. M. ss.

Alum. crud. pulu. ℥j.

coq. in s. q. aq. fluuiat.

colatur. serui. in olla.

Die 25. pruritus & acris per poros effluxus cessavit. Quapropter tibis exulceratis apposui Emplastrum de Saturno Mynsichij Lini-mento simplici permixtum, & linteo lato inductum. Æger verò ad expurgandos humores serosos & biliolos hausit potionem sequentem.

Rec. Syrup. ros. sol. ℥iij.

Extract. Rhab.

Diacarth. ana ℥ij.

Aq. Endiu. q. s.

M. F. Haustus.

à qua decies deiecit. Die 26. ob nimias animi commotiones crura in-vasit inflammatio vehemens, quæ certissimam gangrænam minata est. Ad eam igitur præcauendam, expertissimum meum cataplasma (de quo obseru. 69.) calidè adhibui, & quoties exsiccabatur, aliud applicari iussi. Die 27. inflammatio remisit, & Die 28. cessavit: Quapropter vlcibus iterum adhibui mixturam:

Rec. Empl. de Saturno Myns.

Linim. simpl. ana part. æq. M.

donec 9. Septembr. consolidarentur , & æger de nullo amplius vel dolore, vel calore conquereretur.

Die 12. ad præcauendam recidiuam , præscripti vinum medicatum, à cuius vſu felici, brachio dextro fonticulum inuſſi; & dentifricium Electuarium ordinaui , ad dentium radices obfirmandas , eorumque fordes detergendas:

℞. Pulu. Porzellan. ℥iv.
 Ligd. aloes.
 Santal. citr. ana ℥j.
 Moſch. ℥ß.
 Rad. Ireos ℥iſs.
 Alum. crud. ℥ij.
 Mell. roſ. opt. deſp. ℥ij.
 M. ad ignem in for. Elect.

OBSERVATIO LXXII.

Tumores œdematoſi.

Nobiliffima calcis aqua , per aliquot dies uſurpata , multos tumores œdematoſos iam conſiſtentes diſcuſſi. Sumitur autem fruſtulum calcis viux , ad quantitatem nucis iuglandis, & in aquam feruentem immittitur , donec diſſoluatur , quo facto calx cum aqua agitatur , & poſtea ſponte reſidere ſinitur. Hinc clatior aqua , per inclinationem , in aliud vas transfunditur , in qua ſpongia noua , & quæ microſæ qualitatis adhuc particeps exprimitur, calidèque parti affectæ ſuperligatur. Notandum verò, quod pars oleo amygdal. dulcium , vel axungia porcina veteri , debeat inungi : facilè enim fieri poteſt , vt portio quædam calcis, quæ eſt accerrima & corroſiua, in aquam tranſuſam abierit, quæ cum ſpongia applicita, erodere, partemque mordicare poſſet. Idem encomium meretur ſpongia in oxycrato madefacta , ſi œdema morbus vel in principio vel in augmento fuerit .

OBSERVATIO LXXIII.

Vomitus ſanguinis lethalis.

VIR 40. annorum temperamenti calidi & ſicci conqueſtus eſt quod ante quatuor meſes febricitans magnum habuerit ſanguinis vomitum , qui adhibitis in extremis frictionibus , & aſſum-

assumptis medicamentis, quæ respiciebant hepatis calorem, cessavit. Nunc iterum, circa duodecimam noctis horam, euomuit prius sanguinem, deinde cœnam. Huic exhibui puluerem in aqua plantaginis sequentem:

℞. Pulu. Radic. Pimpinell.
 Consol. maior. ana ℥ ij.
 Misc. pro dosi.

Sequente die patienti, cum iterum euomisset ℥. x. sanguinis, applicari iussi artubus & dorso cucurbitulas sine scarificatione siccas, & clysterem domesticum infundi.

℞. Decoct. Mercurial. ℥ x.
 Mell. crud. ℥ ij.

Elect. Lenitiui ℥ j. M. F. Enema.

Tertio die conquestus est de oris amarore, & postea euomuit bilem in magna copia, & interrogatus, an nunquam vlcera in pedibus habuerit, respondit se in vtraque tibia exulcerationes perpessum, quæ medicamentis potius externis curatæ fuerint. Post vlcerum consolidationem vtrumque pedem infestauit Erysipelas, quod assumpto ligno decocto euauit. Causa vomitus sanguinei procul omni dubio fuit vlcerum consolidatio, quare ad reuellendos humores vtroque femori quatuor digitis supra genu inussi fonticulum cauterio Placentini. In his enim meo iudicio consistebat conseruatio vitæ patientis; alioquin breui perituri. His tamen fonticulis nulla superuenit febris, vt solet, nullaque inflammatio aut leue erysipelas, quæ significare potuissent materiam à centro ad circumferentiam, & extrema reuelli: Si horum morborum fonticulum nullus comitatur, signum est certissimum, materiam in corpore esse fixam, & ægrum interiturum. Quinto die iterum euomuit sanguinem copiosum. Sexto conuulsus obiit.

OBSERVATIO LXXIV.

Hernia carnosâ.

ANno 1634. Mense Augusto, *Generosus quidam Nobilis* conquestus est de magna sinistri testiculi sarcocele, quam (premissis vniuersalibus & bona victus ratione) sequenti emplastro, & puluere radicum ononidis, quem Petrus Mathiolus comm. in Dioscorid. l. 2. c. 18. nobis commendat, infensibiliter resolui.

Rec Gummi Ammoniac.

Galban.

Bdell. ana ꝑss.

dissolutis in aceto adde

Adip. Anat. liquat. & col. ꝑss.

Ceræ citrin. ꝑij.

Ol. lilior. albor.

Medul. Crur. bouis ana ꝑx.

M. in form. Empl.

quod liuteo inductum seroto applicetur, & quarto quoque die renouetur.

Ononidis puluerizatæ sumpsit singulo mane ꝑj. in haustu vini absynthites. Parti domesticæ dextri femoris, quatuor digitis supra genu sibi inuri passus est fonticulum ad deriuandos humores, dictorumque præsidiorum vsus continuauit, ita vt quatuor mensium spatio pristinam sanitatem consecutus fuerit: Anno 1641. in Xenodochium Vlmense receptus fuit Georgius Rlarer, Reichenbachensis, qui iisdem remedijs in simili casu felicissimè curatus fuit. Præter hos & plures alij beneficio solius huius pulueris, sensim & sensim conuauerunt, quorum tamen nomina, cum reliquis, qui in obscuris partibus laborarunt, quòd eorum plurimi adhuc in viuis sint, lubens meritoque silentio inuoluo.

OBSERVATIO LXXV.

Fistula mammae dextra.

Villana quædam puerpera, ex concretionem lactis in mamma dextra, passa est inflammationem, quæ nimijs resoluentibus indurata, adhibitis inconuenientibus remedijs degenerauit primo in abscessum, & tandem in fistulam, cum callo, angusti orificij, p. undam. Quapropter chirurgus patientis ordinario consului, vt purgato per panchimogogon aliquod corpore, fistulæ orificium turundis, ex gentiana paratis, sufficienter dilataret, postea callum semel imposita turunda linea, & medicamento sequenti imbuta, confumeret:

Rec. Mercur. præcip.

Alumin. vst.

Virid æris.

Sal. Nitr. ana p. æqu.

Album. ouor. q. s.

M. F. Vnguentum.

quod

(quod fistularum callos cito quidem, sed in partibus præcipuè nervosis, & exquisito sensu præditis non adeò iucundè & tuto extirpat.) coque consuupto vlcus Unguento Ægypt. Mes. mundificaret, mundificatum unguento de Bethonica incarnaret, incarnatum cerato diuino consolidaret, tumorisque duri reliquias cerato oxelæo resoluere. Chirurgus dato consilio obtemperavit, & patiens exinde sanitatem exoptatissimam breui recuperavit.

OBSERVATIO LXXVI.

Recidiva hæmorrhoidum ex scammoniatis.

L Anius Vlmenis, adhuc superstes, à diuturnis hæmorrhoidibus cannula & stylo Tab. XVI. Fig. III. & IV. tandem liberatus, toties recidivam passus est, quoties medicamentum purgans, quod ingrederentur vel folia sennæ, vel scammonium, ore assumpsit. Quapropter ego, vt & Clariss. alij Medici, agrotanti interdiximus vsum sennatorum & scammoniatorum, qui inde, acerbo ab hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis, saluberrimè vixit.

OBSERVATIO LXXVII.

Anus non satis perforatus.

A Nno 1640. Iacobo Neubronner, Ciuì & pannitonfori Vlmano natus est filius cum ano non satis perforato, sed adeò angusto, vt vix aciculæ communis cuspidem admitteret. Vocatus proposui chirurgiam Tabul. XLI. Figur. VI. depictam, quam parentes noluerunt concedere. Quapropter necessariam anî strictissimi dilatationem tentavi penicillis ex radicibus gentianæ paratis, quos oleo prius imbutos ani orificio imposui, ibique reliqui, donec tumefacti anum sufficienter dilatarent. Modus cum radicibus procedendi videatur supra obseruatione 40. & ratio deligandi ne turundæ decidant, Tabul. XLI. Fig. VII. Noni obstetricem Patavinam, que anum totaliter oclusum acicula communi perforare, factumque foramen impositis ex gentiana turundis ampliare solita est.

OBSERVATIO LXXVIII.

Fœtus mortui eductio.

Cum fœtus mortuus, remedijs internè prius assumptis, quorum Tab.XLI.Fig.V. facta est mentio, expelli nequit, commendatur suffumigium ex vuis putridis vulvæ aliquoties in die susceptum, cuius efficaciam admiratus sum Vlmæ in honestissima quadam matrona adhuc superstite, quæ tum temporis libentius mori, quàm tutissimam aut manus Chirurgi, aut vncis, aliorumve instrumentorum operam, mihi sæpius visam (quam tamen ipse in vivis, ut fatear id quod res est, nunquam adhibui) concedere voluisset. Fœtum tamen mortuum, ex cuius retentione parturientes occubuerunt, è tribus cadaveribus vncis Tab.XVII. Fig.IV. depictis, citra tantillam vteri & vaginæ lacerationem, integre detraxi, in ijsque observavi, quod vera sit illorum sententia, qui ossa pubis in difficili partu à se inuicem diduci scribunt.

OBSERVATIO LXXIX.

Gonorrhœa virulenta.

Nobilis quidam Germanus, viginti annorum, temperamentî calidi & sicci, post tertium ab impuro concubitu diem, conqueri cœpit de gonorrhœa virulenta, pro cuius curatione corpus bolo, repetitis vicibus assumpto, expurgavi;

℞. Tereb. Venet. aq. malu. lot. ℥iv.

Flor. cass. rec. extr. ʒvj.

Mercur. dulcis. gr. xiv.

M.C. sacch. & f. bolus.

Deinde, pro potu ordinario, præscripsi decoctum aliquod appropriatum:

℞. Hord. integr. p. j.

Semin. melon. par. contus. ʒj.

Fol. Equiset. M. ʒ.

Aq. fontan. ℥. ix.

Bull. ad consumpt. medietatis & in

sine add. liquir. minut. incis. ʒj.

Pro lumborumque, ad vesperam, seruire mitigando, refrigerans seq.
ordinaui :

℞. Cerat. Santal.

Vng. ros.

Committiss. ana ʒvj.

Ol. nymph.

violar. ana ʒʒ.

Camph. pulu ʒʒ. M. Pro Vng.

Et singulo mane tribus horis ante prandium , exhibui mixturam ,
quam Ioann. Petrus Faber commendat, ex succi limonum ʒj. & spi-
ritus camphoræ ʒj. Quibus remedijs æger sexto curationis die ci-
tra iniectiones (quos alij miro successu ex plantaginis succo, melle ro-
fato, mercurio dulcificato, aloëque succotrina conficiunt) felicissimè
restitutus fuit. Aqua ad Gonorrhæam Quercetani , præmissa per
Mercurialia expurgatione, per aliquot dies exhibita quam plurimos
curaui .

OBSERVATIO LXXX.

Erosio ventriculi curata.

ANno 1622. aperui cadaver Monachi Patauini , qui dolori-
bus colicis obiisse ferebatur , & in causam mortis inue-
stigans, reperi non modò ventriculi fundum phlegmone correptum,
verùm etiam ad mediam vsque tunicam corrosum . In tali curan-
da ventriculi inflammatione & erosione, dixit Excellent. Spigelius,
quod nihil præstantius fuisset terra sigillata ore sæpius assumpta, vt
quæ , ob visciditatem suam , ventriculi tunicis erosio tenaciter ad-
hæreat (non aliter , quam ceratum diachalciteos inflammato pedi
applicatum) erosiones exsiccet. Huius effati dignitatem postea, sum-
ma cum admiratione , bis expertus sum in enormibus ventriculi
doloribus, qui neque assumptis neque adhibitis vllis remedijs, miti-
gari potuerunt, nisi terra sigillata, syrupo consolidæ maioris attem-
perata .

OBSERVATIO LXXXI.

Tibia corrupta.

ANno 1634. die 3. Iunij, Dn. Augustinus Merk, mercator
Vlmensis, conqueritur de insigni exulceratione, doloreque
magno

magno dextræ tibix, ac totius corporis atrophia. Inspecto vlcere, non solum os tibix à superficie ad medullam vsque corruptum, verum etiam inferius fibulæ caput læsum inuenimus, & communicatis consilijs clarissimor. & Excellentissimor. virorum Domini D. Georgij Horstij, ac Domini D. Iohann. Reguli Vilingeri statuimus, totum os tibix remouendum esse. Cum autem corpus ratione atrophix esset exangue, de inducenda vltimo cicatrice dubitauimus. Quamuis, ad petitionem Domini ægroti, abrasione & vltione, ad remouendam cariem, periculum fecerimus, ob defectum tamen alimenti, quod ossa ex sanguine & medulla habent, omnia frustra tentauimus: *Os enim derasum vel inustum, ob alimenti defectum nec carne tegi, neque squammas separare potest.* Ob id vnanimi consensu pro rato habuimus, vt totum tibix os corruptum, frustra hæctenus abrasum & inustum excideretur. Præparato igitur corpore die 6. Iulij, secui cutim (crure prius secundum rectitudinem collocato, & ab adstantibus vtrinque detento.) scalpello Tabul. II. Fig. II. ferè vsque ad inferiorem appendicem tibix Tabul. XXVII. Figur. I. & ostendi Dominis meis collegis & adstantibus tibiam valdè corruptam, & dimidium caput fibulæ putrefactum. Huic tibix supercreuit cartilago quædam, vt os sub illa tanquam gladius in vagina (Tab. XXVII. Fig. I. Lit. A.) trahi posset; ob id vulnus filamentis concerptis, puluere adstringente Galeni, & albumine oui agitato obligauimus. Die 7. Iulij, subsistente sanguine vulnus religauimus, & tibiam corruptam in sua vagina cartilaginea (quam modiolis Tabul. II. Figur. III. & IV. bis vel ter ad corruptum vsque os tibix Tab. XXVII. Figur. I. Lit. B, perforauimus, & postea foraminum interstitia forcipe Tabul. IV. Figur. II. & Tabul. XX. Fig. I. excidi) monstraui. Hoc facto tibiam corruptam (Tabul. XXVII. Figur. II.) extraxi, & caput fibulæ magis corrosam (Tabul. XXVII. Figur. III.) vidi, & modiolo quoque excidi, atque hac ratione tibiam, à genu ferè vsque ad inferius caput, abstuli. Hoc peracto, vtriq; tibix capiti puluerem (ex rad. Aristoloch. long. Irid. Flor. & Lapid. chrysoliti præp.) inspersi, deinde filamenta decerpta, ceratum diapalmæ, spleniumque ex vino rubro, oleoque rosarum expressum, adhibui, crus fascijs decussatis (Tabul. XXVII. Fig. I.) in cruce (Tab. XXVIII. Figur. X.) obligauimus, & in suum canalem (Tabul. XXVI. Fig. III.) deposui. Die tertio post sectionem dolor aliquantulum remisit, & patiens ob constipationem alui vsus est seq. Encimate refrigerante & humectante.

℞. Decoct. Acetof.

Mercurial.

Parietar.

Borrag. & Sonch. ℥ix.

Mell. ros. sol. ℥iijss.

Ol. viol. ℥ij. M. F. Clyst.

Victus fuit tenuis & refrigerans, ex pitifana hordeacea, panatella, prunis, aqua hordei, & vino granatorum. Die 4. ob putredinem carnis ab osse relictam, vulnus decocto diuino laui, eoque eloto filamenta carpta digestiuo:

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. Plant.

& scordij. ℥ss.

Pulu. rad. irid. Flor.

Arist. long.

Scord. ana ℥j.

Thuris.

Aloes. ana ℥j.

Syrup. de ros. sicc. q. s.

M. in form. digest.

oblinita apposui, desuper ceratum diapalmæ, & fascias decussatim adducendas.

Die quinto præscripsimus sacculum purgantem,

℞. Lign. Lentiscin.

Rad. Acetof. ana ℥iij.

Sarsapar. ℥vj.

Fol. sen. Alex. s. ft. ℥js.

Rad. mech. nigr. ℥ss.

Turbitih.

Hermod. ana ℥ij.

Semin. cartham. contul. ℥vj.

Anif.

Fenicul. ana ℥j.

Crem. Tart. ℥ss.

Gingib.

Galang. ana ℥ss.

Incis. & tot. ad sacculum infundantur in mensura j. aqua hordei, & fiat Claretum.

De hac infusione sumpsit æger alternis diebus tribus horis ante prandium ℥iv. Die 6. ab haustu clareti melius habuit patiens, & pede religato pus ad albedinem tetendit, fætorque ossis omnino remisit;

misit: quare vulnus, seu porius vlcus, quotidie modo dictis medicamentis obligauit, vsque ad diem 12.

Expurgato ab humoribus vitiosis corpore, die 13. præscripti sequens decoctum.

℞. Rad. Sarsap. ℥ is.

Chin. ℥ i.

Ling. sanct. rubr. ℥ ℞.

Cortic. Ling. sanct. ℥ j.

inf. s. a. in s. q. font. & coq.

ad consumpt. tertiæ par.

ris, in fine decoct. adde

Vvar. Passar. ℥ j. col.

De hoc decocto mane & vesperi, quatuor hotis ante cibum, ℥iv. sumpsit. In prandio & cœna bibit secundum decoctum. Vulnus bene habuit, & in cauitatem tibiæ & capitis fibulæ candelam ceream magnitudine vnus digiti transmisimus: caro cœpit in extremitatibus tibiæ tam inferius quam superius crescere rubra, & vulnus pus laudabile effundere. Die 15. 16. & 17. patiens pulchrè habuit, & circa extremitatem cauitatis superiorum frustulum ossis nigrum, & adhuc semiputridum volsella extraxi. Die 20. aluus cita est Enemate, fudit pus coctum: extremitatibus tibiæ, ad maiorem exsiccationem, puluerem ex rad. Arist. long. Irid. Flor. Scordio, Thur. & sach. albiss. ana partib. æqualib. adhibui. Capiti fibulæ increuit caro rubra, & labijs vlceris, ad maiorem exsiccationem, impositum fuit ceratum diuinum. A decoctionis vsu superscriptæ patiens quidem bene habuit, & illa atrophia totius corporis nonnihil remisit, nihilominus tamen alternis diebus, à die 24. vsque ad 30. vsus est clareto laxatiuo, & decocto chinæ præscripto.

Die 31. ab inferiore tibiæ capite, nonnulla frustula ossis dentibus volsellæ extraxi, foramini fibulæ ob excrecentiam carnis & vulneri vndique filamenta carpta imposui; labijs vulneris ceratum diuinum adhibui, totum crus cerato diachalciteos, fascijs decussatis, deligauit, & pedem canali suo imposui. Vulnus his medicamentis tractatum fuit vsque ad diem quadragesimum primum. A die 42. vsque ad 50. æger optimè valuit, & tarsum, metatarsum, ac digitos pedis huc & illuc mouit: nam musculi pedem flectentes, vt tibiæus anticus, peroneus secundus, eumque extendentes, vt Gasteroœnemius internus, & externus in prima sectione illæsi manserunt: ne tamen aliquis miretur, & sine fulcimento impossibile fuisse putet, sciat, spatio huius temporis callum genitum &

fibu-

fibulam tibiæ sustentaculum fuisse. Die 60. inquiete noctem transegit, & conquestus est de amaritudine oris, & pedis dolore, quapropter sumpsit pulverem sequentem in iusculo cichorei alterato.

℞. Pulu. Rhab. el. ℥ iij s.
 Cinam. ℥ β.
 Crem. Tart. ℥ j.
 Misc.

à quo quinquies deiecit materiam biliosam. Vulnere religato rectè patiens habuisset, nisi officulum, quod natura separavit, cutim pupugisset: sed extracto officulo, plusquam bene valuit. Die 70. natura ex foramine fibulæ exiguum officulum expulit, totumque foramen optima carne replevit. Capiti tam inferiori quam superiori tibiæ caro rubicunda innascitur, & à lateribus inducitur cicatrix.

Die 80. totum vulnus ad indicis digiti longitudinem cicatrice fuit obductum, & totus pes vna cum digitis huc & illuc sine impedimento potuit moveri. Die 81. adhibitum fuit sequens unguentum:

℞. Olei lumbr. terrest.
 Chamomil. ana ℥ β.
 Vnguent. neruin. & Euæ
 ana ℥ j. M.

Die 84. curauimus fieri instrumentum ex lamina ferrea, quod superius spathe, inferius stapedis formam representavit. Hoc instrumento, quod gossipio & linteo fuit subductum, tibiæ applicito, patiens grallæ incumbens prima vice cepit ambulare. Die 94. optimè valuit, & gralla deposita, sinistra manu nixus sine impedimento domum exijt, vulnere ad pollicis magnitudinem adhuc aperto, & cicatrice nondum obducto, nihilominus tamen ob erysipelas, cui erat obnoxius, singulis mensibus sumpsit pulverem Rhabarb. in iusculo radicum cichorei alterato:

℞. Pulu. Rhab. el. ℥ j.
 Gelap. ℥ j.
 Crem. Tart. ℥ β.
 Misc.

Die 120. bene valuit, sed ob defatigationem pes Erysipelas contraxit: quod sumpto puluere Rhab: præscripto, & pedi Linimento simplici adhibito, quarto post die euauit, & patiens iterum sine baculo ambulauit, & optimè habuit vsque in diem 200. quo cum forum pisces emptum peteret, nescio quo incessu callum tibiæ fregit: inspecta fractura, vulnus adhuc apertum scalpello citra dolorem dilataui, & inueni duas fissuras. inter quas particulam mediam, magnitudine vnus digiti transuersi (Tab. XXVII. Fig. V.) fractam specillo huc & illuc mouere potui. His rebus ita stantibus, cum nullus adesset dolor, & nulla inflammatio, modiolò fractam particulam perforaui, & interstitium instrumento (Tabul. XX. Fig. I.) secui, & frustulatim extraxi: deinde vtramque tibiæ partem, tam inferiorem quàm superiorem scalpro derasi, & pulu. Arist. Irid. Flor. partibus callosis imposui, vulnus cerato diachalciteos & fascijs decussatis obligauit, & pedem in suum canalem collocaui, ita vt, obseruata optima victus ratione, & vsu pulu. Rhab. iterum callus pedi inductus, & pristinae sanitati restitutus fuerit, & in Annum vsque 1645. quo hæc scripsi, sine baculo ambulare potuerit.

OBSERVATIO LXXXII.

Excrescentia carniū.

EXcrescentia carnis in vlceribus digitorum manus & pedis, citò consumuntur, puluere cum filamentis carptis appposito:

℞. Capit. Mort. Vitri.
Spongiæ comb. ana ʒj.
M.F. Puluis.

quibus consumptis, vlcus cerati diuini auxilio cicatricem acquirit. Adolescens octodecim annorum conquestus est de magna gingiæ superioris excrescentia, quam, post totius procurationem, filo tenui paulatim adstricto excidi. Ablata carne æger per octiduum singulo mane fricauit dentes puluere Magistrali (cuius ʒj. addita fuit ʒj. aluminis crudi.)

℞. Terræ porzell. ʒiv.
Lign. aloes.
Santal. citrin. ana ʒj.
Mosch. ʒj.

Ireos. ℥j M.F.P. dentifr.

& lauit. os. seq. decreto:

℞. Alum. Roche ʒij.

Balaustior.

Rofar. rubr.

Myrtill. ana p.s.

Bugui. pj.

Bul. in f. q. vin. rub. Stip. ad ℥js &
colentur pro collutione oris.

OBSERVATIO LXXXIII.

Perniones exulcerati.

Innumeros à pernionibus exulceratis curatos vidi, ipsufque per multos curavi linimento fequenti, quod Iohannes Preuotius, in fua Medicina pauperum, merito commendat:

℞. Fol. Tabac.

Cortic. med. famb. ana Mj.

Rad. alphod. alb. Min. incif. ʒj.

Ol. communis ℥j.

Coquantur lento igne, ad confumptionem totius humiditatis, & facta forti expreffione, adde

℞. Thur. subtiliff. pulu. ʒʒ.

ceræ flau. ʒvj.

M.F. Linimentum.

perniones narium, aurium, manuum & pedum exulcerato citiffimè fanans,

OBSERVATIO LXXXIV.

Steatomata utriufque manus.

ANno 1628. Ioanni, Fratris mei Martini filio, in externo finiftræ manus metacarpo, propè indicem exortum eft tuberculum, cui primò, cum ganglij figuram referret, at fine omni fructu, arctè superligauì laminam plumbeam, Anno 1629. puer

T

tempore

tempore Bacchanalium sudavit in Balneo publico, & vesperi domum veniens correptus est ingenti manus totius inflammatione, quæ sub calida agni pelle efficaciter alias resoluente, ad suppurationem venit, & scalpelli Tab. XII. Figur. IV. operam requisivit. Abscessu debite aperto, materiaque purulenta & sebacea expurgata, vulnus per carnis generationem curavi. Autumno eiusdem anni, alius tumor comparuit in eadem quidem parte, sed propè carpum, qui paulatim crevit, & resolventibus tractatus, similiter degeneravit in abscessum ferro incidendum, quo inciso, prodit materia ex fetu & pure patiter commixta, & vulnus medicamentis dein sarcoticis & epuloticis appositis breui curatum fuit. Anno 1630. circa æquinoctium vernale, in utriusque manus metacarpo suborti sunt tumores sebacei, qui assumpto decocto sudorifero, cuius basis erat radix *sarsaparilla*, insensibiliter, & citra topicum, fuerunt resoluti. Anno 1631. tumores exorti sunt in carpi & metacarpi utriusque lateris pluribus locis, qui in magnitudinem nucis iuglâdis excrecentes inflammationem causerunt, & abscessus, qui scalpello facta via, materiam superioribus similem profuderunt. Anno 1632. tumores illi inuaserunt cubitum utrumque: quapropter demum suasi curam sudoriferam, à qua patiens ad sudandum valde difficilis, planè abhorruit. Suppuratos igitur ferro incidi, materiaque sensibiliter educta, vulnera per duos menses aperta detinui, impositis turundis, lauando interim manus quotidie per horam in aqua *ex puteo villa propè Vlmam, Stribelina*. calefacta, easque spongijs in voluendo, donec reliquijs discussis membra affecta pristinum robur acquirerent. Hac aqua puer in cuius manibus extremis viginti quatuor abscessus scalpello allegato incidi, plurimaque ossicula corrupta a cantabolo exemi, ab ulteriore recidua præseruatus omnes manuum functiones, cit a vllum impedimentum, obiit, singulo trimestri puluerem phlegmagogum assumens.

OBSERVATIO LXXXV.

Fractura femoris cum vulnere.

ANNO 1642. Die 22. Octobris, Vlmæ saccus tritico repletus ex altissimis ædibus viri Nobilissimi Dn. Erhardi Schadæi decidit, placereuntis Catharinæ Becthin, Giengenensis femur in medio fregit, ita ut inferior ossis pars per cutim prorumperet, & patiens ob insignem, cum femoris tum dorsi, dolorem animo delinqueret. Ægra in Xenodochium delata, viribus per medicamenta interna & externa:

Aq.

(R. Aq. ceras nigr. ℥iij.

Rosar

Borrag. ana ℥j.

Cinam. ℥ij.

Spir. Cephal. Anhalt. ℥i.

Magist. corall. ℥is.

Man. Christ. perlat. ℥β.

M. ad vitrum, & sign.

Aqua corroborans.

R. Aqua Odorif. Fuchsi ℥i.

ros. ℥β.

Acet. rutac. ℥ ii, M.

Pro aqua naribus & pulsibus admouenda)

collectis, & facta femoris in diuersa extensione Tab. xxviiij. Fig. viij. partes fractas citra scalpri beneficium composui.

Fracturà composità, ossi fracto admoui puluerem ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ, vulneri imposui turundam ex stuppa cannabina cōfectam & unguento stegnotico (quod parauit ex puluere adstringente Galeni, & albumine oui subactō) imbutā, ad sistendum sanguinis fluxum. Exterius femur obligauit tribus fascijs & sufficiente spleniorum numero (vid. supra Tab. xxix.) munitum in canalem deposui. Tab. xxvi. Membro bene composito, propter dolorem totius pedis affecti ac dorsi, & imminens inflammationis periculum, Chirurgus Xenodochij patienti venam medianam sinistri brachij incidit, & ℥iv. sanguinis emisit. Die secundo & tertio conquesta est de dolore dorsi & ardore vrinę. Die 4. & 5. patiens sine querelis ad interrogata respondit, sed quia corpus fuit constipatum, Medicus Xenodochij ordinarius præscripsit aliquot bolos ex elect. Lenitiu. ℥ i. qui dum formabantur, menses fluere cœperunt. Die 6. 7. 8. 9. nihil quicquam circa fracturam sensit doloris, de leuissima saltem tussicula, & maximo ad partes obscenas plerumque, conquerens. Quapropter vsa est sæpius de die mixtura ex syrupo violarum, de liquiritia, & tinctura rosarum. Dorso & partibus obscenis prurientibus, post fomentationem ex aqua dulci, adhibui album coctum & linimentum simplex. Die 10. religatum femur, cerato diapalmæ perforato, tribus fascijs pertusis, & sufficienti spleniorum (fascia prius ex vino rubro exprimebatur) ac ferularū numero iterū inuolui; vt hac ratione vulnus, citra fasciarum solutionem, urgente necessitate quotidie inspicere potuissem. Venter infimus vt maxime fuit tumidus, & ab umbilico vsque ad pubem valde durus, cui per triduum applicui cataplasma ex puluere maluę, malcā panis, lacte & butyro non salito paratum. Die 14. tumor & durities infimi

ventris decreuit & remisit. Patiens, ob abscessum in clunibus suppuratum, conquesta est de stranguria & atrocissimo dolore circa os sacrum. Die 20. rupto abscessu, & deteso vlcere stranguria & dolor prædictus euauit: sed quia vlcus clunium quotidianam requirebat medelam, membrum fractum in sua quiete permanere minimè potuit, vsque in diem 30. quo patiens benè habuit, planè de nihilo conquerens. Die 40. nouus suboriebatur abscessus sub poplite, qui ad suppurationem vergens maximè doluit, ruptusque foetidissimam materiam effudit. Qua de causa per siphonem inieci decoctum ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ, Herba scordij, Veronicæ, cardui benedicti, & melle rosato despumato, à quo dolor vehemens, & foetor grauissimus, omninò cessauit. Fracturam iterum tractari medicamentis ossi & vulneri conuenientibus, Cerato diapalmæ, fenestratis fascijs, splenijs oblongis, ac ferulis. Die 60. de tali tantoque circa vulnus dolore punctoriò conquesta est, vt prælachrymarum effusione vix loqui potuerit, dixitque se spectrum, quod in Xenodochi versario falsò creditur, nò solum per plures noctes vidisse, atque hinc totum corpus cum lectica tremuisse; & dolorem originem traxisse. Sed ego existimo, ortum esse dolore partim ex ulcere clunium, quod quotidie debuit expurgari, & ob hanc rationem membrum fractum & compositum in quiete non permansit: partim, ob portionem ossis, quæ in huiusmodi casibus, circa hoc tempus, solet abscedere. Die 18. Ianu. Anno 1643. conquesta est de acerbissimis doloribus circa vulnus femoris. Religato femore, inspectoque vulnere, specillo obruso inueni frustulum ossis acutum, quod carnè perpetuò pupugit, & dolores acutissimos excitauit. Ideo statim vulnus scalpello sufficienter dilataui, & Die 19. separatâ ossis partè volsellè dentibus arripui, & apprehensam extraxi, Tab. xxvii. Fig. ix. Die 20. totum crus minus erat, quam diebus præteritis, & dolor pungitius omnino intermisit. Post ossis abscessum femur ascia in crucem adducta Tabul. XXVIII. Fig. X. deligauì vsque ad perfectam vulneris sanationem. Mense Februario, vlcere poplitis nondû consolidato, patiens mediante instrumêto ferreo claudicans ambulare cœpit. Die 18. Martij 1645. abscessit ossis portio ad magnitudinem digiti annularis. Die 30. vlcus cicatrice fuit obductum.

OBSERVATIO LXXXVI.

Spina ventosa.

EXcellentissimus Spigelius Monacho cuidam Bononiensi, pollicem sinistræ manus, spina ventosa corruptum, forfice Tab. XX.

XX. Fig. I. & Tab. XXXII. Fig. VIII. abscidit, manuique mutilatæ, ad sistendum sanguinem, & prohibendam inflammationem plagulas stegnotico imbutas, & vesicam oxycrato expressam applicuit, cubitumque fascijs, ad flexuram vsque inuoluit. Consistente sanguine, vlus medicamento detergente mundificauit, & epulotico diuino consolidauit.

OBSERVATIO LXXXVII.

Fractura cruris cum vulnere.

ANno 1643. Die 5. Decembris hora septima post meridiem, Matthæus Ritter iunior, Vlmæ cecidit ex hypethra pensili, & fregit tibiã sinistram, spatio 4. digitorum transuersorum supra caput inferius, cum vulnere, ossisque denudatione & prominentia in partem anteriorem. Reposita per solam extensionem fractura, dolor antea vehementissimus statim remisit. Crus itaque affectum & fractum tribus fascijs (Tabul. XXIX. E. F. G.) splenisque (eiusdem Tabulæ H.) deligauit, & in canalem (Tab. XXVI. Fig. II.) ritè deposui. Inter deligandum patiens, ob imminens animi deliquium sæpius cochlear aquæ corroborantis, quod constabat ex sequentibus assumpsit:

℞. Aq. Ceraf. nigr. ℥ij.

Pimpinell.

Rosar. ana ℥j.

Cinam. ℥j.

Spirit. Ceph. Anhalt. ℥ss.

Pulu. Magist. Corall. rubr. ℥ss.

Margar. præp. ℥j.

Lapid. Chryl. præp. ℥ss.

Manus Christ. perlat. ℥iij. misc. ad vitrum.

Die 6. Decembris ob medicamentorum vsum, dolor ex fractura omnino euauit, & patiens vsque in quartum decubitus diem benè habuit. Die 9. religato & inspecto vulnere nullum aderat inflammationis signum, nullusque dolor: quapropter ossi tibiæ filamenta arida labijs plagæ digestiuum:

℞. Resin. Therebint. lot. in aq. plantag. ℥ss.

Pulu. rad. aristol. long.

irid. Florent. ana ℥ij.

Syrup. de ros. succ. ℥ij.

Vitell. oui q. s. misc.

desuper ceratum diapalma, fascias & splenia adhibui. Die 10. æger vsus est Enemate laxatiuo, & abhinc vsque in septimum decubitus diem pulchrè habuit.

Die 13. in religato vulnere pus bonum & coctum apparuit, nullusque dolor aut inflammatio, quæ alias huiusmodi fracturas concomitari solent, ægrum affecit: vnde fracturam iisdem medicamentis curavi atque crus cerato dicto, fascijs, plagulis & ferulis (quia timor inflammationis iam præterijt.) Tabul. xxix. Fig. vi. deligatum, in canalem deposui. Die 16. iterum religato & inspecto vulnere, omnia rectè habuerunt, nullus enim dolor adfuit, tumor nullibi apparuit, & ex vulnere pus laudabile in parua quantitate emanauit: quapropter ossi à membrana sua detecto inspersi puluerem ex radicibus Aristologiæ longæ & Iridis Florentinæ, vulneri sarcoticum adhibui, & crus diapalma, fascijs, splenijs ferulisque iterum inuolui. Hoc die lusit chartis, canalem huc & illuc mouit, atque totam tibiam in sinistram partem distorsit. Die 17. manè conquestus est de compressione canalis sub genu in parte exteriori, infra caput fibulæ. Inspecto crure extuberantiam aliquam animaduerti, religato vulnere tuberculum tetigi, & obliquam fibulæ fracturam inueni, quam procul dubio natura consolidasset, si tibiam semper immotam seruasset æger.

Die 20. adhibui laminam ferream, vt extuberantiam fibulæ aliquantisper ad tibiam pelleret, quod etiam præstitit, sed frustulum ossis abscessurum esse prædixi. Fracturæ tibie, quæ bene habuit, puluerem Iridis Florentinæ cum filamentis carptis & aridis imposui, totumque pedem cerato diapalmæ, fascijs, splenijs ac ferulis obligatum in canalem deposui. Die 25. patiens conqueritur de fractura fibulæ, quâ inspectâ inuenio officulum, quod cutim nonnihil pupugit, vnde ceratum, splenia & fascias, aliquantulum in dextram partem abduxi, vt dolor ex officula pungente remitteret. Die 6. Ianuar. Anno 1644. fractura tibie confirmari cepit, & fibulæ officulum in conspectum venit, cui puluerem Iridis Florétinæ & Aristologiæ longæ, cum filamentis decerptis, adhibui, atque crus cerato diachalcite, splenijs, lamella ferrea, & fascijs obligavi, vt pes pristinam rectitudinem acquireret; Die 16. Ianuar. vulneri tibie applicui filamenta carpta, ceratum diapalmæ, fascias, splenia & ferulas. Fractura fibulæ, pus album & coctum sudit, asperum officulum forcipe abstuli, & crus velut diebus præteritis obligavi. Die 5. Febr. natura fibulæ separauit officulum, & substantiam carne iam obduxit, quapropter vlcus filamentis carptis, cerato diuino & fascijs laxè obligavi, partemque affectam in canalem debitè reposui. Die 25. ob excrecentiam carnis vlceri inspersi puluerem aluminis vsti, qua consumpta, Die 4. Martij aliud fru-

frustulum ossis extraxi, vicus filamentis succis & cerato diuino tra-
ctavi, partemque integram, ut diebus præteritis obligatam deposui.
Die 24. ob inordinatam victus rationem pus fuit viride; & vlcus ser-
psit: vnde sequens vinum laxatiuum ordinavi:

℞. Radic. Gramin.
Irid. Flor. ana ʒis.
Herb. Beton.
Veron.
Cent. min.
Borrag.
Absynth. ana p.ʒ.
Fol. sen. Alexand. s.ʒ. ʒj.
Rhab. Elect. ʒiij.
Agatic. troch. ʒij.
Hermoadctilor.
Turbit. ana ʒis.
Semin. carth. cont. ʒiij s.
Sem. anif.
fœnicul. ana ʒis.
Crem. Tart. ʒiij.
Gingib.
Galang. ana ʒj.

Inciſa & cont. indantur ſacculo, qui in vini albi menſ. j. inſundatur:
de hac infuſione patiens alternis diebus, duabus horis ante prædium,
ſumpſit ʒiij s. Abuſu huius vini medicati æger bene habuit, & vlcus
pus coctum, album ac minimè foetidum generavit. Die 14. Aprilis
patiens optimè habuit, atque ob vulnus cicatrice obductum grallæ
opera ſubnixus ambulare cœpit. Die 4. Maij æger lætiſſimus grallam
depoſuit, & minimè claudicans inceſſit.

OBSERVATIO LXXXVIII.

Atheroma in femoris parte externa curatum.

Honestissima Virgo Margaretha, cuius cognomen honoris gra-
tia silentio inuoluendum existimo, triginta annorum, tem-
peramenti calidi & sicci, conqueſta est vndecim annos de tumo-
re citra dolorem duro, qui ſua magnitudine ouum gallinaceum ſu-
perauit, in femoris dextri parte ſylueſtri inter muſculum glutæam

appellatum & cutim exortus. Hic autem cum esset tumor tunicatus, neque internis neque externis medicamentis cedere veller, facto prognostico, quod huiusmodi tumor non nisi chirurgia feliciter curari queat, præparatum antea corpus ab humoribus purgavi, & Anno 1641. die 26. Maij tumorem sequenti modo exemi. Primo cutim atramento in crucem signavi, deinde atramento exsiccato super lineam cutim in quatuor angulos rectos scalpello Tab. II. Fig. I. secui, donec folliculus in conspectum veniret. Sectione solius cutis in crucem facta, & sanguine spongia nonnihil deterso, quatuor cutis angulos, à subiecta tunica paulatim specillo separavi vsque ad basin, ubi erat vena quam abscidi, & tunicam tumoris integram volsella extraxi: remoto citra læsionem folliculo, vulneris labia statim ad mutuuum contactum adduxi, & albumen oui agitarum cum pulu. adstringente Galeni apposui. Obligato vulnere, folliculum dissecui, & in eo materiam puliculæ similem inueni. Die 28. Iulij vulnus cicatrice fuit obductum, & patiens pristinæ sanitati restituta.

OBSERVATIO LXXXIX.

Vulnus carpi cum læsione arteria.

Anno 1631. Mense Decemb. *Iohannes Moser*, Sartor (anno ætatis 24.) temperamenti calidi & humidum, circa carpum & radium finitæ manus, à discipulo suo adeo vulneratus est cultro, vt non solum vena, sed etiam arteria per transversum incisa fuisset, quam magnus sanguinis fluxus, & alia sæua symptomata, subsequerentur. Hoc vulnus statim Chirurgus *Nicolaus Reutte* iuxta præcepta chirurgica obligavit. Secundo die sanguis tam copiose effluxit, vt totum ægroti corpus, ob spirituum vitalium defectum, motibus convulsivis ageretur. Ad vesperam ipsi subducta fuit alvus, iniectione clystere leniente, à quo ter deiecit. Tertio die incisa fuit vena iecoraria dextri brachij, & eductus sanguis ad ℥iv. Quarto dum obligaretur vulnus, nihil sanguinis ex ipso manavit. Quinto ob oris amaritudinem æger vsus est sequenti syrupo cathartico:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ijs.

Extra. Rhab. ʒj.

Diacarth. ʒis.

Mag. Tartar. ʒs.

Aq. Cich. q. f. M. F. Syr. liq.

à quo duas sedes habuit. Sexto die conquereretur de cardialgia & capitis

capitis vertigine, vnde assumpsit syrup. Acetos. citri & Granat. dulcium vino granatorum, & Aq. Pimpinell. ac ceraforum permixtum, in lipothymia magnum habuit leuamen, ab usu vini granatorum. Septimo die noctem inquietam habuit, dixitque se tota nocte per somnum cum puero, qui ipsum fauciauit, pugnasse: &, quod maius est, conquestus est de sumptibus, & propter illos tam melancholicus fuit, vt huc & illuc in hypocausto curreret, à quo motu sanguis ebulliens ex arteria læsa, in omnem dimensionem exsiliit, vt nullo modo sisti queat. Itaque digitis compressa arteria, in media radij parte, extraxi magnam sanguinis concreti copiam ex vulnere. Tandem arteriæ sauciatae spongiolam, combustam, & puluere lapid. chrysol. præp. atque adstring. Gal. aspersam, & albumine oui agitato oblitam imposui, conueniente fascia vulnus obligavi, & instrumentum ex bractea confectum Tabul. XLIII. adhibui, quod obserari, & cochlea arteriam comprimere citra incommodi metum possit.

Octauo & 9. die quia mane vsque ad mediam cubiti & radij partem inflammata erat, vesperi admisit Enema. Decimo die melius habuit, & pus flauum per fascias sudauit. Die 11. per totam noctem benè dormiuit. Duodecimo die religato vulnere effluxit pus album, & vulnus latius apparuit, ob sanguinis concreti extractionem (vt in aneurismate fieri solet) & impositam spongiam. Tendines quoque perforantes in conspectum venerunt inflammati, & summo cum dolore ad putredinem tendentes. Vulnere igitur, citra spongiolæ extractionem, deterso, arteriæ medicamenta prædicta imposui, vulnusque fascijs obligatum iterum instrumenti clauo obturavi.

Interim non neglecti fuerunt Syrup. refriger. & humectantes. Emulsiones ex Aq. & seminibus appropriatis, Magist. Coral. rub. & syrup. violar. paratae.

Die 13 & 14. æger melius habuit, inflammatio namque & dolor manus læsæ aliquantulum remisit. Die 15. pus album de vulnere exiuit, manus dolor remissior visus, & tumor eiusdem minor factus fuit, tendinesque calorem naturalem acquisuerunt. Die 16. Dimidiam spongiolæ, quæ arteriæ incisæ orificio adhæsit, partem vellellà extraxi, alteram vero reliqui ad foramen arteriæ. Die 17. extraxi reliquam spongiæ partem, vulnere applicui modò dicta medicamenta, & ceratum citrinum linimento simplici obductum, carpo fascijs conuenientibus obligato adhibui etiam instrumentum. Die 18. orificium arteriæ conglutinatum, & tendines carne solida coopertos reperi. Die 24. & 25. plaga per ceratum diuinum consolidata, patiens pristinae sanitati restitutus fuit.

OBSERVATIO XC.

Concussio cerebri.

A NNO 1627. Mense Nouembri, Iohannes Oemlim, Oppin-
 gensis ex ægro Vlmenſi, famulus cuiusdam ruſtici, tempe-
 ramenti calidi & humidi, ante menſem in ædibus Marci
 Fehels fuit, in quibus more loci iuuenulæ, ſiue ancillæ filum duxe-
 runt penſumque ſuum abſoluerunt. Hic verò noſter Iohannes, tum
 temporis in illo hypocauſto cum aliqua illarum iuuenularum luſit,
 quod ipſi à reliquis præſentibus interdicitum fuit, vt nugas relinqueret,
 ſonſt iuerdeikm der Baum geſtelt iuerden, cuius proceſſus huc eſt:
 Detinent aliquem corpore inuerſo, vt capite reſpiciat terram; pe-
 dibus verò ſuspendunt, & ſubito iterum remittunt, vt terra capite
 quatiatur: quod & perpetrarunt in hoc ægroto, uſque dum ſanguis
 è naribus & auribus deſluxerit, atque humi proſtratus mortui inſtar
 iacuit. Videntes prædictæ iuuenulæ dubium hunc actum, ipſum
 illico aqua frigida aſperſerunt, quo reuocentur illius ſpiritus. Hic
 aqua perſuſus, quaſi à morte reuocatus, ſurrexit, magnoque ſiniſtri
 brachij, ac totius capitis dolore diſceſſit. Secundo die, perſiſtente
 hoc capitis ac brachij dolore, æger nihilominus frumentum venti-
 lauit. Tertio & quarto peius habuit, ita vt propter febrem & motus
 conuulſiuos lecto decumbere coactus fuerit. Sexto morbi die, curru
 petijt Oppingam. Septimo mater accerſiuit Chirugos. Decimo,
 11. 12. 13. & 14. antedictis conuulſiuis moribus vexabatur. Die 15.
 mater decumbentis vrinam tranſmiſit Clariff. D. D. Klebfattelio:
 Medico Geſlingentium indefeſſo, qui præſcripſit puluerem contra
 caſum ad diſſoluendum ſanguinem grumolum, cum ſyrupo ace-
 toſæ, acetofitatis citri & aqua pimpinellæ. Hinc mutus & ſurdus,
 uſque ad vigefimum quartum diem, laborauit comate, de qua a-
 phonia ita vaticinatus eſt Hipp. ſect. 7. aph. 58. quibus occasione ali-
 qua cerebrum fuerit vehementer concuſſum, mutos protinus fieri
 neceſſe eſt. Loquendi audiendique impotentia ſuperuenit Diar-
 rhæa, quæ per triduum durabat, vbi denuò loquentes alios audiuit,
 & ipſe loquens conqueſtus eſt de dolore vehementiſſimo ſiniſtri bra-
 chij circa muſculum deltoidem. Die verò 29. Inelytæ Reip. Vlmen-
 ſis decreto contuli me Oppingam, vbi Iohannem inueni valdè con-
 querentem de magno capitis dolore circa futuram ſagittalem & co-
 ronalem, ſiti & febre inſigni, ardore & nigredine linguæ, totius
 brachij prædicti paralyſi & tumore œdematoſo & ſcirrhoſo, qui cir-
 ca muſculum deltoidem ad ſuppurationem tendens ægrum maximè
 torſit

torfit. Qua de causa statim reuulsionis gratia præscripti Euenia sequens.

℞. Decoct. comm. pro clysterib. ℥ix.
 Mell. ros. solut. ℥iij.
 Elect Diacathol. ℥j.
 Ol. chamomil. ℥ij. M. pro Clyst.

à quo æger quinquies deiecit excrementa biliosa & pituitosa.
 Capitis bregmati tumefacto applicui cataplasma digerens & roborans:

℞. Mic. panis domest. ℥iij.
 Furf. Tritic.
 Farin. hord. ana ℥ij.
 Pulu. Flor. ros.
 Beton. ana ℥ß.
 Ol. rosat. ℥iij.
 Vini rubr. q. s.
 Salis commun. ℥j.

M. ad ignem in form. cataplasma.

Scirrho œdematoso brachij impositum fuit cataplasma, quod constabat ex

Pane domest.
 Farin. sem. lin.
 Herb. Malu.
 Alth.
 Lacte & Ol. chamom.
Pro siti usus est:
 Syrupo Acetosit. citri.
 Acetosæ simpl.
 Granat. ana ℥ij.
 cum aq. hord.

mane & vesperi scyphum feri caprini depurati exhausit. Cibus fuit cremor hordei & panatella, quæ conficitur ex mica panis, iusculo carnis, & butyro. Potus ad cibum fuit Aqua hordei. Suppurata, post aliquot dies, materia in brachio, quæ facillè ex tactu apprehendi potuit, abscessum inter musculum bicipitem & deltoïdem scapello aperui, ex quo magna purulentæ materiæ quantitas effluxit. Foramini inciso, ad mitigandum dolorem, turundam oui vitello & albumine oblitam imposui, & desuper Diachylon simplex adhibui, ad suppurandas reliquias. Sequenti die religato vulnere specilli globosa parte vlcus exploravi, & humeri os corruptum inueni

inueni. Ideò foramen spongia contorta nonnihil dilataui, & dilatato turundam digestiuo :

- ℞. Tereb. lot. in aq. scord. ℥iis.
 Oui vitell. par.
 Pulu. Arist. rot.
 Irid. Flor. ana ℥ss.
 Mell. ros. col. q. s. Misc.

oblinitam imposui. Interea corpus aliquoties purgatum fuit, sacculo sequenti :

- ℞. Rad. polyp. querc. ℥ii.
 Irid. Flor.
 Cichor. ana ℥iis.
 Herb. agrimon.
 Beton.
 Veron.
 Prunell.
 Absynth. ana p. s.
 Fol. sen. Alex. s. st. ℥is.
 Rhab. elect. ℥ss.
 Agaric. rec. troch. ℥iii.
 Sem. carth. excort. ℥ss.
 anif.
 fœnicul. ana ℥is.
 Crem. Tart. ℥iiss.
 Cinam.
 Gingib. ana ℥is.
 Vuar. pass. ℥iii.

Incul. & contusa ad sacculum, qui infund. in ℥ iv. aquæ mulsæ, de qua alternis diebus sumpsit ℥ iv. duabus horis ante prandium. Pro maiore offis exsiccatione vulneri per siphonem inieci decoctum diuinum, puluerem aristolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ. Exterius aliquoties brachio spongiam ex aqua salsa & vino rubro expressam superligauit :

Die vigesimo propter dolorem capitis vsus est sequentibus catapotijs :

- ℞. Mass. pilul. aur. ℥ii.
 Extract. coch. ℥i.
 Mag. mech. nigr. gr. vii.
 cum syrup. de beton.
 F. Pilul. paru.
 deaurentur.

à quibus decies deiecit. Die 6°. frustulum ossis protrusum, & volsella arreptum extraxi, vlcusque postea cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XCI.

Manus ob spinam ventosam amputata.

DVM Patauij studijs Medicis operam dedi, & Chirurgiam exer. cui, Nobiliss quidam studiosus laboravit per aliquot Menses œdemate manus sinistrae, quod, post vniuersalium vsu, sub prestantissimis topicis nunquam diminui, sed tandem in vola exulcerari cepit. Quapropter adhibuimus in consilium Excell. Spigelium, qui, postquam vlceris qualitatem specillo explorasset, & os corruptum tetigisset, statim tumorem vocauit spinam ventosam, quæ malum est incurabile, & amputationem partis affectæ requirit. Prouenit autem spina ventosa ab humore, qui occulta & insensa sua qualitate ossa primum citra omnem periostij læsionem atq; doloris sensum corrodit, deinde œdema efficit minimè dolens, & post aliquot Menses partem exulcerat. Consensu ægri obtento, manum extremam supra radij & cubiti appendices scalpello falcato ac serra resecai (Tab. xxvii. Figur. xi. xiii. & xiv.) cubitoque splenijs, vesica & fascijs (Tabul. xxviii. Fig. i. ii. iii. iv. v. & vi.) obligato, in parte amputata reperi ossa metacarpi quidem corrupta, sed periostio vndique (præterquam in illo loco, vbi vlcus) adhuc contacta.

OBSERVATIO XCII.

Vulnus cubiti periculosum.

ANNO 1638. Die 24. Iun. in Festo Diui Iohannis Baptista, hora septima post meridiem, Nobilissimus Dominus Fredericus à Degenam vulneratus est in duello à Nobilissimo Domino N. de Bertendorff, duorum digitorum transuersorum infra cubiti dextri flexuram, totum brachium inter cubitum & radium perforante, atque lædente venas & musculorum tendines cum insigni dolore, & sanguinis effluxu. Primò vulnus Chirurgus non imperitus, Iohann. Georgius Bauler, obligauit. Die secundo ante & post relicationem fasciæ nobilissimus patiens conquestus est de vehementissi-

mentissimo dolore circa foramen vulnetis tam internum, quam externum, sicut in omnibus articulorum vulneribus fieri solet. Ob id reuulsionis gratia vsus est sequenti Enemate :

℞. Decoct. emöll. ℥ix.
 Elect. lenitiu. ℥j.
 de succ. ros. ℥ij.
 Ol. chamomill.
 viol. ana ℥is.
 M.F. Clyster.

à quo duas sedes habuit. Tribus horis à reiecto clystere aperta fuit vena mediana brachij sinistri. Foraminibus vulneris exiguam ex linteo turundam medicamento oblitam, cuius descriptio hæc est, impositui :

℞. Aloes succotr.
 Thur.
 Bol. Armen,
 Lapid. Hæmatit.
 Chryf. præp. ana ℥is.
 Terr. Lemniæ.
 Tutia præp. ana ℥ij.
 Sanguin. dracon. ℥j.

Puluerizata misceantur cum albumine oui subactò in formam vnguenti,

ac brachium oleo rosarum, & lumbricorum terrestrium calidè inunctum, splenio in vino rubro expresso, fasciæque duobus capitibus obligavi. Denique vnguentum defensiuum Fernelij (quod omnium optimum est) summo humero applicui, & duabus elapsis horis integrum brachium postea irrigari curavi. Potus fuit Aqua hordei, vino granatorum gratior redditus, cibus autem cremor hordei, & gelatina ex pedibus vitulinis. Tertio die melius habuit æger, vulnusque propter nouum hæmorrhagiæ metum, non fuit religatum, sed totum membrum postea irrigatum, oleisque prædictis inunctum. Die quarto religavi fascias, turundam verò è vulnere non extraxi, sed appositis filamentis carptis & vnguento, quod constabat ex albumine & vitello oui, puluereque supra præscripto oblitatis, brachium inunxi, ipsique splenium in vino austero expressum & fasciam adhibui. Vesperis bene habuit æger, & pro cœna sumpsit cremorem hordei, & Endiuia in vino granatorum,

tum, oleoque communi conditam Die 5. de nihilo conquestus est patiens, vulnus religavi & turundam extraxi. Sanguine subsistente aliam turundam, eamque breuiorem, vitello ouorum imbui, & pulvere prædicto aspersam, foraminibus imposui, alæque & summo humero defensuum applicui, brachiumque oleis inunctum, & splenio madefacto inuolutum fascia duobus capitibus donata obligavi. Die 6. patiens, ob alui constipationem, & dolorem circa flexuram cubiti assumpsit syrupum laxatiuum:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.
 Flor. cass. rec. extract. ℥j.
 Sem. citr. pulu ʒß.
 Aq. cich q. s. M.
 F. Syrup. liquid.

A quo quinques deiecit materiam biliosam & ferosam. Vulnus fuit tractatum veluti die præterito. Die 7. parum puris cocti circa vulnus apparuit: quapropter vnguento sanguinem sistenti addidi dimidiam partem thuris puluerizati, vt vulneri caro increpesceret.

Rec. Pulu. supra præscript.
 Thur. ana ʒß.
 Vitell. ouor. q. s.
 M. F. Vnguentum.

quo imbuatur turunda vulneri imponenda. A die 8. vsque ad 10. æger perbellè habuit. Die 11. dixit se præteritâ nocte nihil dormiuisse, brachiumque propter insomnium graue huc & illuc mouisse, ita vt externum foramen aliquid sanguinis denuò effudisset. Subsistente autem firmiter sanguine, vulnus tractaui vt die præterito, patientique ordinaui sequentem syrup. purgantem:

Rec. Syrup. ros. sol. ℥ijs.
 Extract. Rhab. ʒis.
 Mag. Tart. ʒj.
 Aq. ceras. nig. q. s.
 M. F. Syrup. liquid.

Die 12. 13. & 14. æger optimè dormiuit, de nulloque amplius circa flexuram dolore conquestus est, & foramen illud externum, quod ob nimium brachij motum sanguinem funderet, generauit pus coctum. Die 16. loco turundæ, foraminibus filamenta carpta & sicca apposui, spongiamque nouam & ex vino rubro calido expressam superligavi fascia duobus capitibus prædita. Die 19. foramina cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XCIII.

Ex crescentia in femore magna.

IOanni Ferher, Hamburgensi, militi Suecico circa vigesimum quartum suæ ætatis annum, in dextri femoris interna parte, exortum est tuberculum, quod biennij spatio in tantum increuit, vt sua magnitudine facillimè tria capita humana æquaret, & ægri ingressum impediret. Hanc ex crescentiam empiricus quidam caustico corrosit, vt materiæ exitum procuraret, vlcus postmodum epuloticis consolidaturus, sed cum nullam inuenisset materiam fluxilem, empiricus aufugit, & ægrum omni auxilio destitutum reliquit. Pater Anno 1634. Vlma venit, ibique Chirurghi Iohann. Georgij Bauleri operam implorauit, qui cum nullis medicamentis vlcus scædum consolidare potuisset, meo Georgijque Riedlini consilio, natam exulceratam & valdè dolentem forfice apprehendit, & cauterijs cultellaribus abscidit, escharaque ablata vlcus cerato diuino ad cicatricem pulcherrimam perduxit. Vid. Tab. xxxv. Fig. II. fol. 43. Inspecta natæ resectæ substantia, quæ omnino erat carnosæ suique venis & arterijs prædita, quæsumus ex patiente, an à natura tam macilentus fuerit: hic respondit, se ante huius natæ exortum & augmentum corpus habuisse mediocriter crassum. Ex qua responsione fuimus edocti, quod ex crescentia omne ferè alimentum, quo totum nutriri corpus debuisset, per venas & arterias obseruatas attraxerit. Restituto iam iam Vlma discessuro consului, vt moderato victu uteretur, singulisque mensibus dorso sex cucurbitulas scarificatas adhiberet, donec corporis habitus paulatim iterum assuesceret sanguinem sibi assimilare, quem natura prius ad nutritionem tumoris transmittere consueuit. Hoc consilium iuuenis per semestre diligenter obseruauit, & post hac incolumis vixit vsque ad Ann. 1644. quo sub exercitu Bauarico militans me visitauit, & pro datis consilij magnas retulit gratias.

OBSERVATIO XCIV.

Vulnus sclopeti cum fractura tibia.

ANNO 1644. Die 31. Maij hora 6. post meridiem Leonardus Denfeler, Bubulcus Vlmensis, læsus est plumbea sclopeti glande, quæ non solum sinistram tibiã paulo infra genu fregit,

fregit, ut os extra vulnus prominere; verum etiam crus dextrum sine ossium læsione perforavit. Rebus ita habentibus, prima visitatione, partibus affectis (ob medicamentorum aliorum defectum) sequentia fuerunt adhibita. Dextro cruris vulnere oleum violarum, albumine oui mixtum, siphone inieci, turundasque exiguas & eodem medicamento imbutas imposui, desuper ceratum diapalmæ, cataplasma (ex farina hordei & maluarum, mica panis, & lacte paratum) & fasciâ duobus capitibus præditam adhibui. Sinistram deinde tibiam, quantum possibile fuit, composui, & albumen oui oleo violato concussum infudi, & foraminibus turundam ex filamentis aridis contortam immisi, desuper diapalma, atque prædictum cataplasma applicui, pedemque fascijs ferratis (Tabul. XXVII. Figur. I. & Tabul. XXVIII. Figur. X.) obligatum, in canalem ritè deposui. Die I. Iunii, frustulum ossis, quod carnem & cutim pupugit, & ægrum tota nocte inquietum reddidit, forfice (Tabul. XX. Figur. L.) abscondi Osse abscisso, foraminum interstitium cutaneum syringotomo (Tabul. XIV. Figur. II.) incidi, vulnusque hac ratione dilatatum digestiuo repleui.

℞. Resin. Terebinth. lot. in aq.
 Plantag. ʒij.
 Olei lumbric. terrest. ʒis.
 Vitell. oui j.
 Mell. ros. col. q.s.
 M. pro digestiuo.
 ℞. Rad. Aristol. rotund.
 Irid. Flor. ana ʒj.
 M.F. Pulvis.

Ossibus aspersi pulverem, filamenta arida apposui, carni vero digestiuo oblita: deinde vulneris labia cerato diapalmæ obtexi, pedemque cataplasmate & fascijs ferratis obligatum, denuò in suum canalem deposui. Interim patiens ob animi deliquium per intervalla sumpsit cochlear vnaum vel alterum sequentis aquæ cordialis:

℞. Aq. ceras. nigr.
 ʒij.
 Borrage.
 Rosarum ana ʒj.
 Cinam. ʒij.

Y.

Spir.

Spir. Cephal. Anhalt. ℥is.

Mag. Corall. rubr. ℥ij.

Man. Christ. perlat. ℥℞.

Misc.

Ad extinguendam sitim præscripti Syrupum refrigerantem:

℞. Syrup. Acetof. simpl. ℥ij.

Granar. acid.

Acetositat. citr. ana ℥is.

quo miscuit aquam hordei pro potu ordinatam. Deinde propter presentem dolorem, atque inflammationem imminens, usus est Enemate refrigerante & humectante: quo reiecto, Barbitonfor venam medianam dextri brachij incidit, & sex uncias sanguinis emisit. Die 2. Junij, æger aliquantulum melius habuit. Die 3. Junij, cum præterita nocte ob aliud offis frustulum, quod carnosas partes maxime p̄pugit, inquietè dormiisset, illud modiolis excidi, offi reliquò pulverem præscriptam inspergens, & labijs digestium apponens. Æger eodem die, ob constipationem ventris, & maximum humorum ad partes læsas decursum assumpsit potionem medicam:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. Lenitiu. ℥vj.

de succ. ros. ℥is.

Decoct. fl. & fr. q. s.

M. & F. sec. art. potio.

à qua quinquies deiecit biliolam & serosam materiam. Die 4. melius habuit, quam die præterito. Die 5. conquestus est de doloribus colicis, quare ipsi exhibui Ol. amygd. dulc. ℥iiss. cum brodio florum chamomillæ, à quo dolor cessavit. Die 6. cum aluus denuò esset constipata, assumpsit potiunculam nuper præscriptam, à cuius operatione patiens optimè dormiuit. Die 7. post escharæ casum, vulnus obligavi digestiuo *sine oleo*, & loco cataplasmatris, ferè integrum crus cerato diapalmæ perforato, & fascijs ferratis intulit. Die 8. vulneribus imposui sequens digestium.

℞. Resin. Tereb. lot. in Aq.

scord. ℥iij.

Pulu. radic. irid. Flor.

Aristol. rot. ana ℥j.

Aloës.

Myrrh.

Thur.

Thur. mascul.

Bol. armen. præp. ana ℥j.

Balsam. Peruvian. ℥j.

Syrup. de ros. sicc. &

Mell. ros. col. ana q. s.

M. in form. linimenti.

Die 9. patiens, quod pedes attinet, benè habuit, sed iterum conquestus est de dolore colico, qui, post spontaneam biliosæ materiæ per aluum euacuationem, cessauit.

Propter vulneris fætorem siphone decoctum diuinum inieci. Die 10. æger benè habuit, & vulnus tibix sinistræ fudit pus coctum, sub tibia fracta obseruavi particulam ossis putridam, quam decocto diuino laui & puluere appropriato obtexi: dein vulnus linimento præscripto, & cerato diapalmæ obligavi. A die 15. æger benè habuit vsque ad trigesimum, quo sinistræ tibix os in superficie & externa sui parte sese desquamauit. Vulnus dextræ tibix ad cicatricem tendit. Die 17. Iulij, frustulum ossis separatum velsella extraxi. Vulnus tibix dextræ cicatrice fuit obductum. Die 15. propter inordinatam victus rationem conquestus est de insigni dolore sinistri pedis, duorum transuersorum digitorum supra genu. Religato vulnere, deprehendi abscessum, qui digitis pressus magnam puris quantitatem effudit. Die 26. patiens sumpsit puluerem, propter amaritudinem oris.

℞. Rhab. elect. ℥j.

Mechoac. nigr. ℥j.

Crem Tart. ℥ss.

M. F. Puluis.

à quo sæpius deiecit materiam biliosam & inde melius habuit. Die 25. Augusti extraxi frustulum ossis, quod longitudinem digiti minimi æquaret. Die 14. Septembris sub genu & circa anteriorem patellæ partem alius apparuit sinus, quem, cum per foramen superius expurgari non potuisset, instrumenti Tab. XIV. Fig. V. cuspide incerto perforavi, & euacuata prius materia, spongia in vino expressa, fasciæque duobus capitibus agglutinaui. Post agglutinationem sinus, vulnus paucissimis diebus cerati diuini opera cicatrice obduxi, ita vt patiens die 4. Octob. sine grallis ambulare, & mense Decembri suo citra impedimentum officio fungi ceperit.

OBSERVATIO XCV.

Fractura femoris.

ANno 1644. Die 24. Decembris *Ioanni* Ariesinger cauponi Grimelfingenfi, dum ligna ex syluis veheret, plaustrum lignis onustum femur sinistrum cum vulnere fregit. Æger rheda delatus est Vlmam, vbi chirurgi *Ioh. Medenried & Georgius Riedlen* femur vulnerarum obligarunt. Die 27. ob maximum femoris dolorem atque inflammationem in subsidium vocatus, primo ad ægrum ingressu quæsiui, vtrum vulnus ab osse factum, an verò à stipite proueniat. *Patiens & chirurgi* vulnus stipiti adscripserunt. Cum autem indicassem, hoc plurimum ad curationem femoris facere, & ex femoralibus addisci posse: si enim perforata fuerint, vulnus proficisci ab extra; sin minus, ab intra. In femoralibus autem nullum foramen inuenire potuerunt, ex quibus clarum fiebat, vulnus à fracto femore fuisse inflictum. Itaque femoris extensi fracturam composui, integrum femur tribus fascijs perforatis (vt vulnus magna quotidiè expurgari possit) & medicamento idoneo (oleo scilicet rosarum, albumine oui agitato, & aqua rosarum) ad inflammationem depellendam & dolorem nimium mitigandum insuccatis obligavi, & in suum canalem deposui. Die 28. ob inquietam noctem, & amaritudinem oris æger vsus est syrupo liquido.

℞. Syrup. ros sol. ℥ij.
 Extract. Rhab. ℥iv.
 Diacarth. ℥ij.
 Mag. Tart. ℥j.
 Aq. cichor. q.s.
 M. F. P. breu.

à quo aliquoties deiecit materiam biliosam. Die 29. secta fuit vena mediana sinistri brachij & eductus sanguis ad ℥vij. Vesperi *pariens* sumpsit haustum emulsionis syrupo violaceo edulcoratae. Illam noctem quietissimè *paciens* transegit, & inflammatio cum dolore cessauit. Curata inflammatione, calli generationem ligaturis, medicamentis externis, & conuenienti victus ratione, procuravi: *paciens* tamen claudicat in hunc vsque diem, quoniam natura valdè iratus pedem canali impositum in quiete nunquam detinuit, sed nunc huc nunc illuc mouit. Nec mirum est, quoniam, vt in fracturarum cura monui, adultiores in femore fracti, etiamsi obe-

obedientissimi fuerint , rarissimè (& quidem tunc , quando femur beneficio instrumenti glossocomi Galeni Tabul. XXI. Figur. IV. seruatur extentum , si non per totum curationis tempus , saltem , dum excrementa alui deponit æger , aut ip si sternitur lectus) citra claudicationem curantur .

OBSERVATIO **XCVI.**

Tinea capitis , cubitus conuulsus .

Virgo quædam Vlmenfis , anno suæ ætatis duodecimo , ob consuetam narium hæmorrhagiam suppressam , nimio mē-
sium fluxu laborauit , eoque restricto de horrenda capitis tinea & molestissima sinistri cubiti conuulsione (quem extendere minimè potuit) valdè conquesta est . Purgato igitur corpore per pilulas de nitro Tralliani repetitis vicibus assumptas , & promotis iterum mēstruis , caput inunxi quotidie semel linimento de amiantho (quod ex historiæ lapidum & gemmarum Anselmi Boetij l. 2. c. 204. ipse parauit) cubitum verò bis vnguento Euxæ seu polychresto Spiegelij , cuius descriptio videatur supra Tab. XLIII. fol. 63. quibus vnguentis ægra breui felicissimè curata fuit .

OBSERVATIO **XCVII.**

Lepra Græcorum .

ANNO 1641. Die 17. Decembris ego & Clariss. D. D. Ioan. Regulus Villinger , charissimus meus affinis , nobilem quandam Vlmensem visitauimus , adeo miseram & aspectu horrendam , vt verbis sufficienter exprimi nequeat . Primo enim non potuit stare pedibus , nisi à duabus ancillis firmata : facie pallida , fronte rugosa & squamosa , oculis concauis , glabris supercilijs , naribus internè à crustis totaliter obstructis , externè verò squamis obstitis , ore tumido & labijs liuidis ; inclinato capite , thorace incuruato , atrophia laborante , & crassissimis crustis vndique obrecto . Sub axillis non aderant pili . Sic quoque dispositum fuit abdomen , seu infimus venter . Artus etiam macilentissimi , squamis crustisque omninò cooperti . Apices digitorum , tam manuum quam pedum , nullum habuerunt sensum , propter insignem erosionem & crustarum crassiciem . Ultimo totum corpus foetidissimum spirauit

uit odorem . His symptomatibus omnibus probè consideratis , affectum nobilis , non Elephantiasin , sed lepram Græcorum appellauimus , & de restitutione multum sperauimus , propterea quod sumptus hic non deessent , neque etiam de obedientia patientis , quæ sanitatem auidè expetiit , quicquam dubitaretur . Quare ad purificandum sanguinem præscripsimus sequentem sacculum catharticum .

℞. Rad. Polyp. querc.

Enul. camp.

Cichor. ana ʒʒ.

Herb. Fumar.

Veronic.

Borrag.

Scolopend.

Dentis Leon.

Beton. ana p. j.

Fol. sen. Alex. s. st. ʒj.

Rhab. Elect. ʒʒ.

Agar. troch. ʒiij.

Mechoac. nigr. ʒij.

Rad. Helleb. nig. ʒis.

Semin. Carth. ʒiv.

Gingeb.

Cinam. acut. ana ʒj.

Incis. & comus. M. ad sacculum , qui per 24. horas infundatur in mensura maiori Mellicratis, de quo postea sumat mane 2. horis ante prandium ʒvij. per biduum: tertio die abstineat à medicamento purgante , & quatuor horis ante prandium , tribusque ante cœnam sumat portionem conditi (quod

℞. Conseru. Borrag.

Enul. campan.

ana ʒvj.

Pulu. marg. præp.

coral. rub. præp. ana ʒjs.

Trochisc. de vip. ʒʒ.

Syr. corall. q. s. M. Pro Condit.)

& superbibat haustum feri lactis caprini optimè depurati. Post reiterationem sacculi purgantis, vsa est balneo aquæ dulcis (herbis alterato v. gr. Fumar. Malu. Veronic Enulæ Campan.) per horam; postea, deteriso prius corpore se ipsam inunxit sequenti vnguento :

℞. Vng. Pomat ʒij.

Balsam. Peruu. ʒij.

Flor. sulphur. ℥ijs.

Olei Tart. ℥ij.

M.F. Vng.

Ab usu dictorum medicamentorum. fœtor ille magnus & pruritus totius corporis continuus aliquantulum remisit, & crustæ ab apicibus digitorum deciderunt. Ad carnis novæ generationem, quæ fuit erosa in apicibus, admoui vnguentum ex cerato citrino & oleo myrtino confectum. Dorsum ancillæ inunxerunt pinguedine viperina.

Pro poru ordinario bibit decoctum Chiræ. Hic posset aliquis objicere, hæc patiens laboravit atrophiam totius corporis, cur vsa est carne viperina? Respondemus, morbi totius substantiæ cum non curentur nisi medicamenti tota substantia seu occulta qualitate agentibus: Lepra Græcorum est talis morbus, Ergo non curabitur, nisi medicamenti occulta proprietate pugnantis, inter quæ caro viperina non infimum obtinet locum. Die 6. Ianuar. 1642. aperta fuit vena communis sinistri brachij, & vnciæ quatuor emissæ sanguinis, qui in superficie visus est albus, semiuiridis, & putridus, in fundo verò nigerrimus & minimè concretus. Addebat Barbironsor, qui venam incidit, se magnum fœtorem percepisse, dum sanguinem emitteret. Hisce peractis, tertia vice vsa est sacculo laxatio, & condito, in quo trochiscorum de vipertina caræ quantitatem adauxi:

℞. Conseru. Borræg. ʒx.

Trochiscor. de vip. ʒiv.

Corall. rubr. præp.

Marg. præp. ana ʒis.

Syr. corall. q. s. pro cond.

quod materiam malignam à centro ad circumferentiam corporis efficacissimè expellit. Cum iam situs remisisset, & ægra dormire incepisset, post assumptionem conditi non amplius bibit serum caprinum deputatum. Spatio quatuordecim dierum bis vsa est sequentibus pilulis:

℞. Mass. pilul. aurear. ʒij.

Extract. cochiar. ʒß.

Mag. mech. nigr. gr. vij.

Extr. Helleb. nigr. ʒß.

cum syrups. de beton.

℞. pill. n. xxj. deaurentur.

à quibus decies deiecit . Post repetitum pilularum vsum, pili in supercilijs , sub axillis , & in pube recrescere cœperunt . Rebus ita se habentibus, ob instans mensium tempus , patienti vltiorem medicamentorum vsum interdiximus , & consuluimus , vt in posterum menses diminutè fluentes, vel præter spem retardantes ʒj. pilularum de Ammoniaco Magistralium promoueret.

℞. Extract. Aloës cum aq. End.

Gumm. Ammon. aceto.

squillit. diss.

Myrrh. præp. ana ʒj.

Mastich.

Spec. diatrion. fant. ana ʒj.

Sal. absynth. ʒj.

Syrup. de succ. ros. q. s.

M. F. Massa.

His remedijs ægra nobilis pristinae sanitati fuit restituta.

OBSERVATIO XCVIII.

Inflammationes Erysipelatosa & Oedematosa.

IN inflammationibus Erysipelatosis & Oedematosis simul , quæ vt plurimum artus inuadunt , & magnum sæpè tam Medicis quàm Chirurgis negotium facessunt , nihil præstantius vnquam expertus sum sequenti remedio , quod Excellentissimo Spigelio Chirurgus quidam Germanus, pro summo secreto, vt certè est, communicauit:

℞. Lixiuij ex ciner. sarment. vit.
mediocr. ℥ j.

Nitr. ʒjs.

Salis commun. ʒj.

Aceti ex vino optim. ʒj.

F. Mixtura.

quæ, post vniuersalem curam, splenio duplici tepidè excepta, locoque affecto, fascijs strictè superligata, spatio trium dierum, vel ad summum quatuor, insignes tumores, qui etiam periculosam minantur gangrænam, mitè discutit, atque absorbet.

OBSERVATIO XCIX.

Os tibia corruptum & scalpris derafum.

Miles quidam Gallus, laboravit gonorrhæa virulenta, eaque intempestivè per iniectiones suppressa, aliquando ex equo decidit in filices, & crus superficialiter excoxiavit. Ulcusculum remedijs vulgaribus tractatum malignitatem acquirit, & os tibiæ corrodit. His perceptis curam sudoriferam proposui, eaque finita crus secundùm longitudinem scalpello incidi, vulnus stegnoticis dilataui, os scalpro derafum pulveribus cephalicis obtexi, vlcus vnguento citrino (*quod in ulceribus phagedenicis præstantissimum est, & mire operatur*) incarnavi, & cerato notissimo ad cicatricem perduxì. vid. Tabul. XLIII. sub Litt. R. Observat. Martini Ochmid, qui eiusmodi quoque cruris & ossis tibiæ corrosionem atque dera- sionem felici successu sustinuit.

OBSERVATIO C.

Lepra ex esu carniùm leprosarum originem sumens.

ANNO 1637. tempore Autumnali, Vlmensis Lanio, in me- dio fermè Viennensi itinere, à venefica quadam hospite, inque diuerforio, demortui cuiusdam leprosi carnibus coctis, mensæque appositis tractatus fuit, quarum esu tota ipsius sanguinea massa in- fecta, breui temporis interstitio, proradici instar, malignas pustu- las cum defædatione capitis in primis, ad superficiem corporis ex- pulit, & percepto rumore, quod scelesti illa femina, ob plura a- lia & varia delicta, publicè flammis combusta fuerit, vultuosus pa- tiens de sanitatis suæ restitutione desperare cœpit: Nihilominus ta- men ne sibi ipsi deesse videatur, chirurgum aliàs exercitatum in consilium vocavit, qui re non satis ponderata solis externis vnguē- tis eundem, sed inani spe, restituere attentavit, vsque dum, ali- quoties in nostris observationibus citatum, Clarissimum Dominum meum Collegam, Doctorem Iohannem Georgium Gockelium (ex cuius communicatione & hanc curationem habeo) summis precibus exoravit, vt hac in parte sibi gratificari, & extrema tentare velit.

Hic pro sua humanitate, & ægro & chirurgo, solidis rationibus demonstrans, absque iuge internorum remediorum vsurpatione, fan.

sanguineæ massæ per præparantia, purgantia & venæ sectionem exacta depuratione; communicatæ malignitatis mediantibus sudoriferis discussione, hepatis corroboratione, & vel tandem, externorum debita inunctione, huic, et si nondum radicato, malo, occurri minimè posse. Quare carnario illi omnem in curando assiduitatem, & diligentiam promissit, modo patiens se in omnibus morigerum præstare velit, quod dum sanctè sponderet, curam sequenti methodo aggressus est.

I. Ordinata victus ratione, præscribendo videlicet cibos optimi nutrimenti, ac omni acedine destitutos, ut in morbi Gallici cura fieri debet; pro potu decoctum ligni Guiaci & sassafras cum seminibus anisi & feniculi debite præparari curavit. *Primo, ad sudorem mouendum, reseruato, altero vero tanquam debiliori ad sitim compescendam concesso.*

II. Corpus per biduum digestiuo hoc ad expurgationem præparauit.

℞. Syrup. de duab. rad. ℥j.
Cell. ros. col. ℥ss.
Crem. Tart. pulu. ℥js.
Aq. Asparag.
Fumar. ana ℥ij.

℞ M. pro desu vna.

III. Viciosam venticuli saburram, per sequens medicamentum, vino assumptum, remouit.

℞. Merc. opt. dulcif. ℥j.
Croc. metall. gr. vj.
Gut. Gamand. gr. vij.
M. F. Puluis.

VI. Hinc medianam dextri brachij primùm aperiri detractis ℥v. sanguinis, iussit.

V. Per aliquot dies concessa quiete, rursus ad corporis præparationem, quater in iusculo repetitam, accessit.

℞. Pulueris tartari vitriol. ℥ss.

dentur doses quatuor & quælibet ad singularem chartam.

VI. Felicitissimè sanguinis mundificationem molitus est per appostas pilulas.

℞. Panchym. Crol. ℥ij.
Mercur. dulcif. ℥j.
Gutt. Gamand. gr. vij.

cum aq. ceras. nig.
Form. pilul. communes.
pro vna dosi.

VII. Accessit ad sudorifera, vbi æger maximè obediens quotidie in prioris decocti sassafras haustu, dosin sequentis hydtopici accepit.

Rec. Sulpher. Aurat. diaphor. à gr. xij.
vsque ad gr. xv. F. puluis ad cartulam.

Quare ad quatuor septimanas, tempore matutino solum, in lecto per binas horas commorando, largissimum sudorem mouit, excepto septimo quouis die, in quo superius notatus pilulas reiterando assumpsit.

VIII. Sinistri hinc lateris vena tacta sanguinis emanans priori longè purior inuentus est. IX. Sordium recrementa laconico absterfa, & caput appropriatis, altero lixiuio, mundificatum fuit.

Rec. Radic. Byron. ʒj.
Lapat. acut. ʒʒ.
Herb. Marrub.
Menth. Crisp.
Origan.
Bethon. ana Mʒ.
Flor. Chamomill.
Rad. Afar. cum toto ana
p. ii.
Agaric. crud. ʒʒ.

Crassiusculè l. a. concisa coquantur in lixiuio communi.

X. Remanentes quædam pistulæ, in quibusdam corporis partibus & capite, depulsæ, & omnia externa inquinamenta sequenti vnguento in fine sublata fuerunt.

Rec. Vnguent. alb. camphor. ʒi.
Mercur. dulc. ʒii.
Terendo probè M. ad vasculum.

Sic diuino fauore, patiens mihi maximè notus, decem hebdomatibus felicissimè restitutus, aliquandiu decoctum sassafras pro potu ordinario vsurpauit, ita vt per dies vitæ non amplius malum hoc repullauerit.

COronidis loco visum fuit hic adiungere descriptio-
 nem Noui Instrumenti Chirurgici pro Vvula ab-
 scindenda , quam vir doctissimus Thomas Bartholinus
 in *secūda sua Centuria Historiarum Anatomicarum vario-
 rum* ante paucos annos publicauit , vnde de verbo ad
 verbum HISTORIAM LXXXVIII. huc transtulimus.

INcolis Norvvegiæ familiaris est Catarrhus, qui hyemali tempe-
 state ad fauces & vuulam destillans, hanc in tantam molem ex-
 tendit , vt soffocationis periculum afferat , nisi maturè huic malo
 succurratur . Confugiunt verò medicamentis deficientibus ad ma-
 num operam, forficique quocunq; obuio tumentem prolapsam-
 que vuulam abscindunt sine vlllo aut vitæ aut vocis dispendio. San-
 guinem autem profluentem statim sedant pulte ex farina & aqua.
 Domestico morbo vt occurrant nihil non tentant . In quem vsū
 Rusticus quidam Norvvegus Canurus Thoberni in Dicecesi Ber-
 gensi, ingenio minimè plebeio , excogitauit nuper instrumentum
 singulare, magna celeritate & dexteritate nictu oculi vuulam tumi-
 dam excindens, quod ad *VVormium* nostrum magnum non ita pri-
 dem transmissum operæ duxi pretium & Lectorum oculis depi-
 ctum exhibere & breuib; describere .

Lamina ferrea oblonga , & angusta unciarum vndecim longitu-
 dine, in extremo manubrio exornatur globulo ad firmiorem appre-
 hensionem , paulatim deinde amplior circa medium fermè duarum
 unciarum latitudinem acquirit, hinc adscendens quadratam consti-
 tuit capacitatem vnus unciæ cum dimidia longitudine , cui inseri-
 tur lignum planum ad linguæ deprimendæ figuram efformatum do-
 latumque , tres circiter unciæ longum , in extremitate rotundum.
 Per ambitum circularem rima præditum profunda pro ferro acuto
 & incuruo recipiendo , quod ferrum machinis quibusdam ab altera
 parte laminæ extendi & exseri pro libitu potest , ac vuulam abscin-
 dendam comprehendere inter ferri aciem & laminam ligneam . Al-
 tera huius instrumenti facies clauum habet mobilem , qui ferreum
 funiculum vna extremitate sibi annexum extendit vel retinet retra-
 ctum donec laxari vsus postulat . Retinacula duo huic clauo adhæ-
 rent , quorum vnum extensum firmat clauum , alterum compres-
 sum laxat .

Interiori fasciæ machinæ bellicæ speciem refert, exteriorè verò
 plana spatulæ similis , quæ nonnihil incurua & linguam deprimat
 & Chi-

& Chirurghi visum non impedit, imò tēgit subiectum machinæ clauum & retinacula, vt æger timidus nihil mali suspicari possit. Commodum omnino organon & his alijsque vsibus accommodum. Celsus vossella vtēbatur, cuius incommoda recenset *Aquapendens* in Oper. Chir. qui forficulam eligit. *Hildanus* Cen. 2. Obs. 21. onerosum instrumentum ad vuulam depinxit & descripsit, quo tardior fit operatio, ægro non ita iucunda, Chirurgo denique operanti molesta.

Modus applicandi hic est. Primò clauo sublato eleuatur queque ferreus funiculus clauo alligatus, hinc funiculus sequax sursum pelitur, & ex extrema ligni rotundi rima protruditur, spatiumque relinquit pro excipienda vuula tumida. Hoc modo præparatum instrumentum aperto ore per Chirurgum linguæ superponitur, planà parte sursum vergente, aspera vero, ne machinas æger videat, deorsum spectante. In Fauces eo vsque protrudatur organon, donec vuula inter ferreum funiculum incuruum acutumque & lignum circulum comprehendatur. Apprehensa vuula, digito tangendum est retinaculum secundum, vt in locum clauus redeat, retrahatque annexum funiculum ferreum. Dictum factum concidente clauo & retracto funiculo, acutus ille circulus rimam suam repetendo vuulam comprehensam rescindit.

Commodum instrumentum etiam alijs in corpore tumoribus, & verrucis extirpandis, quod incredibili celeritate, ægris nihil cogitantibus, timentibus nil, omnia absoluit breuissimè, nihil minus quàm rus olet.

Vt rudi penicillo adumbraretur, sculptorem ad vocaui. Prima figura instrumentum exhibet clauo adhuc laxato & in rima sua funiculo ferreo latente. Altera clauum eleuatum monstrat, funiculum sursum protrusum & ad excipiendam vuulam paratum. Singularum instrumenti particularum indicem signatæ litteræ edicunt.

aaaa *Ferrea lamina.*

bb *Lignum rotundum.*

cc *Clauus machina.*

ddddd *Ferreus funiculus, circa laminam & lignum repens.*

ee *Ferreus funiculus circa clauum alligatus.*

e *Ferrei funiculi incurua pars, interius acuta.*

f *Spatium inter funiculum & lignum.*

gggg *Retinaculum clauis primum firmans.*

hhhh *Retinaculum secundum retrahens.*

ii *Capulus organi ferreus.*

kk *Globulus extremus capulo appositus.*

I N D E X

OBSERVATIONVM.

A.

A Ngina periculosa curatio.	fol. 223
Anus non satis perforatus.	281
Antracis pestilentis ab interioribus reuocatio.	43
Apoplexia fortis ex dentitione.	221
Atheroma in fronte excisum.	120
Atheroma in femore separatum.	295

C.

Caluaria lamina,exteriore integra,interiore fissa.	108
Caluaria fissura capillaris,quam natura amplians.	99
Cancer labiorum per forcipem malè abscissus.	161. Æ.
Cancer mamilla exulceratus felicissimè resectus.	255
Cancer mamilla occultus in puerpera malè excisus.	261
Cancer mamma paruus & occultus pharmaca curatus.	262
Cancer coli & uteri incurabilis.	271
Caruncula in meatu urinario extirpatio.	150
Cataracta consummata depositio.	111
Concussio cerebri.	298
Contusio capitis puella topico curata.	105
Contusio capitis centesimo die mortem inferens.	191
Contusio capitis,cum vertigine & Apoplexia.	196
Contusio cerebri nona septimana lethalis.	193
Contusio capitis instante nouilunio totius concussiones inducens.	200
Contusio occipitis scalpris derasa.	218
Conuulsio oculi ex concussione cerebri.	205
Conuulsio cubiti.	309
Cubitus rigidus.	167
Cubiti os corruptum.	62
Crus ex ganglio in genu contractum.	164. C. & 165

D.

Dolor dentium periodicus.	214. & 220
Dolor digiti maioris post abscissionem pedis.	67
Dolor	

Index Obseruationum.

<i>Dolor cancri mitigatus.</i>	263
<i>Dolor Ischiaticus fonticulo in sura curatus.</i>	170

E.

<i>Enterocoles expertissima cura.</i>	142
<i>Empyema thoracis apertione curatum.</i>	243
<i>Empyematis materia diureticis expurgata.</i>	243. & 252
<i>Erosiones ventriculi curata.</i>	283
<i>Erysipelata partium extremarum.</i>	275
<i>Erysipelas utriusque pedis exulceratum.</i>	276
<i>Excrementia carnis in palato.</i>	213
<i>Excrementia carnis in naribus Gallica.</i>	225
<i>Excrementia carniuum in digitis.</i>	288
<i>Excrementia in femore magna.</i>	304
<i>Exulceratio pectoris fonticulo pedis curata.</i>	263

F.

<i>Facies puluere tormentario ambusta.</i>	224
<i>Fissura in cranio capillaris.</i>	217
<i>Fistula thoracis cum erosione clauicula.</i>	228
<i>Fistula thoracis subcutanea, acu pertusa.</i>	242
<i>Fistula thoracis excedentibus curata.</i>	245
<i>Fistula mamma dextra.</i>	280
<i>Fœtus mortui eductio.</i>	282
<i>Fractura fibula & tibia cum deperditione substantia.</i>	88
<i>Fractura & depressio cranij, lamina exteriori salua.</i>	108. & 199
<i>Fractura femoris cum vulnere.</i>	290
<i>Fractura cruris cum vulnere.</i>	293

G.

<i>Gonorrhœa virulenta.</i>	282
<i>Gumma Gallicum chirurgia curatum.</i>	274
<i>Gutta serena setaceo depulsa.</i>	224
<i>Gutta serena incurabilis.</i>	226

H.

<i>Hamorrhagia narium enormis.</i>	104
<i>Hamorrhagia post euulsionem dentis.</i>	104
<i>Hamorrhoidum nimius fluxus chirurgia supressus.</i>	158
<i>Hamorrhoidum dolor recidiuus exusu sol. sena & schammonij.</i>	281
<i>Hernia carnosæ cura.</i>	279
<i>Herpes miliaris & excedens.</i>	276

Inter

Index Observationum.

I.

<i>Interrigo ilium.</i>	263
<i>Introcessio cranij & punctura dura matris interimens.</i>	195
<i>Introcessio cranij mollioris in adulta minimè fissi.</i>	227
<i>Inflammationes Erysipelatosa & adematosa.</i>	312

L.

<i>Labillus è meatu urinario citra scalpelli aut specilli operam exemptus.</i>	273
<i>Lepra Græcorum.</i>	309
<i>Lepra ex esu carniùm leprosarum.</i>	313

M.

<i>Meliceris in humero & genu resoluta.</i>	274
<i>Manus ob spinam ventosam amputata.</i>	301

N.

<i>Nervi punctim vulnerati.</i>	273
---------------------------------	-----

O.

<i>Ozæna Gallica cum corruptione ossis.</i>	129
<i>Ozæna Gallica citra corruptionem ossis.</i>	129. & 225

P.

<i>Pattus tres monstrosi.</i>	160
<i>Palpebra relaxata propter glutinum contractio.</i>	123
<i>Palati citra malignitatem corruptio.</i>	213
<i>Palatum virulentia Gallica erosum.</i>	126
<i>Penis extirpatio.</i>	271
<i>Perniones exulcerati.</i>	289
<i>Punctura cranij utramque laminam penetrans.</i>	202

S.

<i>Scapula corruptio.</i>	272
<i>Scrofula collum occupantes.</i>	222
<i>Spina ventosa.</i>	292. & 301
<i>Steatomata utriusque manus.</i>	289
<i>Sterilitas ex malè reposita hernia.</i>	275
<i>Sinus in femore, forcipe deceptoriam malè incisus.</i>	167. E.
<i>Sinus palati callosus.</i>	214

T

<i>Tibia corrupta.</i>	172. R. 283. & 284
<i>Tumor in collo pendulus setaceo auricula inusto diminutus.</i>	117
<i>Tumor cum folliculo excisus in maxilla superiore.</i>	209. & 215
	Tumor

Index Observationum.

Tumores œdematosi. 278
 Tinea capitis. 312

V.

Varicum sectio infelix. 171 Q.
 Vertigo ex abscessu cerebri. 195
 Vinculum linguae unguibus & phlebotomo periculose disruptum.
 221

Vmbilici prominentia monstrosa. 138
 Vomitus sanguineus lethalis. 278
 Vuvula corrupta amputatio. 21
 Vvulus capitis cum depressione & rima cranij. 176
 Vulnus capitis cum inflammatione pericranij & fissura calvaria.
 180

Vulnus capitis os frontis diuidens. 183
 Vulnus capitis cum fissura cranij maxima. 187. & 284
 Vulnus capitis cum incisione falcis lethale. 197
 Vulnus capitis 29. septimana per trepani operam curatum. 198
 Vulnus capitis ex potu vini lethale. 199
 Vulnus capitis cum dedolatione cranij. 201
 Vulnus capitis cum duobus fungis lethale. 202
 Vulnus carpi cum læsione arteria. 296
 Vulnus oculi ex infixo fusi aculeo. 205
 Vulnus & fractura nasi. 207
 Vulnus sclopeti in maxilla inferiore. 218
 Vulnus sclopeti cum fractura pedis. 319
 Vulnus sclopeti in inguine & pene. 258
 Vulnus sclopeti in dorso. 264
 Vulnus sclopeti in humero cum gangrana. 275
 Vulnus septi transuersi & ventriculi. 244
 Vulnus thoracis cum fractura costæ. 230
 Vulnus thoracis periculosum. 233
 Vulnus thoracis paracentesin requirens. 238
 Vulnere thoracis scalpello dilatata. 246
 Vulnus thoracis lethale. 269

INDEX RERVM.

A.

- Æ** Gilopis cura. Tab. 33. Fig. 3 & 5.
Ani inspectio. Tab. 41. Fig. 6.
Anus recens natorum oclusus perforatur. Tab. 41. Fig. 6.
Ancyloblephari cura. Tab. 33. Fig. 2.
Apparatus ad vlcera capitis dilatanda. Tab. 30. & 31.
Apparatus ad cranium trepano perforandum. Tab. 31. Fig. 1.
Apparatus ad parandum fonticulum in sutura coronali. Tab. 30.
Fig. 1. & 7.
Aqua calcis nobilissima. fol. 278.
Aqua hordei Magistralis. fol. 234.
Aqua socialis. fol. 114.
Ardor urinae mitigatur. Tab. 40. Fig. 4.
Arteria aspera perforatur. Tab. 34. Fig. 3. 4. 5.
Articuli elongatio. fol. 76.
Ascia in circulum adducenda. Tab. 28. Fig. 10. in orure.
Ascia in circulum adducta. Tab. 27. Fig. 10.
Ascia in cruce adducenda. Tab. 27. Fig. 1.
Ascia in cruce adducta. Tab. 28. Fig. 10. in femore.
Astragal. iuxta restitutio. Tab. 25. Fig. 1.
Atheromatis in fronte excisio. Tab. 35. Fig. 2. & 4.

C.

- Calculus in vesica exploratur. Tab. 40. Fig. 1. & 2.
Calculus è meatu urinario eximitur. Tab. 40. Fig. 3.
Calli circa partes fractas generatio. fol. 82.
Carunculae meatus urinarij extirpatur. Tab. 40. Fig. 5.
Cataplasma Escharoticum. fol. 43.
Cataplasma contra ophthalmias experitissimum. fol. 209.
Cataplasma ad gangranam mirabile. fol. 276.
Ceratum costrictivum. fol. 144.
Ceratum diasinapios. fol. 165.
Ceratum citrinum. fol. 166.
Ceratum ad gummata Gallica. fol. 174.
Ceratum diuinum. fol. 190.
Ceratum Hipp. rosaceum. fol. 70.
Ceratum oxelanum. fol. 256.

Chia.

Index Retum.

- Chloridis auct. diminutio.* Tab. 41. Fig. 1.
Causærem ipse patiens applicat. Tab. 42. Fig. 8.
Contusionum capitis varia species. fol. 105. 106. 107. & 108.
Contusio capitis sine laceratione cutis, introessione cranij & suspicione alicuius fissura. fol. 105.
Contusio capitis cum depressione, sed sine rima cranij sub integra cute, in adultis. fol. 107.
Contusio capitis in adultis cum depressione cranij & fractura lamina interna, citra vulnus cutis & rimam laminae externa. fol. 108.
Contra fissura cranij. fol. 110.
Cranij per modiolos perforatio. Tab. 31 Fig. 3.
Cranij depressi eleuatio. Tab. 32 Fig. 2. & 7.
Cranij fissi vel erosi derasio. Tab. 30. Fig. 10.
Cruris fracti compositio. fol. 57.
Crucis fracti deligatio. Tab. 29.
Cubiti luxati restitutio. Tab. 23. Fig. 2. & Tab. 24. Fig. 1.

D.

- Decoctum diuinum.* fol.
Decoctum Magistr. fol. 162.
Dedolatio cranij. fol. 110.
Deligatio partis mutilata. Tab. 28. Fig. 1. 2. & 3.
Dentium extractio. fol. 11.
Dentis carioli adustio. Tab. 36. Fig. 1.
Dentis buccam offendentis excisio. Tab. 36 Fig. 2.
Dentis constrictorum diductio. Tab. 36. Fig. 6.
Depressio cranij simplex sub integra cute in pueris. fol. 106.

E.

- Emplastrum ad hamorrhagiam narium.* fol. 104.
Extensiones infracturis & luxationibus requisita. fol. 68. & 77.
Emplastrum ad hernias carnosas. fol. 279.
Electuarium dentifricium. fol. 278.
Electuarium ad scrofulas. fol. 90. & 222.
Electuarium ad Hernias intestinales & umbilicales probatissimum. fol.

F.

- Fascia fonticuli in capite.* Tab. 30. Fig. 6. in brachio. fol. 116. H in se-

Index Rerum.

more & sura fol. 170. L

Faucibus inhaerentium exemptio. Tab. 36. Fig. 9.

Femoris luxati restitutio. Tab. 23. Fig. 4.

Femoris fract. compositio. Tab. 26. Fig. 1.

Ferriurum qualitates. fol. 79.

Ferua quando ujurpanda. fol. 81.

Figura mentis totius brachij & pedis. Tab. 26. Fig. 2. & 3.

Fistula thoracis iuxta costas repzantis in fundo perforatio. Tab. 38.

Fig. 5.

Fistula iubo acis externa inciditur. Tab. 39. Fig. 2.

Fistularum ani cura penetrantium. fol. 155.

Fistularum ani non penetrantium curatio. fol. 156.

Factus mortui extractio. Tab. 41. Fig. 5.

Fonticuli in capite locus. Tab. 32. Fig. 2.

Fonticuli in brachio locus. Tab. 43. F.

Fonticuli in femore locus. Tab. 43. I.

Fonticulus in sura. Tab. 43. K.

Fractura unius generalis curatio. fol. 76.

Fractura simplex, transversa & obliqua, ibidem.

Fractura confirmatio. fol. 78.

Fractura reposita conservatio per deligationem. ibidem.

Fracti membri depositio. fol. 81.

Fracta partis religatio. b. d.

Fractura simplex ossiferalis. fol. 84.

Fractura cum vulnere simplici. fol. 85.

Fractura cum vulnere osse minime nudato, ossis tamen frustulum expectatur. fol. 86.

Fractura eadem, in qua magna ossis portio abscissa est. fol. 86.

Fractura cum vulnere & osse simpliciter nudato. fol. 88.

Fractura cum vulnere & osse prominente. fol. 88.

G.

Gargarisimus ad anginam. fol. 223.

Genus laxati restitutio. fol. 59.

Globulorum de vulneribus extractio. Tab. 43. N.

Gummati Gallici curandi modus. fol. 174.

H.

Hernia intestinalis chirurgia Nursinorum. Tab. 40. à Fig. 8. usque

ad 14.

Her-

Index Rerum.

- Hernia intestinalis cura mitior* Tab. 39. Fig. 6. 7. & 8.
Hernia umbilicalis chirurgia Celsi. Tab. 38. Fig. 7.
Hernia umbilicalis cura mitior Fabritij. Tab. 38. Fig. 8. & Tab. 39.
Fig. 1.
Hamorrhoides tumentes manuali opera curantur. fol. 157.
Hamorrhoidum nimium fluentium curatio. fol. 158.
Hamorrhoides exulcerata ferramentis sanantur. fol. 160.
Hymen integrum inciditur. Tab. 40. Fig. 15. & 16.
Humeri prolapsi restitutio. Tab. 21. Fig. 7. & Tab. 23. Fig. 3.
Humeri fracti compositio. Tab. 23. Fig. 1.

I.

- Iuguli luxati restitutio.* Tab. 24. Fig. 3.
Intestini recti repositio. Tab. 41. Fig. 7.
Iniectiones aurium periculosa. Tab. 36. Fig. 5.
Insundibuli applicatio. Tab. 36. Fig. 3.
Introcessio cranij cum rima in medio depressionis lata. fol. 109.
Introcessio cranij cum rima in medio angusta. ibid.
Introcessio cranij cum rima ad latus lata & angusta. ibid.
Interstitium duorum foraminum ferrula versatili intercitur.
Tab. 32. Fig. 1.

L.

- Linimentum ad carunculas in meatu urinario egregium.* fol. 150.
Linimentum ad ambusta. fol. 224.
Linimentum simplex. fol. 256.
Linimentum ad permiones exulceratos. fol. 289.
Luxationum cura generalis. fol. 68.
Luxatio simplex. ibid.
Luxatorum extensio. ibid.
Luxatorum Repositio. fol. 69.
Luxatorum deligatio. 70.
Luxatorum depositio. 71.
Luxatorum religatio. ibid.
Luxatio cum inflammatione. fol. 72.
Luxatio cum vulnere & osse detecto. 73.
Luxatio cum conuulsione. 74.
Luxatio cum callo. ibid.
Luxatio recidiuans. 76.

Index Rerum

M.

Manus luxata restitutio Tab. 24. Fig. 2.

Mamma carcinomate affecta abscinditur. Tab. 38. Fig. 1.

Matricis inspectio. Tab. 41. Fig. 4.

Hic beneuolam lectorem etiam atque etiam rogo, ut errorem, qui ex descriptione huius figuræ elucescet, amica mente corrigere velit.

Maxilla inferioris depressio. Tab. 36. Fig. 7.

N.

Narium in orana & post excisionem polypi, adustio. Tab. 37. Fig. 1.

O.

Occipitis inustio. Tab. 34. Fig. 7.

Oculus firmatur. Tab. 33. Fig. 6.

Oleum Logadorum fol. 222.

Oris leporini correctio Tab. 35. Fig. 8.

Ora foraminis trepano facti laxantur. Tab. 31. Fig. 7.

Ossicula cerebri membranis pungentia forcipibus abrumpuntur.
Tab. 32. Fig. 3. 4. 5. & 8.

P.

Palpebra superioris relaxata curatio Tab. 35. Fig. 3.

Palpebra superioris contracta curatio. Tab. 35. Fig. 4.

Paracentesis abdominis. Tab. 39. Fig. 2. & 3.

Paracentesis thoracis. Tab. 37. Fig. 2. 3. & 4.

Papilla lactantium occulta prouocantur Tab. 37. Fig. 6.

Penis occlusus perforatur. Tab. 40. Fig. 6.

Pilula Herlicij ad dolorem dentium. fol. 220.

Pilula, qua menses prouocent. fol.

Pili oculos irritantes euelluntur. Tab. 35. Fig. 2.

Polypi excisio. Tab. 33. Fig. 7.

Pterygij cura Tab. 35. Fig. 6.

Puluis ad intertiginem expertus. fol. 263.

Puluis ad excrescentias carnis optimus. fol. 288.

Puluis dentifricus. ibid.

Punctura cranij fol. 110. *abraditur* Tab. 33. Fig. 1.

Puluis in Hernijs puerorum gratus. fol. 145.

Index Rerum.

R.

- Resectio manus extrema.* Tab. 27. Fig. 11. & 12.
Resectio pedis extremi Tab. 27. Fig. 15.
Resectio pollicis. Tab. 28. Fig. 12.
Repositio membri vel luxati vel fracti in canalem. Tabula 34. Fig. 2. & 3.

S.

- Setaceum auricula lobo inuritur.* Tab. 34. Fig. 6.
Setaceum nucha inuritur Tab. 34. Fig. 8. 9. 10.
Sparadrappum ad conseruandos fonticulos. fol. 171.
Spiritus Mastichinus. fol. 216.
Spina ad exteriora prolapsa restitutio. Tab. 25. Fig. 2.
Spleniorum qualitates. fol. 78.
Sutura coronalis & sagittalis concur sus quomodo inueniatur. Tab. 30. Fig. 2.
Suffusio perfecta. Tab. 33. Fig. 3. acu deponitur. Tab. 33. Fig. 4.
Staphylomatis cura. Tab. 35. Fig. 5.
Symptomatum fracturis superuenientium correctio. fol. 83.
Symptomatum Hernia intestinali superuenientium correctio. fol. 142.

T.

- Tibia derasio.* fol. 172. R. vbi notandum quod vulneris labia linteolis cooperiri debeant, velut in derasione & perforatione cranij.
Tab. 31 Fig. 5.
Trochisci pectorales cum Ambr. & Mosch. fol. 237.
Tumor tunicatus adamante ruptus. Tab. 33 Fig. 7.
Tumorum tunicatorum & excrescentiarum magnarum generalis curatio. fol. 121.

V.

- Vasorum temporalium exploratio.* Tab. 33 Fig. 2.
Verruta penis venerea. Tab. 40. Fig. 7.
Vlcera intestini recti cannulis exsicantur. Tab. 41. Fig. 8.
Vrina suppressa educitur. Tab. 39. Fig. 9.
Vnguentum de Tutia. fol. 163.
Vnguentum Eua. fol. 166.

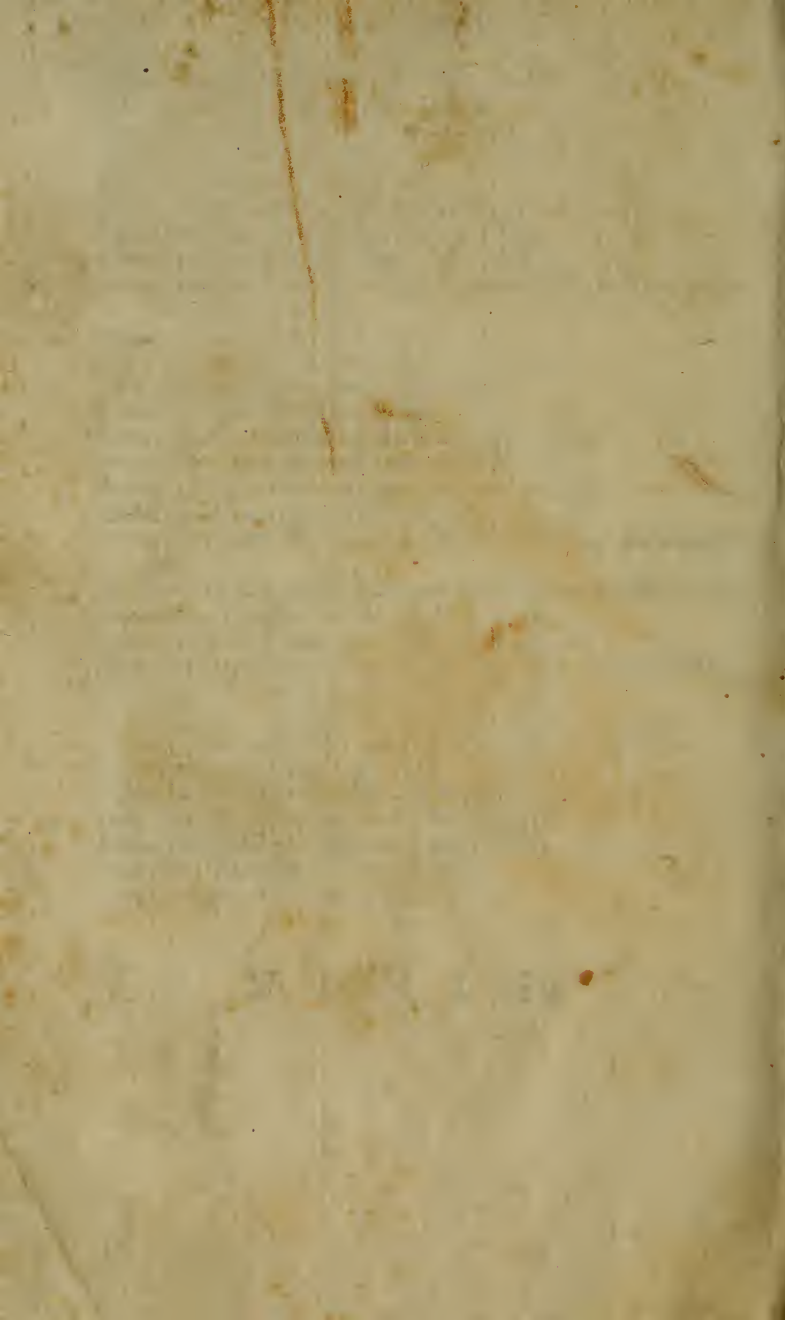
Index Rerum.

- Vnguentum de Bethonica.* fol. 189
Vnguentum calli generationem prohibens. fol. 246.
Vnguentum callos fistularum excedens. ibid.
Vnguentum ad nervos punctum vulneratos. fol. 274.
Vnguentum citrinum. fol. 276.
Vulnerum abdominis species. fol. 136.
Vulnera abdominis dilatantur. Tab. 37. Fig. 5.
Vulnera abdominis consuuntur. Tab. 39. Fig. 5.
Vulnera intestinorum consuuntur. Tab. 37. Fig. 6.
Vulnera capitis dilatantur vel in triangulum. Tab. 31. Fig. 2. vel in
crucem. Tab. 30. Fig. 9.
Vterus prolapsus reponitur. Tab. 40. Fig. 18.
Vteri infectiones sunt metrenchyta. Tab. 42. Fig. 2.
Vulnerum capitis omnes species. fol. 95. &c.
Vulnus capitis simplicissimum. ibid.
Vulnus capitis cum offensione solius pericranij. fol. 96.
Vulnus capitis cum alteratione cranij. ibid.
Vulnus capitis cum rima capillari non penetrante. fol. 98.
Vulnus capitis cum rima capillari penetrante. fol. 99.
Vulnus capitis cum rima penetrante & evidente cranij, sed angusta.
fol. 100.
Vulnus capitis cum fissura cranij penetrante & satis hiante. fol. 102.
Vulnus capitis cum lesione dura maris. fol. 103.
Vulnus capitis cum lesione pia matris & cerebri. ibid.
Vulnus musculi temporalis cum lesione per cranij & vasorum. ibid.
Vulnus musculi temporalis superficiale. fol. 104.
Vulnus musculi temporalis cum cranij rima angustā. fol. 105.
Vulnus musculi temporalis cum rima cranij satis patente. ibid.
Vulnerum Thoracis species. fol. 135.
Vulnus Thoracis dilatatur. Tab. 37. Fig. 5. E.
Vulneris in seniore per fibulas adductio. Tab. 43. P.
Vulnus gena Emplastice unitum. Tab. 35. Fig. 8.
Vulva clausa aperitur. Tab. 40. Fig. 17.
Vulva corrupta abscinditur. Tab. 34. Fig. 1. 2.

F I N I S.

1. MSP. 1665. 1

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE

RD
30
S48
1665

RARE BOOKS DEPARTMENT

